AUTHOR:

LYSIAS

TITLE:

LYSIAE ORATIONES ET FRAGMENTA ...

PLACE:

LUGDUNI-BATAVORUM

DATE:

1882

Master Negative #

91-80256-4

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
PRESERVATION DEPARTMENT

BIBLIOGRAPHIC MICROFORM TARGET

Original Material as Filmed - Existing Bibliographic Record

Works

Lysias.

Lysiae Orationes et fragmenta, in usum studiosae iuventutis textum constituit C. G. Cobet. Editio secunda emendatior. Lugduni-Batavorum, Brill, 1882.

xxxix, 275 p. 19 cm.

186299

Restrictions on Use:

TECHNICAL MICROFORM DATA

FILM SIZE: 35 mm REDUCTION RATIO: 11x

IMAGE PLACEMENT: IA (IIA) IB IIB

DATE FILMED: 9-12-91 INITIALS MT

FILMED BY: RESEARCH PUBLICATIONS, INC WOODBRIDGE, CT

BIBLIOGRAPHIC IRREGULARITIES

MAIN ENTRY: Lysias

Bibliographic Irregularities in the Original Document

List volumes and pages affected; include name of institution if filming borrowed text.

______Page(s) missing/not available:______

______Volumes(s) missing/not available:______

______Illegible and/or damaged page(s):______

______Page(s) or volumes(s) misnumbered:______

______Bound out of sequence:______

______Page(s) or illustration(s) filmed from copy borrowed from: Johns Hopkins
85

______Other:______

AIIM

Association for Information and Image Management
1100 Wayne Avenue, Suite 1100
Silver Spring, Maryland 20910
301/587-8202

Centimeter

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 mm

1 2 3 4 5

Inches

1.0 1.1 1.25 1.4 1.6 1.8 2.0 2.2 2.5 2.8 3.2 3.6 4.0 4.5 5.0 5.6 6.3 7.1 8.0

LYSIAE
ORATIONES
ET
FRAGMENTA.

IN USUM STUDIOSAE IUVENTUTIS

TEXTUM CONSTITUIT

C. G. COBET.

EDITIO SECUNDA EMENDATIOR.

LUGDUNI-BATAVORUM
E. J. BRILL.
MDCCCLXXXII.

LUGD. BAT., EX TYPOGRAPHEO E

LYSIAE

ORATIONES

ET

FRAGMENTA.

τάτοις χρώμενος ὀνόμασι καὶ ποιητικῆς οὐχ ἁπτόμενος κατασκευῆς, ὅμως (imo vero ὁμοίως) δὲ τοῖς ἰδιώταις διαλέγεσθαι δοκῶν πλεῖϛον ὅσον ἰδιώτου διαφέρει, ut verissime iudicat Dionysius ll.

Neminem igitur Lysiae anteponas in eligendis scriptoribus Graecis, quorum lectione et interpretatione studiosa iuventus ad accuratam et solidam Graecitatis intelligentiam informetur, nisi his bonis infortunium quoddam ex hominum negligentia natum vehementer officeret. Quod nuperrime Peerlkampius ad Horatii Satyras pronuntiavit: „*Omnia omnino veterum librorum Mss. per indoctos, et, quod longe peius, per semidoctos librarios modis infinitis turpissime corrupta sunt*," id in paucis scriptoribus Graecis manifestius apparet quam in Lysia, cuius *unus tantum* Codex Ms. ex communi monumentorum veterum naufragio ad nos pervenit isque infinitis modis tam turpiter corruptus ut praeter Theophrasti Characteres et particulam e Dicaearchi libro, quem *βίον τῆς Ἑλλάδος* inscripsit, nullum Codicem Ms. Graecum deteriorem et omni genere mendorum et vitiorum inquinatiorem superesse existimem quam Codicem Palatinum sive Heidelbergensem, quo reliquiae orationum Lysiacarum continentur.

Itaque qui olim fuerat *καθαρὸς τὴν ἑρμηνείαν πάνυ καὶ τῆς Ἀττικῆς γλώττης ἄριϛος κανών*, nunc passim uti videtur iis verborum formis, quibus numquam Atticos Lysiae aequales usos esse constat inter omnes. Quamobrem sedulo dedi operam ut Lysiam inducerem *ἀττικιϛὶ λέγοντα* nihil curans in re certa et manifesta futilem auctoritatem unici testis sexcenties in talibus omnium consensu fallentis et mentientis.

Facturus operae pretium mihi videor si potiora quaedam et insigniora de genere hoc collecta et

PRAEFATIO.

Post Xenophontem iis qui Graecas litteras docent vel docentur Lysiam in manus trado quo nullum alium oratorem studiosae iuventuti aut iucundiorem lectu esse arbitror aut utiliorem.

Est enim Lysias primum, iudice Dionysio Halicarnassensi (V. p. 452), *καθαρὸς τὴν ἑρμηνείαν πάνυ καὶ τῆς Ἀττικῆς γλώττης ἄριστος κανών.* Deinde quis scriptor ad intelligendum apertior est quam Lysias? Est operae pretium ipsum Dionysium Halicarnassensem eruditissimum Criticum Augusto aequalem audire de ea re dicentem: *τῆς μὲν Θουκυδίδου λέξεως καὶ Δημοσθένους πολλὰ δυσείκαστά ἐστιν ἡμῖν καὶ ἀσαφῆ καὶ δεόμενα ἐξηγητοῦ, ἡ δὲ Λυσίου λέξις ἅπασά ἐστι φανερὰ καὶ σαφής.* Praeterea utitur oratione et verbis simplicissimis quae ex vitae quotidianae usu sumta et toti populo communia sunt, *καὶ σεμνὰ καὶ μεγάλα φαίνεσθαι τὰ πράγματα ποιεῖ τοῖς κοινο-*

certo ordine disposita sub unum conspectum posuero. Ponam in prima serie pervulgatos quosdam et tralaticios librarii errores contra Atticorum usum in unico Lysiae Codice commissos, quibus emendatam scripturam ubique a me restitutam opponam.

VITIA CODICIS PALATINI.	LECTIO EMENDATA.
ἀθῶος.	ἀθῷος.
ἀκαδημία.	Ἀκαδήμεια.
ἀκρίτως, ἀκριτί.	ἄκριτος, ἀκρίτους.
ἄλλου γέ που.	ἁμουγέπου.
ἀμωσγέπως.	ἁμωςγέπως.
ἀποδράσας.	ἀποδρὰς.
ἀσμένως.	ἄσμενος, ἀσμένους.
γίνομαι cum compos.	γίγνομαι.
γινώσκω, καταγινώσκω cet.	γιγνώσκω, καταγιγνώσκω.
διητώμην, διητᾶτο.	ἐδιῃτώμην, ἐδιῃτᾶτο.
δώη.	δοίη.
ἐδεδίεσαν.	ἐδέδισαν.
εἵνεκα.	ἕνεκα.
ἐλαία.	ἐλάα.
ἐλεεινὸς.	ἐλεινὸς.
ἐνεπέπληντο.	ἐνέπληντο.
ἐξεκκλησιάζετε.	ἐξεκλησιάζετε.
ἐξηλεγμένοι.	ἐξεληλεγμένοι.
εὐχόμην.	ηὐχόμην.
ἑώρακα.	ἑόρακα.
ἤεσαν, προσήεσαν.	ᾖσαν, προσῄσαν.
ἠμφισβήτει.	ἠμφεσβήτει.
ἠντιβόλει.	ἠντεβόλει.
ἠντιδίκει.	ἠντεδίκει.
καθιστάνειν.	καθιστάναι.
καίω.	κάω.

VITIA CODICIS PALATINI.	LECTIO EMENDATA.
κατεάξαντες.	κατάξαντες.
κηφισσίου.	Κηφισίου.
κιττιέων.	Κιτιέων.
κλαίω.	κλάω.
ληΐζομαι.	λῄζομαι.
λοιδοροῖμι.	λοιδοροίην.
λούεσθαι.	λοῦσθαι.
μιτυλήνη.	Μυτιλήνη.
παρηνόμουν.	παρενόμουν.
πειραιέα, πειραιέως.	Πειραιᾶ, Πειραιῶς.
πειθόμενος.	πιθόμενος.
πλαταιέα, πλαταιέας.	Πλαταιᾶ, Πλαταιᾶς.
πλέον (πλεῖον) ἢ τρία, πέντε, πεντήκοντα et sim.	πλεῖν ἢ τρία cet.
προσενθυμηθῆναι.	πρὸς ἐνθυμηθῆναι.
πρυτανεῦσιν.	πρυτάνεσιν.
πρώην,	πρῴην.
συρακούσιος.	Συρακόσιος.
σῶον.	σῶν.
τεθνειότος.	τεθνεῶτος.
Φιλόνεικος, -ία, -εῖν.	Φιλόνικος, -ία, -εῖν.
Φράτορες.	Φράτερες.
χρέως.	χρέους.
ὠνούμην.	ἐωνούμην.
ὤφειλεν.	ὦφλεν.

Praeterea restitui passim formas Atticas veteres δείξειαν, ἀποδείξειαν, εἰσαρπάσειαν, τελευτήσειαν, ubi Palatinus exhibet δείξαιεν et sim. et revocavi ἐπεδείκνυ, ἀπώλλυ, ὤμνυ pro vulgatis ἐπεδείκνυε, ἀπώλλυε, ὤμνυε, quae ex sequioris aetatis usu irrepserant,

similiterque ἐπιδεικνύασι pro ἐπιδεικνύουσι. Δεικνύω, ὀμνύω, ἀπολλύω sunt aetatis Menandreae, inaudita veteribus. Multo etiam foediora sunt ψηφίσομαι, ψηφίσεσθε, ψηφίσονται, ἀγωνίσεται, χαρίσεται, quibus nemo umquam Atticorum usus est pro ψηφιοῦμαι, ἀγωνιεῖται, χαριεῖται, sed saepe ex vulgi συνηθείᾳ apud Graeculos sero natos in scripta veterum se insinuarunt. Tum passim e longo exsilio reduxi in suam sedem formas secundae personae in -ει exeuntes ut μαχεῖ pro μαχῇ, ceterasque ad unam omnes ἡγεῖ, αἰσχύνει, προσποιεῖ, φοβεῖ, προθυμεῖ, cet. et, in qua re scribae omnes propemodum constanter peccant, crases Atticas dedi in iis omnibus vocabulis, quae certa Atticorum consuetudine et frequenti usu in unum coalescere constat ut θοἰμάτιον, θαἰμάτια, θάτερον, μέντἄν, κἀγώ, κἀγαθοί, κἀκεῖνο, κᾆτα, κἄπειτα, et praesertim in articulis τἀνδράποδα, τἀπιτήδεια, τἀπόρρητα, τἀπινίκια, τἀριστεῖα, τἀναντία, τἀργύριον, τἀδελφοῦ similibusque nonnullis. Eadem plane ratio est in elisione, quam librarii inepte explere solent etiam in poëtis. Quo magis miror Editores et lectores Lysiae aequo animo ferre vel potius aequis auribus audire posse scripturas istiusmodi οὐκ οἶδα ὅπως, ἥκιστα ἐχρῆν, σφέτερα αὐτῶν, δεῦρο ἴτε, δύο ἔτη, τρία ἔτη, ἑπτὰ ἔτη. Sat scio esse nonnullos, praesertim iuniores, qui in ea re modum servare nequeant et quidquid ullo modo elidi possit confidenter expungant. Consulenda in talibus auris est et natura non hebes et longo legendi usu subacta. Certissima est elisio in iis quae crebra omnibus solent esse in ore, quale est οὐκ οἶδ' ὅπως, ἥκιστ' ἐχρῆν, δεῦρ' ἴθι, δεῦρ' ἴτε, et in particulis quibusdam praepositionibusque quae millies in loquendo scribendoque recurrunt, ut in δέ, τε, γε, οὔτε, μήτε, ὥστε, τοτέ, μηδέ, οὐδέ, εἶτα, ἔπειτα,

ἵνα, et in κατά, μετά, παρά, ἀπό, in quibus sexcenties peccatur, quasi vero quisquam veterum παρὰ Ἀθηναίοις, μετὰ Ἀλεξάνδρου, κατὰ Ἀλκιβιάδου aut similia dicere potuerit.

Verbo monere satis esto me ι exemisse ex infinitivis τιμᾶν, νικᾶν, τολμᾶν, σιωπᾶν, ζῆν, cet.

Vitiorum, qnibus Lysiae orationes in unico Codice inquinatae sunt, pars vel certa emendatione vel probabili coniectura tolli potest, pars non potest. In integrum restitui non possunt loci ubi aut pars verborum interiit aut ubi reliquiae veteris scripturae ab aliquo correctore interpolatae sunt. Multae sunt apud Lysiam lacunae, quarum plerasque hians et imperfecta cuiusque loci sententia arguit, nonnullae melius latent aut temeraria correctione deletis antiquae lectionis vestigiis certis legentem ludificantur. In his omnibus emendandi opera luditur et sollertia Criticorum omnis sine fructu perit, quae contra luculenter apparet in aliis locis, quorum vera scriptura quamquam olim obscurata et exstincta scribarum oscitantia et stupore tamen felici εὐτυχίᾳ veluti ex Orco in vitam lucemque rediit. Nihil est studiosae iuventuti salubrius et fructuosius quam videre veteres errores certa et evidenti emendatione in perpetuum sublatos, ut simul discant et coniiciendo verum reperiri posse et ridiculum esse interpretari velle eos locos quorum scriptura vitium aliquod conceperit. Primum mihi duo huius rei exempla cognoscant. In Codice Palatino legitur XII. 86: ἀλλὰ καὶ τῶν ξυνεργούντων αὐτοῖς ἄξιον θαυμάζειν πότερον ὡς καλοὶ ἢ ἀγαθοὶ αἰτήσονται τὴν αὐτῶν ἀρετὴν πλείονος ἀξίαν ἀποφαίνοντες τῆς πονηρίας. ἐβουλόμην μέντ᾽ ἂν αὐτοὺς οὕτω προθύμους εἶναι σώζειν τὴν πόλιν ὥσπερ οὗτοι ἀποδοῦναι. Adolescens paullo acutior statim sentiet in ξυνεργούντων se

haerere. Idem statim sentiet quid loci sententia necessario requirat, et ubi audiverit Bekkerum pro ξυνεργούντων de suo ξυνερούντων reposuisse, veritas huius scripturae animum eius feriet. Quid si meminerit didiceritve verbi ξυναγορεύω futurum vetus et Atticum ξυνερῶ apud sequiores Graecos, qui συναγορεύσω dicebant, plane esse obsoletum et inauditum, atque ita factum esse ut saepe in libris Mss., ubi ξυνερεῖν necessarium sit, ξυνεργεῖν appareat, ut demonstravi in *Novis Lectt.* p. 779. Nunc eum iube spreta coniectura, ut quae contra veterum librorum fidem recepta sit, vetus illud ξυνεργούντων interpretari: nullo modo induci poterit ut in clara luce caecutiat. Simul etiam ex reliqua parte loci librorum fidem aestimabit. Facile videbit pro ἢ ἀγαθοὶ verum esse κἀγαθοὶ et pro τῆς πονηρίας Lysiam scripsisse τῆς τούτων πονηρίας. Deinde μέντ᾽ ἂν nihil esse animadvertet et μέντἂν pro μέντοι ἂν Attico more coaluisse, ut sexcenties. Sed superest absurdissimum vitium, cuius causa hunc potissimum locum ex omnibus delegi. Quid sibi vult ἀποδοῦναι? Nihil prorsus: sed parata est evidens emendatio quam paulo ingeniosior iuvenis, dummodo hoc agat, nullo negotio ipse reperiet. Opposita esse inter se videt σώζειν et ἀποδοῦναι, absu[illegible] nihil supra. Si non est in Graecitatis usu plumbeus, commode recordabitur inter se opposita esse σώζειν et.... quid putes? In bello, in praelio, in iudicio capitali opponuntur inter se *salus* et *exitium*, ἐσώθη et ἀπώλετο, σωτηρία et ὄλεθρος, itaque σώζειν et ἀπολλύναι, veluti apud Lysiam XIX. 54: βούλεσθε ἡμᾶς δικαίως σῶσαι μᾶλλον ἢ ἀδίκως ἀπολέσαι, et passim alibi. Hoc ipsum ΑΠΟΛΛΥΝΑΙ fuerat in libro vetusto, quem quum librarius vecors describeret alias res agens ἀποδοῦναι dedit pro ΑΠΟΛΛΥΝΑΙ et lo-

cum pessumdedit. Mirum est tam facilem emendationem omnes ante Marklandum fugisse. Dabo alterum exemplum. Legitur in Codice Palatino VI. 4. ἂν νυνὶ ἀνδοκίδης . . . . . ἔλθῃ κληρωσόμενος τῶν ἐννέα ἀρχόντων καὶ λάχῃ βασιλεύς, ἄλλο τι ἢ ὑπὲρ ἡμῶν καὶ θυσιάσουσι καὶ εὐχὰς εὔχεται κατὰ τὰ πάτρια. Recte olim pro εὔχεται corrector nescio quis εὔξεται de suo substituit. Res est manifesta. Sed quid eo homine facias qui θυσιάσουσι confidenter refinxit in θυσιάσει? Ludificatus est impune omnes, namque ad hunc diem Lysias dixisse creditur: ἂν νυνὶ Ἀνδοκίδης . . . . . λάχῃ βασιλεὺς . . ὑπὲρ ἡμῶν καὶ θυσιάσει καὶ εὐχὰς εὔξεται. Sed malum factum quod verbum θυσιάζειν veteribus inauditum est. Sequiores Graeculi quemadmodum pro ἀροῦν dicebant constanter ἀροτριᾶν et pro καθαίρειν καθαρίζειν, sic pro θύειν coeperunt θυσιάζειν dicere. Absurdum est inducere Lysiam θυσιάσει dicentem, quod verbum multis post Lysiam aetatibus natum est. Quid igitur? Cedo mihi iuvenem emunctae naris et cum eo Lysiae manum eruam ex καὶ ΘΥCΙΑCΟΥCΙ καὶ εὐχὰς εὔξεται. Requiritur numerus singularis, utendum est verbo θύειν. Itaque quemadmodum dicitur εὐχὰς εὔχεσθαι eodem modo dicitur . . . . quid? Nempe θυσίας θύειν. Quid igitur dederat Lysias? Iam tu vides: nempe καὶ θυσίας θύσει καὶ εὐχὰς εὔξεται. Satin certum videtur esse? Notabis O et Θ confundi, ut saepe in οὐσία et θυσία et apud Plutarchum *de audiendis poëtis* p. 20 D. in Euripidis senario exaratum esse

τί δῆτα ΟΥCΙΝ δεῖ σε κατθανούμενον;

pro

τί δῆτα θύειν δεῖ σε κατθανούμενον;

ostendimus in Annot. ad Orationem *de Arte Interpretandi* p. 80.

Quoniam iuvenilibus ingeniis saluberrimum esse arbitror vetustos librariorum errores et Criticorum ingenio repertas veras lectiones inter se componere et sic doceri quid distent aera lupinis certo iudicio distinguere, subiungam locos quosdam Lysiae in Palatino codice male habitos et Criticorum acumine in integrum restitutos:

VITIA CODICIS PALATINI.	CRITICORUM EMENDATIONES.
I.	
20 προσθείη.	πεισθείη. Reiske.
II.	
34 σαλαμινίοις.	Σαλαμῖνι; οἷς Markland.
59 * ἐγκαθιστᾶσιν.	ἐγκαθεστᾶσιν Stephanus.
67 * κοινοὶ.	καινοὶ Taylor.
IV.	
18 ἔστι μὲν ὑπὸ λόγῳ.	ἔστιν ἐν ὑπολόγῳ Markland.
19 ἀλλὰ λόγω τὸ τῶν.	ἀλλ' ἀλογώτατον Sluiter et Coraës.
VI.	
18 * ἀπάγοντι.	ἀγαγόντι Dobree.
21 ** ἐπιβουλῆς.	ἐπιβολῆς Taylor.
22 μηνυτής.	μὴ μηνυτής H. Stephanus.
22 μαρτυρίου.	ἢ ἀργυρίου Taylor.
33 τῇ πόλει καὶ πράττει.	τὰ πολιτικὰ πράττειν Valcken.
VII.	
17 εἰκότων.	οἰκετῶν Palmerius.
40 * ἤδη.	ἥδιον Taylor.
VIII.	
11 * ἐφ' ὧν.	σφῶν Dobree.
19 μηνύσω.	μὴ ξυνῶ Markland.

VITIA CODICIS PALATINI.	CRITICORUM EMENDATIONES.
IX.	
1 εὔνοιαν.	εὐήθειαν Jacobs.
X.	
12 ** δείξαντα.	δόξαντα Reiske,
23 * κατεσκεύασαι.	κατεσκέδασαι Reiske.
XII.	
52 συνουσίαν.	εὔνοιαν Markland.
81 κατηγορεῖται.	κατηγόρηται Bake.
81 γινομένων.	κρινομένων Reiske.
86 * ξυνεργούντων.	ξυνερούντων Bekker.
86 ἀποδοῦναι.	ἀπολλύναι Markland.
89 ** ῥᾴδιον.	ῥᾷον Stephanus.
95 ἀφελόντες.	ἀφέλκοντες Reiske.
XIII.	
23 διαιρεθέντες.	αἱρεθέντες Reiske.
24 ἐκείνησαν.	ἐκεῖ ἦσαν Taylor.
34 καὶ τοιοῦτον δεινῶν.	καὶ τί οὐ τῶν δεινῶν Sauppe.
55 * εὑρίσκων τε.	εὑρίσκονται Reiske.
57 δήμῳ.	δημίῳ Schottus.
59 οὐ καλῶς	οὐ καθαρῶς Taylor.
66 κακῶς.	ἱκανῶς Bekker.
67 αὐτὸς.	ἀστῆς Graecus corrector Codicis Florentini C.
69 ὑπὸ τοῦ.	ἤπου τοῦ Correct. Cod. C.
81 φυλαῖς.	πύλαις Palmerius.
88 * γράμματι.	πράγματι Reiske.
92 βραχὺ.	ἔμβραχυ Dobree.
XIV.	
10 ἵππου ὄντες.	ἱππεύοντες Stephanus.
14 * φίλοι.	ψιλοὶ Markland.
25 ἔτι μὲν.	ἔπινεν Reiske.

VITIA CODICIS PALATINI.	CRITICORUM EMENDATIONES.
29 τῶν εἰδῶν.	τῶν ὀνειδῶν Markland.
43 εἴσεσθε.	ἴστε Reiske — ἤσθησθε Dobree.
XVI.	
4 δεήσει.	διοίσει Bekker.
5 φένων.	ἀφαιρῶν Correct. Cod. C.
11 * ἐλαττόνων.	ἐλάττονος Markland.
13 * δὴ.	δεῖν Reiske.
16 ἀποχωρίσαι.	ἀποκληρῶσαι Markland.
18 τολμᾷ.	κομᾷ Hamaker.
19 * ἀπερχόμενοι.	ἀμπεχόμενοι Dobree. Male alii περιερχόμενοι, quod non est Atticum, sed περιιόντες.
XVII.	
7 ἐπικηρυχθέντων.	ἀποκηρυχθέντων Corr. Cod. C.
XVIII.	
7 ** πολιτείας.	πόλεως Dobree.
22 ἀθλιοθεάτους.	ἀθλιωτάτους Stephanus.
XIX.	
6 δεινότατον ὅταν.	ἰδεῖν ὅταν Markland.
10 μὴ δῶσιν.	λάβωσιν Correct. Cod. C.
18 ἦν.	ἤρκει Jacobs.
29 διαχορηγῆσαι.	δὶς χορηγῆσαι Reiske.
34 ** ἀπολέσθαι.	ἀπολέσαι Bergk.
41 ᾔσθετο.	διέθετο Taylor.
42 καὶ οὐσίαν.	καὶ οἰκίαν Markland.
46 ἐνειμάσθη δὲ τῷ υἱεῖ.	ἐνειμάσθην δὲ τὼ υἱέε Correct. Cod. C.
XX.	
18 ** ὤφειλε.	ὦφλε Correct. Cod. C.
20 * ἅπαντες.	ἀπόντες Marland.

VITIA CODICIS PALATINI	CRITICORUM EMENDATIONES.
23 ἠλπιζόμην.	ἐλῃζόμην Taylor.
32 λεγόντων	λόγον τῶν Markland.
XXII.	
9 ἐπίτηδες.	ἐπὶ τῇσδε Bekker.
21 ** ἐκπλέουσιν.	εἰσπλέουσιν Reiske.
XXIV.	
8 ἐχόμενα.	ἑπόμενα Correct. Cod. C.
18 * ἄλλου γέ που.	ἁμουγέπου Bekker.
XXV.	
3 χρηματίζειν τὸ.	χρηματίζοιντο Coraës.
11 δεδωκότες.	ἑαλωκότες Emperius.
34 κατηγορῆσαι.	καταινέσαι Corr. Cod. C.
XXIV.	
4 * ἀξιοῦσαν.	ἐξιοῦσαν Scaliger.
10 ἅρμα.	τοὔνομα Reiske.
XXVII.	
6 ἀδικημάτων.	λημμάτων W. A. Hirschig.
16 τιμωρήσατε.	τιμήσατε Stephanus.
XXVIII.	
13 * ἴσχειν.	ἰσχύειν Markland.
YXIX.	
3 πολιτῶν.	πωλητὴν Dobree.
XXX.	
2 * ἓξ ἔτη.	ἑξέτη Taylor.
17 εὔπλων.	στηλῶν Taylor.
XXXII.	
13 ἐξέλιπε.	ἐξέπλει Taylor.

In his notavi uno asterisco errores, quos saepe librarii committere solent quique in Codicibus Mss. tantum non omnibus frequenter recurrant. Duobus asteriscis notavi vitia tralaticia, quibus scribae dormitantes fere constanter impingunt. Perutile est etiam adolescentibus harum rerum veluti gustu quodam imbui et simul veri inveniendi facultatem aliquam adipisci et a temerariis correctiunculis absterreri. Saepe videas in libris contra loci sententiam inter se permisceri ἑστᾶσιν et ἱστᾶσιν, κοινόν et καινόν, ἀπάγων et ἀγαγών, caeteraque omnia quae * praefixo notavimus. Pervulgati autem et tralaticii errores sunt omnes, quos duplici asterisco insignivimus, veluti ἐπιβουλή pro ἐπιβολή, δεῖξαι pro δέξαι, ῥᾴδιον pro ῥᾷον, πολιτεία pro πόλις, ἀπολέσθαι pro ἀπολέσαι, ὤφειλε pro ὦφλε, ἐκπλεῖν pro εἰσπλεῖν, cet. quorum in tempore meminisse saepe iuvabit.

Commemoravimus aliquot emendationes repertas ab nescio quo Graeco correctore, qui Codicem Florentinum C scribens quoties excogitare aliquid potuit ad expediendos locos vitiosa scriptura corruptos audacter et confidenter in textum recepit. Is homo quisquis fuit neque ingenio neque Graecitatis intelligentia pro captu illorum temporum erat destitutus, sed nulla ars aut ratio in eo emendandi impetum regebat et coercebat: itaque reperit is quidem subinde aliquid veri, sed in plerisque aberravit, cuius rei unum luculentum exemplum expromam. Legitur in Palatino Codice XVIII. 9. εἰς τοῦτ' ἀρετῆς ἦλθεν ὥστε μᾶλλον ὠργίζετο τοῖς εἰς ὑμᾶς ἡμαρτηκόσιν ἢ τοῖς αὑτῷ τῆς καθόδου αἰτίοις γεγενημένοις Locus lacuna mendosus est. Interiit verbum verbo ὠργίζετο contrarium, unde dativus τοῖς — γεγενημένοις pendebat. Itaque Graeculus de suo interposuit ἔχαιρε. Non poterat infelicius. Non multo melius rem gessit Scheibe, vir doct., quum pro ἔχαιρε substitueret ἐχαρίζετο. Ex ipsa rei natura sequitur inter se opposita fuisse ὠργίζετο et χάριν ᾔδει sive χάριν εἶχε, quorum hoc reposui. Quemadmodum igitur hoc loco

ἔχαιρε nullam habet auctoritatem vel fidem sed e Graeculi coniectura natum est eaque perinfelici, sic quidquid ex Codice Florentino C prodiit novi, nisi ex se spectatum probari poterit, melius contemnetur.

Superest ut reddam rationes eorum locorum, quos in Codice Palatino mendosos et nondum a quoquam probabiliter correctos ipse meo arbitratu ita constitui ut mihi a Lysiae manu profecti esse visi sunt, aut certe ita ut pro lectione Codicis, quam aliquid vitii alere satis constaret, id reponeretur quod a Lysiae oratione et stilo non abhorreret.

LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
I.	
9 * λούεσθαι.	λοῦσθαι.
16 ἐγγὺς [ἡ ἄνθρωπος] τῆς οἰκίας.	delevi ἡ ἄνθρωπος. Eodem modo [ ] notabo si quid expunxi.
20 κατηγόρει.	κατηγόρευε.
22 οὐδὲν [ἂν] καταλήψοιτο.	
26 ὃν σὺ [παραβαίνων].	
40 * εἰσαγαγεῖν.	εἰσάγειν.
41 εἰς οἰκίαν τῶν Φίλων τῶν ἐγγυτάτω.	delevi οἰκίαν, et dedi του pro altero τῶν.
49 ὅ, τι ἂν [οὖν].	
II.	
6 ἀθάνατον (τὴν) μνήμην.	Inserui τὴν. Notabo sic ( ) si quid de meo interposui.
7 δοῦναι [τὴν] τῶν νεκρῶν ἀναίρεσιν.	
10 * ταῦτα (δὴ) διανοηθέντες.	
16 * εἶδον.	ἐπεῖδον.

LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
21 ** δουλώσασθαι.	δουλώσεσθαι.
21 ϛρατιάν.	ϛρατιᾶς
26 * οὐδεὶς — ἔδεισεν.	οὐδένες — ἔδεισαν.
28 * αὐτῷ πολλὴν.	οὕτω πολλὴν.
31 interposui ἠτύχησαν.	
35 ὑπὲρ τῆς Φιλότητος τῶν ἄθλων τῶν ἐν σαλαμῖνι.	ὑπὲρ τῶν Φιλτάτων τῶν ἐν Σαλαμῖνι.
49 ἄξειν.	ἀπάξειν.
58 διανοίᾳ	δυσνοίᾳ.
70 * κατέϛησαν.	μετέϛησαν.
80 τιμαῖς.	τιμαῖς αἷς.
III.	
2 * τύχαι.	τέχναι.
4 ἀνοητότερον [πρὸς τὸ μειράκιον]	
4 τὰς συμΦορὰς.	τὰς (τοιαύτας) συμΦορὰς.
8 ἠμυνάμην ἐνϛὰς.	ἠμυνάμην, ἐκϛὰς.
10 ἀποδημῆσαι [ἐκ τῆς πόλεως].	
11 Φύλακας δὲ κατέϛησαν.	Φύλακα δὲ καταϛήσαντες.
12 ἤδη μεθύοντες οὗτοι.	οἱ δὲ μεθύοντες.
19 ἀδικούμενοι.	ἠδικημένοι.
24 πλειόνων ἐμισθώσατο.	πλείονος ἐμισθώσατο.
35 ἀπελθὼν [ὁδὸν].	
38 γεγενημένων ἦν εἰ.	γεγενημέν' ἦν καὶ.
42 τό γ' ἐκείνων.	τό γ' ἐπ' ἐκείνοις.
45 κοσμιώτατος,	ἀκολαϛότατος.
IV.	
7 * ὄϛρακον ἢ οὕτως.	ὄϛρακόν τι ὅτῳ.
11 οὐδὲν ἦν ὅ τι οὐ ῥᾴδιον.	οὐδὲν ὅ τι οὐ ῥᾴδιον ἦν.
13 expunxi ἔδωκα τὸ ἀργύριον post σώματος	

	LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
	interpolatum et addidi εἰ in (εἰ) εἰς μὲν λύσιν.	
15	* πότερον πρότερον.	πότερον πρότερος.
	VI.	
4	θυσιάσουσι	θυσίας θύσει.
14	ἐν Ἀρείῳ πάγῳ [ἐν] τῷ.	
14	ὁμολογῶν μέν (τις) ἀδικεῖν.	
23	*[ἔσχατα καὶ τὰ] αἴσχιςα.	
26	ζῶντος.	ζῶν.
30	ἠσέβησεν.	ἠσέβηκεν.
31	τὸ τὸν βίον ἀβίωτον.	τὸ ζῆν βίον ἀβίωτον.
32	ἀγόμενος ἀνάγκης.	ἀγόμενος ἀνάγκῃ.
35	ἀναγκαίως γὰρ ἔχω.	ἀναγκαίως γὰρ ἔχει.
35	Φησὶ.	Φήσει.
38	τῶν πρὸς λακεδαιμονίους ἃς ὑμεῖς.	ὧν πρὸς Λακεδαιμονίους ὑμεῖς.
42	ἕξει ὅ τι λέγειν.	ἕξει ὅ τι λέγῃ.
44	Βάτραχος πλὴν τούτου.	πλὴν τούτου Βάτραχος.
51	οὓς ἡμεῖς [θεοὺς] νομίζομεν.	
52	ἐπὶ τῶν βωμῶν (ἐφ') ὧν.	
54	εἰπεῖν.	ἔτι εἰπεῖν.
	VII.	
4	δημευθέντων τῶν ὄντων δ' ἐκείνου.	δημευθέντων δὲ τῶν ἐκείνου.
4	ὠνούμην.	ἐώνημαι.
8	* ἀφ' ὑμῶν ἀζήμιος.	ὑφ' ὑμῶν ἀζήμιος.
11	Φανερῶς.	Φανερώτερον.
12	μᾶλλον ... ὡς.	μᾶλλον ... ἢ ὡς.
14	ὄντος.	ἐνόντος.

	LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITIA.
16	οἷόν τε ἦν δίκην με.	οἷός τε ἦν δίκην.
17	* σῶον.	σῶν.
19	βοηλάτης.	ὀνηλάτης.
23	* γε λόγων ἀπορήσει.	τε λόγων εὐπορήσει.
31	ὡς.	ἢ ὡς.
35	κατηγοροῦσιν.	καταγορεύουσιν
	VIII.	
1	τιμήσειν.	προτιμήσειν.
2	** πρότερον.	πρότερος.
4	ἂν ... λέξαιμι.	αὖ ... διέξειμι.
5	οἴεσθε... ἀποφαίνετε.	ᾤεσθε ... ἀπεφαίνετε.
5	οἵτινες μὲν ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τὸν αὐτὸν ἄνδρα.	dedi με pro μὲν et expunxi τὸν αὐτὸν ἄνδρα.
7	ὑμᾶς (μὲν) σοφωτάτους.	
7	ἄχθεσθαί μοι συνόντι.	ἄχθεσθαί μοι συνόντας.
8	ὅτι ... ἔλεγεν οὓς ᾤεσθε.	ὅτε ... ἐλέγετε οὐκ ᾤεσθε.
18	καὶ νῦν.	ἀλλὰ καὶ νῦν.
19	με μόνον.	με μόνοι.
	IX.	
1	λήσειν.	λήσειν τι.
5	ἐνδημοίη.	ἐπιδημοίη.
6	λοιδοροῖμι.	λοιδοροίην.
16	ἐξ ἅπαντος λόγου.	ἐξ ἅπαντος τρόπου.
17	[τὸ] πέρας.	
	X.	
6	ἐάν τις εἴπῃ.	ἐάν τίς τιν' εἴπῃ.
9	τὸ αὐτό ἐςι.	τὸ αὐτὸ εἶναι.
20	ἔννουν γεγονέναι.	νῦν γ' ἐγνωκέναι.
29	τὰς δὲ ψυχὰς.	ψυχὰς δ'
30	** ἀποβάλλουσι.	ἀποβαλοῦσι.
	XI.	
3	ἐάν τις.	ἐάν τίς τιν'.
11	** ἀποβάλλουσιν.	ἀποβαλοῦσιν.

	LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
	XII.	
5	καὶ τοιαῦτα.	καίτοι ταῦτα.
12	τὰ τοῦ ἀδελφοῦ.	τἀδελφοῦ.
15	ἡγούμην μὲν εἰ.	ἡγούμην εἰ μὲν.
17	ὑπ' ἐκείνων.	ἐπ' ἐκείνων.
18	οὐδεμιᾶς.	ἐξ οὐδεμιᾶς.
19	* ᾤοντο κτήσασθαι.	ᾤοντο κτήσεσθαι.
22	ἀπολογησόμενοι [καὶ λέγουσιν].	
26	δοῦναι.	δεῖν δοῦναι.
27	ἀντειπὼν γε καὶ γνώμην.	ἀντειπὼν τε καὶ γνώμην (ἐναντίαν).
34	τί ἂν ποτε ποιήσαις.	τί ἂν ποτε ἐποίησας.
37	(ἱκανὴν) δίκην.	
40	οἷα (τὰ) τῆς πόλεως.	
44	ὅπως . . . ψηφίσαισθε.	ὅπως . . . ψηφιεῖσθε.
48	ἄλλων δὲ πολλῶν.	κακῶν δὲ πολλῶν.
53	* ἔδοξαν.	ἔδειξαν.
67	διὰ δὲ.	ἅμα δὲ διὰ.
72	μηδὲ ἀπειλοῖτο.	μηδὲ διαπειλοῖτο.
76	* παρηγγέλλετο.	παρήγγελτο.
78	ὑπὲρ τῆς αὑτοῦ πονηρίας.	ὑπὸ τῆς αὑτοῦ πονηρίας.
81	οἷς.	εἰς οὓς.
84	τοσοῦτον.	τοσοῦτον οὖν.
89	** ῥᾴδιον.	ῥᾷον.
90	* δείξατε.	δείξετε.
99	τῶν ἱερῶν ἃ.	τῶν ἱερῶν ὧν.
	XIII.	
5	λόγοι . . . περὶ [τῆς] εἰρήνης.	
6	* καταςήσασθαι.	καταςήσεσθαι.
12	* ἐν τῇ προφάσει.	ἐπὶ τῇ προφάσει.

	LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
13	* εὐνοοῦντες.	εὖνοι ὄντες.
13	ἣν ἡμεῖς.	οἵαν ἡμεῖς.
15	* οὐκ ἔφασαν ἐπιτρέψαι.	οὐκ ἔφασαν ἐπιτρέψειν.
19	** ἐκπέμπουσι.	εἰσπέμπουσι.
31	κατηγορηκέναι.	κατειρηκέναι.
37	δύο δὲ τράπεζαι . . . . ἐκείσθην.	δύο δὲ τραπέζα . . . ἐκείσθην.
47	* ἐπιτρέψαι.	ἐπιτρέψειν.
65	* ὤφλησεν.	ὦφλεν.
67	** ἐξαγαγὼν.	ἐξάγων.
74	ἡ βουλὴ ἡ τότε [ἐπὶ τῶν τριάκοντα] βουλεύουσα.	
80	** πολιτῶν.	ὁπλιτῶν.
95	ἐγένοντο.	ἐγένετο.
	XIV.	
7	** λειποταξίου.	λιποταξίου.
30	διδάσκαλος δὲ (πάντων) τῶν . . . κακῶν.	
35	πάντων (τῶν κακῶν αἴτιος).	
	XVI.	
2	ἀηδῶς [ἢ κακῶς].	
3	περὶ τὰ ἄλλα.	καὶ περὶ τὰ ἄλλα.
6	* ἐπιγεγραμμένοι.	ἐγγεγραμμένοι.
6	ἀναπράττητε.	ἀναπράξητε.
7	γνῶναι διότι.	γνῶναι ὅτι.
11	περὶ τὰς τοιαύτας.	ἑτέρας τοιαύτας.
13	εἶναι [δεῖν].	
15	τῆς πρώτης (τάξεως) τεταγμένος.	
15	ἐνθανόντων.	ἀποθανόντων.
15	* ὕςερον.	ὕςερος.

	LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
	* Στειριέως.	Στειριῶς.
20	τῶν τῆς πόλεως.	τὰ τῆς πόλεως.
21	ἀξίους.	(πολλοῦ) ἀξίους.
	XVII.	
1	ἐςιν [λέγειν] ἀδύνατος.	
4	δημεύεται.	δεδήμευται.
4	οὐκ ἂν παραλιπόντες ... πάντα τὰ Ἐράτωνος ἀπέγραφον καὶ λέγω.	οὐκ ἂν παρέλιπον ... οἱ πάντα τὰ Ἐράτωνος ἀπογράφοντες καὶ ἃ ἐγώ. Reiskii emendatio est ἃ ἐγώ pro λέγω.
5	τὴν ἀμφισβήτησιν.	τὴν (αὐτὴν) ἀμφισβήτησιν.
7	τετίμηνται.	τετίμηται.
9	ἢ τῷ.	ἢ (ἐν) τῷ.
	XVIII.	
1	[περὶ τῆς πολιτείας] εἰ χρή.	
2	καὶ (μεγάλων) ἀγαθῶν.	
5	[δυστυχοῦντος τοῦ δήμου] οὐκ ἀπελαυνόμενος.	
7	προσέταξεν [ἀλλὰ προθύμως λειτουργοῦσιν].	
9	γεγενημένοις (χάριν εἶχεν).	
11	προσῆκον.	προσῆκεν.
13	τοὺς ξένους,	πρὸς τοὺς ξένους.
20	ἑωρᾶτε.	ἑωρᾶτο.
20	* πείθησθε ... ὠφεληθήσεσθε.	πίθησθε — ὠφελήσεσθε.
24	ἀναβιβάσομαι.	ἀναβιβάσωμαι.
24	* παρασχόντες.	παρέχοντες.

	LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
27	τούτων παρ' ὑμῶν τυγχάνειν.	τοιούτων ὑμῶν τυγχάνειν.
	XIX.	
1	ἐγὼ [μὲν] μή.	
4	ὑπὲρ πάντων τῶν πεπραγμένων.	ὑπὸ πάντων τῶν παραγενομένων.
4	οὐδὲν ἦν πλέον.	οὐδὲν (ἔτι) ἦν πλέον.
6	* θέλοντες ἀποδέχεσθε.	ἐθέλοντες ἀποδέχεσθαι.
12	τὴν ἀδελφήν.	τὴν ἀδελφὴν (τὴν ἐμήν).
13	γεγονότας τε ἐπιεικεῖς.	γεγονότας τε ἐπιεικῶς.
22	μνᾶς εἰπών.	μνᾶς ἔχων.
25	ἃς ἔχοι.	ἵν' ἔχοι.
34	διὰ τοῦτο ἠξιοῦτε.	διὰ τοῦτ' ἠξιοῦτ' ἄν.
35	ἀλλὰ μὴν τοῦτό (γε).	
36	ἱκανὰ μέν.	καὶ τὰ μέν.
36	ὅμως ... εἶναι ἴσα.	ὁμοίως ... εἶναι σᾶ.
38	* ἕνεκα ἠξιοῦτε.	ἕνεκ' ἂν ἠξιοῦτε.
45	καὶ ζῶντες.	οἱ ζῶντες.
46	πλέον ἢ πεντήκοντα ταλάντων	πλεῖν ἢ πεντήκοντα τάλαντα.
47	καταλιπεῖν.	καταλείπειν.
48	ὥς φησι.	ὥς φασι.
48	ἀποθανόντος δ' [αὐτοῦ].	
51	** ἀπολέσθαι.	ἀπολέσαι.
57	οὐ μόνου τούτου ἕνεκεν.	οὐ μὴν τούτου γ' ἕνεκεν.
62	ταῦτ' ἐςὶν (ὑμέτερα).	
	XX.	
2	* ἄριςα διαγνοῖεν.	ἄρις' ἂν διαγνοῖεν.
12	τὼ τρόπω τὼ ἀλλήλων.	τὼ τρόπω ἀλλήλοιν.
14	ἐπιβολὰς ἐπιβάλλοντες [καὶ ζημιοῦντες].	
23	ὅσων.	νέος ὤν.
24	* ἐν τοῖς πολεμίοις.	ἐπὶ τοῖς πολεμίοις.

LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
26 συλλογὴν.	σύλλογον.
30 πάσχειν.	κακῶς πάσχειν.
31 χρημάτων γε ἕνεκα [ἵνα λάβοιμεν].	
33 ἡμῖν φανερὰ οὐσία.	ἡμῖν ἦν φανερὰ ἡ οὐσία.
33 οὐκ εἴη πόθεν.	οὐκ ἔστιν ὁπόθεν.
33 ἀξιοῦμεν.	ἄξιοί ἐσμεν.
35 ἐν τῷ αὐτῷ ὄντες ὑμῶν τε ἀνάξιοι.	πεπονθότες ἡμῶν τε ἀνάξια.
36 ἡλικιώτης.	ἡλικιώτης ὢν
XXI.	
10 Φαντίαν.	Φιντίαν.
10 *παρεσκευασάμην.	παρεσκευάσμην.
18 τοῦτο δ᾽ οὐκ ἂν.	καίτοι τοῦτό γε οὐκ ἂν.
19 διὰ τέλους [τὸν πάντα χρόνον].	
21 δι᾽ ἃ ἐγὼ.	ἃ ἐγὼ λαβὼν.
22 οὕστινας.	οὕστινας ἄλλους.
23 δέον (ἐφρόντισα).	
XXII.	
2 τοῖς ἕνδεκα παραδοῦναι [θανάτῳ ζημιῶσαι].	
4 δεδιὼς δὲ τὰς αἰτίας.	(οὐ) δεδιὼς δὲ τὰς αἰτίας.
7 μακρότερον εἰπεῖν.	μακρότερα εἰπεῖν.
11 οὐκ ἐλεύσεσθαι.	οὐ τρέψεσθαι.
15 ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς.	ἐν τοῖς αὐτοῖς καιροῖς.
17 *δεινὰ ἂν δόξαιτε.	δεινὰ δόξετε.
19 πεύσονται.	(πάντες) πεύσονται.
19 *ἐψηφισμένοι ἔσεσθε.	ἐψηφισμένοι ἔσεσθαι.
20 οὕτω γὰρ.	καὶ οὕτω γὰρ.
21 δικαίως ἂν . . . ἐλεήσαιτε.	δικαίως . . . ἐλεήσετε.

LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
XXIV.	
1 ἐπαίνου.	recepi Hamakeri emendationem ἐλέου.
2 εἰ μὲν γὰρ . . . εἰ δὲ . . . τιμωρεῖται ψεύδεται.	οὐ μὲν γὰρ . . . οὐδὲ . . . τιμωρεῖται expuncto ψεύδεται.
3 ἶασθαι [καλῶς].	
9 σαφέστατα μόνος ἀνθρώπων.	σαφέστατ᾽ ἀνθρώπων.
9 καὶ πῶς οὐ.	καίτοι πῶς οὐ.
16 πενομένους,	τοὺς πενομένους.
26 ὁμοίως ὑμῶν τύχοιμι.	ὁμοίων ὑμῶν τύχοιμι.
27 τούτων ὑμῖν τυχὼν.	τοιούτων ὑμῶν τυχὼν.
XXV.	
7 καὶ δημοκρατίας.	καὶ (οὓς) δημοκρατίας.
10 δικαιοτάτην τὴν.	δικαιότατα τὴν.
11 τὰς τούτων . . . διαβολὰς.	τὰς κατὰ τούτων . . . διαβολὰς
12 ἀπαλλαγῆναι ἑτέρων.	ἀπαλλαγῆναι νεωτέρων.
21 ὅτε . . . ἀκούοιτε.	ὁπότε . . . ἀκούοιτε.
26 *εἰς ὑμᾶς εἰσιόντες.	εἰς ὑμᾶς εἰσάγοντες.
27 διὰ τοὺς μὲν.	διὰ μὲν τοὺς.
30 εὐθύνην	εὐθύνας.
XXVI.	
5 ὅτ᾽ [αὐτὸν] οὐκ ἔξεστιν.	
6 *οὐκ ἐγχωρεῖ.	οὐ συγχωρεῖ.
6 πάλαι ὁ χρόνος [ἤδη] παρελήλυθεν.	
9 [περὶ] τῶν ἐν ὀλιγαρχίᾳ.	
9 κατελύετο.	κατελύθη.
9 [μόνος] αὐτὸς καθ᾽ αὑτὸν.	

	LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
15	μηδὲ τόνδε.	μὴ τόνδε.
21	ἄρχων.	τριηραρχῶν.
	XXVII.	
14	σφόδρα δεήσεσθαι.	σφόδρα δεδεῆσθαι.
16	εἰθισμένοι ἐςὲ.	εἰθισμένοι ἦςε.
	XXVIII.	
4	πάντας (ἂν) ὑμᾶς.	
4	* ἐπηγγέλλετο.	ἐπήγγελτο.
7	* ἕξειν.	ἄξειν.
10	δικαίοις . . . ὑφελομένοις.	δικαίους . . . ὑφελομένους.
11	ὅςις.	ὅτι ὅςις.
12	τοιαύτην γνώμην.	τὴν αὐτὴν γνώμην.
17	[τὴν] δίκην λαβεῖν.	
	XXIX.	
2	οἱ ἀπειλοῦντες [καὶ οἱ φάσκοντες.]	
2	εἰ [γὰρ] παρὰ.	
2	χαλεπῶς.	χαλεπῶς γάρ.
6	ὀργὴν [τιμωρεῖσθαι βουλομένην].	
6	* μηνύειν ἔφη.	μηνύσειν ἔφη.
8	τὰ ὑμέτερα ὑμῖν αὐτοῖς.	τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ὑμῖν.
10	* κακονοοῦντες.	κακόνοι ὄντες.
11	ἐνέχοιντο.	ἐνέχονται.
11	οὐσίαν [ἀντὶ] τῆς.	
12	τὰ αὑτῶν.	διὰ τὰ αὑτῶν.
	XXX.	
3	* ἐπὶ τοῖς.	ἐν τοῖς.
6	ἁπάντων γε αὐτῶν.	ἁπάντων γε ἀθρόων.
7	ἐνθυμεῖσθε (ὅτι) τούτων.	
10	δὲ κηφισιεὺς.	δ' ὁ Κηφισιεύς.

	LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
14	κατέλυσαν.	κατέλυον.
15	εἰ μὴ ᾐσθανόμην.	εἰ μὴ ἐπυθόμην.
18	τὴν πόλιν (ἡμῖν) παρέδοσαν.	
19	αἴτιος γεγένηται (τοῦ) τὰ προσιόντα.	
20	οὐχ ἱκανὰ εἶναι.	οὐχ ἱκανὰ εἴη ἃ.
21	κἀπὶ τούτοις.	κἄπειθ' οὗτος.
21	* οἴεται πείθειν.	οἴεται πείσειν.
28	αὐτοῖς δὲ τούτοις.	αὐτοὶ δὲ τούτοις.
32	δεῖσθαι [ὡς χρὴ].	
	XXXI.	
1	* ὡς ὑμᾶς ἐλθεῖν.	εἰς ὑμᾶς ἐλθεῖν.
2	** ἀποφαίνειν.	ἀποφανεῖν.
3	ὅ τι ἱκανῶς.	εἴ τι ἱκανῶς.
4	εἰσὶ τῷ λόγῳ.	εἰσὶ λέγειν.
9	ἐνθάδε.	ἐνθένδε.
10	ὡς μὴ βουλόμεθά γε.	ὧν μὴ βουλόμεθά τι.
18	οἳ νῦν αὐτὸν.	οἳ νῦν αὐτῷ.
21	** ἂν ποιήσοντα.	ἂν ποιήσαντα.
22	ἀπὸ τεθνεώσης φέρειν.	ἀπὸ τεθνεώσης ἀφαιρεῖν.
24	τί οὖν βουληθέντες.	τί οὖν διανοηθέντες.
24	τετιμήσεται.	τιμήσεται.
26	ἀπορίας ἐκκλησιάζεσθαι.	τιμωρίας ἀγωνίζεσθαι.
27	εἴ τι ἦν ἀδίκημα.	εἰ ἦν ἀδίκημα.
28	σφόδρα γ' ἂν.	ἢ σφόδρα γ' ἂν.
	XXXII.	
14	* διοικίσει . . . διῳκίζετο.	ἐξοικίσει — ἐξῳκίζετο.
	XXXIII.	
2	* ἐκώλυσεν.	ἐκόλασεν.
3	περὶ [τῶν] ὀνομάτων.	
3	ταῦτα ἔργα μὲν.	ταῦτα μὲν ἔργα.

LECTIO CODICIS PALATINI.	LECTIO A ME REPOSITA.
4 ἐϛιν εὖ πραττόντων ... τῶν αὐτῶν.	ἐϛι τῶν εὖ πραττόντων ... τῶν κακῶς.
8 * κωλῦσαι.	κολάσαι.
9 ἐνορῶν.	ἐνορῴη.
XXXIV.	
4 βεβαίως.	βεβαιότερον.
4 * ἔχοντας τὴν πόλιν.	σχόντας τὴν πόλιν.
6 εἰ ποιήσαιμεν.	εἰ ποιήσομεν.
FRAGMENTA.	
I. 1 τουτονὶ [Αἰσχίνην].	
1 Σωκράτους γεγονέναι.	Σωκράτους γεγονότα.
4 διαφθείρονται.	περιφθείρονται.
IV. 4 ἔφαντο δύνασθαι.	ἐφάτην δύνασθαι.
7 πλειϛηριάσαντες [πλείϛου ἀπέδοντο].	
10 δραχμὰς.	δραχμαῖς.
11 παθόντες.	εὖ παθόντες.
16 ἄπει λαβῶν [ἐπὶ] τὰ σαυτοῦ.	
30 ἐτῶν γεγονὼς.	ἔτη γεγονὼς
34 ἔλεγεν ἢ.	ἔλεγέ τι ἢ.
55 εἴ τις εἰσποίητος πάθοι.	εἴ τι ὁ εἰσποίητος πάθοι.
75 ἀπεδύσατο.	ἀπεδύετο.
75 εἰσ τοῦτο μανίας ... καθίϛατο.	εἰς τοῦτο μανίας ... ἀφίκετο.
75 τῶν οἰκετῶν πιέτω.	τῶν οἰκείων πίεται.
78 περὶ τῆς Φιλίας τῆς ἐμῆς καὶ [τῆς] Φερενίκου.	
88 * ἀκριτὶ ἀποθνήσκειν.	ἀκρίτους ἀποθνήσκειν.

Haec ferme sunt, quae apud Lysiam aliter quam vulgo solet constituenda esse arbitratus sum, in caeteris Scheibium secutus potissimum virum doctissimum et in textu Lysiae constituendo diu et multum versatum. Plurima agenda et corrigenda supersunt et hac ipsa de causa ingenioso et acuto iuveni utilissimum erit Lysiacas orationes lectitare quoniam, si quis hoc aget, hic illic et ipse aliquid feliciter excogitabit quo Lysias fiat emendatior. In quo natura inest insignior quaedam iudicandi facultas et ingenium ad verum inveniendum idoneum, is aliorum exemplo incitatus experietur mox ipse ingenium et sic certe sibi, fortasse et Lysiae, facturus est operae pretium. Pervelim et eos qui iuventutem patriam Graecas litteras docent et eos qui Graeca legendo se ipsi exercent sedulo inter se componere lectiones librorum ab aliis et a me repudiatas et illas lectiones quas in earum locum substituimus, et in singulis locis causas et argumenta exquirere cur Codicum Mss. fides deserenda fuisse videatur. Quaerant (ut in ultimis subsistam) cur ἀκριτί in ἀκρίτους converterim, cur articulum in τῆς ἐμῆς καὶ [τῆς] Φερενίκου expunxerim, cur οἰκετῶν in οἰκείων, πιέτω in πίεται mutaverim. Quaerant quid causae sit quare εἰς τοῦτο μανίας ἀφίκετο scribatur pro καθίϛατο, quare ἀπεδύσατο convertatur in ἀπεδύετο, quare εἴ τι ὁ εἰσποίητος πάθοι reponatur pro εἴ τις εἰσποίητος πάθοι, quare ἔλεγέ τι requiratur pro ἔλεγεν et ἔτη γεγονώς pro ἐτῶν, et sic in caeteris omnibus. Eadem opera animadvertant mihi quam lubrica sit librorum Mss. fides vitiis et erroribus omne genus oppletorum et simul palaeographicam aliquam notitiam sibi colligant in origine cuiusque erroris investiganda notandisque quae pervulgata et tralaticia librorum omnium menda sunt,

quibus unum asteriscum addidi si saepius alibi reperiuntur, duos si passim committuntur apud omnes.

Multum gaudebo si me sic solida litterarum Graecarum studia apud nostrates adiuvisse intellexero et sic augeri numerum eorum qui probent *τοῦτο τὸ Μενάνδρειον*

πολὺ κρεῖττόν ἐστιν ἓν καλῶς μεμαθηκέναι
ἢ πολλὰ φλαύρως περιβεβλῆσθαι πράγματα.

Restat ut tibi iterum agam gratias, senex venerabilis, optime VAN HENGEL, qui mihi ut antea in Xenophonte emendando sic nunc in Lysia numquam defuisti. Callimacho iudice

γηράσκει ὁ γέρων κεῖνος ἐλαφρότερον
ὃν κοῦροι φιλέουσιν,

id est, ut CATO id aetatis qua Tu nunc es, annum octogesimum quartum agens, apud CICERONEM interpretatur, *levior fit eorum senectus qui a iuventute coluntur et diliguntur.* sed quis Te fortunatior est et *θεοφιλέστερος*, quem *ὠμογέροντα* (ut Homerus appellat) in senectute vegeta et operosa et semper agente aliquid et moliente omnium aetatum homines colunt et amant? Equidem te si pater meus fores non plus diligerem quam nunc te diligo, et si quid mea vota valebunt praeter LYSIAM etiam alios Oratores Atticos tecum recognoscam.

Scribebam
Lugduni-Batavorum
d. 30 m. Maii
MDCCCLXIII.

Accedunt his post annos propemodum viginti *αἱ δεύτεραι φροντίδες.*

Restitui ubique formas Atticas veteres, quibus Lysiam et aequales constanter usos esse nunc quidem satis inter omnes constat. Itaque ubique dedi *ἦ* (*eram*) ante consonantem, et *ᾖα*, *ἀπῇα*, *εἰσῇα* et in tertia ante vocalem *εἰσῄειν*, *ἀπῄειν* cet. in plurali *ᾖμεν*, *ᾖτε*, *ᾖσαν*, *ἐξῇσαν*, *κατῇσαν* cet.

Plusquamperfecti prima persona exit in — H, *ᾔδη*, *ξυνῄδη*, *προῄδη*, *παρεστήκη*, in tertia ante vocalem *ᾔδειν*, *ξυνῄδειν*, *παρεστήκειν.*

Scripsi ubique:
κλῄω, *ἀπέκλῃσα*, *κέκλῃμαι*, *ἐκλῄσθην*, *ἀποκλῄειν* cet.
ἐπιμέλεσθαι pro *ἐπιμελεῖσθαι.*

Revocavi futuri formas breviores *ζημιώσομαι*, *τιμήσομαι*, *ὠφελήσομαι* et sim.

Dedi ubique *ψευδομαρτυρίων*, quia *ψευδομαρτυρίαι* non est Graecum sed (*τὰ*) *ψευδομαρτύρια.*

Scripsi *ἱππῆς*, *Δεκελῆς*, *Ἁλικαρνασσῆς*, *ξυναγωγῆς* pro *ἱππεῖς* cet.

Sicubi esset scriptum *θᾶσσον*, *κρεῖσσον*, *θάλασσα*, *τεσσαράκοντα*, *τέσσαρες*, substitui *θᾶττον*, *κρεῖττον* cet.

Imperfectum verbi *ἐκκλησιάζω* est *ἠκκλησιάζετε*, *ἠκκλησίαζε*, non *ἐξεκλησιάζετε.*

Ubique reposui *ἐάν* pro *ἄν*, et *ξύν* pro *σύν.*

Revocavi *ἀπέδοσαν*, *παρέδοσαν* pro *ἀπέδωκαν*, *παρέδωκαν.*

Minerva apud veteres cives suos non Ἀθηνᾶ vocabatur, sed Ἀθηναία, quod reposui.

Θέλω sicubi legebatur rescripsi *ἐθέλω.*

Passim crases et elisiones, quibus Attici constanter utebantur, a scribis obscuratas revocavi: *δεῦρ' ἴτε*, *ταῦτ' εἰπών*, et crases *κἀγώ*, *κἀκεῖνος*, *κἀμοί*, *οὑμὸς πατήρ*, *θοἰμάτιον*, *θαἰμάτια*, *τοὐναντίον*, *τἀναντία*, *τἀμά*, *τἀργύριον*, *καλὸς κἀγαθός*, et his similia.

Enumerabo nunc ordine locos omnes, quos aliter ac vulgo fit constituendos esse existimavi. Apponam lectiones, quas vulgatis potiores esse iudicavi:

I.

7. delevi ἀγαθή post Φειδωλός.
9. ἡ μήτηρ αὐτὴ ἐθήλαζεν. Bake.
20. καὶ τὰς προσόδους οἷς τρόποις ποιοῖτο.
23. receptam oportuit Reiskii emendationem: τοὺς μὲν (οὐκ) ἔνδον κατέλαβον.
33. ὁ τὸν νόμον θείς.
34. πότερον χρὴ τούτους ἰσχύειν.
42. ἵν' ὡς ἀσφαλέστατα μὲν αὐτὸς εἰσῆα.

II.

7. πέμψαντες κήρυκΑ.
13. ὁποῖοί τινες ἄνδρες γενόμενοι ἔσονται.
31. ἐδυστύχησαν.
58. εἴτε ἡγεμόνων κακίᾳ.
62. τούς (τε) πρότερον ὑπάρχοντας.

III.

13. ταῦτα (δὴ) διανοηθεὶς ἑτέραν [ὁδὸν] ᾠχόμην ἀπιών.

Si quid addendum est sic notabo (δὴ), si quid delendum sic [ὁδόν].

20. ἐπειδὴ δέ (με).
33. οὐκ [ἂν] ἠδύνατο.
42. ἀποκτεῖναί τινΑ.

IV.

2. καὶ τὴν ἀντίδοσιν δ' ἐκείνην.
16. εἰ ἐβασανίζομεν εἰκότως ἄν τι.

V.

1. βοηθῆσαι [Καλλίᾳ] τὰ δίκαια.
4. ἐν τῷ Ἐλευσῖνι [ἱερῷ].

VI.

5. οἳ ἕνεκα ταύτης τῆς ἑορτῆς (ἐπιδημοῦσιν).
8: νῦν οὖν ὑμῖν ἀνάγκη ἐστί.
11. ἔλαχεν [Ἀνδοκίδης].
13. καίτοι (οὕτως) οὐχ ὑπὲρ αὐτοῦ.
15. οὔτ' αὐτὸν κωλύσετε τῶν ἱερῶν ἐπιβαίνειν οὔτ' εἰσιόντα τιμωρήσεσθε.
19. — αὐτὸν (αὐτίκα) δώσειν δίκην.
19. θαυμάσιον δ' οὐδὲν ἄν μοι γένοιτο (εἰ νῦν ἀποφύγοι).
36. χάριν εἰδέναι [ὅτι ἐμήνυσεν].
36. αὐτὸ [τούτου] τοὐναντίον.
39. τῶν ἐξ ἄστεος καὶ (τῶν) ἐκ Πειραιῶς.
44. τοῖς ἠδικημένοις πονηροὶ [δόξειν] καὶ ἀσεβεῖς [εἶναι].
48. — γενόμενος (καὶ οὐδὲν ξυμβαλόμενος) εἰς τὴν σωτηρίαν.
49. σῖτον εἰσάγων ὠφελῆσαι.
54. κρῖναι (μὲν) τῶν ἀνθρώπων ἕνεκα.

VII.

2. καὶ τοὺς μηδὲν κακὸν πεποιηκότας ἤδη δεδιέναι.
12. ἠγανάκτουν [ἄν].
36. τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν.

VIII.

1. οἷς ἐγκαλῶ.
7. πολυφίλους (μὲν ὑμᾶς).
7. πλουτοῦντας (μὲν ὑμᾶς).

X.

7. ἀλλὰ (περὶ) τῆς τούτων διανοίας.
9. ἐξήρκει ἄν σοι (πρὸς τὸν) ἐρριφέναι (σε) τὴν ἀσπίδα (εἰπόντα) λέγειν ὅτι οὐδέν σοι μέλει.
12. ἄτοπον ἂν εἴη (μὴ τιμωρεῖσθαι) τὸν δόξαντα κτεῖναι.
27. οὐδεμίας πώποτε ὦφλεν εὐθύνας.

XI.

1. πολλοὶ ξυνίσασιν ὑμῶν.
2. δωδεκέτης.
3. περὶ τῆς τούτων διανοίας.
9. οὔθ' ὑμῖν εὐθύνας ὦφλεν.

XII.

5. χρῆναι τῶν ἀδικούντων καθαρὰν ποιῆσαι τὴν πόλιν. Bake.
38. πολεμίας οὔσας φιλίας ἐποίησαν.
59. οὐ δυνάμενος τούτου τυχεῖν.
84. δίκην (ἱκανὴν) — λαβεῖν.

XIII.

37. τὴν μὲν (σώζουσαν) ἐπὶ τὴν πρώτην, τὴν δὲ καθαιροῦσαν ἐπὶ τὴν ὑςέραν.
65. συκοφαντίαν αὐτοῦ κατέγνωτε.
91. φησὶ μὲν ὑπὸ τοῦ δήμου (ποιηθῆναι).
93. ἀφεῖναι Ἀγόρατον.
97. οὐχ ὁμόψηφοι γίγνεσθε (τοῖς τῆς πατρίδος ἀλιτηρίοις).

XIV.

28. ὡς ἀδελφὸν [αὐτῆς].

XV.

11. τὰς τούτων δεήσεις περὶ ἐλάττονος (τῶν νόμων) ποιησάμενοι.

XVI.

13. τοῖς δ' ὁπλίταις κίνδυνον [ἡγουμένους].
19. μικρὰ διαλεγόμενοι.

XIX.

7. τὰ σώματα αὐτῶν ἀπέδοσαν.
30. ἃ (τῷ) κτησαμένῳ — ἡδονὴν ἂν παρέχοι.

31. φύλακα κατεςήσαμεν.
33. ἀθλιώτεροι εἰ οἱ τὰ σφέτερ' αὐτῶν ἀπολωλεκότες.
48. προσεδοκᾶτο πάμπολλα — ἔχειν.
49. οὐ γὰρ (ἂν) — ἐξελεγχθεῖεν [ἄν].

XX.

14. εἰσελθὼν εἰς τὸ βουλευτήριον.
16. παρέδοτε τοῖς πεντακισχιλίοις (τὰ τῆς πόλεως πράγματα).
24. καὶ διεσώθην εἰς Κατάνην.

XXI.

13. ΔΙαρπάζεται.
24. οὐδ' ὁπότε κινδυνεύειν μέλλοιμι.

XXII.

15. ξυναρπάζουσιν οὗτοι.
19. ἔχετε. (Νῦν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικαςαί, καταψηφισάμενοι τῶν ἐσχάτων τιμήσατε) ἡγούμενοι.

XXIV.

1. ὀλίγου δέω.
2. ὡς [ἂν] οἷόν τε.
15. ὥσπερ εἰ φοβεροῖς ὀνόμασι χρήσαιτο μέλλων δόξειν ἀληθῆ λέγειν.
18. κωμῳδεῖν [βουλόμενοι].

XXV.

1. τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν.

XXVI.

13. ὅταν γένωνται (τῇ διανοίᾳ).
15. οὐδ' ἐκεῖνον [δικαίως].

XXVII.

6. μέρει τῶν ἀδικημάτων.

cf. Hertlein ad Iulianum pag. 354. *d*: κοινωνεῖν ἐξὸν τῶν ἀδικημάτων.

15. ἢ χρήματα παρὰ τούτων λαβόντες.

XXIX.

6. μεσεγγυωθέντα, quia μεσεγγυοῦσθαι Graecum est, non μεσεγγυᾶσθαι.

XXX.

1. παμπονήρους ὄντας.
4. ὅσα (ἐβούλετο χρήματα) διαχειρίσας.

XXXI.

6. παρέντες ἄν.
30. τοὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς γενομένους.

XXXII.

13. τὸν βίον ἐκλιπεῖν.

Non infitior me in Lysia emendando non semper anxie literarum apicibus adhaesisse. Sumsi mihi hic illic aliquid ut ingeniosa iuventus pro male sana oratione haberet quod plane intelligi posset. Dabo unum et alterum exemplum. Legitur VII. 1: δοκεῖ μοι δεῖν καὶ τοὺς μὴ γεγονότας ἤδη δεδιέναι περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι. Ain' vero! *Etiamne* QUI NATI NON SUNT *futura reformidant?* Insanientis ac delirantis haec oratio est, et Lysias optimo iudice Cicerone (Orat. 29) „*nihil habet insolens aut ineptum.*" Itaque substitui quod sana ratio suggerebat.
Sumam alterum exemplum ex Orat. XIII. 97: ἐὰν οὖν τἀναντία τοῖς τριάκοντα ψηφίζησθε, πρῶτον μὲν οὐχ ὁμόψηφοι γίγνεσθε. Comica haec sunt et scurrilia et multum ab iudiciorum severitate abhorrentia, quale est illud Plautinum:

Quoi homini dii sunt propitii, ei non esse iratos puto.

et similia a Mureto collecta in *Var. Lectt.* XIV. 5. Substitui autem de meo id quod commodam et sanam sententiam praebet.
Aliquanto etiam difficilior res est in lacunis, quibus totus scatet unicus Lysiae Codex. Pars earum ἀνηκέστως ἔχει, quas satius est non tangere. Aliae sunt sanabiles ubi ἐκ τῶν συμφραζομένων et ex imo sententiae fundo si non ipsa Lysiae verba, at sententia certe erui potest.

Etiam in his fateor me nonnumquam fuisse audaciorem nec me eius rei poenitet. Non enim criticos irritabile genus ob oculos habebam, sed generosi pectoris iuvenes, quos summa cura assuefacere debemus ut quae legant intelligant.

Non est huius loci suspiciones meas argumentis et exemplis stabilire. Partim id iam feci in nostra *Mnemosyne*, partim primo quoque tempore σὺν θεῷ faciam.

Scribebam
Lugduni-Batavorum
d. I. m. Septembris
MDCCCLXXXII.

C. G. COBET.

ΛΥΣΙΑΣ.

1.

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΟΥΣ ΦΟΝΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

Περὶ πολλοῦ ἂν ποιησαίμην, ὦ ἄνδρες, τὸ τοιούτους
ὑμᾶς ἐμοὶ δικαστὰς περὶ τούτου τοῦ πράγματος γε-
νέσθαι, οἷοίπερ ἂν ὑμῖν αὐτοῖς εἴητε τοιαῦτα πεπονθό-
θες· εὖ γὰρ οἶδ᾽ ὅτι, εἰ τὴν αὐτὴν γνώμην περὶ τῶν
ἄλλων ἔχοιτε, ἥνπερ περὶ ὑμῶν αὐτῶν, οὐκ ἂν εἴη
ὅστις οὐκ ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἀγανακτοίη, ἀλλὰ
πάντες ἂν περὶ τῶν τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδευόντων τὰς
ζημίας μικρὰς ἡγοῖσθε. Καὶ ταῦτα οὐκ ἂν εἴη μόνον 2
παρ᾽ ὑμῖν οὕτως ἐγνωσμένα, ἀλλ᾽ ἐν ἁπάσῃ τῇ Ἑλ-
λάδι· περὶ τούτου γὰρ μόνου τοῦ ἀδικήματος καὶ ἐν
δημοκρατίᾳ καὶ ἐν ὀλιγαρχίᾳ ἡ αὐτὴ τιμωρία τοῖς
ἀσθενεστάτοις πρὸς τοὺς τὰ μέγιστα δυναμένους ἀπο-
δέδοται, ὥστε τὸν χείριστον τῶν αὐτῶν τυγχάνειν τῷ

βελτίστῳ· οὕτως, ὦ ἄνδρες, ταύτην τὴν ὕβριν ἅπαντες
3 ἄνθρωποι δεινοτάτην ἡγοῦνται. Περὶ μὲν οὖν τοῦ με-
γέθους τῆς ζημίας ἅπαντας ὑμᾶς νομίζω τὴν αὐτὴν
διάνοιαν ἔχειν, καὶ οὐδένα οὕτως ὀλιγώρως διακεῖσθαι,
ὅστις οἴεται δεῖν ξυγγνώμης τυγχάνειν ἢ μικρᾶς ζη-
μίας ἀξίους ἡγεῖται τοὺς τῶν τοιούτων ἔργων αἰτίους·
4 ἡγοῦμαι δέ, ὦ ἄνδρες, τοῦτό με δεῖν ἐπιδεῖξαι, ὡς
ἐμοίχευεν Ἐρατοσθένης τὴν γυναῖκα τὴν ἐμὴν καὶ ἐκεί-
νην τε διέφθειρε καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐμοὺς ᾔσχυνε
καὶ ἐμὲ αὐτὸν ὕβρισεν εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐμὴν εἰσιών,
καὶ οὔτε ἔχθρα ἐμοὶ καὶ ἐκείνῳ οὐδεμία ἦν πλὴν ταύ-
της, οὔτε χρημάτων ἕνεκα ἔπραξα ταῦτα, ἵνα πλού-
σιος ἐκ πένητος γένωμαι, οὔτε ἄλλου κέρδους οὐδενὸς
πλὴν τῆς κατὰ νόμους τιμωρίας.
5 Ἐγὼ τοίνυν ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν ἅπαντα ἐπιδείξω τὰ
ἐμαυτοῦ πράγματα, οὐδὲν παραλείπων. ἀλλὰ λέγων
τἀληθῆ· ταύτην γὰρ ἐμαυτῷ μόνην ἡγοῦμαι σωτηρίαν,
6 ἐὰν ὑμῖν εἰπεῖν ἅπαντα δυνηθῶ τὰ πεπραγμένα. Ἐγὼ
γάρ, ὦ ἄνδρες, ἐπειδὴ ἔδοξέ μοι γῆμαι καὶ γυναῖκα
ἠγαγόμην εἰς τὴν οἰκίαν, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον οὕτω
διεκείμην ὥστε μήτε λυπεῖν μήτε λίαν ἐπ᾽ ἐκείνῃ εἶναι
ὅ τι ἂν ἐθέλῃ ποιεῖν, ἐφύλαττόν τε ὡς οἷόν τε ἦν,
καὶ προσεῖχον τὸν νοῦν ὥσπερ εἰκός· ἐπειδὴ δέ μοι
παιδίον γίγνεται, ἐπίστευον ἤδη καὶ πάντα τὰ ἐμαυ-
τοῦ ἐκείνῃ παρέδωκα, ἡγούμενος ταύτην οἰκειότητα
7 μεγίστην εἶναι. Ἐν μὲν οὖν τῷ πρώτῳ χρόνῳ, ὦ
ἄνδρες, πασῶν ἦν βελτίστη· καὶ γὰρ οἰκονόμος δεινὴ
καὶ φειδωλὸς καὶ ἀκριβῶς πάντα διοικοῦσα· ἐπειδὴ
δέ μοι ἡ μήτηρ ἐτελεύτησε, πάντων τῶν κακῶν
8 ἀποθανοῦσα αἰτία μοι γεγένηται. Ἐπ᾽ ἐκφορὰν γὰρ

αὐτῇ ἀκολουθήσασα ἡ ἐμὴ γυνὴ ὑπὸ τούτου τοῦ ἀν-
θρώπου ὀφθεῖσα, χρόνῳ διαφθείρεται· ἐπιτηρῶν γὰρ
τὴν θεράπαιναν τὴν εἰς τὴν ἀγορὰν βαδίζουσαν καὶ
λόγους προσφέρων ἀπώλεσεν αὐτήν. Πρῶτον μὲν οὖν,
ὦ ἄνδρες, (δεῖ γὰρ καὶ ταῦθ᾽ ὑμῖν διηγήσασθαι) οἰκί-
διόν ἐστί μοι διπλοῦν, ἴσα ἔχον τὰ ἄνω τοῖς κάτω,
κατὰ τὴν γυναικωνῖτιν καὶ κατὰ τὴν ἀνδρωνῖτιν. Ἐπειδὴ
δὲ τὸ παιδίον ἐγένετο ἡμῖν, ἡ μήτηρ αὐτὴ ἐθήλαζεν·
ἵνα δὲ μή, ὁπότε λοῦσθαι δέοι, κινδυνεύῃ κατὰ τῆς
κλίμακος καταβαίνουσα, ἐγὼ μὲν ἄνω ἐδιῃτώμην, αἱ
δὲ γυναῖκες κάτω· καὶ οὕτως ἤδη συνειθισμένον ἦν, 10
ὥστε πολλάκις ἡ γυνὴ ἀπῄει κάτω καθευδήσουσα ὡς
τὸ παιδίον, ἵνα τὸν τιτθὸν αὐτῷ διδῷ καὶ μὴ βοᾷ.
Καὶ ταῦτα πολὺν χρόνον οὕτως ἐγίγνετο, κἀγὼ οὐ-
δὲν πώποτε ὑπώπτευσα, ἀλλ᾽ οὕτως ἠλιθίως διεκείμην
ὥστ᾽ ᾤμην τὴν ἐμαυτοῦ γυναῖκα πασῶν σωφρονεστά-
την εἶναι τῶν ἐν τῇ πόλει. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, 11
ὦ ἄνδρες, ἧκον μὲν ἀπροσδοκήτως ἐξ ἀγροῦ, μετὰ δὲ
τὸ δεῖπνον τὸ παιδίον ἐβόα καὶ ἐδυσκόλαινεν, ὑπὸ
τῆς θεραπαίνης ἐπίτηδες λυπούμενον, ἵνα ταῦτα ποιῇ·
ὁ γὰρ ἄνθρωπος ἔνδον ἦν· ὕστερον γὰρ ἅπαντα ἐπυθό-
μην. Κἀγὼ τὴν γυναῖκα ἀπιέναι ἐκέλευον καὶ δοῦ- 12
ναι τῷ παιδίῳ τὸν τιτθόν, ἵνα παύσηται κλᾶον· ἡ δὲ
τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελεν, ὡς δὴ ἀσμένη με ἑορακυῖα
ἥκοντα διὰ χρόνου· ἐπειδὴ δ᾽ ἐγὼ ὠργιζόμην καὶ ἐκέ-
λευον αὐτὴν ἀπιέναι, „ἵνα σύ γε," ἔφη, „πειρᾷς ἐν-
ταῦθα τὴν παιδίσκην· καὶ πρότερον δὲ μεθύων εἷλκες
αὐτήν." Κἀγὼ μὲν ἐγέλων, ἐκείνη δὲ ἀναστᾶσα καὶ 13
ἀπιοῦσα προστίθησι τὴν θύραν, προσποιουμένη παίζειν,
καὶ τὴν κλεῖν ἐφέλκεται. Κἀγὼ τούτων οὐδὲν ἐνθυ-

μούμενος οὐδ' ὑπονοῶν ἐκάθευδον ἄσμενος, ἥκων ἐξ
14 ἀγροῦ. Ἐπειδὴ δ' ἦν πρὸς ἡμέραν, ἧκεν ἐκείνη καὶ
τὴν θύραν ἀνέῳξεν. Ἐρομένου δ' ἐμοῦ τί αἱ θύραι νύ-
κτωρ ψοφοῖεν, ἔφασκε τὸν λύχνον ἀποσβεσθῆναι τὸν
παρὰ τῷ παιδίῳ, εἶτα ἐκ τῶν γειτόνων ἀνάψασθαι.
Ἐσιώπων ἐγὼ καὶ ταῦτα οὕτως ἔχειν ἡγούμην. Ἔδοξε
δέ μοι, ὦ ἄνδρες, τὸ πρόσωπον ἐψιμυθιῶσθαι, τοῦ
ἀδελφοῦ τεθνεῶτος οὔπω τριάκονθ' ἡμέρας· ὅμως δ' οὐδ'
οὕτως οὐδὲν εἰπὼν περὶ τοῦ πράγματος, ἐξελθὼν ᾠχό-
15 μην ἔξω σιωπῇ. Μετὰ δὲ ταῦτα, ὦ ἄνδρες, χρόνου
μεταξὺ διαγενομένου καὶ ἐμοῦ πολὺ ἀπολελειμμένου
τῶν ἐμαυτοῦ κακῶν, προσέρχεταί μοί τις πρεσβῦτις
ἄνθρωπος, ὑπὸ γυναικὸς ὑποπεμφθεῖσα ἣν ἐκεῖνος ἐμοί-
χευεν, ὡς ἐγὼ ὕστερον ἤκουον· αὕτη δ' ὀργιζομένη καὶ
ἀδικεῖσθαι νομίζουσα, ὅτι οὐκέτι ὁμοίως ἐφοίτα παρ'
αὐτήν, ἐφύλαττεν ἕως ἐξεῦρεν ὅ τι εἴη τὸ αἴτιον.
16 Προσελθοῦσα οὖν μοι ἐγγὺς τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς ἐπι-
τηροῦσα, „Εὐφίλητε," ἔφη, „μηδεμιᾷ πολυπραγμο-
σύνῃ προσεληλυθέναι με νόμιζε πρός σε· ὁ γὰρ ἀνὴρ
ὁ ὑβρίζων εἰς σὲ καὶ τὴν σὴν γυναῖκα ἐχθρὸς ὢν ἡμῖν
τυγχάνει. ἐὰν οὖν λάβῃς τὴν θεράπαιναν τὴν εἰς ἀγο-
ρὰν βαδίζουσαν καὶ διακονοῦσαν ὑμῖν καὶ βασανίσῃς,
ἅπαντα πεύσει. Ἔστι, δ'," ἔφη, „Ἐρατοσθένης Οἴηθεν
ὁ ταῦτα πράττων, ὃς οὐ μόνον τὴν σὴν γυναῖκα διέ-
φθαρκεν ἀλλὰ καὶ ἄλλας πολλάς· ταύτην γὰρ τέ-
17 χνην ἔχει." Ταῦτ' εἰποῦσα, ὦ ἄνδρες, ἐκείνη μὲν
ἀπηλλάγη, ἐγὼ δὲ εὐθέως ἐταραττόμην, ἐνθυμού-
μενος μὲν ὡς ἀπεκλῄσθην ἐν τῷ δωματίῳ, ἀναμι-
μνησκόμενος δὲ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐψόφει ἡ μέτ-
αυλος θύρα καὶ ἡ αὔλειος, ὃ οὐδέποτε ἐγένετο, ἔδοξέ

τέ μοι ἡ γυνὴ ἐψιμυθιῶσθαι. Ταῦτά μου πάντα εἰς
τὴν γνώμην εἰσῄει, καὶ μεστὸς ἦν ὑποψίας. Ἐλθὼν 18
δ' οἴκαδε ἐκέλευον ἀκολουθεῖν μοι τὴν θεράπαιναν εἰς
τὴν ἀγοράν, ἀγαγὼν δ' αὐτὴν ὡς τῶν ἐπιτηδείων τινὰ
ἔλεγον ὅτι ἐγὼ πάντα εἴην πεπυσμένος τὰ γιγνόμενα
ἐν τῇ οἰκίᾳ· „σοὶ οὖν," ἔφην, „ἔξεστι δυοῖν ὁπότερον
βούλει ἑλέσθαι, ἢ μαστιγωθεῖσαν εἰς μυλῶνα ἐμπεσεῖν
καὶ μηδέποτε παύσασθαι κακοῖς τοιούτοις ξυνεχομένην,
ἢ κατειποῦσαν ἅπαντα τἀληθῆ μηδὲν παθεῖν κακὸν
ἀλλὰ ξυγγνώμης παρ' ἐμοῦ τυχεῖν τῶν ἡμαρτημένων.
ψεύσῃ δὲ μηδέν, ἀλλὰ πάντα τἀληθῆ λέγε." Κἀκείνη 19
τὸ μὲν πρῶτον ἔξαρνος ἦν καὶ ποιεῖν ἐκέλευεν ὅ τι
βούλομαι, οὐδὲν γὰρ εἰδέναι· ἐπειδὴ δ' ἐγὼ ἐμνήσθην
Ἐρατοσθένους πρὸς αὐτήν, καὶ εἶπον ὅτι οὗτος ὁ φοι-
τῶν εἴη παρὰ τὴν γυναῖκα, ἐξεπλάγη ἡγησαμένη με
πάντα ἀκριβῶς ἐγνωκέναι· καὶ τότε ἤδη πρὸς τὰ γό-
νατά μου πεσοῦσα καὶ πίστιν παρ' ἐμοῦ λαβοῦσα
μηδὲν πείσεσθαι κακόν, κατηγόρευε πρῶτον μὲν ὡς με- 20
τὰ τὴν ἐκφορὰν αὐτῇ προσίοι, ἔπειτα ὡς αὐτὴ τελευ-
τῶσα εἰσαγγείλειε καὶ ὡς ἐκείνη τῷ χρόνῳ πεισθείη,
καὶ τὰς εἰσόδους οἷς τρόποις ποιοῖτο, καὶ ὡς Θεσμοφο-
ρίοις ἐμοῦ ἐν ἀγρῷ ὄντος ᾤχετο εἰς τὸ ἱερὸν μετὰ τῆς
μητρὸς τῆς ἐκείνου, καὶ τἆλλα τὰ γενόμενα πάντα
ἀκριβῶς διηγήσατο. Ἐπειδὴ δὲ πάντα εἴρητο αὐτῇ, 21
εἶπον ἐγώ, „ὅπως τοίνυν ταῦτα μηδεὶς ἀνθρώπων πεύ-
σεται· εἰ δὲ μή, οὐδέν σοι κύριον ἔσται τῶν πρὸς ἔμ'
ὡμολογημένων· ἀξιῶ δέ σε ἐπ' αὐτοφώρῳ ταῦτά μοι
ἐπιδεῖξαι· ἐγὼ γὰρ οὐδὲν δέομαι λόγων, ἀλλὰ τὸ ἔρ-
γον φανερὸν γενέσθαι, εἴπερ οὕτως ἔχει." Ὡμολόγει 22
ταῦτα ποιήσειν. καὶ μετὰ ταῦτα διεγένοντο ἡμέραι

τέτταρες ἢ πέντε . . . . ὡς ἐγὼ μεγάλοις ὑμῖν τεκμη-
ρίοις ἐπιδείξω. Πρῶτον δὲ διηγήσασθαι βούλομαι τὰ
πραχθέντα τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ. Σώστρατος ἦν μοι
ἐπιτήδειος καὶ φίλος· τούτῳ ἡλίου δεδυκότος ἰόντι ἐξ
ἀγροῦ ἀπήντησα· εἰδὼς δ' ἐγὼ ὅτι τηνικαῦτα ἀφιγμέ-
νος οὐδὲν καταλήψοιτο οἴκοι τῶν ἐπιτηδείων, ἐκέλευον
ξυνδειπνεῖν· καὶ ἐλθόντες οἴκαδε ὡς ἐμέ, ἀναβάντες
εἰς τὸ ὑπερῷον ἐδειπνοῦμεν· ἐπειδὴ δὲ καλῶς αὐτῷ εἶ-
3 χεν, ἐκεῖνος μὲν ἀπιὼν ᾤχετο, ἐγὼ δ' ἐκάθευδον·
ὁ δ' Ἐρατοσθένης, ὦ ἄνδρες, εἰσέρχεται, καὶ ἡ θερά-
παινα ἐπεγείρασά με εὐθὺς φράζει ὅτι ἔνδον ἐστί·
κἀγὼ εἰπὼν ἐκείνῃ ἐπιμέλεσθαι τῆς θύρας, καταβὰς
σιωπῇ ἐξέρχομαι καὶ ἀφικνοῦμαι ὡς τὸν καὶ τόν, καὶ
τοὺς μὲν ἔνδον κατέλαβον, τοὺς δ' οὐκ ἐπιδημοῦντας
4 εὗρον. Παραλαβὼν δ' ὡς οἷόν τε ἦν πλείστους ἐκ τῶν
παρόντων ἐβάδιζον· καὶ δᾷδας λαβόντες ἐκ τοῦ ἐγγύ-
τατα καπηλείου εἰσερχόμεθα, ἀνεῳγμένης τῆς θύρας
καὶ ὑπὸ τῆς ἀνθρώπου παρεσκευασμένης. Ὤσαντες δὲ
τὴν θύραν τοῦ δωματίου οἱ μὲν πρῶτοι εἰσιόντες ἔτι
εἴδομεν αὐτὸν κατακείμενον παρὰ τῇ γυναικί, οἱ δ'
ὕστερον ἐν τῇ κλίνῃ γυμνὸν ἑστηκότα· ἐγὼ δ', ὦ ἄν-
δρες, πατάξας καταβάλλω αὐτόν, καὶ τὼ χεῖρε πε-
ριαγαγὼν εἰς τοὔπισθεν καὶ δήσας ἠρώτων διὰ τί ὑβρί-
ζει εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐμὴν εἰσιών. Κἀκεῖνος ἀδικεῖν
μὲν ὡμολόγει, ἠντεβόλει δὲ καὶ ἱκέτευε μὴ αὐτὸν κτεῖ-
26 ναι ἀλλ' ἀργύριον πράξασθαι· ἐγὼ δ' εἶπον ὅτι „οὐκ
ἐγώ σε ἀποκτενῶ, ἀλλ' ὁ τῆς πόλεως νόμος, ὃν σὺ
περὶ ἐλάττονος τῶν ἡδονῶν ἐποιήσω· καὶ μᾶλλον εἵλου
τοιοῦτον ἁμάρτημα ἐξαμαρτάνειν εἰς τὴν γυναῖκα τὴν
ἐμὴν καὶ εἰς τοὺς παῖδας τοὺς ἐμοὺς ἢ τοῖς νόμοις

πείθεσθαι καὶ κόσμιος εἶναι." Οὕτως, ὦ ἄνδρες, ἐκεῖ- 27
νος τούτων ἔτυχεν ὧνπερ οἱ νόμοι κελεύουσι τοὺς τὰ
τοιαῦτα πράττοντας, οὐκ εἰσαρπασθεὶς ἐκ τῆς ὁδοῦ,
οὐδ' ἐπὶ τὴν ἑστίαν καταφυγών, ὥσπερ οὗτοι λέγουσι·
πῶς γὰρ ἄν, ὅστις ἐν τῷ δωματίῳ πληγεὶς κατέπε-
σεν εὐθύς, περιέστρεψα δ' αὐτοῦ τὼ χεῖρε, ἔνδον δ'
ἦσαν ἄνθρωποι τοσοῦτοι, οὓς διαφυγεῖν οὐκ ἠδύνατο,
οὔτε σίδηρον οὔτε ξύλον οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἔχων, ᾧ τοὺς
εἰσελθόντας ἂν ἠμύνατο. Ἀλλ', ὦ ἄνδρες, οἶμαι καὶ 28
ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι οἱ μὴ τὰ δίκαια πράττοντες οὐχ ὁμο-
λογοῦσι τοὺς ἐχθροὺς λέγειν ἀληθῆ, ἀλλ' αὐτοὶ ψευ-
δόμενοι καὶ τὰ τοιαῦτα μηχανώμενοι ὀργὰς τοῖς ἀκού-
ουσι κατὰ τῶν τὰ δίκαια πραττόντων παρασκευάζουσιν.
Πρῶτον μὲν οὖν ἀνάγνωθι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Οὐκ ἠμφεσβήτει, ὦ ἄνδρες, ἀλλ' ὡμολόγει ἀδικεῖν, 29
καὶ ὅπως μὲν μὴ ἀποθάνοι ἠντεβόλει καὶ ἱκέτευεν,
ἀποτίνειν δ' ἕτοιμος ἦν χρήματα· ἐγὼ δὲ τῷ μὲν ἐκεί-
νου τιμήματι οὐ ξυνεχώρουν, τὸν δὲ τῆς πόλεως νό-
μον ἠξίουν εἶναι κυριώτερον, καὶ ταύτην ἔλαβον τὴν
δίκην, ἣν ὑμεῖς δικαιοτάτην εἶναι ἡγησάμενοι τοῖς τὰ
τοιαῦτα ἐπιτηδεύουσιν ἐτάξατε. Καί μοι ἀνάβητε τού-
των μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἀνάγνωθι δέ μοι καὶ τοῦτον τὸν νόμον ἐκ τῆς στή- 30
λης τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου.

ΝΟΜΟΣ.

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες, ὅτι αὐτῷ τῷ δικαστηρίῳ τῷ ἐξ

Ἀρείου πάγου, ᾧ καὶ πάτριόν ἐστι καὶ ἐφ' ἡμῶν ἀπο-
δέδοται τοῦ φόνου τὰς δίκας δικάζειν, διαρρήδην εἴρη-
ται τούτου μὴ καταγιγνώσκειν φόνον, ὃς ἂν ἐπὶ δά-
μαρτι τῇ ἑαυτοῦ μοιχὸν λαβὼν ταύτην τὴν τιμωρίαν
31 ποιήσηται. Καὶ οὕτω σφόδρα ὁ νομοθέτης ἐπὶ ταῖς
γαμεταῖς γυναιξὶ δίκαια ταῦτα ἡγήσατο εἶναι, ὥστε
καὶ ἐπὶ ταῖς παλλακαῖς ταῖς ἐλάττονος ἀξίαις τὴν
αὐτὴν δίκην ἐπέθηκεν. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἴ τιν' εἶχε
ταύτης μείζω τιμωρίαν ἐπὶ ταῖς γαμεταῖς, ἐποίησεν
ἄν· νῦν δὲ οὐχ οἷός τε ὢν ταύτης ἰσχυροτέραν ἐπ'
ἐκείναις ἐξευρεῖν, τὴν αὐτὴν καὶ ἐπὶ ταῖς παλλα-
καῖς ἠξίωσε γίγνεσθαι. Ἀνάγνωθι δέ μοι καὶ τοῦτον
τὸν νόμον.

NOMOΣ.

32 Ἀκούετε, ἄνδρες, ὅτι κελεύει, ἐάν τις ἄνθρωπον
ἐλεύθερον ἢ παῖδα αἰσχύνῃ βίᾳ, διπλῆν τὴν βλάβην
ὀφείλειν, ἐὰν δὲ γυναῖκα, ἐφ' αἷσπερ ἀποκτείνειν ἔξ-
εστιν, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι. οὕτως, ὦ ἄνδρες,
τοὺς βιαζομένους ἐλάττονος ζημίας ἀξίους ἡγήσατο
εἶναι ἢ τοὺς πείθοντας· τῶν μὲν γὰρ θάνατον κατέ-
33 γνω, τοῖς δὲ διπλῆν ἐποίησε τὴν βλάβην, ἡγούμενος
τοὺς μὲν διαπραττομένους βίᾳ ὑπὸ τῶν βιασθέντων
μισεῖσθαι, τοὺς δὲ πείσαντας οὕτως αὐτῶν τὰς ψυχὰς
διαφθείρειν ὥστ' οἰκειοτέρας αὐτοῖς ποιεῖν τὰς ἀλλο-
τρίας γυναῖκας ἢ τοῖς ἀνδράσι, καὶ πᾶσαν ἐπ' ἐκεί-
νοις τὴν οἰκίαν γεγονέναι, καὶ τοὺς παῖδας ἀδήλους
εἶναι ὁποτέρων τυγχάνουσιν ὄντες, τῶν ἀνδρῶν ἢ τῶν
μοιχῶν· ἀνθ' ὧν ὁ τὸν νόμον θεὶς θάνατον αὐτοῖς
ἐποίησε τὴν ζημίαν. Ἐμοῦ τοίνυν, ὦ ἄνδρες, οἱ μὲν

νόμοι οὐ μόνον ἀπεγνωκότες εἰσὶ μὴ ἀδικεῖν, ἀλλὰ
καὶ κεκελευκότες ταύτην τὴν δίκην λαμβάνειν· ἐν ὑμῖν
δ' ἐστὶ πότερον χρὴ τούτους ἰσχύειν ἢ μηδενὸς ἀξίους
εἶναι. Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι πάσας τὰς πόλεις διὰ 35
τοῦτο τοὺς νόμους τίθεσθαι, ἵνα, περὶ ὧν ἂν πραγμά-
των ἀπορῶμεν, παρὰ τούτους ἐλθόντες σκεψώμεθα ὅ
τι ἡμῖν ποιητέον ἐστίν. Οὗτοι τοίνυν περὶ τῶν τοιού-
των τοῖς ἀδικουμένοις τοιαύτην δίκην λαμβάνειν πα-
ρακελεύονται· οἷς ὑμᾶς ἀξιῶ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν· 36
εἰ δὲ μή, τοιαύτην ἄδειαν τοῖς μοιχοῖς ποιήσετε, ὥστε
καὶ τοὺς κλέπτας ἐπαρεῖτε φάσκειν μοιχοὺς εἶναι, εὖ
εἰδότας ὅτι, ἐὰν ταύτην τὴν αἰτίαν περὶ ἑαυτῶν λέ-
γωσι καὶ ἐπὶ τούτῳ φάσκωσιν εἰς τὰς ἀλλοτρίας οἰκίας
εἰσιέναι, οὐδεὶς αὐτῶν ἅψεται. Πάντες γὰρ εἴσονται
ὅτι τοὺς μὲν περὶ τῆς μοιχείας νόμους χαίρειν ἐᾶν
δεῖ, τὴν δὲ ψῆφον τὴν ὑμετέραν δεδιέναι· αὕτη γάρ
ἐστι πάντων τῶν ἐν τῇ πόλει κυριώτατον.

Σκέψασθε δέ, ὦ ἄνδρες· κατηγοροῦσι γάρ μου ὡς 37
ἐγὼ τὴν θεράπαιναν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ μετελθεῖν
ἐκέλευσα τὸν νεανίσκον· ἐγὼ δέ, ὦ ἄνδρες, δίκαια
μὲν ἂν ποιεῖν ἡγούμην ᾡτινιοῦν τρόπῳ τὸν τὴν γυ-
ναῖκα τὴν ἐμὴν διαφθείραντα λαμβάνων· εἰ μὲν γὰρ 38
λόγων εἰρημένων ἔργου δὲ μηδενὸς γεγενημένου μετελ-
θεῖν ἐκέλευον ἐκεῖνον, ἠδίκουν ἄν· εἰ δὲ ἤδη πάντων
διαπεπραγμένων καὶ πολλάκις εἰσεληλυθότος εἰς τὴν
οἰκίαν τὴν ἐμὴν ᾡτινιοῦν τρόπῳ ἐλάμβανον αὐτὸν σω-
φρονεῖν ἐμαυτὸν ἡγούμην. Σκέψασθε δὲ ὅτι καὶ ταῦτα
ψεύδονται· ῥᾳδίως δὲ ἐκ τῶνδε γνώσεσθε. Ἐμοὶ γάρ,
ὦ ἄνδρες, ὅπερ καὶ πρότερον εἶπον, φίλος ὢν Σώστρα-
τος καὶ οἰκείως διακείμενος ἀπαντήσας ἐξ ἀγροῦ περὶ

ἡλίου δυσμὰς ξυνεδείπνει, καὶ ἐπειδὴ καλῶς εἶχεν
40 αὐτῷ, ἀπιὼν ᾤχετο. Καίτοι πρῶτον μέν, ὦ ἄνδρες,
ἐνθυμήθητε ὅτι, εἰ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐγὼ ἐπεβούλευον
Ἐρατοσθένει, πότερον ἦν μοι κρεῖττον αὐτῷ ἑτέρωθι
δειπνεῖν ἢ τὸν ξυνδειπνήσοντά μοι εἰσάγειν; Οὕτω γὰρ
ἂν ἧττον ἐτόλμησεν ἐκεῖνος εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν.
Εἶτα δοκῶ ἂν ὑμῖν τὸν ξυνδειπνοῦντα ἀφεὶς μόνος
καταλειφθῆναι καὶ ἔρημος γενέσθαι, ἢ κελεύειν ἐκεῖνον
41 μένειν, ἵνα μετ᾽ ἐμοῦ τὸν μοιχὸν ἐτιμωρεῖτο; Ἔπειτα,
ὦ ἄνδρες, οὐκ ἂν δοκῶ ὑμῖν τοῖς ἐπιτηδείοις μεθ᾽
ἡμέραν παραγγεῖλαι καὶ κελεῦσαι αὐτοὺς ξυλλεγῆναι
εἰς τῶν φίλων του ἐγγυτάτω, μᾶλλον ἢ ἐπειδὴ τά-
χιστα ᾐσθόμην τῆς νυκτὸς περιτρέχειν, οὐκ εἰδὼς ὅν-
τινα οἴκοι καταλήψομαι καὶ ὅντινα ἔξω; Καὶ ὡς Ἁρ-
μόδιον μὲν καὶ τὸν δεῖνα ἦλθον οὐκ ἐπιδημοῦντας (οὐ
γὰρ ᾔδη), ἑτέρους δὲ οὐκ ἔνδον ὄντας κατέλαβον, οὓς
42 δ᾽ οἷός τε ἦ λαβὼν ἐβάδιζον. Καίτοιγε εἰ προῄδη,
οὐκ ἂν δοκῶ ὑμῖν καὶ θεράποντας παρασκευάσασθαι
καὶ τοῖς φίλοις παραγγεῖλαι, ἵν᾽ ὡς ἀσφαλέστατα
μὲν αὐτὸς εἰσῄα (τί γὰρ ᾔδη εἴ τι κἀκεῖνος εἶχε
σιδήριον;), ὡς μετὰ πλείστων δὲ μαρτύρων τὴν τιμω-
ρίαν ἐποιούμην; Νῦν δ᾽ οὐδὲν εἰδὼς τῶν ἐσομένων ἐν
ἐκείνῃ τῇ νυκτί, οὓς οἷός τε ἦ παρέλαβον. Καί μοι
ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

43 Τῶν μὲν μαρτύρων ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες· σκέψασθε
δὲ παρ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς οὕτω περὶ τούτου τοῦ πράγματος,
ζητοῦντες εἴ τις ἐμοὶ καὶ Ἐρατοσθένει ἔχθρα γεγέ-
νηται πώποτε πλὴν ταύτης· οὐδεμίαν γὰρ εὑρήσετε.

Οὔτε γὰρ συκοφαντῶν γραφάς με ἐγράψατο, οὔτ᾽ ἐκ- 44
βάλλειν ἐκ τῆς πόλεως ἐπεχείρησεν, οὔτ᾽ ἰδίας δίκας
ἐδικάζετο, οὔτε ξυνῄδει κακὸν οὐδὲν ὃ ἐγὼ δεδιὼς μή
τις πύθηται ἐπεθύμουν αὐτὸν ἀπολέσαι, οὔτ᾽ εἰ ταῦτα
διεπραξάμην, ἤλπιζον χρήματα λήψεσθαι· ἔνιοι γὰρ
τοιούτων πραγμάτων ἕνεκεν θάνατον ἀλλήλοις ἐπιβου-
λεύουσιν. Τοσούτου τοίνυν δεῖ ἢ λοιδορία ἢ παροινία 45
ἢ ἄλλη τις διαφορὰ ἡμῖν γεγονέναι, ὥστε οὐδὲ ἑορα-
κὼς ἦ τὸν ἄνθρωπον πώποτε πλὴν ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτί·
τί ἂν οὖν βουλόμενος ἐγὼ τοιοῦτον κίνδυνον ἐκινδύ-
νευον, εἰ μὴ τὸ μέγιστον τῶν ἀδικημάτων ἦν ὑπ᾽
αὐτοῦ ἠδικημένος; ἔπειτα παρακαλέσας αὐτὸς μάρτυ- 46
ρας ἠσέβουν, ἐξόν μοι, εἴπερ ἀδίκως ἐπεθύμουν αὐτὸν
ἀπολέσαι, μηδένα μοι τούτων ξυνειδέναι;

Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες, οὐκ ἰδίαν ὑπὲρ ἐμαυτοῦ 47
νομίζω ταύτην γενέσθαι τὴν τιμωρίαν, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς
πόλεως ἁπάσης· οἱ γὰρ τοιαῦτα πράττοντες, ὁρῶν-
τες οἷα τὰ ἆθλα πρόκειται τῶν τοιούτων ἁμαρτημά-
των, ἧττον εἰς τοὺς ἄλλους ἐξαμαρτήσονται, ἐὰν καὶ
ὑμᾶς ὁρῶσι τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντας· εἰ δὲ μή, 48
πολὺ κάλλιον τοὺς μὲν κειμένους νόμους ἐξαλεῖψαι,
ἑτέρους δὲ θεῖναι, οἵτινες τοὺς μὲν φυλάττοντας
τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ζημιώσουσι, τοῖς δὲ βουλομέ-
νοις εἰς αὐτὰς ἁμαρτάνειν πολλὴν ἄδειαν ποιήσου-
σιν. Πολὺ γὰρ οὕτω δικαιότερον ἢ ὑπὸ τῶν νόμων 49
τοὺς πολίτας ἐνεδρεύεσθαι, οἳ κελεύουσι μέν, ἐάν τις
μοιχὸν λάβῃ, ὅ τι ἂν βούληται χρῆσθαι, οἱ δ᾽ ἀγῶ-
νες δεινότεροι τοῖς ἀδικουμένοις καθεστήκασιν ἢ τοῖς
παρὰ τοὺς νόμους τὰς ἀλλοτρίας καταισχύνουσι γυ-
ναῖκας. Ἐγὼ γὰρ νῦν καὶ περὶ τοῦ σώματος καὶ περὶ 50

τῶν χρημάτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων κινδυ-
νεύω, ὅτι τοῖς τῆς πόλεως νόμοις ἐπειθόμην.

2.

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ.

ΤΟΙΣ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ ΒΟΗΘΟΙΣ.

Εἰ μὲν ἡγούμην οἷόν τε εἶναι, ὦ παρόντες ἐπὶ τῷδε
τῷ τάφῳ, λόγῳ δηλῶσαι τὴν τῶν ἐνθάδε κειμένων
ἀρετήν, ἐμεμψάμην ἂν τοῖς ἐπαγγείλασιν ἐπ᾽ αὐτοῖς
ἐξ ὀλίγων ἡμερῶν λέγειν· ἐπειδὴ δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις
ὁ πᾶς χρόνος οὐχ ἱκανὸς λόγον ἴσον παρασκευάσαι
τοῖς τούτων ἔργοις, διὰ τοῦτο καὶ ἡ πόλις μοι δοκεῖ,
προνοουμένη τῶν ἐνθάδε λεγόντων, ἐξ ὀλίγου τὴν πρόσ-
ταξιν ποιεῖσθαι, ἡγουμένη οὕτως ἂν μάλιστα ξυγγνώ-
2 μης αὐτοὺς παρὰ τῶν ἀκουσάντων τυγχάνειν. Ὅμως
δὲ ὁ μὲν λόγος μοι περὶ τούτων, ὁ δ᾽ ἀγὼν οὐ πρὸς
τὰ τούτων ἔργα ἀλλὰ πρὸς τοὺς πρότερον ἐπ᾽ αὐτοῖς
εἰρηκότας. Τοσαύτην γὰρ ἀφθονίαν παρεσκεύασεν ἡ
τούτων ἀρετὴ καὶ τοῖς ποιεῖν δυναμένοις καὶ τοῖς
εἰπεῖν βουληθεῖσιν, ὥστε καλὰ μὲν πολλὰ τοῖς προ-
τέροις περὶ αὐτῶν εἰρῆσθαι, πολλὰ δὲ κἀκείνοις
παραλελεῖφθαι, ἱκανὰ δὲ καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἐξεῖ-
ναι εἰπεῖν· οὔτε γὰρ γῆς ἄπειροι οὔτε θαλάττης
οὐδεμιᾶς, πανταχοῦ δὲ καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις
οἱ τὰ αὑτῶν πενθοῦντες κακὰ τὰς τούτων ἀρετὰς
ὑμνοῦσιν.

3 Πρῶτον μὲν οὖν τοὺς παλαιοὺς κινδύνους τῶν προ-
γόνων δίειμι, μνήμην παρὰ τῆς Φήμης λαβών· ἄξιον

γὰρ πᾶσιν ἀνθρώποις κἀκείνων μεμνῆσθαι, ὑμνοῦντας
μὲν ἐν ταῖς ᾠδαῖς, λέγοντας δ᾽ ἐν ταῖς τῶν ἀγαθῶν
μνήμαις, τιμῶντας δ᾽ ἐν τοῖς καιροῖς τοῖς τοιούτοις,
παιδεύοντας δ᾽ ἐν τοῖς τῶν τεθνεώτων ἔργοις τοὺς
ζῶντας.

Ἀμαζόνες γὰρ Ἄρεως μὲν τὸ παλαιὸν ἦσαν θυγα- 4
τέρες, οἰκοῦσαι δὲ παρὰ τὸν Θερμώδοντα ποταμόν,
μόναι μὲν ὡπλισμέναι σιδήρῳ τῶν περὶ αὐτάς, πρῶται
δὲ τῶν πάντων ἐφ᾽ ἵππους ἀναβᾶσαι, οἷς ἀνελπίστως
δι᾽ ἀπειρίαν τῶν ἐναντίων ᾕρουν μὲν τοὺς φεύγοντας,
ἀπέλειπον δὲ τοὺς διώκοντας, ἐνομίζοντο διὰ τὴν εὐ-
ψυχίαν μᾶλλον ἄνδρες ἢ διὰ τὴν φύσιν γυναῖκες·
πλέον γὰρ ἐδόκουν τῶν ἀνδρῶν ταῖς ψυχαῖς διαφέρειν
ἢ ταῖς ἰδέαις ἐλλείπειν. Ἄρχουσαι δὲ πολλῶν ἐθνῶν, 5
καὶ ἔργῳ μὲν τοὺς περὶ αὐτὰς καταδεδουλωμέναι,
λόγῳ δὲ περὶ τῆσδε τῆς χώρας ἀκούουσαι κλέος μέγα,
πολλῆς δόξης καὶ μεγάλης ἐλπίδος χάριν παραλαβοῦ-
σαι τὰ μαχιμώτατα τῶν ἐθνῶν ἐστράτευσαν ἐπὶ τήνδε
τὴν πόλιν· τυχοῦσαι δ᾽ ἀγαθῶν ἀνδρῶν ὁμοίας ἐκτή-
σαντο τὰς ψυχὰς τῇ φύσει, καὶ ἐναντίαν τὴν δόξαν
τῆς προτέρας λαβοῦσαι μᾶλλον ἐκ τῶν κινδύνων ἢ
ἐκ τῶν σωμάτων ἔδοξαν εἶναι γυναῖκες. Μόναις δ᾽ 6
αὐταῖς οὐκ ἐξεγένετο ἐκ τῶν ἡμαρτημένων μαθού-
σαις ἄμεινον περὶ τῶν λοιπῶν βουλεύσασθαι, οὐδ᾽ οἴ-
καδε ἀπελθούσαις ἀπαγγεῖλαι τήν τε σφετέραν αὐ-
τῶν δυστυχίαν καὶ τὴν τῶν ἡμετέρων προγόνων ἀρετήν·
αὐτοῦ γὰρ ἀποθανοῦσαι, καὶ δοῦσαι δίκην τῆς ἀνοίας,
τῆσδε μὲν τῆς πόλεως διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον τὴν
μνήμην ἐποίησαν, τὴν δ᾽ ἑαυτῶν πατρίδα διὰ τὴν
ἐνθάδε ξυμφορὰν ἀνώνυμον κατέστησαν. Ἐκεῖναι μὲν

οὖν τῆς ἀλλοτρίας ἀδίκως ἐπιθυμήσασαι τὴν αὑτῶν
δικαίως ἀπώλεσαν.

7 Ἀδράστου δὲ καὶ Πολυνείκους ἐπὶ Θήβας στρατευ-
σάντων καὶ ἡττηθέντων μάχῃ, οὐκ ἐώντων τῶν Καδ-
μείων θάπτειν τοὺς νεκρούς, Ἀθηναῖοι ἡγησάμενοι ἐκεί-
νους μέν, εἴ τι ἠδίκουν, ἀποθανόντας δίκην ἔχειν τὴν
μεγίστην, τοὺς δὲ κάτω τὰ αὑτῶν οὐ κομίζεσθαι,
ἱερῶν δὲ μιαινομένων τοὺς ἄνω θεοὺς ἀσεβεῖσθαι, τὸ
μὲν πρῶτον πέμψαντες κήρυκα ἐδέοντο αὐτῶν δοῦναι
8 τῶν νεκρῶν ἀναίρεσιν, νομίζοντες ἀνδρῶν μὲν ἀγαθῶν
εἶναι ζῶντας τοὺς ἐχθροὺς τιμωρήσασθαι, ἀπιστούντων
δὲ σφίσιν αὐτοῖς ἐν τοῖς τῶν τεθνεώτων σώμασι τὴν
εὐψυχίαν ἐπιδείκνυσθαι, οὐ δυνάμενοι δὲ τούτου τυ-
χεῖν ἐστράτευσαν ἐπ᾽ αὐτούς, οὐδεμιᾶς διαφορᾶς πρό-
τερον πρὸς Καδμείους ὑπαρχούσης, οὐδὲ τοῖς ζῶσιν
Ἀργείων χαριζόμενοι, ἀλλὰ τοὺς τεθνεῶτας ἐν τῷ πο-
9 λέμῳ ἀξιοῦντες τῶν νομιζομένων τυγχάνειν πρὸς τοὺς
ἑτέρους ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἐκινδύνευσαν, ὑπὲρ μὲν τῶν,
ἵνα μηκέτι εἰς τοὺς τεθνεῶτας ἐξαμαρτάνοντες πλείω
περὶ τοὺς θεοὺς ἐξυβρίσωσιν, ὑπὲρ δὲ τῶν ἑτέρων, ἵνα
μὴ πρότερον εἰς τὴν αὑτῶν ἀπέλθωσι πατρίου τιμῆς
ἀτυχήσαντες καὶ Ἑλληνικοῦ νόμου στερηθέντες καὶ
10 κοινῆς ἐλπίδος ἡμαρτηκότες. Ταῦτα δὴ διανοηθέντες,
καὶ τὰς ἐν τῷ πολέμῳ τύχας κοινὰς ἁπάντων ἀν-
θρώπων νομίζοντες, πολλοὺς μὲν πολεμίους κτώμενοι,
τὸ δὲ δίκαιον ἔχοντες ξύμμαχον ἐνίκων μαχόμενοι.
Καὶ οὐχ ὑπὸ τῆς τύχης ἐπαρθέντες μείζονος παρὰ
Καδμείων τιμωρίας ἐπεθύμησαν, ἀλλ᾽ ἐκείνοις μὲν ἀντὶ
τῆς ἀσεβείας τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν ἐπεδείξαντο, αὐτοὶ
δὲ λαβόντες τὰ ἆθλα ὧνπερ ἕνεκεν ἀφίκοντο, τοὺς

Ἀργείων νεκρούς, ἔθαψαν ἐν τῇ αὑτῶν Ἐλευσῖνι. Περὶ
μὲν οὖν τοὺς ἀποθανόντας τῶν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας τοιοῦ-
τοι γεγόνασιν.

Ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ, ἐπειδὴ Ἡρακλῆς μὲν ἐξ ἀνθρώ- 11
πων ἠφανίσθη, οἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ ἔφευγον μὲν Εὐ-
ρυσθέα, ἐξηλαύνοντο δ᾽ ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων,
αἰσχυνομένων μὲν τοῖς ἔργοις, φοβουμένων δὲ τὴν Εὐ-
ρυσθέως δύναμιν, ἀφικόμενοι εἰς τήνδε τὴν πόλιν ἱκέ-
ται ἐπὶ τῶν βωμῶν ἐκαθέζοντο· ἐξαιτουμένου δ᾽ αὐ- 12
τοὺς Εὐρυσθέως Ἀθηναῖοι οὐκ ἠθέλησαν ἐκδοῦναι, ἀλλὰ
τὴν Ἡρακλέους ἀρετὴν μᾶλλον ᾐδοῦντο, ἢ τὸν κίνδυνον
τὸν ἑαυτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ ἠξίουν ὑπὲρ τῶν ἀσθενεστέ-
ρων μετὰ τοῦ δικαίου διαμάχεσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς
δυναμένοις χαριζόμενοι τοὺς ὑπ᾽ ἐκείνων ἀδικουμένους
ἐκδοῦναι. Ἐπιστρατεύσαντος δ᾽ Εὐρυσθέως μετὰ τῶν 13
ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ Πελοπόννησον ἐχόντων, οὐκ ἐγ-
γὺς τῶν δεινῶν γενόμενοι μετέγνωσαν, ἀλλὰ τὴν αὐ-
τὴν εἶχον γνώμην ἥνπερ πρότερον, ἀγαθὸν μὲν οὐδὲν
ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῶν πεπονθότες, ἐκείνους τ᾽
οὐκ εἰδότες ὁποῖοί τινες ἄνδρες γενόμενοι ἔσονται, δί- 14
καιον δὲ νομίζοντες εἶναι, οὐ προτέρας ἔχθρας ὑπαρ-
χούσης πρὸς Εὐρυσθέα, οὐδὲ κέρδους προκειμένου πλὴν
δόξης ἀγαθῆς, τοσοῦτον κίνδυνον ὑπὲρ αὐτῶν ἤραντο,
τοὺς μὲν ἀδικουμένους ἐλεοῦντες, τοὺς δ᾽ ὑβρίζοντας
μισοῦντες, καὶ τοὺς μὲν κωλύειν ἐπιχειροῦντες, τοῖς
δ᾽ ἐπικουρεῖν ἀξιοῦντες, ἡγούμενοι ἐλευθερίας μὲν ση-
μεῖον εἶναι μηδὲν ποιεῖν ἄκοντας, δικαιοσύνης δὲ τοῖς
ἀδικουμένοις βοηθεῖν, εὐψυχίας δ᾽ ὑπὲρ τούτων ἀμφο-
τέρων, εἰ δέοι, μαχομένους ἀποθνήσκειν. Τοσοῦτον δ᾽ 15
ἐφρόνουν ἀμφότεροι, ὥσθ᾽ οἱ μὲν μετ᾽ Εὐρυσθέως οὐδὲν

παρ' ἑκόντων ἐζήτουν εὑρέσθαι, Ἀθηναῖοι δ' οὐκ ἠξίουν
Εὐρυσθέα αὐτὸν ἱκετεύοντα τοὺς ἱκέτας παρ' αὐτῶν ἐξε-
λεῖν. Παραταξάμενοι δ' ἰδίᾳ δυνάμει τὴν ἐξ ἁπάσης
Πελοποννήσου στρατιὰν ἐλθοῦσαν ἐνίκων μαχόμενοι, καὶ
τῶν Ἡρακλέους παίδων τὰ μὲν σώματα εἰς ἄδειαν κα-
τέστησαν, ἀπαλλάξαντες δὲ τοῦ δέους καὶ τὰς ψυχὰς
ἠλευθέρωσαν, διὰ δὲ τὴν τοῦ πατρὸς ἀρετὴν ἐκείνους
16 τοῖς αὑτῶν κινδύνοις ἐστεφάνωσαν. Τοσοῦτον δ' εὐτυ-
χέστεροι παῖδες ὄντες ἐγένοντο τοῦ πατρός· ὁ μὲν γάρ,
καίπερ ὢν ἀγαθῶν πολλῶν αἴτιος ἅπασιν ἀνθρώποις,
ἐπίπονον καὶ φιλόνικον καὶ φιλότιμον αὑτῷ καταστή-
σας τὸν βίον τοὺς μὲν ἄλλους ἀδικοῦντας ἐκόλασεν,
Εὐρυσθέα δὲ καὶ ἐχθρὸν ὄντα καὶ εἰς αὐτὸν ἐξαμαρτά-
νοντα οὐχ οἷός τε ἦν τιμωρήσασθαι, οἱ δὲ παῖδες αὐ-
τοῦ διὰ τήνδε τὴν πόλιν τῇ αὐτῇ ἐπεῖδον ἡμέρᾳ τήν
θ' ἑαυτῶν σωτηρίαν καὶ τὴν τῶν ἐχθρῶν τιμωρίαν.

17 Πολλὰ μὲν οὖν ὑπῆρχε τοῖς ἡμετέροις προγόνοις
μιᾷ γνώμῃ χρωμένοις περὶ τοῦ δικαίου διαμάχεσθαι·
ἥ τε γὰρ ἀρχὴ τοῦ βίου δικαία· οὐ γάρ, ὥσπερ οἱ
πολλοί, πανταχόθεν ξυνειλεγμένοι καὶ ἑτέρους ἐκβα-
λόντες τὴν ἀλλοτρίαν ᾤκησαν, ἀλλ' αὐτόχθονες ὄντες
18 τὴν αὐτὴν ἐκέκτηντο καὶ μητέρα καὶ πατρίδα. Πρῶτοι
δὲ καὶ μόνοι ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐκβαλόντες τὰς
παρὰ σφίσιν αὐτοῖς δυναστείας δημοκρατίαν κατε-
στήσαντο, ἡγούμενοι τὴν πάντων ἐλευθερίαν ὁμόνοιαν
εἶναι μεγίστην, κοινὰς δ' ἀλλήλοις τὰς ἐκ τῶν κιν-
19 δύνων ἐλπίδας ποιήσαντες ἐλευθέραις ταῖς ψυχαῖς ἐπο-
λιτεύοντο, νόμῳ τοὺς ἀγαθοὺς τιμῶντες καὶ τοὺς κα-
κοὺς κολάζοντες, ἡγησάμενοι θηρίων μὲν ἔργον εἶναι
ὑπ' ἀλλήλων βίᾳ κρατεῖσθαι, ἀνθρώποις δὲ προσήκειν

νόμῳ μὲν ὁρίσαι τὸ δίκαιον, λόγῳ δὲ πεῖσαι, ἔργῳ δὲ
τούτοις ὑπηρετεῖν, ὑπὸ νόμου μὲν βασιλευομένους, ὑπὸ
λόγου δὲ διδασκομένους.

Τοιγάρτοι καὶ φύντες καλῶς καὶ γνόντες ὅμοια, 20
πολλὰ μὲν καλὰ καὶ θαυμαστὰ οἱ πρόγονοι τῶν ἐν-
θάδε κειμένων εἰργάσαντο, ἀείμνηστα δὲ καὶ μεγάλα
καὶ πανταχοῦ οἱ ἐξ ἐκείνων γεγονότες τρόπαια διὰ
τὴν αὑτῶν ἀρετὴν κατέλιπον. Μόνοι γὰρ ὑπὲρ ἁπά-
σης τῆς Ἑλλάδος πρὸς πολλὰς μυριάδας τῶν βαρ-
βάρων διεκινδύνευσαν. Ὁ γὰρ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς οὐκ 21
ἀγαπῶν τοῖς ὑπάρχουσιν ἀγαθοῖς, ἀλλ' ἐλπίζων καὶ
τὴν Εὐρώπην δουλώσεσθαι, ἔστειλε πεντήκοντα μυριά-
δας στρατιᾶς. Ἡγησάμενοι δέ, εἰ τήνδε τὴν πόλιν ἢ
ἑκοῦσαν φίλην ποιήσαιντο ἢ ἄκουσαν καταστρέψαιντο,
ῥᾳδίως τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἄρξειν, ἀπέβησαν εἰς Μα-
ραθῶνα, νομίσαντες οὕτως ἂν ἐρημοτάτους εἶναι ξυμ-
μάχων τοὺς Ἕλληνας, εἰ ἔτι στασιαζούσης τῆς Ἑλ-
λάδος ᾧ τινι χρὴ τρόπῳ τοὺς ἐπιόντας ἀμύνασθαι,
τὸν κίνδυνον ποιήσαιντο. Ἔτι δ' αὐτοῖς ἐκ τῶν προτέ- 22
ρων ἔργων περὶ τῆς πόλεως τοιαύτη δόξα παρειστήκειν,
ὡς εἰ μὲν πρότερον ἐπ' ἄλλην πόλιν ἴασιν, ἐκείνοις
καὶ Ἀθηναίοις πολεμήσουσι· προθύμως γὰρ τοῖς ἀδι-
κουμένοις ἥξουσι βοηθήσοντες· εἰ δ' ἐνθάδε πρῶτον ἀφί-
ξονται, οὐδένας ἄλλους τῶν Ἑλλήνων τολμήσειν ἑτέ-
ρους σῴζοντας φανερὰν ἔχθραν πρὸς ἐκείνους ὑπὲρ
αὐτῶν καταθέσθαι. Οἱ μὲν τοίνυν τοιαῦτα διενοοῦντο· 23
οἱ δ' ἡμέτεροι πρόγονοι οὐ λογισμῷ εἰδότες τοὺς ἐν
τῷ πολέμῳ κινδύνους, ἀλλὰ νομίζοντες τὸν εὐκλεᾶ
θάνατον ἀθάνατον περὶ τῶν ἀγαθῶν καταλείπειν λό-
γον, οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων, ἀλλὰ

τῇ αὐτῶν ἀρετῇ μᾶλλον ἐπίστευσαν· καὶ αἰσχυνό-
μενοι ὅτι ἦσαν οἱ βάρβαροι αὐτῶν ἐν τῇ χώρᾳ, οὐκ
ἀνέμειναν πυθέσθαι οὐδὲ βοηθῆσαι τοὺς ξυμμάχους,
οὐδ' ᾠήθησαν δεῖν ἑτέροις τῆς σωτηρίας χάριν εἰδέναι,
24 ἀλλὰ σφίσιν αὐτοῖς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας. Ταῦτα
μιᾷ γνώμῃ πάντες γνόντες ἀπήντων ὀλίγοι πρὸς
πολλούς· ἐνόμιζον γὰρ ἀποθανεῖν μὲν αὐτοῖς μετὰ
πάντων προσήκειν, ἀγαθοὺς δ' εἶναι μετ' ὀλίγων, καὶ
τὰς μὲν ψυχὰς ἀλλοτρίας διὰ τὸν θάνατον κεκτῆ-
σθαι, τὴν δ' ἐκ τῶν κινδύνων μνήμην ἰδίαν καταλεί-
ψειν. Ἠξίουν δ', οὓς μὴ μόνοι νικῷεν, οὐδ' ἂν μετὰ
ξυμμάχων δύνασθαι· καὶ ἡττηθέντες μὲν ὀλίγῳ τῶν
ἄλλων προαπολεῖσθαι, νικήσαντες δὲ καὶ τοὺς ἄλλους
25 ἐλευθερώσειν. Ἄνδρες δ' ἀγαθοὶ γενόμενοι, καὶ τῶν
μὲν σωμάτων ἀφειδήσαντες, ὑπὲρ δὲ τῆς ἀρετῆς οὐ
φιλοψυχήσαντες, καὶ μᾶλλον τοὺς παρ' αὐτοῖς νόμους
αἰσχυνόμενοι ἢ τὸν πρὸς τοὺς πολεμίους κίνδυνον φο-
βούμενοι, ἔστησαν μὲν τρόπαια ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος
τῶν βαρβάρων ἐν τῇ αὐτῶν, ὑπὲρ χρημάτων εἰς τὴν
26 ἀλλοτρίαν ἐμβαλόντων, παρὰ τοὺς ὅρους τῆς χώρας,
οὕτω δὲ διὰ ταχέων τὸν κίνδυνον ἐποιήσαντο, ὥστε οἱ
αὐτοὶ τοῖς ἄλλοις ἀπήγγειλαν τήν τ' ἐνθάδε ἄφιξιν
τῶν βαρβάρων καὶ τὴν τῶν προγόνων νίκην. Τοιγάρ-
τοι οὐδένες τῶν ἄλλων ἔδεισαν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος
κινδύνου, ἀλλ' ἀκούσαντες ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ἐλευθερίας
ἥσθησαν· ὥστε οὐδὲν θαυμαστόν, πάλαι τῶν ἔργων
γεγενημένων, ὥσπερ καινῶν ὄντων ἔτι καὶ νῦν τὴν
ἀρετὴν αὐτῶν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ζηλοῦσθαι.
27 Μετὰ δὲ ταῦτα Ξέρξης ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεύς,
καταφρονήσας μὲν τῆς Ἑλλάδος, ἐψευσμένος δὲ τῆς

ἐλπίδος, ἀτιμαζόμενος δὲ τῷ γεγενημένῳ, ἀχθόμενος
δὲ τῇ ξυμφορᾷ, ὀργιζόμενος δὲ τοῖς αἰτίοις, ἀπαθὴς
δ' ὢν κακῶν καὶ ἄπειρος ἀνδρῶν ἀγαθῶν, δεκάτῳ ἔτει
παρασκευασάμενος χιλίαις μὲν καὶ διακοσίαις ναυσὶν
ἀφίκετο, τῆς δὲ πεζῆς στρατιᾶς οὕτως ἄπειρον τὸ
πλῆθος ἦγεν, ὥστε καὶ τὰ ἔθνη τὰ μετ' αὐτοῦ ἀκο-
λουθήσαντα πολὺ ἂν ἔργον εἴη καταλέξαι· τὸ δὲ μέ-
γιστον σημεῖον τοῦ πλήθους· ἐξὸν γὰρ αὐτῷ χιλίαις 28
ναυσὶ διαβιβάσαι κατὰ τὸ στενώτατον τοῦ Ἑλλησπόν-
του τὴν πεζὴν στρατιὰν ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐ-
ρώπην, οὐκ ἠθέλησεν, ἡγούμενος τὴν διατριβὴν οὕτω
πολλὴν ἔσεσθαι· ἀλλ' ὑπεριδὼν καὶ τὰ φύσει πεφυ- 29
κότα καὶ τὰ θεῖα πράγματα καὶ τὰς ἀνθρωπίνας
διανοίας ὁδὸν μὲν διὰ τῆς θαλάττης ἐποιήσατο, πλοῦν
δὲ διὰ τῆς γῆς ἠνάγκασε γενέσθαι, ζεύξας μὲν τὸν
Ἑλλήσποντον, διορύξας δὲ τὸν Ἄθω· ὑφισταμένου οὐ-
δενός, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀκόντων ὑπακουόντων, τῶν δ'
ἑκόντων προδιδόντων. Οἱ μὲν γὰρ οὐχ ἱκανοὶ ἦσαν
ἀμύνασθαι, οἱ δ' ὑπὸ χρημάτων διεφθαρμένοι· ἀμφό-
τερα δ' ἦν αὐτοὺς τὰ πείθοντα, κέρδος καὶ δέος. Ἀθη- 30
ναῖοι δ' οὕτω διακειμένης τῆς Ἑλλάδος αὐτοὶ μὲν εἰς
τὰς ναῦς ἐμβάντες ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἐβοήθησαν, Λα-
κεδαιμόνιοι δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων ἔνιοι εἰς Θερμοπύ-
λας ἀπήντησαν, ἡγούμενοι διὰ τὴν στενότητα τῶν
χωρίων τὴν πάροδον οἷοί τ' ἔσεσθαι διαφυλάξαι. Γε- 31
νομένου δὲ τοῦ κινδύνου κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀθη-
ναῖοι μὲν ἐνίκων τῇ ναυμαχίᾳ, Λακεδαιμόνιοι δέ, οὐ
ταῖς ψυχαῖς ἐνδεεῖς γενόμενοι, ἀλλὰ τοῦ πλήθους
ψευσθέντες καὶ οὓς φυλάξειν ᾤοντο καὶ πρὸς οὓς κινδυ-
νεύσειν ἔμελλον, (ἐδυστύχησαν) οὐχ ἡττηθέντες τῶν ἐναν-

τίων, ἀλλ᾽ ἀποθανόντες οὗπερ ἐτάχθησαν μάχεσθαι.
32 Τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ τῶν μὲν δυστυχησάντων, τῶν δὲ
τῆς παρόδου κρατησάντων, οἱ μὲν ἐπορεύοντο ἐπὶ τήνδε
τὴν πόλιν, οἱ δ᾽ ἡμέτεροι πρόγονοι πυθόμενοι μὲν τὴν
γεγενημένην Λακεδαιμονίοις ξυμφοράν, ἀποροῦντες δὲ
τοῖς περιεστηκόσι πράγμασιν, εἰδότες δ᾽ ὅτι, εἰ μὲν
κατὰ γῆν τοῖς βαρβάροις ἀπαντήσονται, ἐπιπλεύσαν-
τες χιλίαις ναυσὶν ἐρήμην τὴν πόλιν λήψονται, εἰ δ᾽
εἰς τὰς τριήρεις ἐμβήσονται, ὑπὸ τῆς πεζῆς στρατιᾶς
ἁλώσονται, ἀμφότερα δ᾽ οὐ δυνήσονται, ἀμύνασθαί τε
33 καὶ φυλακὴν ἱκανὴν καταλιπεῖν, δυοῖν δὲ προκειμέ-
νοιν, πότερον χρὴ τὴν πατρίδα ἐκλιπεῖν ἢ μετὰ τῶν
βαρβάρων γενομένους καταδουλώσασθαι τοὺς Ἕλληνας,
ἡγησάμενοι κρεῖττον εἶναι μετ᾽ ἀρετῆς καὶ πενίας καὶ
φυγῆς ἐλευθερίαν ἢ μετ᾽ ὀνείδους καὶ πλούτου δου-
λείαν τῆς πατρίδος, ἐξέλιπον ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τὴν
πόλιν, ἵν᾽ ἐν μέρει πρὸς ἑκατέραν ἀλλὰ μὴ πρὸς ἀμ-
34 φοτέρας ἅμα τὰς δυνάμεις κινδυνεύσωσιν· ὑπεκθέ-
μενοι δὲ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ μητέρας εἰς Σα-
λαμῖνα ξυνήθροιζον καὶ τὸ τῶν ἄλλων ξυμμάχων
ναυτικόν. Οὐ πολλαῖς δ᾽ ὕστερον ἡμέραις ἦλθε καὶ ἡ
πεζὴ στρατιὰ καὶ τὸ ναυτικὸν τὸ τῶν βαρβάρων, ὃ
τίς ἰδὼν οὐκ ἂν ἐφοβήθη, ὡς μέγας καὶ δεινὸς τῇδε
τῇ πόλει κίνδυνος ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας
35 ἠγωνίσθη; Ποίαν δὲ γνώμην εἶχον ἢ οἱ θεώμενοι τοὺς
ἐν ταῖς ναυσὶν ἐκείναις, οὔσης καὶ τῆς αὑτῶν σωτη-
ρίας ἀπίστου καὶ τοῦ προσιόντος κινδύνου, ἢ οἱ μελ-
λοντες ναυμαχήσειν ὑπὲρ τῶν φιλτάτων τῶν ἐν Σα-
36 λαμῖνι; οἷς τοσοῦτον πανταχόθεν περιειστήκει πλῆθος
πολεμίων, ὥστε ἐλάχιστον μὲν αὐτοῖς εἶναι τῶν παρ-

όντων κακῶν τὸ τὸν θάνατον τὸν αὑτῶν προειδέναι,
μεγίστην δὲ ξυμφοράν, ἃ ὑπὸ τῶν βαρβάρων εὐτυχησάν-
των τοὺς ὑπεκτεθέντας ἤλπιζον πείσεσθαι. Ἦ που διὰ 37
τὴν ὑπάρχουσαν ἀπορίαν πολλάκις μὲν ἐδεξιώσαντο
ἀλλήλους, εἰκότως δὲ σφᾶς αὐτοὺς ὠλοφύραντο, εἰδό-
τες μὲν τὰς σφετέρας ναῦς ὀλίγας οὔσας, ὁρῶντες δὲ
πολλὰς τὰς τῶν πολεμίων, ἐπιστάμενοι δὲ τὴν μὲν
πόλιν ἠρημωμένην, τὴν δὲ χώραν πορθουμένην καὶ με-
στὴν τῶν βαρβάρων, ἱερῶν δὲ καομένων, ἁπάντων δ᾽
ἐγγὺς ὄντων τῶν δεινῶν. ἀκούοντες δ᾽ ἐν ταὐτῷ ξυμ- 38
μεμιγμένου Ἑλληνικοῦ καὶ βαρβαρικοῦ παιᾶνος, πα-
ρακελευσμοῦ δ᾽ ἀμφοτέρων καὶ κραυγῆς τῶν διαφθει-
ρομένων, καὶ τῆς θαλάττης μεστῆς τῶν νεκρῶν, καὶ
πολλῶν μὲν ξυμπιπτόντων καὶ φιλίων καὶ πολεμίων
ναυαγίων, ἀντιπάλου δὲ πολὺν χρόνον οὔσης τῆς ναυ-
μαχίας δοκοῦντες τοτὲ μὲν νενικηκέναι καὶ σεσῶσθαι,
τοτὲ δ᾽ ἡττῆσθαι καὶ ἀπολωλέναι. Ἦ που διὰ τὸν 39
παρόντα φόβον πολλὰ μὲν ᾠήθησαν ἰδεῖν ὧν οὐκ εἶδον,
πολλὰ δ᾽ ἀκοῦσαι ὧν οὐκ ἤκουσαν. Ποῖαι δ᾽ οὐχ ἱκε-
τεῖαι θεῶν ἐγένοντο ἢ θυσιῶν ἀναμνήσεις, ἔλεός τε
παίδων καὶ γυναικῶν πόθος οἶκτός τε πατέρων καὶ
μητέρων, λογισμὸς δ᾽, εἰ δυστυχήσειαν, τῶν μελλόν-
των ἔσεσθαι κακῶν; Τίς οὐκ ἂν θεῶν ἠλέησεν αὐτοὺς 40
ὑπὲρ τοῦ μεγέθους τοῦ κινδύνου; Ἢ τίς ἀνθρώπων οὐκ
ἂν ἐδάκρυσεν, ἢ τίς τῆς τόλμης αὐτοὺς οὐκ ἂν ἠγά-
σθη; Ἦ πολὺ πλεῖστον ἐκεῖνοι κατὰ τὴν ἀρετὴν ἁπάν-
των ἀνθρώπων διήνεγκον καὶ ἐν τοῖς βουλεύμασι καὶ
ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις, ἐκλιπόντες μὲν τὴν
πόλιν, εἰς τὰς ναῦς δ᾽ ἐμβάντες, τὰς δ᾽ αὑτῶν ψυχὰς
ὀλίγας οὔσας ἀντιτάξαντες τῷ πλήθει τῷ τῆς Ἀσίας.

41 Ἐπέδειξαν δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις, νικήσαντες τῇ ναυμα-
χίᾳ, ὅτι κρεῖττον μετ' ὀλίγων (πολιτευομένων) ὑπὲρ
τῆς ἐλευθερίας κινδυνεύειν ἢ μετὰ πολλῶν βασιλευο-
42 μένων ὑπὲρ τῆς αὑτῶν δουλείας. Πλεῖστα δὲ καὶ
κάλλιστα ἐκεῖνοι ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας
ξυνεβάλοντο, στρατηγὸν μὲν Θεμιστοκλέα, ἱκανώτατον
εἰπεῖν καὶ γνῶναι καὶ πρᾶξαι, ναῦς δὲ πλείους τῶν
ἄλλων ἁπάντων ξυμμάχων, ἄνδρας δ' ἐμπειροτάτους.
Καίτοι τίνες ἂν τούτοις τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἤρισαν
43 γνώμῃ καὶ πλήθει καὶ ἀρετῇ; ὥστε δικαίως μὲν ἀναμ-
φισβήτητα τἀριστεῖα τῆς ναυμαχίας ἔλαβον παρὰ τῆς
Ἑλλάδος, εἰκότως δὲ τὴν εὐτυχίαν ὁμονοοῦσαν τοῖς
κινδύνοις ἐκτήσαντο, γνησίαν δὲ καὶ αὐτόχθονα τοῖς
ἐκ τῆς Ἀσίας βαρβάροις τὴν αὑτῶν ἀρετὴν ἐπεδεί-
ξαντο.

44 Ἐν μὲν οὖν τῇ ναυμαχίᾳ τοιούτους αὑτοὺς παρα-
σχόντες καὶ πολὺ πλεῖστον τῶν κινδύνων μετασχόντες
τῇ ἰδίᾳ ἀρετῇ κοινὴν τὴν ἐλευθερίαν καὶ τοῖς ἄλλοις
ἐκτήσαντο· ὕστερον δὲ Πελοποννησίων διατειχιζόντων
τὸν Ἰσθμόν, καὶ ἀγαπώντων μὲν τῇ σωτηρίᾳ, νομι-
ζόντων δ' ἀπηλλάχθαι τοῦ κατὰ θάλατταν κινδύνου,
καὶ διανοουμένων τοὺς ἄλλους Ἕλληνας περιιδεῖν ὑπὸ
45 τοῖς βαρβάροις γενομένους, ὀργισθέντες Ἀθηναῖοι συνε-
βούλευον αὐτοῖς, εἰ ταύτην τὴν γνώμην ἕξουσιν, περὶ
ἅπασαν τὴν Πελοπόννησον τεῖχος περιβαλεῖν· εἰ γὰρ
αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων προδεδομένοι μετὰ τῶν βαρ-
βάρων ἔσονται, οὔτ' ἐκείνοις δεήσειν χιλίων νεῶν οὔτε
τούτους ὠφελήσειν τὸ ἐν Ἰσθμῷ τεῖχος· ἀκινδύνως
46 γὰρ ἔσεσθαι τὴν τῆς θαλάττης ἀρχὴν βασιλέως. Δι-
δασκόμενοι δὲ καὶ νομίζοντες αὐτοὶ μὲν ἄδικά τε

ποιεῖν καὶ κακῶς βουλεύεσθαι, Ἀθηναίους δὲ δίκαιά τε
λέγειν καὶ τὰ βέλτιστα αὐτοῖς παραινεῖν, ἐβοήθησαν
εἰς Πλαταιάς· ἀποδράντων δ' ὑπὸ νύκτα τῶν πλεί-
στων ξυμμάχων ἐκ τῶν τάξεων διὰ τὸ πλῆθος τῶν
πολεμίων, Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ Τεγεᾶται τοὺς βαρ-
βάρους ἐτρέψαντο, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Πλαταιῆς πάντας
τοὺς Ἕλληνας ἐνίκων μαχόμενοι τοὺς ἀπογνόντας τῆς
ἐλευθερίας καὶ ὑπομείναντας τὴν δουλείαν. Ἐν ἐκείνῃ 47
δὲ τῇ ἡμέρᾳ καλλίστην τελευτὴν τοῖς προτέροις κιν-
δύνοις ἐπιθέντες, βέβαιον μὲν τὴν ἐλευθερίαν τῇ Εὐ-
ρώπῃ κατειργάσαντο, ἐν ἅπασι δὲ τοῖς κινδύνοις δόν-
τες ἔλεγχον τῆς ἑαυτῶν ἀρετῆς, καὶ μόνοι καὶ μεθ'
ἑτέρων, καὶ πεζομαχοῦντες καὶ ναυμαχοῦντες, καὶ
πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὑπὸ
πάντων ἠξιώθησαν, καὶ μεθ' ὧν ἐκινδύνευον καὶ πρὸς
οὓς ἐπολέμουν, ἡγεμόνες γενέσθαι τῆς Ἑλλάδος.

Ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ Ἑλληνικοῦ πολέμου καταστάντος 48
διὰ ζῆλον τῶν γεγενημένων καὶ φθόνον τῶν πεπραγ-
μένων, μέγα μὲν ἅπαντες φρονοῦντες, μικρῶν δ'
ἐγκλημάτων ἕκαστοι δεόμενοι, ναυμαχίας Ἀθηναίοις
πρὸς Αἰγινήτας καὶ τοὺς ἐκείνων ξυμμάχους γενομέ-
νης ἑβδομήκοντα τριήρεις αὐτῶν ἐλάμβανον. Πολιορ- 49
κούντων δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Αἴγυπτόν τε καὶ
Αἴγιναν, καὶ τῆς ἡλικίας ἀπούσης ἔν τε ταῖς ναυσὶ
καὶ ἐν τῷ πεζῷ στρατεύματι, Κορίνθιοι καὶ οἱ ἐκεί-
νων ξύμμαχοι, ἡγούμενοι ἢ εἰς ἔρημον τὴν χώραν
ἐμβαλεῖν ἢ ἐξ Αἰγίνης ἀπάξειν τὸ στρατόπεδον, ἐξελ-
θόντες πανδημεὶ Γεράνειαν κατέλαβον· Ἀθηναῖοι δὲ 50
τῶν μὲν ἀπόντων, τῶν δ' ἐγγὺς ὄντων, οὐδένα ἐτόλ-
μησαν μεταπέμψασθαι· ταῖς δ' αὑτῶν ψυχαῖς πιστεύ-

σαντες καὶ τῶν ἐπιόντων καταφρονήσαντες οἵ τε γε-
ραίτεροι καὶ οἱ τῆς ἡλικίας ἐντὸς γεγονότες ἠξίουν
51 αὐτοὶ μόνοι τὸν κίνδυνον ποιήσασθαι, οἱ μὲν ἐμπειρίᾳ
τὴν ἀρετήν, οἱ δὲ φύσει κεκτημένοι· καὶ οἱ μὲν αὐτοὶ
πολλαχοῦ ἀγαθοὶ γεγενημένοι, οἱ δ' ἐκείνους μιμούμε-
νοι, τῶν μὲν πρεσβυτέρων ἄρχειν ἐπισταμένων, τῶν
δὲ νεωτέρων τὸ ἐπιταττόμενον ποιεῖν δυναμένων, Μυ-
52 ρωνίδου στρατηγοῦντος ἀπαντήσαντες αὐτοὶ εἰς τὴν
Μεγαρικὴν ἐνίκων μαχόμενοι ἅπασαν τὴν δύναμιν τὴν
ἐκείνων τοῖς ἤδη ἀπειρηκόσι καὶ τοῖς οὔπω δυναμένοις,
τοὺς εἰς τὴν σφετέραν ἐμβαλεῖν ἀξιώσαντας εἰς τὴν
53 ἀλλοτρίαν ἀπαντήσαντες, τρόπαιον δὲ στήσαντες καλ-
λίστου μὲν αὑτοῖς ἔργου, αἰσχίστου δὲ τοῖς πολεμίοις,
οἱ μὲν οὐκέτι τοῖς σώμασιν, οἱ δ' οὔπω δυνάμενοι,
ταῖς δὲ ψυχαῖς ἀμφότεροι κρείττους γενόμενοι, μετὰ
καλλίστης δόξης εἰς τὴν αὑτῶν ἀπελθόντες οἱ μὲν πά-
λιν ἐπαιδεύοντο, οἱ δὲ περὶ τῶν λοιπῶν ἐβουλεύοντο.
54 Καθ' ἕκαστον μὲν οὖν οὐ ῥᾴδιον τὰ ὑπὸ πολλῶν
κινδυνευθέντα ὑφ' ἑνὸς ῥηθῆναι, οὐδὲ τὰ ἐν ἅπαντι τῷ
χρόνῳ πραχθέντα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δηλωθῆναι. Τίς γὰρ
ἂν ἢ χρόνος ἢ λόγος ἢ ῥήτωρ ἱκανὸς γένοιτο μηνῦσαι
55 τὴν τῶν ἐνθάδε κειμένων ἀνδρῶν ἀρετήν; Μετὰ πλεί-
στων γὰρ πόνων καὶ φανερωτάτων ἀγώνων καὶ καλ-
λίστων κινδύνων ἐλευθέραν μὲν ἐποίησαν τὴν Ἑλλάδα,
μεγίστην δ' ἀπέδειξαν τὴν ἑαυτῶν πατρίδα. ἑβδομή-
κοντα μὲν ἔτη τῆς θαλάττης ἄρξαντες, ἀστασιάστους
56 δὲ παρασχόντες τοὺς ξυμμάχους, οὐ τοῖς ὀλίγοις τοὺς
πολλοὺς δουλεύειν ἀξιώσαντες, ἀλλὰ τὸ ἴσον ἔχειν
ἅπαντας ἀναγκάσαντες, οὐδὲ τοὺς ξυμμάχους ἀσθε-
νεῖς ποιοῦντες, ἀλλὰ κἀκείνους ἰσχυροὺς καθιστάντες,

καὶ τὴν αὑτῶν δύναμιν τοσαύτην ἐπιδείξαντες, ὥσθ'
ὁ μέγας βασιλεὺς οὐκέτι τῶν ἀλλοτρίων ἐπεθύμει,
ἀλλ' ἐδίδου τῶν ἑαυτοῦ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἐφο- 57
βεῖτο, καὶ οὔτε τριήρεις ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐκ τῆς
Ἀσίας ἔπλευσαν, οὔτε τύραννος ἐν τοῖς Ἕλλησι κατ-
έστη, οὔτε Ἑλληνὶς πόλις ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἠνδρα-
ποδίσθη. Τοσαύτην σωφροσύνην καὶ δέος ἡ τούτων
ἀρετὴ πᾶσιν ἀνθρώποις παρεῖχεν· ὧν ἕνεκα δεῖ μόνους
καὶ προστάτας τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡγεμόνας τῶν πόλεων
γίγνεσθαι.

Ἐπέδειξαν δὲ καὶ ἐν ταῖς δυστυχίαις τὴν ἑαυτῶν 58
ἀρετήν. Ἀπολομένων γὰρ τῶν νεῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ
εἴτε ἡγεμόνων κακίᾳ εἴτε θεῶν δυσνοίᾳ, καὶ ξυμφορᾶς
ἐκείνης μεγίστης γενομένης καὶ ἡμῖν τοῖς δυστυχή-
σασι καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν, ἐδήλωσαν οὐ πολλῷ
χρόνῳ ὕστερον ὅτι ἡ τῆς πόλεως δύναμις τῆς Ἑλλά-
δος ἦν σωτηρία. Ἑτέρων γὰρ ἡγεμόνων γενομένων ἐνί- 59
κησαν μὲν ναυμαχοῦντες τοὺς Ἕλληνας οἱ πρότερον
εἰς τὴν θάλατταν οὐκ ἐμβαίνοντες, ἔπλευσαν δ' εἰς
τὴν Εὐρώπην, δουλεύουσι δὲ πόλεις τῶν Ἑλλήνων,
τύραννοι δ' ἐγκαθεστᾶσιν, οἱ μὲν μετὰ τὴν ἡμετέραν
ξυμφοράν, οἱ δὲ μετὰ τὴν νίκην τῶν βαρβάρων. ὥστ' 60
ἄξιον ἦν ἐπὶ τῷδε τῷ τάφῳ τότε κείρασθαι τῇ Ἑλ-
λάδι καὶ πενθῆσαι τοὺς ἐνθάδε κειμένους, ὡς ξυγκα-
ταθαπτομένης τῆς αὑτῶν ἐλευθερίας τῇ τούτων ἀρετῇ·
ὡς δυστυχὴς μὲν ἡ Ἑλλὰς τοιούτων ἀνδρῶν ὀρφανὴ
γενομένη, εὐτυχὴς δ' ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς ἑτέρων
ἡγεμόνων λαβόμενος, τῇ μὲν γὰρ τούτων στερηθείσῃ
δουλεία περιέστηκε, τῷ δ' ἄλλων ἀρξάντων ζῆλος ἐγ-
γίγνεται τῆς τῶν προγόνων διανοίας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν 61

ἐξήχθην ὑπὲρ πάσης ὀλοφύρασθαι τῆς Ἑλλάδος, ἐκείνων δὲ τῶν ἀνδρῶν ἄξιον καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ μεμνῆσθαι, οἳ φεύγοντες τὴν δουλείαν καὶ περὶ τοῦ δικαίου μαχόμενοι καὶ ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας στασιάσαντες, πάντας πολεμίους κεκτημένοι εἰς τὸν Πειραιᾶ κατῆλθον, οὐχ ὑπὸ νόμου ἀναγκασθέντες, ἀλλ' ὑπὸ τῆς φύσεως πεισθέντες, καινοῖς κινδύνοις τὴν παλαιὰν
62 ἀρετὴν τῶν προγόνων μιμησάμενοι, ταῖς αὑτῶν ψυχαῖς κοινὴν τὴν πόλιν καὶ τοῖς ἄλλοις κτησάμενοι, θάνατον μετ' ἐλευθερίας αἱρούμενοι ἢ βίον μετὰ δουλείας, οὐχ ἧττον ταῖς ξυμφοραῖς αἰσχυνόμενοι ἢ τοῖς ἐχθροῖς ὀργιζόμενοι, μᾶλλον βουληθέντες ἐν τῇ αὑτῶν ἀποθνήσκειν ἢ ζῆν τὴν ἀλλοτρίαν οἰκοῦντες, ξυμμάχους μὲν ὅρκους καὶ ξυνθήκας ἔχοντες, πολεμίους δὲ τούς τε πρότερον ὑπάρχοντας καὶ τοὺς πολίτας τοὺς ἑαυτῶν.
63 Ἀλλ' ὅμως οὐ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων φοβηθέντες, ἀλλ' ἐν τοῖς σώμασι τοῖς ἑαυτῶν κινδυνεύσαντες, τρόπαιον μὲν τῶν πολεμίων ἔστησαν, μάρτυρας δὲ τῆς αὑτῶν ἀρετῆς ἐγγὺς ὄντας τοῦδε τοῦ μνήματος τοὺς Λακεδαιμονίων τάφους παρέχονται. Τοιγάρτοι μεγάλην μὲν ἀντὶ μικρᾶς ἀπέδειξαν τὴν πόλιν, ὁμονοοῦσαν δ' ἀντὶ στασιαζούσης ἀπέφηναν, τείχη δ' ἀντὶ
64 τῶν καθῃρημένων ἀνέστησαν. Οἱ δὲ κατελθόντες αὐτῶν, ἀδελφὰ τὰ βουλεύματα τοῖς ἔργοις τῶν ἐνθάδε κειμένων ἐπιδεικνύντες, οὐκ ἐπὶ τιμωρίαν τῶν ἐχθρῶν ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίαν τῆς πόλεως ἐτράποντο, καὶ οὔτ' ἐλαττοῦσθαι δυνάμενοι οὔτ' αὐτοὶ πλέον ἔχειν δεόμενοι τῆς μὲν αὑτῶν ἐλευθερίας καὶ τοῖς βουλομένοις δουλεύειν μετέδοσαν, τῆς δ' ἐκείνων δουλείας αὐτοὶ μετέ-
65 χειν οὐκ ἠξίωσαν. Ἔργοις δὲ μεγίστοις καὶ καλλίστοις

ἀπελογήσαντο, ὅτι οὐ κακίᾳ τῇ αὑτῶν οὐδ' ἀρετῇ τῶν πολεμίων πρότερον ἐδυστύχησεν ἡ πόλις· εἰ γὰρ στασιάσαντες πρὸς ἀλλήλους βίᾳ παρόντων Πελοποννησίων καὶ τῶν ἄλλων ἐχθρῶν εἰς τὴν αὑτῶν οἷοί τ' ἐγένοντο κατελθεῖν, δῆλον ὅτι ῥᾳδίως ἂν ὁμονοοῦντες πολεμεῖν αὐτοῖς ἐδύναντο.

Ἐκεῖνοι μὲν οὖν διὰ τοὺς ἐν Πειραιεῖ κινδύνους 66
ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ζηλοῦνται· ἄξιον δὲ καὶ τοὺς ξένους τοὺς ἐνθάδε κειμένους ἐπαινέσαι, οἳ τῷ πλήθει βοηθήσαντες καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας μαχόμενοι, πατρίδα τὴν ἀρετὴν ἡγησάμενοι, τοιαύτην τοῦ βίου τελευτὴν ἐποιήσαντο· ἀνθ' ὧν ἡ πόλις αὐτοὺς καὶ ἐπένθησε καὶ ἔθαψε δημοσίᾳ, καὶ ἔδωκεν ἔχειν αὐτοῖς τὸν ἅπαντα χρόνον τὰς αὐτὰς τιμὰς τοῖς ἀστοῖς.

Οἱ δὲ νῦν θαπτόμενοι, βοηθήσαντες Κορινθίοις ὑπὸ 67
παλαιῶν φίλων ἀδικουμένοις καινοὶ ξύμμαχοι γενόμενοι, οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην Λακεδαιμονίοις ἔχοντες (οἱ μὲν γὰρ τῶν ἀγαθῶν αὐτοῖς ἐφθόνουν, οἱ δ' ἀδικουμένους αὐτοὺς ἠλέουν, οὐ τῆς προτέρας ἔχθρας μεμνημένοι, ἀλλὰ τὴν παροῦσαν φιλίαν περὶ πολλοῦ ποιούμενοι) πᾶσιν ἀνθρώποις φανερὰν τὴν αὑτῶν ἀρετὴν ἐπεδείξαντο. Ἐτόλμησαν γὰρ μεγάλην ποιοῦντες τὴν 68
Ἑλλάδα οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς αὑτῶν σωτηρίας κινδυνεύειν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν πολεμίων ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν· τοῖς γὰρ Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις περὶ τῆς ἐκείνων ἐλευθερίας ἐμάχοντο. Νικήσαντες μὲν γὰρ ἐκείνους τῶν αὐτῶν ἠξίουν, δυστυχήσαντες δὲ βέβαιον ἂν τὴν δουλείαν τοῖς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ κατέλειπον.

69 Ἐκείνοις μὲν οὖν οὕτω διακειμένοις ὁ βίος οἰκτρὸς
καὶ ὁ θάνατος εὐκτός· οὗτοι δὲ καὶ ζῶντες καὶ ἀπο-
θανόντες ζηλωτοί, παιδευθέντες μὲν ἐν τοῖς τῶν προ-
γόνων ἀγαθοῖς, ἄνδρες δὲ γενόμενοι τήν τ' ἐκείνων
δόξαν διασώσαντες καὶ τὴν αὑτῶν ἀρετὴν ἐπιδείξαντες.
70 Πολλῶν μὲν γὰρ καὶ καλῶν αἴτιοι γεγένηνται τῇ ἑαυ-
τῶν πατρίδι, ἐπηνώρθωσαν δὲ τὰ ὑφ' ἑτέρων δυστυχη-
θέντα, πόρρω δ' ἀπὸ τῆς αὑτῶν τὸν πόλεμον μετέ-
στησαν· ἐτελεύτησαν δὲ τὸν βίον, ὥσπερ χρὴ τοὺς
ἀγαθοὺς ἀποθνήσκειν, τῇ μὲν πατρίδι τὰ τροφεῖα
71 ἀποδόντες, τοῖς δὲ θρέψασι λύπας καταλιπόντες, ὥστ'
ἄξιον τοῖς ζῶσι τούτους ποθεῖν καὶ σφᾶς αὐτοὺς ὀλο-
φύρεσθαι καὶ τοὺς προσήκοντας αὐτῶν ἐλεεῖν τοῦ ἐπι-
λοίπου βίου. Τίς γὰρ αὐτοῖς ἔτι ἡδονὴ καταλείπεται
τοιούτων ἀνδρῶν θαπτομένων, οἳ πάντα περὶ ἐλάττονος
τῆς ἀρετῆς ἡγούμενοι αὑτοὺς μὲν ἀπεστέρησαν βίου,
χήρας δὲ γυναῖκας ἐποίησαν, ὀρφανοὺς δὲ τοὺς αὑτῶν
παῖδας ἀπέλιπον, ἐρήμους δ' ἀδελφοὺς καὶ πατέρας
72 καὶ μητέρας κατέστησαν; Πολλῶν δὲ καὶ δεινῶν ὑπαρ-
χόντων τοὺς μὲν παῖδας αὐτῶν ζηλῶ, ὅτι νεώτεροί
εἰσιν ἢ ὥστ' εἰδέναι οἵων πατέρων ἐστέρηνται, ἐξ ὧν
δ' οὗτοι γεγόνασιν, οἰκτείρω, ὅτι πρεσβύτεροι ἢ ὥστ'
73 ἐπιλαθέσθαι τῆς δυστυχίας τῆς ἑαυτῶν. Τί γὰρ ἂν
τούτων ἀνιαρότερον γένοιτο, ἢ τεκεῖν μὲν καὶ θρέψαι
τοὺς αὑτῶν, ἐν δὲ τῷ γήρᾳ ἀδυνάτους μὲν εἶναι
τῷ σώματι, πασῶν δ' ἀπεστερημένους τῶν ἐλπίδων
ἀφίλους καὶ ἀπόρους γεγονέναι. ὑπὸ δὲ τῶν αὐτῶν
πρότερον ζηλοῦσθαι καὶ νῦν ἐλεεῖσθαι, ποθεινότερον
δ' αὐτοῖς εἶναι τὸν θάνατον τοῦ βίου; Ὅσῳ γὰρ
ἄνδρες ἀμείνους ἦσαν, τοσούτῳ τοῖς καταλειπομένοις

τὸ πένθος μεῖζον. Πῶς δ' αὐτοὺς χρὴ λῆξαι τῆς λύ- 74
πης; Πότερον ἐν ταῖς τῆς πόλεως ξυμφοραῖς; Ἀλλὰ
τότε αὐτῶν εἰκὸς καὶ τοὺς ἄλλους μεμνῆσθαι. Ἀλλ'
ἐν ταῖς εὐτυχίαις ταῖς κοιναῖς; Ἀλλ' ἱκανὸν λυπῆσαι,
τῶν μὲν σφετέρων τέκνων τετελευτηκότων, τῶν δὲ
ζώντων ἀπολαυόντων τῆς τούτων ἀρετῆς. Ἀλλ' ἐν τοῖς
ἰδίοις κινδύνοις, ὅταν ὁρῶσι τοὺς μὲν πρότερον ὄντας
φίλους φεύγοντας τὴν αὑτῶν ἀπορίαν, τοὺς δ' ἐχθροὺς
μέγα φρονοῦντας ἐπὶ ταῖς δυστυχίαις ταῖς τούτων;
Μόνην δ' ἄν μοι δοκοῦμεν ταύτην τοῖς ἐνθάδε κειμέ- 75
νοις ἀποδοῦναι χάριν, εἰ τοὺς μὲν τοκέας αὐτῶν ὁμοίως
ὥσπερ ἐκεῖνοι περὶ πολλοῦ ποιοίμεθα, τοὺς δὲ παῖδας
οὕτως ἀσπαζοίμεθα ὥσπερ αὐτοὶ πατέρες ὄντες, ταῖς
δὲ γυναιξὶν εἰ τοιούτους βοηθοὺς ἡμᾶς αὐτοὺς παρέ-
χοιμεν, οἷοίπερ ἐκεῖνοι ζῶντες ἦσαν. Τίνας γὰρ ἂν 76
εἰκότως μᾶλλον τιμῷμεν τῶν ἐνθάδε κειμένων; Τίνας
δ' ἂν τῶν ζώντων δικαιότερον περὶ πολλοῦ ποιοίμεθα
ἢ τοὺς τούτοις προσήκοντας, οἳ τῆς μὲν τούτων ἀρε-
τῆς τὸ ἴσον τοῖς ἄλλοις ἀπέλαυσαν, ἀποθανόντων δὲ
μόνοι γνησίως τῆς δυστυχίας μετέχουσιν.

Ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ τοιαῦτα ὀλοφύρεσθαι· 77
οὐ γὰρ ἐλανθάνομεν ἡμᾶς αὐτοὺς ὄντες θνητοί· ὥστε
τί δεῖ, ἃ πάλαι προσεδοκῶμεν πείσεσθαι, ὑπὲρ τού-
των νῦν ἄχθεσθαι, ἢ λίαν οὕτω βαρέως φέρειν ἐπὶ
ταῖς τῆς φύσεως ξυμφοραῖς, ἐπισταμένους ὅτι ὁ θά-
νατος κοινὸς καὶ τοῖς χειρίστοις καὶ τοῖς βελτίστοις;
Οὔτε γὰρ τοὺς πονηροὺς ὑπερορᾷ οὔτε τοὺς ἀγαθοὺς
θαυμάζει, ἀλλ' ἴσον ἑαυτὸν παρέχει πᾶσιν. Εἰ μὲν 78
γὰρ οἷόν τε ἦν τοῖς τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ κινδύνους
διαφυγοῦσιν ἀθανάτους εἶναι τὸν λοιπὸν χρόνον, ἄξιον

τοῖς ζῶσι τὸν ἅπαντα χρόνον πενθεῖν τοὺς τεθνεῶτας·
νῦν δὲ ἥ τε φύσις καὶ νόσων ἥττων καὶ γήρως, ὅ
τε δαίμων ὁ τὴν ἡμετέραν μοῖραν εἰληχὼς ἀπαραίτη-
79 τος· ὥστε προσήκει τούτους εὐδαιμονεστάτους ἡγεῖ-
σθαι, οἵτινες ὑπὲρ τῶν μεγίστων καὶ καλλίστων κιν-
δυνεύσαντες οὕτω τὸν βίον ἐτελεύτησαν, οὐκ ἐπιτρέ-
ψαντες τὰ περὶ αὑτῶν τῇ τύχῃ, οὐδ' ἀναμείναντες
τὸν αὐτόματον θάνατον, ἀλλ' ἐκλεξάμενοι τὸν κάλλι-
στον. Τοιγάρτοι ἀγήρατοι μὲν αὐτῶν αἱ μνῆμαι,
80 ζηλωτοὶ δ' ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἱ τιμαί· οἳ πεν-
θοῦνται μὲν διὰ τὴν φύσιν ὡς θνητοί, ὑμνοῦνται δ'
ὡς ἀθάνατοι διὰ τὴν ἀρετήν. Τοιγάρτοι θάπτονται
δημοσίᾳ, καὶ ἀγῶνες τίθενται ἐπ' αὐτοῖς ῥώμης καὶ
σοφίας καὶ πλούτου, ὡς ἀξίους ὄντας τοὺς ἐν τῷ πο-
λέμῳ τετελευτηκότας ταῖς αὐταῖς τιμαῖς αἷς καὶ
81 τοὺς ἀθανάτους τιμᾶσθαι. Ἐγὼ μὲν οὖν αὐτοὺς καὶ
μακαρίζω τοῦ θανάτου καὶ ζηλῶ, καὶ μόνοις τούτοις
ἀνθρώπων οἶμαι κρεῖττον εἶναι γενέσθαι, οἵτινες, ἐπειδὴ
θνητῶν σωμάτων ἔτυχον, ἀθάνατον μνήμην διὰ τὴν
ἀρετὴν αὑτῶν κατέλιπον· ὅμως δ' ἀνάγκη τοῖς ἀρχαίοις
ἔθεσι χρῆσθαι καὶ θεραπεύοντας τὸν πάτριον νόμον
ὀλοφύρεσθαι τοὺς θαπτομένους.

3.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣ ΣΙΜΩΝΑ.

Πολλὰ καὶ δεινὰ ξυνειδὼς Σίμωνι, ὦ βουλή, οὐκ ἄν
ποτ' αὐτὸν εἰς τοσοῦτον τόλμης ἡγησάμην ἀφικέσθαι,
ὥστε ὑπὲρ ὧν αὐτὸν ἔδει δοῦναι δίκην, ὑπὲρ τούτων
ὡς ἀδικούμενον ἔγκλημα ποιήσασθαι καὶ οὕτω μέγαν

καὶ σεμνὸν ὅρκον διομοσάμενον εἰς ὑμᾶς ἐλθεῖν. Εἰ 2
μὲν οὖν ἄλλοι τινὲς ἔμελλον περὶ ἐμοῦ διαγνώσεσθαι,
σφόδρ' ἂν ἐφοβούμην τὸν κίνδυνον, ὁρῶν ὅτι καὶ πα-
ρασκευαὶ καὶ τέχναι ἐνίοτε τοιαῦται γίγνονται, ὥστε
πολλὰ καὶ παρὰ γνώμην ἀποβαίνειν τοῖς κινδυνεύ-
ουσιν, εἰς ὑμᾶς δ' εἰσελθὼν ἐλπίζω τῶν δικαίων τεύ-
ξεσθαι. Μάλιστα δ' ἀγανακτῶ, ὦ βουλή, ὅτι περὶ 3
τοιούτων πραγμάτων εἰπεῖν ἀναγκασθήσομαι πρὸς
ὑμᾶς, ὑπὲρ ὧν ἐγὼ αἰσχυνόμενος εἰ μέλλοιεν πολλοί
μοι ξυνείσεσθαι, ἠνεσχόμην ἀδικούμενος. Ἐπειδὴ δὲ
Σίμων με εἰς τοιαύτην ἀνάγκην κατέστησεν, οὐδὲν
ἀποκρυψάμενος ἅπαντα διηγήσομαι πρὸς ὑμᾶς τὰ πε-
πραγμένα, Ἀξιῶ δέ, ὦ βουλή, εἰ μὲν ἀδικῶ, μηδε- 4
μιᾶς ξυγγνώμης τυγχάνειν· ἐὰν δε περὶ τούτων ἀπο-
δείξω ὡς οὐκ ἔνοχός εἰμι οἷς Σίμων διωμόσατο, ἄλ-
λως δ' ὑμῖν φαίνωμαι παρὰ τὴν ἡλικίαν τὴν ἐμαυτοῦ
ἀνοητότερον διατεθείς, αἰτοῦμαι ὑμᾶς μηδέν με χείρω
νομίζειν, εἰδότας ὅτι ἐπιθυμῆσαι μὲν ἅπασιν ἀνθρώποις
ἔνεστιν, οὗτος δὲ βέλτιστος ἂν εἴη καὶ σωφρονέστα-
τος, ὅστις κοσμιώτατα τὰς τοιαύτας ξυμφορὰς φέρειν
δύναται· οἷς ἅπασιν ἐμποδὼν ἐμοὶ γεγένηται Σίμων
οὑτοσί, ὡς ἐγὼ ὑμῖν ἐπιδείξω.

Ἡμεῖς γὰρ ἐπεθυμήσαμεν, ὦ βουλή, Θεοδότου, 5
Πλαταϊκοῦ μειρακίου· καὶ ἐγὼ μὲν εὖ ποιῶν αὐτὸν
ἠξίουν εἶναί μοι φίλον, οὗτος δ' ὑβρίζων καὶ παρανο-
μῶν ᾤετο ἀναγκάσειν αὐτὸν ποιεῖν ὅ τι βούλοιτο. Ὅσα
μὲν οὖν ἐκεῖνος κακὰ ὑπ' αὐτοῦ πέπονθε, πολὺ ἂν
ἔργον εἴη λέγειν· ὅσα δ' εἰς ἐμὲ αὐτὸν ἐξημάρτηκεν,
ἡγοῦμαι ταῦθ' ὑμῖν προσήκειν ἀκοῦσαι. Πυθόμενος γὰρ 6
ὅτι τὸ μειράκιον ἦν παρ' ἐμοί, ἐλθὼν ἐπὶ τὴν οἰκίαν

τὴν ἐμὴν νύκτωρ μεθύων, ἐκκόψας τὰς θύρας εἰσῆλθεν
εἰς τὴν γυναικωνῖτιν, ἔνδον οὐσῶν τῆς τ' ἀδελφῆς τῆς
ἐμῆς καὶ τῶν ἀδελφιδῶν, αἳ οὕτω κοσμίως βεβιώκασιν
7 ὥστε καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων ὁρώμεναι αἰσχύνεσθαι. Οὗ-
τος τοίνυν εἰς τοῦτ' ἦλθεν ὕβρεως ὥστ' οὐ πρότερον
ἠθέλησεν ἀπελθεῖν, πρὶν αὐτόν, ἡγούμενοι δεινὰ ποιεῖν
οἱ παραγενόμενοι καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐλθόντες, ἐπὶ παῖ-
δας κόρας καὶ ὀρφανὰς εἰσιόντα, ἐξήλασαν βίᾳ. Καὶ
τοσούτου ἐδέησεν αὐτῷ μεταμελῆσαι τῶν ὑβρισμένων,
ὥστ' ἐξευρὼν οὗ ἐδειπνοῦμεν ἀτοπώτατον πρᾶγμα καὶ
ἀπιστότατον ἐποίησεν, εἰ μή τις εἰδείη τὴν τούτου
8 μανίαν. Ἐκκαλέσας γάρ με ἔνδοθεν, ἐπειδὴ τάχιστα
ἐξῆλθον, εὐθύς με τύπτειν ἐπεχείρησεν· ἐπειδὴ δ' αὐ-
τὸν ἠμυνάμην, ἐκστὰς ἔβαλλέ με λίθοις. Καὶ ἐμοῦ
μὲν ἁμαρτάνει, Ἀριστοκρίτου δέ, ὃς παρ' ἐμὲ ἦλθε
9 μετ' αὐτοῦ, ξυντρίβει τὸ μέτωπον. Ἐγὼ τοίνυν, ὦ
βουλή, ἡγούμενος μὲν δεινὰ πάσχειν, αἰσχυνόμενος
δέ, ὅπερ ἤδη καὶ πρότερον εἶπον, τῇ ξυμφορᾷ, ἠνει-
χόμην, καὶ μᾶλλον ᾑρούμην μὴ λαβεῖν τούτων τῶν
ἁμαρτημάτων δίκην ἢ δόξαι τοῖς πολίταις ἀνόητος
εἶναι, εἰδὼς ὅτι τῇ μὲν τούτου πονηρίᾳ πρέποντά ἐστι
τὰ πεπραγμένα, ἐμοῦ δὲ πολλοὶ καταγελάσονται τοι-
αῦτα πάσχοντος τῶν φθονεῖν εἰθισμένων ἐάν τις ἐν
τῇ πόλει προθυμῆται χρηστὸς εἶναι. Οὕτω δὲ σφόδρα
10 ἠπορούμην ὅ τι χρησαίμην, ὦ βουλή, τῇ τούτου πα-
ρανομίᾳ, ὥστ' ἔδοξέ μοι κράτιστον εἶναι ἀποδημῆσαι.
Λαβὼν δὴ τὸ μειράκιον (ἅπαντα γὰρ δεῖ τἀληθῆ λέ-
γειν) ᾠχόμην ἐκ τῆς πόλεως. Ἐπειδὴ δ' ᾤμην ἱκανὸν
εἶναι τὸν χρόνον Σίμωνι ἐπιλαθέσθαι μὲν τοῦ νεανί-
σκου, μεταμελῆσαι δὲ τῶν πρότερον ἡμαρτημένων,

ἀφικνοῦμαι πάλιν. Κἀγὼ μὲν ᾠχόμην ἐς Πειραιᾶ, 11
οὗτος δ' αἰσθόμενος εὐθέως ἥκοντα τὸν Θεόδοτον καὶ
διατρίβοντα παρὰ Λυσιμάχῳ, ὃς ᾤκει πλησίον τῆς
οἰκίας ἧς οὗτος ἐμεμίσθωτο, παρεκάλεσέ τινας τῶν
τούτου ἐπιτηδείων. Καὶ οὗτοι μὲν ἠρίστων καὶ ἔπινον,
φύλακα καταστήσαντες ἐπὶ τοῦ τέγους, ἵν', ὁπότε
ἐξέλθοι τὸ μειράκιον, εἰσαρπάσειαν αὐτόν. Ἐν δὲ 12
τούτῳ τῷ καιρῷ ἀφικνοῦμαι ἐγὼ ἐκ Πειραιῶς καὶ
τρέπομαι παριὼν ὡς τὸν Λυσίμαχον· ὀλίγον δὲ χρόνον
διατρίψαντες ἐξερχόμεθα. Οἱ δὲ μεθύοντες ἐκπηδῶσιν
ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ οἱ μέν τινες αὐτῷ τῶν παραγενομέ-
νων οὐκ ἠθέλησαν ξυνεξαμαρτεῖν, Σίμων δ' οὑτοσὶ καὶ
Θεόφιλος καὶ Πρώταρχος καὶ Αὐτοκλῆς εἷλκον τὸ
μειράκιον· ὁ δὲ ῥίψας θοἰμάτιον ᾤχετο φεύγων.
Ἐγὼ δ' ἡγούμενος ἐκεῖνον μὲν ἐκφεύξεσθαι, τούτους 13
δ', ἐπειδὴ τάχιστα ἐντύχοιεν ἀνθρώποις, αἰσχυνομέ-
νους ἀποτρέψεσθαι, ταῦτα δὴ διανοηθεὶς ἑτέραν ᾠχό-
μην ἀπιών· οὕτω σφόδρ' αὐτοὺς ἐφυλαττόμην καὶ
πάντα ταῦτα ὑπὸ τούτων γιγνόμενα μεγάλην ἐμαυτῷ
ξυμφορὰν ἐνόμιζον. Κἀνταῦθα μέν, ἵνα φησὶ Σίμων 14
τὴν μάχην γενέσθαι, οὔτε τούτων οὔτε ἡμῶν οὐδεὶς
οὔτε κατεάγη τὴν κεφαλὴν οὔτ' ἄλλο κακὸν οὐδὲν
ἔλαβεν, ὧν ἐγὼ τοὺς παραγενομένους ὑμῖν παρέξομαι
μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ὅτι μὲν τοίνυν οὗτος ἦν ὁ ἀδικήσας, ὦ βουλή, καὶ 15
ἐπιβουλεύσας ἡμῖν, καὶ οὐκ ἐγὼ τούτῳ, ὑπὸ τῶν πα-
ραγενομένων μεμαρτύρηται ὑμῖν. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ
μὲν μειράκιον εἰς γναφεῖον κατέφυγεν, οὗτοι δὴ ξυν-

εισπεσόντες ἦγον αὐτὸν βίᾳ, βοῶντα καὶ κεκραγότα
16 καὶ μαρτυρόμενον. Ξυνδραμόντων δ' ἀνθρώπων πολλῶν
καὶ ἀγανακτούντων τῷ πράγματι καὶ δεινὰ φασκόν-
των εἶναι τὰ γιγνόμενα, τῶν μὲν λεγομένων οὐδὲν
ἐφρόντιζον, Μόλωνα δὲ τὸν γναφέα καὶ ἄλλους τινὰς
17 ἐπαμύνειν ἐπιχειροῦντας ξυνέκοψαν. Ἤδη δ' αὐτοῖς
οὖσι παρὰ τὴν Λάμπωνος οἰκίαν ἐγὼ μόνος βαδίζων
ἐντυγχάνω, δεινὸν δ' ἡγησάμενος εἶναι καὶ αἰσχρὸν
περιιδεῖν οὕτως ἀνόμως καὶ βιαίως ὑβρισθέντα τὸν
νεανίσκον, ἐπιλαμβάνομαι αὐτοῦ· οὗτοι δέ, διότι μὲν
τοιαῦτα παρενόμουν εἰς ἐκεῖνον, οὐκ ἠθέλησαν εἰπεῖν
ἐρωτηθέντες, ἀφέμενοι δὲ τοῦ νεανίσκου ἔτυπτον ἐμέ.
18 Μάχης δὲ γενομένης, ὦ βουλή, καὶ τοῦ μειρακίου
βάλλοντος αὐτοὺς καὶ περὶ τοῦ σώματος ἀμυνομένου
καὶ τούτων ἡμᾶς βαλλόντων, ἔτι δὲ τυπτόντων αὐτῶν
ὑπὸ τῆς μέθης, καὶ ἐμοῦ ἀμυνομένου, καὶ τῶν παρα-
γενομένων ὡς ἀδικουμένοις ἡμῖν ἁπάντων ἐπικουρούν-
των, ἐν τούτῳ τῷ θορύβῳ ξυντριβόμεθα τὰς κεφαλὰς
19 ἅπαντες. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι οἱ μετὰ τούτου παροινή-
σαντες, ἐπειδὴ τάχιστά με εἶδον μετὰ ταῦτα, ἐδέ-
οντό μου ξυγγνώμην ἔχειν, οὐχ ὡς ἠδικημένοι, ἀλλ'
ὡς δεινὰ πεποιηκότες· καὶ ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου τετ-
τάρων ἐτῶν παρεληλυθότων οὐδέν μοι πώποτ' ἐνεκά-
20 λεσεν οὐδείς· Σίμων δ' ουτοσί, ὁ πάντων τῶν κακῶν
αἴτιος γενόμενος, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἡσυχίαν ἦγε
δεδιὼς περὶ αὐτοῦ, ἐπειδὴ δέ με δίκας ἰδίας ᾔσθετο κακῶς
ἀγωνισάμενον ἐξ ἀντιδόσεως, καταφρονήσας μου οὑ-
τωσὶ τολμηρῶς εἰς τοιοῦτον ἀγῶνά με κατέστησεν.
Ὡς οὖν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς
παραγενομένους μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τὰ μὲν οὖν γεγενημένα καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν μαρτύ- 21
ρων ἀκηκόατε· ἐβουλόμην δ' ἄν, ὦ βουλή, Σίμωνα
τὴν αὐτὴν γνώμην ἐμοὶ ἔχειν, ἵν' ἀμφοτέρων ἡμῶν
ἀκούσαντες τἀληθῆ ῥᾳδίως ἔγνωτε τὰ δίκαια. Ἐπειδὴ
δ' αὐτῷ οὐδὲν μέλει τῶν ὅρκων ὧν διωμόσατο, πει-
ράσομαι καὶ περὶ ὧν οὗτος ἔψευσται διδάσκειν ὑμᾶς.
Ἐτόλμησε γὰρ εἰπεῖν ὡς αὐτὸς μὲν τριακοσίας δραχ- 22
μὰς ἔδωκε Θεοδότῳ, ξυνθήκας πρὸς αὐτὸν ποιησά-
μενος, ἐγὼ δ' ἐπιβουλεύσας ἀπέστησα αὐτοῦ τὸ μει-
ράκιον· καίτοι ἐχρῆν αὐτόν, εἴπερ ἦν ταῦτ' ἀληθῆ,
παρακαλέσαντα μάρτυρας ὡς πλείστους κατὰ τοὺς
νόμους διαπράττεσθαι περὶ αὐτῶν. Οὗτος δὲ τοιοῦτον 23
οὐδὲν πώποτε φαίνεται ποιήσας, ὑβρίζων δὲ καὶ τύ-
πτων ἀμφοτέρους ἡμᾶς καὶ κωμάζων καὶ τὰς θύρας
ἐκβάλλων καὶ νύκτωρ εἰσιὼν ἐπὶ γυναῖκας ἐλευθέρας.
Ἃ χρὴ μάλιστα, ὦ βουλή, τεκμήρια νομίζειν ὅτι
ψεύδεται πρὸς ὑμᾶς. Σκέψασθε δὲ ὡς ἄπιστα εἴρηκεν. 24
Τὴν γὰρ οὐσίαν τὴν ἑαυτοῦ ἅπασαν πεντήκοντα καὶ
διακοσίων δραχμῶν ἐτιμήσατο· καίτοι θαυμαστὸν εἰ
τὸν ἑταιρήσοντα πλείονος ἐμισθώσατο ὧν αὐτὸς τυγχά-
νοι κεκτημένος. Εἰς τοῦτο δ' ἥκει τόλμης ὥστ' οὐκ 25
ἐξαρκεῖ περὶ τούτου μόνον αὐτῷ ψεύσασθαι, περὶ τοῦ
δεδωκέναι τἀργύριον, ἀλλὰ καὶ κεκομίσθαι φησί·
καίτοι πῶς εἰκός ἐστι τότε μὲν ἡμᾶς τοιαῦτα ἐξα-
μαρτάνειν οἷα κατηγόρηκεν οὗτος, ἀποστερῆσαι βου-
λομένους τὰς τριακοσίας δραχμάς, ἐπειδὴ δ' ἀπεμα-
χεσάμεθα, τηνικαῦτα ἀποδοῦναι τἀργύριον αὐτῷ,
μήτ' ἀφειμένους τῶν ἐγκλημάτων μήτ' ἀνάγκης ἡμῖν

26 μηδεμιᾶς γενομένης; Ἀλλὰ γάρ, ὦ βουλή, πάντα αὐ-
τῷ ταῦτα ξύγκειται καὶ μεμηχάνηται, καὶ δοῦναι
μέν φησιν, ἵνα μὴ δοκῇ δεινὰ ποιεῖν, εἰ μηδενὸς αὐ-
τῷ ξυμβολαίου γεγενημένου τοιαῦτα ἐτόλμα ὑβρίζειν
τὸ μειράκιον, ἀπειληφέναι δὲ προσποιεῖται, διότι φα-
νερός ἐστιν ἐγκαλέσας οὐδέποτ' ἀργύριον οὐδὲ μνείαν
περὶ τούτου οὐδεμίαν ποιησάμενος.
27 Φησὶ δ' ἐπὶ ταῖς αὑτοῦ θύραις ὑπ' ἐμοῦ δεινῶς δια-
τεθῆναι τυπτόμενος. Φαίνεται δὲ πλεῖν ἢ τέτταρα
στάδια ἀπὸ τῆς οἰκίας διώξας τὸ μειράκιον οὐδὲν κα-
κὸν ἔχων, καὶ ταῦτα πλεῖν ἢ διακοσίων ἰδόντων ἀν-
θρώπων ἔξαρνός ἐστιν.
28 Λέγει δ' ὡς ἡμεῖς ἤλθομεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τού-
του ὄστρακον ἔχοντες, καὶ ὡς ἠπείλουν αὐτῷ ἐγὼ
ἀποκτενεῖν, καὶ ὡς τοῦτό ἐστιν ἡ πρόνοια. Ἐγὼ δ'
ἡγοῦμαι, ὦ βουλή, ῥᾴδιον εἶναι γνῶναι ὅτι ψεύδεται,
οὐ μόνον ὑμῖν τοῖς εἰωθόσι σκοπεῖσθαι περὶ τῶν τοι-
29 ούτων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. Τῷ γὰρ ἂν
δόξειε πιστὸν ὡς ἐγὼ προνοηθεὶς καὶ ἐπιβουλεύων
ἦλθον ἐπὶ τὴν Σίμωνος οἰκίαν μεθ' ἡμέραν, μετὰ τοῦ
μειρακίου, τοσούτων ἀνθρώπων παρ' αὐτῷ ξυνειλεγμέ-
νων, εἰ μὴ εἰς τοῦτο μανίας ἀφικόμην ὥστ' ἐπιθυμεῖν
εἷς ὢν πολλοῖς μάχεσθαι, ἄλλως τε καὶ εἰδὼς ὅτι
ἄσμενος ἄν με εἶδεν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς αὑτοῦ, ὃς
καὶ ἐπὶ τὴν ἐμὴν οἰκίαν φοιτῶν εἰσῄει βίᾳ, καὶ οὔτε
τῆς ἀδελφῆς οὔτε τῶν ἀδελφιδῶν φροντίσας ζητεῖν
με ἐτόλμα, καὶ ἐξευρὼν οὗ δειπνῶν ἐτύγχανον, ἐκκα-
30 λέσας ἔτυπτέ με. Καὶ τότε μὲν ἄρα, ἵνα μὴ περι-
βόητος εἴην, ἡσυχίαν ἦγον, ξυμφορὰν ἐμαυτοῦ νομί-
ζων τὴν τούτου πονηρίαν· ἐπειδὴ δὲ χρόνος ἐνεγένετο,

πάλιν, ὡς οὗτός φησιν, ἐπεθύμησα περιβόητος γενέ-
σθαι. Καὶ εἰ μὲν ἦν παρὰ τούτῳ τὸ μειράκιον, εἶχεν 31
ἄν τινα λόγον τὸ ψεῦδος αὐτῷ, ὡς ἐγὼ διὰ τὴν ἐπι-
θυμίαν ἠναγκαζόμην ἀνοητότερόν τι ποιεῖν τῶν εἰκό-
των· νῦν δὲ τούτῳ μὲν οὐδὲ διελέγετο, ἀλλ' ἐμίσει
πάντων ἀνθρώπων μάλιστα, παρ' ἐμοὶ δ' ἐτύγχανε
διαιτώμενον. Ὥστε τῷ ὑμῶν πιστὸν ὡς ἐγὼ πρότερον 32
μὲν ἐξέπλευσα ἐκ τῆς πόλεως ἔχων τὸ μειράκιον, ἵνα
μὴ τούτῳ μαχοίμην, ἐπειδὴ δ' ἀφικόμην πάλιν, ἦγον
αὐτὸν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν Σίμωνος, οὗ πλεῖστα ἔμελ-
λον πράγματα ἕξειν; Καὶ ἐπεβούλευον μὲν αὐτῷ, 33
οὕτω δ' ἦλθον ἀπαράσκευος, ὥστε μήτε φίλους μήτ'
οἰκέτας μήτ' ἄλλον ἄνθρωπον παρακαλέσαι μηδένα, εἰ
μὴ τοῦτό γε τὸ παιδίον, ὃ ἐπικουρῆσαι μέν μοι οὐκ
ἠδύνατο, μηνῦσαι δὲ ἱκανὸν ἦν βασανιζόμενον, εἴ τι
ἐγὼ ἐξημάρτανον; Ἀλλ' εἰς τοσοῦτον ἀμαθίας ἀφι- 34
κόμην, ὥστ' ἐπιβουλεύων Σίμωνι οὐκ ἐτήρησα αὐτὸν
οὗ μόνον οἷός τ' ἦ λαβεῖν, ἢ νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν,
ἀλλ' ἐνταῦθα ἦλθον οὗ αὐτὸς ἔμελλον ὑπὸ πλείστων
ὀφθήσεσθαι τε καὶ ξυγκοπήσεσθαι, ὥσπερ κατ' ἐμαυ-
τοῦ τὴν πρόνοιαν ἐξευρίσκων, ἵν' ὡς μάλιστα ὑπὸ τῶν
ἐχθρῶν ὑβρισθείην; Ἔτι τοίνυν, ὦ βουλή, καὶ ἐκ τῆς 35
μάχης τῆς γενομένης ῥᾴδιον γνῶναι ὅτι ψεύδεται· τὸ
γὰρ μειράκιον ὡς ἔγνω, ῥῖψαν θοἰμάτιον, φεῦγον
ᾤχετο, οὗτοι δ' αὐτὸν ἐπεδίωκον, ἐγὼ δ' ἑτέραν ἀπελ-
θὼν ᾠχόμην. Καίτοι ποτέρους χρὴ αἰτίους τῶν γεγε- 36
νημένων εἶναι νομίζειν, τοὺς φεύγοντας ἢ τοὺς ζη-
τοῦντας καταλαβεῖν; Ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι πᾶσιν
εἶναι δῆλον ὅτι φεύγουσι μὲν οἱ περὶ αὑτῶν δεδιότες,
διώκουσι δὲ οἱ βουλόμενοί τι ποιῆσαι κακόν. Οὐ τοί- 37

νυν ταῦτα μὲν εἰκότα, ἄλλως δὲ περὶ αὐτῶν πέπρα-
κται, ἀλλὰ καταλαβόντες τὸ μειράκιον ἐκ τῆς ὁδοῦ
ἦγον βίᾳ, ἐντυχὼν δ' ἐγὼ τούτων μὲν οὐχ ἡπτόμην,
τοῦ μειρακίου δ' ἐπελαμβανόμην· οὗτοι δ' ἐκεῖνόν τε
ἦγον βίᾳ καὶ ἐμὲ ἔτυπτον. Καὶ ταῦθ' ὑμῖν ὑπὸ τῶν
παραγενομένων μεμαρτύρηται. Ὥστε δεινὸν εἰ περὶ
τούτων ἐγὼ δόξω προνοηθῆναι, περὶ ὧν οὗτοι τυγχά-
38 νουσιν οὕτω δεινὰ καὶ παράνομα πεποιηκότες. Τί δ'
ἂν ποτε ἔπαθον, εἰ τἀναντία τῶν νῦν γεγενημέν' ἦν
καὶ πολλοὺς ἔχων τῶν ἐπιτηδείων ἐγώ, ἀπαντήσας
Σίμωνι, ἐμαχόμην αὐτῷ καὶ ἔτυπτον αὐτὸν καὶ ἐδίω-
κον καὶ καταλαβὼν ἄγειν βίᾳ ἐζήτουν, ὅπου νῦν
τούτου ταῦτα πεποιηκότος ἐγὼ εἰς τοιοῦτον ἀγῶνα
καθέστηκα, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς πατρίδος καὶ τῆς οὐ-
39 σίας τῆς ἐμαυτοῦ ἁπάσης κινδυνεύω; Τὸ δὲ μέγιστον
καὶ περιφανέστατον πάντων· ὁ γὰρ ἀδικηθεὶς καὶ ἐπι-
βουλευθεὶς ὑπ' ἐμοῦ, ὥς φησιν, οὐκ ἐτόλμησε τεττά-
ρων ἐτῶν ἐπισκήψασθαι εἰς ὑμᾶς. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι,
ὅταν ἐρῶσι καὶ ἀποστερῶνται ὧν ἐπιθυμοῦσι καὶ ξυγ-
κοπῶσιν, ὀργιζόμενοι παραχρῆμα τιμωρεῖσθαι ζητοῦσιν,
οὗτος δὲ χρόνοις ὕστερον.

40 Ὅτι μὲν οὖν, ὦ βουλή, οὐδενὸς αἴτιός εἰμι τῶν γε-
γενημένων, ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαι νομίζω· οὕτω δὲ διά-
κειμαι πρὸς τὰς ἐκ τῶν τοιούτων πραγμάτων διαφοράς,
ὥστε καὶ ἄλλα πολλὰ ὑβρισμένος ὑπὸ Σίμωνος καὶ
καταγεὶς τὴν κεφαλὴν ὑπ' αὐτοῦ οὐκ ἐτόλμησα αὐτῷ
ἐπισκήψασθαι, ἡγούμενος δεινὸν εἶναι, εἰ ἄρα τι περὶ
παιδικῶν ἐφιλονικήσαμεν ἡμεῖς πρὸς ἀλλήλους, τούτου
41 ἕνεκα ἐξελάσαι τινὰ ζητῆσαι ἐκ τῆς πατρίδος. Ἔπειτα
δὲ καὶ οὐδεμίαν ἡγούμην πρόνοιαν εἶναι τραύματος,

ὅστις μὴ ἀποκτεῖναι βουλόμενος ἔτρωσεν. Τίς γὰρ οὕ-
τως ἐστὶν εὐήθης, ὅστις ἐκ πολλοῦ προνοεῖται ὅπως
ἕλκος τις αὐτοῦ τῶν ἐχθρῶν λήψεται; Ἀλλὰ δῆλον 42
ὅτι καὶ οἱ τοὺς νόμους ἐνθάδε θέντες, οὐκ εἴ τινες μα-
χεσάμενοι ἔτυχον ἀλλήλων κατάξαντες τὰς κεφαλάς,
ἐπὶ τούτοις ἠξίωσαν τῆς πατρίδος φυγὴν ποιήσασθαι·
ἢ πολλούς γ' ἂν ἐξήλασαν· ἀλλ' ὅσοι ἐπιβουλεύσαντες
ἀποκτεῖναί τινα ἔτρωσαν, ἀποκτεῖναι δ' οὐκ ἠδυνήθησαν,
περὶ τῶν τοιούτων τὰς τιμωρίας οὕτω μεγάλας κατε-
στήσαντο, ἡγούμενοι, ὑπὲρ ὧν ἐβούλευσαν καὶ προὐνοή-
θησαν, ὑπὲρ τούτων προσήκειν αὐτοῖς δίκην δοῦναι· εἰ
δὲ μὴ κατέσχον, οὐδὲν ἧττον τό γ' ἐπ' ἐκείνοις πεποι-
ῆσθαι. Καὶ ταῦτα ἤδη καὶ πρότερον πολλάκις ὑμεῖς 43
οὕτω διέγνωτε περὶ τῆς προνοίας. Καὶ γὰρ δεινὸν ἂν
εἴη, εἰ ὅσοι ἐκ μέθης καὶ φιλονικίας περὶ παιδικῶν ἢ
ἐκ λοιδορίας ἢ περὶ ἑταίρας μαχόμενοι ἕλκος ἔλαβον,
εἰ ὑπὲρ τούτων ὧν, ἐπειδὰν βέλτιον φρονήσωσιν, ἅπασι
μεταμέλει, οὕτως ὑμεῖς μεγάλας καὶ δεινὰς τὰς τι-
μωρίας ποιήσεσθε, ὥστ' ἐξελαύνειν τινὰς τῶν πολιτῶν
ἐκ τῆς πατρίδος.

Θαυμάζω δὲ μάλιστα τούτου τῆς διανοίας· οὐ γὰρ 44
τοῦ αὐτοῦ μοι δοκεῖ εἶναι ἐρᾶν τε καὶ συκοφαντεῖν,
ἀλλὰ τὸ μὲν τῶν εὐηθεστέρων, τὸ δὲ τῶν πανουργοτά-
των. Ἐβουλόμην δ' ἂν ἐξεῖναί μοι παρ' ὑμῖν καὶ ἐκ
τῶν ἄλλων ἐπιδεῖξαι τὴν τούτου πονηρίαν, ἵν' ἠπίστα-
σθε ὅτι πολὺ ἂν δικαιότερον αὐτὸς περὶ θανάτου ἠγω-
νίζετο ἢ ἑτέρους ὑπὲρ τῆς πατρίδος εἰς κίνδυνον καθ-
ίστη. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἐάσω· ὃ δ' ἡγοῦμαι ὑμῖν 45
προσήκειν ἀκοῦσαι καὶ τεκμήριον ἔσεσθαι τῆς τούτου
θρασύτητος καὶ τόλμης, περὶ τούτου μνησθήσομαι. Ἐν

Κορίνθῳ γάρ, ἐπειδὴ ὕστερον ἦλθε τῆς πρὸς τοὺς πο-
λεμίους μάχης καὶ τῆς εἰς Κορώνειαν στρατείας, ἐμά-
χετο τῷ ταξιάρχῳ Λάχητι καὶ ἔτυπτεν αὐτόν, καὶ
πανστρατιᾷ τῶν πολιτῶν ἐξελθόντων, δόξας ἀκολαστό-
τατος εἶναι καὶ πονηρότατος, μόνος Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν
στρατηγῶν ἐξεκηρύχθη.

46 Ἔχοιμι δ' ἂν καὶ ἄλλα πολλὰ εἰπεῖν περὶ τούτου,
ἀλλ' ἐπειδὴ παρ' ὑμῖν οὐ νόμιμόν ἐστιν ἔξω τοῦ πρά-
γματος λέγειν, ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε· οὗτοί εἰσιν οἱ βίᾳ
εἰς τὴν ἡμετέραν οἰκίαν εἰσιόντες, οὗτοι οἱ διώκοντες,
47 οὗτοι οἱ βίᾳ ἐκ τῆς ὁδοῦ ξυναρπάζοντες ἡμᾶς· ὧν
ὑμεῖς μεμνημένοι τὰ δίκαια ψηφίζεσθε, καὶ μή με
περιίδητε ἐκ τῆς πατρίδος ἀδίκως ἐκπεσόντα, ὑπὲρ ἧς
ἐγὼ πολλοὺς κινδύνους κεκινδύνευκα καὶ πολλὰς λει-
τουργίας λελειτούργηκα, καὶ κακοῦ μὲν αὐτῇ οὐδενὸς
αἴτιος γεγένημαι, οὐδὲ τῶν ἐμῶν προγόνων οὐδείς,
48 ἀγαθῶν δὲ πολλῶν· ὥστε δικαίως ἂν ὑφ' ὑμῶν καὶ
ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐλεηθείην, οὐ μόνον εἴ τι πάθοιμι ὧν
Σίμων βούλεται, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἠναγκάσθην ἐκ τοιούτων
πραγμάτων εἰς τοιούτους ἀγῶνας καταστῆναι.

4.

ΠΕΡΙ ΤΡΑΥΜΑΤΟΣ ΕΚ ΠΡΟΝΟΙΑΣ, ΠΕΡΙ ΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΟΝ [ΑΔΗΛΟΝ].

Θαυμαστόν γε, ὦ βουλή, τὸ διαμάχεσθαι περὶ τού-
του, ὡς οὐκ ἐγένοντο ἡμῖν διαλλαγαί, καὶ τὸ μὲν
ζεῦγος καὶ τἀνδράποδα, καὶ ὅσα ἐξ ἀγροῦ κατὰ τὴν
ἀντίδοσιν ἔλαβε, μὴ ἂν δύνασθαι ἀρνηθῆναι ὡς οὐκ

ἀπέδωκε, φανερῶς δὲ περὶ πάντων διαλελυμένον ἀρ-
νεῖσθαι τὰ περὶ τῆς ἀνθρώπου, μὴ κοινῇ ἡμᾶς χρῆσθαι
ξυγχωρῆσαι. Καὶ τὴν ἀντίδοσιν δ' ἐκείνην φανερός 2
ἐστι ποιησάμενος, τὴν δ' αἰτίαν δι' ἣν ἀπέδωκεν ἃ
ἔλαβεν, οὐκ ἂν ἄλλην ἔχοι εἰπεῖν (βουλόμενός γ' ἀληθῆ
λέγειν) ἢ ὅτι οἱ φίλοι περὶ πάντων ἡμᾶς τούτων ξυν-
ήλλαξαν. Ἐβουλόμην δ' ἂν μὴ ἀπολαχεῖν αὐτὸν κρι- 3
τὴν Διονυσίοις, ἵν' ὑμῖν φανερὸς ἐγένετο ἐμοὶ διηλλα-
γμένος, κρίνας τὴν ἐμὴν φυλὴν νικᾶν· νῦν δ' ἔγραψε
μὲν ταῦτα εἰς τὸ γραμματεῖον, ἀπέλαχε δέ. Καὶ ὅτι 4
ἀληθῆ ταῦτα λέγω, Φιλῖνος καὶ Διοκλῆς ἴσασιν· ἀλλ'
οὐκ ἔστ' αὐτοῖς μαρτυρῆσαι μὴ διομοσαμένοις περὶ τῆς
αἰτίας ἧς ἐγὼ φεύγω, ἐπεὶ σαφῶς ἔγνωτ' ἂν ὅτι ἡμεῖς
ἦμεν αὐτὸν οἱ κριτὴν ἐμβαλόντες καὶ ἡμῶν ἕνεκα ἐκα-
θέζετο. Ἀλλ' ἦν, εἰ βούλεται, ἐχθρός· δίδωμι γὰρ αὐ- 5
τῷ τοῦτο· οὐδὲν γὰρ διαφέρει. Οὐκοῦν ἦλθον αὐτὸς αὐ-
τὸν ἀποκτενῶν, ὡς οὗτός φησι, καὶ βίᾳ εἰς τὴν οἰκίαν
εἰσῆλθον. Διὰ τί οὖν οὐκ ἀπέκτεινα, ὑποχείριον λαβὼν
τὸ σῶμα καὶ τοσοῦτον κρατήσας ὥστε καὶ τὴν ἄν-
θρωπον λαβεῖν; Φρασάτω πρὸς ὑμᾶς. ἀλλ' οὐκ ἔχει
εἰπεῖν. Καὶ μὴν οὐδείς γε ὑμῶν ἀγνοεῖ ὅτι θᾶττον ἂν 6
ἐγχειριδίῳ πληγεὶς ἀπέθανεν ἢ πὺξ παιόμενος. Φαίνε-
ται τοίνυν οὐδ' αὐτὸς αἰτιώμενος τοιοῦτόν τι ἔχοντας
ἡμᾶς ἐλθεῖν, ἀλλ' ὀστράκῳ φησὶ πληγῆναι. Καίτοι
φανερὸν ἤδη ἐξ ὧν εἴρηκεν, ὅτι οὐ πρόνοια γεγένηται.
Οὐ γὰρ ἂν οὕτως ἤλθομεν, ἀδήλου ὄντος εἰ παρὰ τούτῳ 7
εὑρήσομεν ὄστρακόν τι ὅτῳ αὐτὸν ἀποκτενοῦμεν, ἀλλ'
οἴκοθεν ἔχοντες ἂν ἐβαδίζομεν. Νῦν δ' ὁμολογούμεθα
πρὸς παῖδας καὶ αὐλητρίδας καὶ μετ' οἴνου ἐλθόντες·
ὥστε πῶς ταῦτ' ἐστὶ πρόνοια; Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι οὐ-

8 δαμῶς. 'Αλλ' οὗτος ἐναντίως τοῖς ἄλλοις δύσερώς ἐστι
καὶ ἀμφότερα βούλεται, τό τ' ἀργύριον μὴ ἀποδοῦναι
καὶ τὴν ἄνθρωπον ἔχειν. Εἶτα ὑπὸ τῆς ἀνθρώπου παρ-
ωξυμμένος ὀξύχειρ λίαν καὶ πάροινός ἐστιν, ἀνάγκη
δ' ἀμύνασθαι. Ἡ δὲ τοτὲ μὲν ἐμὲ περὶ πολλοῦ, τοτὲ δὲ
τοῦτόν φησι ποιεῖσθαι, βουλομένη ὑπ' ἀμφοτέρων ἐρᾶ-
9 σθαι. Καὶ ἐγὼ μὲν ἐξ ἀρχῆς εὐκόλως εἶχον καὶ νῦν
ἔτι ἔχω· ὁ δ' εἰς τοῦτο βαρυδαιμονίας ἥκει, ὥστ' οὐκ
αἰσχύνεται τραύματ' ὀνομάζων τὰ ὑπώπια καὶ ἐν κλί-
νῃ περιφερόμενος καὶ δεινῶς προσποιούμενος διακεῖσθαι
ἕνεκα πόρνης ἀνθρώπου, ἣν ἔξεστιν αὐτῷ ἀναμφισβη-
10 τήτως ἔχειν ἐμοὶ ἀποδόντι τἀργύριον. Καὶ φησὶ μὲν
δεινῶς ἐπιβουλευθῆναι καὶ πρὸς ἅπανθ' ἡμῖν ἀμφισβη-
τεῖ, ἐξὸν δ' ἐκ τῆς ἀνθρώπου βασανισθείσης τὸν ἔλεγ-
χον ποιήσασθαι οὐκ ἠθέλησεν· ἣ πρῶτον μὲν τοῦτ' ἂν
κατεῖπε, πότερα κοινὴ ἡμῖν ἦν ἢ ἰδία τούτου, καὶ
πότερα τὸ ἥμισυ τοῦ ἀργυρίου ἐγὼ ξυνεβαλόμην ἢ
οὗτος ἅπαν ἔδωκε, καὶ εἰ διηλλαγμένοι ἢ ἔτι ἐχθροὶ
11 ἦμεν, ἔτι δὲ εἰ μεταπεμφθέντες ἤλθομεν ἢ οὐδενὸς
καλέσαντος, καὶ εἰ οὗτος ἦρχε χειρῶν ἀδίκων ἢ ἐγὼ
πρότερος τοῦτον ἐπάταξα. Τούτων καθ' ἓν ἕκαστον
καὶ τῶν ἄλλων οὐδὲν ὅ τι οὐ ῥᾴδιον ἦν αὐτῇ τοῖς τε
ἄλλοις ἐμφανὲς καὶ τούτοις ποιῆσαι.

12 Ὅτι μὲν οὖν οὔτε πρόνοια ἐγένετο οὔτε ἀδικῶ τοῦ-
τον, ὦ βουλή, ἐκ τοσούτων τεκμηρίων καὶ μαρτυριῶν
ὑμῖν ἐπιδέδεικται· ἀξιῶ δ' ὅσον ἂν ἐγένετο σημεῖον
τούτῳ πρὸς τὸ δοκεῖν ἀληθῆ λέγειν φυγόντος ἐμοῦ τὴν
βάσανον, τοσοῦτον ἐμοὶ τεκμήριον γενέσθαι ὅτι οὐ
ψεύδομαι, διότι οὗτος οὐκ ἠθέλησεν ἐκ τῆς ἀνθρώπου
ποιήσασθαι τὸν ἔλεγχον, καὶ μὴ τοσοῦτον ἰσχῦσαι

τοὺς τούτου λόγους, ὅτι φησὶν αὐτὴν ἐλευθέραν εἶναι·
ὁμοίως γὰρ προσήκει κἀμοὶ τῆς ἐλευθερίας, τὸ ἴσον
καταθέντι ἀργύριον. 'Αλλὰ ψεύδεται καὶ οὐκ ἀληθῆ 13
λέγει. Ἦ δεινόν γε εἰ εἰς μὲν λύσιν τοῦ σώματος ἐκ
τῶν πολεμίων ἐξῆν ἄν μοι χρῆσθαι αὐτῇ ὅ τι ἐβου-
λόμην, κινδυνεύοντι δέ μοι περὶ τῆς πατρίδος οὐδὲ
πυθέσθαι παρ' αὐτῆς τἀληθῆ ἐκγενήσεται περὶ ὧν εἰς
τὴν κρίσιν καθέστηκα. Καὶ μὲν δὴ πολὺ ἂν δικαιό-
τερον ἐπὶ ταύτῃ τῇ αἰτίᾳ βασανισθείη ἢ ἐπὶ τῇ ἐκ
τῶν πολεμίων λύσει πραθείη, ὅσῳ παρὰ μὲν ἐκείνων
βουλομένων ἀπολῦσαι ἔστι καὶ ἄλλοθεν εὐπορήσαντι
κομισθῆναι, ἐπὶ δὲ τοῖς ἐχθροῖς γενόμενον οὐ δυνατόν·
οὐ γὰρ ἀργύριον λαβεῖν προθυμοῦνται, ἀλλ' ἐκ τῆς
πατρίδος ἐκβαλεῖν ἔργον ποιοῦνται. Ὥσθ' ὑμῖν προσ- 14
ήκει μὴ ἀποδέχεσθαι αὐτοῦ διὰ τοῦτο οὐκ ἀξιοῦντος
βασανισθῆναι τὴν ἄνθρωπον, ὅτι αὐτὴν ἐλευθέραν ἐσκή-
πτετο εἶναι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον συκοφαντίαν κατα-
γιγνώσκειν, ὅτι παραλιπὼν ἔλεγχον οὕτως ἀκριβῆ ἐξα-
πατήσειν ὑμᾶς ῥᾳδίως ᾠήθη. Οὐ γὰρ δήπου τήν 15
γε τούτου πρόκλησιν πιστοτέραν ὑμᾶς νομίζειν δεῖ τῆς
ἡμετέρας, ἐφ' οἷς τοὺς αὐτοῦ οἰκέτας ἠξίου βασανίζε-
σθαι. Ἃ μὲν γὰρ ἐκεῖνοι ᾔδεσαν, ἐλθόντας ἡμᾶς ὡς
τοῦτον, καὶ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν· εἰ δὲ μεταπεμφθέντες
ἢ μή, καὶ πότερον πρότερος ἐπλήγην ἢ ἐπάταξα,
ἐκείνη μᾶλλον ᾔδειν. Ἔτι δὲ τοὺς μὲν τούτου οἰκέτας 16
ἰδίους ὄντας τούτου εἰ ἐβασανίζομεν, εἰκότως ἄν
τι τούτῳ χαριζόμενοι καὶ παρὰ τὴν ἀλήθειαν ἐμοῦ
κατεψεύσαντο· αὕτη δ' ὑπῆρχε κοινή, ὁμοίως ἀμφοτέ-
ρων ἀργύριον κατατεθεικότων, καὶ μάλιστα ᾔδει· Διὰ
ταύτην ἅπαντα τὰ πραχθέντα ἡμῖν γεγένηται, καὶ

17 οὐ λήσει οὐδὲν ἐν ταύτῃ. Ἔγωγ᾽ ἂν ἄνισον εἶχον
βασανισθείσης, ἀλλ᾽ ἀπεκινδύνευον τοῦτο· πολὺ γὰρ
περὶ πλείονος τοῦτον ἢ ἐμὲ φαίνεται ποιησαμένη,
καὶ μετὰ μὲν τούτου ἐμὲ ἠδικηκυῖα, μετ᾽ ἐμοῦ δ᾽
οὐδεπώποτε εἰς τοῦτον ἐξαμαρτοῦσα. Ἀλλ᾽ ὅμως ἐγὼ
μὲν εἰς ταύτην κατέφυγον, οὗτος δ᾽ οὐκ ἐπίστευσεν
αὐτῇ.
18 Οὔκουν δεῖ ὑμᾶς, ὦ βουλή, τηλικούτου ὄντος τοῦ
κινδύνου, ῥᾳδίως ἀποδέχεσθαι τοὺς τούτου λόγους ἀλλ᾽
ἐνθυμουμένους ὅτι περὶ τῆς πατρίδος μοι καὶ τοῦ βίου
ὁ ἀγών ἐστιν, ἐν ὑπολόγῳ ταύτας τὰς προκλήσεις
ποιεῖσθαι. Καὶ μὴ ζητεῖτε τούτων ἔτι μείζους πίστεις·
οὐ γὰρ ἂν ἔχοιμ᾽ εἰπεῖν ἀλλ᾽ ἢ ταύτας, ὡς οὐδὲν εἰς
19 τοῦτον προὐνοήθην. Ἀγανακτῶ δ᾽, ὦ βουλή, εἰ διὰ
πόρνην καὶ δούλην ἄνθρωπον περὶ τῶν μεγίστων εἰς
κίνδυνον καθέστηκα, τί κακὸν πώποτε τὴν πόλιν ἢ
αὐτὸν τοῦτον εἰργασμένος, ἢ εἰς τίνα τῶν πολιτῶν
ὁτιοῦν ἐξαμαρτών; Οὐδὲν γὰρ ἔμοιγέ ἐστι τοιοῦτον
πεπραγμένον, ἀλλ᾽ ἀλογώτατον πάντων κινδυνεύω πολὺ
μείζω ξυμφορὰν ἐμαυτῷ διὰ τούτους ἐπαγαγέσθαι.
20 Πρὸς οὖν παίδων καὶ γυναικῶν καὶ θεῶν τῶν τόδε
τὸ χωρίον ἐχόντων ἱκετεύω ὑμᾶς καὶ ἀντιβολῶ, ἐλεή-
σατέ με, καὶ μὴ περιίδητε ἐπὶ τούτῳ γενόμενον,
μηδ᾽ ἀνηκέστῳ ξυμφορᾷ περιβάλητε· οὐ γὰρ ἄξιος
οὔτ᾽ ἐγὼ φεύγειν τὴν ἐμαυτοῦ, οὔτε οὗτος τοσαύτην
δίκην παρ᾽ ἐμοῦ λαβεῖν ὑπὲρ ὧν φησιν ἠδικῆσθαι, οὐκ
ἠδικημένος.

5.

ΥΠΕΡ ΚΑΛΛΙΟΥ.

ΙΕΡΟΣΥΛΙΑΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

Εἰ μὲν περὶ ἄλλου τινὸς ἢ τοῦ σώματος, ὦ ἄνδρες
δικασταί, Καλλίας ἠγωνίζετο, ἐξήρκει ἂν μοι καὶ τὰ
παρὰ τῶν ἄλλων εἰρημένα· νῦν δέ μοι δοκεῖ αἰσχρὸν
εἶναι, κελεύοντος καὶ δεομένου, καὶ φίλου ὄντος καὶ
ἐμοὶ καὶ ἕως ἔζη τῷ πατρί, καὶ πολλῶν ξυμβολαίων
ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους γεγενημένων, μὴ βοηθῆσαι τὰ
δίκαια, ὅπως ἂν δύνωμαι. Ἐνόμιζον μὲν οὖν οὕτω 2
μετοικεῖν αὐτὸν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, ὥστε πολὺ
πρότερον ἀγαθοῦ τινος τεύξεσθαι παρ᾽ ὑμῶν ἢ ἐπὶ
τοιαύταις αἰτίαις εἰς τοσοῦτον κίνδυνον καταστήσεσθαι·
νῦν δὲ οἱ ἐπιβουλεύοντες οὐχ ἧττον ἐπικίνδυνον ποι-
οῦσι τὸν βίον τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν ἢ τοῖς πολλῶν
κακῶν αἰτίοις οὖσιν. Ὑμᾶς δ᾽ ἄξιον μὴ τοὺς μὲν τῶν 3
θεραπόντων λόγους πιστοὺς νομίζειν, τοὺς δὲ τούτων
ἀπίστους, ἐνθυμουμένους ὅτι Καλλίᾳ μὲν οὐδεὶς πώ-
ποτε οὔτ᾽ ἰδιώτης ἐνεκάλεσεν οὔτ᾽ ἄρχων, οἰκῶν δ᾽ ἐν
ταύτῃ τῇ πόλει πολλὰ μὲν ἀγαθὰ ὑμᾶς ἐποίησεν,
οὐδεμίαν δὲ σχὼν αἰτίαν εἰς τοῦτο τῆς ἡλικίας ἀφῖ-
κται, οὗτοι δ᾽ ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ μεγάλα ἡμαρτηκό-
τες καὶ πολλῶν κακῶν πεπειραμένοι, ὥσπερ ἀγαθοῦ
τινος αἴτιοι γεγενημένοι περὶ ἐλευθερίας νυνὶ ποιοῦνται
τοὺς λόγους. Καὶ οὐ θαυμάζω· ἴσασι γὰρ ὅτι, ἐὰν 4
ψευδόμενοι ἐλεγχθῶσιν, οὐδὲν μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων
πείσονται, ἐὰν δ᾽ ὑμᾶς ἐξαπατήσωσι, τῶν παρόντων
κακῶν ἔσονται ἀπηλλαγμένοι. Καίτοι τοὺς τοιούτους

οὔτε κατηγόρους οὔτε μάρτυρας πιστοὺς χρὴ νομίζειν εἶναι, οἵτινες αὐτοὶ μεγάλα κερδαίνοντες περὶ ἑτέρων ποιοῦνται τοὺς λόγους, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ὅσοι τῷ δημοσίῳ βοηθοῦντες εἰς κινδύνους σφᾶς αὐτοὺς καθιστᾶσιν. Ἄξιον δέ μοι δοκεῖ εἶναι οὐ τούτων ἴδιον ἡγεῖσθαι τὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ κοινὸν ἁπάντων τῶν ἐν τῇ πόλει· οὐ γὰρ τούτοις μόνοις εἰσὶ θεράποντες, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, οἳ πρὸς τὴν τούτων τύχην ἀποβλέποντες οὐκέτι σκέψονται ὅ τι ἂν ἀγαθὸν εἰργασμένοι τοὺς δεσπότας ἐλεύθεροι γένοιντο, ἀλλ' ὅ τι ψεῦδος περὶ αὐτῶν μηνύσαντες.

6.

KAT' ΑΝΔΟΚΙΔΟΥ ΑΣΕΒΕΙΑΣ.

.... ἔδησε τὸν ἵππον ἐκ τοῦ ῥόπτρου τοῦ ἱεροῦ ὡς
ἀποδιδούς, τῇ δ' ἐπιούσῃ νυκτὶ ὑφείλετο. Οὗτος οὖν
ὁ ταῦτα ποιήσας θανάτῳ τῷ ἀλγίστῳ ἀπώλετο, λιμῷ·
πολλῶν γὰρ καὶ ἀγαθῶν αὐτῷ ἐπὶ τὴν τράπεζαν παρατιθεμένων ὄζειν ἐδόκει τοῦ ἄρτου καὶ τῆς μάζης
κάκιστον, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐσθίειν· καὶ ταῦτα πολλοὶ
3 ἡμῶν ἤκουον τοῦ ἱεροφάντου λέγοντος. Δίκαιον οὖν
μοι δοκεῖ εἶναι νῦν ἐπὶ τούτῳ τὰ τότε λεχθέντα ἀναμνῆσαι, καὶ μὴ μόνον τοὺς τούτου φίλους ὑπὸ τούτου καὶ τῶν τούτου λόγων ἀπόλλυσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τοῦτον ὑφ' ἑτέρου. Ἀδύνατον δὲ καὶ ὑμῖν ἐστι, περὶ τοιούτου πράγματος φέρουσι τὴν ψῆφον, ἢ κατελεῆσαι ἢ καταχαρίσασθαι Ἀνδοκίδῃ, ἐπισταμένοις ἐναργῶς ὡς τὼ θεὼ τούτω τιμωρεῖσθον τοὺς ἀδικοῦντας. Ἐλπίσαι οὖν χρὴ πάντα ἄνθρωπον ὄντα καὶ ἑαυτῷ καὶ ἑτέρῳ ἔσεσθαι. . . . .

Φέρε γάρ, ἐὰν νυνὶ Ἀνδοκίδης ἀθῷος ἀπαλλαγῇ 4
ἡμῖν ἐκ τοῦδε τοῦ ἀγῶνος καὶ ἔλθῃ κληρωσόμενος τῶν ἐννέα ἀρχόντων καὶ λάχῃ βασιλεύς, ἄλλο τι ἢ ὑπὲρ ἡμῶν καὶ θυσίας θύσει καὶ εὐχὰς εὔξεται κατὰ τὰ πάτρια, τὰ μὲν ἐν τῷ ἐνθάδε Ἐλευσινίῳ, τὰ δ' ἐν τῷ Ἐλευσῖνι, καὶ τῆς ἑορτῆς ἐπιμελήσεται μυστηρίοις, ὅπως ἂν μηδεὶς ἀδικῇ μηδὲ ἀσεβῇ περὶ τὰ ἱερά;
Καὶ τίνα γνώμην οἴεσθε ἕξειν τοὺς μύστας τοὺς ἀφι- 5
κνουμένους, ἐπειδὰν ἴδωσι τὸν βασιλέα ὅστις ἐστὶ καὶ ἀναμνησθῶσι πάντα τὰ ἠσεβημένα αὐτῷ, ἢ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, οἳ ἕνεκα ταύτης τῆς ἑορτῆς (ἐπιδημοῦσιν) ἢ θύειν εἰς ταύτην τὴν πανήγυριν βουλόμενοι ἢ θεωρεῖν;
Οὐδὲ γὰρ ἀγνὼς ὁ Ἀνδοκίδης οὔτε τοῖς ἔξω οὔτε τοῖς 6
ἐνθάδε διὰ τὰ ἠσεβημένα. Ἀναγκαίως γὰρ ἔχει ἀπὸ τῶν πολὺ διαφερόντων ἢ κακῶν ἢ ἀγαθῶν ἔργων τοὺς ποιήσαντας γιγνώσκεσθαι. Ἔπειτα δὲ καὶ διώχληκε πόλεις πολλὰς ἐν τῇ ἀποδημίᾳ, Σικελίαν, Ἰταλίαν, Πελοπόννησον, Θετταλίαν, Ἑλλήσποντον, Ἰωνίαν, Κύπρον· βασιλέας πολλοὺς κεκολάκευκεν, ᾧ ἂν ξυγγένηται, πλὴν τοῦ Συρακοσίου Διονυσίου. Οὗτος δὲ ἢ 7
πάντων εὐτυχέστατός ἐστιν ἢ πλεῖστον γνώμῃ διαφέρει τῶν ἄλλων, ὃς μόνος τῶν ξυγγενομένων Ἀνδοκίδῃ οὐκ ἐξηπατήθη ὑπ' ἀνδρὸς τοιούτου, ὃς τέχνην ταύτην ἔχει, τοὺς μὲν ἐχθροὺς μηδὲν ποιεῖν κακόν, τοὺς δὲ φίλους ὅ τι ἂν δύνηται. Ὥστε μὰ τὸν Δία οὐ ῥᾴδιόν ἐστιν ὑμῖν αὐτῷ οὐδὲν χαρισαμένοις παρὰ τὸ δίκαιον
λαθεῖν τοὺς Ἕλληνας. Νῦν οὖν ὑμῖν ἀνάγκη ἐστὶ 8
βουλεύσασθαι περὶ αὐτοῦ. Εὖ γὰρ ἐπίστασθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι οὐχ οἷόν τε ὑμῖν ἐστιν ἅμα τοῖς τε νόμοις τοῖς πατρίοις καὶ Ἀνδοκίδῃ χρῆσθαι, ἀλλὰ

δυοῖν θάτερον, ἢ τοὺς νόμους ἐξαλειπτέον ἐστὶν ἢ ἀπαλλακτέον τοῦ ἀνδρός.

9 Εἰς τοσοῦτο δὲ τόλμης ἀφῖκται, ὥστε καὶ λέγει περὶ
τοῦ νόμου, ὡς καθῄρηται ὁ περὶ αὐτοῦ κείμενος καὶ
ἔξεστιν αὐτῷ ἤδη εἰσιέναι εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ εἰς τὰ
ἱερά.... ......(ἑστηκυῖ)αν ἔτι καὶ νῦν Ἀθηναίων ἐν τῷ
10 βουλευτηρίῳ. Καίτοι Περικλέα ποτέ φασι παραινέσαι
ὑμῖν περὶ τῶν ἀσεβούντων, μὴ μόνον χρῆσθαι τοῖς γεγραμμένοις νόμοις περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀγράφοις, καθ' οὓς Εὐμολπίδαι ἐξηγοῦνται, οὓς οὐδείς πω κύριος ἐγένετο καθελεῖν οὐδὲ ἐτόλμησεν ἀντειπεῖν, οὐδὲ αὐτὸν τὸν θέντα ἴσασιν· ἡγεῖσθαι γὰρ ἂν αὐτοὺς οὕτως οὐ μόνον τοῖς ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ τοῖς θεοῖς διδόναι
11 δίκην. Ἀνδοκίδης δὲ τοσοῦτον καταπεφρόνηκε τῶν θεῶν
καὶ ὧν ἐκείνοις δεῖ τιμωρεῖν, ὥστε πρὶν μᾶλλον ἢ ἧττον ἢ ἐπιδεδημηκέναι δέκα ἡμέρας ἐν τῇ πόλει προσεκαλέσατο δίκην ἀσεβείας πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἔλαχεν, καίπερ πεποιηκὼς ἃ οὗτος πεποίηκε περὶ τοὺς θεούς, καὶ ἵνα μᾶλλον πρόσσχητε τὸν νοῦν, φάσκων τὸν Ἄρχιππον ἀσεβεῖν περὶ τὸν Ἑρμῆν τὸν
12 αὐτοῦ πατρῷον. Ὁ δ' Ἄρχιππος ἠντεδίκει ἦ μὴν
τὸν Ἑρμῆν ὑγιᾶ τε καὶ ὅλον εἶναι, καὶ μηδὲν παθεῖν ὧνπερ οἱ ἄλλοι Ἑρμαῖ· ὅμως μέντοι ἵνα μὴ ὑπὸ τούτου τοιούτου ὄντος πράγματ' ἔχοι, δοὺς ἀργύριον ἀπηλλάγη. Καίτοι ὁπότε οὗτος παρ' ἑτέρου ἠξίωσε δίκην ἀσεβείας λαβεῖν, ἦ που ἑτέρους γε παρὰ τούτου λαβεῖν δίκαιον καὶ εὐσεβές ἐστιν.

13 Ἀλλὰ λέξει δεινὸν εἶναι, εἰ ὁ μὲν μηνυτὴς τὰ
ἔσχατα πείσεται, οἱ δὲ μηνυθέντες τῶν αὐτῶν ὑμῖν ἐπίτιμοι ὄντες μεθέξουσιν. Καίτοι οὕτως οὐχ ὑπὲρ αὐτοῦ

ἀπολογήσεται, ἀλλὰ τῶν ἄλλων κατηγορήσει. Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους οἱ ἐπιτάξαντες καταδέξασθαι ἀδικοῦσι, καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀσεβήματος αἴτιοί εἰσιν· εἰ δ' ὑμεῖς αὐτοκράτορες ἦτε, ἐστὲ οἱ ἀφελόντες τὰς τιμωρίας τῶν θεῶν, ἀλλ' οὐχ οὗτοι αἴτιοι ἔσονται. Ὑμεῖς οὖν μὴ βούλεσθε εἰς ὑμᾶς τὴν αἰτίαν ταύτην περιτρέψαι, ἐξὸν
τὸν ἀδικοῦντα κολάσασιν ἀπηλλάχθαι. Ἔπειτα δ' ἐκεῖ- 14
νοι μὲν ἀρνοῦνται τὰ μεμηνυμένα, οὗτος δ' ὁμολογεῖ ποιῆσαι. Καίτοι καὶ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, τῷ σεμνοτάτῳ καὶ δικαιοτάτῳ δικαστηρίῳ, ὁμολογῶν μέν τις ἀδικεῖν ἀποθνήσκει, ἐὰν δ' ἀμφισβητῇ, ἐλέγχεται, καὶ πολλοὶ οὐδ' ἔδοξαν ἀδικεῖν. Οὔκουν ὁμοίαν χρὴ γνώμην ἔχειν περί τε τῶν ἀρνουμένων καὶ περὶ τῶν ὁμολογούντων.
Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι, ἐὰν μέν τις ἀνδρὸς σῶμα 15
τρώσῃ, κεφαλὴν ἢ πρόσωπον ἢ χεῖρας ἢ πόδας, αὐτὸς μὲν κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ἐξ Ἀρείου πάγου φεύξεται τὴν τοῦ ἀδικηθέντος πόλιν, καὶ ἐὰν κατίῃ, ἐνδειχθεὶς θανάτῳ ζημιώσεται· ἐὰν δέ τις τὰ αὐτὰ ταῦτα ἀδικήσῃ τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν, οὔτ' αὐτὸν κωλύσετε τῶν ἱερῶν ἐπιβαίνειν οὔτ' εἰσιόντα τιμωρήσεσθε; Καὶ μὲν δὴ τούτων καὶ δίκαιον καὶ ἀγαθόν ἐστιν ἐπιμέλεσθαι,
ὑφ' ὧν καὶ εὖ καὶ κακῶς δυνήσεσθε πάσχειν. Φασὶ δὲ 16
καὶ τῶν Ἑλλήνων πολλοὺς διὰ τὰ ἐνθάδε ἀσεβήματα ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς ἱερῶν ἐξείργειν. Ὑμεῖς δὲ αὐτοὶ οἱ ἀδικηθέντες περὶ ἐλάττονος ποιεῖσθε τὰ παρ' ὑμῖν
νόμιμα ἢ ἕτεροι τὰ ὑμέτερα. Τοσοῦτο δ' οὗτος Διαγό- 17
ρου τοῦ Μηλίου ἀσεβέστερος γεγένηται· ἐκεῖνος μὲν γὰρ λόγῳ περὶ τὰ ἀλλότρια ἱερὰ καὶ ἑορτὰς ἠσέβει, οὗτος δ' ἔργῳ περὶ τὰ ἐν τῇ αὑτοῦ πόλει. Ὀργίζεσθαι οὖν χρή, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς ἀστοῖς ἀδικοῦσι

μᾶλλον ἢ τοῖς ξένοις περὶ ταῦτα τὰ ἱερά· τὸ μὲν
γὰρ ὥσπερ ἀλλότριόν ἐστιν ἁμάρτημα, τὸ δ' οἰκεῖον.
18 Καὶ μὴ οὓς μὲν ἔχετε ἀδικοῦντας ἀφίετε, τοὺς δὲ
φεύγοντας ζητεῖτε ξυλλαμβάνειν, ἐπικηρύττοντες τά-
λαντον ἀργυρίου δώσειν τῷ ἀγαγόντι ἢ ἀποκτείναντι·
εἰ δὲ μή, δόξετε τοῖς Ἕλλησι κομπάζειν μᾶλλον ἢ
19 τιμωρεῖσθαι βούλεσθαι. Ἐπεδείξατο δὲ καὶ τοῖς Ἑλλη-
σιν ὅτι θεοὺς οὐ νομίζει. Οὐ γὰρ ὡς δεδιὼς τὰ πεποιη-
μένα, ἀλλ' ὡς θαρρῶν, ναυκληρίᾳ ἐπιθέμενος τὴν θά-
λατταν ἔπλει. Ὁ δὲ θεὸς ὑπῆγεν αὐτόν, ἵν' ἀφικόμε-
νος εἰς τὰ ἁμαρτήματα ἐπὶ τῇ ἐμῇ προφάσει δοίη
20 δίκην. Ἐλπίζω μὲν οὖν αὐτὸν αὐτίκα δώσειν δίκην, θαυ-
μάσιον δ' οὐδὲν ἄν μοι γένοιτο (εἰ νῦν ἀποφύγοι). Οὐδὲ γὰρ
ὁ θεὸς παραχρῆμα κολάζει, ἀλλ' αὕτη μέν ἐστιν ἀνθρωπίνη
δίκη. Πολλαχόθεν δ' ἔχω τεκμαιρόμενος εἰκάζειν, ὁρῶν
καὶ ἑτέρους ἠσεβηκότας χρόνῳ δεδωκότας δίκην, καὶ τοὺς
ἐξ ἐκείνων διὰ τὰ τῶν προγόνων ἁμαρτήματα. Ἐν δὲ
τούτῳ τῷ χρόνῳ δέη πολλὰ καὶ κινδύνους ὁ θεὸς ἐπι-
πέμπει τοῖς ἀδικοῦσιν, ὥστε πολλοὺς ἤδη ἐπιθυμῆσαι
τελευτήσαντας τῶν κακῶν ἀπηλλάχθαι. Ὁ δὲ θεὸς
τέλος τούτων λυμηνάμενος τῷ βίῳ θάνατον ἐπέθηκεν.
21 Σκέψασθε δὲ καὶ αὐτοῦ Ἀνδοκίδου τὸν βίον, ἀφ' οὗ
ἠσέβηκε, καὶ εἴ τις τοιοῦτος ἕτερός ἐστιν. Ἀνδοκίδης
γὰρ ἐπειδὴ ἥμαρτεν, ἐξ ἐπιβολῆς εἰσαχθεὶς εἰς τὸ δι-
καστήριον, ἔδησεν ἑαυτὸν τιμησάμενος δεσμοῦ, εἰ μὴ
22 παραδοίη τὸν ἀκόλουθον· εὖ δ' ᾔδειν οὐ δυνησόμενος
παραδοῦναι, ὃς διὰ τοῦτον καὶ τὰ τούτου ἁμαρτήματα
ἀπέθανεν, ἵνα μὴ μηνυτὴς γένοιτο. Καίτοι πῶς οὐ θεῶν
τις τὴν τούτου γνώμην διέφθειρεν, ὃς ῥᾷον ἡγήσατο
23 δεσμοῦ τιμήσασθαι ἢ ἀργυρίου ἐπ' ἐλπίδι τῇ αὐτῇ; ἐκ

δ' οὖν τούτου τοῦ τιμήματος ἐδέδετο ἐγγὺς ἐνιαυτόν,
καὶ ἐμήνυσε δεδεμένος κατὰ τῶν αὑτοῦ ξυγγενῶν καὶ
φίλων, ἀδείας δοθείσης αὐτῷ, εἰ δόξειε τἀληθῆ μηνῦ-
σαι. Καὶ τίνα αὐτὸν δοκεῖτε ψυχὴν ἔχειν, ὁπότε τὰ
μὲν αἴσχιστα ἐποίει μηνύων κατὰ τῶν ἑαυτοῦ φίλων,
ἡ δὲ σωτηρία ἀφανὴς αὐτῷ; Μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπειδὴ 24
ἀπεκτονὼς ἦν οὓς αὐτὸς ἔφη περὶ πλείστου ποιεῖσθαι,
ἔδοξε τἀληθῆ μηνῦσαι καὶ ἐλύθη. καὶ προσεψηφίσασθε
ὑμεῖς αὐτὸν εἴργεσθαι τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν ἱερῶν, ὥστε
μηδ' ἀδικούμενον ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν δύνασθαι δίκην λα-
βεῖν. Οὐδεὶς γάρ πω, ἐξ ὅτου Ἀθῆναι ἀείμνηστοί εἰ- 25
σιν, ἐπὶ τοιαύτῃ αἰτίᾳ ἠτιμώθη. Δικαίως· οὐδὲ γὰρ
ἔργα τοιαῦτα οὐδείς πω εἰργάσατο. Καὶ τούτων πότερα
τοὺς θεοὺς χρὴ ἢ τὸ αὐτόματον αἰτιᾶσθαι; Μετὰ δὲ 26
ταῦτα ἔπλευσεν ὡς τὸν Κιτιέων βασιλέα, καὶ προδι-
δοὺς ληφθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἐδέθη, καὶ οὐ μόνον τὸν θάνα-
τον ἐφοβεῖτο ἀλλὰ καὶ τὰ καθ' ἡμέραν αἰκίσματα,
οἰόμενος τὰ ἀκρωτήρια ζῶν ἀποτμηθήσεσθαι. Ἀποδρὰς 27
δ' ἐκ τούτου τοῦ κινδύνου κατέπλευσεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ
πόλιν ἐπὶ τῶν τετρακοσίων .... θεὸς λήθην ἔδωκεν,
ὥστε εἰς τοὺς ἠδικημένους αὐτοὺς ἐπεθύμησεν ἀφικέ-
σθαι. Ἀφικόμενος δ' ἐδέθη καὶ ᾐκίσθη, ἀπώλετο δὲ
οὐχί, ἀλλ' ἐλύθη. Ἔνθεν δ' ἔπλευσεν ὡς Εὐαγόραν τὸν 28
Κύπρου βασιλεύοντα, καὶ ἀδικήσας εἴρχθη. Ἀποδρὰς
δὲ τοῦτον ἔφευγε μὲν τοὺς ἐνθάδε θεούς, ἔφευγε δὲ
τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, ἔφευγε δὲ εἰς οὓς τὸ πρῶτον ἀφί-
κοιτο τόπους. Καίτοι τίς χάρις τῷ βίῳ, κακοπαθεῖν
μὲν πολλάκις, ἀναπαύσασθαι δὲ μηδέποτε; Καταπλεύ- 29
σας δ' ἐκεῖθεν δεῦρο εἰς δημοκρατίαν εἰς τὴν ἑαυτοῦ
πόλιν τοῖς μὲν πρυτάνεσιν ἔδωκε χρήματα, ἵν' αὐτον

προσαγάγοιεν ἐνθάδε, ὑμεῖς δ' αὐτὸν ἐξηλάσατε ἐκ τῆς
πόλεως, τοῖς θεοῖς βεβαιοῦντες τοὺς νόμους οὓς ἐψη-
30 φίσασθε. Καὶ τὸν ἄνδρα οὐ δῆμος, οὐκ ὀλιγαρχία,
οὐ τύραννος, οὐ πόλις ἐθέλει δέξασθαι διὰ τέλους,
ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον, ἐξ ὅτου ἠσέβηκεν, ἀλώμενος
διάγει, πιστεύων ἀεὶ μᾶλλον τοῖς ἀγνῶσι τῶν γνωρί-
μων διὰ τὸ ἠδικηκέναι οὓς γιγνώσκει. Τὸ δὲ τελευταῖον
νῦν ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν δὶς ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ
31 ἐνδέδεικται. Καὶ τὸ μὲν σῶμα ἀεὶ ἐν δεσμοῖς ἔχει,
ἡ δ' οὐσία αὐτοῦ ἐλάττων ἐκ τῶν κινδύνων γίγνεται.
Καίτοι ὅταν τις τὸν αὑτοῦ βίον τοῖς ἐχθροῖς καὶ τοῖς
συκοφάνταις διανέμῃ, τοῦτ' ἔστι τὸ ζῆν βίον ἀβίωτον·
ἃ τούτῳ ὁ θεὸς οὐκ ἐπὶ σωτηρίᾳ ἐπινοεῖν δίδωσιν, ἀλ-
32 λὰ τιμωρούμενος τῶν γεγενημένων ἀσεβημάτων. Τὸ
δὲ τελευταῖον νυνὶ παραδέδωκεν αὐτὸν ὑμῖν χρῆσθαι ὅ
τι ἂν βούλησθε οὐ τῷ μὴ ἀδικεῖν πιστεύων, ἀλλ' ὑπὸ
δαιμονίου τινὸς ἀγόμενος ἀνάγκῃ. Οὔκουν χρὴ μὰ
τὸν Δία οὔτε πρεσβύτερον ὄντα οὔτε νεώτερον, ὁρῶντας
'Ανδοκίδην ἐκ τῶν κινδύνων σωζόμενον, ξυνειδότας αὑ-
τῷ ἔργα ἀνόσια εἰργασμένῳ ἀθεωτέρους γίγνεσθαι, ἐν-
θυμουμένους ὅτι ἥμισυς ὁ βίος βιῶναι κρείττων ἀλύπως
ἐστὶν ἢ διπλάσιος λυπουμένῳ, ὥσπερ οὗτος.

33 Εἰς τοσοῦτο δ' ἀναισχυντίας ἀφῖκται, ὥστε καὶ
παρασκευάζεται τὰ πολιτικὰ πράττειν καὶ ἤδη δημη-
γορεῖ καὶ ἐπιτιμᾷ καὶ ἀποδοκιμάζει τῶν ἀρχόντων τισί,
καὶ ξυμβουλεύει εἰς τὴν βουλὴν εἰσιὼν περὶ θυσιῶν
καὶ προσόδων καὶ εὐχῶν καὶ μαντειῶν. Καίτοι τούτῳ
πειθόμενοι ποίοις θεοῖς ἡγήσεσθε κεχαρισμένα ποιεῖν;
Μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ ὑμεῖς βούλεσθε
τὰ τούτῳ πεποιημένα ἐπιλαθέσθαι, καὶ τοὺς θεοὺς

ἐπιλήσεσθαι. 'Αξιοῖ δὲ οὐχ ὡς ἠδικηκὼς ἡσυχίαν ἔχων 34
πολιτεύεσθαι, ἀλλ' ὥσπερ αὐτὸς ἐξευρὼν τοὺς τὴν πό-
λιν ἀδικήσαντας, οὕτω διανοεῖται, καὶ παρασκευάζεται
ὅπως ἑτέρων μεῖζον δυνήσεται, ὥσπερ οὐ διὰ πρᾳότητα
καὶ ἀσχολίαν τὴν ὑμετέραν οὐ δεδωκὼς ὑμῖν δίκην,
εἰς οὓς νῦν ἁμαρτάνων οὐ λανθάνει, ἀλλ' ἅμα ἐξε-
λεγχθήσεταί τε καὶ δώσει δίκην.

'Ισχυριεῖται δὲ καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ· ἀναγκαίως γὰρ 35
ἔχει ὑμᾶς διδάσκειν ἃ οὗτος ἀπολογήσεται, ἵν' ἀκού-
σαντες παρ' ἀμφοτέρων ἄμεινον διαγνῶτε. Φήσει γὰρ
ἀγαθὰ μεγάλα ποιῆσαι τὴν πόλιν μηνύσας καὶ ἀπαλ-
λάξας δέους καὶ ταραχῆς τῆς τότε. Τίς δὲ τῶν με-
γάλων κακῶν αἴτιος ἐγένετο; οὐκ αὐτὸς οὗτος, ποιή- 36
σας ἃ ἐποίησεν; Εἶτα τῶν μὲν ἀγαθῶν δεῖ τούτῳ
χάριν εἰδέναι, μισθὸν ὑμῶν αὐτῷ διδόντων τὴν ἄδειαν,
τῆς δὲ ταραχῆς καὶ τῶν κακῶν ὑμεῖς αἴτιοί ἐστε, ὅτι
ἐζητεῖτε τοὺς ἠσεβηκότας; Οὐ δήπουθεν, ἀλλ' αὐτὸ
τοὐναντίον ἐτάραξε μὲν οὗτος τὴν πόλιν, κατεστήσατε
δ' ὑμεῖς.

Πυνθάνομαι δ' αὐτὸν μέλλειν ἀπολογήσεσθαι ὡς αἱ 37
ξυνθῆκαι καὶ αὐτῷ εἰσι, καθάπερ καὶ τοῖς ἄλλοις
'Αθηναίοις· καὶ τοῦτο πρόσχημα ποιούμενος οἴεται πολ-
λοὺς ὑμῶν, δεδιότας μὴ λύσητε τὰς ξυνθήκας, αὐτοῦ
ἀποψηφιεῖσθαι. 'Ως οὖν οὐδὲν προσήκει 'Ανδοκίδῃ τῶν 38
ξυνθηκῶν, περὶ τούτου λέξω, οὔτε μὰ τὸν Δία ὧν
πρὸς Λακεδαιμονίους ὑμεῖς ξυνέθεσθε, οὔτε ὧν πρὸς
τοὺς ἐν τῷ ἄστει οἱ ἐκ Πειραιῶς. Οὐδενὶ γὰρ ὑμῶν
τοσούτων ὄντων τὰ αὐτὰ ἁμαρτήματα οὐδ' ὅμοια ἦν
τοῖς 'Ανδοκίδου, ὥστε καὶ τοῦτον ἡμῶν ἀπολαῦσαι.
'Αλλ' οὐ μὲν δὴ ἕνεκά γε τούτου διαφερόμενοι, ἐπειδὴ 39

καὶ τούτῳ μετέδομεν τῶν ξυνθηκῶν, τότε διηλλάγημεν.
Οὐ γὰρ ἕνεκα ἑνὸς ἀνδρὸς ἀλλ' ἕνεκα ἡμῶν τῶν ἐξ
ἄστεος καὶ τῶν ἐκ Πειραιῶς αἱ ξυνθῆκαι ἐγένοντο καὶ
οἱ ὅρκοι, ἐπεί τοι δεινὸν ἂν εἴη, εἰ περὶ 'Ανδοκίδου
ἀποδημοῦντος αὐτοὶ ἐνδεεῖς ὄντες ἐπεμελήθημεν, ὅπως
40 ἐξαλειφθείη αὐτῷ τὰ ἁμαρτήματα. 'Αλλὰ Λακεδαι-
μόνιοι γὰρ ἐν ταῖς πρὸς αὐτοὺς ξυνθήκαις ἐπεμελήθη-
σαν 'Ανδοκίδου, ὅτι ἔπαθον ἀγαθόν τι ὑπ' αὐτοῦ; 'Αλλ'
ὑμεῖς ἐπεμελήθητέ γε αὐτοῦ; ἀντὶ ποίας εὐεργεσίας;
Ὅτι πολλάκις δι' ὑμᾶς ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐκινδύνευσεν;
41 Οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες 'Αθηναῖοι, τούτῳ ἀληθὴς αὕτη ἡ
ἀπολογία, μηδ' ὑμεῖς ἐξαπατᾶσθε. Οὐ γὰρ τοῦτο λύειν
ἐστὶ τὰ ξυγκείμενα, εἰ 'Ανδοκίδης ἕνεκα τῶν ἰδίων
ἁμαρτημάτων δίδωσι δίκην, ἀλλ' ἐάν τις ἕνεκα τῶν
δημοσίων ξυμφορῶν ἰδίᾳ τινὰ τιμωρῆται.

42 Ἴσως οὖν καὶ Κηφισίου ἀντικατηγορήσει, καὶ ἕξει
ὅ τι λέγῃ· τὰ γὰρ ἀληθῆ χρὴ λέγειν. 'Αλλ' ὑμεῖς οὐκ
ἂν δύναισθε τῇ αὐτῇ ψήφῳ τόν τε ἀπολογούμενον καὶ
τὸν κατηγοροῦντα κολάσαι. 'Αλλὰ νῦν μὲν περὶ τούτου
καιρός ἐστι γνῶναι τὰ δίκαια, ἕτερος δ' ἥξει Κηφισίῳ
καὶ ἡμῶν ἑκάστῳ, ὧν οὗτος νῦν μεμνήσεται. Μὴ οὖν
καὶ δι' ἑτέραν ὀργὴν τούτου ἀδικοῦντος νῦν ἀποψηφί-
σησθε.

43 'Αλλὰ λέξει ὅτι μηνυτὴς ἐγένετο, καὶ ἕτερος οὐδεὶς
ὑμῖν ἐθελήσει μηνύειν, ἐὰν κολάζητε. 'Ανδοκίδης δ'
ἔχει τὰ μήνυτρα παρ' ὑμῶν, σώσας τὴν αὑτοῦ ψυχὴν
ἑτέρων διὰ ταῦτα ἀποθανόντων. Τῆς μὲν οὖν σωτηρίας
ὑμεῖς τούτῳ αἴτιοί ἐστε, τῶν δὲ κακῶν τῶνδε καὶ τῶν
κινδύνων αὐτὸς ἑαυτῷ, παραβὰς τὰ δόγματα καὶ τὴν
44 ἄδειαν ἐφ' ᾗ μηνυτὴς ἐγένετο. Οὔκουν ἐξουσίαν χρὴ

ποιεῖν τοῖς μηνυταῖς ἀδικεῖν (ἀρκεῖ γὰρ τὰ πεποιημέ-
τα), ἀλλὰ παραβαίνοντας κολάζειν. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι
μηνυταί, ὁπόσοι ἐπ' αἰσχραῖς αἰτίαις ἐξεληλεγμένοι
σφᾶς αὐτοὺς ἐμήνυσαν, ἓν γοῦν ἐπίστανται, μὴ ἐνο-
χλεῖν τοῖς ἠδικημένοις, ἡγούμενοι ἀποδημοῦντες μὲν
ἀθῷοι καὶ ἐπίτιμοι δόξειν εἶναι, ἐπιδημοῦντες δὲ παρὰ
τοῖς πολίταις τοῖς ἠδικημένοις πονηροὶ καὶ ἀσεβεῖς.
Ὁ γοῦν πάντων πονηρότατος πλὴν τούτου Βάτρα- 45
χος, γενόμενος ἐπὶ τῶν τριάκοντα μηνυτὴς καὶ οὔσων
αὐτῷ ξυνθηκῶν καὶ ὅρκων καθάπερ τοῖς 'Ελευσινό-
θεν, δείσας ὑμῶν οὓς ἠδίκησεν, ἐν ἑτέρᾳ πόλει ᾤκει.
'Ανδοκίδης δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς θεοὺς ἀδικήσας περὶ
ἐλάττονος αὐτοὺς ἔθετο, εἰσιὼν εἰς τὰ ἱερά, ἢ Βάτρα-
χος τοὺς ἀνθρώπους. Ὅστις οὖν καὶ πονηρότερος καὶ
ἀμαθέστερος Βατράχου ἐστί, πάνυ δεῖ ἀγαπητῶς (ἔχειν)
ὑφ' ὑμῶν αὐτὸν σωθέντα.

Φέρε δή, τί σκεψαμένους χρὴ ὑμᾶς 'Ανδοκίδου ἀπο- 46
ψηφίσασθαι; Πότερον ὡς στρατιώτης ἀγαθός, ἀλλ'
οὐδεπώποτ' ἐκ τῆς πόλεως ἐστρατεύσατο, οὔτε ἱππεὺς
οὔτε ὁπλίτης, οὔτε τριήραρχος οὔτ' ἐπιβάτης, οὔτε
πρὸ τῆς ξυμφορᾶς οὔτε μετὰ τὴν ξυμφοράν, πλεῖν ἢ
τετταράκοντα ἔτη γεγονώς. Καίτοι ἕτεροι φεύγοντες 47
ἐν 'Ελλησπόντῳ ξυνετριηράρχουν ὑμῖν. 'Αναμνήσθητε δὲ
καὶ αὐτοὶ ἐξ ὅσων κακῶν καὶ πολέμου ὑμᾶς αὐτοὺς
περιεποιήσατε καὶ τὴν πόλιν, πολλὰ μὲν τοῖς σώμασι
πονήσαντες, πολλὰ δ' ἀναλώσαντες χρήματα καὶ ἰδίᾳ
καὶ δημοσίᾳ, πολλοὺς δὲ κἀγαθοὺς τῶν πολιτῶν κατα-
θάψαντες διὰ τὸν γενόμενον πόλεμον. 'Ανδοκίδης δ' ἀπα-
θὴς τούτων τῶν κακῶν γενόμενος (καὶ οὐδὲν ξυμβαλόμενος) 48
εἰς τὴν σωτηρίαν τῇ πατρίδι, ἀξιοῖ νυνὶ μετέχειν τῆς πό-

λεως, ἀσεβῶν ἐν αὐτῇ. Ἀλλὰ πλουτῶν γὰρ καὶ δυνάμενος
τοῖς χρήμασι καὶ βασιλεῦσιν ἐξενωμένος καὶ τυράν-
νοις; ἃ νυνὶ κομπάσει, ἐπιστάμενος τοὺς ὑμετέρους
49 τρόπους. Ποίαν εἰσφορὰν .... τούτῳ ἀγαθὸν γένοιντο.
καὶ ἐπιστάμενος ἐν πολλῷ σάλῳ καὶ κινδύνῳ τὴν πό-
λιν γενομένην, ναυκληρῶν οὐκ ἐτόλμησεν ἐπαρθεὶς
σῖτον εἰσάγων ὠφελῆσαι τὴν πατρίδα. Ἀλλὰ μέτοικοι
μὲν καὶ ξένοι ἕνεκα τῆς μετοικίας ὠφέλουν τὴν πόλιν
εἰσάγοντες· σὺ δὲ τί καὶ ἀγαθὸν ποιήσας, ὦ Ἀνδοκί-
δη, ποῖα ἁμαρτήματα ἀνακαλεσάμενος, ποῖα τροφεῖα
ἀνταποδούς ;...

50 Ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μνήσθητε τὰ πεποιημένα Ἀν-
δοκίδῃ. ἐνθυμήθητε δὲ καὶ τῆς ἑορτῆς, δι᾽ ἣν ὑπὸ τῶν
πολλῶν προὐτιμήθητε. Ἀλλ᾽ ἐστὲ γὰρ ὑπὸ τῶν τούτου
ἁμαρτημάτων ἤδη καταπλῆγες διὰ τὸ πολλάκις ἰδεῖν
καὶ ἀκοῦσαι, ὥστε οὐδὲ τὰ δεινὰ ἔτι δεινὰ δοκεῖ ὑμῖν
εἶναι. Ἀλλὰ προσέχετε τὸν νοῦν, δοκείτω δ᾽ ὑμῖν ἡ
γνώμη ὁρᾶν ἃ οὗτος ἐποίει, καὶ διαγνώσεσθε ἄμεινον.
51 Οὗτος γὰρ ἐνδὺς στολήν, μιμούμενος τὰ ἱερὰ ἐπεδεί-
κνυ τοῖς ἀμυήτοις καὶ εἶπε τῇ φωνῇ τἀπόρρητα, τῶν
δὲ θεῶν, οὓς ἡμεῖς νομίζομεν καὶ θεραπεύοντες καὶ
ἁγνεύοντες θύομεν καὶ προσευχόμεθα, τούτους περιέ-
κοψεν. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἱέρειαι καὶ ἱερῆς στάντες κατη-
ράσαντο πρὸς ἑσπέραν καὶ φοινικίδας ἀνέσεισαν, κατὰ
τὸ νόμιμον τὸ παλαιὸν καὶ ἀρχαῖον. Ὡμολόγησε δὲ
52 οὗτος ποιῆσαι. Ἔτι δὲ παρελθὼν τὸν νόμον ὃν ὑμεῖς
ἔθεσθε, εἴργεσθαι τῶν ἱερῶν αὐτὸν ὡς ἀλιτήριον ὄντα,
ταῦτα πάντα βιασάμενος εἰσελήλυθεν ἡμῶν εἰς τὴν
πόλιν, καὶ ἔθυσεν ἐπὶ τῶν βωμῶν ἐφ᾽ ὧν οὐκ ἐξῆν
αὐτῷ, καὶ ἀπήντα τοῖς ἱεροῖς περὶ ἃ ἠσέβησεν, εἰσ-

ῆλθεν εἰς τὸ Ἐλευσίνιον, ἐχερνίψατο ἐκ τῆς ἱερᾶς
χέρνιβος. Τίνα χρὴ ταῦτα ἀνασχέσθαι; Ποῖον φίλον, 53
ποῖον ξυγγενῆ, ποῖον δικαστὴν χρὴ τούτῳ χαρισάμενον
κρύβδην φανερῶς τοῖς θεοῖς ἀπεχθέσθαι; Νῦν οὖν χρὴ
νομίζειν τιμωρουμένους καὶ ἀπαλλαττομένους Ἀνδοκί-
δου τὴν πόλιν καθαίρειν καὶ ἀποδιοπομπεῖσθαι καὶ φαρ-
μακὸν ἀποπέμπειν καὶ ἀλιτηρίου ἀπαλλάττεσθαι, ὡς
ἓν τούτων οὗτός ἐστιν.

Βούλομαι τοίνυν ἔτι εἰπεῖν ἃ Διοκλῆς ὁ Ζακόρου τοῦ 54
ἱεροφάντου, πάππος δ᾽ ἡμέτερος, ξυνεβούλευσε βου-
λευομένοις ὑμῖν ὅ τι δεῖ χρῆσθαι Μεγαρεῖ ἀνδρὶ ἠσε-
βηκότι. Κελευόντων γὰρ ἑτέρων ἄκριτον παραχρῆμα
ἀποκτεῖναι, παρήνεσε κρῖναι (μὲν) τῶν ἀνθρώπων ἕνεκα,
ἵν᾽ ἀκούσαντες καὶ ἰδόντες σωφρονέστεροι οἱ ἄλλοι ὦσι,
τῶν δὲ θεῶν ἕνεκα οἴκοθεν ἕκαστον, ἃ δεῖ τὸν ἀσεβοῦν-
τα παθεῖν, αὐτὸν παρ᾽ ἑαυτῷ κεκρικότα εἰς τὸ δικαστή-
ριον εἰσιέναι. Καὶ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (ἐπίστα-
σθε γὰρ ἃ δεῖ ποιῆσαι) μὴ ἀναπεισθῆτε ὑπὸ τούτου.
Φανερῶς ἔχετε αὐτὸν ἀσεβοῦντα· εἴδετε, ἠκούσατε τὰ
τούτου ἁμαρτήματα. Ἀντιβολήσει καὶ ἱκετεύσει ὑμᾶς·
μὴ ἐλεεῖτε. Οὐ γὰρ οἱ δικαίως ἀποθνήσκοντες ἀλλ᾽ οἱ
ἀδίκως ἄξιοί εἰσιν ἐλεεῖσθαι.

7.

ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΙΚΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΗΚΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

Πρότερον μέν, ὦ βουλή, ἐνόμιζον ἐξεῖναι τῷ βου-
λομένῳ, ἡσυχίαν ἄγοντι, μήτε δίκας ἔχειν μήτε πράγ-

ματα. νυνὶ δὲ οὕτως ἀπροσδοκήτοις αἰτίαις καὶ πονηροῖς
συκοφάνταις περιπέπτωκα, ὥστ' εἴπως οἷόν τε, δοκεῖ
μοι δεῖν καὶ τοὺς μηδὲν κακὸν πεποιηκότας ἤδη δεδιέναι
περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι· διὰ γὰρ τοὺς τοιούτους
οἱ κίνδυνοι κοινοὶ γίγνονται καὶ τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσι
2 καὶ τοῖς πολλὰ ἡμαρτηκόσιν. Οὕτω δ' ἄπορος ὁ ἀγὼν
μοι καθέστηκεν, ὥστε ἀπεγράφην τὸ μὲν πρῶτον ἐλάαν
ἐκ τῆς γῆς ἀφανίζειν, καὶ πρὸς τοὺς ἐωνημένους τοὺς
καρποὺς τῶν μοριῶν πυνθανόμενοι προσῇσαν· ἐπειδὴ δ'
ἐκ τούτου τοῦ τρόπου ἀδικοῦντά με οὐδὲν εὑρεῖν ἐδυ-
νήθησαν, νυνί με σηκόν φασιν ἀφανίζειν, ἡγούμενοι
ἐμοὶ μὲν ταύτην τὴν αἰτίαν ἀπορωτάτην εἶναι ἀπελέγ-
ξαι, αὐτοῖς δ' ἐξεῖναι μᾶλλον ὅ τι ἂν βούλωνται λέ-
3 γειν. Καὶ δεινὸν μέν, περὶ ὧν οὗτος ἐπιβεβουλευκὼς
ἥκει, ἅμ' ὑμῖν τοῖς διαγνωσομένοις περὶ τοῦ πράγμα-
τος ἀκούσαντα καὶ περὶ τῆς πατρίδος καὶ περὶ τῆς
οὐσίας ἀγωνίσασθαι. Ὅμως δὲ πειράσομαι ἐξ ἀρχῆς
4 ὑμᾶς διδάξαι. Ἦν μὲν γὰρ τοῦτο Πεισάνδρου τὸ χω-
ρίον, δημευθέντων δὲ τῶν ἐκείνου Ἀπολλόδωρος ὁ Με-
γαρεὺς δωρεὰν παρὰ τοῦ δήμου λαβὼν τὸν μὲν ἄλλον
χρόνον ἐγεώργει, ὀλίγῳ δὲ πρὸ τῶν τριάκοντα Ἀντικλῆς
παρ' αὐτοῦ πριάμενος ἐξεμίσθωσεν· ἐγὼ δὲ παρ' Ἀντι-
5 κλέους εἰρήνης οὔσης ἐώνημαι. Ἡγοῦμαι τοίνυν, ὦ βουλή,
ἐμὸν ἔργον ἀποδεῖξαι ὡς, ἐπειδὴ τὸ χωρίον ἐκτησάμην,
οὔτ' ἐλάα οὔτε σηκὸς ἐνῆν ἐν αὐτῷ. Νομίζω γὰρ τοῦ
μὲν προτέρου χρόνου, οὐδ' εἰ πάλαι ἐνῆσαν μορίαι, οὐκ
ἂν δικαίως ζημιοῦσθαι· εἰ γὰρ μὴ δι' ἡμᾶς εἰσιν ἠφα-
νισμέναι, οὐδὲν προσήκει περὶ τῶν ἀλλοτρίων ἁμαρτη-
6 μάτων ὡς ἀδικοῦντας κινδυνεύειν. Πάντες γὰρ ἐπί-
στασθε ὅτι ὁ πόλεμος καὶ ἄλλων πολλῶν αἴτιος κακῶν

γεγένηται, καὶ τὰ μὲν πόρρω ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐτέ-
μνετο, τὰ δ' ἐγγὺς ὑπὸ τῶν φίλων διηρπάζετο. ὥστε
πῶς ἂν δικαίως ὑπὲρ τῶν τῇ πόλει γεγενημένων ξυμ-
φορῶν ἐγὼ νυνὶ δίκην διδοίην; Ἄλλως τε καὶ τοῦτο τὸ
χωρίον ἐν τῷ πολέμῳ δημευθὲν ἄπρατον ἦν πλεῖν ἢ
τρί' ἔτη. Οὐ θαυμαστὸν δ' εἰ τότε τὰς μορίας ἐξέκοπτον, 7
ἐν ᾧ οὐδὲ τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν φυλάττειν ἠδυνάμεθα.
Ἐπίστασθε δέ, ὦ βουλή, ὅσοι μάλιστα τῶν τοιούτων
ἐπιμέλεσθε, πολλὰ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ δασέα ὄντα
ἰδίαις καὶ μορίαις ἐλάαις, ὧν νῦν τὰ πολλὰ ἐκκέκο-
πται καὶ ἡ γῆ ψιλὴ γεγένηται· καὶ τῶν αὐτῶν καὶ
ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ ἐν τῷ πολέμῳ κεκτημένων οὐκ ἀξιοῦτε
παρ' αὐτῶν, ἑτέρων ἐκκοψάντων, δίκην λαμβάνειν.
Καίτοι εἰ τοὺς διὰ παντὸς τοῦ χρόνου γεωργοῦντας τῆς 8
αἰτίας ἀφίετε, ἦ που χρὴ τούς γ' ἐν τῇ εἰρήνῃ πρια-
μένους ὑφ' ὑμῶν ἀζημίους γενέσθαι.
Ἀλλὰ γάρ, ὦ βουλή, περὶ μὲν τῶν πρότερον γεγε- 9
νημένων πολλὰ ἔχων εἰπεῖν ἱκανὰ νομίζω τὰ εἰρημένα·
ἐπειδὴ δ' ἐγὼ παρέλαβον τὸ χωρίον, πρὶν ἡμέρας πέντε
γενέσθαι, ἀπεμίσθωσα Καλλιστράτῳ, ἐπὶ Πυθοδώρου
ἄρχοντος· ὃς δύ' ἔτη ἐγεώργησεν, οὔτ' ἰδίαν ἐλάαν 10
οὔτε μορίαν οὔτε σηκὸν παραλαβών. τρίτῳ δ' ἔτει Δη-
μήτριος οὑτοσὶ εἰργάσατο ἐνιαυτόν. τῷ δὲ τετάρτῳ Ἀλ-
κίᾳ Ἀντισθένους ἀπελευθέρῳ ἐμίσθωσα, ὃς τέθνηκε
ταῦτα τρί' ἔτη. Ὁμοίως καὶ Πρωτέας ἐμισθώσατο. Καί
μοι δεῦρ' ἴτε μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἐπειδὴ τοίνυν ὁ χρόνος οὗτος ἐξήκει, αὐτὸς γεωρ- 11
γῶ. Φησὶ δὲ ὁ κατήγορος ἐπὶ Σουνιάδου ἄρχοντος ση-

κὸν ὑπ' ἐμοῦ ἐκκεκόφθαι. Ὑμῖν δὲ μεμαρτυρήκασιν οἱ
πρότερον ἐργαζόμενοι καὶ πολλὰ ἔτη παρ' ἐμοῦ μεμι-
σθωμένοι μὴ εἶναι σηκὸν ἐν τῷ χωρίῳ. Καίτοι πῶς ἂν
τις φανερώτερον ἐξελέγξειε ψευδόμενον τὸν κατήγορον;
οὐ γὰρ οἷόν τε, ἃ πρότερον μὴ ἦν, ταῦτα τὸν ὕστε-
ρον ἐργαζόμενον ἀφανίζειν.

12 Ἐγὼ τοίνυν, ὦ βουλή, ἐν μὲν τῷ τέως χρόνῳ, ὅσοι
με φάσκοιεν δεινὸν εἶναι καὶ ἀκριβῆ καὶ οὐδὲν ἂν
εἰκῇ καὶ ἀλογίστως ποιῆσαι, ἠγανάκτουν ἄν, ἡγούμενος
μᾶλλον λέγεσθαι ἢ ὥς μοι προσῆκε· νῦν δὲ πάντας
ἂν ὑμᾶς βουλοίμην περὶ ἐμοῦ ταύτην τὴν γνώμην
ἔχειν, ἵν' ἡγῆσθέ με σκοπεῖν, εἴπερ τοιούτοις ἔργοις
ἐπεχείρουν, καὶ ὅ τι κέρδος ἐγένετο τῷ ἀφανίσαντι
καὶ ἥτις ζημία τῷ ποιήσαντι, καὶ τί ἂν λαθὼν διε-
πραξάμην καὶ τί ἂν φανερὸς γενόμενος ὑφ' ὑμῶν
13 ἔπασχον. Πάντες γὰρ ἄνθρωποι τὰ τοιαῦτα οὐχ ὕβρεως
ἀλλὰ κέρδους ἕνεκα ποιοῦσι· καὶ ὑμᾶς εἰκὸς οὕτω σκο-
πεῖν, καὶ τοὺς ἀντιδίκους ἐκ τούτων τὰς κατηγορίας
ποιεῖσθαι, ἀποφαίνοντας ἥτις ὠφέλεια τοῖς ἀδικήσασιν
14 ἐγένετο. Οὗτος μέντοι οὐκ ἂν ἔχοι ἀποδεῖξαι οὔθ' ὡς
ὑπὸ πενίας ἠναγκάσθην τοιούτοις ἔργοις ἐπιχειρεῖν,
οὔθ' ὡς τὸ χωρίον μοι διαφθείρεται τοῦ σηκοῦ ἐνόντος,
οὔθ' ὡς ἀμπέλοις ἐμποδὼν ἦν, οὔθ' ὡς οἰκίας ἐγγύς,
οὔθ' ὡς ἐγὼ ἄπειρος τῶν παρ' ὑμῖν κινδύνων, εἴ τι
τούτων ἔπραττον. Πολλὰς γὰρ ἂν καὶ μεγάλας ἐμαυ-
15 τῷ ζημίας γενομένας ἀποφήναιμι· ὃς πρῶτον μὲν μεθ'
ἡμέραν ἐξέκοπτον τὸν σηκόν, ὥσπερ οὐ πάντας λαθεῖν
δέον, ἀλλὰ πάντας Ἀθηναίους εἰδέναι. Καὶ εἰ μὲν
αἰσχρὸν ἦν μόνον τὸ πρᾶγμα, ἴσως ἄν τις τῶν παρ-
ιόντων ἠμέλησε· νῦν δ' οὐ περὶ αἰσχύνης ἀλλὰ τῆς

μεγίστης ζημίας ἐκινδύνευον. Πῶς δ' οὐκ ἂν ἦν ἀθλιώ- 16
τατος ἀνθρώπων ἁπάντων, εἰ τοὺς ἐμαυτοῦ θεράποντας
μηκέτι δούλους ἔμελλον ἕξειν ἀλλὰ δεσπότας τὸν λοι-
πὸν βίον, τοιοῦτον ἔργον ξυνειδότας; ὥστε εἰ καὶ τὰ
μέγιστα εἰς ἐμὲ ἐξημάρτανον, οὐκ ἂν οἷός τε ἦ δί-
κην παρ' αὐτῶν λαμβάνειν· εὖ γὰρ ἂν εἰδείην ὅτι ἐπ'
ἐκείνοις ἦν καὶ ἐμὲ τιμωρήσασθαι καὶ αὐτοῖς μηνύσα-
σιν ἐλευθέροις γενέσθαι. Ἔτι τοίνυν εἰ τῶν οἰκετῶν 17
παρέστη μοι μηδὲν φροντίζειν, πῶς ἂν ἐτόλμησα το-
σούτων μεμισθωμένων καὶ ἁπάντων ξυνειδότων ἀφανί-
σαι τὸν σηκὸν βραχέος μὲν κέρδους ἕνεκα, προθεσμίας
δ' οὐδεμιᾶς οὔσης τῷ κινδύνῳ, τοῖς εἰργασμένοις ἅπασι
τὸ χωρίον ὁμοίως προσῆκον εἶναι σῶν τὸν σηκόν, ἵν'
εἴ τις αὐτοὺς ᾐτιᾶτο, εἶχον ἀνενεγκεῖν ὅτῳ παρέδοσαν.
Νῦν δὲ καὶ ἐμὲ ἀπολύσαντες φαίνονται, καὶ σφᾶς
αὐτούς, εἴπερ ψεύδονται, μετόχους τῆς αἰτίας καθι-
στάντες. Εἰ τοίνυν καὶ ταῦτα παρεσκευασάμην, πῶς 18
ἂν οἷός τ' ἦ πάντας πεῖσαι τοὺς παριόντας, ἢ τοὺς
γείτονας, οἳ οὐ μόνον ἀλλήλων ταῦτ' ἴσασιν ἃ πᾶσιν
ὁρᾶν ἔξεστιν, ἀλλὰ καὶ περὶ ὧν ἀποκρυπτόμεθα μη-
δένα εἰδέναι, καὶ περὶ ἐκείνων πυνθάνονται; Ἐμοὶ τοί-
νυν τούτων οἱ μὲν φίλοι οἱ δὲ διάφοροι περὶ τῶν ἐμῶν
τυγχάνουσιν ὄντες. Οὓς ἐχρῆν τοῦτον παρασχέσθαι 19
μάρτυρας, καὶ μὴ μόνον οὕτω τολμηρὰς κατηγορίας
ποιεῖσθαι· ὅς φησιν ὡς ἐγὼ μὲν παρειστήκη, οἱ δ'
οἰκέται ἐξέτεμνον τὰ πρέμνα, ἀναθέμενος δ' ὁ ὀνηλά-
της ᾤχετο ἀπάγων τὰ ξύλα. Καίτοι, ὦ Νικόμαχε, 20
χρῆν σε τότε καὶ παρακαλεῖν τοὺς παριόντας μάρτυ-
ρας, καὶ φανερὸν ποιεῖν τὸ πρᾶγμα· καὶ ἐμοὶ μὲν
οὐδεμίαν ἂν ἀπολογίαν ὑπέλιπες, αὐτὸς δέ, εἰ μὲν

σοι ἐχθρὸς ἦν, ἐν τούτῳ ἦσθα ἄν με τετιμωρημένος,
εἰ δὲ τῆς πόλεως ἕνεκα ἔπραττες, οὕτως ἐξελέγξας
οὐκ ἂν ἐδόκεις εἶναι συκοφάντης, εἰ δὲ κερδαίνειν
21 ἐβούλου, τότ' ἂν πλεῖστον ἔλαβες· Φανεροῦ γὰρ ὄντος
τοῦ πράγματος οὐδεμίαν ἄλλην ἡγούμην ἂν εἶναί μοι
σωτηρίαν ἢ σὲ πεῖσαι. Τούτων τοίνυν οὐδὲν ποιήσας
διὰ τοὺς σοὺς λόγους ἀξιοῖς με ἀπολέσθαι, καὶ κατ-
ηγορεῖς ὡς ὑπὸ τῆς ἐμῆς δυνάμεως καὶ τῶν ἐμῶν
χρημάτων οὐδεὶς ἐθέλει σοι μαρτυρεῖν. Καίτοι εἰ φή-
22 σας μ' ἰδεῖν τὴν μορίαν ἀφανίζοντα τοὺς ἐννέα ἄρχον-
τας ἐπήγαγες ἢ ἄλλους τινὰς τῶν ἐξ Ἀρείου πάγου,
οὐκ ἂν ἑτέρων ἔδει σοι μαρτύρων· οὕτω γὰρ ἄν σοι
ξυνῄδεσαν ἀληθῆ λέγοντι, οἵπερ καὶ διαγιγνώσκειν ἔμελ-
λον περὶ τοῦ πράγματος. Δεινότατα οὖν πάσχω, ὃς
23 εἰ μὲν παρέσχετο μάρτυρας, τούτοις ἂν ἠξίου πι-
στεύειν, ἐπειδὴ δ' οὐκ εἰσὶν αὐτῷ, ἐμοὶ καὶ ταύτην
ζημίαν οἴεται χρῆναι γενέσθαι. Καὶ τούτου μὲν οὐ
θαυμάζω· οὐ γὰρ δήπου συκοφαντῶν ἅμα τοιούτων τε
λόγων εὐπορήσει καὶ μαρτύρων· ὑμᾶς δ' οὐκ ἀξιῶ τὴν
αὐτὴν τούτῳ γνώμην ἔχειν. Ἐπίστασθε γὰρ ἐν τῷ
24 πεδίῳ πολλὰς μορίας οὔσας καὶ πυρκαϊὰς ἐν τοῖς ἄλ-
λοις τοῖς ἐμοῖς χωρίοις, ἅς, εἴπερ ἐπεθύμουν, πολὺ
ἦν ἀσφαλέστερον καὶ ἀφανίσαι καὶ ἐκκόψαι καὶ ἐπερ-
γάσασθαι, ὅσῳπερ ἧττον τὸ ἀδίκημα πολλῶν οὐσῶν
ἔμελλε δῆλον ἔσεσθαι. Νῦν δ' οὕτως αὐτὰς περὶ πολ-
25 λοῦ ποιοῦμαι ὥσπερ καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν, ἡγούμενος
περὶ ἀμφοτέρων τούτων εἶναί μοι τὸν κίνδυνον. Αὐτοὺς
τοίνυν ὑμᾶς τούτων μάρτυρας παρέξομαι, ἐπιμελομέ-
νους μὲν ἑκάστου μηνός, γνώμονας δὲ πέμποντας καθ'
ἕκαστον ἐνιαυτόν· ὧν οὐδεὶς πώποτ' ἐζημίωσεν ὡς ἐρ-

γαζόμενον τὰ περὶ τὰς μορίας χωρία. Καίτοι οὐ δή- 26
που τὰς μὲν μικρὰς ζημίας οὕτω περὶ πολλοῦ ποιοῦ-
μαι, τοὺς δὲ περὶ τοῦ σώματος κινδύνους περὶ οὐδενὸς
ἡγοῦμαι· καὶ τὰς μὲν πολλὰς ἐλάας, εἰς ἃς ἐξῆν
μᾶλλον ἐξαμαρτάνειν, οὕτω θεραπεύων φαίνομαι, τὴν
δὲ μορίαν, ἣν οὐχ οἷόν τ' ἦν λαθεῖν ἐξορύξαντα, ὡς
ἀφανίζων νυνὶ κρίνομαι. Πότερον δέ μοι κρεῖττον ἦν, 27
ὦ βουλή, δημοκρατίας οὔσης παρανομεῖν ἢ ἐπὶ τῶν
τριάκοντα; Καὶ οὐ λέγω ὡς τότε δυνάμενος ἢ ὡς νῦν
διαβεβλημένος, ἀλλ' ὡς τῷ βουλομένῳ τότε μᾶλλον
ἐξῆν ἀδικεῖν ἢ νυνί. Ἐγὼ τοίνυν οὐδ' ἐν ἐκείνῳ τῷ
χρόνῳ οὔτε τοιοῦτον οὔτ' ἄλλο οὐδὲν κακὸν ποιήσας
φανήσομαι. Πῶς δ' ἄν, εἰ μὴ πάντων ἀνθρώπων ἐμαυ- 28
τῷ κακονούστατος ἦν, ὑμῶν οὕτως ἐπιμελομένων ἐκ
τούτου τὴν μορίαν ἀφανίζειν ἐπεχείρησα τοῦ χωρίου,
ἐν ᾧ δένδρον μὲν οὐδὲ ἕν ἐστι, μιᾶς δ' ἐλάας σηκός,
ὡς οὗτός φησιν εἶναι, κυκλόθεν δὲ ὁδὸς περιέχει, ἀμ-
φοτέρωθεν δὲ γείτονες περιοικοῦσιν, ἄερκτον δὲ καὶ
πανταχόθεν κάτοπτόν ἐστιν; Ὥστε τίς ἂν ἀπετόλ-
μησε, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπιχειρῆσαι τοιούτῳ
πράγματι; Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι ὑμᾶς μέν, οἷς 29
ὑπὸ τῆς πόλεως τὸν ἅπαντα χρόνον προστέτακται τῶν
μοριῶν ἐλαῶν ἐπιμέλεσθαι, μήθ' ὡς ἐπεργαζόμενον
πώποτε ζημιῶσαι μήθ' ὡς ἀφανίσαντα εἰς κίνδυνον κα-
ταστῆσαι, τοῦτον δ', ὃς οὔτε γεωργῶν ἐγγὺς τυγχάνει
οὔτ' ἐπιμελητὴς ᾑρημένος οὔθ' ἡλικίαν ἔχων εἰδέναι περὶ
τῶν τοιούτων, ἀπογράψαι με μορίαν ἀφανίζειν.

Ἐγὼ τοίνυν δέομαι ὑμῶν μὴ τοὺς τοιούτους λόγους 30
πιστοτέρους ἡγήσασθαι τῶν ἔργων, μηδὲ περὶ ὧν αὐ-
τοὶ ξύνιστε, ταῦτ' ἀνασχέσθαι τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν λε-

γόντων, ἐνθυμουμένους καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ ἐκ
31 τῆς ἄλλης πολιτείας. Ἐγὼ γὰρ τὰ ἐμοὶ προστεταγμένα
ἅπαντα προθυμότερον πεποίηκα ἢ ὡς ὑπὸ τῆς πόλεως
ἠναγκαζόμην, καὶ τριηραρχῶν καὶ εἰσφορὰς εἰσφέρων
καὶ χορηγῶν καὶ τἆλλα λειτουργῶν οὐδενὸς ἧττον πο-
32 λυτελῶς τῶν πολιτῶν. Καίτοι ταῦτα μὲν μετρίως ποιῶν
ἀλλὰ μὴ προθύμως οὔτ᾽ ἂν περὶ φυγῆς οὔτ᾽ ἂν περὶ
τῆς ἄλλης οὐσίας ἠγωνιζόμην, πλείω δ᾽ ἂν ἐκεκτήμην,
οὐδὲν ἀδικῶν οὐδ᾽ ἐπικίνδυνον ἐμαυτῷ καταστήσας τὸν
βίον· ταῦτα δὲ πράξας, ἃ οὗτός μου κατηγορεῖ, ἐκέρ-
δαινον μὲν οὐδέν, ἐμαυτὸν δ᾽ εἰς κίνδυνον καθίστην.
33 Καίτοι πάντες ἂν ὁμολογήσαιτε δικαιότερον εἶναι τοῖς
μεγάλοις χρῆσθαι τεκμηρίοις περὶ τῶν μεγάλων, καὶ
πιστότερα ἡγεῖσθαι περὶ ὧν ἅπασα ἡ πόλις μαρτυ-
ρεῖ, μᾶλλον ἢ περὶ ὧν μόνος οὗτος κατηγορεῖ.
34 Ἔτι τοίνυν, ὦ βουλή, ἐκ τῶν ἄλλων σκέψασθε.
Μάρτυρας γὰρ ἔχων αὐτῷ προσῆλθον, λέγων ὅτι μοι
πάντες εἰσὶν οἱ θεράποντες, οὓς ἐκεκτήμην ἐπειδὴ παρ-
έλαβον τὸ χωρίον, καὶ ἕτοιμος εἴην, εἴ τινα βούλοιτο,
παραδοῦναι βασανίζειν, ἡγούμενος οὕτως ἂν τὸν ἔλεγ-
χον ἰσχυρότερον γενέσθαι τῶν τούτου λόγων καὶ τῶν
35 ἔργων τῶν ἐμῶν. Οὗτος δ᾽ οὐκ ἤθελεν, οὐδὲν φάσκων
πιστὸν εἶναι τοῖς θεράπουσιν. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ἄτοπον εἶναι,
εἰ περὶ αὐτῶν μὲν οἱ βασανιζόμενοι καταγορεύουσιν, εὖ
εἰδότες ὅτι ἀποθανοῦνται· περὶ δὲ τῶν δεσποτῶν, οἷς
πεφύκασι κακονούστατοι, μᾶλλον ἂν εἵλοντο ἀνέχεσθαι
βασανιζόμενοι ἢ κατειπόντες ἀπηλλάχθαι τῶν παρόν-
36 των κακῶν; καὶ μὲν δή, ὦ βουλή, φανερὸν οἶμαι εἶ-
ναι ὅτι, εἰ Νικομάχου ἐξαιτοῦντος τοὺς ἀνθρώπους μὴ
παρεδίδουν, ἐδόκουν ἂν ἐμαυτῷ ξυνειδέναι· ἐπειδὴ τοίνυν

ἐμοῦ παραδιδόντος οὗτος παραλαβεῖν οὐκ ἤθελε, δί-
καιον καὶ περὶ τούτου τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν, ἄλ-
λως τε καὶ τοῦ κινδύνου οὐκ ἴσου ἀμφοτέροις ὄντος.
Περὶ ἐμοῦ μὲν γὰρ εἰ ἔλεγον, οὐδ᾽ ἂν ἀπολογήσασθαί 37
μοι ἐξεγένετο· τούτῳ δ᾽ εἰ μὴ ὡμολόγουν ἃ οὗτος ἐβού-
λετο, οὐδεμιᾷ ζημίᾳ ἔνοχος ἦν· ὥστε πολὺ μᾶλλον
τοῦτον παραλαμβάνειν ἐχρῆν ἢ ἐμὲ παραδοῦναι προσ-
ῆκεν. Ἐγὼ τοίνυν εἰς τοῦτο προθυμίας ἀφικόμην,
ἡγούμενος πρὸς ἐμοῦ εἶναι καὶ ἐκ βασάνων καὶ ἐκ
μαρτύρων καὶ ἐκ τεκμηρίων ὑμᾶς περὶ τοῦ πράγματος
τἀληθῆ πυθέσθαι. Ἐνθυμεῖσθαι δὲ χρή, ὦ βουλή, 38
ποτέροις χρὴ πιστεύειν μᾶλλον, οἷς πολλοὶ μεμαρτυ-
ρήκασιν ἢ ᾧ μηδεὶς τετόλμηκε· καὶ πότερον εἰκὸς
μᾶλλον τοῦτον ἀκινδύνως ψεύδεσθαι ἢ μετὰ τοσούτου
κινδύνου τοιοῦτον ἐμὲ ἔργον ἐργάσασθαι· καὶ πότερον
οἴεσθε αὐτὸν ὑπὲρ τῆς πόλεως βοηθεῖν ἢ συκοφαντοῦντα
αἰτιᾶσθαι. Ἐγὼ μὲν (ἐγνωκέναι) ὑμᾶς ἡγοῦμαι ὅτι 39
Νικόμαχος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν πεισθεὶς τῶν ἐμῶν τοῦτον
τὸν ἀγῶνα ἀγωνίζεται, οὐχ ὡς ἀδικοῦντα ἐλπίζων ἀπο-
δείξειν, ἀλλ᾽ ὡς ἀργύριον παρ᾽ ἐμοῦ λήψεσθαι προσδο-
κῶν. Ὅσῳ γὰρ οἱ τοιοῦτοί εἰσιν ἐπαιτιώτατοι καὶ ἀπο-
ρώτατοι τῶν κινδύνων, τοσούτῳ πάντες αὐτοὺς φεύ-
γουσι μάλιστα. Ἐγὼ δέ, ὦ βουλή, οὐκ ἠξίουν, ἀλλ᾽ 40
ἐπειδήπερ με ᾐτιάσατο, παρέσχον ἐμαυτὸν ὅ τι βού-
λεσθε χρῆσθαι, καὶ τούτου ἕνεκα τοῦ κινδύνου οὐδενὶ
ἐγὼ τῶν ἐχθρῶν διηλλάγην, οἳ ἐμὲ ἥδιον κακῶς λέ-
γουσιν ἢ σφᾶς αὐτοὺς ἐπαινοῦσιν. Καὶ φανερῶς μὲν
οὐδεὶς πώποτε ἐμὲ αὐτῶν ἐπεχείρησε ποιῆσαι κακὸν
οὐδέν, τοιούτους δ᾽ ἐπιπέμπουσί μοι, οἷς ὑμεῖς οὐκ ἂν
δικαίως πιστεύοιτε. Πάντων γὰρ ἀθλιώτατος ἂν γενοί- 41

μην, εἰ φυγὰς ἀδίκως καταστήσομαι, ἄπαις μὲν ὢν
καὶ μόνος, ἐρήμου δὲ τοῦ οἴκου γενομένου, μητρὸς δὲ
πάντων ἐνδεοῦς, πατρίδος δὲ τοιαύτης ἐπ' αἰσχίσταις
στερηθεὶς αἰτίαις, πολλὰς μὲν ναυμαχίας ὑπὲρ αὐτῆς
νεναυμαχηκώς, πολλὰς δὲ μάχας μεμαχημένος, κό-
σμιον δ' ἐμαυτὸν καὶ ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ἐν ὀλιγαρχίᾳ
παρασχών.

42 Ἀλλὰ γάρ, ὦ βουλή, ταῦτα μὲν ἐνθάδε οὐκ οἶδ' ὅ
τι δεῖ λέγειν· ἀπέδειξα δ' ὑμῖν ὡς οὐκ ἐνῆν σηκὸς ἐν
τῷ χωρίῳ, καὶ μάρτυρας παρεσχόμην καὶ τεκμήρια.
Ἃ χρὴ μεμνημένους διαγιγνώσκειν περὶ τοῦ πράγμα-
τος, καὶ ἀξιοῦν παρὰ τούτου πυθέσθαι ὅτου ἕνεκα,
ἐξὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐλέγξαι, τοσούτῳ χρόνῳ ὕστερον εἰς
43 τοσοῦτόν με κατέστησεν ἀγῶνα, καὶ μάρτυρα οὐδένα
παρασχόμενος ἐκ τῶν λόγων ζητεῖ πιστὸς γενέσθαι,
ἐξὸν αὐτοῖς τοῖς ἔργοις ἀδικοῦντα ἀποδεῖξαι, καὶ ἐμοῦ
ἅπαντας διδόντος τοὺς θεράποντας, οὕς φησι παραγε-
νέσθαι, παραλαβεῖν οὐκ ἤθελεν.

8

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΟΥΣΙΑΣΤΑΣ ΚΑΚΟΛΟΓΙΩΝ.

Ἐπιτήδειόν μοι δοκῶ καιρὸν εἰληφέναι περὶ ὧν εἰ-
πεῖν ἐβουλόμην πάλαι· πάρεισι μὲν γὰρ οἷς ἐγκαλῶ,
πάρεισι δ' ὧν ἐναντίον ἐπιθυμῶ μέμψασθαι τοῖς ἀδι-
κοῦσιν ἐμέ. Καίτοι πολλῷ πλείων ἐστὶ σπουδὴ πρὸς
τοὺς παρόντας, τοὺς μὲν γὰρ οὐδὲν οἶμαι προτιμήσειν,
εἰ τοῖς ἐπιτηδείοις ἀνεπιτήδειοι δόξουσιν εἶναι (τὴν γὰρ
2 ἀρχὴν οὐδ' ἂν ἐπεχείρουν ἐξαμαρτάνειν εἰς ἐμέ), τοῖς

δὲ βουλοίμην ἂν δόξαι μηδὲν ἀδικῶν τούτους ὑπὸ τού-
των ἀδικεῖσθαι πρότερος. Ἀνιαρὸν μὲν οὖν ἀναγκά-
ζεσθαι λέγειν περὶ τούτων, ἀδύνατον δὲ μὴ λέγειν,
ὅταν ἐναντίον τῆς ἐλπίδος κακῶς πάσχω καὶ τοὺς δο-
κοῦντας εἶναι φίλους ἀδικοῦντας εὑρίσκω.

Πρῶτον μὲν οὖν, ἵνα μή τις ὑμῶν τάχα δὴ βοηθῶν 3
οἷς ἐξημάρτηκε πρόφασιν πορίσηται τῆς ἁμαρτίας. εἰ-
πάτω οὖν τίς ὑμῶν ὑπ' ἐμοῦ κακῶς ἀκήκοεν ἢ πέπον-
θεν, ἢ τίς ἐμοῦ δεηθεὶς οὐκ ἔτυχεν ὧν ἐγώ τε δυνα-
τὸς ἢ κἀκεῖνος ἐπήγγειλεν. Τί δῆτά με κακῶς τὰ μὲν
λέγειν τὰ δὲ ποιεῖν ἐπιχειρεῖτε, καὶ ταῦτα πρὸς τού-
τους ἡμᾶς διαβάλλειν, οὓς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διεβάλ-
λετε; Καίτοι οὕτως ἐνοχλεῖ, ὥστε περὶ πλείονος ἐποιή- 4
σατο τὸ δοκεῖν ἐμοῦ κήδεσθαι, καὶ μᾶλλον ἐμοῦ κατει-
πεῖν. Ἃ δ' ἔλεγε πάντα μὲν οὐκ ἂν εἴποιμι· καὶ
γὰρ ἀκούων ἠχθόμην, οὐδ' αὖ ὑμῖν ἐπικαλῶν, ὅτι ἐλέ-
γετε κατ' ἐμοῦ ταῦτα, διέξειμι· καὶ γὰρ ἂν ἀπολύοιμι
τῆς αἰτίας ὑμᾶς, εἴπερ ὑμῖν ταὐτὰ λέγοιμι περὶ
ἐμαυτοῦ· ἃ δ' ὑβρίζειν οἰόμενοι ἐμὲ καταγελάστους 5
ὑμᾶς αὐτοὺς ἐποιεῖτε, ταῦτα λέξω. Βίᾳ γὰρ ὑμῖν
ἐφάσκετέ με ξυνεῖναι καὶ διαλέγεσθαι, καὶ πάντα
ποιοῦντες οὐκ ἔχειν ὅπως ἀπαλλαγῆτέ μου, καὶ τὸ
τελευταῖον ἀκόντων ὑμῶν Ἐλευσινάδε ξυνθεωρεῖν. Καὶ
ταῦτα λέγοντες ᾤεσθε μὲν ἐμὲ κακολογεῖν, ἀποφαί-
νετε δὲ σκαιοτάτους ἑαυτούς, οἵτινές με ὑπὸ τὸν αὐ-
τὸν χρόνον λάθρᾳ μὲν ἐλοιδορεῖτε, φανερῶς δὲ φίλον
ἐνομίζετε. Χρῆν γὰρ ὑμᾶς ἢ μὴ κακῶς λέγειν ἢ μὴ 6
ξυνεῖναι, καὶ ταῦτα φανερῶς ἀπειπόντας ὁμιλίαν. Εἰ
δ' αἰσχρὸν ἡγεῖσθε τοῦτο, πῶς αἰσχρὸν ἦν ὑμῖν ξυν-
εῖναι, πρὸς ὃν οὐδὲ ἀπειπεῖν καλὸν ἡγεῖσθε; Καὶ μὴν 7

οὐδὲν αὐτὸς ἐξεῦρον ὁπόθεν ἂν εἰκότως ὑπερείδετε τὴν
ἐμὴν ὁμιλίαν. Οὐδὲ γὰρ ὑμᾶς μὲν σοφωτάτους ἑώρων
ὄντας, ἐμαυτὸν δ' ἀμαθέστατον, οὐ μὴν οὐδὲ πολυφίλους
(μὲν) ὑμᾶς, ἐμαυτὸν δ' ἔρημον φίλων, οὐδ' αὖ πλουτοῦν-
τας μὲν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ πενόμενον, οὐδ' αὖ ὑμᾶς μὲν ὑπερευ-
δοκιμοῦντας, ἐμαυτὸν δὲ διαβεβλημένον, οὐδὲ τὰ μὲν
ἐμὰ πράγματα κινδυνεύοντα, τὰ δ' ὑμέτερα ἀσφαλῶς
ἔχοντα. Πόθεν ἂν οὖν εἰκότως ὑπώπτευον ἄχθεσθαί μοι
8 ξυνόντας; Καὶ ταῦτα δ', ὅτε πρὸς τοὺς τελευταίους
ἐλέγετε οὐκ ᾤεσθε ἀπαγγελεῖν ἡμῖν, κἀνταῦθα σόφι-
σμα καλὸν εἶναι, εἰ περιήλθετε πάντες ὑμῶν αὐτῶν
κατηγοροῦντες ὅτι πονηροῖς ἑκόντες ὁμιλεῖτε. Περὶ μὲν
οὖν τοῦ λέγοντος οὐδὲν ἂν περαίνοιτε πυνθανόμενοι.
Πρῶτον μὲν γὰρ εἰδότες ἐρήσεσθε τὸν εἰπόντα μοι.
9 Πῶς γὰρ οὐκ ἴστε πρὸς ὃν ἐλέγετε τὸν λόγον; Ἔπειτα
κακὸς ἂν εἴην, εἰ ταὐτὰ ποιήσαιμι αὐτὸν ἅπερ ἐκεῖνος
ὑμᾶς. Οὐ γὰρ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐκεῖνος ἡμῖν ἀπήγγελ-
λεν, ἐφ' οἷσπερ ὑμεῖς ἐλέγετε πρὸς ἐκεῖνον. Ἐκεῖνος
μὲν γὰρ ἐμοὶ χαριζόμενος ἀπήγγειλε τοῖς ἐμοῖς ἀναγ-
καίοις, ὑμεῖς δὲ βλάπτειν ἐμὲ βουλόμενοι πρὸς ἐκεῖ-
νον ἐλέγετε. Καὶ ταῦτα εἰ μὲν ἠπίστουν, ἐξελέγχειν
ἂν ἐζήτουν· νῦν δέ, ξυμβαίνει γὰρ καὶ ταῦτα τοῖς
προτοῦ, καὶ ἐμοὶ σημεῖα ταῦτα μὲν ἐκείνων ἐστίν,
10 ἐκεῖνα δὲ τούτων ἱκανά. Πρῶτον μὲν ἅπαντα δι' ὑμῶν
πράξαντά με περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἵππου .... προσῆγε
μαχόμενον κάμνοντα τὸν ἵππον, ἀνάγειν με βουλόμενον
Διόδωρος οὑτοσὶ ἀποτρέπειν ἐπειρᾶτο, φάσκων οὐδὲν
ἀντιλέξειν περὶ τῶν δώδεκα μνῶν Πολυκλέα, ἀλλ' ἀπο-
δώσειν. Τότε λέγων ταῦτα, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἵπ-
που κατέστη τελευτῶν ἀντίδικος μετὰ τούτων, λέγων

ὡς οὐ δίκαιόν με εἴη κομίσασθαι τἀργύριον. Καίτοι 11
σφῶν γε αὐτῶν κατηγόρουν· εἰ γὰρ ἃ μετὰ τούτων
ἀδικουμένῳ μοι μηδὲν ἦν δίκαιον εἰπεῖν, ἢ που καλῶς
ξυνέπραττον. Καὶ ἐγὼ μὲν ᾤμην φιλοσοφοῦντας αὐ-
τοὺς περὶ τοῦ πράγματος ἀντιλέγειν τὸν ἐναντίον λό-
γον· οἱ δ' ἄρα οὐκ ἀντέλεγον ἀλλ' ἀντέπραττον, καὶ 12
διὰ τοῦτο ἀντέπραττον, ἵνα τὸν ἐμὸν λόγον εἰδείη Πο-
λυκλῆς· ἐδηλώθη γὰρ ταῦτα. Παρόντων τῶν διαιτητῶν
ὀργιζόμενος ὁ Πολυκλῆς εἶπεν ὅτι καὶ τοῖς ἐμοῖς ἐπιτη-
δείοις ἀδικεῖν δοκοίην, ὡς πρὸς ἐκεῖνον λέγοιεν. Ἆρά
γε ταῦτα ξυμβαίνει τοῖς ἀπαγγελλομένοις; Ὁ γὰρ αὐ-
τὸς ἀπήγγειλεν ὡς τοὺς ὑπὲρ ἐμοῦ μέλλοντας λέγειν
ἀποτρέψειν φάσκοιτε, τοὺς δέ τινας ἤδη κωλύσαιτε.
Καὶ ταῦτα τί με δεῖ φανερώτερον ἐξελέγχειν ἔτι;
Φέρε γάρ, ᾔδει πότ' ἐκεῖνος ὅτι Κλειτοδίκου δεηθεὶς 13
ἐπιλέγειν οὐκ ἔτυχον; Οὐ γὰρ δὴ παρῆν τούτοις, ἐπεὶ
κέρδος ἦν αὐτῷ διαβάλλειν ἐμὲ πρὸς ὑμᾶς οὕτω προ-
θύμως, ὥστε σπουδάσαι πρὸς τοὺς ἐμοὺς ἀναγκαίους
πλάσασθαι ταῦτα. Γιγνώσκω δὲ νῦν ἤδη καὶ πάλαι 14
ζητοῦντας πρόφασιν, ἡνίκα Θρασύμαχον ὑμᾶς ἐφάσκετε
κακῶς λέγειν δι' ἐμέ. Κἀγὼ μὲν ἠρώτων αὐτὸν εἰ δι'
ἐμὲ κακῶς λέγοι Διόδωρον· ὁ δὲ τοσοῦτον ὑπερεῖδε τὸ
δι' ἐμέ· πολλοῦ γὰρ δεῖν ἔφη δι' ὁντινοῦν εἰρηκέναι Διό-
δωρον κακῶς. Καὶ ταῦτα προσάγοντος ἐμοῦ πρόθυμος
ὁ Θρασύμαχος ἦν ἐξελέγχεσθαι, περὶ ὧν οὗτος ἔλεγεν.
Οὗτος δὲ πάντα μᾶλλον διεπράττετο. Μετὰ τοῦτο Αὐ- 15
τοκράτης ἐμοῦ παρόντος Θρασυμάχῳ ἔλεγεν Εὐρυπτό-
λεμον αὐτῷ μέμφεσθαι, φάσκοντα κακῶς ἀκούειν ὑπ'
αὐτοῦ· τὸν ἀπαγγέλλοντα δ' εἶναι Μηνόφιλον. Εὐθὺς δ'
ἐκεῖνος ἐπὶ τὸν Μηνόφιλον ἐβάδιζε μετ' ἐμοῦ· κἀκεῖνος

οὔτ' ἀκοῦσαι πώποτε ἔφασκεν οὔτ' ἀπαγγεῖλαι πρὸς
Εὐρυπτόλεμον, καὶ οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλ' οὐδὲ διειλέ-
16 χθαι πολλοῦ χρόνου. Τοιαύτας προφάσεις προφασιζόμε-
νοι τότε μὲν ἐκ τῆς ἐμῆς καὶ Θρασυμάχου συνουσίας
ἐστὲ φανεροί, νῦν δ', ἐπειδὴ ἐκλελοίπασιν ὑμᾶς αἱ προ-
φάσεις, ἐλευθερώτερόν με κακῶσαι λείπετε ἤδη οὐδέν.
Χρῆν μὲν οὖν τότε με γιγνώσκειν ὀφειλόμενόν μοι ταῦ-
τα παθεῖν, ὅτε καὶ πρὸς ἐμὲ περὶ ὑμῶν αὐτῶν ἐλέγετε
κακῶς· ἔπειτα καὶ περὶ Πολυκλέους, ᾧ νυνὶ βοηθεῖτε,
17 πάντ' εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς. Κατὰ τί δὴ ταῦτα οὐκ ἐφυ-
λαττόμην; Εὐηθές τι ἔπαθον. Ὤιμην γὰρ ἀπόθετος ὑμῖν
εἶναι φίλος τοῦ μηδὲν ἀκοῦσαι κακὸν δι' αὐτὸ τοῦτο,
διότι πρὸς ἐμὲ τοὺς ἄλλους ἐλέγετε, παρακαταθήκην
ἔχων ὑμῶν παρ' ἑκάστου λόγους πονηροὺς περὶ ἀλλήλων.
18 Ἐγὼ τοίνυν ἑκὼν ὑμῖν ἐξίσταμαι τῆς φιλίας, ἐπεί
τοι, μὰ τοὺς θεούς, οὐκ οἶδ' ὅ τι ζημιώσομαι μὴ ξυν-
ὼν ὑμῖν· οὐδὲν γὰρ ὠφελούμην ξυνών. Πότερον γάρ,
ὅταν ᾖ τί μοι πρᾶγμα, τότε ποθήσομαι τὸν ἐροῦντα
καὶ τοὺς μαρτυρήσοντας; Ἀλλὰ καὶ νῦν ἀντὶ μὲν τοῦ
λέγειν ὑπὲρ ἐμοῦ τὸν λέγοντα πειρᾶσθε κωλύειν, ἀντὶ
δὲ τοῦ βοηθεῖν ἐμοὶ καὶ μαρτυρεῖν τὰ δίκαια ξύνεστε
19 τοῖς ἐμοῖς ἀντιδίκοις καὶ μαρτυρεῖτε. Ἀλλ' ὡς εὖνοι
ὄντες ἐμοὶ τὰ βέλτιστα ἐρεῖτε περὶ ἐμοῦ; Ἀλλὰ καὶ
νῦν ὑμεῖς με μόνοι κακῶς λέγετε. Τὸ μὲν οὖν ἐμὸν
οὐκ ἐμποδὼν ὑμῖν ἔσται. Τοιοῦτον γὰρ πρὸς ὑμᾶς αὐ-
τοὺς πείσεσθε, ἐπειδήπερ ὑμῖν ἔθος ἐστὶν ἕνα τῶν
ξυνόντων ἀεὶ κακῶς λέγειν καὶ ποιεῖν· ἐπειδὰν ὑμῖν
ἐγὼ μὴ ξυνῶ, πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς τρέψεσθε, κἄπειτα
καθ' ἕνα ἕκαστον ὑμῖν αὐτοῖς ἀπεχθήσεσθε, τὸ δὲ τε-
λευταῖον ὁ εἷς ὁ λειπόμενος αὐτὸς αὑτὸν κακῶς ἐρεῖ.

Κερδανῶ δὲ τοσοῦτον, ὅτι πρῶτον μὲν ὑμῶν ἀπαλλα- 20
γεὶς ἐλάχιστα κακῶς ὑφ' ὑμῶν πείσομαι· τοὺς μὲν
γὰρ χρωμένους ὑμῖν κακῶς καὶ λέγετε καὶ ποιεῖτε,
τῶν δὲ μὴ χρωμένων οὐδένα πώποτε.

9.

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ.

Τί ποτε διανοηθέντες οἱ ἀντίδικοι τοῦ μὲν πράγμα-
τος παρημελήκασι, τὸν δὲ τρόπον μου ἐπεχείρησαν
διαβάλλειν; Πότερον ἀγνοοῦντες ὅτι περὶ τοῦ πράγμα-
τος προσήκει λέγειν; Ἢ τόδε μὲν ἐπίστανται, ἡγού-
μενοι δὲ λήσειν περὶ παντὸς πλείω λόγον ἢ τοῦ προσ-
ήκοντος ποιοῦνται; Ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἐμοῦ καταφρονή- 2
σαντες ἀλλὰ τοῦ πράγματος τοὺς λόγους ποιοῦνται,
σαφῶς ἐπίσταμαι· εἰ μέντοι ὑμᾶς οἴονται δι' εὐήθειαν
ὑπὸ τῶν διαβολῶν πεισθέντας καταψηφιεῖσθαί μου,
οὐκ ἂν θαυμάσαιμι. Ὤιμην μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικα- 3
σταί, περὶ τοῦ ἐγκλήματος, οὐ περὶ τοῦ τρόπου τὸν
ἀγῶνά μοι προκεῖσθαι· διαβαλλόντων δέ με τῶν ἀντι-
δίκων ἀναγκαῖόν ἐστι περὶ πάντων τὴν ἀπολογίαν
ποιήσασθαι. Πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῆς ἀπογραφῆς ὑμᾶς
διδάξω.

Ἀφικόμενος προπέρυσιν εἰς τὴν πόλιν, οὔπω δύο 4
μῆνας ἐπιδεδημηκὼς κατελέγην στρατιώτης. Αἰσθόμενος
δὲ τὸ πραχθὲν ὑπετοπούμην εὐθέως ἐπὶ μηδενὶ ὑγιεῖ
κατειλέχθαι. Προσελθὼν οὖν τῷ στρατηγῷ ἐδήλωσα ὅτι
ἐστρατευμένος εἴην, ἔτυχον δ' οὐδενὸς τῶν μετρίων.
Προπηλακιζόμενος δ' ἠγανάκτουν μέν, ἡσυχίαν δ' εἶχον.
Ἀπορούμενος δὲ καὶ ξυμβουλευόμενός τινι τῶν πολιτῶν 5

τί χρήσωμαι τῷ πράγματι, ἐπυθόμην ὡς καὶ δήσειν
με ἀπειλοῖεν, λέγοντες ὅτι οὐδὲν ἐλάττω χρόνον Καλ-
λικράτους Πολύαινος ἐπιδημοίη. Κἀμοὶ μὲν τὰ προει-
6 ρημένα διείλεκτο ἐπὶ τῇ Φιλέου τραπέζῃ· οἱ δὲ μετὰ
Κτησικλέους τοῦ ἄρχοντος, ἀπαγγείλαντός τινος ὡς
ἐγὼ λοιδοροίην, τοῦ νόμου ἀπαγορεύοντος ἐάν τις ἀρ-
χὴν ἐν ξυνεδρίῳ λοιδορῇ, παρὰ τὸν νόμον ζημιῶσαι
ἠξίωσαν. Ἐπιβαλόντες δὲ τἀργύριον πράξασθαι μὲν
οὐκ ἐπεχείρησαν, ἐξιούσης δὲ τῆς ἀρχῆς γράψαντες
7 εἰς λεύκωμα τοῖς ταμίαις παρέδοσαν. Οἵδε μὲν τάδε
διεπράξαντο· οἱ δὲ ταμίαι οὐδὲν ὅμοιον τοῖσδε διανοη-
θέντες, ἀνακαλεσάμενοι τοὺς παραδόντας τὴν γραφήν,
ἐσκοποῦντο τῆς αἰτίας τὴν πρόφασιν. Ἀκούσαντες δὲ
τὸ γεγενημένον, ἐννοούμενοι οἷα πεπονθὼς ἦ, τὸ μὲν
πρῶτον ἔπειθον αὐτοὺς ἀφεῖναι, διδάσκοντες ὡς οὐκ
ἐπιεικὲς εἴη τῶν πολιτῶν τινας διὰ τὰς ἔχθρας ἀνα-
γράφεσθαι, ἀποροῦντες δὲ μεταπεῖσαι αὐτούς, τὸν παρ'
ὑμῶν κίνδυνον ὑποστάντες ἄκυρον τὴν ζημίαν ἔκριναν.
8 Ὅτι μὲν οὖν ἀφείθην ὑπὸ τῶν ταμιῶν, ἐπίστασθε·
προσήκειν δ' ἡγούμενος καὶ διὰ ταύτην τὴν ἀπόδειξιν
ἀπηλλάχθαι τοῦ ἐγκλήματος, ἔτι πλείονας καὶ νόμους
καὶ ἄλλας δικαιώσεις παρασχήσομαι. Καί μοι λαβὲ
τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

9 Τοῦ μὲν νόμου διαρρήδην ἀγορεύοντος τοὺς ἐν τῷ
ξυνεδρίῳ λοιδοροῦντας ζημιοῦν ἀκηκόατε· ἐγὼ δ' ὅτι
μὲν οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ ἀρχεῖον, μάρτυρας παρεσχόμην,
ἀδίκως δὲ ζημιωθεὶς οὔτ' ὀφείλω οὔτ' ἐκτῖσαι δίκαιός
10 εἰμι. Εἰ γὰρ φανερός εἰμι μὴ ἐλθὼν εἰς τὸ ξυνέδριον,

ὁ δὲ νόμος τοὺς ἐντὸς πλημμελοῦντας ἀγορεύει τὴν
ζημίαν ὀφείλειν, ἠδικηκὼς μὲν οὐδὲν φαίνομαι, ἔχθρᾳ
δ' ἄνευ τούτου παραλόγως ζημιωθείς. Ξυνέγνωσαν δὲ 11
καὶ αὐτοὶ σφίσιν ὡς ἠδικηκότες· οὔτε γὰρ εὐθύνας
ὑπέσχον, οὔτ' εἰς δικαστήριον εἰσελθόντες τὰ πραχθέντα
ψήφῳ κύρια κατέστησαν. Εἰ δ' οὖν ἐζημίωσαν μὲν οἵδε
προσηκόντως, ἐκύρωσαν δ' ἐν ὑμῖν τὴν ἐπιβολήν, τῶν
ταμιῶν ἀφέντων, εἰκότως ἂν τοῦ ἐγκλήματος ἀπηλ-
λαγμένος εἴην. Εἰ μὲν γὰρ κύριοι ἦσαν πράξασθαι ἢ 12
ἀφεῖναι, οὐδ' ἐννόμως ζημιωθεὶς εὐλόγως ἂν ὤφειλον·
εἰ δ' ἔξεστι μὲν αὐτοῖς ἀφεῖναι, διδόασι δ' εὐθύνας
ὑπὲρ ὧν ἂν διαχειρίζωσιν, εἴ τι ἠδικήκασι, τῆς προσ-
ηκούσης ῥᾳδίως δίκης τεύξονται.
Ὧι μὲν τρόπῳ παρεδόθην καὶ ἐζημιώθην, ἐπίστα- 13
σθε· δεῖ δ' ὑμᾶς μὴ μόνον τοῦ ἐγκλήματος τὴν αἰτίαν
ἀλλὰ καὶ τῆς ἔχθρας τὴν πρόφασιν εἰδέναι. Σωστρά-
τῳ γὰρ φίλος ἐγενόμην πρότερον μὲν τῆς τούτων
ἔχθρας, εἰδὼς δὲ περὶ τὴν πόλιν ἄξιον λόγου γεγενη-
μένον. Γνώριμος δὲ γενόμενος διὰ τῆς ἐκείνου δυνα- 14
στείας οὔτ' ἐχθρὸν ἐτιμωρησάμην οὔτε φίλον εὐηργέ-
τησα. Ζῶντος μὲν γὰρ διὰ τὴν ἀνάγκην καὶ διὰ τὴν
ἡλικίαν ἐσχόλαζον, ἐκλιπόντος δὲ τὸν βίον οὔτε λόγῳ
οὔτ' ἔργῳ ἔβλαψα οὐδένα τῶν κατηγορούντων, ἔχω δὲ
καὶ τοιαῦτα εἰπεῖν, ἐξ ὧν ὠφελοίμην ἂν πολὺ δικαιό-
τερον ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων ἢ κακῶς πάσχοιμι. Τὴν μὲν 15
οὖν ὀργὴν διὰ τὰ προειρημένα ξυνεστήσαντο, προφά-
σεως οὐδεμιᾶς πρὸς ἔχθραν ὑπαρχούσης. Ὀμόσαντες
μὲν οὖν τοὺς ἀστρατεύτους καταλέξειν παρέβησαν τοὺς
ὅρκους, προὔθεσαν δὲ τῷ πλήθει βουλεύσασθαι περὶ 16
τοῦ σώματος, ζημιώσαντες μὲν ὡς τὴν ἀρχὴν λοιδο-

ροῦντα, κατολιγωρήσαντες δὲ τοῦ δικαίου, βιαζόμενοι
βλάπτειν ἐξ ἅπαντος τρόπου. Τί δ' ἂν ἔπραξαν μέλ-
λοντες μεγάλα μὲν ἐμὲ βλάψειν, πολλὰ δ' ἑαυτοὺς
ὠφελήσειν, οἵτινες οὐδετέρου τούτων ὑπάρχοντος πάντα
17 περὶ ἐλάττονος ποιοῦνται τοῦ ἀδίκου. Ἀλλὰ γὰρ κατ-
εφρόνησαν τοῦ ὑμετέρου πλήθους, οὐδὲ φοβηθῆναι τοὺς
θεοὺς ἠξίωσαν, ἀλλ' οὕτως ὀλιγώρως καὶ παρανόμως
προσηνέχθησαν, ὥστ' ἀπολογήσασθαι μὲν περὶ τῶν πε-
πραγμένων οὐδ' ἐπεχείρησαν, τὸ δὲ τελευταῖον, νομί-
ζοντες οὐχ ἱκανῶς με τετιμωρῆσθαι, πέρας ἐκ τῆς
18 πόλεως ἐξήλασαν. Διατεθέντες δ' οὕτω παρανόμως καὶ
βιαίως, ἐπικρύψασθαι τὴν ἀδικίαν περὶ οὐδενὸς ἐποιή-
σαντο, παραγαγόντες δὲ πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν ἠδικη-
κότα με οὐδὲν ἐπιδεικνύασι καὶ λοιδοροῦσι, τοῖς μὲν
ἐμοῖς ἐπιτηδεύμασιν οὐ προσηκούσας διαβολὰς ἐπιφέ-
ροντες, τοῖς δ' αὐτῶν τρόποις τὰς οἰκείας καὶ ξυνήθεις.
19 Οἵδε μὲν οὖν ἐκ παντὸς τρόπου προθυμοῦνταί με
τῇ δίκῃ ἁλῶναι· ὑμεῖς δὲ μήτε ταῖς τούτων διαβολαῖς
ἐπαρθέντες ἐμοῦ καταψηφίσησθε, μήτε τοὺς βέλτιον
καὶ δικαίως βουλευσαμένους ἀκύρους καταστήσητε.
Οἵδε μὲν γὰρ ἅπαντα καὶ κατὰ τοὺς νόμους καὶ
κατὰ τὸ εἰκὸς ἔπραξαν. καὶ ἠδικηκότες μὲν οὐδὲν
φαίνονται, λόγον δὲ πλεῖστον τοῦ δικαίου ποιησάμενοι.
20 Τούτων μὲν οὖν ἀδικούντων μετρίως ἠγανάκτουν, ἡγού-
μενος τετάχθαι τοὺς μὲν ἐχθροὺς κακῶς ποιεῖν, τοὺς
δὲ φίλους εὖ· παρ' ὑμῶν δὲ τοῦ δικαίου στερηθεὶς
πολὺ ἂν μᾶλλον λυπηθείην. Δι' ἔχθραν μὲν γὰρ οὐ
21 δόξω κακῶς πεπονθέναι, διὰ κακίαν δὲ τῆς πόλεως...
λόγῳ μὲν οὖν περὶ τῆς ἀπογραφῆς ἀγωνίζομαι, ἔργῳ
δὲ περὶ πολιτείας. Τυχὼν μὲν γὰρ τῶν δικαίων (πι-

στεύω δὲ τῇ ὑμετέρᾳ γνώμῃ) μείναιμ' ἂν ἐν τῇ πόλει·
πραχθεὶς δ' ὑπὸ τῶνδε εἰ ἀδίκως ἁλοίην, ἀποδραίην
ἄν. Τίνι γὰρ ἐπαρθέντα ἐλπίδι δεῖ με συμπολιτεύε-
σθαι, ἢ τί με χρὴ διανοηθέντα, εἰδότα μὲν τῶν ἀντι-
δίκων τὴν προθυμίαν, ἀποροῦντα δ' ὅθεν χρὴ τῶν δι-
καίων τινὸς τυχεῖν; Περὶ πλείστου οὖν ποιησάμενοι τὸ 22
δίκαιον, καὶ ἐνθυμηθέντες ὅτι καὶ ὑπὲρ τῶν περιφανῶν
ἀδικημάτων ξυγγνώμην ποιεῖσθε, τοὺς μηδὲν ἀδική-
σαντας διὰ τὰς ἔχθρας μὴ περιίδητε ἀδίκως τοῖς με-
γίστοις ἀτυχήμασι περιπεσόντας.

10.

ΚΑΤΑ ΘΕΟΜΝΗΣΤΟΥ Α.

Μαρτύρων μὲν οὐκ ἀπορίαν μοι ἔσεσθαι δοκῶ, ὦ
ἄνδρες δικασταί· πολλοὺς γὰρ ὑμῶν ὁρῶ δικάζοντας
τῶν τότε παρόντων, ὅτε Λυσίθεος Θεόμνηστον εἰσήγ-
γελλε τὰ ὅπλα ἀποβεβληκότα, οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, δημη-
γορεῖν· ἐν ἐκείνῳ γὰρ τῷ ἀγῶνι τὸν πατέρα μ' ἔφα-
σκεν ἀπεκτονέναι τὸν ἐμαυτοῦ. Ἐγὼ δ', εἰ μὲν τὸν 2
ἑαυτοῦ με ἀπεκτονέναι ᾐτιᾶτο, ξυγγνώμην ἂν εἶχον
αὐτῷ τῶν εἰρημένων (φαῦλον γὰρ αὐτὸ καὶ οὐδενὸς
ἄξιον ἡγούμην)· οὐδ' εἴ τι ἄλλο τῶν ἀπορρήτων ἤκουσα,
οὐκ ἂν ἐπεξῆλθον αὐτῷ (ἀνελεύθερον γὰρ καὶ λίαν
φιλόδικον εἶναι νομίζω κακηγορίας δικάζεσθαι)· νυνὶ δὲ 3
αἰσχρόν μοι εἶναι δοκεῖ περὶ τοῦ πατρός, οὕτω πολ-
λοῦ ἀξίου γεγενημένου καὶ ὑμῖν καὶ τῇ πόλει, μὴ
τιμωρήσασθαι τὸν ταῦτ' εἰρηκότα. Καὶ παρ' ὑμῶν εἰ-
δέναι βούλομαι πότερον δώσει δίκην, ἢ τούτῳ μόνῳ
Ἀθηναίων ἐξαίρετόν ἐστι καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν παρὰ
τοὺς νόμους ὅ τι ἂν βούληται.

4 Ἐμοὶ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἔτη ἐςὶ τριάκοντα
τρία, ἐξ ὅτου δ᾽ ὑμεῖς κατεληλύθατε, εἰκοστὸν τουτί.
Φαίνομαι οὖν τρισκαιδεκέτης ὢν ὅτε ὁ πατὴρ ὑπὸ τῶν
τριάκοντα ἀπέθνησκεν. Ταύτην δ᾽ ἔχων τὴν ἡλικίαν οὔτε
τί ἔστιν ὀλιγαρχία ἠπιστάμην, οὔτ᾽ ἂν ἐκείνῳ ἀδικου-
5 μένῳ ἠδυνάμην βοηθῆσαι. Καὶ μὲν δὴ οὐκ ὀρθῶς τῶν
χρημάτων ἕνεκα ἐπεβούλευσα ἂν αὐτῷ· ὁ γὰρ πρεσβύ-
τερος ἀδελφὸς Πανταλέων ἅπαντα παρέλαβε, καὶ ἐπι-
τροπεύσας ἡμᾶς τῶν πατρῴων ἀπεστέρησεν· ὥστε πολ-
λῶν ἕνεκα, ὦ ἄνδρες δικασταί, προσῆκέ μοι αὐτὸν
βούλεσθαι ζῆν. Ἀνάγκη μὲν οὖν περὶ αὐτῶν μνησθῆ-
ναι, οὐδὲν δὲ δεῖ πολλῶν λόγων· σχεδὸν ἐπίστασθε
ἅπαντες ὅτι ἀληθῆ λέγω. Ὅμως δὲ μάρτυρας αὐτῶν
παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

6 Ἴσως τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ τούτων μὲν
οὐδὲν ἀπολογήσεται, ἐρεῖ δὲ πρὸς ὑμᾶς ἅπερ ἐτόλμα
λέγειν καὶ πρὸς τὸν διαιτητήν, ὡς οὐκ ἔστι τῶν ἀπορ-
ρήτων, ἐάν τίς τιν᾽ εἴπῃ τὸν πατέρα ἀπεκτονέναι· τὸν
γὰρ νόμον οὐ ταῦτ᾽ ἀπαγορεύειν, ἀλλ᾽ ἀνδροφόνον οὐκ
7 ἐᾶν λέγειν. Ἐγὼ δ᾽ οἶμαι ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί,
οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων διαφέρεσθαι ἀλλὰ περὶ τῆς τούτων
διανοίας, καὶ πάντας εἰδέναι ὅτι, ὅσοι ἀνδροφόνοι εἰσί,
καὶ ἀπεκτόνασί τινα. Πολὺ γὰρ ἂν ἔργον ἦν τῷ νο-
μοθέτῃ ἅπαντα τὰ ὀνόματα γράφειν, ὅσα τὴν αὐτὴν
δύναμιν ἔχει, ἀλλὰ περὶ ἑνὸς εἰπὼν περὶ πάντων
8 ἐδήλωσεν. Οὐ γὰρ δήπου, ὦ Θεόμνηστε, εἰ μέν τίς σ᾽
εἴποι πατραλοίαν ἢ μητραλοίαν, ἠξίους ἂν αὐτὸν ὀφλεῖν
σοι δίκην, εἰ δέ τις εἴποι ὡς τὴν τεκοῦσαν ἢ τὸν φύ-

σαντα ἔτυπτες, ᾤου ἂν αὐτὸν ἀζήμιον δεῖν εἶναι ὡς
οὐδὲν τῶν ἀπορρήτων εἰρηκότα. Ἡδέως γὰρ ἄν σου 9
πυθοίμην (περὶ τοῦτο γὰρ δεινὸς εἶ καὶ μεμελέτηκας καὶ
ποιεῖν καὶ λέγειν). εἴ τίς σε εἴποι ῥῖψαι τὴν ἀσπίδα,
ἐν δὲ τῷ νόμῳ εἴρητο, ἐάν τις φάσκῃ ἀποβεβληκέναι,
ὑπόδικον εἶναι, οὐκ ἂν ἐδικάζου αὐτῷ, ἀλλ᾽ ἐξήρκει ἄν
σοι (πρὸς τὸν) ἐρριφέναι (σε) τὴν ἀσπίδα εἰπόντα λέ-
γειν ὅτι οὐδέν σοι μέλει. οὐδὲ γὰρ τὸ αὐτὸ εἶναι ῥῖψαι καὶ
ἀποβεβληκέναι. Ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἂν τῶν ἕνδεκα γενόμενος 10
ἀποδέξαιο, εἴ τις ἀπάγοι τινὰ φάσκων θοἰμάτιον ἀπο-
δεδύσθαι ἢ τὸν χιτωνίσκον ἐκδεδύσθαι, ἀλλ᾽ ἀφείης ἂν
τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅτι οὐ λωποδύτης ὀνομάζεται. Οὐδ᾽
εἴ τις παῖδα ἐξαγαγὼν ληφθείη, οὐκ ἂν φάσκοις αὐ-
τὸν ἀνδραποδιστὴν εἶναι, εἴπερ μαχεῖ τοῖς ὀνόμασιν,
ἀλλὰ μὴ τοῖς ἔργοις τὸν νοῦν προσέξεις, ὧν ἕνεκα τὰ
ὀνόματα πάντες τίθενται. Ἔτι τοίνυν σκέψασθε, ὦ ἄν- 11
δρες δικασταί· οὑτοσὶ γάρ μοι δοκεῖ ὑπὸ ῥᾳθυμίας καὶ
μαλακίας οὐδ᾽ εἰς Ἄρειον πάγον ἀναβεβηκέναι. Πάντες
γὰρ ἐπίστασθε ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ, ὅταν τὰς τοῦ
φόνου δίκας δικάζωνται, οὐ διὰ τούτου τοῦ ὀνόματος τὰς
διωμοσίας ποιοῦνται, ἀλλὰ δι᾽ οὗπερ ἐγὼ κακῶς ἀκήκοα·
ὁ μὲν γὰρ διώκων ὡς ἔκτεινε διόμνυται, ὁ δὲ φεύγων
ὡς οὐκ ἔκτεινεν. Οὐκοῦν ἄτοπον ἂν εἴη μὴ τιμωρεῖσθαι 12
τὸν δόξαντα κτεῖναι φάσκοντα ἀνδροφόνον εἶναι, ὅτι ὁ
διώκων, ὡς ἔκτεινε, τὸν φεύγοντα διωμόσατο. Τί γὰρ
ταῦτα, ὧν οὗτος ἐρεῖ, διαφέρει; Καὶ αὐτὸς μὲν Θέωνι
κακηγορίας ἐδικάσω εἰπόντι σε ἐρριφέναι τὴν ἀσπίδα.
Καίτοι περὶ μὲν τοῦ ῥῖψαι οὐδὲν ἐν τῷ νόμῳ εἴρηται,
ἐὰν δέ τίς τινα εἴπῃ ἀποβεβληκέναι τὴν ἀσπίδα, πεντακο-
σίας δραχμὰς ὀφείλειν κελεύει. Οὔκουν δεινόν, εἰ ὅταν 13

μὲν δέῃ σὲ κακῶς ἀκούσαντα τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι,
οὕτω τοὺς νόμους ὥσπερ ἐγὼ νῦν λαμβάνεις, ὅταν δ'
ἕτερον παρὰ τοὺς νόμους εἴπῃς κακῶς, οὐκ ἀξιοῖς
δοῦναι δίκην. Πότερον οὕτω σὺ δεινὸς εἶ ὥστε, ὅπως
ἂν βούλῃ, οἷός τ' εἶ χρῆσθαι τοῖς νόμοις, ἢ τοσοῦτον
δύνασαι ὥστ' οὐδέποτε οἴει τοὺς ἀδικουμένους ὑπὸ σοῦ
14 τιμωρίας τεύξεσθαι; Εἶτ' οὐκ αἰσχύνει οὕτως ἀνοήτως
διακείμενος, ὥστ' οὐκ ἐξ ὧν εὖ πεποίηκας τὴν πόλιν,
ἀλλ' ἐξ ὧν ἀδικῶν οὐ δέδωκας δίκην, οἴει δεῖν πλε-
ονεκτεῖν; Καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

15 Ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑμᾶς μὲν πάντας
εἰδέναι ἡγοῦμαι ὅτι ἐγὼ μὲν ὀρθῶς λέγω, τοῦτον δ'
οὕτω σκαιὸν εἶναι ὥστε οὐ δύνασθαι μαθεῖν τὰ λεγό-
μενα. Βούλομαι οὖν αὐτὸν καὶ ἐξ ἑτέρων νόμων περὶ
τούτων διδάξαι, ἐάν πως ἀλλὰ νῦν ἐπὶ τοῦ βήματος
παιδευθῇ καὶ τὸ λοιπὸν ἡμῖν μὴ παρέχῃ πράγματα.
Καί μοι ἀνάγνωθι τούτους τοὺς νόμους τοὺς Σόλωνος
τοὺς παλαιούς.

16 ΝΟΜΟΣ. Δεδέσθαι δ' ἐν τῇ ποδοκάκκῃ ἡμέρας
πέντε τὸν πόδα, ἐὰν προστιμήσῃ ἡ ἡλιαία.

Ἡ ποδοκάκκη αὐτό ἐστιν, ὦ Θεόμνηστε, ὃ νῦν
καλεῖται ἐν τῷ ξύλῳ δεδέσθαι. Εἰ οὖν ὁ δεθεὶς ἐξελ-
θὼν ἐν ταῖς εὐθύναις τῶν ἕνδεκα κατηγοροίη ὅτι οὐκ
ἐν τῇ ποδοκάκκῃ ἐδέδετο ἀλλ' ἐν τῷ ξύλῳ, οὐκ ἂν
ἠλίθιον αὐτὸν νομίζοιεν; Λέγε ἕτερον νόμον.

17 ΝΟΜΟΣ. Ἐπεγγυᾶν δ' ἐπιορκήσαντα τὸν Ἀπόλλω·
δεδιότα δὲ δίκης ἕνεκα δρασκάζειν.

Τούτων τὸ μὲν ἐπιορκήσαντα ὀμόσαντά ἐστι, τὸ δὲ
δρασκάζειν, ὃ νῦν ἀποδιδράσκειν ὀνομάζομεν.

Ὅστις δὲ ἀπίλλει τῇ θύρᾳ, ἔνδον τοῦ κλέπτου
ὄντος.

Τὸ ἀπίλλειν τὸ ἀποκλῄειν νομίζεται, καὶ μηδὲν
διὰ τοῦτο διαφέρου.

Τὸ ἀργύριον στάσιμον εἶναι ἐφ' ὁπόσῳ ἂν βούληται 18
ὁ δανείζων.

Τὸ στάσιμον τοῦτό ἐστιν, ὦ βέλτιστε, οὐ ζυγῷ
ἱστάναι ἀλλὰ τόκον πράττεσθαι ὁπόσον ἂν βούληται.
Ἐπανάγνωθι τουτουὶ τοῦ νόμου τὸ τελευταῖον.

Ὅσαι δὲ πεφασμένως πολοῦνται. 19

καὶ

οἰκῆος καὶ δούλης τὴν βλάβην εἶναι ὀφείλειν.

Προσέχετε τὸν νοῦν. Τὸ μὲν πεφασμένως ἐστὶ φα-
νερῶς, πολεῖσθαι δὲ βαδίζειν, τὸ δὲ οἰκῆος θεράπον-
τος. Πολλὰ δὲ τοιαῦτα καὶ ἄλλα ἐστίν, ὦ ἄνδρες
δικασταί. Ἀλλ' εἰ μὴ σιδηροῦς ἐστιν, οἶμαι αὐτὸν 20
νῦν γ' ἐγνωκέναι ὅτι τὰ μὲν πράγματα ταὐτά ἐστι
νῦν τε καὶ πάλαι, τῶν δ' ὀνομάτων ἐνίοις οὐ τοῖς
αὐτοῖς χρώμεθα νῦν τε καὶ πρότερον. Δηλώσει δέ·
οἰχήσεται γὰρ ἀπιὼν ἀπὸ τοῦ βήματος σιωπῇ. Εἰ 21
δὲ μή, δέομαι ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰ δίκαια
ψηφίσασθαι, ἐνθυμουμένους ὅτι πολὺ μεῖζον κακόν
ἐστιν .... ἀκούσαντα τὸν πατέρα ἀπεκτονέναι ἢ τὴν
ἀσπίδα ἀποβεβληκέναι. Ἐγὼ γοῦν δεξαίμην ἂν πά-
σας τὰς ἀσπίδας ἐρριφέναι ἢ τοιαύτην γνώμην ἔχειν
περὶ τὸν πατέρα· Οὗτος οὖν ἔνοχος μὲν ὢν τῇ αἰτίᾳ, 22
ἐλάττονος δ' οὔσης αὐτῷ τῆς ξυμφορᾶς, οὐ μόνον ὑφ'
ὑμῶν ἠλεήθη, ἀλλὰ καὶ τὸν μαρτυρήσαντα ἠτίμωσεν.

Ἐγὼ δὲ ἑορακὼς μὲν ἐκεῖνο τοῦτον ποιήσαντα, ὃ καὶ
ὑμεῖς ἴστε, αὐτὸς δὲ σώσας τὴν ἀσπίδα, ἀκηκοὼς δ'
οὕτως ἄνομον καὶ δεινὸν πρᾶγμα, μεγίστης δ' οὔσης
μοι τῆς ξυμφορᾶς, εἰ ἀποφεύξεται, τούτῳ δ' οὐδενὸς
ἀξίας, εἰ κακηγορίας ἁλώσεται, οὐκ ἄρα δίκην παρ'
23 αὐτοῦ λήψομαι; Τίνος ὄντος ἐμοὶ πρὸς ὑμᾶς ἐγκλή-
ματος; Πότερον ὅτι δικαίως ἀκήκοα; Ἀλλ' οὐδ' ἂν
αὐτοὶ φήσαιτε. Ἀλλ' ὅτι βελτίων καὶ ἐκ βελτιόνων
ὁ φεύγων ἐμοῦ; Ἀλλ' οὐδ' ἂν αὐτὸς ἀξιώσειεν. Ἀλλ'
ὅτι ἀποβεβληκὼς τὰ ὅπλα δικάζομαι κακηγορίας τῷ
σώσαντι; Ἀλλ' οὐχ οὗτος ὁ λόγος ἐν τῇ πόλει κατ-
24 εσκέδασται. Ἀναμνήσθητε δὲ ὅτι μεγάλην καὶ καλὴν
ἐκείνην δωρεὰν αὐτῷ δεδώκατε· ἐν ᾗ τίς οὐκ ἂν ἐλεή-
σειε Διονύσιον, τοιαύτῃ μὲν ξυμφορᾷ περιπεπτωκότα,
ἄνδρα δ' ἄριστον ἐν τοῖς κινδύνοις γεγενημένον, ἀπιόντα
25 δ' ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου λέγοντα ὅτι δυστυχεστάτην
ἐκείνην εἴημεν στρατείαν ἐστρατευμένοι, ἐν ᾗ πολλοὶ
μὲν ἡμῶν ἀπέθανον, οἱ δὲ σώσαντες τὰ ὅπλα ὑπὸ τῶν
ἀποβαλόντων ψευδομαρτυρίων ἑαλώκασι, κρεῖττον δ' ἦν
αὐτῷ τότε ἀποθανεῖν ἢ οἴκαδ' ἐλθόντι τοιαύτῃ τύχῃ
26 χρῆσθαι; Μὴ τοίνυν ἀκούσαντα Θεόμνηστον κακῶς τὰ
προσήκοντα ἐλεεῖτε, καὶ ὑβρίζοντι καὶ λέγοντι παρὰ
τοὺς νόμους ξυγγνώμην ἔχετε. Τίς γὰρ ἂν ἐμοὶ μεί-
ζων ταύτης γένοιτο ξυμφορά, περὶ τοιούτου πατρὸς
27 οὕτως αἰσχρὰς αἰτίας ἀκηκοότι, ὃς πολλάκις μὲν
ἐστρατήγησε, πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους κινδύνους μεθ'
ὑμῶν ἐκινδύνευσεν; Καὶ οὔτε τοῖς πολεμίοις τὸ ἐκείνου
σῶμα ὑποχείριον ἐγένετο, οὔτε τοῖς πολίταις οὐδεμίας
πώποτε ὦφλεν εὐθύνας, ἔτη δὲ γεγονὼς ἑπτὰ καὶ ἑξή-
κοντα ἐν ὀλιγαρχίᾳ δι' εὔνοιαν τοῦ ὑμετέρου πλήθους

ἀπέθανεν. Ἆρ' ἄξιον ὀργισθῆναι τῷ εἰρηκότι καὶ βοηθῆ- 28
σαι τῷ πατρί, ὡς κἀκείνου κακῶς ἀκηκοότος; Τί
γὰρ ἂν τούτου ἀνιαρότερον γένοιτο αὐτῷ, ἢ τεθνάναι
μὲν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, αἰτίαν δ' ἔχειν ὑπὸ τῶν παίδων;
Οὗ ἔτι καὶ νῦν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τῆς ἀρετῆς τὰ
μνημεῖα πρὸς τοῖς ὑμετέροις ἱεροῖς ἀνάκειται, τὰ δὲ
τούτου καὶ τοῦ τούτου πατρὸς τῆς κακίας πρὸς τοῖς
τῶν πολεμίων. Οὕτω ξύμφυτος αὐτοῖς ἡ δειλία. Καὶ
μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅσῳ μείζους εἰσὶ καὶ νεα- 29
νίαι τὰς ὄψεις, τοσούτῳ μᾶλλον ὀργῆς ἄξιοί εἰσι.
Δῆλον γὰρ ὅτι τοῖς μὲν σώμασι δύνανται, ψυχὰς δ'
οὐκ ἔχουσιν.

Ἀκούω δ' αὐτόν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ τοῦτον τὸν 30
λόγον τρέψεσθαι, ὡς ὀργισθεὶς εἴρηκε ταῦτα ἐμοῦ
μαρτυρήσαντος τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν Διονυσίῳ. Ὑμεῖς
δ' ἐνθυμεῖσθε, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ὁ νομοθέτης οὐ-
δεμίαν ὀργῇ ξυγγνώμην δίδωσιν, ἀλλὰ ζημιοῖ τὸν λέ-
γοντα, ἐὰν μὴ ἀποφαίνῃ ὡς ἐστιν ἀληθῆ τὰ εἰρημένα.
Ἐγὼ δὲ δὶς ἤδη περὶ τούτου μεμαρτύρηκα· οὐ γάρ πω
ᾔδη ὅτι ὑμεῖς τοὺς μὲν ἰδόντας τιμωρεῖσθε, τοῖς δ'
ἀποβαλοῦσι ξυγγνώμην ἔχετε.

Περὶ μὲν οὖν τούτων οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· 31
ἐγὼ δ' ὑμῶν δέομαι καταψηφίσασθαι Θεομνήστου, ἐν-
θυμουμένους ὅτι οὐκ ἂν γένοιτο τούτου μείζων ἀγὼν
μοι. Νῦν γὰρ διώκω κακηγορίας, τῇ δ' αὐτῇ ψήφῳ
φόνου φεύγω τοῦ πατρός, ὃς μόνος, ἐπειδὴ τάχιστα
ἐδοκιμάσθην, ἐπεξῆλθον τοῖς τριάκοντα ἐν Ἀρείῳ πάγῳ.
Ὧν μεμνημένοι καὶ ἐμοὶ καὶ τῷ πατρὶ βοηθήσατε 32
καὶ τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις καὶ τοῖς ὅρκοις οἷς
ὀμωμόκατε.

11.

ΚΑΤΑ ΘΕΟΜΝΗΣΤΟΥ Β.

Ὅτι μὲν τὸν πατέρα μ' ἔφασκεν ἀπεκτονέναι, πολ-
λοὶ ξυνίσασιν ὑμῶν καὶ μαρτυροῦσι δέ μοι· ὅτι δὲ
οὐ πεποίηκα, ἔτη γάρ ἐστί μοι δύο καὶ τριάκοντα, ἐξ
2 οὗ δ' ὑμεῖς κατήλθετε, εἰκοστὸν τουτί. Φαίνομαι οὖν
δωδεκέτης ὤν, ὅτε ὁ πατὴρ ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἀπέ-
θνησκεν, ὥστ' οὐδ' ὅ τι ὀλιγαρχία ἦν ᾔδη, οὐδὲ τῷ
πατρὶ βοηθεῖν οἷός τ' ἦν. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῶν χρημά-
των ἕνεκα ἐπεβούλευσα αὐτῷ· ὁ γὰρ πρεσβύτερος
ἀδελφὸς πάντα λαβὼν ἀπεστέρησεν ἡμᾶς.
3 Ἴσως δ' ἐρεῖ ὡς οὐκ ἔστι τῶν ἀπορρήτων, ἐάν τίς
τιν' εἴπῃ τὸν πατέρα ἀπεκτονέναι· τὸν γὰρ νόμον οὐ
ταῦτ' ἀπαγορεύειν, ἀλλ' ἀνδροφόνον οὐκ ἐᾶν λέγειν.
Ἐγὼ δ' οἶμαι δεῖν οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων διαφέρεσθαι,
ἀλλὰ περὶ τῆς τούτων διανοίας, καὶ πάντας εἰδέ-
ναι ὅτι ὁπόσοι ἀπεκτόνασί τινας, καὶ ἀνδροφόνοι τῶν
αὐτῶν εἰσι, καὶ ὅσοι ἀνδροφόνοι τινός, καὶ ἀπεκτόνασι
4 τοῦτον. Πολὺ γὰρ ἂν ἔργον εἴη τῷ νομοθέτῃ πάντα
γράφειν τὰ ὀνόματα, ὅσα τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχει,
ἀλλὰ περὶ ἑνὸς εἰπὼν περὶ πάντων ἐδήλωσεν. Οὐ
γὰρ δήπου, ἐὰν μέν τις πατραλοίαν ἢ μητραλοίαν κα-
λῇ σε, ὑπόδικός ἐστιν, ἐὰν δέ τις τὴν τεκοῦσαν ἢ
5 τὸν φυτεύσαντα τύπτειν φῇ, ἀζήμιος ἔσται. Καὶ εἴ
τις εἴποι ῥίψασπιν, ἀθῷος ἔσται· τὸν γὰρ νόμον, ἐάν
τις εἴπῃ ἀποβεβληκέναι τὴν ἀσπίδα, ζημίαν τάττειν,
ἀλλ' οὐκ ἐάν τις ῥῖψαι φῇ αὐτήν. Ὁμοίως δ' ἂν καὶ
τῶν ἕνδεκα γενόμενος οὐκ ἂν ἀπεδέχου τὸν ἀπαγό-
μενον, ὅτι θοἰμάτιον ἔξω θέμενος ἢ τὸν χιτωνίσκον, εἰ

μὴ λωποδύτην ὠνόμαζεν, οὐδ' εἴ τις παῖδ' ἐξῆγεν ὡς 6
ἀνδραποδιστήν. Καὶ αὐτὸς μὲν ἐδικάσω κακηγορίας τῷ
εἰπόντι σε ῥῖψαι τὴν ἀσπίδα. Καίτοι ἐν τῷ νόμῳ οὐ
γέγραπται, ἀλλ' ἐάν τις φῇ ἀποβεβληκέναι. Πῶς οὖν
οὐ δεινόν, ἐὰν μέν τις σὲ εἴπῃ, τοὺς νόμους ἐκλαμβά-
νειν οὕτως ὥσπερ ἐγὼ νῦν, καὶ τιμωρεῖσθαι τοὺς
ἐχθρούς, ἐὰν δ' αὐτὸς εἴπῃς, οὐκ ἀξιοῦν δοῦναι δίκην;
Βοηθήσατε οὖν μοι, ἐνθυμούμενοι ὅτι μεῖζόν ἐστι κακὸν 7
τὸν πατέρα ἀπεκτονέναι ἢ τὴν ἀσπίδα ῥῖψαι. Ἐγὼ
γοῦν δεξαίμην ἂν πάσας ἀποβεβληκέναι ἢ τοιαύτην
γνώμην περὶ τὸν πατέρα ἔχειν. Καίτοι γε τοῦτον μὲν
ἑόρακα ποιοῦντα ὃ καὶ ὑμεῖς ἴστε, αὐτὸς δ' ἔσωσα
τὴν ἀσπίδα. Ὥστε διὰ τί οὐκ ἂν λάβοιμι δίκην παρ'
αὐτοῦ; Τίνος ἐγκλήματός μοι ὄντος; Πότερον ὡς δι- 8
καίως ἤκουσα; Ἀλλ' οὐδ' ἂν αὐτοὶ φήσαιτε. Ἀλλ' ὡς
βελτίων οὗτος; Ἀλλ' οὐδ' ἂν αὐτὸς ἀξιώσειεν. Ἀλλ'
ὅτι ἀποβεβληκὼς τὰ ὅπλα σώσαντι δικάζομαι; Ἀλλ'
οὐχ οὗτος ὁ λόγος διέσπαρται κατὰ τὴν πόλιν. Μὴ 9
δὴ κακῶς ἀκούοντα τὰ προσήκοντα ἐλεεῖτε, μηδ' ὑβρί-
ζοντί τε καὶ λέγοντι παρὰ τοὺς νόμους ξυγγνώμην
ἔχετε, καὶ ταῦτα εἰς ἄνδρα ὃς πολλὰς μὲν στρατη-
γίας ἐστρατήγηκε, πολλοὺς δὲ μεθ' ὑμῶν κινδύνους
κεκινδύνευκε, καὶ οὔτε τοῖς πολεμίοις ὑποχείριος γέγο-
νεν οὔθ' ὑμῖν εὐθύνας ὦφλεν, ἑβδομήκοντα δ' ἐτῶν ὢν
ἐπ' ὀλιγαρχίας ἐτελεύτησε διὰ τὴν ὑμετέραν εὔνοιαν.
Ἄξιον δ' ὀργισθῆναι ὑπὲρ αὐτοῦ· τί γὰρ ἂν τούτου 10
ἀνιαρότερον ἀκούσειεν, ἢ εἰ τεθνηκὼς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν
αἰτίαν ἔχοι ὑπὸ τῶν τέκνων ἀνῃρῆσθαι, οὗ τῆς ἀρετῆς
τὰ μνημεῖα πρὸς τοῖς ὑμετέροις ἱεροῖς ἀνάκειται, τῆς
δὲ τούτων κακίας πρὸς τοῖς τῶν πολεμίων;

11 Ἐρεῖ δὲ ὡς ὀργισθεὶς εἴρηκεν. Ὑμεῖς δ' ἐνθυμεῖσθε
ὅτι ὁ νομοθέτης οὐδεμίαν ξυγγνώμην ὀργῇ δίδωσιν,
ἀλλὰ ζημιοῖ τὸν λέγοντα, ἐὰν μὴ ἀποδεικνύῃ ἀληθῆ.
Ἐγὼ δὲ δὶς περὶ τούτου μεμαρτύρηκα. Οὐ γὰρ ἤδη
ὅτι ὑμεῖς τοὺς μὲν ἰδόντας τιμωρεῖσθε, τοῖς δ' ἀπο-
βαλοῦσι ξυγγνώμην ἔχετε. Δέομαι οὖν καταψηφίσασθαι
12 αὐτοῦ. Νυνὶ γὰρ διώκω μὲν κακηγορίας, τῇ δ' αὐτῇ
ψήφῳ φόνου φεύγω τοῦ πατρός, οὗ μείζων ἀγὼν οὐκ
ἂν γένοιτό μοι, ὃς μόνος δοκιμασθεὶς τοῖς τριάκοντ'
ἐπεξῆλθον ἐν Ἀρείῳ πάγῳ. Βοηθήσατ' οὖν κἀκείνῳ
κἀμοί.

12.

ΚΑΤΑ ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΤΟΥ ΓΕΝΟΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ, ΟΝ ΑΥΤΟΣ ΕΙΠΕ ΛΥΣΙΑΣ.

Οὐκ ἄρξασθαί μοι δοκεῖ ἄπορον εἶναι, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ παύσασθαι λέγοντι·
τοιαῦτα αὐτοῖς τὸ μέγεθος καὶ τοσαῦτα τὸ πλῆθος
εἴργασται, ὥστε μήτ' ἂν ψευδόμενον δεινότερα τῶν
ὑπαρχόντων κατηγορῆσαι, μήτε τἀληθῆ βουλόμενον
εἰπεῖν ἅπαντα δύνασθαι, ἀλλ' ἀνάγκη ἢ τὸν κατήγο-
2 ρον ἀπειπεῖν ἢ τὸν χρόνον ἐπιλιπεῖν. Τοὐναντίον δέ
μοι δοκοῦμεν πείσεσθαι ἢ ἐν τῷ προτοῦ χρόνῳ. Πρότε-
ρον μὲν γὰρ ἔδει τὴν ἔχθραν τοὺς κατηγοροῦντας ἐπι-
δεῖξαι, ἥτις εἴη πρὸς τοὺς φεύγοντας· νυνὶ δὲ παρὰ
τῶν φευγόντων χρὴ πυνθάνεσθαι ἥτις ἦν αὐτοῖς πρὸς
τὴν πόλιν ἔχθρα, ἀνθ' ὅτου τοιαῦτα ἐτόλμησαν εἰς
αὐτὴν ἐξαμαρτάνειν. Οὐ μέντοι ὡς οὐκ ἔχων οἰκείας

ἔχθρας καὶ ξυμφορὰς τοὺς λόγους ποιοῦμαι, ἀλλ' ὡς
ἅπασι πολλῆς ἀφθονίας οὔσης ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἢ ὑπὲρ
τῶν δημοσίων ὀργίζεσθαι. Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δι- 3
κασταί, οὔτ' ἐμαυτοῦ πώποτε οὔτ' ἀλλότρια πράγματα
πράξας νῦν ἠνάγκασμαι ὑπὸ τῶν γεγενημένων τούτου
κατηγορεῖν, ὥστε πολλάκις εἰς πολλὴν ἀθυμίαν κατέ-
στην, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν ἀναξίως καὶ ἀδυνάτως
ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἐμαυτοῦ τὴν κατηγορίαν ποιή-
σωμαι· ὅμως δὲ πειράσομαι ὑμᾶς ἐξ ἀρχῆς ὡς ἂν
δύνωμαι δι' ἐλαχίστων διδάξαι.
Οὑμὸς πατὴρ Κέφαλος ἐπείσθη μὲν ὑπὸ Περικλέους 4
εἰς ταύτην τὴν γῆν ἀφικέσθαι, ἔτη δὲ τριάκοντα ᾤκη-
σε, καὶ οὐδενὶ πώποτε οὔθ' ἡμεῖς οὔτ' ἐκεῖνος δίκην
οὔτ' ἐδικασάμεθα οὔτ' ἐφύγομεν, ἀλλ' οὕτως ᾠκοῦμεν
δημοκρατούμενοι ὥστε μήτ' εἰς τοὺς ἄλλους ἐξαμαρτά-
νειν μήθ' ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀδικεῖσθαι. Ἐπειδὴ δ' οἱ τριά- 5
κοντα πονηροὶ μὲν καὶ συκοφάνται ὄντες εἰς τὴν ἀρ-
χὴν κατέστησαν, φάσκοντες χρῆναι τῶν ἀδικούντων καθα-
ρὰν ποιῆσαι τὴν πόλιν καὶ τοὺς λοιποὺς πολίτας ἐπ'
ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην τραπέσθαι, καίτοι ταῦτα λέ-
γοντες οὐ τοιαῦτα ποιεῖν ἐτόλμων, ὡς ἐγὼ περὶ τῶν
ἐμαυτοῦ πρῶτον εἰπὼν καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀνα-
μνῆσαι πειράσομαι. Θέογνις γὰρ καὶ Πείσων ἔλεγον ἐν 6
τοῖς τριάκοντα περὶ τῶν μετοίκων, ὡς εἶέν τινες τῇ
πολιτείᾳ ἀχθόμενοι· καλλίστην οὖν εἶναι πρόφασιν τι-
μωρεῖσθαι μὲν δοκεῖν, τῷ δ' ἔργῳ χρηματίζεσθαι· πάν-
τως δὲ τὴν μὲν πόλιν πένεσθαι, τὴν δ' ἀρχὴν δεῖσθαι
χρημάτων. Καὶ τοὺς ἀκούοντας οὐ χαλεπῶς ἔπειθον. 7
ἀποκτιννύναι μὲν γὰρ ἀνθρώπους περὶ οὐδενὸς ἡγοῦντο,
λαμβάνειν δὲ χρήματα περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο. Ἔδοξεν

οὖν αὐτοῖς δέκα ξυλλαβεῖν, τούτων δὲ δύο πένητας,
ἵν' αὐτοῖς ᾖ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπολογία, ὡς οὐ χρη-
μάτων ἕνεκα ταῦτα πέπρακται, ἀλλὰ ξυμφέροντα τῇ
πολιτείᾳ γεγένηται, ὥσπερ τι τῶν ἄλλων εὐλόγως πε-
8 ποιηκότες. Διαλαβόντες δὲ τὰς οἰκίας ἐβάδιζον· καὶ
ἐμὲ μὲν ξένους ἑστιῶντα κατέλαβον, οὓς ἐξελάσαντες
Πείσωνί με παραδιδόασιν. οἱ δ' ἄλλοι εἰς τὸ ἐργαστή-
ριον ἐλθόντες τἀνδράποδα ἀπεγράφοντο. Ἐγὼ δὲ Πεί-
σωνα μὲν ἠρώτων εἰ βούλοιτό με σῶσαι χρήματα λα-
9 βών· ὁ δ' ἔφασκεν, εἰ πολλὰ εἴη. Εἶπον οὖν ὅτι τά-
λαντον ἀργυρίου ἕτοιμος εἴην δοῦναι. Ὁ δ' ὡμολόγησε
ταῦτα ποιήσειν. Ἠπιστάμην μὲν οὖν ὅτι οὔτε θεοὺς
οὔτ' ἀνθρώπους νομίζει, ὅμως δ' ἐκ τῶν παρόντων ἐδό-
κει μοι ἀναγκαιότατον εἶναι πίστιν παρ' αὐτοῦ λαβεῖν.
10 Ἐπειδὴ δ' ὤμοσεν ἐξώλειαν ἑαυτῷ καὶ τοῖς παισὶν ἐπα-
ρώμενος, λαβὼν τὸ τάλαντόν με σώσειν, εἰσελθὼν εἰς
τὸ δωμάτιον τὴν κιβωτὸν ἀνοίγνυμι· Πείσων δ' αἰσθό-
μενος εἰσέρχεται, καὶ ἰδὼν τὰ ἐνόντα καλεῖ τῶν ὑπη-
ρετῶν δύο, καὶ τὰ ἐν τῇ κιβωτῷ λαβεῖν ἐκέλευσεν.
11 Ἐπεὶ δ' οὐχ ὅσον ὡμολόγησα εἶχεν, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, ἀλλὰ τρία τάλαντα ἀργυρίου καὶ τετρακοσίους
κυζικηνοὺς καὶ ἑκατὸν δαρεικοὺς καὶ φιάλας ἀργυρίου
τέτταρας, ἐδεόμην αὐτοῦ ἐφόδιά μοι δοῦναι, ὁ δ' ἀγα-
12 πήσειν με ἔφασκεν, εἰ τὸ σῶμα σώσω. Ἐξιοῦσι δ'
ἐμοὶ καὶ Πείσωνι ἐπιτυγχάνει Μηλόβιός τε καὶ Μνη-
σιθείδης ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου ἀπιόντες, καὶ καταλαμ-
βάνουσι πρὸς αὐταῖς ταῖς θύραις, καὶ ἐρωτῶσιν ὅπη
βαδίζοιμεν· ὁ δ' ἔφασκεν εἰς τἀδελφοῦ τοῦ ἐμοῦ, ἵνα
καὶ τὰ ἐν ἐκείνῃ τῇ οἰκίᾳ σκέψηται. Ἐκεῖνον μὲν οὖν
ἐκέλευον βαδίζειν, ἐμὲ δὲ μεθ' αὐτῶν ἀκολουθεῖν εἰς

Δαμνίππου. Πείσων δὲ προσελθὼν σιγᾶν μοι παρεκε- 13
λεύετο καὶ θαρρεῖν, ὡς ἥξων ἐκεῖσε. Καταλαμβάνομεν
δ' αὐτόθι Θέογνιν ἑτέρους φυλάττοντα, ᾧ παραδόντες
ἐμὲ πάλιν ᾤχοντο. Ἐν τοιούτῳ δ' ὄντι μοι κινδυνεύειν
ἐδόκει, ὡς τοῦ γε ἀποθανεῖν ὑπάρχοντος ἤδη. Καλέσας 14
δὲ Δάμνιππον λέγω πρὸς αὐτὸν τάδε, „Ἐπιτήδειος μέν
μοι τυγχάνεις ὤν, ἥκω δ' εἰς τὴν σὴν οἰκίαν, ἀδικῶ
δ' οὐδέν, χρημάτων δ' ἕνεκα ἀπόλλυμαι· σὺ οὖν ταῦτα
πάσχοντί μοι πρόθυμον παράσχου τὴν σεαυτοῦ δύνα-
μιν εἰς τὴν ἐμὴν σωτηρίαν." Ὁ δ' ὑπέσχετο ταῦτα
ποιήσειν. Ἐδόκει δ' αὐτῷ βέλτιον εἶναι πρὸς Θέογνιν
μνησθῆναι· ἡγεῖτο γὰρ ἅπαν ποιήσειν αὐτόν, εἴ τις
ἀργύριον διδοίη. Ἐκείνου δὲ διαλεγομένου Θεόγνιδι (ἔμ- 15
πειρος γὰρ ὢν ἐτύγχανον τῆς οἰκίας καὶ ᾔδη ὅτι
ἀμφίθυρος εἴη) ἐδόκει μοι ταύτῃ πειρᾶσθαι σωθῆναι,
ἐνθυμουμένῳ ὅτι, ἐὰν μὲν λάθω, σωθήσομαι, ἐὰν δὲ
ληφθῶ, ἡγούμην εἰ μὲν Θέογνις εἴη πεπεισμένος ὑπὸ
τοῦ Δαμνίππου χρήματα λαβεῖν, οὐδὲν ἧττον ἀφεθή-
σεσθαι, εἰ δὲ μή, ὁμοίως ἀποθανεῖσθαι. Ταῦτα δὴ 16
διανοηθεὶς ἔφευγον, ἐκείνων ἐπὶ τῇ αὐλείῳ θύρᾳ τὴν
φυλακὴν ποιουμένων· τριῶν δὲ θυρῶν οὐσῶν, ἃς ἔδει
με διελθεῖν, ἅπασαι ἀνεῳγμέναι ἔτυχον. Ἀφικόμενος
δ' εἰς Ἀρχένεω τοῦ ναυκλήρου ἐκεῖνον πέμπω εἰς ἄστυ,
πευσόμενον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ· ἥκων δ' ἔλεγεν ὅτι
Ἐρατοσθένης αὐτὸν ἐν τῇ ὁδῷ λαβὼν εἰς τὸ δεσμω-
τήριον ἀπαγάγοι. Κἀγὼ τοιαῦτα πεπυσμένος τῆς 17
ἐπιούσης νυκτὸς διέπλευσα Μέγαράδε. Πολεμάρχῳ δὲ
παρήγγειλαν οἱ τριάκοντα τὸ ἐπ' ἐκείνων εἰθισμένον
παράγγελμα, πίνειν κώνειον, πρὶν τὴν αἰτίαν εἰπεῖν
δι' ἥντινα ἔμελλεν ἀποθανεῖσθαι· οὕτω πολλοῦ ἐδέησε

18 κριθῆναι καὶ ἀπολογήσασθαι. Καὶ ἐπειδὴ ἀπεφέρετο
ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου τεθνεώς, τριῶν ἡμῖν οἰκιῶν οὐσῶν
ἐξ οὐδεμιᾶς εἴασαν ἐξενεχθῆναι, ἀλλὰ κλίσιον μισθω-
σάμενοι προὔθεντο αὐτόν. Καὶ πολλῶν ὄντων ἱματίων
αἰτοῦσιν οὐδὲν ἔδοσαν εἰς τὴν ταφήν, ἀλλὰ τῶν φίλων
ὁ μὲν ἱμάτιον ὁ δὲ προσκεφάλαιον ὁ δὲ ὅ τι ἕκαστος
19 ἔτυχεν ἔδωκεν εἰς τὴν ἐκείνου ταφήν. Καὶ ἔχοντες
μὲν ἑπτακοσίας ἀσπίδας τῶν ἡμετέρων, ἔχοντες δ'
ἀργύριον καὶ χρυσίον τοσοῦτον, χαλκὸν δὲ καὶ κόσμον
καὶ ἔπιπλα καὶ ἱμάτια γυναικεῖα ὅσα οὐδεπώποτε
ᾤοντο κτήσεσθαι, καὶ ἀνδράποδα εἴκοσι καὶ ἑκατόν,
ὧν τὰ μὲν βέλτιστα ἔλαβον, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς τὸ δη-
μόσιον ἀπέδοσαν, εἰς τοσαύτην ἀπληστίαν καὶ αἰσχρο-
κέρδειαν ἀφίκοντο καὶ τοῦ τρόπου τοῦ αὐτῶν ἀπόδει-
ξιν ἐποιήσαντο· τῆς γὰρ Πολεμάρχου γυναικὸς χρυσοῦς
ἑλικτῆρας, οὓς ἔχουσα ἐτύγχανεν, ὅτε τὸ πρῶτον ἦλ-
θεν εἰς τὴν οἰκίαν Μηλόβιος ἐκ τῶν ὤτων ἐξείλετο.
20 Καὶ οὐδὲ κατὰ τὸ ἐλάχιστον μέρος τῆς οὐσίας ἐλέου
παρ' αὐτῶν ἐτυγχάνομεν. Ἀλλ' οὕτως εἰς ἡμᾶς διὰ
τὰ χρήματα ἐξημάρτανον, ὥσπερ ἂν ἕτεροι μεγάλων
ἀδικημάτων ὀργὴν ἔχοντες, οὐ τούτων ἀξίους γε ὄντας
τῇ πόλει, ἀλλὰ πάσας τὰς χορηγίας χορηγήσαντας,
πολλὰς δ' εἰσφορὰς εἰσενεγκόντας, κοσμίους δ' ἡμᾶς
αὐτοὺς παρέχοντας καὶ πᾶν τὸ προσταττόμενον ποι-
οῦντας, ἐχθρὸν δ' οὐδένα κεκτημένους, πολλοὺς δ' Ἀθη-
ναίων ἐκ τῶν πολεμίων λυσαμένους, (πολλοῖς δὲ τὰς
θυγατέρας ξυνεκδόντας) τοιούτων ἠξίωσαν οὐχ ὁμοίως
21 μετοικοῦντας ὥσπερ αὐτοὶ ἐπολιτεύοντο. Οὗτοι γὰρ πολ-
λοὺς μὲν τῶν πολιτῶν εἰς τοὺς πολεμίους ἐξήλασαν, πολ-
λοὺς δ' ἀδίκως ἀποκτείναντες ἀτάφους ἐποίησαν, πολλοὺς

δ' ἐπιτίμους ὄντας ἀτίμους τῆς πόλεως κατέστησαν, πολ-
λῶν δὲ θυγατέρας μελλούσας ἐκδίδοσθαι ἐκώλυσαν. Καὶ εἰς 22
τοσοῦτόν εἰσι τόλμης ἀφιγμένοι ὥσθ' ἥκουσιν ἀπολογησό-
μενοι, ὡς οὐδὲν κακὸν οὐδ' αἰσχρὸν εἰργασμένοι εἰσίν. Ἐγὼ
δ' ἐβουλόμην ἂν αὐτοὺς ἀληθῆ λέγειν· μετῆν γὰρ ἂν
κἀμοὶ τούτου τἀγαθοῦ οὐκ ἐλάχιστον μέρος. Νῦν 23
δὲ οὔτε πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῖς τοιαῦτα ὑπάρχει
οὔτε πρὸς ἐμέ· τὸν ἀδελφὸν γάρ μου, ὥσπερ καὶ
πρότερον εἶπον, Ἐρατοσθένης ἀπέκτεινεν, οὔτ' αὐτὸς
ἰδίᾳ ἀδικούμενος οὔτ' εἰς τὴν πόλιν ὁρῶν ἐξαμαρτά-
νοντα, ἀλλὰ τῇ ἑαυτοῦ παρανομίᾳ προθύμως ἐξυπηρε-
τῶν. Ἀναβιβασάμενος δ' αὐτὸν βούλομαι ἐρέσθαι, ὦ 24
ἄνδρες δικασταί. Τοιαύτην γὰρ γνώμην ἔχω· ἐπὶ μὲν
τῇ τούτου ὠφελείᾳ καὶ πρὸς ἕτερον περὶ τούτου διαλέ-
γεσθαι ἀσεβὲς εἶναι νομίζω, ἐπὶ δὲ τῇ τούτου βλάβῃ
καὶ πρὸς αὐτὸν τοῦτον ὅσιον καὶ εὐσεβές. Ἀνάβηθι
οὖν μοι καὶ ἀπόκριναι, ὅ τι ἄν σε ἐρωτῶ.

Ἀπήγαγες Πολέμαρχον ἢ οὔ; Τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχόν- 25
των προσταχθέντα δεδιὼς ἐποίουν. Ἦσθα δ' ἐν τῷ
βουλευτηρίῳ, ὅτε οἱ λόγοι ἐγίγνοντο περὶ ἡμῶν; Ἦ.
Πότερον ξυνηγόρευες τοῖς κελεύουσιν ἀποκτεῖναι ἢ ἀντ-
έλεγες; Ἀντέλεγον. Ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν; Ἵνα μὴ
ἀποθάνητε. Ἡγούμενος ἡμᾶς ἄδικα πάσχειν ἢ δίκαια;
Ἄδικα.

Εἶτ', ὦ σχετλιώτατε πάντων, ἀντέλεγες μὲν ἵνα 26
σώσειας, ξυνελάμβανες δ' ἵν' ἀποκτείναις; Καὶ ὅτε μὲν
τὸ πλῆθος ἦν ὑμῶν κύριον τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας,
ἀντιλέγειν φῂς τοῖς βουλομένοις ἡμᾶς ἀπολέσαι, ἐπειδὴ
δ' ἐπὶ σοὶ μόνῳ ἐγένετο καὶ σῶσαι Πολέμαρχον καὶ
μή, εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπήγαγες; Εἶθ' ὅτι μέν, ὡς

φής, ἀντειπὼν οὐδὲν ὠφέλησας, ἀξιοῖς χρηστὸς νομί-
ζεσθαι, ὅτι δὲ ξυλλαβὼν ἀπέκτεινας, οὐκ οἴει ἐμοὶ
καὶ τουτοισὶ δεῖν δοῦναι δίκην;

27 Καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτο εἰκὸς αὐτῷ πιστεύειν, εἴπερ
ἀληθῆ λέγει φάσκων ἀντειπεῖν, ὡς αὐτῷ προσετάχθη.
Οὐ γὰρ δήπου ἐν τοῖς μετοίκοις πίστιν παρ' αὐτοῦ
ἐλάμβανον. Ἐπεὶ τῷ ἧττον εἰκὸς ἦν προσταχθῆναι ἢ
ὅστις ἀντειπών τε ἐτύγχανεν καὶ γνώμην ἐναντίαν
ἀποδεδειγμένος; Τίνα γὰρ ἂν εἰκὸς ἦν ἧττον ταῦτα
ὑπηρετῆσαι ἢ τὸν ἀντειπόντα οἷς ἐκεῖνοι ἐβούλοντο
28 πραχθῆναι; Ἔτι δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις Ἀθηναίοις ἱκανή
μοι δοκεῖ πρόφασις εἶναι τῶν γεγενημένων εἰς τοὺς
τριάκοντα ἀναφέρειν τὴν αἰτίαν· αὐτοὺς δὲ τοὺς τριά-
κοντα, ἐὰν εἰς σφᾶς αὐτοὺς ἀναφέρωσι, πῶς ὑμᾶς
29 εἰκὸς ἀποδέχεσθαι; Εἰ μὲν γάρ τις ἦν ἐν τῇ πόλει
ἀρχὴ ἰσχυροτέρα αὐτῆς, ὑφ' ἧς αὐτῷ προσετάττετο
παρὰ τὸ δίκαιον ἀνθρώπους ἀπολλύναι, ἴσως ἂν εἰκό-
τως αὐτῷ ξυγγνώμην εἴχετε· νῦν δὲ παρὰ τοῦ καὶ
λήψεσθε δίκην, εἴπερ ἐξέσται τοῖς τριάκοντα λέγειν
30 ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα προσταχθέντα ἐποίουν; Καὶ
μὲν δὴ οὐκ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀλλ' ἐν τῇ ὁδῷ σώζοντα αὐτόν,
κατὰ τὰ τούτοις ἐψηφισμένα ξυλλαβὼν ἀπήγαγεν.
Ὑμεῖς δὲ πάντες ὀργίζεσθε, ὅσοι εἰς τὰς οἰκίας ἦλθον
τὰς ὑμετέρας ζήτησιν ποιούμενοι ἢ ὑμῶν ἢ τῶν ὑμε-
31 τέρων τινός. Καίτοι εἰ χρὴ τοῖς διὰ τὴν ἑαυτῶν σωτη-
ρίαν ἑτέρους ἀπολέσασι ξυγγνώμην ἔχειν, ἐκείνοις ἂν
δικαιότερον ἔχοιτε· κίνδυνος γὰρ ἦν πεμφθεῖσι μὴ ἐλ-
θεῖν καὶ καταλαβοῦσιν ἐξάρνοις γενέσθαι. Τῷ δ' Ἐρα-
τοσθένει ἐξῆν εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἀπήντησεν, ἔπειτα ὅτι οὐκ
εἶδεν· ταῦτα γὰρ οὔτ' ἔλεγχον οὔτε βάσανον εἶχεν,

ὥστε μηδ' ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν βουλομένων οἷόν τ' εἶναι
ἐξελεγχθῆναι. Χρῆν δέ σε, ὦ Ἐρατόσθενες, εἴπερ ἦσθα 32
χρηστός, πολὺ μᾶλλον τοῖς μέλλουσιν ἀδίκως ἀποθα-
νεῖσθαι μηνυτὴν γενέσθαι ἢ τοὺς ἀδίκως ἀπολουμένους
ξυλλαμβάνειν. Νῦν δέ σου τὰ ἔργα φανερὰ γεγένηται
οὐχ ὡς ἀνιωμένου ἀλλ' ὡς ἡδομένου τοῖς γιγνομένοις, 33
ὥστε τούσδε ἐκ τῶν ἔργων χρὴ μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν λό-
γων τὴν ψῆφον φέρειν, ἃ ἴσασι γεγενημένα τῶν τότε
λεγομένων τεκμήρια λαμβάνοντας, ἐπειδὴ μάρτυρας
περὶ αὐτῶν οὐχ οἷόν τε παρασχέσθαι. Οὐ γὰρ μόνον
ἡμῖν παρεῖναι οὐκ ἐξῆν, ἀλλ' οὐδὲ παρ' αὐτοῖς εἶναι,
ὥστ' ἐπὶ τούτοις ἐστὶ πάντα τὰ κακὰ εἰργασμένοις
τὴν πόλιν πάντα τἀγαθὰ περὶ αὐτῶν λέγειν. Τοῦτο 34
μέντοι οὐ φεύγω, ἀλλ' ὁμολογῶ σοι, εἰ βούλει, ἀντει-
πεῖν. Θαυμάζω δὲ τί ἄν ποτε ἐποίησας ξυνειπών,
ὁπότε ἀντειπεῖν φάσκων ἀπέκτεινας Πολέμαρχον. Φέρε
δή, τί ἂν εἰ καὶ ἀδελφοὶ ὄντες ἐτύχετε αὐτοῦ ἢ καὶ
υἱεῖς; Ἀπεψηφίσασθε; Δεῖ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί,
Ἐρατοσθένην δυοῖν θάτερον ἀποδεῖξαι, ἢ ὡς οὐκ ἀπή-
γαγεν αὐτόν, ἢ ὡς δικαίως τοῦτ' ἔπραξεν. Οὗτος δ'
ὡμολόγηκεν ἀδίκως ξυλλαβεῖν, ὥστε ῥᾳδίαν ὑμῖν τὴν
διαψήφισιν περὶ αὐτοῦ πεποίηκεν. Καὶ μὲν δὴ πολλοὶ 35
καὶ τῶν ἀστῶν καὶ τῶν ξένων ἥκουσιν εἰσόμενοι τίνα
γνώμην περὶ τούτων ἕξετε. Ὧν οἱ μὲν ὑμέτεροι ὄντες
πολῖται μαθόντες ἀπίασιν ὅτι ἢ δίκην δώσουσιν ὧν
ἂν ἐξαμάρτωσιν, ἢ πράξαντες μὲν ὧν ἐφίενται τύ-
ραννοι τῆς πόλεως ἔσονται, δυστυχήσαντες δὲ τὸ ἴσον
ὑμῖν ἕξουσιν· ὅσοι δὲ ξένοι ἐπιδημοῦσιν, εἴσονται πό-
τερον ἀδίκως τοὺς τριάκοντα ἐκκηρύττουσιν ἐκ τῶν
πόλεων ἢ δικαίως. Εἰ γὰρ δὴ αὐτοὶ οἱ κακῶς πε-

πονθότες λαβόντες ἀφήσουσιν, ἤ που σφᾶς αὐτοὺς
36 ἡγήσονται περιέργους ὑπὲρ ὑμῶν τιμωρουμένους. Οὐκ
οὖν δεινὸν εἰ τοὺς μὲν στρατηγούς, οἳ ἐνίκων ναυμα-
χοῦντες, ὅτι διὰ χειμῶνα οὐχ οἷοί τ' ἔφασαν εἶναι
τοὺς ἐκ τῆς θαλάττης ἀνελέσθαι, θανάτῳ ἐζημιώσατε,
ἡγούμενοι χρῆναι τῇ τῶν τεθνεώτων ἀρετῇ παρ' ἐκεί-
νων δίκην λαβεῖν, τούτους δὲ δή, οἳ ἰδιῶται μὲν ὄντες
καθ' ὅσον ἐδύναντο ἐποίησαν ἡττηθῆναι ναυμαχοῦντας,
ἐπειδὴ δ' εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, ὁμολογοῦσιν ἑκόν-
τες πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἀκρίτους ἀποκτιννύναι, οὐκ
ἄρα χρὴ αὐτοὺς καὶ τοὺς παῖδας ὑφ' ὑμῶν ταῖς
ἐσχάταις ζημίαις κολάζεσθαι;

37 Ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἠξίουν ἱκανὰ εἶναι
τὰ κατηγορημένα· μέχρι γὰρ τούτου νομίζω χρῆναι
κατηγορεῖν ἕως ἂν θανάτου δόξῃ τῷ φεύγοντι ἄξια
εἰργάσθαι· ταύτην γὰρ ἐσχάτην δίκην δυνάμεθα παρ'
αὐτῶν λαβεῖν. Ὥστ' οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πολλὰ κατη-
γορεῖν τοιούτων ἀνδρῶν, οἳ οὐδ' ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου τῶν
πεπραγμένων δὶς ἀποθανόντες ἱκανὴν δίκην δοῦναι δύ-
38 ναιντ' ἄν. Οὐ γὰρ δὴ οὐδὲ τοῦτο αὐτῷ προσήκει
ποιῆσαι, ὅπερ ἐν τῇδε τῇ πόλει εἰθισμένον ἐστίν, πρὸς
μὲν τὰ κατηγορημένα μηδὲν ἀπολογεῖσθαι, περὶ δὲ
σφῶν αὐτῶν ἕτερα λέγοντες ἐνίοτε ἐξαπατῶσιν, ὑμῖν
ἀποδεικνύντες ὡς στρατιῶται ἀγαθοί εἰσιν, ἢ ὡς πολ-
λὰς τῶν πολεμίων ναῦς ἔλαβον τριηραρχήσαντες, ἢ
39 πόλεις πολεμίας οὔσας φιλίας ἐποίησαν· ἐπεὶ κελεύετε
αὐτὸν ἀποδεῖξαι ὅπου τοσούτους τῶν πολεμίων ἀπέ-
κτειναν ὅσους τῶν πολιτῶν, ἢ ναῦς ὅπου τοσαύτας
ἔλαβον ὅσας αὐτοὶ παρέδοσαν, ἢ πόλιν ἥν τινα τοιαύ-
την προσεκτήσαντο οἵαν τὴν ὑμετέραν κατεδουλώσαντο.

Ἀλλὰ γὰρ ὅπλα τῶν πολεμίων ἐσκύλευσαν ὅσαπερ 40
ὑμῶν ἀφείλοντο; Ἀλλὰ τείχη τοιαῦτα εἷλον οἷα τὰ
τῆς ἑαυτῶν πατρίδος κατέσκαψαν; Οἵτινες καὶ τὰ περὶ
τὴν Ἀττικὴν φρούρια καθεῖλον, καὶ ὑμῖν ἐδήλωσαν ὅτι
οὐδὲ τὸν Πειραιᾶ Λακεδαιμονίων προσταττόντων περιεῖ-
λον, ἀλλ' ὅτι αὑτοῖς τὴν ἀρχὴν οὕτω βεβαιοτέραν
ἐνόμιζον εἶναι.

Πολλάκις οὖν ἐθαύμασα τῆς τόλμης τῶν λεγόντων 41
ὑπὲρ αὐτῶν, πλὴν ὅταν ἐνθυμηθῶ ὅτι τῶν αὐτῶν ἐστιν
αὐτούς τε πάντα τὰ κακὰ ἐργάζεσθαι καὶ τοὺς τοιού-
τους ἐπαινεῖν. Οὐ γὰρ νῦν πρῶτον τῷ ὑμετέρῳ πλή- 42
θει τἀναντία ἔπραξεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν τετρα-
κοσίων ἐν τῷ στρατοπέδῳ ὀλιγαρχίαν καθιστὰς ἔφευ-
γεν ἐξ Ἑλλησπόντου τριήραρχος καταλιπὼν τὴν ναῦν,
μετ' Ἰατροκλέους καὶ ἑτέρων, ὧν τὰ ὀνόματα οὐδὲν
δέομαι λέγειν. Ἀφικόμενος δὲ δεῦρο τἀναντία τοῖς
βουλομένοις δημοκρατίαν εἶναι ἔπραττεν. Καὶ τούτων
μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τὸν μὲν τοίνυν μεταξὺ βίον αὐτοῦ παρήσω· ἐπειδὴ 43
δ' ἡ ναυμαχία καὶ ἡ ξυμφορὰ τῇ πόλει ἐγένετο, δη-
μοκρατίας ἔτι οὔσης, ὅθεν τῆς στάσεως ἦρξαν, πέντε
ἄνδρες ἔφοροι κατέστησαν ὑπὸ τῶν καλουμένων ἑταί-
ρων, ξυναγωγῆς μὲν τῶν πολιτῶν, ἄρχοντες δὲ τῶν
ξυνωμοτῶν, ἐναντία δὲ τῷ ὑμετέρῳ πλήθει πράττοντες·
ὧν Ἐρατοσθένης καὶ Κριτίας ἦσαν. Οὗτοι δὲ φυλάρ- 44
χους τε ἐπὶ τὰς φυλακὰς κατέστησαν, καὶ ὅ τι δέοι
χειροτονεῖσθαι καὶ οὕστινας χρείη ἄρχειν παρήγγελλον,
καὶ εἴ τι ἄλλο πράττειν βούλοιντο, κύριοι ἦσαν· οὕτως

οὐχ ὑπὸ τῶν πολεμίων μόνον ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τούτων
πολιτῶν ὄντων ἐπεβουλεύεσθε ὅπως μήτ' ἀγαθὸν μηδὲν
45 ψηφιεῖσθε πολλῶν τ' ἐνδεεῖς ἔσεσθε. Τοῦτο γὰρ καὶ
ἠπίσταντο, ὅτι ἄλλως μὲν οὐχ οἷοί τε ἔσονται περι-
γενέσθαι, κακῶς δὲ πραττόντων δυνήσονται· καὶ ὑμᾶς
ἡγοῦντο τῶν παρόντων κακῶν ἐπιθυμοῦντας ἀπαλλαγῆ-
46 ναι περὶ τῶν μελλόντων οὐκ ἐνθυμήσεσθαι. Ὡς τοίνυν
τῶν ἐφόρων ἐγένετο, μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι, οὐ
τοὺς τότε ξυμπράττοντας (οὐ γὰρ ἂν δυναίμην), ἀλλὰ
47 τοὺς αὐτοῦ Ἐρατοσθένους ἀκούσαντας. Καίτοι εἰ ἐσω-
φρόνουν κατεμαρτύρουν ἂν αὐτῶν, καὶ τοὺς διδασκά-
λους τῶν σφετέρων ἁμαρτημάτων σφόδρ' ἂν ἐκόλαζον,
καὶ τοὺς ὅρκους, εἰ ἐσωφρόνουν, οὐκ ἂν ἐπὶ μὲν τοῖς
τῶν πολιτῶν κακοῖς πιστοὺς ἐνόμιζον, ἐπὶ δὲ τοῖς τῆς
πόλεως ἀγαθοῖς ῥᾳδίως παρέβαινον. Πρὸς μὲν οὖν τού-
τους τοσαῦτα λέγω, τοὺς δὲ μάρτυράς μοι κάλει. Καὶ
ὑμεῖς ἀνάβητε.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

48 Τῶν μὲν μαρτύρων ἀκηκόατε. Τὸ δὲ τελευταῖον εἰς
τὴν ἀρχὴν καταστὰς ἀγαθοῦ μὲν οὐδενὸς μετέσχεν,
κακῶν δὲ πολλῶν. Καίτοι εἴπερ ἦν ἀνὴρ ἀγαθός, ἐχρῆν
πρῶτον μὲν μὴ παρανόμως ἄρχειν, ἔπειτα τῇ βουλῇ
μηνυτὴν γίγνεσθαι περὶ τῶν εἰσαγγελιῶν ἁπασῶν, ὅτι
ψευδεῖς εἶεν, καὶ Βάτραχος καὶ Αἰσχυλίδης οὐ τἀληθῆ
μηνύουσιν, ἀλλὰ τὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα πλασθέντα
εἰσαγγέλλουσι, ξυγκείμενα ἐπὶ τῇ τῶν πολιτῶν βλά-
49 βῃ. Καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅσοι κακόνοι ἦσαν
τῷ ὑμετέρῳ πλήθει, οὐδὲν ἔλαττον εἶχον σιωπῶντες.
ἕτεροι γὰρ ἦσαν οἱ λέγοντες καὶ πράττοντες ὧν οὐχ

οἷόν τ' ἦν μείζω κακὰ γενέσθαι τῇ πόλει· ὁπόσοι δ'
εὖνοί φασιν εἶναι, πῶς οὐκ ἐνταῦθα ἔδειξαν, αὐτοί τε
τὰ βέλτιστα λέγοντες καὶ τοὺς ἐξαμαρτάνοντας ἀπο-
τρέποντες;

Ἴσως δ' ἂν ἔχοι εἰπεῖν ὅτι ἐδεδοίκει, καὶ ὑμῶν τοῦτο 50
ἐνίοις ἱκανὸν ἔσται. Ὅπως τοίνυν μὴ φανήσεται ἐν τῷ
λόγῳ τοῖς τριάκοντα ἐναντιούμενος· εἰ δὲ μή, ἐνταυθὶ
δῆλος ἔσται ὅτι ἐκεῖνά τε αὐτῷ ἤρεσκε καὶ τοσοῦτον
ἐδύνατο ὥστ' ἐναντιούμενος μηδὲν κακὸν παθεῖν ὑπ'
αὐτῶν. Χρῆν δ' αὐτὸν ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας
ταύτην τὴν προθυμίαν ἔχειν, ἀλλὰ μὴ ὑπὲρ Θηραμέ-
νους, ὃς εἰς ὑμᾶς πολλὰ ἐξήμαρτεν. Ἀλλ' οὗτος τὴν 51
μὲν πόλιν ἐχθρὰν ἐνόμιζεν εἶναι, τοὺς δ' ὑμετέρους
ἐχθροὺς φίλους, ὡς ἀμφότερα ταῦτα ἐγὼ πολλοῖς
τεκμηρίοις παραστήσω, καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφο-
ρὰς οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν ἀλλ' ὑπὲρ ἑαυτῶν γιγνομένας, ὁπό-
τεροι ταῦτα πράξουσι καὶ τῆς πόλεως ἄρξουσιν. Καὶ 52
γὰρ εἰ ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων ἐστασίαζον, ποῦ κάλ-
λιον ἂν ἦν ἀνδρὶ ἄρχοντι, ἢ Θρασυβούλου Φυλὴν κατ-
ειληφότος, τότ' ἐπιδείξασθαι τὴν αὑτοῦ εὔνοιαν; Ὁ δ'
ἀντὶ τοῦ ἐπαγγείλασθαί τι ἢ πρᾶξαι ἀγαθὸν πρὸς
τοὺς ἐπὶ Φυλῇ, ἐλθὼν μετὰ τῶν ξυναρχόντων εἰς Σα-
λαμῖνα καὶ Ἐλευσῖνάδε τριακοσίους τῶν πολιτῶν ἀπή-
γαγεν εἰς τὸ δεσμωτήριον καὶ μιᾷ ψήφῳ αὐτῶν ἁπάν-
των θάνατον κατεψηφίσατο. Ἐπειδὴ δ' εἰς τὸν Πειραιᾶ 53
ἤλθομεν καὶ αἱ ταραχαὶ γεγενημέναι ἦσαν καὶ περὶ
τῶν διαλλαγῶν οἱ λόγοι ἐγίγνοντο, πολλὰς ἑκάτεροι
ἐλπίδας εἴχομεν πρὸς ἀλλήλους ἔσεσθαι ὡς ἀμφότεροι
ἔδειξαν. Οἱ μὲν γὰρ ἐκ Πειραιῶς κρείττους ὄντες εἴα-
σαν αὐτοὺς ἀπελθεῖν· οἱ δ' εἰς τὸ ἄστυ ἐλθόντες τοὺς 54

μὲν τριάκοντα ἐξέβαλον πλὴν Φείδωνος καὶ Ἐρατοσθέ-
νους, ἄρχοντας δὲ τοὺς ἐκείνοις ἐχθίστους εἵλοντο,
ἡγούμενοι δικαίως ἂν ὑπὸ τῶν αὐτῶν τούς τε τριάκοντα
55 μισεῖσθαι καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ φιλεῖσθαι. Τούτων τοί-
νυν Φείδων ὁ τῶν τριάκοντα γενόμενος καὶ Ἱπποκλῆς
καὶ Ἐπιχάρης ὁ Λαμπτρεὺς καὶ ἕτεροι οἱ δοκοῦντες
εἶναι ἐναντιώτατοι Χαρικλεῖ καὶ Κριτίᾳ καὶ τῇ ἐκείνων
ἑταιρείᾳ, ἐπειδὴ αὐτοὶ εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, πο-
λὺ μείζω στάσιν καὶ πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ
56 τοῖς ἐξ ἄστεος ἐποίησαν· οἳ καὶ φανερῶς ἐπεδείξαντο
ὅτι οὐχ ὑπὲρ τῶν ἐν Πειραιεῖ οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἀδίκως
ἀπολλυμένων ἐστασίαζον, οὐδ' οἱ τεθνεῶτες αὐτοὺς
ἐλύπουν, οὐδ' οἱ μέλλοντες ἀποθανεῖσθαι, ἀλλ' οἱ μεῖ-
57 ζον δυνάμενοι καὶ θᾶττον πλουτοῦντες. Λαβόντες γὰρ
τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν πόλιν ἀμφοτέροις ἐπολέμουν, τοῖς
τε τριάκοντα πάντα κακὰ εἰργασμένοις καὶ ὑμῖν πάν-
τα κακὰ πεπονθόσιν. Καίτοι τοῦτο πᾶσι δῆλον ἦν, ὅτι
εἰ μὲν ἐκεῖνοι ἀδίκως ἔφευγον, ὑμεῖς δικαίως, εἰ δ'
ὑμεῖς ἀδίκως, οἱ τριάκοντα δικαίως. Οὐ γὰρ δὴ ἑτέρων
ἔργων αἰτίαν λαβόντες ἐκ τῆς πόλεως ἐξέπεσον, ἀλλὰ
58 τούτων. Ὥστε σφόδρα χρὴ ὀργίζεσθαι, ὅτι Φείδων
αἱρεθεὶς ὑμᾶς διαλλάξαι καὶ καταγαγεῖν τῶν αὐτῶν
ἔργων Ἐρατοσθένει μετεῖχε καὶ τῇ αὐτῇ γνώμῃ τοὺς
μὲν κρείττους αὑτῶν δι' ὑμᾶς κακῶς ποιεῖν ἕτοιμος
ἦν, ὑμῖν δ' ἀδίκως φεύγουσιν οὐκ ἠθέλησεν ἀποδοῦναι
τὴν πόλιν, ἀλλ' ἐλθὼν εἰς Λακεδαίμονα ἔπειθεν αὐτοὺς
στρατεύεσθαι, διαβάλλων ὅτι Βοιωτῶν ἡ πόλις ἔσται,
59 καὶ ἄλλα λέγων οἷς ᾤετο πείσειν μάλιστα. Οὐ δυ-
νάμενος δὲ τούτου τυχεῖν, εἴτε καὶ τῶν ἱερῶν ἐμπο-
δὼν ὄντων εἴτε καὶ αὐτῶν οὐ βουλομένων, ἑκατὸν

τάλαντα ἐδανείσατο, ἵν' ἔχοι ἐπικούρους μισθοῦσθαι.
Καὶ Λύσανδρον ἄρχοντα ᾐτήσαντο, εὐνούστατον μὲν
ὄντα τῇ ὀλιγαρχίᾳ, κακονούστατον δὲ τῇ πόλει, μι-
σοῦντα δὲ μάλιστα τοὺς ἐν Πειραιεῖ. Μισθωσάμενοι δὲ 60
πάντας ἀνθρώπους ἐπ' ὀλέθρῳ τῆς πόλεως, καὶ πόλεις
ὅλας ἐπάγοντες, καὶ τελευτῶντες Λακεδαιμονίους καὶ τῶν
ξυμμάχων ὁπόσους ἐδύναντο πεῖσαι, οὐ διαλλάξαι ἀλλ'
ἀπολέσαι παρεσκευάζοντο τὴν πόλιν εἰ μὴ δι' ἄνδρας
ἀγαθούς, οἷς ὑμεῖς δηλώσατε παρὰ τῶν ἐχθρῶν δίκην
λαβόντες, ὅτι κἀκείνοις χάριν ἀποδώσετε. Ταῦτα δ' 61
ἐπίστασθε μὲν καὶ αὐτοί, καὶ οἶδ' ὅτι οὐ δεῖ μάρτυ-
ρας παρασχέσθαι· ὅμως δ', ἐγώ τε γὰρ δέομαι ἀνα-
παύσασθαι, ὑμῶν τ' ἐνίοις ἥδιον ὡς πλείστων τοὺς αὐ-
τοὺς λόγους ἀκούειν.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Φέρε δὴ καὶ περὶ Θηραμένους ὡς ἂν δύνωμαι διὰ 62
βραχυτάτων διδάξω. Δέομαι δ' ὑμῶν ἀκοῦσαι ὑπέρ τ'
ἐμαυτοῦ καὶ τῆς πόλεως. Καὶ μηδενὶ τοῦτο παραστῇ.
ὡς Ἐρατοσθένους κινδυνεύοντος Θηραμένους κατηγορῶ·
πυνθάνομαι γὰρ ταῦτα ἀπολογήσεσθαι αὐτόν, ὅτι ἐκεί-
νῳ φίλος ἦν καὶ τῶν αὐτῶν ἔργων μετεῖχεν. Καίτοι 63
σφόδρ' ἂν αὐτὸν οἶμαι μετὰ Θεμιστοκλέους πολιτευό-
μενον προσποιεῖσθαι πράττειν ὅπως οἰκοδομηθήσεται τὰ
τείχη, ὁπότε καὶ μετὰ Θηραμένους ὅπως καθαιρεθή-
σεται. Οὐ γάρ μοι δοκοῦσιν ἴσου ἄξιοι γεγενῆσθαι· ὁ
μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων ἀκόντων ᾠκοδόμησεν αὐτά,
οὗτος δὲ τοὺς πολίτας ἐξαπατήσας καθεῖλεν. Περιέστη- 64
κεν οὖν τῇ πόλει τοὐναντίον ἢ ὡς εἰκὸς ἦν. Ἄξιον μὲν
γὰρ καὶ τοὺς φίλους τοὺς Θηραμένους προσαπολωλέναι,

πλὴν εἴ τις ἐτύγχανεν ἐκείνῳ τἀναντία πράττων· νῦν
δ᾽ ὁρῶ τάς τ᾽ ἀπολογίας εἰς ἐκεῖνον ἀναφερομένας, τούς
τ᾽ ἐκείνῳ ξυνόντας τιμᾶσθαι πειρωμένους, ὥσπερ πολ-
λῶν ἀγαθῶν αἰτίου ἀλλ᾽ οὐ μεγάλων κακῶν γεγενημέ-
65 νου, ὃς πρῶτον μὲν τῆς προτέρας ὀλιγαρχίας αἰτιώ-
τατος ἐγένετο, πείσας ὑμᾶς τὴν ἐπὶ τῶν τετρακοσίων
πολιτείαν ἑλέσθαι. Καὶ ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ τῶν προ-
βούλων ὢν ταῦτ᾽ ἔπραττεν, αὐτὸς δὲ δοκῶν εὐνούστατος
66 εἶναι τοῖς πράγμασι στρατηγὸς ὑπ᾽ αὐτῶν ᾑρέθη. Καὶ
ἕως μὲν ἐτιμᾶτο πιστὸν ἑαυτὸν παρεῖχεν· ἐπειδὴ δὲ
Πείσανδρον μὲν καὶ Κάλλαισχρον καὶ ἑτέρους ἑώρα
προτέρους αὐτοῦ γιγνομένους, τὸ δ᾽ ὑμέτερον πλῆθος οὐκ-
έτι βουλόμενον τούτων ἀκροᾶσθαι, τότ᾽ ἤδη διά τε τὸν
πρὸς ἐκείνους φθόνον καὶ τὸ παρ᾽ ὑμῶν δέος μετέσχε
67 τῶν Ἀριστοκράτους ἔργων. Βουλόμενος δὲ τῷ ὑμετέρῳ
πλήθει δοκεῖν πιστὸς εἶναι Ἀντιφῶντα καὶ Ἀρχεπτό-
λεμον φιλτάτους ὄντας αὐτῷ κατηγορῶν ἀπέκτεινεν,
εἰς τοσοῦτον δὲ κακίας ἦλθεν, ὥστε ἅμα μὲν διὰ τὴν
πρὸς ἐκείνους πίστιν ὑμᾶς κατεδουλώσατο, ἅμα δὲ διὰ
68 τὴν πρὸς ὑμᾶς τοὺς φίλους ἀπώλεσεν. Τιμώμενος δὲ
καὶ τῶν μεγίστων ἀξιούμενος, αὐτὸς ἐπαγγειλάμενος
σώσειν τὴν πόλιν αὐτὸς ἀπώλεσε, φάσκων πρᾶγμα
69 εὑρηκέναι μέγα καὶ πολλοῦ ἄξιον. Ὑπέσχετο δ᾽ εἰρή-
νην ποιήσειν μήτε ὅμηρα δοὺς μήτε τὰ τείχη καθελὼν
μήτε τὰς ναῦς παραδούς· ταῦτα δ᾽ εἰπεῖν μὲν οὐδενὶ
ἠθέλησεν, ἐκέλευσε δ᾽ αὑτῷ πιστεύειν. Ὑμεῖς δέ, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πραττούσης μὲν τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ
βουλῆς σωτηρίαν, ἀντιλεγόντων δὲ πολλῶν Θηραμένει,
εἰδότες δὲ ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι ἄνθρωποι τῶν πολεμίων
ἕνεκεν τἀπόρρητα ποιοῦνται, ἐκεῖνος δ᾽ ἐν τοῖς αὑτοῦ

πολίταις οὐκ ἠθέλησεν εἰπεῖν ταῦθ᾽ ἃ πρὸς τοὺς πολε-
μίους ἔμελλεν ἐρεῖν, ὅμως ἐπετρέψατε αὐτῷ πατρίδα
καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ ὑμᾶς αὐτούς. Ὁ δὲ ὧν 70
μὲν ὑπέσχετο οὐδὲν ἔπραξεν, οὕτω δ᾽ ἐνετεθύμητο ὡς
χρὴ μικρὰν καὶ ἀσθενῆ γενέσθαι τὴν πόλιν, ὥστε περὶ
ὧν οὐδεὶς πώποτε οὔτε τῶν πολεμίων ἐμνήσθη οὔτε
τῶν πολιτῶν ἤλπισε, ταῦθ᾽ ὑμᾶς ἔπεισε πρᾶξαι, οὐχ
ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀναγκαζόμενος, ἀλλ᾽ αὐτὸς ἐκείνοις
ἐπαγγελλόμενος, τοῦ τε Πειραιῶς τὰ τείχη περιελεῖν
καὶ τὴν ὑπάρχουσαν πολιτείαν καταλῦσαι, εὖ εἰδὼς
ὅτι, εἰ μὴ πασῶν τῶν ἐλπίδων ἀποστερήσεσθε, τα-
χεῖαν παρ᾽ αὐτοῦ τὴν τιμωρίαν κομιεῖσθε. Καὶ τὸ τε- 71
λευταῖον, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ πρότερον εἴασε τὴν
ἐκκλησίαν γενέσθαι, ἕως ὁ λεγόμενος ὑπ᾽ ἐκείνου και-
ρὸς ἐπιμελῶς ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐτηρήθη, καὶ μετεπέμψατο
μὲν τὰς μετὰ Λυσάνδρου ναῦς ἐκ Σάμου, ἐπεδήμησε
δὲ τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον. Τότε δὲ τούτων 72
ὑπαρχόντων, καὶ παρόντων Λυσάνδρου καὶ Φιλοχάρους
καὶ Μιλτιάδου, περὶ τῆς πολιτείας τὴν ἐκκλησίαν
ἐποίουν, ἵνα μήτε ῥήτωρ μηδεὶς αὐτοῖς ἐναντιοῖτο μηδὲ
διαπειλοῖτο, ὑμεῖς τε μὴ τὰ τῇ πόλει ξυμφέροντα
ἕλοισθε, ἀλλὰ τἀκείνοις δοκοῦντα ψηφίσαισθε. Ἀνα- 73
στὰς δὲ Θηραμένης ἐκέλευσεν ὑμᾶς τριάκοντα ἀνδράσιν
ἐπιτρέψαι τὴν πόλιν, καὶ τῇ πολιτείᾳ χρῆσθαι ἣν Δρα-
κοντίδης ἀπέφαινεν. Ὑμεῖς δ᾽ ὅμως καὶ οὕτω διακείμε-
νοι ἐθορυβεῖτε ὡς οὐ ποιήσοντες ταῦτα. Ἐγιγνώσκετε
γὰρ ὅτι περὶ δουλείας καὶ ἐλευθερίας ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ ἠκκλησιάζετε. Θηραμένης δέ, ὦ ἄνδρες δικα- 74
σταί, (καὶ τούτων ὑμᾶς αὐτοὺς μάρτυρας παρέξομαι)
εἶπεν ὅτι οὐδὲν αὐτῷ μέλοι τοῦ ὑμετέρου θορύβου,

ἐπειδὴ πολλοὺς μὲν Ἀθηναίων εἰδείη τοὺς τὰ ὅμοια
πράττοντας αὐτῷ, δοκοῦντα δὲ Λυσάνδρῳ καὶ Λακε-
δαιμονίοις λέγοι. Μετ' ἐκεῖνον δὲ Λύσανδρος ἀναστὰς
ἄλλα τε πολλὰ εἶπε καὶ ὅτι παρασπόνδους ὑμᾶς ἔχοι,
καὶ ὅτι οὐ περὶ πολιτείας ὑμῖν ἔσται ἀλλὰ περὶ σω-
75 τηρίας, εἰ μὴ ποιήσεθ' ἃ Θηραμένης κελεύει. Τῶν δ'
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὅσοι ἄνδρες ἀγαθοὶ ἦσαν, γνόντες τὴν
παρασκευὴν καὶ τὴν ἀνάγκην, οἱ μὲν αὐτοῦ μένοντες
ἡσυχίαν ἦγον, οἱ δ' ᾤχοντο ἀπιόντες, τοῦτο γοῦν σφί-
σιν αὐτοῖς ξυνειδότες, ὅτι οὐδὲν κακὸν τῇ πόλει ἐψη-
φίσαντο· ὀλίγοι δέ τινες καὶ πονηροὶ καὶ κακῶς βου-
76 λευόμενοι τὰ προσταχθέντα ἐχειροτόνησαν. Παρήγγελτο
γὰρ αὐτοῖς δέκα μὲν οὓς Θηραμένης ἀπέδειξε χειρο-
τονῆσαι, δέκα δὲ οὓς οἱ καθεστηκότες ἔφοροι κελεύοιεν,
δέκα δ' ἐκ τῶν παρόντων· οὕτω γὰρ τὴν ὑμετέραν
ἀσθένειαν ἑώρων καὶ τὴν αὑτῶν δύναμιν ἠπίσταντο,
ὥστε πρότερον ᾔδεσαν τὰ μέλλοντα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
77 πραχθήσεσθαι. Ταῦτα δ' οὐκ ἐμοὶ δεῖ πιστεῦσαι, ἀλλ'
ἐκείνῳ· πάντα γὰρ τὰ ὑπ' ἐμοῦ εἰρημένα ἐν τῇ βουλῇ
ἀπολογούμενος ἔλεγεν, ὀνειδίζων μὲν τοῖς φεύγουσιν,
ὅτι δι' αὐτὸν κατέλθοιεν, οὐδὲν φροντιζόντων Λακεδαι-
μονίων, ὀνειδίζων δὲ τοῖς τῆς πολιτείας μετέχουσιν ὅτι
πάντων τῶν πεπραγμένων τοῖς εἰρημένοις τρόποις ὑπ'
ἐμοῦ αὐτὸς αἴτιος γεγενημένος τοιούτων αὐτῶν τυγχά-
νοι, πολλὰς πίστεις αὐτὸς ἔργῳ δεδωκὼς καὶ παρ' ἐκεί-
78 νων ὅρκους εἰληφώς. Καὶ τοσούτων καὶ ἑτέρων κακῶν
καὶ αἰσχρῶν καὶ πάλαι καὶ νεωστὶ καὶ μικρῶν καὶ
μεγάλων αἰτίου γεγενημένου τολμήσουσιν αὐτοὺς φί-
λου: ὄντας ἀποφαίνειν, οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν ἀποθανόντος
Θηραμένους ἀλλ' ὑπὸ τῆς αὑτοῦ πονηρίας, καὶ δικαίως

μὲν ἐν ὀλιγαρχίᾳ δίκην δόντος (ἤδη γὰρ αὐτὴν κατέ-
λυε), δικαίως δ' ἂν ἐν δημοκρατίᾳ. Δὶς γὰρ ὑμᾶς κατ-
εδουλώσατο, τῶν μὲν παρόντων καταφρονῶν, τῶν δ'
ἀπόντων ἐπιθυμῶν, καὶ τῷ καλλίστῳ ὀνόματι χρώμε-
νος δεινοτάτων ἔργων διδάσκαλος καταστάς.

Περὶ μὲν τοίνυν Θηραμένους ἱκανά μοί ἐστι τὰ 79
κατηγορημένα· ἥκει δ' ὑμῖν ἐκεῖνος ὁ καιρός, ἐν ᾧ δεῖ
ξυγγνώμην καὶ ἔλεον μὴ εἶναι ἐν ταῖς ὑμετέραις γνώ-
μαις, ἀλλὰ παρ' Ἐρατοσθένους καὶ τῶν τουτῳῒ ξυν-
αρχόντων δίκην λαβεῖν, μηδὲ μαχομένους μὲν κρείτ-
τους εἶναι τῶν πολεμίων, ψηφιζομένους δὲ ἥττους τῶν
ἐχθρῶν. Μηδ' ὧν φασι μέλλειν πράξειν πλείω χάριν 80
αὐτοῖς ἴστε, ἢ ὧν ἐποίησαν ὀργίζεσθε· μηδ' ἀποῦσι.
μὲν τοῖς τριάκοντα ἐπιβουλεύετε, παρόντας δ' ἀφῆτε·
μηδὲ τῆς τύχης, ἣ τούτους παρέδωκε τῇ πόλει, κά-
κιον ὑμῖν αὐτοῖς βοηθήσητε.

Κατηγόρηται δὴ Ἐρατοσθένους καὶ τῶν τούτου φί- 81
λων, εἰς οὓς τὰς ἀπολογίας ἀνοίσει καὶ μεθ' ὧν αὐτῷ
ταῦτα πέπρακται. Ὁ μέντοι ἀγὼν οὐκ ἐξ ἴσου τῇ
πόλει καὶ Ἐρατοσθένει· οὗτος μὲν γὰρ κατήγορος καὶ
δικαστὴς αὐτὸς ἦν τῶν κρινομένων, ἡμεῖς δὲ νυνὶ εἰς
κατηγορίαν καὶ ἀπολογίαν καθέσταμεν. Καὶ οὗτοι μὲν 82
τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας ἀκρίτους ἀπέκτειναν, ὑμεῖς δὲ
τοὺς ἀπολέσαντας τὴν πόλιν κατὰ τὸν νόμον ἀξιοῦτε
κρίνειν, παρ' ὧν οὐδ' ἂν παρανόμως βουλόμενοι δίκην
λαμβάνειν ἀξίαν τῶν ἀδικημάτων ὧν τὴν πόλιν ἠδι-
κήκασι λάβοιτε. Τί γὰρ ἂν παθόντες δίκην τὴν ἀξίαν
εἴησαν τῶν ἔργων δεδωκότες; Πότερον, εἰ αὐτοὺς ἀπο- 83
κτείνοιτε καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν, ἱκανὴν ἂν τοῦ φόνου
δίκην λάβοιμεν, ὧν οὗτοι πατέρας καὶ υἱεῖς καὶ ἀδελ-

φοὺς ἀκρίτους ἀπέκτειναν; Ἀλλὰ γὰρ εἰ τὰ χρή-
ματα τὰ φανερὰ δημεύσαιτε, καλῶς ἂν ἔχοι ἢ τῇ
πόλει, ἧς οὗτοι πολλὰ εἰλήφασιν, ἢ τοῖς ἰδιώταις, ὧν
84 οἰκίας ἐξεπόρθησαν; Ἐπειδὴ τοίνυν πάντα ποιοῦντες
δίκην (ἱκανὴν) παρ' αὐτῶν οὐκ ἂν δύναισθε λαβεῖν, πῶς
οὐκ αἰσχρὸν ὑμῖν καὶ ἡντινοῦν ἀπολιπεῖν, ἥντινά τις
βούλοιτο παρὰ τούτων λαμβάνειν; Πᾶν δ' ἄν μοι δοκεῖ
τολμῆσαι ὅστις νυνί, οὐχ ἑτέρων ὄντων τῶν δικαστῶν
ἀλλ' αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων, ἥκει ἀπολογησό-
μενος πρὸς αὐτοὺς τοὺς μάρτυρας τῆς τούτου πονη-
ρίας· τοσοῦτον οὖν ὑμῶν καταπεφρόνηκεν ἢ ἑτέροις
85 πεπίστευκεν. Ὧν ἀμφοτέρων ἄξιον ἐπιμεληθῆναι ἐν-
θυμουμένους ὅτι οὔτ' ἂν ἐκεῖνα ἐδύναντο ποιεῖν μὴ
ἑτέρων ξυμπραττόντων οὔτ' ἂν νῦν ἐπεχείρησαν ἐλθεῖν
μὴ ὑπὸ τῶν αὐτῶν οἰόμενοι σωθήσεσθαι, οἳ οὐ τούτοις
ἥκουσι βοηθήσοντες, ἀλλ' ἡγούμενοι πολλὴν ἄδειαν σφί-
σιν ἔσεσθαι καὶ τοῦ λοιποῦ ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται,
εἰ τοὺς μεγίστων κακῶν αἰτίους λαβόντες ἀφήσετε.

86 Ἀλλὰ καὶ τῶν ξυνερούντων αὐτοῖς ἄξιον θαυμά-
ζειν, πότερον ὡς καλοὶ κἀγαθοὶ αἰτήσονται, τὴν αὐ-
τῶν ἀρετὴν πλείονος ἀξίαν ἀποφαίνοντες τῆς τούτων
πονηρίας· ἐβουλόμην μέντἂν αὐτοὺς οὕτω προθύμους
εἶναι σώζειν τὴν πόλιν, ὥσπερ οὗτοι ἀπολλύναι· ἢ ὡς
δεινοὶ λέγειν ἀπολογήσονται καὶ τὰ τούτων ἔργα πολ-
λοῦ ἄξια ἀποφανοῦσιν. Ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν οὐδεὶς
αὐτῶν οὐδὲ τὰ δίκαια πώποτε ἐπεχείρησεν εἰπεῖν.

87 Ἀλλὰ τοὺς μάρτυρας ἄξιον ἰδεῖν, οἳ τούτοις μαρ-
τυροῦντες αὐτῶν κατηγοροῦσι, σφόδρα ἐπιλήσμονας
καὶ εὐήθεις νομίζοντες ὑμᾶς εἶναι, εἰ διὰ μὲν τοῦ
ὑμετέρου πλήθους ἀδεῶς ἡγοῦνται τοὺς τριάκοντα σώ-

σειν, διὰ δ' Ἐρατοσθένην καὶ τοὺς ξυνάρχοντας αὐτοῦ
δεινὸν ἦν καὶ τῶν τεθνεώτων ἐπ' ἐκφορὰν ἐλθεῖν. Καί- 88
τοι οὗτοι μὲν σωθέντες πάλιν ἂν δύναιντο τὴν πόλιν
ἀπολέσαι· ἐκεῖνοι δέ, οὓς οὗτοι ἀπώλεσαν, τελευτή-
σαντες τὸν βίον πέρας ἔχουσι τῆς παρὰ τῶν ἐχθρῶν
τιμωρίας. Οὔκουν δεινὸν εἰ τῶν μὲν ἀδίκως τεθνεώ-
των οἱ φίλοι ξυναπώλλυντο, αὐτοῖς δὲ τοῖς τὴν πόλιν
ἀπολέσασιν ἦ που ἐπ' ἐκφορὰν πολλοὶ ἥξουσιν, ὁπότε
βοηθεῖν τοσοῦτοι παρασκευάζονται; Καὶ μὲν δὴ πολὺ 89
ῥᾷον ἡγοῦμαι εἶναι ὑπὲρ ὧν ὑμεῖς ἐπάσχετε ἀντει-
πεῖν, ἢ ὑπὲρ ὧν οὗτοι πεποιήκασιν ἀπολογήσασθαι.
Καίτοι λέγουσιν ὡς Ἐρατοσθένης ἐλάχιστα τῶν τριά-
κοντα κακὰ εἴργασται, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸν ἀξιοῦσι
σωθῆναι· ὅτι δὲ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων πλεῖστα εἰς
ὑμᾶς ἐξημάρτηκεν, οὐκ οἴονται χρῆναι αὐτὸν ἀπολέ-
σθαι. Ὑμεῖς δὲ δείξετε ἥντινα γνώμην ἔχετε περὶ 90
τῶν πραγμάτων. Εἰ μὲν γὰρ τούτου καταψηφιεῖσθε,
δῆλοι ἔσεσθε ὡς ὀργιζόμενοι τοῖς πεπραγμένοις· εἰ δὲ
ἀποψηφιεῖσθε, ὀφθήσεσθε τῶν αὐτῶν ἔργων ἐπιθυμηταὶ
τούτοις ὄντες, καὶ οὐχ ἕξετε λέγειν ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν
τριάκοντα προσταχθέντα ποιεῖτε· νυνὶ μὲν γὰρ οὐδεὶς 91
ὑμᾶς ἀναγκάζει παρὰ τὴν ὑμετέραν γνώμην ἀποψη-
φίζεσθαι. Ὥστε ξυμβουλεύω μὴ τούτων ἀποψηφισα-
μένους ὑμῶν αὐτῶν καταψηφίσασθαι. Μηδ' οἴεσθε κρύ-
βδην τὴν ψῆφον εἶναι· φανερὰν γὰρ τῇ πόλει τὴν
ὑμετέραν γνώμην ποιήσετε.

Βούλομαι δ' ὀλίγα ἑκατέρους ἀναμνήσας καταβαί- 92
νειν, τούς τ' ἐξ ἄστεος καὶ τοὺς ἐκ Πειραιῶς, ἵνα τὰς
ὑμῖν διὰ τούτων γεγενημένας ξυμφορὰς παραδείγματα
ἔχοντες τὴν ψῆφον φέρητε. Καὶ πρῶτον μὲν ὅσοι ἐξ

ἄστεός ἐστε, σκέψασθε ὅτι ὑπὸ τούτων οὕτω σφόδρα
ἤρχεσθε, ὥστ' ἀδελφοῖς καὶ υἱέσι καὶ πολίταις ἠναγκά-
ζεσθε πολεμεῖν τοιοῦτον πόλεμον, ἐν ᾧ ἡττηθέντες μὲν
τοῖς νικήσασι τὸ ἴσον ἔχετε, νικήσαντες δ' ἂν τούτοις
93 ἐδουλεύετε. Καὶ τοὺς ἰδίους οἴκους οὗτοι μὲν ἐκ τῶν
πραγμάτων μεγάλους ἐκτήσαντο, ὑμεῖς δὲ διὰ τὸν
πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἐλάττους ἔχετε. Ξυνωφελεῖσθαι
μὲν γὰρ ὑμᾶς οὐκ ἠξίουν, ξυνδιαβάλλεσθαι δ' ἠνάγκα-
ζον, εἰς τοσοῦτον ὑπεροψίας ἐλθόντες ὥστ' οὐ τῶν ἀγα-
θῶν κοινούμενοι πιστοὺς ὑμᾶς ἐκτῶντο, ἀλλὰ τῶν ὀνει-
94 δῶν μεταδιδόντες εὔνους ᾤοντο εἶναι. Ἀνθ' ὧν ὑμεῖς
νῦν ἐν τῷ θαρραλέῳ ὄντες, καθ' ὅσον δύνασθε, καὶ ὑπὲρ
ὑμῶν αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν ἐκ Πειραιῶς τιμωρήσασθε,
ἐνθυμηθέντες μὲν ὅτι ὑπὸ τούτων πονηροτάτων ὄντων
ἤρχεσθε, ἐνθυμηθέντες δὲ ὅτι μετ' ἀνδρῶν νῦν ἀρίστων
πολιτεύεσθε καὶ τοῖς πολεμίοις μάχεσθε καὶ περὶ τῆς
πόλεως βουλεύεσθε, ἀναμνησθέντες δὲ τῶν ἐπικούρων,
οὓς οὗτοι φύλακας τῆς σφετέρας ἀρχῆς καὶ τῆς ὑμε-
95 τέρας δουλείας εἰς τὴν ἀκρόπολιν κατέστησαν. Καὶ
πρὸς ὑμᾶς μὲν ἔτι πολλῶν ὄντων εἰπεῖν τοσαῦτα λέγω.
Ὅσοι δ' ἐκ Πειραιῶς ἐστε, πρῶτον μὲν τῶν ὅπλων
ἀναμνήσθητε, ὅτι πολλὰς μάχας ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ μα-
χεσάμενοι οὐχ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀλλ' ὑπὸ τούτων
εἰρήνης οὔσης ἀφῃρέθητε τα ὅπλα, ἔπειθ' ὅτι ἐξεκη-
ρύχθητε μὲν ἐκ τῆς πόλεως, ἣν ὑμῖν οἱ πατέρες παρ-
έδοσαν, φεύγοντας δ' ὑμᾶς ἐκ τῶν πόλεων ἐξῃτοῦντο.
96 Ἀνθ' ὧν ὀργίσθητε μὲν ὥσπερ ὅτ' ἐφεύγετε, ἀναμνή-
σθητε δὲ καὶ τῶν ἄλλων κακῶν ἃ πεπόνθατε ὑπ' αὐ-
τῶν, οἳ τοὺς μὲν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, τοὺς δ' ἐκ τῶν ἱερῶν
ξυναρπάζοντες βιαίως ἀπέκτειναν, τοὺς δ' ἀπὸ τέκνων

καὶ γονέων καὶ γυναικῶν ἀφέλκοντες φονέας αὑτῶν
ἠνάγκασαν γενέσθαι καὶ οὐδὲ ταφῆς τῆς νομιζομένης
εἴασαν τυχεῖν, ἡγούμενοι τὴν αὑτῶν ἀρχὴν βεβαιοτέ-
ραν εἶναι τῆς παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίας. Ὅσοι δὲ τὸν 97
θάνατον διέφυγον, πολλαχοῦ κινδυνεύσαντες καὶ εἰς
πολλὰς πόλεις πλανηθέντες καὶ πανταχόθεν ἐκκηρυτ-
τόμενοι, ἐνδεεῖς ὄντες τῶν ἐπιτηδείων, οἱ μὲν ἐν πο-
λεμίᾳ τῇ πατρίδι τοὺς παῖδας καταλιπόντες, οἱ δ' ἐν
ξένῃ γῇ, πολλῶν ἐναντιουμένων ἤλθετε εἰς τὸν Πειραιᾶ.
πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων κινδύνων ὑπαρξάντων ἄνδρες
ἀγαθοὶ γενόμενοι τοὺς μὲν ἠλευθερώσατε, τοὺς δ' εἰς
τὴν πατρίδα κατηγάγετε. Εἰ δ' ἐδυστυχήσατε καὶ τού- 98
των ἡμάρτετε, αὐτοὶ μὲν ἂν δείσαντες ἐφεύγετε μὴ
πάθητε τοιαῦτα οἷα καὶ πρότερον, καὶ οὔτ' ἂν ἱερὰ
οὔτε βωμοὶ ὑμᾶς ἀδικουμένους διὰ τοὺς τούτων τρό-
πους ὠφέλησαν, ἃ καὶ τοῖς ἀδικοῦσι σωτήρια γίγνεται·
οἱ δὲ παῖδες ὑμῶν, ὅσοι μὲν ἐνθάδε ἦσαν, ὑπὸ τούτων
ἂν ὑβρίζοντο, οἱ δ' ἐπὶ ξένης μικρῶν ἂν ἕνεκα ξυμβο-
λαίων ἐδούλευον ἐρημίᾳ τῶν ἐπικουρησόντων.

Ἀλλὰ γὰρ οὐ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι βούλομαι λέ- 99
γειν, τὰ πραχθέντα ὑπὸ τούτων οὐ δυνάμενος εἰπεῖν·
οὐδὲ γὰρ ἑνὸς κατηγόρου οὐδὲ δυοῖν ἔργον ἐστίν, ἀλλὰ
πολλῶν. Ὅμως δὲ τῆς ἐμῆς προθυμίας οὐδὲν ἐλλέλει-
πται, ὑπέρ τε τῶν ἱερῶν, ὧν οὗτοι τὰ μὲν ἀπέδοντο
τὰ δ' εἰσιόντες ἐμίαινον, ὑπέρ τε τῆς πόλεως, ἣν μι-
κρὰν ἐποίουν, ὑπέρ τε τῶν νεωρίων, ἃ καθεῖλον, καὶ
ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων, οἷς ὑμεῖς, ἐπειδὴ ζῶσιν ἐπαμῦ-
ναι οὐκ ἠδύνασθε, ἀποθανοῦσι βοηθήσατε. Οἶμαι δ' αὐ- 100
τοὺς ἡμῶν τ' ἀκροᾶσθαι καὶ ὑμᾶς εἴσεσθαι τὴν ψῆφον
φέροντας, ἡγουμένους, ὅσοι μὲν ἂν τούτων ἀποψηφί-

σησθε, αὐτῶν θάνατον καταψηφιεῖσθαι, ὅσοι δ᾽ ἂν παρὰ
τούτων δίκην λάβωσιν, ὑπὲρ αὐτῶν τὰς τιμωρίας πε-
ποιημένους ἔσεσθαι.

Παύσομαι κατηγορῶν. Ἀκηκόατε, ἑοράκατε, πεπόν-
θατε, ἔχετε. Δικάζετε.

13.

ΚΑΤΑ ΑΓΟΡΑΤΟΥ ΕΝΔΕΙΞΕΩΣ.

Προσήκει μέν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πᾶσιν ὑμῖν τι-
μωρεῖν ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν οἳ ἀπέθανον εὖνοι ὄντες τῷ
πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, προσήκει δὲ κἀμοὶ οὐχ ἥκιστα·
κηδεστὴς γάρ μοι ἦν Διονυσόδωρος καὶ ἀνεψιός. Τυγχά-
νει οὖν ἐμοὶ ἡ αὐτὴ ἔχθρα πρὸς Ἀγόρατον τουτονὶ
καὶ τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ ὑπάρχουσα· ἔπραξε γὰρ
οὗτος τοιαῦτα, δι᾽ ἃ ὑπ᾽ ἐμοῦ νυνὶ εἰκότως μισεῖται,
ὑπό τε ὑμῶν, ἂν θεὸς θέλῃ, δικαίως τιμωρηθήσεται.
2 Διονυσόδωρον γὰρ τὸν κηδεστὴν τὸν ἐμὸν καὶ ἑτέρους
πολλούς, ὧν δὴ τὰ ὀνόματα ἀκούσεσθε, ἄνδρας ὄντας
ἀγαθοὺς περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον, ἐπὶ τῶν τριά-
κοντα ἀπέκτεινε, μηνυτὴς κατ᾽ ἐκείνων γενόμενος.
Ποιήσας δὲ ταῦτα ἐμὲ μὲν ἰδίᾳ καὶ ἕκαστον τῶν προσ-
ηκόντων μεγάλα ἐζημίωσε, τὴν δὲ πόλιν κοινῇ πᾶ-
σαν τοιούτων ἀνδρῶν ἀποστερήσας οὐ μικρά, ὡς ἐγὼ
3 νομίζω, ἔβλαψεν. Ἐγὼ οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, δίκαιον
καὶ ὅσιον ἡγοῦμαι εἶναι καὶ ἐμοὶ καὶ ὑμῖν ἅπασι τι-
μωρεῖσθαι καθ᾽ ὅσον ἕκαστος δύναται· καὶ ποιοῦσι ταῦτα
νομίζω ἡμῖν καὶ παρὰ θεῶν καὶ παρ᾽ ἀνθρώπων ἄμει-
νον ἂν γίγνεσθαι. Δεῖ δ᾽ ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐξ
4 ἀρχῆς τῶν πραγμάτων ἁπάντων ἀκοῦσαι, ἵν᾽ εἰδῆτε

πρῶτον μὲν ᾧ τρόπῳ ὑμῖν ἡ δημοκρατία κατελύθη καὶ
ὑφ᾽ ὅτου, ἔπειτα δ᾽ ᾧ τρόπῳ οἱ ἄνδρες ὑπ᾽ Ἀγοράτου
ἀπέθανον, καὶ δὴ ὅ τι ἀποθνήσκειν μέλλοντες ἐπέσκη-
ψαν· ἅπαντα γὰρ ταῦτα ἀκριβῶς ἂν μαθόντες ἥδιον
καὶ ὁσιώτερον Ἀγοράτου τουτουὶ καταψηφίζοισθε. Ὅθεν
οὖν ἡμεῖς τε ῥᾷστα διδάξομεν καὶ ὑμεῖς μαθήσεσθε,
ἐντεῦθεν ὑμῖν ἄρξομαι διηγεῖσθαι.

Ἐπειδὴ γὰρ αἱ νῆες αἱ ὑμέτεραι διεφθάρησαν καὶ 5
τὰ πράγματα ἐν τῇ πόλει ἀσθενέστερα ἐγεγένητο, οὐ
πολλῷ χρόνῳ ὕστερον αἵ τε νῆες αἱ Λακεδαιμονίων
ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ ἀφικνοῦνται, καὶ ἅμα λόγοι πρὸς
Λακεδαιμονίους περὶ εἰρήνης ἐγίγνοντο. Ἐν δὲ τῷ χρό- 6
νῳ τούτῳ οἱ βουλόμενοι νεώτερα πράγματα ἐν τῇ πό-
λει γίγνεσθαι ἐπεβούλευον, νομίζοντες κάλλιστον και-
ρὸν εἰληφέναι καὶ μάλιστα ἐν τῷ τότε χρόνῳ τὰ πράγ-
ματα, ὡς αὐτοὶ ἐβούλοντο, καταστήσεσθαι. Ἡγοῦντο 7
δ᾽ οὐδὲν ἄλλο σφίσιν ἐμποδὼν εἶναι ἢ τοὺς τοῦ δήμου
προεστηκότας καὶ τοὺς στρατηγοῦντας καὶ ταξιαρ-
χοῦντας. Τούτους οὖν ἐβούλοντο ἁμωσγέπως ἐκποδὼν
ποιήσασθαι, ἵνα ῥᾳδίως ἃ βούλοιντο διαπράττοιντο.
Πρῶτον μὲν οὖν Κλεοφῶντι ἐπέθεντο ἐκ τρόπου τοιούτου.
Ὅτε γὰρ ἡ πρώτη ἐκκλησία περὶ τῆς εἰρήνης ἐγίγνε- 8
το, καὶ οἱ παρὰ Λακεδαιμονίων ἥκοντες ἔλεγον ἐφ᾽
οἷς ἕτοιμοι εἶεν τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι Λακεδαιμόνιοι,
εἰ κατασκαφείη τῶν τειχῶν τῶν μακρῶν ἐπὶ δέκα
στάδια ἑκατέρου, τότε ὑμεῖς τε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
οὐκ ἠνέσχεσθε ἀκούσαντες περὶ τῶν τειχῶν τῆς κατα-
σκαφῆς, Κλεοφῶν τε ὑπὲρ ὑμῶν πάντων ἀναστὰς
ἀντεῖπεν ὡς οὐδενὶ τρόπῳ οἷόν τε εἴη ποιεῖν ταῦτα.
Μετὰ δὲ ταῦτα Θηραμένης, ἐπιβουλεύων τῷ πλήθει 9

τῷ ὑμετέρῳ ἀναστὰς λέγει ὅτι, ἐὰν αὐτὸν ἕλησθε
περὶ τῆς εἰρήνης πρεσβευτὴν αὐτοκράτορα, ποιήσει
ὥστε μήτε τῶν τειχῶν ἀφελεῖν μήτε ἄλλο τὴν πόλιν
ἐλαττῶσαι μηδέν· οἴοιτο δὲ καὶ ἄλλο τι ἀγαθὸν παρὰ
10 Λακεδαιμονίων τῇ πόλει εὑρήσεσθαι. Πεισθέντες δ' ὑμεῖς
εἵλεσθε ἐκεῖνον πρεσβευτὴν αὐτοκράτορα, ὃν τῷ προ-
τέρῳ ἔτει στρατηγὸν χειροτονηθέντα ἀπεδοκιμάσατε,
11 οὐ νομίζοντες εὔνουν εἶναι τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ. Ἐκεῖ-
νος μὲν οὖν ἐλθὼν εἰς Λακεδαίμονα ἔμεινεν ἐκεῖ πολὺν
χρόνον, καταλιπὼν ὑμᾶς πολιορκουμένους, εἰδὼς τὸ
ὑμέτερον πλῆθος ἐν ἀπορίᾳ ἐχόμενον καὶ διὰ τὸν πό-
λεμον καὶ τὰ κακὰ τοὺς πολλοὺς τῶν ἐπιτηδείων ἐν-
δεεῖς ὄντας, νομίζων, εἰ διαθείη ὑμᾶς ἀπόρως ὥσπερ
διέθηκεν, ἀσμένους ὁποιαντινοῦν ἐθελῆσαι ἂν εἰρήνην
12 ποιήσασθαι. Οἱ δ' ἐνθάδε ὑπομένοντες καὶ ἐπιβουλεύον-
τες καταλῦσαι τὴν δημοκρατίαν εἰς ἀγῶνα Κλεοφῶντα
καθιστᾶσι, πρόφασιν μὲν ὅτι οὐκ ἦλθεν εἰς τὰ ὅπλα
ἀναπαυσόμενος, τὸ δ' ἀληθὲς ὅτι ἀντεῖπεν ὑπὲρ ὑμῶν
μὴ καθαιρεῖν τὰ τείχη. Ἐκείνῳ μὲν οὖν δικαστήριον
παρασκευάσαντες καὶ εἰσελθόντες οἱ βουλόμενοι ὀλιγαρ-
χίαν καταστήσασθαι ἀπέκτειναν ἐπὶ τῇ προφάσει ταύ-
13 τῃ. Θηραμένης δ' ὕστερον ἀφικνεῖται ἐκ Λακεδαίμονος.
Προσιόντες δ' αὐτῷ τῶν τε στρατηγῶν τινες καὶ τῶν
ταξιάρχων, ὧν ἦν Στρομβιχίδης καὶ Διονυσόδωρος,
καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν πολιτῶν εὖνοι ὄντες ὑμῖν, ὥς γ'
ἐδήλωσαν ὕστερον, ἠγανάκτουν σφόδρα. Ἦλθε γὰρ
φέρων εἰρήνην τοιαύτην, οἵαν ἡμεῖς ἔργῳ μαθόντες
ἔγνωμεν· πολλοὺς γὰρ τῶν πολιτῶν κἀγαθοὺς ἀπωλέ-
σαμεν καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἐξηλάθημεν. Ἦν
14 γὰρ ἀντὶ μὲν τοῦ ἐπὶ δέκα στάδια τῶν μακρῶν τειχῶν

ἀφελεῖν ὅλα τὰ μακρὰ τείχη κατασκάψαι, ἀντὶ δὲ
τοῦ ἄλλο τι ἀγαθὸν τῇ πόλει εὑρέσθαι τάς τε ναῦς
παραδοῦναι τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τὸ περὶ τὸν Πει-
ραιᾶ τεῖχος περιελεῖν. Ὁρῶντες δ' οὗτοι οἱ ἄνδρες ὀνό- 15
ματι μὲν εἰρήνην γενομένην, τῷ δ' ἔργῳ τὴν δημο-
κρατίαν καταλυομένην, οὐκ ἔφασαν ἐπιτρέψειν ταῦτα
γενέσθαι, οὐκ ἐλεοῦντες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ τείχη,
εἰ πεσεῖται, οὐδὲ κηδόμενοι τῶν νεῶν, εἰ Λακεδαιμο-
νίοις παραδοθήσονται (οὐδὲν γὰρ αὐτοῖς τούτων πλέον
ἢ ἡμῶν ἑκάστῳ προσῆκεν), ἀλλ' αἰσθόμενοι ἐκ τοῦ 16
τρόπου τούτου τὸ ὑμέτερον πλῆθος καταλυθησόμενον,
οὐδ' (ὥς φασί τινες) οὐκ ἐπιθυμοῦντες εἰρήνην γίγνε-
σθαι, ἀλλὰ βουλόμενοι βελτίω ταύτης εἰρήνην τῷ δήμῳ
τῷ Ἀθηναίων ποιήσασθαι. Ἐνόμιζον δὲ δυνήσεσθαι
καὶ ἔπραξαν ἂν ταῦτα, εἰ μὴ ὑπ' Ἀγοράτου τουτουῒ
ἀπώλοντο. Γνοὺς δὲ ταῦτα Θηραμένης καὶ οἱ ἄλλοι 17
οἱ ἐπιβουλεύοντες ὑμῖν, ὅτι εἰσί τινες οἳ κωλύσουσι
τὸν δῆμον καταλυθῆναι καὶ ἐναντιώσονται περὶ τῆς
ἐλευθερίας, εἵλοντο, πρὶν τὴν ἐκκλησίαν τὴν περὶ τῆς
εἰρήνης γενέσθαι, τούτους πρῶτον εἰς διαβολὰς καὶ
κινδύνους καταστῆσαι, ἵνα μηδεὶς ἐκεῖ ὑπὲρ τοῦ ὑμε-
τέρου πλήθους ἀντιλέγοι. Ἐπιβουλὴν οὖν τοιαύτην ἐπι-
βουλεύουσιν. Πείθουσι γὰρ Ἀγόρατον τουτονὶ μηνυτὴν 18
κατὰ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ταξιάρχων γενέσθαι,
οὐ ξυνειδότα ἐκείνοις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδέν (οὐ
γὰρ δήπου ἐκεῖνοι οὕτως ἀνόητοι ἦσαν καὶ ἄφιλοι,
ὥστε περὶ τηλικούτων ἂν πραγμάτων πράττοντες Ἀγό-
ρατον ὡς πιστὸν καὶ εὔνουν, δοῦλον καὶ ἐκ δούλων
ὄντα, παρεκάλεσαν), ἀλλ' ἐδόκει αὐτοῖς οὗτος ἐπιτή-
δειος εἶναι μηνυτής. Ἐβούλοντο οὖν ἄκοντα δοκεῖν αὐ- 19

τὸν καὶ μὴ ἑκόντα μηνύειν, ὅπως πιστότερα ὑμῖν
ὑποφαίνοιτο. Ὡς δὲ ἑκὼν ἐμήνυσε, καὶ ὑμᾶς οἶμαι
ἐκ τῶν πεπραγμένων αἰσθήσεσθαι. Εἰσπέμπουσι γὰρ
εἰς τὴν βουλὴν Θεόκριτον τὸν τοῦ Ἐλαφοστίκτου κα-
λούμενον· ὁ δὲ Θεόκριτος οὗτος ἑταῖρος ἦν τῷ Ἀγο-
20 ράτῳ καὶ ἐπιτήδειος. Ἡ δὲ βουλὴ ἡ πρὸ τῶν τριά-
κοντα βουλεύουσα διέφθαρτο καὶ ὀλιγαρχίας ἐπεθύμει,
ὡς ἴστε, μάλιστα. Τεκμήριον δέ· οἱ γὰρ πολλοὶ ἐξ
ἐκείνης τῆς βουλῆς τὴν ὑστέραν βουλὴν τὴν ἐπὶ τῶν
τριάκοντα ἐβούλευον. Τοῦ δ' ἕνεκα ταῦτα λέγω ὑμῖν;
Ἵν' εἰδῆτε ὅτι τὰ ψηφίσματα τὰ ἐξ ἐκείνης τῆς βου-
λῆς οὐκ ἐπ' εὐνοίᾳ τῇ ὑμετέρᾳ ἀλλ' ἐπὶ καταλύσει
τοῦ δήμου τοῦ ὑμετέρου ἅπαντα ἐγένετο, καὶ ὡς
21 τοιούτοις οὖσιν αὐτοῖς τὸν νοῦν προσέχητε. Εἰσελθὼν
δ' εἰς ταύτην τὴν βουλὴν ἐν ἀπορρήτῳ Θεόκριτος μη-
νύει ὅτι ξυλλέγονταί τινες ἐναντιωσόμενοι τοῖς τότε
καθισταμένοις πράγμασιν. Τὰ μὲν οὖν ὀνόματα οὐκ
ἔφη αὐτῶν ἐρεῖν καθ' ἕκαστον· ὅρκους τε γὰρ ὀμωμο-
κέναι τοὺς αὐτοὺς ἐκείνοις, καὶ εἶναι ἑτέρους οἳ ἐροῦσι
τὰ ὀνόματα, αὐτὸς δ' οὐκ ἄν ποτε ποιῆσαι ταῦτα.
22 Καίτοι, εἰ μὴ ἐκ παρασκευῆς ἐμηνύετο, πῶς οὐκ ἂν
ἠνάγκασεν ἡ βουλὴ εἰπεῖν τὰ ὀνόματα Θεόκριτον καὶ
μὴ ἀνώνυμον τὴν μήνυσιν ποιήσασθαι; Νυνὶ δὲ τοῦτο
τὸ ψήφισμα ἐψηφίσατο.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

23 Ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐψηφίσθη, κατέρ-
χονται ἐπὶ τὸν Ἀγόρατον εἰς τὸν Πειραιᾶ οἱ αἱρεθέν-
τες τῶν βουλευτῶν καὶ περιτυχόντες αὐτῷ ἐν ἀγορᾷ
ἐζήτουν ἄγειν. Παραγενόμενος δὲ Νικίας καὶ Νικο-

μένης καὶ ἄλλοι τινές, ὁρῶντες τὰ πράγματα οὐχ
οἷα βέλτιστα ἐν τῇ πόλει ὄντα, ἄγειν μὲν τὸν Ἀγό-
ρατον οὐκ ἔφασαν προήσεσθαι, ἀφῃροῦντο δὲ καὶ ἠγ-
γυῶντο καὶ ὡμολόγουν παρέξειν εἰς τὴν βουλήν. Γρα- 24
ψάμενοι δ' οἱ βουλευταὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐγγυωμένων
καὶ κωλυόντων, ἀπιόντες ᾤχοντο εἰς ἄστυ. Ὁ δ' Ἀγό-
ρατος καὶ οἱ ἐγγυηταὶ καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν Μου-
νυχίασιν· ἐπειδὴ δ' ἐκεῖ ἦσαν, ἐβουλεύοντο τί χρὴ
ποιεῖν. Ἐδόκει οὖν τοῖς ἐγγυηταῖς καὶ τοῖς ἄλλοις
ἅπασιν ἐκποδὼν ποιήσασθαι τὸν Ἀγόρατον ὡς τάχι- 25
στα, καὶ παρορμίσαντες δύο πλοῖα Μουνυχίασιν ἐδέ-
οντο αὐτοῦ παντὶ τρόπῳ ἀπελθεῖν Ἀθήνηθεν, καὶ αὐτοὶ
ἔφασαν ξυνεκπλεύσεσθαι, ἕως τὰ πράγματα κατα-
σταίη, λέγοντες ὅτι, εἰ κομισθείη εἰς τὴν βουλήν,
βασανιζόμενος ἴσως ἀναγκασθήσεται ὀνόματα εἰπεῖν
Ἀθηναίων, ὧν ἂν ὑποβάλωσιν οἱ βουλόμενοι κακόν τι
ἐν τῇ πόλει ἐργάζεσθαι. Ταῦτα ἐκείνων δεομένων, 26
καὶ παρασκευασάντων πλοῖα, καὶ αὐτῶν ἑτοίμων ὄν-
των ξυνεκπλεῖν, οὐκ ἠθέλησε πείθεσθαι αὐτοῖς Ἀγό-
ρατος οὑτοσί. Καίτοι, ὦ Ἀγόρατε, εἰ μή τί σοι ἦν
παρεσκευασμένον καὶ ἐπίστευες μηδὲν κακὸν πείσε-
σθαι, πῶς οὐκ ἂν ᾤχου καὶ πλοίων παρεσκευασμένων
καὶ τῶν ἐγγυητῶν ἑτοίμων ὄντων σοι ξυνεκπλεῖν; Ἔτι
γὰρ οἷόν τέ σοι ἦν, καὶ οὔπω ἡ βουλή σου ἐκράτει.
Ἀλλὰ μὲν δὴ οὐχ ὅμοιά γε σοὶ κἀκείνοις ὑπῆρχεν. 27
Πρῶτον μέν γε Ἀθηναῖοι ἦσαν ὥστ' οὐκ ἐδέδισαν βα-
σανισθῆναι· ἔπειτα πατρίδα σφετέραν αὑτῶν καταλι-
πόντες ἕτοιμοι ἦσαν ξυνεκπλεῖν μετὰ σοῦ, ἡγησά-
μενοι ταῦτα μᾶλλον λυσιτελεῖν ἢ τῶν πολιτῶν πολλοὺς
κἀγαθοὺς ὑπὸ σοῦ ἀδίκως ἀπολέσθαι. Σοὶ δὲ πρῶτον

μὲν κίνδυνος ἦν βασανισθῆναι ὑπομείναντι, ἔπειτα δ'
σὺ πατρίδα ἂν σαυτοῦ ἀπέλιπες, ὥστ' ἐκ παντὸς τρό-
28 που σοὶ μᾶλλον ἐκπλεῦσαι ἢ ἐκείνοις ξυνέφερεν, εἰ
μή τι ἦν ᾧ ἐπίστευες. Νῦν δὲ ἄκων μὲν προσποιεῖ,
ἑκὼν δὲ πολλοὺς κἀγαθοὺς Ἀθηναίων ἀπέκτεινας. Ὡς
δὲ παρεσκευάσθη ἅπαντα ἃ ἐγὼ λέγω, καὶ μάρτυρές
εἰσι, καὶ αὐτὸ τὸ ψήφισμα σοῦ τὸ τῆς βουλῆς κατα-
μαρτυρήσει.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

29 Ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐψηφίσθη καὶ
ἦλθον οἱ ἐκ τῆς βουλῆς Μουνυχίαζε, ἑκὼν ἀνέστη
Ἀγόρατος ἀπὸ τοῦ βωμοῦ· καίτοι νῦν γε βίᾳ φησὶν
30 ἀφαιρεθῆναι. Ἐπειδὴ δ' εἰς τὴν βουλὴν ἐκομίσθη, ἀπο-
γράφει Ἀγόρατος πρῶτον μὲν τῶν αὑτοῦ ἐγγυητῶν τὰ
ὀνόματα, ἔπειτα τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ταξιάρχων,
ἔπειτα δὲ καὶ ἄλλων τινῶν πολιτῶν. Ἡ δὲ ἀρχὴ αὕτη
τοῦ παντὸς κακοῦ ἐγένετο. Ὡς δ' ἀπέγραψε τὰ ὀνό-
ματα, οἶμαι μὲν καὶ αὐτὸν ὁμολογήσειν· εἰ δὲ μή,
ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐγὼ αὐτὸν ἐξελέγξω. Ἀπόκριναι δή μοι.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

31 Ἐβούλοντο τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἔτι πλειόνων
αὐτὸν τὰ ὀνόματα ἀπογράψαι· οὕτω σφόδρα ἔρρωτο ἡ
βουλὴ κακόν τι ἐργάζεσθαι, καὶ αὐτὸς οὐκ ἐδόκει αὐ-
τοῖς ἅπαντα τἀληθῆ πω κατειρηκέναι. Τούτους μὲν
οὖν ἅπαντας ἑκὼν ἀπογράφει, οὐδεμιᾶς αὐτῷ ἀνάγ-
32 κης οὔσης. Ἐπειδὴ δ' ἡ ἐκκλησία Μουνυχίασιν ἐν
τῷ θεάτρῳ ἐγίγνετο, οὕτω σφόδρα τινὲς ἐπεμέλοντο
ὅπως καὶ ἐν τῷ δήμῳ περὶ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν

ταξιάρχων μήνυσις γένοιτο (περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἀπέ-
χρη ἡ ἐν τῇ βουλῇ γεγενημένη), ὥστε καὶ ἐκεῖ παρ-
άγουσιν εἰς τὸν δῆμον. Καί μοι ἀπόκριναι, ὦ Ἀγό-
ρατε· οὐ γὰρ ἂν οἶμαί σε ἔξαρνον γενέσθαι ἃ ἐναντίον
Ἀθηναίων ἁπάντων ἐποίησας.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Ὁμολογεῖ μὲν καὶ αὐτός, ὅμως δὲ καὶ τὰ ψηφί- 33
σματα ὑμῖν τοῦ δήμου ἀναγνώσεται.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

Ὅτι μὲν ἀπέγραψεν Ἀγόρατος οὑτοσὶ τῶν ἀνδρῶν
ἐκείνων τὰ ὀνόματα, καὶ τὰ ἐν τῇ βουλῇ καὶ τὰ ἐν
τῷ δήμῳ, καὶ ἔστι φονεὺς ἐκείνων, σχεδόν τι οἶμαι
ὑμᾶς ἐπίστασθαι· ὡς τοίνυν ἁπάντων τῶν κακῶν αἴτιος
τῇ πόλει ἐγένετο καὶ οὐδ' ὑφ' ἑνὸς αὐτὸν προσήκει
ἐλεεῖσθαι, ἐγὼ οἶμαι ὑμῖν ἐν κεφαλαίοις ἀποδείξειν. 34
Ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνοι ξυλληφθέντες ἐδέθησαν, τότε καὶ
ὁ Λύσανδρος εἰς τοὺς λιμένας τοὺς ὑμετέρους εἰσέ-
πλευσε, καὶ αἱ νῆες αἱ ὑμέτεραι Λακεδαιμονίοις παρ-
εδόθησαν, καὶ τὰ τείχη κατεσκάφη. καὶ οἱ τριάκοντα
κατέστησαν, καὶ τί οὐ τῶν δεινῶν τῇ πόλει ἐγένετο; 35
Ἐπειδὴ τοίνυν οἱ τριάκοντα κατέστησαν, εὐθέως κρί-
σιν τοῖς ἀνδράσι τούτοις ἐποίουν ἐν τῇ βουλῇ, ὁ δὲ
δῆμος ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐν δισχιλίοις ἐψηφίσατο. Καί
μοι ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Εἰ μὲν οὖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐκρίνοντο, ῥᾳδίως ἂν 36
ἐσώζοντο· ἅπαντες γὰρ ἤδη ἐγνωκότες ἦτε οὗ ἦν κακοῦ

ἡ πόλις, ἐν ᾧ οὐδὲν ἔτι ὠφελεῖν ἐδύνασθε· νῦν δ' εἰς
τὴν βουλὴν αὐτοὺς τὴν ἐπὶ τῶν τριάκοντα εἰσάγουσιν.
Ἡ δὲ κρίσις τοιαύτη ἐγίγνετο, οἵαν καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ
37 ἐπίστασθε. Οἱ μὲν γὰρ τριάκοντα ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν
βάθρων, οὗ νῦν οἱ πρυτάνεις καθέζονται· δύο δὲ τρα-
πέζα ἐν τῷ πρόσθεν τῶν τριάκοντα ἐκείσθην· τὴν δὲ
ψῆφον οὐκ εἰς καδίσκους ἀλλὰ φανερὰν ἐπὶ τὰς τρα-
πέζας ταύτας ἔδει τίθεσθαι, τὴν μὲν (σώζουσαν) ἐπὶ τὴν
πρώτην, τὴν δὲ καθαιροῦσαν ἐπὶ τὴν ὑστέραν ὥστ' ἐκ
38 τίνος τρόπου ἔμελλέ τις αὐτῶν σωθήσεσθαι; Ἑνὶ δὲ
λόγῳ, ὅσοι εἰς τὸ βουλευτήριον ἐπὶ τῶν τριάκοντα
εἰσῆλθον κριθησόμενοι, ἁπάντων θάνατος κατεγιγνώ-
σκετο καὶ οὐδενὸς ἀπεψηφίσαντο, πλὴν Ἀγοράτου του-
τουΐ· τοῦτον δ' ἀφεῖσαν ὡς εὐεργέτην ὄντα. Ἵνα δ'
εἰδῆτε ὡς πολλοὶ ὑπὸ τούτου τεθνᾶσι, βούλομαι ὑμῖν
τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἀναγνῶναι.

ΟΝΟΜΑΤΑ.

39 Ἐπειδὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, θάνατος αὐτῶν
κατεγνώσθη καὶ ἔδει αὐτοὺς ἀποθνήσκειν, μεταπέμ-
πονται εἰς τὸ δεσμωτήριον ὁ μὲν ἀδελφήν, ὁ δὲ μη-
τέρα, ὁ δὲ γυναῖκα, ὁ δ' ἥτις ἦν ἑκάστῳ αὐτῶν προσ-
ήκουσα, ἵνα τὰ ὕστατα ἀσπασάμενοι τοὺς αὐτῶν
40 οὕτω τὸν βίον τελευτήσειαν. Καὶ δὴ καὶ Διονυσόδω-
ρος μεταπέμπεται τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν εἰς τὸ δε-
σμωτήριον, γυναῖκα ἑαυτοῦ οὖσαν. Πυθομένη δ' ἐκείνη
ἀφικνεῖται, μέλαν ἱμάτιον ἠμφιεσμένη, ὡς εἰκὸς ἦν
ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς τοιαύτῃ ξυμφορᾷ κεχρημένῳ.
41 Ἐναντίον δὲ τῆς ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς Διονυσόδωρος τά
τε οἰκεῖα τὰ ἑαυτοῦ διέθετο ὅπως αὐτῷ ἐδόκει, καὶ περὶ

Ἀγοράτου τουτουὶ ἔλεγεν, ὅτι οἱ αἴτιος ἦν τοῦ θανάτου,
καὶ ἐπεσκηπτεν ἐμοὶ καὶ Διονυσίῳ τουτῳί, τῷ ἀδελφῷ
τῷ αὐτοῦ, καὶ τοῖς φίλοις πᾶσι τιμωρεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ
Ἀγόρατον· καὶ τῇ γυναικὶ τῇ αὐτοῦ ἐπέσκηπτε, νο- 42
μίζων αὐτὴν κυεῖν ἐξ αὐτοῦ, ἐὰν γένηται αὐτῇ παι-
δίον, φράζειν τῷ γενομένῳ ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῦ
Ἀγόρατος ἀπέκτεινε, καὶ κελεύειν τιμωρεῖν ὑπὲρ αὐ-
τοῦ ὡς φονέα ὄντα. Ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω μάρτυρας
τούτων παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Οὗτοι μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπ' Ἀγορά- 43
του ἀπογραφέντες ἀπέθανον. Ἐπεὶ δὲ τούτους ἐκποδὼν
ἐποιήσαντο οἱ τριάκοντα, σχεδὸν οἶμαι ὑμᾶς ἐπίστασθαι
ὡς πολλὰ καὶ δεινὰ μετὰ ταῦτα τῇ πόλει ἐγένετο,
ὧν οὗτος ἁπάντων αἴτιός ἐστιν, ἀποκτείνας ἐκείνους.
Ἀνιῶμαι μὲν οὖν ὑπομιμνήσκων τὰς γεγενημένας ξυμ-
φορὰς τῇ πόλει, ἀνάγκη δ' ἐστίν, ὦ ἄνδρες δικασταί, 44
ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, ἵν' εἰδῆτε ὡς σφόδρα ὑμῖν ἐλεεῖν
προσήκει Ἀγόρατον. Ἴστε μὲν γὰρ τοὺς ἐκ Σαλαμῖνος
τῶν πολιτῶν κομισθέντας, οἷοι ἦσαν καὶ ὅσοι καὶ οἵῳ
ὀλέθρῳ ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἀπώλοντο· ἴστε δὲ τοὺς ἐξ
Ἐλευσῖνος, ὡς πολλοὶ ταύτῃ τῇ ξυμφορᾷ ἐχρήσαντο·
μέμνησθε δὲ καὶ τοὺς ἐνθάδε διὰ τὰς ἰδίας ἔχθρας
ἀπαγομένους εἰς τὸ δεσμωτήριον· οἳ οὐδὲν κακὸν τὴν 45
πόλιν ποιήσαντες ἠναγκάζοντο αἰσχίστῳ καὶ ἀκλεεστά-
τῳ ὀλέθρῳ ἀπόλλυσθαι, οἱ μὲν γονέας πρεσβύτας κα-
ταλείποντες, οἳ ἤλπιζον ὑπὸ τῶν σφετέρων αὐτῶν παί-
δων γηροτροφηθέντες, ἐπειδὴ τελευτήσειαν τὸν βίον,
ταφήσεσθαι, οἱ δ' ἀδελφὰς ἀνεκδότους, οἱ δὲ παῖδας

46 μικροὺς πολλῆς ἔτι θεραπείας δεομένους· οὕς, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, ποίαν τινὰ οἴεσθε γνώμην περὶ τούτου
ἔχειν, ἢ ποίαν τινὰ ἂν ψῆφον θέσθαι, εἰ ἐπ' ἐκείνοις
γένοιτο, ἀποστερηθέντας διὰ τοῦτον τῶν ἡδίστων; Ἔτι
δὲ τὰ τείχη ὡς κατεσκάφη, καὶ αἱ νῆες τοῖς πολε-
μίοις παρεδόθησαν, καὶ τὰ νεώρια καθῃρέθη, καὶ Λα-
κεδαιμόνιοι τὴν ἀκρόπολιν ὑμῶν εἶχον, καὶ ἡ δύναμις
ἅπασα τῆς πόλεως παρελύθη, ὥστε μηδὲν διαφέρειν
47 τῆς ἐλαχίστης πόλεως τὴν πόλιν. Πρὸς δὲ τούτοις τὰς
ἰδίας οὐσίας ἀπωλέσατε καὶ τὸ τελευταῖον ξυλλή-
βδην ἅπαντες ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἐκ τῆς πατρίδος ἐξη-
λάθητε. Ταῦτ' ἐκεῖνοι οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες αἰσθόμενοι οὐκ
48 ἔφασαν ἐπιτρέψειν τὴν εἰρήνην, ὦ ἄνδρες δικασταί,
ποιήσασθαι, οὓς σύ, Ἀγόρατε, βουλομένους ἀγαθόν τι
πρᾶξαι τῇ πόλει ἀπέκτεινας, μηνύσας αὐτοὺς τῇ πό-
λει ἐπιβουλεύειν, καὶ αἴτιος εἶ ἁπάντων τῇ πόλει τῶν
κακῶν τῶν γεγενημένων. Νῦν οὖν μνησθέντες καὶ τῶν
ἰδίων ἕκαστος δυστυχημάτων καὶ τῶν κοινῶν τῆς πό-
λεως τιμωρεῖσθε τὸν αἴτιον τούτων.

49 Θαυμάζω δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅ τι ποτὲ
τολμήσει πρὸς ὑμᾶς ἀπολογεῖσθαι· δεῖ γὰρ αὐτὸν ἀπο-
δεῖξαι ὡς οὐ κατεμήνυσε τῶν ἀνδρῶν τούτων οὐδ' αἴ-
τιος αὐτοῖς ἐστι τοῦ θανάτου, ὃ οὐκ ἂν δύναιτο οὐδέ-
50 ποτε ἀποδεῖξαι. Πρῶτον μὲν γὰρ τὰ ψηφίσματα αὐ-
τοῦ τὰ ἐκ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου καταμαρτυρεῖ,
διαρρήδην ἀγορεύοντα περὶ ὧν Ἀγόρατος κατείρηκεν·
ἔπειτα ἡ κρίσις, ἣν ἐκρίθη ἐπὶ τῶν τριάκοντα καὶ
ἀφείθη, διαρρήδην λέγει, „διότι," φησίν „ἔδοξε τἀλη-
θῆ εἰσαγγεῖλαι". Καί μοι ἀνάγνωθι.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ. ΓΝΩΣΙΣ. ΓΡΑΦΑΙ.

Ὡς μὲν οὖν οὐκ ἀπέγραψεν, οὐδενὶ τρόπῳ δύναιτ' 51
ἂν ἀποδεῖξαι· δεῖ τοίνυν αὐτὸν ὡς δικαίως ἐμήνυσε
ταῦτα ἀποφαίνειν, ὁρῶν αὐτοὺς πονηρὰ καὶ οὐκ ἐπι-
τήδεια τῷ δήμῳ τῷ ὑμετέρῳ πράττοντας. Οἴομαι δ'
οὐδ' ἂν τοῦτο αὐτὸν ἐπιχειρῆσαι ἀποδεικνύναι. Οὐ γὰρ
δήπου, εἴ τι κακὸν τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων εἰργά-
σαντο οἱ τριάκοντα, δεδιότες μὴ καταλυθείη ὁ δῆμος,
τιμωροῦντες ὑπὲρ τοῦ δήμου ἂν αὐτοὺς ἀπέκτειναν,
ἀλλ' οἶμαι πολὺ τοὐναντίον τούτου.

Ἀλλ' ἴσως φήσει ἄκων τοσαῦτα κακὰ ἐργάσασθαι. 52
Ἐγὼ δ' οὐκ οἶμαι, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδ' ἐάν τις
ὑμᾶς ὡς μάλιστα ἄκων μεγάλα κακὰ ἐργάσηται, καὶ
ὧν μὴ οἷόν τε γενέσθαι ἐστὶν ὑπερβολήν, οὐ τούτου
ἕνεκα οὐ δεῖν ὑμᾶς ἀμύνεσθαι. Εἶτα δὲ κἀκεῖνο μέ-
μνησθε, ὅτι ἐξῆν Ἀγοράτῳ τουτῳί, πρὶν εἰς τὴν βου-
λὴν κομισθῆναι, ὅτ' ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐκάθητο Μουνυ-
χίασι, σωθῆναι· καὶ γὰρ πλοῖα παρεσκεύαστο καὶ οἱ
ἐγγυηταὶ ἕτοιμοι ἦσαν ξυναπιέναι. Καίτοι εἰ ἐκείνοις 53
ἐπίθου καὶ ἠθέλησας ἐκπλεῦσαι μετ' ἐκείνων, οὔτ' ἂν
ἑκὼν οὔτ' ἄκων τοσούτους Ἀθηναίους ἀπέκτεινας· νῦν
δὲ πεισθεὶς ὑφ' ὧν τότε ἐπείσθης, εἰ τῶν στρατηγῶν
καὶ τῶν ταξιάρχων τὰ ὀνόματα μόνον εἴποις, μέγα τι
ᾤου παρ' αὐτῶν διαπράξεσθαι. Οὔκουν τούτου ἕνεκα
δεῖ σε παρ' ἡμῶν ξυγγνώμης τινὸς τυχεῖν, ἐπεὶ οὐδ'
ἐκεῖνοι παρὰ σοῦ οὐδεμιᾶς ἔτυχον, οὓς σὺ ἀπέκτεινας.
Καὶ Ἱππίας μὲν ὁ Θάσιος καὶ Ξενοφῶν ὁ Καριδεύς, 54
οἳ ἐπὶ τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ τούτῳ ὑπὸ τῆς βουλῆς μετε-
πέμφθησαν, οὗτοι μὲν ἀπέθανον, ὁ μὲν στρεβλωθείς,

ὁ δὲ Ἱππίας οὕτω . . . ., διότι οὐκ ἄξιοι ἐδόκουν τοῖς
τριάκοντα σωτηρίας εἶναι (οὐδένα γὰρ Ἀθηναίων ἀπώλ-
λυσαν)· Ἀγόρατος δ' ἀφείθη, διότι ἐδόκει τὰ ἥδιστα
πεποιηκέναι.

55 Ἀκούω δ' αὐτὸν καὶ εἰς Μενέστρατον ἀναφέρειν τι
περὶ τῶν γραφῶν τούτων. Τὸ δὲ τοῦ Μενεστράτου
πρᾶγμα τοιοῦτον ἐγένετο. Ὁ Μενέστρατος οὗτος ἀπε-
γράφη ὑπὸ τοῦ Ἀγοράτου καὶ ξυλληφθεὶς ἐδέδετο·
Ἁγνόδωρος δ' ἦν Ἀμφιτροπαιεύς, δημότης τοῦ Μενε-
στράτου, Κριτίου κηδεστὴς τοῦ τῶν τριάκοντα. Οὗτος
οὖν, ὅτε ἡ ἐκκλησία Μουνυχίασιν ἐν τῷ θεάτρῳ ἐγί-
γνετο, ἅμα μὲν βουλόμενος τὸν Μενέστρατον σωθῆναι,
ἅμα δὲ ὡς πλείστους ἀπογραφέντας ἀπολέσθαι, παρ-
άγει αὐτὸν εἰς τὸν δῆμον, καὶ εὑρίσκονται αὐτῷ κατὰ
τὸ ψήφισμα τουτὶ ἄδειαν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

56 Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐγένετο, μηνύει ὁ
Μενέστρατος καὶ προσαπογράφει ἑτέρους τῶν πολιτῶν.
Τοῦτον μέντοι οἱ μὲν τριάκοντα ἀφεῖσαν ὥσπερ Ἀγό-
ρατον τουτονί, δόξαντα τἀληθῆ εἰσαγγεῖλαι, ὑμεῖς δὲ
πολλῷ χρόνῳ ὕστερον λαβόντες ἐν δικαστηρίῳ ὡς ἀν-
δροφόνον ὄντα, θάνατον δικαίως καταψηφισάμενοι, τῷ
57 δημίῳ παρέδοτε, καὶ ἀπετυμπανίσθη. Καίτοι εἰ ἐκεῖνος
ἀπέθανεν, ἦπου Ἀγόρατός γε δικαίως ἀποθανεῖται,
ὅς γε τόν τε Μενέστρατον ἀπογράψας αἴτιος ἐκείνῳ
ἐστὶ τοῦ θανάτου, καὶ τοῖς ὑπὸ Μενεστράτου ἀπογρα-
φεῖσι τίς αἰτιώτερος ἢ ὁ εἰς τοιαύτην ἀνάγκην ἐκεῖνον
καταστήσας;

58 Ἀνόμοιος δέ μοι δοκεῖ Ἀριστοφάνει γενέσθαι τῷ

Χολλείδῃ, ὃς ἐγγυητὴς τότε τούτου ἐγένετο καὶ τὰ
πλοῖα παρασκευάσας Μουνυχίασιν ἕτοιμος ἦν ξυνεκ-
πλεῖν μετὰ τούτου. Καὶ τό γ' ἐπ' ἐκεῖνον εἶναι ἐσώ-
θης καὶ οὔτ' ἂν Ἀθηναίων οὐδένα ἀπώλεσας οὔτ' ἂν
αὐτὸς σὺ εἰς τοιούτους κινδύνους κατέστης· νῦν δὲ καὶ 59
τὸν σωτῆρα τὸν σαυτοῦ ἐτόλμησας ἀπογράψαι, καὶ
ἐπέτριψας καὶ ἐκεῖνον καὶ τοὺς ἄλλους ἐγγυητάς.
Τοῦτον μέντοι ὡς οὐ καθαρῶς Ἀθηναῖον ὄντα ἐβούλοντό
τινες βασανισθῆναι, καὶ τουτὶ τὸ ψήφισμα τὸν δῆμον
ἀναπείθουσι ψηφίζεσθαι.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Μετὰ τοῦτο τοίνυν προσιόντες τῷ Ἀριστοφάνει οἱ 60
πράττοντες τότε τὰ πράγματα ἐδέοντο αὐτοῦ κατει-
πεῖν καὶ σῴζεσθαι, καὶ μὴ κινδυνεύειν ἀγωνισάμε-
νον ξενίας τὰ ἔσχατα παθεῖν. Ὁ δ' οὐκ ἔφη οὐδέ-
ποτε· οὕτω χρηστὸς ἦν καὶ περὶ τοὺς δεδεμένους καὶ
περὶ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, ὥσθ' εἵλετο μᾶλλον
ἀποθανεῖν ἢ κατειπεῖν καὶ ἀδίκως τινὰς ἀπολέσαι.
Ἐκεῖνος μὲν τοίνυν καὶ ὑπὸ σοῦ ἀπολλύμενος τοιουτοσὶ 61
ἐγένετο· σὺ δ' οὐδὲν τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις ξυνειδώς,
πεισθεὶς δὲ ὡς σύ γε, ἐὰν ἐκεῖνοι ἀπόλωνται, μεθέξεις
τῆς τότε πολιτείας καθισταμένης, ἀπέγραφες καὶ ἀπέ-
κτεινας Ἀθηναίων πολλοὺς κἀγαθούς.

Βούλομαι δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπιδεῖξαι οἵων 62
ἀνδρῶν ὑπ' Ἀγοράτου ἀπεστέρησθε. Εἰ μὲν οὖν οὐ
πολλοὶ ἦσαν, καθ' ἕκαστον ἂν περὶ αὐτῶν ἠκούετε,
νῦν δὲ ξυλλήβδην περὶ πάντων. Οἱ μὲν γὰρ στρατηγή-
σαντες ὑμῖν πολλάκις μείζω τὴν πόλιν τοῖς διαδεχο-
μένοις στρατηγοῖς παρεδίδοσαν· οἱ δ' ἑτέρας μεγάλας

ἀρχὰς ἄρξαντες καὶ τριηραρχίας πολλὰς τριηραρχή-
σαντες οὐδεπώποτε ὑφ' ὑμῶν οὐδεμίαν αἰτίαν αἰσχρὰν
63 ἔσχον. Οἱ δ' αὐτῶν περιγενόμενοι καὶ σωθέντες, οὓς
οὗτος μὲν ἀπέκτεινεν ὠμῶς καὶ θάνατος αὐτῶν κατε-
γνώσθη, ἡ δὲ τύχη καὶ ὁ δαίμων περιεποίησε· φυγόν-
τες γὰρ ἐνθένδε καὶ οὐ ξυλληφθέντες οὐδ' ὑπομείναν-
τες τὴν κρίσιν, κατελθόντες ἀπὸ Φυλῆς τιμῶνται ὑφ'
ὑμῶν ὡς ἄνδρες ἀγαθοὶ ὄντες.

64 Τούτους μέντοι τοιούτους ὄντας Ἀγόρατος τοὺς μὲν
ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ φυγάδας ἐντεῦθεν ἐποίησε, τίς ὢν
αὐτός; Δεῖ γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι δοῦλος καὶ ἐκ δούλων
ἐστίν, ἵν' εἰδῆτε οἷος ὢν ὑμᾶς ἐλυμαίνετο. Τούτῳ μὲν
γὰρ πατὴρ ἦν Εὐμάρης, ἐγένετο δ' ὁ Εὐμάρης οὗτος
Νικοκλέους καὶ Ἀντικλέους. Καί μοι ἀνάβητε μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

65 Τἆλλα τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅσα κακὰ καὶ
αἰσχρὰ καὶ τούτῳ καὶ τοῖς τούτου ἀδελφοῖς ἐπιτετή-
δευται, πολὺ ἂν εἴη ἔργον λέγειν, περὶ δὲ συκοφαν-
τίας, ὅσας οὗτος ἢ δίκας ἰδίας συκοφαντῶν ἐδικάζετο
ἢ γραφὰς ὅσας ἐγράφετο ἢ ἀπογραφὰς ἀπέγραφεν,
οὐδέν με δεῖ καθ' ἕκαστον λέγειν· ξυλλήβδην γὰρ ὑμεῖς
ἅπαντες καὶ ἐν τῷ δήμῳ καὶ ἐν τῷ δικαστηρίῳ συκο-
66 φαντίαν αὐτοῦ κατέγνωτε καὶ ὦφλεν ὑμῖν μυρίας
δραχμάς, ὥστε τοῦτο μὲν ἱκανῶς ὑφ' ὑμῶν ἁπάντων
μεμαρτύρηται. Γυναῖκας τοίνυν τῶν πολιτῶν τοιοῦτος
ὢν μοιχεύειν καὶ διαφθείρειν ἐλευθέρας ἐπεχείρησε, καὶ
ἐλήφθη μοιχός· καὶ τούτου θάνατος ἡ ζημία ἐστίν.
Ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, μάρτυρας κάλει.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἦσαν τοίνυν οὗτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, τέτταρες 67
ἀδελφοί. Τούτων εἷς μὲν ὁ πρεσβύτερος ἐν Σικελίᾳ
παραφρυκτωρευόμενος τοῖς πολεμίοις ληφθεὶς ὑπὸ Λα-
μάχου ἀπετυμπανίσθη· ὁ δ' ἕτερος εἰς Κόρινθον μὲν
ἐντευθενὶ ἀνδράποδον ἐξήγαγεν, ἐκεῖθεν δὲ παιδίσκην
ἀστῆς ἐξάγων ἁλίσκεται καὶ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ δε-
δεμένος ἀπέθανε· τὸν δὲ τρίτον Φαινιππίδης ἐνθάδε 68
λωποδύτην ἀπήγαγε, καὶ ὑμεῖς κρίναντες αὐτὸν ἐν τῷ
δικαστηρίῳ καὶ καταγνόντες αὐτοῦ θάνατον ἀποτυμπα-
νίσαι παρέδοτε. Ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, καὶ αὐτὸν οἶμαι
ὁμολογήσειν τοῦτον καὶ μάρτυρας παρεξόμεθα.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Πῶς οὖν οὐχ ἅπασι προσήκει ὑμῖν τούτου καταψη- 69
φίζεσθαι; Εἰ γὰρ τούτων ἕκαστος δι' ἓν ἁμάρτημα
θανάτου ἠξιώθη, ἤπου τοῦ γε πολλὰ ἐξημαρτηκότος
καὶ δημοσίᾳ εἰς τὴν πόλιν καὶ ἰδίᾳ εἰς ἕκαστον ὑμῶν,
ὧν ἑκάστου ἁμαρτήματος ἐν τοῖς νόμοις θάνατος ἡ
ζημία ἐστί, δεῖ ὑμᾶς σφόδρα θάνατον αὐτοῦ καταψη-
φίσασθαι.

Λέξει δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἐξαπατῆσαι ὑμᾶς 70
πειράσεται, ὡς ἐπὶ τῶν τετρακοσίων Φρύνιχον ἀπέ-
κτεινε, καὶ ἀντὶ τούτου φήσει αὐτὸν Ἀθηναῖον τὸν
δῆμον ποιήσασθαι, ψευδόμενος, ὦ ἄνδρες δικασταί·
οὔτε γὰρ Φρύνιχον ἀπέκτεινεν, οὔτ' Ἀθηναῖον αὐτὸν
ὁ δῆμος ἐποιήσατο. Φρυνίχῳ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί,
κοινῇ Θρασύβουλός τε ὁ Καλυδώνιος καὶ Ἀπολλόδωρος
ὁ Μεγαρεὺς ἐπεβούλευσαν· ἐπειδὴ δ' ἐπετυχέτην αὐτῷ

βαδίζοντι, ὁ μὲν Θρασύβουλος τύπτει τὸν Φρύνιχον
καὶ καταβάλλει πατάξας, ὁ δ' Ἀπολλόδωρος οὐχ
ἥψατο· ἅμα τούτῳ κραυγὴ γίγνεται καὶ ᾤχοντο φεύ-
γοντες. Ἀγόρατος δ' οὑτοσὶ οὔτε παρεκλήθη οὔτε παρ-
εγένετο οὔτ' οἶδε τοῦ πράγματος οὐδέν. Ὡς δ' ἀληθῆ
λέγω, αὐτὸ ὑμῖν τὸ ψήφισμα δηλώσει.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

72 Ὅτι μὲν οὐκ ἀπέκτεινε Φρύνιχον, ἐξ αὐτοῦ τοῦ
ψηφίσματος δῆλον· οὐδαμοῦ γάρ ἐστιν Ἀγόρατον Ἀθη-
ναῖον εἶναι ὥσπερ Θρασύβουλον καὶ Ἀπολλόδωρον· καί-
τοι εἴπερ ἀπέκτεινε Φρύνιχον, ἔδει αὐτὸν ἐν τῇ αὐτῇ
στήλῃ, ἵναπερ Θρασύβουλον καὶ Ἀπολλόδωρον, Ἀθη-
ναῖον πεποιημένον ... τὰ μέντοι ὀνόματα διαπράττον-
ται σφῶν αὐτῶν, δόντες ἀργύριον τῷ ῥήτορι, προσ-
γραφῆναι εἰς τὴν στήλην ὡς εὐεργέτας ὄντας. Καὶ
ὡς ἀληθῆ λέγω, τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐλέγξει.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

73 Οὕτω μέντοι οὗτος πολὺ ὑμῶν καταφρονεῖ, ὥστ'
οὐκ ὢν Ἀθηναῖος καὶ ἐδίκαζε καὶ ἠκκλησίαζε καὶ
γραφὰς τὰς ἐξ ἀνθρώπων ἐγράφετο, ἐπιγραφόμενος
Ἀναγυράσιος εἶναι. Ἔπειτα δὲ καὶ ἕτερον μέγα τε-
κμήριον ὡς οὐκ ἀπέκτεινε Φρύνιχον, δι' ὃ Ἀθηναῖός
φησι γεγενῆσθαι. Ὁ Φρύνιχος γὰρ οὗτος τοὺς τετρα-
κοσίους κατέστησεν· ἐπειδὴ δ' ἐκεῖνος ἀπέθανεν οἱ πολ-
74 λοὶ τῶν τετρακοσίων ἔφυγον. Πότερον οὖν δοκοῦσιν
ὑμῖν οἱ τριάκοντα καὶ ἡ βουλὴ ἡ τότε βουλεύουσα,
οἳ αὐτοὶ ἦσαν ἅπαντες τῶν τετρακοσίων τῶν φυγόν-
των, ἀφεῖναι ἂν λαβόντες τὸν Φρύνιχον ἀποκτείναντα,

ἢ τιμωρήσασθαι ὑπὲρ Φρυνίχου καὶ τῆς φυγῆς ἧς αὐ-
τοὶ ἔφυγον; Ἐγὼ μὲν οἶμαι τιμωρεῖσθαι ἄν. Εἰ μὲν 75
οὖν μὴ ἀποκτείνας προσποιεῖται, ἀδικεῖ, ὡς ἐγώ φημι·
εἰ δ' ἀμφισβητεῖς καὶ φὴς Φρύνιχον ἀποκτεῖναι, δῆ-
λον ὅτι μείζω τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων κακὰ ποιήσας
τὴν ὑπὲρ Φρυνίχου αἰτίαν πρὸς τοὺς τριάκοντα ἀπε-
λύσω· οὐδέποτε γὰρ πείσεις οὐδένα ἀνθρώπων ὡς Φρύ-
νιχον ἀποκτείνας ἀφείθης ἂν ὑπὸ τῶν τριάκοντα, εἰ
μὴ μεγάλα τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων καὶ ἀνήκεστα
κακὰ εἰργάσω. Ἐὰν μὲν οὖν φάσκῃ Φρύνιχον ἀπο- 76
κτεῖναι, τούτων μέμνησθε καὶ τοῦτον τιμωρεῖσθε ἀνθ'
ὧν ἐποίησεν. ἐὰν δ' οὐ φάσκῃ, ἔρεσθε αὐτὸν δι' ὅ τι
φησὶν Ἀθηναῖος ποιηθῆναι. Ἐὰν δὲ μὴ ἔχῃ ἀποδεῖξαι,
τιμωρεῖσθε αὐτὸν ὅτι καὶ ἐδίκαζε καὶ ἠκκλησίαζε καὶ
ἐσυκοφάντει πολλοὺς ὡς Ἀθηναῖος τοὔνομα ἐπιγραφό-
μενος.

Ἀκούω δ' αὐτὸν παρασκευάζεσθαι ἀπολογεῖσθαι ὡς 77
ἐπὶ Φυλήν τ' ᾤχετο καὶ ξυγκατῆλθε τοῖς ἀπὸ Φυλῆς,
καὶ τοῦτο μέγιστον ἀγώνισμα εἶναι. Ἐγένετο δὲ τοι-
οῦτον. Ἦλθεν οὗτος ἐπὶ Φυλήν· καίτοι πῶς ἂν γένοιτο
ἄνθρωπος μιαρώτερος, ὅστις εἰδὼς ὅτι εἰσί τινες ἐπὶ
Φυλὴν τῶν ὑπὸ τούτου ἐκπεπτωκότων ἐτόλμησεν ἐλθεῖν
ὡς τούτους; Ἐπειδὴ δ' εἶδον αὐτὸν τάχιστα, ξυλλα- 78
βόντες ἄγουσιν ἄντικρυς ὡς ἀποκτενοῦντες, οὗπερ καὶ
τοὺς ἄλλους ἀπέσφαττον, εἴ τινα λῃστὴν ἢ κακοῦρ-
γον ξυλλάβοιεν. Στρατηγῶν δ' Ἄνυτος ἐπὶ Φυλὴν
οὐκ ἔφη χρῆναι ποιεῖν αὐτοὺς ταῦτα, λέγων ὅτι οὔπω
οὕτω διακέοιντο, ὥστε τιμωρεῖσθαί τινας τῶν ἐχθρῶν,
ἀλλὰ νῦν μὲν δεῖν αὐτοὺς ἡσυχίαν ἔχειν, εἰ δέ ποτε
οἴκαδε κατέλθοιεν, τότε καὶ τιμωρήσοιντο τοὺς ἀδι-

79 κοῦντας. Ταῦτα λέγων αἴτιος ἐγένετο τοῦ ἀποφυγεῖν
τοῦτον ἐπὶ Φυλήν· ἀνάγκη δ' ἦν στρατηγοῦ ἀνδρὸς
ἀκροᾶσθαι, εἴπερ ἔμελλον σωθήσεσθαι. Ἀλλ' ἕτερον·
οὔτε γὰρ ξυσσιτήσας τούτῳ οὐδεὶς φανήσεται οὔτε
ξύσκηνος γενόμενος, οὔτε ταξίαρχος εἰς τὴν φυλὴν
κατατάξας, ἀλλ' ὥσπερ ἀλιτηρίῳ οὐδεὶς ἀνθρώπων αὐ-
τῷ διελέγετο. Καί μοι κάλει τὸν ταξίαρχον.

ΜΑΡΤΥΣ.

80 Ἐπειδὴ δ' αἱ διαλλαγαὶ πρὸς ἀλλήλους ἐγένοντο
καὶ ἔπεμψαν οἱ πολῖται ἐκ Πειραιῶς τὴν πομπὴν εἰς
πόλιν, ἡγεῖτο μὲν Αἴσιμος τῶν ὁπλιτῶν, οὗτος δ' οὕτω
τολμηρὸς καὶ ἐκεῖ ἐγένετο· ξυνηκολούθει γὰρ λαβὼν
τὰ ὅπλα καὶ ξυνέπεμπε τὴν πομπὴν μετὰ τῶν πολι-
81 τῶν πρὸς τὸ ἄστυ. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς ταῖς πύλαις ἦσαν
καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα, πρὶν εἰσιέναι εἰς τὸ ἄστυ, ὁ μὲν
Αἴσιμος αἰσθάνεται καὶ προσελθὼν τήν τ' ἀσπίδα αὐ-
τοῦ λαβὼν ἔρριψε καὶ ἀπιέναι ἐκέλευσεν ἐς κόρακας
ἐκ τῶν πολιτῶν· οὐ γὰρ ἔφη δεῖν ἀνδροφόνον αὐτὸν
ὄντα ξυμπέμπειν τὴν πομπὴν τῇ Ἀθηναίᾳ. Τούτῳ τῷ
τρόπῳ ὑπ' Αἰσίμου ἀπηλάθη. Ὡς δ' ἀληθῆ λέγω,
κάλει μοι τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

82 Τούτῳ τῷ τρόπῳ, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἐπὶ Φυ-
λὴν καὶ ἐν Πειραιεῖ πρὸς τοὺς πολίτας διέκειτο· οὐ-
δεὶς γὰρ αὐτῷ διελέγετο ὡς ἀνδροφόνῳ ὄντι, τοῦ τε
μὴ ἀποθανεῖν Ἄνυτος ἐγένετο αὐτῷ αἴτιος. Ἐὰν οὖν
τῇ ἐπὶ Φυλὴν ὁδῷ ἀπολογίᾳ χρῆται, ὑπολαμβάνειν
χρὴ εἰ Ἄνυτος αὐτῷ ἐγένετο αἴτιος τοῦ μὴ ἀποθανεῖν
ἑτοίμων ὄντων τιμωρεῖσθαι, καὶ ἔρριψεν αὐτοῦ Αἴσιμος

τὴν ἀσπίδα καὶ οὐκ εἴα μετὰ τῶν πολιτῶν πέμπειν
τὴν πομπήν, καὶ εἴ τις αὐτὸν ταξίαρχος εἰς τάξιν
τινὰ κατέταξεν.

Μήτ' οὖν ταῦτα αὐτοῦ ἀποδέχεσθε, μήτ' ἐὰν λέγῃ 83
ὅτι πολλῷ χρόνῳ ὕστερον τιμωρούμεθα. Οὐ γὰρ οἶμαι
οὐδεμίαν τῶν τοιούτων ἀδικημάτων προθεσμίαν εἶναι,
ἀλλ' εἴτ' εὐθὺς εἴτε χρόνῳ τις τιμωρεῖται, τοῦτον δεῖν
ἀποδεικνύναι ὡς οὐ πεποίηκε περὶ ὧν ἐστιν ἡ αἰτία.
Οὗτος τοίνυν ἀποφαινέτω, ἢ ὡς οὐκ ἀπέκτεινεν ἐκεί- 84
νους ἢ ὡς δικαίως, κακόν τι ποιοῦντας τὸν δῆμον τὸν
Ἀθηναίων. Εἰ δὲ πάλαι δέον τιμωρεῖσθαι ὕστερον ἡμεῖς
τιμωρούμεθα, τὸν χρόνον κερδαίνει ὃν ἔζη οὐ προσῆκον
αὐτῷ, οἱ δ' ἄνδρες ὑπὸ τούτου οὐδὲν ἧττον τεθνήκασιν.
Ἀκούω δ' αὐτὸν καὶ διισχυρίζεσθαι, ὅτι ἐπ' αὐτο- 85
φώρῳ τῇ ἀπαγωγῇ ἐπιγέγραπται· ὃ πάντων ἐγὼ οἶμαι
εὐηθέστατον, ὡς εἰ μὲν τὸ ἐπ' αὐτοφώρῳ μὴ προσεγέ-
γραπτο, ἔνοχος ὢν τῇ ἀπαγωγῇ· διότι δὲ τοῦτο προσ-
γέγραπται, ῥᾳστώνην τινὰ οἴεται αὐτῷ εἶναι. Τοῦτο δ'
οὐδενὶ ἄλλῳ ἔοικεν ἢ ὁμολογεῖν ἀποκτεῖναι μέν, μὴ ἐπ'
αὐτοφώρῳ δέ, καὶ περὶ τούτου διισχυρίζεσθαι, ὥσπερ,
εἰ μὴ ἐπ' αὐτοφώρῳ μέν, ἀπέκτεινε δέ, τούτου ἕνεκα
δέον αὐτὸν σώζεσθαι. Δοκοῦσι δ' ἔμοιγε οἱ ἕνδεκα οἱ 86
παραδεξάμενοι τὴν ἀπαγωγὴν ταύτην, οὐκ οἰόμενοι
Ἀγοράτῳ ξυμπράττειν τότε καὶ διισχυριζόμενοι σφό-
δρα ὀρθῶς ποιῆσαι Διονύσιον, τὴν ἀπαγωγὴν ἀπάγειν
ἀναγκάζοντες, προσγράψασθαι τότε ἐπ' αὐτοφώρῳ, ἢ
ὅπου ἂν ᾖ· πρῶτον μὲν ἐναντίον πεντακοσίων ἐν τῇ
βουλῇ, εἶτα πάλιν ἐναντίον Ἀθηναίων ἁπάντων ἐν τῷ
δήμῳ ἀπογράψας τινὰς ἀποκτείνειε καὶ αἴτιος γένοιτο
τοῦ θανάτου. Οὐ γὰρ δήπου τοῦτο μόνον οἴεται ἐπ' 87

αὐτοφώρῳ, ἐάν τις ξύλῳ ἢ μαχαίρᾳ πατάξας κατα-
βάλῃ ἐπεὶ ἔκ γε τοῦ σοῦ λόγου οὐδεὶς φανήσεται
ἀποκτείνας τοὺς ἄνδρας οὓς σὺ ἀπέγραψας· οὔτε γὰρ
ἐπάταξεν αὐτοὺς οὐδεὶς οὔτ' ἀπέσφαξεν, ἀλλ' ἀναγ-
κασθέντες ὑπὸ τῆς σῆς ἀπογραφῆς ἀπέθανον. Οὔκ-
ουν ὁ αἴτιος τοῦ θανάτου, οὗτος ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐστίν;
Τίς οὖν ἄλλος αἴτιος ἢ σὺ ἀπογράψας; Ὥστε πῶς
οὐκ ἐπ' αὐτοφώρῳ σὺ εἶ ὁ ἀποκτείνας;
88 Πυνθάνομαι δ' αὐτὸν καὶ περὶ τῶν ὅρκων καὶ περὶ
τῶν ξυνθηκῶν μέλλειν λέγειν ὡς παρὰ τοὺς ὅρκους
καὶ τὰς ξυνθήκας ἀγωνίζεται, ἃς ξυνεθέμεθα πρὸς
τοὺς ἐν ἄστει οἱ ἐν τῷ Πειραιεῖ. Σχεδὸν μὲν οὖν
τούτοις ἰσχυριζόμενος ὁμολογεῖ ἀνδροφόνος εἶναι· ἐμ-
ποδὼν γοῦν ἢ ὅρκους ἢ ξυνθήκας ἢ χρόνον ἢ ἐπ' αὐ-
τοφώρῳ τι ποιεῖται, αὐτῷ δὲ τῷ πράγματι οὐ πιστεύει
89 καλῶς ἀγωνιεῖσθαι. Ὑμῖν δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ
προσήκει περὶ τούτων ἀποδέχεσθαι· ἀλλ' ὡς οὐκ ἀπέ-
γραψεν οὐδ' οἱ ἄνδρες τεθνᾶσι, περὶ τούτων κελεύετε
αὐτὸν ἀπολογεῖσθαι. Ἔπειτα τοὺς ὅρκους καὶ τὰς
ξυνθήκας οὐδὲν ἡγοῦμαι προσήκειν ἡμῖν πρὸς τοῦτον.
Οἱ γὰρ ὅρκοι τοῖς ἐν ἄστει πρὸς τοὺς ἐν Πειραιεῖ
90 γεγένηνται. Εἰ μὲν οὖν οὗτος μὲν ἐν ἄστει, ἡμεῖς
δ' ἐν Πειραιεῖ ἦμεν, εἶχον ἄν τινα λόγον αὐτῷ αἱ
ξυνθῆκαι· νῦν δὲ καὶ οὗτος ἐν Πειραιεῖ ἦν καὶ ἐγὼ
καὶ Διονύσιος καὶ οὗτοι ἅπαντες οἱ τοῦτον τιμω-
ρούμενοι, ὥστ' οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἐμποδὼν οὐδέν· οὐδένα
γὰρ ὅρκον οἱ ἐν Πειραιεῖ ἢ τοῖς ἐν ἄστει ὤμοσαν.
91 Ἐκ παντὸς δὲ τρόπου ἔμοιγε δοκεῖ οὐχ ἑνὸς θανάτου
ἄξιος εἶναι, ὅστις φησὶ μὲν ὑπὸ τοῦ δήμου (ποιηθῆναι),
τὸν δὲ δῆμον, ὃν αὐτός φησι πατέρα αὑτοῦ εἶναι,

φαίνεται κακώσας, καὶ ἀφεὶς καὶ προδοὺς ἐξ ὧν ἐκεῖ-
νος μείζων καὶ ἰσχυρότερος ἐγίγνετο. Ὅστις οὖν τόν
τε γόνῳ πατέρα τὸν αὑτοῦ ἔτυπτε καὶ οὐδὲν παρεῖχε
τῶν ἐπιτηδείων, τόν τε ποιητὸν πατέρα ἀφείλετο ἃ ἦν
ὑπάρχοντα ἐκείνῳ ἀγαθά, πῶς οὐ καὶ διὰ τοῦτο κατὰ
τὸν τῆς κακώσεως νόμον ἄξιός ἐστι θανάτῳ ζημιωθῆναι;
Προσήκει δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἅπασι τιμω- 92
ρεῖν ὑπὲρ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ὁμοίως ὥσπερ ἡμῶν ἑνὶ
ἑκάστῳ. Ἀποθνήσκοντες γὰρ ἡμῖν ἐπέσκηψαν καὶ ὑμῖν
καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τιμωρεῖν ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν
Ἀγόρατον τουτονὶ ὡς φονέα ὄντα καὶ κακῶς ποιεῖν
καθ' ὅσον ἂν ἔμβραχυ ἕκαστος δύνηται. Εἰ τοίνυν τι
ἐκεῖνοι ἀγαθὸν τὴν πόλιν ἢ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον φα-
νεροί εἰσι πεποιηκότες, ἃ καὶ αὐτοὶ ὑμεῖς ὁμολογεῖτε,
ἀνάγκη ὑμᾶς ἐστι πάντας ἐκείνοις φίλους καὶ ἐπιτη-
δείους εἶναι, ὥστ' οὐδὲν μᾶλλον ἡμῖν ἢ καὶ ὑμῶν ἑνὶ
ἑκάστῳ ἐπέσκηψαν. Οὔκουν οὔτε ὅσιον οὔτε νόμιμον 93
ὑμῖν ἐστιν ἀφεῖναι Ἀγόρατον τουτονί. Ὑμεῖς τοίνυν, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νυνὶ δή, ἐπεὶ ἐν τῷ τότε χρόνῳ, ἐν
ᾧ ἐκεῖνοι ἀπέθνησκον, οὐχ οἷοί τε ἐκείνοις ἐπαρκέσαι
γεγόνατε διὰ τὰ πράγματα τὰ περιεστηκότα, νυνί,
ἐν ᾧ δύνασθε, τιμωρήσατε τὸν ἐκείνων φονέα. Ἐνθυ-
μεῖσθε δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ πάντων ἔργον
σχετλιώτατον ἐργάσεσθε. Εἰ γὰρ ἀποψηφιεῖσθε Ἀγο-
ράτου τουτουΐ, οὐ μόνον τοῦτο διαπράττεσθε, ἀλλὰ καὶ
ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, οὓς ὁμολογεῖτε ὑμῖν εὔνους εἶναι,
τῇ αὐτῇ ψήφῳ ταύτῃ θάνατον καταψηφίζεσθε· ἀπο- 94
λύοντες γὰρ τὸν αἴτιον ὄντα ἐκείνοις τοῦ θανάτου οὐ-
δὲν ἄλλο γιγνώσκετε ἢ ἐκείνους δικαίως ὑπὸ τούτου
τεθνηκέναι. Καὶ οὕτως ἂν δεινότατα πάντων πάθοιεν,

εἰ οἷς ἐπέσκηπτον ἐκεῖνοι ὡς φίλοις οὖσι τιμωρεῖν ὑπὲρ
αὐτῶν, οὗτοι ὁμόψηφοι κατ' ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν τοῖς
95 τριάκοντα γενήσονται. Μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες δικασταί,
πρὸς θεῶν Ὀλυμπίων, μήτε τέχνῃ μήτε μηχανῇ μη-
δεμιᾷ θάνατον ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν καταψηφίσησθε, οἳ
πολλὰ κἀγαθὰ ὑμᾶς ποιήσαντες διὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν
τριάκοντα καὶ Ἀγοράτου τουτουῒ ἀπέθανον. Ἀναμνη-
σθέντες οὖν ἁπάντων τῶν δεινῶν, καὶ τῶν κοινῶν τῇ
πόλει καὶ τῶν ἰδίων, ὅσα ἑκάστῳ ἐγένετο ἐπειδὴ ἐκεῖ-
νοι οἱ ἄνδρες ἐτελεύτησαν, τιμωρήσατε τὸν αἴτιον
τούτων. Ἀποδέδεικται δ' ὑμῖν καὶ ἐκ τῶν ψηφι-
σμάτων καὶ ἐκ τῶν ἀπογραφῶν καὶ ἐκ τῶν ἄλλων
96 ἁπάντων Ἀγόρατος ὢν αὐτοῖς αἴτιος τοῦ θανάτου. Ἔτι
δὲ καὶ προσήκει ὑμῖν ἐναντία τοῖς τριάκοντα ψηφί-
ζεσθαι. Ὧν μὲν τοίνυν ἐκεῖνοι θάνατον κατέγνωσαν,
ὑμεῖς ἀποψηφίσασθε, ὧν δ' ἐκεῖνοι θάνατον οὐ κατέ-
γνωσαν, ὑμεῖς καταγιγνώσκετε. Οἱ τριάκοντα τοίνυν τῶν
μὲν ἀνδρῶν τούτων, οἳ ἦσαν ὑμέτεροι φίλοι, θάνατον κα-
τέγνωσαν, ὧν δεῖ ὑμᾶς ἀποψηφίζεσθαι, Ἀγοράτου δ' ἀπε-
ψηφίσαντο, διότι ἐδόκει προθύμως τούτους ἀπολλύναι,
97 οὗ προσήκει καταψηφίζεσθαι. Ἐὰν οὖν τἀναντία τοῖς
τριάκοντα ψηφίζησθε, πρῶτον μὲν οὐχ ὁμόψηφοι γίγνεσθε
(τοῖς τῆς πατρίδος ἀλιτηρίοις), ἔπειτα τοῖς ὑμετέροις
αὐτῶν φίλοις τετιμωρηκότες ἔσεσθε, ἔπειτα τοῖς πᾶσιν
ἀνθρώποις δόξετε δίκαια καὶ ὅσια ψηφίσασθαι.

14.

ΚΑΤΑ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΛΙΠΟΤΑΞΙΟΥ.

Ἡγοῦμαι μέν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδεμίαν ὑμᾶς
ποθεῖν ἀκοῦσαι πρόφασιν παρὰ τῶν βουλομένων Ἀλ-

κιβιάδου κατηγορεῖν· τοιοῦτον γὰρ πολίτην ἑαυτὸν ἐξ
ἀρχῆς παρέσχεν, ὥστε καὶ εἰ μή τις ἰδίᾳ ἀδικούμε-
νος ὑπ' αὐτοῦ τυγχάνει, οὐδὲν ἧττον προσήκει ἐκ τῶν
ἄλλων ἐπιτηδευμάτων ἐχθρὸν αὐτὸν ἡγεῖσθαι. Οὐ γὰρ 2
μικρὰ τὰ ἁμαρτήματα οὐδὲ ξυγγνώμης ἄξια, οὐδ'
ἐλπίδα παρέχοντα ὡς ἔσται τοῦ λοιποῦ βελτίων, ἀλλ'
οὕτω πεπραγμένα καὶ εἰς τοσοῦτον κακίας ἀφιγμένα,
ὥστ' ἐπ' ἐνίοις ὧν οὗτος φιλοτιμεῖται τοὺς ἐχθροὺς
αἰσχύνεσθαι. Ἐγὼ μέντοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ
πρότερον πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῖν διαφορᾶς ὑπαρχού-
σης, καὶ πάλαι τοῦτον ἐχθρὸν ἡγούμενος, καὶ νῦν ὑπ'
αὐτοῦ πεπονθὼς κακῶς, πειράσομαι περὶ πάντων τῶν
πεπραγμένων μεθ' ὑμῶν αὐτὸν τιμωρήσασθαι. Περὶ 3
μὲν οὖν τῶν ἄλλων Ἀρχεστρατίδης ἱκανῶς κατηγό-
ρησε· καὶ γὰρ τοὺς νόμους ἐπέδειξε καὶ μάρτυρας
πάντων παρέσχετο· ὅσα δ' οὗτος παραλέλοιπεν, ἐγὼ
καθ' ἕκαστον ὑμᾶς διδάξω. Ἀνάγνωθι δέ μοι τὸν
νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Εἰκὸς τοίνυν ἐστίν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐξ οὗ τὴν 4
εἰρήνην ἐποιησάμεθα, πρῶτον περὶ τούτων νυνὶ δικά-
ζοντας μὴ μόνον δικαστὰς ἀλλὰ καὶ νομοθέτας γε-
νέσθαι, εὖ εἰδότας ὅτι, ὅπως ἂν ὑμεῖς νυνὶ περὶ αὐ-
τῶν γνῶτε, οὕτω καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἡ πόλις αὐτοῖς
χρήσεται. Δοκεῖ δέ μοι καὶ πολίτου χρηστοῦ καὶ δι-
καστοῦ δικαίου ἔργον εἶναι ταύτῃ τοὺς νόμους δια-
λαμβάνειν, ὅπῃ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον μέλλει ξυνοίσειν
τῇ πόλει. Τολμῶσι γάρ τινες λέγειν ὡς οὐδεὶς ἔνοχός 5
ἐστι λιποταξίου οὐδὲ δειλίας· μάχην γὰρ οὐδεμίαν

γεγονέναι, τὸν δὲ νόμον κελεύειν, ἐάν τις λίπῃ τὴν τάξιν εἰς τοὐπίσω δειλίας ἕνεκα, μαχομένων τῶν ἄλλων, περὶ τούτου τοὺς στρατιώτας δικάζειν. Ὁ δὲ νόμος οὐ περὶ τούτων κελεύει μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁπόσοι ἂν μὴ παρῶσιν ἐν τῇ πεζῇ στρατιᾷ. Ἀνάγνωθί μοι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

6 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι περὶ ἀμφοτέρων
κεῖται, καὶ ὅσοι ἂν μάχης οὔσης εἰς τοὐπίσω ἀναχω-
ρήσωσι, καὶ ὅσοι ἂν ἐν τῇ πεζῇ στρατιᾷ μὴ παρῶσιν.
Σκέψασθε δὲ τίνες εἰσὶν οὓς δεῖ παρεῖναι. Οὐχ οἵτι-
νες ἂν τὴν ἡλικίαν ταύτην ἔχωσιν; Οὓς ἂν οἱ στρα-
7 τηγοὶ καταλέξωσιν; Ἡγοῦμαι δ', ὦ ἄνδρες δικασταί,
ὅλῳ τῷ νόμῳ μόνον αὐτὸν τῶν πολιτῶν ἔνοχον εἶναι.
Ἀστρατείας μὲν γὰρ δικαίως ἂν αὐτὸν ἁλῶναι,
ὅτι καταλεγεὶς οὐ παρῆν, λιποταξίου δέ, ὅτι οὐκ
ἐξῆλθε μεθ' ὑμῶν στρατοπεδευόμενος, οὐδὲ παρέσχε
μετὰ τῶν ἄλλων ἑαυτὸν τάξαι, δειλίας δέ, ὅτι δέον
αὐτὸν μετὰ τῶν ὁπλιτῶν κινδυνεύειν ἱππεύειν εἵλετο.
8 Καίτοι φασὶν αὐτὸν ταύτην τὴν ἀπολογίαν ποιήσεσθαι,
ὡς, ἐπειδήπερ ἵππευεν, οὐδὲν ἠδίκει τὴν πόλιν. Ἐγὼ
δ' ἡγοῦμαι διὰ τοῦθ' ὑμᾶς δικαίως ἂν αὐτῷ ὀργίζε-
σθαι, ὅτι τοῦ νόμου κελεύοντος, ἐάν τις ἀδοκίμαστος
ἱππεύῃ, ἄτιμον εἶναι, ἐτόλμησεν ἀδοκίμαστος ἱππεύειν.
Καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

9 Οὗτος τοίνυν εἰς τοῦτ' ἦλθε πονηρίας, καὶ οὕτως
ὑμῶν κατεφρόνησε καὶ τοὺς πολεμίους ἔδεισε καὶ ἱπ-

πεύειν ἐπεθύμησε καὶ τῶν νόμων οὐκ ἐφρόντισεν, ὥστ'
οὐδὲν αὐτῷ τούτων τῶν κινδύνων ἐμέλησεν, ἀλλ' ἐβου-
λήθη καὶ ἄτιμος εἶναι καὶ τὰ χρήματ' αὐτοῦ δημευ-
θῆναι καὶ πάσαις ταῖς κειμέναις ζημίαις ἔνοχος γε-
νέσθαι μᾶλλον ἢ μετὰ τῶν πολιτῶν εἶναι καὶ ὁπλίτης
γενέσθαι. Καὶ ἕτεροι μὲν οὐδεπώποτε ὁπλιτεύσαντες, 10
ἱππεύσαντες δὲ τὸν ἄλλον χρόνον καὶ πολλὰ κακὰ
τοὺς πολεμίους πεποιηκότες, οὐκ ἐτόλμησαν ἐπὶ τοὺς
ἵππους ἀναβῆναι, δεδιότες ὑμᾶς καὶ τὸν νόμον· οὕτω
γὰρ ἦσαν παρεσκευασμένοι, οὐχ ὡς ἀπολουμένης τῆς
πόλεως, ἀλλ' ὡς σωθησομένης καὶ μεγάλης ἐσομένης
καὶ τιμωρησομένης τοὺς ἀδικοῦντας· Ἀλκιβιάδης δ'
ἐτόλμησεν ἀναβῆναι, οὔτ' εὔνους ὢν τῷ πλήθει οὔτε
πρότερον ἱππεύσας οὔτε νῦν ἐπιστάμενος οὔθ' ὑφ'
ὑμῶν δοκιμασθείς, ὡς οὐκ ἐξεσόμενον τῇ πόλει δίκην
παρὰ τῶν ἀδικούντων λαμβάνειν. Ἐνθυμηθῆναι δὲ χρὴ 11
ὅτι, εἰ ἐξέσται ὅ τι ἂν τις βούληται ποιεῖν, οὐδὲν
ὄφελος νόμους κεῖσθαι ἢ ὑμᾶς ξυλλέγεσθαι ἢ στρατη-
γοὺς αἱρεῖσθαι. Θαυμάζω δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴ
τις ἀξιοῖ ἐὰν μέν τις προσιόντων τῶν πολεμίων τῆς
πρώτης τάξεως τεταγμένος τῆς δευτέρας γένηται, τού-
του μὲν δειλίαν καταψηφίζεσθαι, ἐὰν δέ τις ἐν τοῖς
ἱππεῦσιν ἀναφανῇ, τούτῳ ξυγγνώμην ἔχειν. Καὶ μὲν
δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἡγοῦμαι δικάζειν ὑμᾶς οὐ 12
μόνον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἕνεκα, ἀλλ' ἵνα καὶ τοὺς
ἄλλους τῶν ἀκοσμούντων σωφρονεστέρους ποιῆτε. Ἐὰν
μὲν τοίνυν τοὺς ἀγνῶτας κολάζητε, οὐδεὶς ἔσται τῶν
ἄλλων βελτίων· οὐδεὶς γὰρ εἴσεται τὸν ὑφ' ὑμῶν κα-
ταψηφισθέντα· ἐὰν δὲ τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ἐξα-
μαρτανόντων τιμωρῆσθε, πάντες πεύσονται, ὥστε τούτῳ

παραδείγματι χρώμενοι βελτίους ἔσονται οἱ πολῖται.
13 Ἐὰν τοίνυν τούτου καταψηφίσησθε, οὐ μόνον οἱ ἐν τῇ
πόλει εἴσονται, ἀλλὰ καὶ οἱ ξύμμαχοι αἰσθήσονται
καὶ οἱ πολέμιοι πεύσονται, καὶ ἡγήσονται πολὺ πλεί-
ονος ἀξίαν εἶναι τὴν πόλιν, ἐὰν ὁρῶσιν ἐπὶ τοῖς τοι-
ούτοις τῶν ἁμαρτημάτων μάλισθ' ὑμᾶς ὀργιζομένους
καὶ μηδεμιᾶς ξυγγνώμης τοὺς ἀκοσμοῦντας ἐν τῷ πο-
14 λέμῳ τυγχάνοντας. Ἐνθυμεῖσθε δ', ὦ ἄνδρες δικασταί,
ὅτι τῶν στρατιωτῶν οἱ μὲν κάμνοντες ἐτύγχανον, οἱ
δ' ἐνδεεῖς ὄντες τῶν ἐπιτηδείων, καὶ ἡδέως ἂν οἱ μὲν
ἐν ταῖς πόλεσι καταμείναντες ἐθεραπεύοντο, οἱ δ'
οἴκαδ' ἀπελθόντες τῶν οἰκείων ἐπεμέλοντο, οἱ δὲ ψιλοὶ
ἐστρατεύοντο, οἱ δ' ἐν τοῖς ἱππεῦσιν ἐκινδύνευον· ἀλλ'
15 ὅμως οὐκ ἐτολμᾶτε ἀπολείπειν τὰς τάξεις οὐδὲ τὰ
ἀρεστὰ ὑμῖν αὐτοῖς αἱρεῖσθαι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον
ἐφοβεῖσθε τοὺς τῆς πόλεως νόμους ἢ τὸν πρὸς τοὺς
πολεμίους κίνδυνον. Ὧν χρὴ μεμνημένους ὑμᾶς νυνὶ
τὴν ψῆφον φέρειν καὶ πᾶσι φανερὸν ποιεῖν ὅτι Ἀθη-
ναίων οἱ μὴ βουλόμενοι τοῖς πολεμίοις μάχεσθαι ὑφ'
ὑμῶν κακῶς πείσονται.

16 Ἡγοῦμαι δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ μὲν τοῦ νό-
μου καὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος οὐχ ἕξειν αὐτοὺς ὅ τι
λέξουσιν. ἀναβαίνοντες δ' ὑμᾶς ἐξαιτήσονται καὶ ἀντι-
βολήσουσιν, οὐκ ἀξιοῦντες τοῦ Ἀλκιβιάδου υἱέος το-
σαύτην δειλίαν καταγνῶναι, ὡς ἐκεῖνον πολλῶν ἀγα-
θῶν ἀλλ' οὐχὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον γεγενημένον, ὃν
εἰ τηλικοῦτον ὄντα ἀπεκτείνατε, ὅτε πρῶτον εἰς ὑμᾶς
ἐλάβετε ἐξαμαρτάνοντα, οὐκ ἂν ἐγένοντο ξυμφοραὶ το-
17 σαῦται τῇ πόλει. Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, εἶναι, εἰ αὐτοῦ μὲν ἐκείνου θάνατον κατέγνωτε,

τοῦ δ' υἱοῦ ἀδικοῦντος δι' ἐκεῖνον ἀποψηφιεῖσθε, ὃς αὐ-
τὸς μὲν οὐκ ἐτόλμα μεθ' ὑμῶν μάχεσθαι, ὁ δὲ πατὴρ
αὐτοῦ μετὰ τῶν πολεμίων ἠξίου στρατεύεσθαι. Καὶ ὅτε
μὲν παῖς ὢν οὔπω δῆλος ἦν ὁποῖός τις ἔσται, διὰ τὰ
τοῦ πατρὸς ἁμαρτήματα ὀλίγου τοῖς ἕνδεκα παρεδόθη·
ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῖς ἐκείνῳ πεπραγμένοις ἐπίστασθε
καὶ τὴν τούτου πονηρίαν, διὰ τὸν πατέρα ἐλεεῖν αὐτὸν
ἀξιώσετε; Οὔκουν δεινόν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τούτους 18
μὲν οὕτως εὐτυχεῖς εἶναι, ὥστ', ἐπειδὰν ἐξαμαρτάνον-
τες ληφθῶσι, διὰ τὸ αὐτῶν γένος σώζεσθαι, ἡμᾶς δέ,
εἰ ἐδυστυχήσαμεν διὰ τοὺς οὕτως ἀτακτοῦντας, μηδένα
[ἂν] δύνασθαι παρὰ τῶν πολεμίων ἐξαιτήσασθαι μηδὲ
διὰ τὰς τῶν προγόνων ἀρετάς; Καίτοι πολλαὶ καὶ με- 19
γάλαι καὶ ὑπὲρ ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων γεγόνασι, καὶ
οὐδὲν ὅμοιαι τοῖς ὑπὸ τούτων περὶ τὴν πόλιν πεπραγμέ-
νοις, ὦ ἄνδρες δικασταί. Εἰ δ' ἐκεῖνοι δοκοῦσι βελτίους
εἶναι σώζοντες τοὺς φίλους, δῆλον ὅτι καὶ ὑμεῖς ἀμεί-
νους δόξετε εἶναι τιμωρούμενοι τοὺς ἐχθρούς. Ἀξιῶ δ', 20
ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐὰν μέν τινες τῶν ξυγγενῶν αὐτὸν
ἐξαιτῶνται, ὀργίζεσθαι ὅτι τούτου μὲν οὐκ ἐπεχείρησαν
δεηθῆναι, ἢ δεηθέντες οὐκ ἐδύναντο εὑρέσθαι, ποιεῖν τὰ
ὑπὸ τῆς πόλεως προσταττόμενα, ὑμᾶς δὲ πείθειν πει-
ρῶνται ὡς οὐ χρὴ παρὰ τῶν ἀδικούντων δίκην λαμβά-
νειν· ἐὰν δέ τινες τῶν ἀρχόντων βοηθῶσιν αὐτῷ ἐπί- 21
δειξιν μὲν τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως ποιούμενοι, φιλοτι-
μούμενοι δὲ ὅτι καὶ τοὺς φανερῶς ἡμαρτηκότας σώζειν
δύνανται, ὑμᾶς χρὴ ὑπολαμβάνειν πρῶτον μὲν ὅτι,
εἰ πάντες Ἀλκιβιάδῃ ὅμοιοι ἐγένοντο, οὐδὲν ἂν ἔδει
τῶν στρατηγῶν (οὐδὲ γὰρ ἂν εἶχον ὅτου ἡγοῖντο),
ἔπειθ' ὅτι πολὺ μᾶλλον αὐτοὺς προσήκει τῶν λιπόντων

τὴν τάξιν κατηγορεῖν ἢ ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἀπολογεῖ-
σθαι. Τίς γάρ ἐστιν ἐλπὶς τοὺς ἄλλους ἐθελήσειν
ποιεῖν τὰ ὑπὸ τῶν στρατηγῶν προσταττόμενα, ὅταν
22 αὐτοὶ οὗτοι τοὺς ἀκοσμοῦντας σώζειν πειρῶνται; Ἐγὼ
τοίνυν ἀξιῶ, ἐὰν μὲν ἀποδείξωσιν οἱ λέγοντες καὶ αἰτού-
μενοι ὑπὲρ Ἀλκιβιάδου ὡς ἐστρατεύσατο ἐν τοῖς ὁπλί-
ταις ἢ ὡς ἱππεύει δεδοκιμασμένος, ἀποψηφίσασθαι·
ἐὰν δὲ μηδὲν ἔχοντες δίκαιον κελεύωσιν αὐτοῖς χαρί-
ζεσθαι, μεμνῆσθαι χρὴ ὅτι διδάσκουσιν ὑμᾶς ἐπιορκεῖν
καὶ τοῖς νόμοις μὴ πείθεσθαι, καὶ ὅτι λίαν προθύμως
τοῖς ἀδικοῦσι βοηθοῦντες πολλοὺς τῶν αὐτῶν ἔργων
ἐπιθυμεῖν ποιήσουσιν.
23 Θαυμάζω δὲ μάλιστα, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴ τις
ὑμῶν τὸν Ἀλκιβιάδην ἀξιώσει διὰ μὲν τοὺς βοηθοῦν-
τας σώζεσθαι, διὰ δὲ τὴν αὑτοῦ πονηρίαν μὴ ἀπολέ-
σθαι· Ἧς ἄξιον ὑμᾶς ἀκοῦσαι, ἵν' ἐπίστησθε ὅτι οὐκ
ἂν εἰκότως αὐτοῦ ἀποψηφίζοισθε, ὡς ταῦτα μὲν ἡμαρ-
τηκότος, τὰ δ' ἄλλα πολίτου χρηστοῦ γεγενημένου·
ἐκ γὰρ τῶν ἄλλων τῶν τούτῳ πεπραγμένων δικαίως
24 ἂν αὐτοῦ θάνατον καταψηφίζοισθε. Προσήκει δ' ὑμῖν
περὶ αὐτῶν εἰδέναι· ἐπειδὴ γὰρ καὶ τῶν ἀπολογουμέ-
νων ἀποδέχεσθε λεγόντων τὰς σφετέρας αὐτῶν ἀρετὰς
καὶ τὰς τῶν προγόνων εὐεργεσίας, εἰκὸς ὑμᾶς καὶ
τῶν κατηγόρων ἀκροᾶσθαι, ἐὰν ἀποφαίνωσι τοὺς φεύ-
γοντας πολλὰ εἰς ὑμᾶς ἡμαρτηκότας καὶ τοὺς προγό-
25 νους αὐτῶν πολλῶν κακῶν αἰτίους γεγενημένους. Οὗ-
τος γὰρ παῖς μὲν ὢν παρ' Ἀρχεδήμῳ τῷ γλάμωνι,
οὐκ ὀλίγα τῶν ὑμετέρων ὑφῃρημένῳ, πολλῶν ὁρώντων
ἔπινε μὲν ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἱματίῳ κατακείμενος, ἐκώμαζε
δὲ μεθ' ἡμέραν, ἄνηβος ἑταίραν ἔχων, μιμούμενος τοὺς

ἑαυτοῦ προγόνους καὶ ἡγούμενος οὐκ ἂν δύνασθαι
πρεσβύτερος ὢν λαμπρὸς γενέσθαι, εἰ μὴ νέος ὢν
πονηρότατος δόξειεν εἶναι. Μετεπέμφθη δ' ὑπ' Ἀλκι- 26
βιάδου, ἐπειδὴ φανερῶς ἐξημάρτανε. Καίτοι ποῖόν τινα
χρὴ αὐτὸν ὑφ' ὑμῶν νομίζεσθαι εἶναι, ὅστις κἀκείνῳ
τοιαῦτ' ἐπιτηδεύων διεβέβλητο, ὃς τοὺς ἄλλους ταῦτ'
ἐδίδασκεν; Μετὰ Θεοτίμου δ' ἐπιβουλεύσας τῷ πατρὶ
Ὠρεοὺς προὔδωκεν. Ὁ δὲ παραλαβὼν τὸ χωρίον πρό-
τερον μὲν ὕβριζεν αὐτὸν ὡραῖον ὄντα, τελευτῶν δὲ
δήσας ἀργύριον εἰσεπράττετο. Ὁ δὲ πατὴρ αὐτὸν οὕ- 27
τως ἐμίσει σφόδρα, ὥστ' οὐδ' ἂν ἀποθανόντος ἔφασκε
τὰ ὀστᾶ κομίσασθαι. Τελευτήσαντος δ' ἐκείνου ἐραστὴς
γενόμενος Ἀρχεβιάδης αὐτὸν ἐλύσατο. Οὐ πολλῷ δὲ
χρόνῳ ὕστερον κατακυβεύσας τὰ ὄντα, ἐκ Λευκῆς
Ἀκτῆς ὁρμώμενος τοὺς φίλους κατεπόντιζεν. Ὅσα μὲν 28
οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἢ εἰς τοὺς πολίτας ἢ εἰς
τοὺς οἰκείους ἢ περὶ τοὺς αὑτοῦ ξένους ἢ περὶ τοὺς
ἄλλους ἡμάρτηκε, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν· Ἱππόνικος
δὲ πολλοὺς παρακαλέσας ἐξέπεμψε τὴν αὑτοῦ γυ-
ναῖκα, φάσκων τοῦτον οὐχ ὡς ἀδελφὸν ἀλλ' ὡς
ἄνδρα ἐκείνης εἰς τὴν οἰκίαν εἰσιέναι τὴν αὑτοῦ. Καὶ 29
τοιαῦθ' ἡμαρτηκότι καὶ οὕτω δεινὰ καὶ πολλὰ καὶ
μεγάλα πεποιηκότι οὔτε τῶν πεπραγμένων αὐτῷ με-
ταμέλει οὔτε τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, ἀλλ' ὃν ἔδει
κοσμιώτατον εἶναι τῶν πολιτῶν, ἀπολογίαν ποιούμενον
τὸν ἑαυτοῦ βίον τῶν τοῦ πατρὸς ἁμαρτημάτων, οὗτος
ἑτέρους ὑβρίζειν πειρᾶται, ὥσπερ δυνάμενος ἂν πολ-
λοστὸν μέρος τῶν ὀνειδῶν τῶν ἑαυτῷ προσόντων τοῖς
ἄλλοις μεταδοῦναι, καὶ ταῦθ' υἱὸς ὢν Ἀλκιβιάδου, 30
(ὃς ἔπεισε μὲν Δεκέλειαν Λακεδαιμονίους ἐπιτειχίσαι,

ἐπὶ δὲ τὰς νήσους ἀποστήσων ἔπλευσε, διδάσκαλος δὲ
πάντων τῶν τῆς πόλεως κακῶν ἐγένετο), πλεονάκις
δὲ μετὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπὶ τὴν πατρίδα ἐστρατεύσατο
ἢ μετὰ τῶν πολιτῶν ἐπ' ἐκείνους. Ἀνθ' ὧν καὶ ὑμῖν
καὶ τοῖς μέλλουσιν ἔσεσθαι τιμωρεῖσθαι προσήκει ὅντινα
31 λαμβάνετε τούτων. Καίτοι σφόδρα εἴθισται λέγειν ὡς
οὐκ εἰκός ἐστι τὸν μὲν πατέρα αὐτοῦ κατελθόντα δω-
ρεὰς παρὰ τοῦ δήμου λαβεῖν, τοῦτον δ' ἀδίκως διὰ
τὴν φυγὴν τὴν ἐκείνου διαβεβλῆσθαι. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ
δεινὸν εἶναι, εἰ τὰς μὲν δωρεὰς αὐτοῦ ἀφείλεσθε ὡς
οὐ δικαίως δεδωκότες, τούτου δ' ἀδικοῦντος ἀποψηφι-
εῖσθε ὡς τοῦ πατρὸς χρηστοῦ περὶ τὴν πόλιν γεγενη-
32 μένου. Καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἄλλων τε
πολλῶν ἄξιον ἕνεκεν αὐτοῦ καταψηφίσασθαι, καὶ ὅτι
ταῖς ὑμετέραις ἀρεταῖς χρῆται παραδείγμασι περὶ τῆς
ἑαυτοῦ πονηρίας. Τολμᾷ γὰρ λέγειν ὡς Ἀλκιβιάδης
33 οὐδὲν δεινὸν εἴργασται ἐπὶ τὴν πατρίδα στρατεύσας,
καὶ γὰρ ὑμᾶς φεύγοντας Φυλὴν καταλαβεῖν καὶ δέν-
δρα τεμεῖν καὶ πρὸς τὰ τείχη προσβαλεῖν, καὶ ταῦτα
ποιήσαντας οὐκ ὄνειδος τοῖς παισὶ καταλιπεῖν, ἀλλὰ
τιμὴν παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις κτήσασθαι, ὡς τῶν αὐ-
τῶν ὄντας ἀξίους ὅσοι φυγόντες μετὰ τῶν πολεμίων
ἐπὶ τὴν χώραν ἐστράτευσαν, καὶ ὅσοι κατῆσαν Λα-
34 κεδαιμονίων ἐχόντων τὴν πόλιν. Καὶ μὴν δὴ πᾶσιν
ἡγοῦμαι δῆλον εἶναι ὅτι οὗτοι μὲν ἐζήτουν κατιέναι
ὡς τὴν μὲν τῆς θαλάττης ἀρχὴν Λακεδαιμονίοις πα-
ραδώσοντες, αὐτοὶ δ' ὑμῶν ἄρξοντες· τὸ δ' ὑμέτερον
πλῆθος κατελθὸν τοὺς μὲν πολεμίους ἐξήλασε, τῶν
δὲ πολιτῶν καὶ τοὺς βουλομένους δουλεύειν ἠλευθέρω-
σεν· ὥστ' οὐχ ὁμοίων τῶν ἔργων ἀμφοτέροις γεγενημέ-

νων τοὺς λόγους ποιεῖται. Ἀλλ' ὅμως τοσούτων ξυμ- 35
φορῶν καὶ οὕτως αὐτῷ μεγάλων ὑπαρχουσῶν ἐπὶ τῇ
τοῦ πατρὸς πονηρίᾳ φιλοτιμεῖται, καὶ λέγει ὡς οὕτως
ἐκεῖνος μέγα ἐδύνατο, ὥστε τῇ πόλει πάντων τῶν
κακῶν αἴτιος γεγένηται. Καίτοι τίς οὕτως ἄπειρος τῆς
ἑαυτοῦ πατρίδος, ὃς οὐκ ἂν βουλόμενος εἶναι πονηρὸς
εἰσηγήσαιτο μὲν τοῖς πολεμίοις ἃ χρὴ καταλαβεῖν
τῶν χωρίων, δηλώσειε δ' ἂν ἃ κακῶς φυλάττεται τῶν
φρουρίων, διδάξειε δ' ἂν ἃ πονηρῶς ἔχει τῶν πραγ-
μάτων, μηνύσειε δ' ἂν τοὺς βουλομένους ἀφίστασθαι
τῶν ξυμμάχων; Οὐ γὰρ δήπου, ὅτε μὲν ἔφευγε, διὰ 36
τὴν δύναμιν κακῶς οἷός τ' ἦν ποιεῖν τὴν πόλιν, ἐπειδὴ
δ' ὑμᾶς ἐξαπατήσας κατῆλθε καὶ πολλῶν ἦρξε τριή-
ρων, οὔτε τοὺς πολεμίους ἐδύνατο ἐκ τῆς χώρας ἐκ-
βαλεῖν, οὔτε Χίους οὓς ἀπέστησε πάλιν φίλους ποιῆ-
σαι, οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἀγαθὸν ὑμᾶς ἐργάσασθαι. Ὥστ' 37
οὐ χαλεπὸν γνῶναι ὅτι Ἀλκιβιάδης δυνάμει μὲν οὐδὲν
τῶν ἄλλων διέφερε, πονηρίᾳ δὲ τῶν πολιτῶν πρῶτος
ἦν. Ἃ μὲν γὰρ ᾔδει τῶν ὑμετέρων κακῶς ἔχοντα,
μηνυτὴς αὐτῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγένετο, ἐπειδὴ δ'
ἔδει αὐτὸν στρατηγεῖν, οὐδὲν κακὸν ποιεῖν ἐκείνους
ἐδύνατο, ἀλλ' ὑποσχόμενος δι' ἑαυτὸν παρέξειν βασιλέα
χρήματα, πλεῖν ἢ διακόσια τάλαντα τῆς πόλεως ὑφεί-
λετο. Καὶ οὕτω πολλὰ ἐνόμιζεν εἰς ὑμᾶς ἡμαρτηκέναι, 38
ὥστε λέγειν δυνάμενος καὶ φίλων ὄντων καὶ χρήματα
κεκτημένος οὐδέποτ' ἐλθὼν εὐθύνας ἐτόλμησε δοῦναι,
ἀλλὰ φυγὴν αὑτοῦ καταγνοὺς καὶ Θρᾴκης καὶ πάσης
πόλεως ἐβούλετο πολίτης γενέσθαι μᾶλλον ἢ τῆς πα-
τρίδος εἶναι τῆς ἑαυτοῦ. Καὶ τὸ τελευταῖον, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, ὑπερβολὴν ποιησάμενος τῆς προτέρας

πονηρίας ἐτόλμησε τὰς ναῦς Λυσάνδρῳ μετ᾽ Ἀδειμάν-
39 του προδοῦναι. Ὥστε εἴ τις ὑμῶν ἢ τοὺς τεθνεῶτας
ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ἐλεεῖ, ἢ ὑπὲρ τῶν δουλευσάντων τοῖς
πολεμίοις αἰσχύνεται, ἢ τῶν τειχῶν καθῃρημένων ἀγα-
νακτεῖ, ἢ Λακεδαιμονίους μισεῖ, ἢ τοῖς τριάκοντα ὀρ-
γίζεται, τούτων ἁπάντων χρὴ τὸν τούτου πατέρα
αἴτιον ἡγεῖσθαι, καὶ ἐνθυμηθῆναι ὅτι Ἀλκιβιάδην μὲν
τὸν πρόπαππον αὐτοῦ καὶ τὸν πατρὸς πρὸς μητρὸς
πάππον Μεγακλέα οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι δὶς ἀμφοτέ-
ρους ἐξωστράκισαν, τοῦ δὲ πατρὸς αὐτοῦ οἱ πρεσβύ-
40 τεροι ὑμῶν θάνατον κατέγνωσαν, ὥστε νῦν χρὴ ἡγη-
σαμένους πατρικὸν ἐχθρὸν τοῦτον εἶναι τῇ πόλει κα-
ταψηφίσασθαι, καὶ μήτ᾽ ἔλεον μήτε ξυγγνώμην μήτε
χάριν μηδεμίαν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τῶν νόμων
τῶν κειμένων καὶ τῶν ὅρκων οὓς ὠμόσατε.

41 Σκέψασθαι δὲ χρή, ὦ ἄνδρες δικασταί, διὰ τί ἄν
τις τοιούτων ἀνδρῶν φείσαιτο; Πότερον ὡς πρὸς μὲν
τὴν πόλιν δεδυστυχήκασιν, ἄλλως δὲ κόσμιοί εἰσι καὶ
σωφρόνως βεβιώκασιν; Οὐχ οἱ μὲν πολλοὶ αὐτῶν ἡται-
ρήκασιν, οἱ δ᾽ ἀδελφαῖς ξυγγεγόνασι, τοῖς δ᾽ ἐκ θυ-
42 γατέρων παῖδες γεγόνασιν, οἱ δὲ μυστήρια πεποιήκασι
καὶ τοὺς Ἑρμᾶς περικεκόφασι καὶ περὶ πάντας τοὺς
θεοὺς ἠσεβήκασι καὶ εἰς ἅπασαν τὴν πόλιν ἡμαρτή-
κασιν, ἀδίκως καὶ παρανόμως καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους
διακείμενοι καὶ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς πολιτευόμενοι, οὐ-
δεμιᾶς τόλμης ἀπεχόμενοι, οὐδὲ ἔργου δεινοῦ ἄπειροι
γεγενημένοι; Ἀλλὰ καὶ πεπόνθασι καὶ πεποιήκασιν
ἅπαντα. Οὕτω γὰρ διάκεινται. ὥστ᾽ ἐπὶ μὲν τοῖς
καλοῖς αἰσχύνεσθαι, ἐπὶ δὲ τοῖς κακοῖς φιλοτιμεῖσθαι.
43 Καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἤδη τινῶν ἀπεψηφί-

σασθε ἀδικεῖν μὲν νομίσαντες, οἰόμενοι δ᾽ εἰς τὸ λοιπὸν
χρησίμους ὑμῖν ἔσεσθαι. Τίς οὖν ἐλπὶς ὑπὸ τούτου τι
ἀγαθὸν πείσεσθαι τὴν πόλιν, ὃν ὑμεῖς, ὅτι μὲν οὐδε-
νὸς ἄξιός ἐστιν, ἐπειδὰν ἀπολογῆται, εἴσεσθε, ὅτι δὲ
πονηρός ἐστιν, ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων ᾔσθησθε;
Ἀλλὰ μὲν δὴ οὐδ᾽ ἂν ἐξελθὼν ἐκ τῆς πόλεως οὐδὲν 44
δύναιτο κακὸν ὑμᾶς ἐργάσασθαι, δειλὸς ὢν καὶ πένης
καὶ πράττειν ἀδύνατος καὶ τοῖς οἰκείοις διάφορος καὶ
ὑπὸ τῶν ἄλλων μισούμενος. Ὥστ᾽ οὐδὲ τούτων ἕνεκα
αὐτὸν ἄξιον φυλάττεσθαι; ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον παρά- 45
δειγμα ποιῆσαι καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ τοῖς τούτου φίλοις,
οἳ τὰ μὲν προσταττόμενα ποιεῖν οὐκ ἐθέλουσι, τοιού-
των δ᾽ ἔργων ἐπιθυμοῦσι, καὶ περὶ τῶν σφετέρων αὐ-
τῶν κακῶς βουλευσάμενοι περὶ τῶν ὑμετέρων δημηγο-
ροῦσιν.

Ἐγὼ μὲν οὖν ὡς ἐδυνάμην ἄριστα κατηγόρηκα, 46
ἐπίσταμαι δ᾽ ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι τῶν ἀκροωμένων θαυμά-
ζουσιν, ὅπως ποθ᾽ οὕτως ἀκριβῶς ἐδυνήθην ἐξευρεῖν τὰ
τούτων ἁμαρτήματα, οὗτος δέ μου καταγελᾷ, ὅτι
οὐδὲ πολλοστὸν μέρος εἴρηκα τῶν τούτοις ὑπαρχόντων
κακῶν. Ὑμεῖς οὖν καὶ τὰ εἰρημένα καὶ τὰ παραλε- 47
λειμμένα ἀναλογισάμενοι πολὺ μᾶλλον αὐτοῦ κατα-
ψηφίσασθε, ἐνθυμηθέντες ὅτι ἔνοχος μὲν ἔστι τῇ γρα-
φῇ. μεγάλη δ᾽ εὐτυχία τὸ τοιούτων πολιτῶν ἀπαλλα-
γῆναι πόλει. Ἀνάγνωθι δ᾽ αὐτοῖς τοὺς νόμους καὶ τοὺς
ὅρκους καὶ τὴν γραφήν· καὶ τούτων μεμνημένοι ψη-
φιοῦνται τὰ δίκαια.

ΝΟΜΟΙ. ΟΡΚΟΙ. ΓΡΑΦΗ.

15.

ΚΑΤΑ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΑΣΤΡΑΤΕΙΑΣ.

Ἐγὼ μέν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ὑμᾶς αἰτοῦμαι
τὰ δίκαια ψηφίσασθαι, καὶ τῶν στρατηγῶν δέομαι,
ἐπεὶ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ ἀρχῇ πολλοῦ ἄξιοι τῇ πόλει
γεγόνασι, καὶ περὶ τῶν τῆς ἀστρατείας γραφῶν κοι-
νοὺς εἶναι τῷ τε διώκοντι καὶ τῷ φεύγοντι, καὶ μὴ
βοηθοῦντας οἷς ἂν βούλωνται πᾶσαν προθυμίαν ἔχειν
2 παρὰ τὸ δίκαιον ὑμᾶς ψηφίσασθαι, ἐνθυμουμένους ὅτι
σφόδρ' ἂν ἠγανακτεῖτε, εἰ ἐν τῇ ὑμετέρᾳ δοκιμασίᾳ
οἱ θεσμοθέται ἀναβάντες ὑμῶν ἐδέοντο καταψηφίσα-
σθαι, ἡγούμενοι δεινὸν εἶναι, εἰ οἱ τιθέντες τὸν ἀγῶνα
καὶ τὴν ψῆφον διδόντες παρακελεύσονται τῶν μὲν μὴ
3 καταψηφίζεσθαι, τῶν δὲ καταψηφίζεσθαι. Τί δ' ἂν
αἴσχιον ἔθος ἢ δεινότερον πρᾶγμα τούτου τῇ πόλει
γένοιτο, εἰ τολμήσει ὁ μὲν ἄρχων ἐν ταῖς τῶν ἐπι-
κλήρων δίκαις ἀντιβολεῖν καὶ ἱκετεύειν τοὺς δικαστὰς
ὅ τι ἂν βούληται πραχθῆναι, ὁ δὲ πολέμαρχος καὶ
οἱ ἕνδεκα δεήσονται ἐν ταῖς δίκαις ταῖς ὑφ' ἑαυτῶν
4 εἰσαγομέναις, ὥσπερ καὶ νῦν; Χρὴ τοίνυν καὶ ὑπὲρ
ὑμῶν αὐτῶν τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν, ἐνθυμουμένους
ὅτι οὐδὲν διοίσει ὑμᾶς ἰδίᾳ περὶ τῆς ἀστρατείας βοη-
θεῖν, ἢ τούτων τινὰς δεῖσθαι αὐτοὺς τὴν ψῆφον διδόν-
5 τας. Σκέψασθε δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐὰν ἱκανὸν
γένηται τεκμήριον ὅτι οὐδείς πω τῶν ἀρχόντων ἐν τῷ
στρατοπέδῳ Ἀλκιβιάδῃ ἦν παρεσκευασμένος. Ἐχρῆν
γὰρ αὐτούς, εἴπερ ἀληθῆ λέγουσιν, ἀνακαλεῖν μὲν
Πάμφιλον, ὅτι ἀφαιρῶν τὸν ἵππον ἱππέως ἀπεστέρει
τὴν πόλιν, ἐπιβάλλειν δὲ τῷ φυλάρχῳ, ὅτι ἐξελαύνων

Ἀλκιβιάδην ἐκ τῆς φυλῆς ἄκυρον ἐποίει τὴν τούτων
τάξιν, κελεύειν δὲ τὸν ταξίαρχον ἐξαλείφειν αὐτὸν ἐκ
τοῦ τῶν ὁπλιτῶν καταλόγου. Νῦν δὲ τούτων οὐδὲν 6
ἐποίησαν, ἀλλ' ἐν μὲν τῷ στρατοπέδῳ περιεώρων αὐ-
τὸν ὑπὸ πάντων προπηλακιζόμενον κἂν τοῖς ἱπποτοξό-
ταις ἱππεύοντα, ἐπειδὴ δ' ὑμᾶς δεῖ παρὰ τῶν ἀδι-
κούντων δίκην λαμβάνειν, χαριζόμενοι μαρτυροῦσιν ὑφ'
ἑαυτῶν αὐτὸν τετάχθαι. Καίτοι δεινόν, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, αὐτοὺς μὲν τοὺς στρατηγοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου
χειροτονηθέντας μὴ ἂν τολμῆσαι πρότερον ἡμῶν ἡγή-
σασθαι, ἕως ἐδοκιμάσθησαν κατὰ τοὺς νόμους, Ἀλκι-
βιάδην δὲ τολμᾶν παρὰ τοὺς τῆς πόλεως νόμους ὑπ'
αὐτῶν ταχθῆναι. Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι, ὦ ἄνδρες 7
δικασταί, εἰ τῶν μὲν δεδοκιμασμένων ἱππέων οὐκ ἐπὶ
τούτοις ἐστὶν ὅντινα βούλονται αὐτοὶ εἰς τοὺς ὁπλίτας
καταλέξαι, τῶν δ' ὁπλιτῶν ἀδοκιμάστων ὄντων ἐπὶ
τούτοις ἔσται ὅντιν' ἂν βούλωνται ἱππεύειν. Εἰ μὲν 8
τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὄντες κύριοι πολλῶν βου-
λομένων μηδένα τῶν ἄλλων ἱππεύειν εἴασαν, οὐκ ἂν
δικαίως χαρίζοισθε αὐτοῖς· εἰ δ' ἄκυροι ὄντες ὁμολογή-
σουσι τάξαι, ἐνθυμεῖσθαι χρὴ ὅτι ὀμωμόκατε τὰ δίκαια
γνώσεσθαι, ἀλλ' οὐχ ὅ τι ἂν οὗτοι κελεύωσι ψηφιεῖ-
σθαι, ὥστ' οὐδένα χρὴ τῶν δεομένων περὶ πλείονος
ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ὅρκων ποιεῖσθαι. Καὶ μὲν δή, 9
ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴ τῳ δοκεῖ μεγάλη ἡ ζημία εἶναι
καὶ λίαν ἰσχυρὸς ὁ νόμος, μεμνῆσθαι χρὴ ὅτι οὐ νο-
μοθετήσοντες περὶ αὐτῶν ἥκετε, ἀλλὰ κατὰ τοὺς κει-
μένους νόμους ψηφιούμενοι, οὐδὲ τοὺς ἀδικοῦντας ἐλεή-
σοντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αὐτοῖς ὀργιούμενοι καὶ ὅλῃ
τῇ πόλει βοηθήσοντες, εὖ εἰδότες ὅτι ὑπὲρ τῶν παρε-

ληλυθότων ὀλίγους τιμωρησάμενοι πολλοὺς ποιήσετε
10 κοσμιωτέρους ἐν τοῖς μέλλουσι κινδυνεύειν. Χρὴ δέ,
ὦ ἄνδρες δικασταί, ὥσπερ οὗτος ἀμελήσας τῆς πόλεως
τὴν αὑτοῦ σωτηρίαν ἐσκέψατο, οὕτως ὑμᾶς ἀμελή-
σαντας τούτου τῇ πόλει τὰ βέλτιστα ψηφίσασθαι,
ἄλλως τε καὶ ὅρκους ὀμωμοκότας καὶ περὶ Ἀλκιβιά-
δου μέλλοντας ψηφιεῖσθαι, ὃς ἐὰν ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ,
καταγελῶν τῆς πόλεως ἄπεισιν· οὐ γὰρ δὴ χάριν γε
ὑμῖν ἀποδώσει τῇ ψήφῳ κρύβδην εὖ παθών, ὃς τῶν
φίλων τοὺς φανερῶς αὐτὸν εὖ ποιήσαντας κακῶς ποιεῖ.
11 Ὑμεῖς οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰς τούτων δεήσεις
περὶ ἐλάττονος (τῶν νόμων) ποιησάμενοι τὰ δίκαια ψη-
φίσασθε. Ἀποδέδεικται δὲ καταλεγεὶς εἰς τοὺς ὁπλίτας
καὶ λιπὼν τὴν τάξιν καὶ τῶν νόμων κωλυόντων ἀδοκίμα-
στος ἱππεύσας, καὶ περὶ ὧν οἱ νόμοι διαρρήδην οὔτε
στρατηγὸν οὔθ' ἵππαρχον οὔτ' ἄλλον οὐδένα κυριώτε-
ρον ἐκείνων ἀποδεικνύασι, περὶ τούτων ἰδιώτης ὢν τὴν
12 ἐξουσίαν αὑτῷ δεδωκώς. Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ φίλῳ ὄντι
Ἀρχεστρατίδῃ βοηθῶν, καὶ Ἀλκιβιάδην ἐχθρὸν ὄντα
ἐμαυτοῦ τιμωρούμενος, δέομαι τὰ δίκαια ψηφίσασθαι·
ὑμᾶς δὲ χρὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντας τὴν ψῆφον
φέρειν, ἥνπερ ὅτε ᾤεσθε πρὸς τοὺς πολεμίους διακιν-
δυνεύσειν.

16.

ΕΝ ΒΟΥΛΗΙ.

ΜΑΝΤΙΘΕΩΙ ΔΟΚΙΜΑΖΟΜΕΝΩΙ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

Εἰ μὴ ξυνῄδη, ὦ βουλή, τοῖς κατηγόροις βουλο-
μένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς με ποιεῖν, πολλὴν
ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦ-

μαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι
μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκά-
ζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι.
Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω, 2
καὶ εἴ τις πρός με τυγχάνει ἀηδῶς διακείμενος, ἐπει-
δὰν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων,
μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοι-
πὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἀξιῶ δέ, ὦ βουλή, ἐὰν μὲν 3
τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὔνους εἰμὶ τοῖς καθ-
εστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν
κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδέν πώ μοι πλέον εἶναι·
ἐὰν δὲ φαίνωμαι καὶ περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιω-
κὼς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ παρὰ τοὺς λόγους
τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν,
τούτους δ' ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι. Πρῶτον δ' ἀποδείξω
ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα,
οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ ξυμ- 4
φορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους
ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων οὔτε
μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς
ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ'
ἡμέραις. Καίτοι οὔθ' ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον και- 5
ρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κιν-
δύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες
ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτά-
νουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτί-
μαζον καὶ τοὺς ξυγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἔπειτα 6
δ' ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἱππεύσαντας σκοπεῖν
εὔηθές ἐστιν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολο-

γούντων ἱππεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδη-
μούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ᾽ ἐστὶν ἔλεγ-
χος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς
φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἱππεύσαντας, ἵνα τὰς κα-
7 ταστάσεις ἀναπράξητε παρ᾽ αὐτῶν. Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς
ἂν ἀποδείξειεν οὔτ᾽ ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων
οὔτε παραδοθέντα τοῖς ξυνδίκοις οὔτε κατάστασιν πα-
ραλαβόντα. Καίτοι πᾶσι ῥᾴδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι
ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς
ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιοῦσθαι. Ὥστε
πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις
πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥᾴδιον ἦν ἐξαλειφθῆ-
ναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἱππεύσαντας
8 ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι. Ἔτι
δέ, ὦ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦν ἔξαρνος ὡς
δεινόν τι πεποιηκώς, ἀλλ᾽ ἠξίουν, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς
ὑπ᾽ ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι.
Ὁρῶ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ
πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἱππευσάντων βουλεύοντας. πολ-
λοὺς δ᾽ αὐτῶν στρατηγοὺς καὶ ἱππάρχους κεχειροτο-
νημένους. Ὥστε μηδὲν δι᾽ ἄλλο με ἡγεῖσθε ταύτην
ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογίαν, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν
μου καταψεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

9 Περὶ μὲν τοίνυν ταύτης τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ᾽ ὅ τι δεῖ
πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλ-
λοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσ-
ήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον
εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν

μετ᾽ εὐνοίας ἀκροάσασθαί μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπο-
λογίαν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.
Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μέν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς κατα- 10
λειφθείσης διὰ τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ
τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα, ἐπιδοὺς
τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρᾳ, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ᾽ οὕτως
ἐνειμάμην ὥστ᾽ ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ
τῶν πατρῴων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτω
βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτέ μοι μηδὲ πρὸς ἕνα μηδὲν
ἔγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτω διῴκησα· 11
περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἡγοῦμαι τεκμήριον
εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικείας, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ
κύβους ἢ πότους ἢ ἑτέρας τοιαύτας ἀκολασίας τυγ-
χάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψε-
σθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ
ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον
ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώ-
μην εἶχον περὶ ἐμοῦ. Ἔτι δ᾽, ὦ βουλή, οὐδεὶς ἂν 12
ἀποδεῖξαι περὶ ἐμοῦ δύναιτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε
γραφὴν οὔτ᾽ εἰσαγγελίαν γεγενημένην· καίτοι ἑτέρους
ὁρᾶτε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας.
Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς
πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω
τῇ πόλει. Πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν ξυμμαχίαν ἐποιή- 13
σασθε πρὸς τοὺς Βοιωτοὺς καὶ εἰς Ἁλίαρτον ἔδει βοη-
θεῖν, ὑπ᾽ Ὀρθοβούλου κατειλεγμένος ἱππεύειν, ἐπειδὴ
πάντας ἑώρων τοῖς μὲν ἱππεύουσιν ἀσφάλειαν εἶναι
νομίζοντας, τοῖς δ᾽ ὁπλίταις κίνδυνον, ἑτέρων ἀνα-
βάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νό-
μον, ἐγὼ προσελθὼν ἔφην τῷ Ὀρθοβούλῳ ἐξαλεῖ-

ψαί με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι
τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν ἄδειαν ἐμαυτῷ πα-
ρασκευάσαντι στρατεύεσθαι. Καί μοι ἀνάβηθι, Ὀρ-
θόβουλε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

14 Ξυλλεγέντων τοίνυν τῶν δημοτῶν πρὸ τῆς ἐξόδου,
εἰδὼς αὐτῶν ἐνίους πολίτας μὲν χρηστοὺς ὄντας καὶ
προθύμους, ἐφοδίων δ' ἀποροῦντας, εἶπον ὅτι χρὴ τοὺς
ἔχοντας παρέχειν τἀπιτήδεια τοῖς ἀπόρως διακειμέ-
νοις. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο ξυνεβούλευον τοῖς ἄλλοις,
ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔδωκα δυοῖν ἀνδροῖν τριάκοντα δραχ-
μὰς ἑκατέρῳ, οὐχ ὡς πολλὰ κεκτημένος, ἀλλ' ἵνα πα-
ράδειγμα τοῦτο τοῖς ἄλλοις γένηται. Καί μοι ἀνάβητε.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

15 Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὦ βουλή, εἰς Κόρινθον ἐξόδου
γενομένης καὶ πάντων προειδότων ὅτι δεήσει κινδυ-
νεύειν, ἑτέρων ἀναδυομένων ἐγὼ διεπραξάμην ὥστε
τῆς πρώτης τάξεως τεταγμένος μάχεσθαι τοῖς πολε-
μίοις· καὶ μάλιστα τῆς ἡμετέρας φυλῆς δυστυχησά-
σης, καὶ πλείστων ἀποθανόντων, ὕστερος ἀνεχώρησα
τοῦ σεμνοῦ Στειριῶς τοῦ πᾶσιν ἀνθρώποις δειλίαν ὠνει-
16 δικότος. Καὶ οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον μετὰ ταῦτα
ἐν Κορίνθῳ χωρίων ἰσχυρῶν κατειλημμένων, ὥστε τοὺς
πολεμίους μὴ δύνασθαι προσιέναι, Ἀγησιλάου δ' εἰς
τὴν Βοιωτίαν ἐμβαλόντος, ψηφισαμένων τῶν ἀρχόντων
ἀποκληρῶσαι τάξεις αἵτινες βοηθήσουσι, φοβουμένων
ἁπάντων (εἰκότως, ὦ βουλή· δεινὸν γὰρ ἦν ἀγαπητῶς
ὀλίγῳ πρότερον σεσωσμένους ἐφ' ἕτερον κίνδυνον ἰέναι)
προσελθὼν ἐγὼ τὸν ταξίαρχον ἐκέλευον ἀκληρωτὶ τὴν

ἡμετέραν τάξιν πέμπειν. Ὥστ' εἴ τινες ὑμῶν ὀργί- 17
ζονται τοῖς τὰ μὲν τῆς πόλεως ἀξιοῦσι πράττειν, ἐκ
δὲ τῶν κινδύνων ἀποδιδράσκουσιν, οὐκ ἂν δικαίως περὶ
ἐμοῦ τὴν γνώμην ταύτην ἔχοιεν· οὐ γὰρ μόνον τὰ
προσταττόμενα ἐποίουν προθύμως, ἀλλὰ καὶ κινδυνεύειν
ἐτόλμων. Καὶ ταῦτ' ἐποίουν οὐχ ὡς οὐ δεινὸν ἡγού-
μενος εἶναι Λακεδαιμονίοις μάχεσθαι, ἀλλ' ἵνα, εἴ
ποτ' ἀδίκως εἰς κίνδυνον καθισταίμην, διὰ ταῦτα βελ-
τίων ὑφ' ὑμῶν νομιζόμενος ἁπάντων τῶν δικαίων τυγ-
χάνοιμι. Καί μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς 18
ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέ-
λεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος,
μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρὴ τοὺς
φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων
σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾷ, διὰ τοῦτο μισεῖν. Τὰ
μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ἰδιώτας οὔτε
τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν
ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφε-
λεῖσθε. Ὥστ' οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὦ βουλή, οὔτε φι- 19
λεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν·
πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὰ διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπ-
εχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ
τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κἀγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν
εἰργασμένοι.

Ἤδη δέ τινων ᾐσθόμην, ὦ βουλή, καὶ διὰ ταῦτα 20
ἀχθομένων μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν
τῷ δήμῳ. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν

ἐμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορῆσαι, ἔπειτα μέντοι καὶ
ἐμαυτῷ δοκῶ φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος,
ἅμα μὲν τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐδὲν πέ-
21 παυνται τὰ τῆς πόλεως πράττοντες, ἅμα δ' ὑμᾶς ὁρῶν
(τὰ γὰρ ἀληθῆ χρὴ λέγειν) τούτους μόνους πολλοῦ ἀξίους
νομίζοντας εἶναι, ὥσθ' ὁρῶν ὑμᾶς ταύτην τὴν γνώμην
ἔχοντας τίς οὐκ ἂν ἐπαρθείη πράττειν καὶ λέγειν ὑπὲρ
τῆς πόλεως; Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιούτοις ἄχθοισθε; Οὐ
γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταί εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς.

17.

ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ.

Ἴσως τινὲς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, διὰ τὸ βού-
λεσθαί με ἄξιον εἶναί τινος ἡγοῦνται καὶ εἰπεῖν ἂν
μᾶλλον ἑτέρου δύνασθαι· ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω περὶ τῶν
μὴ προσηκόντων ἱκανὸς εἶναι λέγειν, ὥστε δέδοικα μή,
καὶ περὶ ὧν ἀναγκαῖόν μοί ἐστιν, ἀδύνατος ὦ τὰ δέ-
οντα εἰπεῖν. Οἴομαι μὲν οὖν, ἐὰν πάντα διηγήσωμαι
τὰ πεπραγμένα ἡμῖν πρὸς Ἐράτωνα καὶ τοὺς ἐκείνου
παῖδας, ῥᾳδίως ἐξ αὐτῶν ὑμᾶς εὑρήσειν ἃ προσήκει
σκέψασθαι περὶ ταύτης τῆς διαδικασίας. Ἐξ ἀρχῆς
οὖν ἀκούσατε.
2 Ἐράτων ὁ Ἐρασιφῶντος πατὴρ ἐδανείσατο παρὰ τοῦ
ἐμοῦ πάππου τάλαντα δύο. Ὅτι μὲν οὖν ἔλαβε τἀρ-
γύριον καὶ ὡς τοσοῦτόν γε ἐδεήθη δανεῖσαι, ὧν ἐναντίον
ἐδόθη μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι· ἃ δ' ἐχρήσατο αὐτῷ
καὶ ὅσα ὠφελήθη, οἱ μᾶλλόν τε ἐμοῦ εἰδότες καὶ πα-
ραγεγενημένοι οἷς ἐκεῖνος ἔπραττε διηγήσονται ὑμῖν
καὶ μαρτυρήσουσιν. Καί μοι κάλει μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἕως τοίνυν ὁ Ἐράτων ἔζη, τούς τε τόκους ἀπελάμ- 3
βανον ἐγὼ καὶ τἆλλα τὰ ξυγκείμενα· ἐπειδὴ δ' ἐτε-
λεύτησε καταλιπὼν υἱοὺς τρεῖς, Ἐρασιφῶντα καὶ Ἐρά-
τωνα καὶ Ἐρασίστρατον, οὗτοι οὐδὲν ἔτι ἡμῖν τῶν
δικαίων ἐποίουν. Ἐν μὲν οὖν τῷ πολέμῳ, διότι οὐκ
ἦσαν δίκαι, οὐ δυνατοὶ ἦμεν παρ' αὐτῶν ἃ ὤφειλον
πράξασθαι· ἐπειδὴ δ' εἰρήνη ἐγένετο, ὅτεπερ πρῶτον αἱ
ἀστικαὶ δίκαι ἐδικάζοντο, λαχὼν ὁ πατὴρ παντὸς τοῦ
ξυμβολαίου Ἐρασιστράτῳ, ὅσπερ μόνος τῶν ἀδελφῶν
ἐπεδήμει, κατεδικάσατο ἐπὶ Ξεναινέτου ἄρχοντος. Μάρ-
τυρας δὲ καὶ τούτων παρέξομαι ὑμῖν. Καί μοι κάλει
μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ὅτι μὲν τὰ Ἐράτωνος δικαίως ἂν ἡμέτερα εἴη, ἐκ 4
τούτων ῥᾴδιον εἰδέναι, ὅτι δὲ πάντα δεδήμευται, ἐξ
αὐτῶν τῶν ἀπογραφῶν· τρεῖς γὰρ καὶ τέτταρες ἕκαστα
ἀπογεγράφασιν. Καίτοι τοῦτό γε παντὶ εὔγνωστον, ὅτι
οὐκ ἂν παρέλιπον, εἴ τι ἄλλο τῶν Ἐράτωνος οἷόν τε
ἦν δημεύειν, οἱ πάντα τὰ Ἐράτωνος ἀπογράφοντες
καὶ ἃ ἐγὼ πολὺν ἤδη χρόνον κέκτημαι. Ὡς μὲν οὖν
ἡμῖν οὐδ' ἑτέρωθεν εἰσπράξασθαι οἷόν τε, ἐὰν ὑμεῖς
ταῦτα δημεύσητε, εὔγνωστόν μοι δοκεῖ εἶναι· ὡς δὲ 5
τὴν αὐτὴν ἀμφισβήτησιν ἐποιησάμην πρός θ' ὑμᾶς
καὶ τοὺς ἰδιώτας, ἔτι ἀκούσατε. Ἕως μὲν γὰρ ἡμῖν
οἱ Ἐρασιφῶντος οἰκεῖοι τούτων τῶν χρημάτων ἠμφε-
σβήτουν, ἅπαντα ἠξίουν ἐμὰ εἶναι, διότι ὑπὲρ ἅπαντος
τοῦ χρέους ἀντιδικῶν πρὸς τὸν πατέρα ὁ Ἐρασίστρα-

τος ἡττήθη· καὶ τὰ μὲν Σφηττοῖ ἤδη τρί' ἔτη μεμί-
σθωκα, τῶν δὲ Κικυννοῖ καὶ τῆς οἰκίας ἐδικαζόμην
τοῖς ἔχουσιν. Πέρυσι μὲν οὖν διέγραψάν μου τὰς δίκας,
ἔμποροι φάσκοντες εἶναι· νυνὶ δὲ λαχόντος ἐν τῷ Γα-
6 μηλιῶνι μηνὶ οἱ ναυτοδίκαι οὐκ ἐξεδίκασαν. Ἐπειδὴ
δ' ὑμῖν τὰ Ἐρασιφῶντος δημεύειν ἔδοξε, ἀφιεὶς τῇ
πόλει τὼ δύο μέρη τὰ Ἐρασιστράτου ἀξιῶ μοι ψηφι-
σθῆναι, διότι ταῦτά γε ἤδη καὶ πρότερον ἐγνώκατε
ἡμέτερα εἶναι. Ὡρισάμην οὖν ἐμαυτῷ τὸ τρίτον μέρος
τῆς ἐκείνων οὐσίας οὐ τὴν ἀκρίβειαν ἐπισκεψάμενος,
ἀλλὰ πολλῷ πλέον ἢ τὼ δύο μέρη τῷ δημοσίῳ ὑπο-
7 λιπών. Ῥᾴδιον δὲ γνῶναι ἐκ τοῦ τιμήματος τοῦ ἐπι-
γεγραμμένου τοῖς χρήμασιν. Ἅπαντα μὲν γὰρ πλείο-
νος ἢ ταλάντου τετίμηται, ὧν δ' ἐγὼ ἀμφισβητῶ τῷ
μὲν πέντε μνᾶς, τῷ δὲ χιλίας δραχμὰς ἐπεγραψάμην·
καὶ εἰ πλείονος ἄξιά ἐστιν ἢ τοσούτου, ἀποκηρυχθέν-
8 των τὸ περιττὸν ἡ πόλις λήψεται. Ἵν' οὖν εἰδῆτε ὅτι
ταῦτα ἀληθῆ ἐστι, μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι, πρῶτον
μὲν τοὺς μεμισθωμένους παρ' ἐμοῦ τὸ Σφηττοῖ χω-
ρίον, ἔπειτα τοῦ Κικυννοῖ τοὺς γείτονας, οἳ ἴσασιν
ἡμᾶς ἤδη τρί' ἔτη ἀμφισβητοῦντας, ἔτι δὲ τούς τε
9 πέρυσιν ἄρξαντας, πρὸς οὓς αἱ δίκαι ἐλήχθησαν, καὶ
τοὺς νῦν ναυτοδίκας. Ἀναγνωσθήσονται δ' ὑμῖν καὶ
αὐταὶ αἱ ἀπογραφαί· ἐκ τούτων γὰρ μάλιστα γνώ-
σεσθε ὅτι οὔτε νεωστὶ ταῦτα τὰ χρήματα ἀξιοῦμεν
ἡμέτερα εἶναι, οὔτε νυνὶ τῷ δημοσίῳ πλειόνων ἀμφι-
σβητοῦμεν ἢ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ τοῖς ἰδιώταις. Καί
μοι κάλει μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ὅτι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ παρὰ τὸ δί- 10
καιον ἀξιῶ μοι ψηφίσασθαι τὸ διαδίκασμα, ἀλλ' αὐτὸς
τῇ πόλει πολλὰ τῶν ἐμαυτοῦ ἀφιεὶς τοῦτ' ἀξιῶ μοι
ἀποδοθῆναι, ἀποδέδεικται. Ἤδη δέ μοι δοκεῖ δίκαιον
εἶναι καὶ δεηθῆναι ὑμῶν τε καὶ τῶν ξυνδίκων ἐναντίον
ὑμῶν ***

18.

ΠΕΡΙ ΔΗΜΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΤΟΥ ΝΙΚΙΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

***Ἐνθυμήθητε τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἷοί
τινες ὄντες πολῖται καὶ αὐτοὶ καὶ ὧν προσήκοντες
ἀδικούμενοι ἀξιοῦμεν ἐλεεῖσθαι ὑφ' ὑμῶν καὶ τῶν δι-
καίων τυγχάνειν· οὐ γὰρ μόνον περὶ τῆς οὐσίας ἀγω-
νιζόμεθα, ἀλλὰ καὶ εἰ χρὴ δημοκρατουμένης τῆς πό-
λεως ἡμῖν μετεῖναι. Πρῶτον μὲν οὖν περὶ Νικίου τοῦ
ἡμετέρου θείου ἀναμνήσθητε. Ἐκεῖνος γὰρ ὅσα μὲν τῇ 2
ἑαυτοῦ γνώμῃ χρώμενος ὑπὲρ τοῦ πλήθους τοῦ ὑμε-
τέρου ἔπραξε, πανταχοῦ φανήσεται πολλῶν μὲν καὶ
μεγάλων ἀγαθῶν αἴτιος τῇ πόλει γεγενημένος, πλεῖ-
στα δὲ καὶ μέγιστα κακὰ τοὺς πολεμίους εἰργασμέ-
νος· ὅσα δ' οὐ βουλόμενος ἀλλ' ἄκων ἠναγκάσθη ποιῆ-
σαι, τῶν μὲν κακῶν οὐκ ἐλάχιστον αὐτὸς μετέσχε μέ-
ρος, τὴν δ' αἰτίαν τῆς ξυμφορᾶς οἱ πείσαντες ὑμᾶς
δικαίως ἂν ἔχοιεν, ἐπεὶ τήν γε πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν 3
καὶ τὴν ἀρετὴν τὴν αὑτοῦ ἐν ταῖς εὐτυχίαις ταῖς
ὑμετέραις καὶ ταῖς δυστυχίαις ταῖς τῶν ἐχθρῶν ἐπε-
δείξατο· στρατηγῶν γὰρ πολλὰς μὲν πόλεις εἷλε,

πολλὰ δὲ καὶ καλὰ κατὰ τῶν πολεμίων ἔστησε τρό-
παια, ὧν καθ' ἓν ἕκαστον πολὺ ἂν ἔργον εἴη λέγειν.
4 Εὐκράτης τοίνυν, ἀδελφὸς μὲν ὢν ἐκείνου, πατὴρ δ'
ἐμός, ἤδη τῆς τελευταίας ναυμαχίας γεγενημένης,
φανερὰν ἐπεδείξατο τὴν εὔνοιαν ἣν εἶχε περὶ τὸ πλῆ-
θος τὸ ὑμέτερον· ἡττημένων γὰρ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ στρα-
τηγὸς ὑφ' ὑμῶν ᾑρημένος, καὶ παρακαλούμενος μετέ-
χειν τῆς ὀλιγαρχίας ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευόντων τῷ πλή-
5 θει, οὐκ ἠθέλησεν αὐτοῖς πείθεσθαι, ἐν τοιούτῳ καιρῷ
ληφθεὶς ἐν ᾧ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων καὶ μεταβάλ-
λονται πρὸς τὰ παρόντα καὶ ταῖς τύχαις εἴκουσιν,
οὐκ ἀπελαυνόμενος τῆς πολιτείας οὐδ' ἰδίας ἔχθρας
ὑπαρχούσης πρὸς τοὺς ἄρξειν μέλλοντας, ἀλλ' ἐξὸν
αὐτῷ καὶ τῶν τριάκοντα γενέσθαι καὶ μηδενὸς ἔλατ-
τον δύνασθαι, μᾶλλον εἵλετο πράττων ὑπὲρ τῆς ὑμε-
τέρας σωτηρίας ἀπολέσθαι ἢ ἐπιδεῖν τὰ τείχη καθαι-
ρούμενα καὶ τὰς ναῦς τοῖς πολεμίοις παραδιδομένας
6 καὶ τὸ ὑμέτερον πλῆθος καταδουλούμενον. Καὶ οὐ πολ-
λῷ χρόνῳ ὕστερον Νικήρατος, ἀνεψιὸς ὢν ἐμὸς καὶ
υἱὸς Νικίου, εὔνους ὢν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει, ξυλληφθεὶς
ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἀπέθανεν, οὔτε γένει οὔτ' οὐσίᾳ
οὔθ' ἡλικίᾳ δοκῶν ἀνάξιος εἶναι τῆς πολιτείας μετα-
σχεῖν· ἀλλὰ τοιαῦτα ἐνομίζετο τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ
πρὸς τὸ ὑμέτερον πλῆθος εἶναι καὶ διὰ τοὺς προγόνους
καὶ δι' αὐτόν, ὥστ' οὐκ ἄν ποθ' ἑτέρας ἐπιθυμῆσαι
7 πολιτείας. Ξυνῄδεσαν γὰρ ἅπασιν αὐτοῖς ὑπὸ τῆς
πόλεως τιμωμένοις, καὶ πολλαχοῦ μὲν ὑπὲρ ὑμῶν κε-
κινδυνευκόσι, μεγάλας δ' εἰσφορὰς εἰσενηνοχόσι καὶ
λελειτουργηκόσι κάλλιστα, καὶ τῶν ἄλλων οὐδενὸς πώποτ'
8 ἀφεστῶσιν ὧν ἡ πόλις αὐτοῖς προσέταξεν. Καίτοι τίνες

ἂν ἡμῶν εἴησαν δυστυχέστεροι, εἰ ἐν μὲν τῇ ὀλιγαρ-
χίᾳ ἀπεθνήσκομεν ὡς εὔνοι ὄντες τῷ πλήθει, ἐν δὲ τῇ
δημοκρατίᾳ ὡς κακόνοι ὄντες τῷ πλήθει ἀποστεροίμεθα
τῶν ὄντων; Καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ Διό- 9
γνητος διαβληθεὶς μὲν ὑπὸ τῶν συκοφαντῶν φεύγων
ᾤχετο, μετ' ὀλίγων δὲ τῶν ἐκπεπτωκότων οὔτ' ἐπὶ
τὴν πόλιν ἐστρατεύσατο οὔτ' εἰς Δεκέλειαν ἀφίκετο·
οὐδ' ἔστιν ὅτου κακοῦ αἴτιος οὔτε φυγὼν οὔτε κατελ-
θὼν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει γεγένηται, ἀλλ' εἰς τοῦτ'
ἀρετῆς ἦλθεν ὥστε μᾶλλον ὠργίζετο τοῖς εἰς ὑμᾶς
ἡμαρτηκόσιν ἢ τοῖς αὐτῷ τῆς καθόδου αἰτίοις γεγε-
νημένοις χάριν εἶχεν. Καὶ ἀρχὴν μὲν οὐδεμίαν ἦρξεν 10
ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ· ἐπειδὴ δὲ τάχιστα ἦλθον εἰς τὴν
Ἀκαδήμειαν Λακεδαιμόνιοι καὶ Παυσανίας, λαβὼν τὸν
Νικηράτου καὶ ὑμᾶς παῖδας ὄντας, ἐκεῖνον μὲν κατέ-
θηκεν ἐπὶ τοῖς γόνασι τοῖς Παυσανίου, ἡμᾶς δὲ πα-
ραστησάμενος ἔλεγε. πρὸς ἐκεῖνον καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς
παρόντας ὅσα εἴημεν πεπονθότες καὶ οἵαις τύχαις
κεχρημένοι, καὶ ἠξίου Παυσανίαν βοηθῆσαι καὶ διὰ
τὴν φιλίαν καὶ διὰ τὴν ξενίαν τὴν ὑπάρχουσαν, καὶ
τιμωρὸν γενέσθαι τῶν εἰς ἡμᾶς ἡμαρτηκότων. Ὅθεν 11
Παυσανίας ἤρξατο εὔνους εἶναι τῷ δήμῳ, παράδειγμα
ποιούμενος πρὸς τοὺς ἄλλους Λακεδαιμονίους τὰς ἡμε-
τέρας ξυμφορὰς τῆς τῶν τριάκοντα πονηρίας· δῆλον
γὰρ ἅπασι τοῖς ἐλθοῦσι Πελοποννησίων ἐγεγένητο, ὅτι
οὐ τοὺς πονηροτάτους τῶν πολιτῶν ἀπέκτεινον, ἀλλ'
οἷς μάλιστα προσῆκε καὶ διὰ γένος καὶ διὰ πλοῦτον
καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἀρετὴν τιμᾶσθαι. Οὕτω δ' ἠλεού- 12
μεθα καὶ πᾶσι δεινὰ ἐδοκοῦμεν πεπονθέναι, ὥστε Παυ-
σανίας τὰ μὲν παρὰ τῶν τριάκοντα ξένια οὐκ ἠθέλησε

λαβεῖν, τὰ δὲ παρ' ἡμῶν ἐδέξατο. Καίτοι δεινόν, ὦ
ἄνδρες δικασταί, ὑπὸ μὲν τῶν πολεμίων παῖδας ὄντας
ἡμᾶς ἐλεεῖσθαι, οἳ τῇ ὀλιγαρχίᾳ βοηθήσοντες ἦλθον,
ὑπὸ δ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τηλικούτους γεγενη-
μένους τῶν ὄντων ἀποστερεῖσθαι, ὧν οἱ πατέρες ὑπὲρ
τῆς δημοκρατίας ἀπέθανον.
13 Εὖ δ' οἶδα, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι περὶ πλείστου
ἂν ποιήσαιτο Πολίοχος τοῦτον τὸν ἀγῶνα κατορθῶσαι,
ἡγούμενος αὐτῷ καλὴν εἶναι τὴν ἀπόδειξιν καὶ πρὸς
τοὺς πολίτας καὶ πρὸς τοὺς ξένους, ὅτι Ἀθήνησι τοσοῦ-
τον δύναται, ὥσθ' ὑμᾶς τοὺς αὐτούς, περὶ ὧν ὅρκους
ὀμωμόκατε, ὑμῖν αὐτοῖς τἀναντία ποιεῖν ψηφίζεσθαι.
14 Πάντες γὰρ εἴσονται ὅτι τότε μὲν χιλίαις δραχμαῖς
ἐζημίωσε τὸν βουλόμενον τὴν ἡμετέραν γῆν δημοσίαν
ποιῆσαι, νυνὶ δὲ κελεύων δημεῦσαι νενίκηκε καὶ περὶ
τούτων δὴ ἀμφοτέρων Ἀθηναῖοι, παρανόμων φεύγοντος
τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός, τἀναντία σφίσιν αὐτοῖς ἐψηφίσαντο.
15 Οὔκουν αἰσχρόν, εἰ ἃ μὲν Λακεδαιμονίοις ξυνέθεσθε
βεβαιώσετε, ἃ δ' αὐτοῖς ἐψηφίσασθε οὕτω ῥᾳδίως δια-
λύσετε, καὶ τὰς μὲν πρὸς ἐκείνους ξυνθήκας κυρίας
ποιήσετε, τὰς δὲ πρὸς αὐτοὺς ἀκύρους, καὶ τοῖς μὲν
ἄλλοις Ἕλλησιν ὀργίζοισθε, εἴ τις Λακεδαιμονίους
ὑμῶν περὶ πλείονος ποιεῖται, ὑμεῖς δ' αὐτοὶ φανήσεσθε
πιστότερον πρὸς ἐκείνους ἢ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς διακεί-
16 μενοι; Ἄξιον δὲ μάλιστα φθονῆσαι ὅτι οὕτως ἤδη οἱ
τῆς πόλεως πράττοντες διάκεινται, ὥστ' οὐχ ὅ τι ἂν
τῇ πόλει βέλτιστον ᾖ τοῦθ' οἱ ῥήτορες λέγουσιν, ἀλλ' ἀφ'
ὧν ἂν αὐτοὶ κερδαίνειν μέλλωσι, καὶ ταῦτα ὑμεῖς ψη-
17 φίζεσθε. Καὶ εἰ μὲν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει ξυνέφερε τοὺς
μὲν ἔχειν τὰ αὑτῶν, τῶν δ' ἀδίκως δημεύεσθαι τὴν

οὐσίαν, εἰκότως ἂν ἠμελεῖτε τῶν ὑφ' ἡμῶν λεγομένων·
νυνὶ δὲ πάντες ἂν ὁμολογήσαιτε ὁμόνοιαν μέγιστον
ἀγαθὸν εἶναι πόλει, στάσιν δὲ πάντων κακῶν αἰτίαν,
διαφέρεσθαι δὲ πρὸς ἀλλήλους ἐκ τῶν τοιούτων μάλιστα,
ἐὰν οἱ μὲν τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμῶσιν, οἱ δ' ἐκ τῶν
ὄντων ἐκπίπτωσιν. Καὶ ταῦθ' ὑμεῖς ἔγνωτε νεωστὶ κατ- 18
ελθόντες, ὀρθῶς βουλευόμενοι· ἔτι γὰρ ἐμέμνησθε τῶν
γεγενημένων ξυμφορῶν, καὶ τοῖς θεοῖς ηὔχεσθε εἰς
ὁμόνοιαν καταστῆναι τὴν πόλιν μᾶλλον ἢ τὴν μὲν πό-
λιν στασιάσαι, τοὺς δὲ λέγοντας ταχέως πλουτῆσαι.
Καίτοι πλείων ξυγγνώμη μνησικακεῖν νεωστὶ κατελη- 19
λυθόσιν, ἔτι τῆς ὀργῆς οὔσης προσφάτου, ἢ τοσούτῳ
χρόνῳ ὕστερον ἐπὶ τιμωρίαν τῶν παρεληλυθότων τρα-
πέσθαι, ὑπὸ τοιούτων πεισθέντας οἳ ἐν ἄστει μείναν-
τες ταύτην ὑμῖν οἴονται διδόναι πίστιν τῆς αὑτῶν εὐ-
νοίας, ἑτέρους κακῶς ποιοῦντες, ἀλλ' οὐ σφᾶς αὐτοὺς
χρηστοὺς παρέχοντες, καὶ νυνὶ τῶν τῆς πόλεως εὐτυ-
χιῶν ἀπολαύοντες, ἀλλ' οὐ πρότερον τῶν ὑμετέρων κιν-
δύνων μετασχόντες.

Καὶ εἰ μὲν ἑωρᾶτο, ὦ ἄνδρες δικασταί, σωζόμενα 20
τῇ πόλει τὰ ὑπὸ τούτων δημευόμενα, ξυγγνώμην ἂν
εἴχομεν· νῦν δ' ἐπίστασθε ὅτι τὰ μὲν αὐτῶν ὑπὸ τού-
των ἀφανίζεται, τὰ δὲ πολλοῦ ἄξια ὄντα ὀλίγου πι-
πράσκεται. Ἐὰν δ' ἐμοὶ πίθησθε, οὐκ ἐλάττω ἀπ' αὐ-
τῶν ὑμεῖς ὠφελήσεσθε ἢ ἡμεῖς οἱ κεκτημένοι, ἐπεὶ καὶ 21
νυνὶ Διόμνηστος καὶ ἐγὼ καὶ ὁ ἀδελφὸς ἐκ μιᾶς οἰκίας
τρεῖς ὄντες τριηραρχοῦμεν καί, ὅταν ἡ πόλις δέηται
χρημάτων, ἀπὸ τούτων ὑμῖν εἰσφέρομεν. Ὡς οὖν ἡμῶν
ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρωμένων, καὶ τῶν προγόνων τῶν
ἡμετέρων τοιούτων γεγενημένων, φείδεσθε ἡμῶν. Οὐδὲν 22

γὰρ ἂν ἡμᾶς κωλύοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀθλιωτάτους
εἶναι, ἐπὶ μὲν τῶν τριάκοντα ὀρφανοὺς καταλειφθέντας,
ἐν δὲ τῇ δημοκρατίᾳ τῶν ὄντων ἐστερημένους, οἷς ἡ
τύχη παρέδωκεν ὥστ' ἔτι ἡμᾶς παῖδας ὄντας ἐπὶ τὴν
Παυσανίου σκηνὴν ἐλθόντας βοηθῆσαι τῷ πλήθει. Καὶ
τοιούτων ἡμῖν ὑπαρχόντων εἰς τίνας ἂν ἐβουλήθημεν
23 δικαστὰς καταφυγεῖν; Οὐκ εἰς τοὺς οὕτω πολιτευομέ-
νους ὑπὲρ τῆς πολιτείας ἧς καὶ ὁ πατὴρ καὶ οἱ προσ-
ήκοντες ἡμῖν ἀπέθανον; Νῦν τοίνυν ταύτην ἀνθ' ἁπάν-
των ἀπαιτοῦμεν ὑμᾶς τὴν χάριν, μὴ περιιδεῖν ἡμᾶς
ἀπόρως διατεθέντας μηδ' ἐνδεεῖς τῶν ἐπιτηδείων γενο-
μένους, μηδὲ τὴν τῶν προγόνων εὐδαιμονίαν καταλῦσαι,
ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον παράδειγμα ποιῆσαι τοῖς βουλομέ-
νοις τὴν πόλιν εὖ ποιεῖν, οἵων ὑμῶν ἐν τοῖς κινδύνοις
τεύξονται.

24 Οὐκ ἔχω, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὕστινας δεησομένους
ὑπὲρ ἡμῶν ἀναβιβάσωμαι· τῶν γὰρ προσηκόντων οἱ
μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς αὑτοὺς παρέχοντες καὶ μεγάλην
τὴν πόλιν ποιοῦντες ἐν τῷ πολέμῳ τεθνᾶσιν, οἱ δ' ὑπὲρ
τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ὑμετέρας ἐλευθερίας ὑπὸ τῶν
25 τριάκοντα κώνειον πιόντες, ὥστε τῆς ἐρημίας τῆς ἡμε-
τέρας αἴτιαι γεγόνασιν αἵ τε τῶν προσηκόντων ἀρεταὶ
καὶ αἱ τῆς πόλεως ξυμφοραί. Ὧν ἄξιον ὑμᾶς ἐνθυ-
μηθέντας προθύμως ἡμῖν βοηθῆσαι, ἡγησαμένους τού-
τους ἂν ἐν δημοκρατίᾳ δικαίως εὖ πάσχειν ὑφ' ὑμῶν,
οἵπερ ἐν ὀλιγαρχίᾳ τῶν ξυμφορῶν μετέσχον τὸ μέρος.
26 Ἄξιον δὲ καὶ τούτους τοὺς ξυνδίκους εὔνους ἡμῖν
εἶναι, ἐκείνου τοῦ χρόνου μνησθέντας, ὅτ' ἐκ τῆς πα-
τρίδος ἐκπεπτωκότες καὶ τὰς οὐσίας ἀπολωλεκότες ἄν-
δρας ἀρίστους ἐνομίζετ' εἶναι τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἀπο-

θνήσκοντας, καὶ τοῖς θεοῖς ηὔχεσθε δυνηθῆναι χάριν
τοῖς ἐξ ἐκείνων ἀποδοῦναι. Ἡμεῖς τοίνυν, υἱεῖς ὄντες 27
καὶ ξυγγενεῖς τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας προκεκινδυνευ-
κότων, ἀπαιτοῦμεν ὑμᾶς νυνὶ ταύτην τὴν χάριν καὶ
ἀξιοῦμεν μὴ ἀδίκως ἡμᾶς ἀπολέσαι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλ-
λον βοηθεῖν τοῖς τῶν αὐτῶν μετασχοῦσι ξυμφορῶν.
Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ δέομαι καὶ ἀντιβολῶ καὶ ἱκετεύω,
καὶ τοιούτων ὑμῶν τυγχάνειν ἀξιῶ· οὐ γὰρ περὶ μι-
κρῶν κινδυνεύομεν, ἀλλὰ περὶ τῶν ὄντων ἁπάντων.

19.

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ, ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝ.

Πολλήν μοι ἀπορίαν παρέχει ὁ ἀγὼν οὑτοσί, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, ὅταν ἐνθυμηθῶ ὅτι, ἐὰν ἐγὼ μὴ νῦν εὖ
εἴπω, οὐ μόνον ἐγὼ ἀλλὰ καὶ ὁ πατὴρ δόξει ἄδικος
εἶναι καὶ τῶν ὄντων ἁπάντων στερήσομαι. Ἀνάγκη
οὖν, εἰ καὶ μὴ δεινὸς πρὸς ταῦτα πέφυκα, βοηθεῖν
τῷ πατρὶ καὶ ἐμαυτῷ οὕτως ὅπως ἂν δύνωμαι. Τὴν 2
μὲν οὖν παρασκευὴν καὶ τὴν προθυμίαν τῶν ἐχθρῶν ὁρᾶτε,
καὶ οὐδὲν δεῖ περὶ τούτων λέγειν· τὴν δ' ἐμὴν ἀπειρίαν
πάντες ἴσασιν, ὅσοι ἐμὲ γιγνώσκουσιν. Αἰτήσομαι οὖν
ὑμᾶς δίκαια καὶ ῥᾴδια χαρίσασθαι, ἄνευ ὀργῆς καὶ
ἡμῶν ἀκοῦσαι ὥσπερ τῶν κατηγόρων. Ἀνάγκη γὰρ 3
τὸν ἀπολογούμενον, κἂν ἐξ ἴσου ἀκροᾶσθε, ἔλαττον
ἔχειν. Οἱ μὲν γὰρ ἐκ πολλοῦ χρόνου ἐπιβουλεύοντες,
αὐτοὶ ἄνευ κινδύνων ὄντες, τὴν κατηγορίαν ἐποιή-
σαντο, ἡμεῖς δ' ἀγωνιζόμεθα μετὰ δέους καὶ διαβολῆς
καὶ κινδύνου τοῦ μεγίστου. Εἰκὸς οὖν ὑμᾶς εὔνοιαν πλείω

4 ἔχειν τοῖς ἀπολογουμένοις. Οἶμαι γὰρ πάντας ὑμᾶς
εἰδέναι ὅτι πολλοὶ ἤδη πολλὰ καὶ δεινὰ κατηγορήσαν-
τες παραχρῆμα ἐξηλέγχθησαν ψευδόμενοι οὕτω φα-
νερῶς, ὥσθ' ὑπὸ πάντων τῶν παραγενομένων μισηθέν-
τες ἀπελθεῖν· οἱ δ' αὖ μαρτυρήσαντες τὰ ψευδῆ καὶ
ἀδίκως ἀπολέσαντες ἀνθρώπους ἑάλωσαν, ἡνίκα οὐδὲν
5 ἔτι ἦν πλέον τοῖς πεπονθόσιν. Ὅτ' οὖν τοιαῦτα πολλὰ
γεγένηται, ὡς ἐγὼ ἀκούω, εἰκὸς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, μήπω τοὺς τῶν κατηγόρων λόγους ἡγεῖσθαι
πιστούς, πρὶν ἂν καὶ ἡμεῖς εἴπωμεν. Ἀκούω γὰρ
ἔγωγε, καὶ ὑμῶν δὲ τοὺς πολλοὺς οἶμαι εἰδέναι, ὅτι
6 πάντων δεινότατόν ἐστι διαβολή. Μάλιστα δὲ τοῦτ'
ἔχοι ἄν τις ἰδεῖν, ὅταν πολλοὶ ἐπὶ τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ εἰς
ἀγῶνα καταστῶσιν. Ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ τελευ-
ταῖοι κρινόμενοι σώζονται· πεπαυμένοι γὰρ τῆς ὀργῆς
αὐτῶν ἀκροᾶσθε καὶ τοὺς ἐλέγχους ἤδη ἐθέλοντες
7 ἀποδέχεσθαι. Ἐνθυμεῖσθε οὖν ὅτι Νικόφημος καὶ Ἀρι-
στοφάνης ἄκριτοι ἀπέθανον, πρὶν παραγενέσθαι τινὰ
αὐτοῖς ἐλεγχομένοις ὡς ἠδίκουν. Οὐδεὶς γὰρ οὐδ' εἶδεν
ἐκείνους μετὰ τὴν ξύλληψιν· οὐδὲ γὰρ θάψαι τὰ σώ-
ματ' αὐτῶν ἀπέδοσαν, ἀλλ' οὕτω δεινὴ ἡ ξυμφορὰ
γεγένηται ὥστε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τούτου ἐστέ-
8 ρηνται. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐάσω· οὐδὲν γὰρ ἂν περαί-
νοιμι· πολὺ δ' ἀθλιώτεροι δοκοῦσί μοι οἱ παῖδες οἱ
Ἀριστοφάνους. Οὐδένα γὰρ οὔτ' ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ
ἠδικηκότες οὐ μόνον τὰ πατρῷα ἀπολωλέκασι παρὰ
τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπόλοιπος
ἐλπὶς ἦν, ὑπὸ τοῦ πάππου ἐκτραφῆναι, ἐν οὕτω δεινῷ
9 καθέστηκεν. Ἔτι δ' ἡμεῖς ἐστερημένοι μὲν κηδεστῶν,
ἐστερημένοι δὲ τῆς προικός, παιδάρια δὲ τρία ἠναγ-

κασμένοι τρέφειν, προσέτι συκοφαντούμεθα καὶ κινδυ-
νεύομεν περὶ ὧν οἱ πρόγονοι ἡμῖν κατέλιπον κτησά-
μενοι ἐκ τοῦ δικαίου. Καίτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὑ-
μὸς πατὴρ ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ πλείω εἰς τὴν πόλιν
ἀνάλωσεν ἢ εἰς αὑτὸν καὶ τοὺς οἰκείους, διπλάσια δ'
ἢ νῦν ἐστιν ἡμῖν, ὡς ἐγὼ λογιζομένῳ αὐτῷ πολλάκις
παρεγενόμην. Μὴ οὖν προκαταγιγνώσκετε ἀδικίαν τοῦ 10
εἰς αὑτὸν μὲν μικρὰ δαπανῶντος, ὑμῖν δὲ πολλὰ καθ'
ἕκαστον τὸν ἐνιαυτόν, ἀλλ' ὅσοι καὶ τὰ πατρῷα καὶ
ἄν τί ποθεν λάβωσιν, εἰς τὰς αἰσχίστας ἡδονὰς εἰθι-
σμένοι εἰσὶν ἀναλίσκειν. Χαλεπὸν μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες 11
δικασταί, ἀπολογεῖσθαι πρὸς δόξαν ἣν ἔνιοι ἔχουσι
περὶ τῆς Νικοφήμου οὐσίας, καὶ σπάνιν ἀργυρίου ἣ
νῦν ἐστιν ἐν τῇ πόλει, καὶ τοῦ ἀγῶνος πρὸς τὸ δη-
μόσιον ὄντος· ὅμως δὲ καὶ τούτων ὑπαρχόντων ῥᾳδίως
γνώσεσθε ὅτι οὐκ ἀληθῆ ἐστι τὰ κατηγορημένα. Δέο-
μαι δ' ὑμῶν πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ μετ' εὐνοίας
ἀκροασαμένους ἡμῶν διὰ τέλους, ὅ τι ἂν ὑμῖν ἄριστον
καὶ εὐορκότατον νομίζητε εἶναι, τοῦτο ψηφίσασθαι.

Πρῶτον μὲν οὖν, ᾧ τρόπῳ κηδεσταὶ ἡμῖν ἐγένοντο, 12
διδάξω ὑμᾶς. Στρατηγῶν γὰρ Κόνων περὶ Πελοπόννη-
σον, τριηραρχήσαντι τῷ ἐμῷ πατρὶ πάλαι φίλος γε-
γενημένος, ἐδεήθη δοῦναι τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν αἰ-
τοῦντι τῷ υἱεῖ τῷ Νικοφήμου. Ὁ δ' ὁρῶν αὐτοὺς ὑπ' 13
ἐκείνου τε πεπιστευμένους γεγονότας τ' ἐπιεικῶς τῇ
τε πόλει ἔν γε τῷ τότε χρόνῳ ἀρέσκοντας, ἐπείσθη
δοῦναι, οὐκ εἰδὼς τὴν ἐσομένην διαβολήν, ἀλλ' ὅτε
καὶ ὑμῶν ὁστισοῦν ἂν ἐκείνοις ἠξίωσε κηδεστὴς γενέ-
σθαι, ἐπεὶ ὅτι γε οὐ χρημάτων ἕνεκα, ῥᾴδιον γνῶναι
ἐκ τοῦ βίου παντὸς καὶ τῶν ἔργων τῶν τοῦ πατρός.

14 Ἐκεῖνος γὰρ ὅτ' ἦν ἐν ἡλικίᾳ, παρὸν μετὰ πολλῶν
χρημάτων γῆμαι ἄλλην, τὴν ἐμὴν μητέρα ἔλαβεν οὐ-
δὲν ἐπιφερομένην, ὅτι δὲ Ξενοφῶντος ἦν θυγάτηρ τοῦ
Εὐριπίδου υἱέος, ὃς οὐ μόνον ἰδίᾳ χρηστὸς ἐδόκει εἶναι,
ἀλλὰ καὶ στρατηγεῖν αὐτὸν ἠξιώσατε, ὡς ἐγὼ ἀκούω.
15 Τὰς τοίνυν ἐμὰς ἀδελφὰς ἐθελόντων τινῶν λαβεῖν
ἀπροίκους πάνυ πλουσίων οὐκ ἔδωκεν, ὅτι ἐδόκουν κά-
κιον γεγονέναι, ἀλλὰ τὴν μὲν Φιλομήλῳ τῷ Παιανιεῖ,
ὃν οἱ πολλοὶ βελτίονα ἡγοῦνται εἶναι ἢ πλουσιώτερον,
τὴν δὲ πένητι γεγενημένῳ οὐ διὰ κακίαν, ἀδελφιδῷ
δὲ Φαίδρῳ ὄντι Μυρρινουσίῳ, ἐπιδοὺς τετταράκοντα
16 μνᾶς, καὶ Ἀριστοφάνει τὸ ἴσον. Πρὸς δὲ τούτοις ἐμοὶ
πολλὴν ἐξὸν πάνυ προῖκα λαβεῖν ἐλάττω ξυνεβούλευ-
σεν, ὥστ' εὖ εἰδέναι ὅτι κηδεσταῖς χρησοίμην κο-
σμίοις καὶ σώφροσιν. Καὶ νῦν ἔχω γυναῖκα τὴν Κρι-
τοδήμου θυγατέρα τοῦ Ἀλωπεκῆθεν, ὃς ὑπὸ Λακεδαι-
μονίων ἀπέθανεν, ὅτε ἡ ναυμαχία ἐγένετο ἐν Ἑλλησ-
17 πόντῳ. Καίτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅστις αὐτός τε
ἄνευ χρημάτων ἔγημε τοῖν τε θυγατέροιν πολὺ ἀργύ-
ριον ἐπέδωκε τῷ τε υἱεῖ ὀλίγην προῖκα ἔλαβε, πῶς
οὐκ εἰκὸς περὶ τούτου πιστεύειν ὡς οὐχ ἕνεκα χρη-
μάτων τούτοις κηδεστὴς ἐγένετο;
18 Ἀλλὰ μὴν ὅ γ' Ἀριστοφάνης ἤδη ἔχων τὴν γυναῖκα
ὅτι πολλοῖς ἄλλοις μᾶλλον ἐχρῆτο ἢ τῷ ἐμῷ πατρί,
ῥᾴδιον γνῶναι. Ἥ τε γὰρ ἡλικία πολὺ διάφορος, ἥ τε
φύσις ἔτι πλέον. Ἐκείνῳ μὲν γὰρ ἤρκει τὰ ἑαυτοῦ
πράττειν, Ἀριστοφάνης δ' οὐ μόνον τῶν ἰδίων ἀλλὰ
καὶ τῶν κοινῶν ἐβούλετο ἐπιμέλεσθαι, καὶ εἴ τι ἦν
19 αὐτῷ ἀργύριον, ἀνήλωσεν ἐπιθυμῶν τιμᾶσθαι. Γνώσεσθε
δ' ὅτι ἀληθῆ λέγω ἐξ αὐτῶν ὧν ἐκεῖνος ἔπραττεν. Πρῶ-

τον μὲν γάρ, βουλομένου Κόνωνος πέμπειν τινὰ εἰς
Σικελίαν, ᾤχετο ὑποστὰς μετ' Εὐνόμου καὶ Λυσίου,
φίλου ὄντος καὶ ξένου, τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον πλεῖστα
ἀγαθὰ πεποιηκότος ὡς ἐγὼ ἀκήκοα τῶν ἐν Πειραιεῖ
παραγενομένων. Ἦσαν δ' αἱ ἐλπίδες τοῦ πλοῦ πεῖσαι 20
Διονύσιον κηδεστὴν μὲν γενέσθαι Εὐαγόρᾳ, πολέμιον
δὲ Λακεδαιμονίοις, φίλον δὲ καὶ ξύμμαχον τῇ πόλει
τῇ ὑμετέρᾳ. Καὶ ταῦτ' ἔπραττον πολλῶν κινδύνων
ὑπαρχόντων πρὸς τὴν θάλατταν καὶ τοὺς πολεμίους,
καὶ ἔπεισαν Διονύσιον μὴ πέμψαι τριήρεις ἃς τότε
παρεσκευάσατο Λακεδαιμονίοις. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπειδὴ 21
οἱ πρέσβεις ἧκον ἐκ Κύπρου ἐπὶ τὴν βοήθειαν, οὐδὲν
ἐνέλιπε προθυμίας σπεύδων. Ὑμεῖς δὲ τριήρεις αὐτοῖς
ἔδοτε καὶ τἆλλα ἐψηφίσασθε, ἀργυρίου δ' εἰς τὸν ἀπό-
στολον ἠπόρουν. Ὀλίγα μὲν γὰρ ἦλθον ἔχοντες χρή-
ματα, πολλῶν δὲ προσεδεήθησαν· οὐ γὰρ μόνον εἰς
τὰς ναῦς, ἀλλὰ καὶ πελταστὰς ἐμισθώσαντο καὶ ὅπλα
ἐπρίαντο. Ἀριστοφάνης δ' οὖν τῶν χρημάτων τὰ μὲν 22
πλεῖστα αὐτὸς παρέσχεν· ἐπειδὴ δ' οὐχ ἱκανὰ ἦν,
τοὺς φίλους ἔπειθε δεόμενος καὶ ἐγγυώμενος, καὶ τοῦ
ἀδελφοῦ τοῦ ὁμοπατρίου ἀποκειμένας παρ' αὐτῷ τετ-
ταράκοντα μνᾶς ἔχων κατεχρήσατο. Τῇ δὲ προτεραίᾳ
ἡ ἦ ἀνήγετο, εἰσελθὼν ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν ἐκέ-
λευσε χρῆσαι ὅ τι εἴη ἀργύριον· προσδεῖν γὰρ ἔφη
πρὸς τὸν μισθὸν τοῖς πελτασταῖς. Ἦσαν δ' ἡμῖν ἔνδον
ἑπτὰ μναῖ· ὁ δὲ καὶ ταύτας λαβὼν κατεχρήσατο. Τίνα 23
γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες δικασταί, φιλότιμον μὲν ὄντα,
ἐπιστολῶν δ' αὐτῷ ἡκουσῶν παρὰ τοῦ πατρὸς μηδὲν
ἀπορήσειν ἐκ Κύπρου, ᾑρημένον δὲ πρεσβευτὴν καὶ μέλ-
λοντα πλεῖν ὡς Εὐαγόραν, ὑπολείπεσθαι ἄν τι τῶν

ὄντων, ἀλλ᾽ οὐκ εἰ ἦν δυνατὸς πάντα παρασχόντα χαρίσασθαι ἐκείνῳ τε καὶ κομίσασθαι μὴ ἐλάττω; Ὡς τοίνυν ταῦτ᾽ ἐστιν ἀληθῆ, κάλει μοι Εὔνομον (καὶ Λυσίαν).

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

24 Τῶν μὲν μαρτύρων ἀκούετε, οὐ μόνον ὅτι ἔχρησαν
ἐκείνου δεηθέντος, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀπειλήφασιν· ἐκομί-
σθη γὰρ αὐτοῖς ἐπὶ τῆς τριήρους.
25 Ῥᾴδιον μὲν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων γνῶναι ὅτι τοι-
ούτων καιρῶν ξυμπεσόντων οὐδενὸς ἂν ἐφείσατο τῶν
ἑαυτοῦ. Ὃ δὲ μέγιστον τεκμήριον· Δῆμος γὰρ ὁ Πυρι-
λάμπους, τριηραρχῶν εἰς Κύπρον, ἐδεήθη μου προσελ-
θεῖν αὐτῷ, λέγων ὅτι ἔλαβε ξύμβολον παρὰ βασιλέως
τοῦ μεγάλου φιάλην χρυσῆν, καὶ λαβεῖν ἑκκαίδεκα
μνᾶς ἐπ᾽ αὐτῇ, ἵν᾽ ἔχοι ἀναλίσκειν εἰς τὰς τριηραρ-
χίας· ἐπειδὴ δ᾽ εἰς Κύπρον ἀφίκοιτο, λύσεσθαι ἀποδοὺς
εἴκοσι μνᾶς· πολλῶν γὰρ ἀγαθῶν καὶ ἄλλων καὶ χρη-
μάτων εὐπορήσειν διὰ τὸ ξύμβολον ἐν πάσῃ τῇ ἠπείρῳ.
26 Ἀριστοφάνης τοίνυν ἀκούων μὲν ταῦτα Δήμου, δεο-
μένου δ᾽ ἐμοῦ, μέλλων δ᾽ ἄξειν τὸ χρυσίον, τέτταρας
δὲ μνᾶς τόκον λήψεσθαι, οὐκ ἔφη εἶναι, ἀλλ᾽ ὤμνυ
καὶ προσδεδανεῖσθαι τοῖς ξένοις ἄλλοθεν, ἐπειδὴ ἥδιστ᾽
ἂν ἀνθρώπων ἄγειν τε εὐθὺς ἐκεῖνο τὸ ξύμβολον καὶ
27 χαρίσασθαι ἡμῖν ἃ ἐδεόμεθα. Ὡς δὲ ταῦτ᾽ ἐστιν ἀλη-
θῆ, μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ κατέλιπεν Ἀριστοφάνης ἀργύριον οὐδὲ χρυσίον, ῥᾴδιον γνῶναι ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ με-

μαρτυρημένων· χαλκώματα δὲ ξύμμικτα οὐ πολλὰ ἐκέκτητο. Ἀλλὰ καὶ ὅθ᾽ εἱστία τοὺς παρ᾽ Εὐαγόρου πρεσβεύοντας, αἰτησάμενος ἐχρήσατο. Ἃ δὲ κατέλιπεν ἀναγνώσεται ὑμῖν.

ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ.

Ἴσως ἐνίοις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, δοκεῖ ὀλίγα 28
εἶναι· ἀλλ᾽ ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε, ὅτι πρὶν τὴν ναυμαχίαν
νικῆσαι, γῆ ἡμῖν οὐκ ἦν ἀλλ᾽ ἢ χωρίδιον μικρὸν Ῥα-
μνοῦντι. Ἐγένετο δ᾽ ἡ ναυμαχία ἐπ᾽ Εὐβούλου ἄρ- 29
χοντος. Ἐν οὖν τέτταρσιν ἢ πέντε ἔτεσι, πρότερον
μὴ ὑπαρχούσης οὐσίας, χαλεπόν, ὦ ἄνδρες δικασταί,
τραγῳδοῖς τε δὶς χορηγῆσαι, ὑπὲρ αὑτοῦ τε καὶ τοῦ
πατρός, καὶ τρί᾽ ἔτη ξυνεχῶς τριηραρχῆσαι, εἰσφοράς
τε πολλὰς εἰσενηνοχέναι, οἰκίαν τε πεντήκοντα μνῶν
πρίασθαι, γῆς τε πλεῖν ἢ τριακόσια πλέθρα κτήσα-
σθαι. Ἔτι δὲ πρὸς τούτοις οἴεσθε χρῆναι ἔπιπλα πολλὰ
καταλελοιπέναι; Ἀλλ᾽ οὐδ᾽ οἱ πάλαι πλούσιοι δοκοῦν- 30
τες εἶναι ἄξιον λόγου ἔχοιεν ἂν ἐξενεγκεῖν· ἐνίοτε γὰρ
οὐκ ἔστιν, οὐδ᾽ ἐάν τις πάνυ ἐπιθυμῇ, πρίασθαι τοι-
αῦτα ἃ τῷ κτησαμένῳ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡδονὴν
ἂν παρέχοι. Ἀλλὰ τόδε σκοπεῖτε· τῶν ἄλλων ὅσων 31
ἐδημεύσατε τὰ χρήματα, οὐχ ὅπως σκεύη ἀπέδοσθε,
ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι ἀπὸ τῶν οἰκημάτων ἀφηρπάσθη-
σαν· ἡμεῖς δ᾽ ἤδη δεδημευμένων καὶ ἐξεληλυθυίας τῆς
ἐμῆς ἀδελφῆς φύλακα κατεστήσαμεν ἐν τῇ οἰκίᾳ,
ἵνα μήτε θυρώματα μήτ᾽ ἀγγεῖα μήτ᾽ ἄλλο μηδὲν
ἀπόλοιτο. Ἔπιπλα δ᾽ ἀπεφαίνοντο πλεῖν ἢ χιλίων
δραχμῶν, ὅσα οὐδενὸς πώποτ᾽ ἐλάβετε. Πρὸς δὲ τού- 32
τοις καὶ πρότερον πρὸς τοὺς ξυνδίκους καὶ νῦν ἐθέλο-

μεν πίστιν δοῦναι, ἥτις ἐστὶ μεγίστη τοῖς ἀνθρώποις,
μὴ ἔχειν τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων, ὀφείλεσθαι δὲ
τὴν προῖκα τῆς ἀδελφῆς καὶ ἑπτὰ μνᾶς, ἃς ᾤχετο
33 λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. Πῶς ἂν οὖν εἶεν
ἄνθρωποι ἀθλιώτεροι, εἰ οἱ τὰ σφέτερ' αὐτῶν ἀπολωλεκότες δοκοῖεν τἀκείνων ἔχειν; Ὃ δὲ πάντων δεινότατον, τὴν ἀδελφὴν ὑποδέξασθαι παιδία ἔχουσαν πολλά,
καὶ ταῦτα τρέφειν, μηδ' αὐτοὺς ἔχοντας μηδέν, ἐὰν
34 ὑμεῖς τὰ ὄντ' ἀφέλησθε. Φέρε πρὸς θεῶν Ὀλυμπίων·
οὕτω γὰρ σκοπεῖτε, ὦ δικασταί. Εἴ τις ὑμῶν ἔτυχε δοὺς Τιμοθέῳ τῷ Κόνωνος τὴν θυγατέρα ἢ τὴν ἀδελφήν, καὶ ἐκείνου ἀποδημήσαντος καὶ ἐν διαβολῇ γενομένου ἐδημεύθη ἡ οὐσία, καὶ μὴ ἐγένετο τῇ πόλει πραθέντων ἁπάντων τέτταρα τάλαντα ἀργυρίου, διὰ τοῦτ' ἠξιοῦτ' ἂν καὶ τοὺς προσήκοντας τοὺς ἐκείνου ἀπολέσαι, ὅτι οὐδὲ πολλοστὸν μέρος τῆς δόξης τῆς παρ' ὑμῖν ἐφάνη τὰ χρήματα; Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε
35 πάντες ἐπίστασθε, Κόνωνα μὲν ἄρχοντα, Νικόφημον
δὲ ποιοῦντα ὅ τι ἐκεῖνος προστάττοι. Τῶν οὖν ὠφελειῶν Κόνωνα εἰκὸς πολλοστὸν μέρος ἄλλῳ τινὶ μεταδιδόναι, ὥστ' εἰ οἴονται πολλὰ γενέσθαι Νικοφήμῳ, ὁμολογήσειαν ἂν τὰ Κόνωνος εἶναι πλείονα ἢ δεκα-
36 πλάσια. Ἔτι δὲ φαίνονται οὐδὲν πώποτε διενεχθέντες,
ὥστ' εἰκὸς καὶ περὶ τῶν χρημάτων ταὐτὰ γνῶναι, καὶ τὰ μὲν ἐνθάδε τῷ υἱεῖ ἑκάτερον καταλιπεῖν, τὰ δ' ἄλλα παρ' αὑτοῖς ἔχειν· ἦν γὰρ Κόνωνι μὲν υἱὸς ἐν Κύπρῳ καὶ γυνή, Νικοφήμῳ δὲ γυνὴ καὶ θυγάτηρ, ἡγοῦντο δὲ καὶ τὰ ἐκεῖ ὁμοίως σφίσιν εἶναι σᾶ ὥσπερ
37 καὶ τὰ ἐνθάδε. Πρὸς δὲ τούτοις ἐνθυμεῖσθε ὅτι καὶ εἴ
τις μὴ κτησάμενος ἀλλὰ παρὰ τοῦ πατρὸς παραλα-

βὼν τοῖς παισὶ διένειμεν, οὐκ ἐλάχιστ' ἂν αὑτοῦ ὑπέλειπε· βούλονται γὰρ πάντες ὑπὸ τῶν παίδων θεραπεύεσθαι ἔχοντες χρήματα μᾶλλον ἢ ἐκείνων δεῖσθαι
ἀποροῦντες. Νῦν τοίνυν εἰ δημεύσαιτε τὰ Τιμοθέου, 38
ὃ μὴ γένοιτο, εἰ μή τι μέλλει μέγα ἀγαθὸν ἔσεσθαι τῇ πόλει, ἐλάττω δ' ἐξ αὐτῶν λάβοιτ' ἢ ἐκ τῶν Ἀριστοφάνους γεγένηται, τούτου ἕνεκ' ἂν ἠξιοῦτε τοὺς ἀναγκαίους τοὺς ἐκείνου τὰ σφέτερ' αὐτῶν ἀπολέσαι;
Ἀλλ' οὐκ εἰκός, ὦ ἄνδρες δικασταί· ὁ γὰρ Κόνωνος 39
θάνατος καὶ αἱ διαθῆκαι, ἃς διέθετο ἐν Κύπρῳ, σαφῶς ἐδήλωσαν ὅτι πολλοστὸν μέρος ἦν τὰ χρήματα ὧν ὑμεῖς προσεδοκᾶτε· τῇ μὲν γὰρ Ἀθηναίᾳ καθιέρωσεν εἰς
ἀναθήματα καὶ τῷ Ἀπόλλωνι εἰς Δελφοὺς πεντακισ- 40
χιλίους στατῆρας· τῷ δ' ἀδελφιδῷ τῷ ἑαυτοῦ, ὃς ἐφύλαττεν αὐτῷ καὶ ἐταμίευε πάντα τὰ ἐν Κύπρῳ, ἔδωκεν ὡς μυρίας δραχμάς, τῷ δ' ἀδελφῷ τρία τάλαντα· τὰ δὲ λοιπὰ τῷ υἱεῖ κατέλιπε, τάλαντα ἑπτακαίδεκα. Τούτων δὲ κεφάλαιον γίγνεται περὶ τετταράκοντα τά-
λαντα. Καὶ οὐδενὶ οἷόν τε εἰπεῖν ὅτι διηρπάσθη ἢ ὡς 41
οὐ δικαίως ἀπεφάνθη· αὐτὸς γὰρ ἐν τῇ νήσῳ ὢν εὖ φρονῶν διέθετο. Καί μοι κάλει τούτων μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἀλλὰ μὴν ὁστισοῦν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὶν ἀμ- 42
φότερα δῆλα γενέσθαι, πολλοστὸν μέρος τὰ Νικοφήμου τῶν Κόνωνος χρημάτων ᾠήθη ἂν εἶναι. Ἀριστοφάνης τοίνυν γῆν μὲν καὶ οἰκίαν ἐκτήσατο πλεῖν ἢ πέντε ταλάντων, κατεχορήγησε δ' ὑπὲρ αὑτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς πεντακισχιλίας δραχμάς, τριηραρχῶν δ' ἀνήλωσεν ὀγ-
δοήκοντα μνᾶς. Εἰσενήνεκται δ' ὑπὲρ ἀμφοτέρων οὐκ 43

ἔλαττον μνῶν τετταράκοντα. Εἰς δὲ τὸν εἰς Σικελίαν
πλοῦν ἀνήλωσεν ἑκατὸν μνᾶς. Εἰς δὲ τὸν ἀπόστολον
τῶν τριήρων, ὅτε οἱ Κύπριοι ἦλθον καὶ ἔδοτε αὐτοῖς τὰς
δέκα ναῦς, καὶ τῶν πελταστῶν τὴν μίσθωσιν καὶ τῶν
ὅπλων τὴν ὠνὴν παρέσχε τρισμυρίας δραχμάς. Καὶ
τούτων κεφάλαιον πάντων γίγνεται μικροῦ λείποντος
44 πεντεκαίδεκα τάλαντα. Ὥστ' οὐκ ἂν εἰκότως ἡμᾶς
αἰτιάσαισθε, ἐπεὶ τῶν Κόνωνος, τῶν ὁμολογουμένων δι-
καίως ἀποφανθῆναι ὑπ' αὐτοῦ ἐκείνου, πολλαπλασίων
δοκούντων πλέον ἢ τρίτον μέρος φαίνεται τὰ Ἀριστο-
φάνους. Καὶ οὐ προσλογιζόμεθα ὅσα αὐτὸς ἐν Κύπρῳ
ἔσχε Νικόφημος, οὔσης αὐτῷ ἐκεῖ γυναικὸς καὶ θυ-
γατρός.
45 Ἐγὼ μὲν οὐκ ἀξιῶ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὕτω πολλὰ
καὶ μεγάλα τεκμήρια παρασχομένους ἡμᾶς ἀπολέσθαι
ἀδίκως. Ἀκήκοα γὰρ ἔγωγε καὶ τοῦ πατρὸς καὶ ἄλ-
λων πρεσβυτέρων, ὅτι οὐ νῦν μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ
πρόσθεν χρόνῳ πολλῶν ἐψεύσθητε τῆς οὐσίας, οἳ ζῶν-
τες μὲν πλουτεῖν ἐδόκουν, ἀποθανόντες δὲ πολὺ παρὰ
46 τὴν δόξαν τὴν ὑμετέραν ἐφάνησαν. Αὐτίκα Ἰσχομάχῳ,
ἕως ἔζη, πάντες ᾤοντο εἶναι πλεῖν ἢ ἑβδομήκοντα τά-
λαντα, ὡς ἐγὼ ἀκούω· ἐνειμάσθην δὲ τὼ υἱέε οὐδὲ
δέκα τάλαντα ἑκάτερος ἀποθανόντος. Στεφάνῳ δὲ τῷ
Θάλλου ἐλέγετο εἶναι πλεῖν ἢ πεντήκοντα τάλαντα,
47 ἀποθανόντος δ' ἡ οὐσία ἐφάνη περὶ ἕνδεκα τάλαντα.
Ὁ τοίνυν Νικίου οἶκος προσεδοκᾶτο εἶναι οὐκ ἔλαττον
ἢ ἑκατὸν ταλάντων, καὶ τούτων τὰ πολλὰ ἔνδον εἶναι·
Νικήρατος δ' ὅτ' ἀπέθνησκεν, ἀργύριον μὲν ἢ χρυσίον
οὐδ' αὐτὸς ἔφη καταλείπειν οὐδέν, ἀλλὰ τὴν οὐσίαν
ἣν κατέλιπε τῷ υἱεῖ, οὐ πλείονος ἀξία ἐστὶν ἢ τετ-

τάρων καὶ δέκα ταλάντων. Καλλίας τοίνυν ὁ Ἱππονί- 48
κου, ὅτε νεωστὶ ἐτεθνήκει ὁ πατήρ, πλεῖστα τῶν Ἑλ-
λήνων ἐδόκει κεκτῆσθαι, καί, ὥς φασι, διακοσίων τα-
λάντων ἐτιμήσατο αὐτοῦ ὁ πάππος· τὸ δὲ τούτου
τίμημ' οὐδὲ δυοῖν ταλάντοιν ἐστί. Κλεοφῶντα δὲ πάν-
τες ἴστε, ὅτι πόλλ' ἔτη διεχείρισε τὰ τῆς πόλεως
πάντα καὶ προσεδοκᾶτο πάμπολλα ἐκ τῆς ἀρχῆς
ἔχειν· ἀποθανόντος δ' οὐδαμοῦ δῆλα τὰ χρήματα, ἀλ-
λὰ καὶ οἱ προσήκοντες καὶ οἱ κηδεσταί, παρ' οἷς κατ-
έλιπεν, ὁμολογουμένως πένητές εἰσιν. Φαινόμεθα δὴ 49
καὶ τῶν ἀρχαιοπλούτων πολὺ ἐψευσμένοι καὶ τῶν νεω-
στὶ ἐν δόξῃ γεγενημένων. Αἴτιον δέ μοι δοκεῖ εἶναι,
ὅτι ῥᾳδίως τινὲς τολμῶσι λέγειν ὡς ὁ δεῖνα ἔχει τά-
λαντα πολλὰ ἐκ τῆς ἀρχῆς. Καὶ ὅσα μὲν περὶ τε-
θνεώτων λέγουσιν, οὐ πάνυ θαυμάζω (οὐ γὰρ ἂν ὑπό γ'
ἐκείνων ἐξελεγχθεῖεν), ἀλλ' ὅσα ζώντων ἐπιχειροῦσι
καταψεύδεσθαι. Αὐτοὶ γὰρ ἔναγχος ἠκούετε ἐν τῇ 50
ἐκκλησίᾳ, ὡς Διότιμος ἔχοι τάλαντα τετταράκοντα
πλείω ἢ ὅσα αὐτὸς ὡμολόγει παρὰ τῶν ναυκλήρων
καὶ ἐμπόρων· καὶ ταῦτα, ἐπειδὴ ἦλθεν, ἐκείνου ἀπο-
γράφοντος καὶ χαλεπῶς φέροντος ὅτι ἀπὼν διεβάλ-
λετο, οὐδεὶς ἐξήλεγξε, δεομένης μὲν τῆς πόλεως χρη-
μάτων, ἐθέλοντος δ' ἐκείνου λογίσασθαι. Ἐνθυμεῖσθε 51
τοίνυν οἷον ἂν ἐγένετο, εἰ Ἀθηναίων ἁπάντων ἀκηκοό-
των ὅτι τετταράκοντα τάλαντα ἔχοι Διότιμος, εἶτ'
ἔπαθέ τι πρὶν καταπλεῦσαι δεῦρο. Οὐχὶ οἱ προσήκον-
τες ἂν αὐτοῦ ἐν κινδύνῳ ἦσαν τῷ μεγίστῳ, εἰ ἔδει
αὐτοὺς πρὸς τοσαύτην διαβολὴν ἀπολογεῖσθαι, μὴ εἰ-
δότας μηδὲν τῶν πεπραγμένων. Αἴτιοι οὖν εἰσι καὶ
ὑμῖν πολλῶν ἤδη ψευσθῆναι καὶ δὴ ἀδίκως γέ τινας

ῥᾳδίως ἀπολέσαι οἱ τολμῶντες ψεύδεσθαι καὶ συκο-
φαντεῖν ἀνθρώπους ἐπιθυμοῦντες. Ἔπειτ᾽ οἴομαι ὑμᾶς
52 εἰδέναι ὅτι Ἀλκιβιάδης τέτταρα ἢ πέντ᾽ ἔτη ἐφεξῆς
ἐστρατήγει ἐπικρατῶν καὶ νενικηκὼς Λακεδαιμονίους,
καὶ διπλάσια ἐκείνῳ ἠξίουν αἱ πόλεις διδόναι ἢ ἄλλῳ
τινὶ τῶν στρατηγῶν, ὥστ᾽ ᾤοντο εἶναί τινες αὐτῷ πλεῖν
ἢ ἑκατὸν τάλαντα. Ὁ δ᾽ ἀποθανὼν ἐδήλωσεν ὅτι οὐκ
ἀληθῆ ταῦτα ἦν· ἐλάττω γὰρ οὐσίαν κατέλιπε τοῖς
παισὶν ἢ αὐτὸς παρὰ τῶν ἐπιτροπευσάντων παρέλαβεν.
53 Ὅτι μὲν οὖν καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ τοιαῦτα
ἐγίγνετο, ῥᾴδιον γνῶναι· φασὶ δὲ καὶ τοὺς ἀρίστους
καὶ σοφωτάτους μάλιστα ἐθέλειν μεταγιγνώσκειν. Εἰ
οὖν δοκοῦμεν εἰκότα λέγειν καὶ ἱκανὰ τεκμήρια παρέ-
χεσθαι, ὦ ἄνδρες δικασταί, πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ
ἐλεήσατε, ὡς ἡμεῖς τῆς μὲν διαβολῆς οὕτω μεγάλης
οὔσης ἀεὶ προσεδοκῶμεν κρατήσειν μετὰ τοῦ ἀληθοῦς·
ὑμῶν δὲ μηδενὶ τρόπῳ ἐθελησάντων πεισθῆναι οὐδ᾽ ἐλ-
54 πὶς οὐδεμία σωτηρίας ἐδόκει ἡμῖν εἶναι. Ἀλλὰ πρὸς
θεῶν Ὀλυμπίων, ὦ ἄνδρες δικασταί, βούλεσθε ἡμᾶς
δικαίως σῶσαι μᾶλλον ἢ ἀδίκως ἀπολέσαι, καὶ πι-
στεύετε τούτοις ἀληθῆ λέγειν, οἳ ἂν καὶ σιωπῶντες
ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ παρέχωσι σώφρονας σφᾶς αὐτοὺς
καὶ δικαίους.
55 Περὶ μὲν οὖν αὐτῆς τῆς γραφῆς, καὶ ᾧ τρόπῳ κη-
δεσταὶ ἡμῖν ἐγένοντο, καὶ ὅτι οὐκ ἐξήρκει τἀκείνου
εἰς τὸν ἔκπλουν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄλλοθεν προσεδανείσατο
ἀκηκόατε καὶ μεμαρτύρηται ὑμῖν· περὶ δ᾽ ἐμαυτοῦ βρα-
χέα βούλομαι εἰπεῖν. Ἐγὼ γὰρ ἔτη γεγονὼς ἤδη τριά-
κοντα οὔτε τῷ πατρὶ οὐδὲν πώποτε ἀντεῖπον, οὔτε
τῶν πολιτῶν οὐδείς μοι ἐνεκάλεσεν, ἐγγύς τ᾽ οἰκῶν τῆς

ἀγορᾶς οὔτε πρὸς δικαστηρίῳ οὔτε πρὸς βουλευτηρίῳ
ὤφθην οὐδεπώποτε, πρὶν ταύτην τὴν ξυμφορὰν γενέ-
σθαι. Περὶ μὲν οὖν ἐμαυτοῦ τοσαῦτα λέγω, περὶ δὲ 56
τοῦ πατρός, ἐπειδὴ ὥσπερ ἀδικοῦντος αἱ κατηγορίαι
γεγένηνται, ξυγγνώμην ἔχετε, ἐὰν λέγω ἃ ἀνήλωσεν
εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς φίλους· οὐ γὰρ φιλοτιμίας
ἕνεκεν ἀλλὰ τεκμήριον ποιούμενος ὅτι οὐ τοῦ αὐτοῦ
ἐστιν ἀνδρὸς ἄνευ ἀνάγκης τε πολλὰ ἀναλίσκειν καὶ
μετὰ κινδύνου τοῦ μεγίστου ἐπιθυμῆσαι ἔχειν τι τῶν
κοινῶν. Εἰσὶ δέ τινες οἱ προαναλίσκοντες οὐ μὴν τού- 57
του γ᾽ ἕνεκεν, ἀλλ᾽ ἵν᾽ ἄρχειν ὑφ᾽ ὑμῶν ἀξιωθέντες
διπλάσια κομίσωνται. Ὁ τοίνυν ἐμὸς πατὴρ ἄρχειν
μὲν οὐδεπώποτε ἐπεθύμησε, τὰς δὲ χορηγίας ἁπάσας
κεχορήγηκε, τετριηράρχηκε δ᾽ ἑπτάκις, εἰσφορὰς δὲ
πολλὰς καὶ μεγάλας εἰσενήνοχεν. Ἵνα δ᾽ εἰδῆτε καὶ
ὑμεῖς, καθ᾽ ἑκάστην ἀναγνώσεται.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΙ.

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸ πλῆθος· Πεντή- 58
κοντα γὰρ ἔτη ἐστὶν ὅσα ὁ πατὴρ καὶ τοῖς χρήμασι
καὶ τῷ σώματι τῇ πόλει ἐλειτούργει. Ἐν οὖν τοσούτῳ
χρόνῳ δοκοῦντά τι ἐξ ἀρχῆς ἔχειν οὐδεμίαν εἰκὸς δα-
πάνην πεφευγέναι. Ὅμως δὲ καὶ μάρτυρας ὑμῖν παρ-
έξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τούτων ξυμπάντων κεφάλαιόν ἐστιν ἐννέα τάλαντα 59
καὶ δισχίλιαι δραχμαί. Ἔτι τοίνυν καὶ ἰδίᾳ τισὶ τῶν
πολιτῶν ἀποροῦσι ξυνεξέδωκε θυγατέρας καὶ ἀδελφάς,
τοὺς δ᾽ ἐλύσατο ἐκ τῶν πολεμίων, τοῖς δ᾽ εἰς ταφὴν

παρεῖχεν ἀργύριον. Καὶ ταῦτ' ἐποίει ἡγούμενος εἶναι
ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ὠφελεῖν τοὺς φίλους, καὶ εἰ μηδεὶς
μέλλοι εἴσεσθαι· νῦν δὲ πρέπον ἐστὶ καὶ ὑμᾶς ἀκοῦσαι.
Καί μοι κάλει τὸν καὶ τόν.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

60 Τῶν μὲν οὖν μαρτύρων ἀκηκόατε· ἐνθυμεῖσθε δ' ὅτι
ὀλίγον μὲν χρόνον δύναιτ' ἄν τις πλάσασθαι τὸν τρό-
πον τὸν αὑτοῦ, ἐν ἑβδομήκοντα δ' ἔτεσιν οὐδ' ἂν εἷς
λάθοι πονηρὸς ὤν. Τῷ τοίνυν πατρὶ τῷ ἐμῷ ἄλλα μὲν
ἄν τις ἔχοι ἐπικαλέσαι ἴσως, εἰς χρήματα δ' οὐδεὶς
61 οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν ἐτόλμησε πώποτε. Οὔκουν ἄξιον τοῖς
τῶν κατηγόρων λόγοις πιστεῦσαι μᾶλλον ἢ τοῖς ἔργοις,
ἃ ἐπράχθη ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ, καὶ τῷ χρόνῳ, ὃν ὑμεῖς
σαφέστατον ἔλεγχον τοῦ ἀληθοῦς νομίσατε. Εἰ γὰρ
μὴ ἦν τοιοῦτος, οὐκ ἂν ἐκ πολλῶν ὀλίγα κατέλιπεν,
ἐπεὶ εἰ νῦν γε ἐξαπατηθεῖτε ὑπὸ τούτων καὶ δημεύ-
σαιθ' ἡμῶν τὴν οὐσίαν, οὐδὲ δύο τάλαντα λάβοιτ' ἄν.
Ὥστ' οὐ μόνον πρὸς δόξαν ἀλλὰ καὶ εἰς χρημάτων
λόγον λυσιτελεῖ μᾶλλον ὑμῖν ἀποψηφίσασθαι· πολὺ
62 γὰρ πλείω ὠφελήσεσθε, ἐὰν ἡμεῖς ἔχωμεν. Σκοπεῖτε δ'
ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, ὅσα φαίνεται ἀνηλωμένα
εἰς τὴν πόλιν· καὶ νῦν ἀπὸ τῶν ὑπολοίπων τριηραρχῶ
μὲν ἐγώ, τριηραρχῶν δ' ὁ πατὴρ ἀπέθανεν, πειράσομαι
δ', ὥσπερ ἐκεῖνον ἑώρων, ὀλίγα κατὰ μικρὸν παρα-
σκευάσασθαι εἰς τὰς κοινὰς ὠφελείας. Ὥστε τῷ γ'
ἔργῳ πάλαι ταῦτ' ἐςιν (ὑμέτερα) *** καὶ οὔτ' ἐγὼ
ἀφῃρημένος ἀδικεῖσθαι οἰήσομαι, ὑμῖν τε πλείους οὕτως
63 αἱ ὠφέλειαι ἢ εἰ δημεύσαιτε. Πρὸς δὲ τούτοις ἄξιον
ἐνθυμηθῆναι οἵαν φύσιν εἶχεν ὁ πατήρ. Ὅσα γὰρ ἔξω

τῶν ἀναγκαίων ἐπεθύμησεν ἀναλίσκειν, πάντα φανή-
σεται τοιαῦτα ὅθεν καὶ τῇ πόλει τιμὴ ἔμελλεν ἔσεσθαι.
Αὐτίκα ὅτε ἵππευεν, οὐ μόνον ἵππους ἐκτήσατο λαμ-
προὺς ἀλλὰ καὶ ἀθλητάς, καὶ ἐνίκησεν Ἰσθμοῖ καὶ
Νεμέᾳ, ὥστε τὴν πόλιν κηρυχθῆναι καὶ αὐτὸν στεφα-
νωθῆναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ 64
τούτων καὶ τῶν ἄλλων μεμνημένους ἁπάντων τῶν εἰ-
ρημένων βοηθεῖν ἡμῖν καὶ μὴ περιιδεῖν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν
ἀναιρεθέντας. Καὶ ταῦτα ποιοῦντες τά τε δίκαια ψη-
φιεῖσθε καὶ ὑμῖν αὐτοῖς τὰ ξυμφέροντα.

20.

ΥΠΕΡ ΠΟΛΥΣΤΡΑΤΟΥ, ΔΗΜΟΥ ΚΑΤΑΛΥ-ΣΕΩΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

Οὔ μοι δοκεῖ χρῆναι ὀργίζεσθαι ὑμᾶς τῷ ὀνόματι
τῷ τῶν τετρακοσίων, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις ἐνίων. Οἱ μὲν
γὰρ ἐπιβουλεύσαντες ἦσαν αὐτῶν, οἱ δ' ἵνα μήτε τὴν
πόλιν μηδὲν κακὸν ἐργάσαιντο μήθ' ὑμῶν μηδένα, ἀλλ'
εὖνοι ὄντες εἰσῆλθεν εἰς τὸ βουλευτήριον, ὧν εἷς ὢν
οὑτοσὶ τυγχάνει Πολύστρατος. Οὗτος γὰρ ᾑρέθη μὲν 2
ὑπὸ τῶν φυλετῶν ὡς χρηστὸς ὢν ἀνὴρ καὶ περὶ τοὺς
δημότας καὶ περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον, κατηγοροῦσι
δ' αὐτοῦ ὡς οὐκ εὔνους ἦν τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, αἱ-
ρεθεὶς ὑπὸ τῶν φυλετῶν, οἳ ἄριστ' ἂν διαγνοῖεν περὶ
σφῶν αὐτῶν ὁποῖοί τινές εἰσιν. Οὗτος δὲ τίνος ἂν ἕνεκα 3
ὀλιγαρχίας ἐπεθύμησεν; Πότερον ὡς ἡλικίαν εἶχε λέγων
τι διαπράττεσθαι παρ' ὑμῖν, ἢ τῷ σώματι πιστεύων,
ἵν' ὑβρίζοι εἰς τῶν ὑμετέρων τινά; ἀλλ' ὁρᾶτε αὐτοῦ
τὴν ἡλικίαν, δι' ἣν καὶ τοὺς ἄλλους ἱκανός ἐστιν ἀποτρέ-

4 πειν τούτων. Ὅστις μὲν οὖν ἄτιμος ὤν, κακόν τι ἐρ-
γασάμενος ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ, ἑτέρας πολιτείας ἐπε-
θύμησε, διὰ τὰ πρόσθεν ἁμαρτήματα αὑτοῦ ἕνεκ' ἂν
ἔπραττε· τούτῳ δὲ τοιοῦτον οὐδὲν ἡμάρτηται, ὥστε
ἢ αὑτοῦ ἕνεκα μισεῖν τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον ἢ τῶν
παίδων. Ὁ μὲν γὰρ ἐν Σικελίᾳ ἦν, οἱ δ' ἐν Βοιωτοῖς·
ὥστε μηδὲ τούτων ἕνεκα ἑτέρας πολιτείας ἐπιθυμῆσαι.
5 Καὶ κατηγοροῦσι μὲν αὐτοῦ ὡς πολλὰς ἀρχὰς ἦρξεν,
ἀποδεῖξαι δ' οὐδεὶς οἷός τέ ἐστιν ὡς οὐ καλῶς ἦρξεν.
Ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι οὐ τούτους ἀδικεῖν ἐν τοῖς πράγμα-
σιν ἐκείνοις, ἀλλ' εἴ τις ὀλίγας ἄρξας ἀρχὰς μὴ τὰ
ἄριστα ἦρξε τῇ πόλει. Οὐ γὰρ οἱ καλῶς ἄρχοντες
6 προὐδίδοσαν τὴν πόλιν, ἀλλ' οἱ μὴ δικαίως. Οὗτος δὲ
πρῶτον μὲν ἄρξας ἐν Ὠρωπῷ οὔτε προὔδωκε καὶ ἑτέ-
ραν πολιτείαν κατέστησε, τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὅσοι
ἦρχον, καταπροδόντων τὰ πράγματα. Οἱ δ' οὐχ ὑπέ-
μειναν καταγνόντες σφῶν αὐτῶν ἀδικεῖν. ὁ δ' ἡγούμε-
7 νος μηδὲν ἠδικηκέναι δίκην δίδωσιν. Καὶ τοὺς μὲν ἀδι-
κοῦντας οἱ κατήγοροι ἐκκλέπτουσιν, ἀργύριον λαμβά-
νοντες· παρ' ὧν δ' ἂν μὴ κερδαίνωσιν ἀδικοῦντας ἀπο-
φαίνουσιν. Καὶ ὁμοίως τὰς κατηγορίας ποιοῦνται τῶν τε
εἰπόντων γνώμην τινὰ ἐν τῇ βουλῇ καὶ τῶν μή. Οὗ-
τος δ' οὐδὲ γνώμην οὐδεμίαν εἶπε περὶ τοῦ ὑμετέρου
8 πλήθους. Ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι ἀξίους εἶναι τούτους μηδὲν
πάσχειν ὑφ' ὑμῶν κακόν, εἰ ὑμῖν μὲν εὔνοι ἦσαν,
ἐκείνοις δ' οὐκ ἀπηχθάνοντο. Τῶν γὰρ λεγόντων ἐναν-
τία ἐκείνοις οἱ μὲν ἔφευγον οἱ δ' ἀπέθνησκον, ὥστ' εἴ
τις καὶ ἐβούλετο ἐναντιοῦσθαι ὑπὲρ ὑμῶν, τὸ δέος καὶ
9 ὁ φόβος τῶν πεπονθότων ἀπέτρεπε πάντας. Ὥστε οἱ
πολλοὶ πάντα ἐγίγνωσκον αὐτῶν· τοὺς μὲν γὰρ ἐξή-

λαυνον αὐτῶν, τοὺς δ' ἀπεκτίννυσαν. Οἳ δ' ἐκείνων
ἔμελλον ἀκροᾶσθαι καὶ μηδὲν ἐπιβουλεύειν μηδ' ἐξαγ-
γέλλειν, τούτους ἂν καθίσταντο. Ὥστ' οὐκ ἂν ῥᾳδίως
μετέστη ἂν ὑμῖν ἡ πολιτεία. Οὔκουν δίκαιοί εἰσιν, ὧν
ὑμῖν εὔνοι ἦσαν, τούτων δίκην διδόναι. Δεινὸν δέ μοι 10
δοκεῖ εἶναι, εἰ τοῖς εἰποῦσι περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτε-
ρον μὴ τὰ ἄριστα ὁ μηδὲν εἰπὼν ταὐτὰ πείσεται. Καὶ
ἐν μὲν ἑβδομήκοντα ἔτεσιν οὐδὲν ἐξήμαρτεν εἰς ὑμᾶς,
ἐν ὀκτὼ δ' ἡμέραις· καὶ οἱ μὲν τὸν βίον ἅπαντα πονη-
ροὶ ὄντες χρηστοὶ ἐν τῷ λογιστηρίῳ γεγένηνται, πεί-
σαντες τοὺς κατηγόρους, οἳ δ' ἀεὶ ὑμῖν χρηστοὶ ἦσαν,
οὗτοι πονηροί. Καίτοι ἔν γε ταῖς πρότερον κατηγορίαις
τά τ' ἄλλα κατηγόρησαν ψευδῆ τοῦ πατρὸς καὶ ξυγ-
γενῆ Φρύνιχον αὐτοῦ εἶναι ἔφασαν. Καίτοι εἴ τις βού- 11
λεται, ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ μαρτυρησάτω ὡς ἀναγκαῖον
ὄντα Φρυνίχῳ. Ἀλλὰ γὰρ ψευδῆ κατηγόρουν. Ἀλλὰ
μὴν οὐδ' ἐκ παιδείας φίλος ἦν αὐτῷ· ὁ μὲν γὰρ ἐν
ἀγρῷ πένης ὢν ἐποίμαινεν, ὁ δὲ πατὴρ ἐν τῷ ἄστει
ἐπαιδεύετο. Καὶ ἐπειδὴ ἀνὴρ ἐγένετο, ὁ μὲν ἐγεώργει, 12
ὁ δ' ἐλθὼν εἰς τὸ ἄστυ ἐσυκοφάντει, ὥστε μηδὲν ὁμο-
λογεῖν τὼ τρόπω ἀλλήλοιν. Καὶ ὅτ' ἐξέτινε τῷ δημο-
σίῳ, οὐκ εἰσήνεγκεν αὐτῷ τἀργύριον· καίτοι ἐν τοῖς
τοιούτοις μάλιστα δηλοῦσιν οἳ ἂν φίλοι ὦσιν. Εἰ δ' ἦν
δημότης, οὐ δίκαιος διὰ τοῦτο βλάπτεσθαί ἐστιν ὁ πα-
τήρ, εἰ μὴ καὶ ὑμεῖς ἀδικεῖτε, ὅτι ὑμῶν ἐστι πολίτης.
Πῶς δ' ἂν γένοιτο δημοτικώτερος, ἢ ὅστις ὑμῶν ψηφι- 13
σαμένων πεντακισχιλίοις παραδοῦναι τὰ πράγματα
καταλογεὺς ὢν ἐννακισχιλίους κατέλεξεν, ἵνα μηδεὶς
αὐτῷ διάφορος εἴη τῶν δημοτῶν, ἀλλ' ἵνα τὸν μὲν
βουλόμενον ἐγγράφοι, εἰ δέ τῳ μὴ οἷόν τ' εἴη, χαρίζοιτο.

Καίτοι οὐχ οἳ ἂν πλείους τοὺς πολίτας ποιῶσιν, οὗτοι
καταλύουσι τὸν δῆμον, ἀλλ' οἳ ἂν ἐκ πλειόνων ἐλάττους.
14 Οὗτος δ' οὔτ' ὀμόσαι ἤθελεν οὔτε καταλέγειν, ἀλλ'
αὐτὸν ἠνάγκαζον ἐπιβολὰς ἐπιβάλλοντες· ἐπεὶ δ' ἠναγ-
κάσθη καὶ ὤμοσε τὸν ὅρκον, ὀκτὼ ἡμέρας εἰσελθὼν εἰς
τὸ βουλευτήριον ἐξέπλει εἰς Ἐρέτριαν, καὶ ἐδόκει ἐκεῖ
τὴν ψυχὴν οὐ πονηρὸς εἶναι ἐν ταῖς ναυμαχίαις, καὶ
τετρωμένος δεῦρ' ἦλθε, καὶ ἤδη μετεπεπτώκει τὰ πράγ-
ματα. Καὶ οὗτος μὲν οὔτ' εἰπὼν γνώμην οὐδεμίαν, οὔτε
πλέον ὀκτὼ ἡμερῶν εἰσελθὼν εἰς τὸ βουλευτήριον ὦφλε
χρήματα τοσαῦτα· τῶν δ' εἰπόντων ὑμῖν τἀναντία καὶ
διὰ τέλους ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ὄντων πολλοὶ ἀποπεφεύ-
15 γασιν. Καὶ οὐ φθονῶν τούτοις λέγω, ἀλλ' ἡμᾶς ἐλεῶν.
οἱ μὲν γὰρ δοκοῦντες ἀδικεῖν ἐξῃτημένοι εἰσὶν ὑπὸ τῶν
ὑμῖν προθύμων ἐν τοῖς πράγμασι γενομένων, οἱ δ' ἠδι-
κηκότες ἐκπριάμενοι τοὺς κατηγόρους οὐδ' ἔδοξαν ἀδικεῖν.
16 Πῶς ἂν οὖν οὐκ ἂν δεινὰ πάσχοιμεν; Καὶ κατηγοροῦσι
μὲν τῶν τετρακοσίων, ὅτι ἦσαν κακοί· καίτοι ὑμεῖς αὐ-
τοὶ πεισθέντες ὑπὸ τούτων παρέδοτε τοῖς πεντακισχιλίοις
(τὰ τῆς πόλεως πράγματα) καὶ εἰ αὐτοὶ τοσοῦτοι ὄν-
τες ἐπείσθητε, ἕνα ἕκαστον τῶν τετρακοσίων οὐ χρῆν
πεισθῆναι; Ἀλλ' οὐχ οὗτοι ἀδικοῦσιν, ἀλλ' οἳ ὑμᾶς ἐξ-
ηπάτων καὶ κακῶς ἐποίουν. Οὗτος δ' ἐν πολλοῖς δηλοῖ
ὑμῖν ὅτι, εἴπερ τι νεωτερίζειν ἐβούλετο εἰς τὸ ὑμέτερον
πλῆθος, οὐκ ἄν ποτ' ἐν ὀκτὼ ἡμέραις εἰσελθὼν εἰς τὸ
17 βουλευτήριον ᾤχετο ἐκπλέων. Ἀλλ' εἴποι ἄν τις ὅτι
κερδαίνειν ἐπιθυμῶν ἐξέπλευσεν, ὥσπερ ἔνιοι ἥρπαζον
καὶ ἔφερον. Οὐδεὶς τοίνυν ἂν εἴποι ὅπως τι τῶν ὑμε-
τέρων ἔχει, ἀλλὰ πάντα μᾶλλον κατηγοροῦσιν ἢ εἰς
τὴν ἀρχήν. Καὶ οἱ κατήγοροι τότε μὲν οὐδαμῇ εὖνοι

ὄντες ἐφαίνοντο τῷ δήμῳ οὐδ' ἐβοήθουν· νῦν δ' ἡνίκ'
αὐτὸς ἑαυτῷ εὐνούστατός ἐστιν ὁ δῆμος, βοηθοῦσι τῷ
μὲν ὀνόματι ὑμῖν, τῷ δ' ἔργῳ σφίσιν αὐτοῖς. Καὶ μὴ 18
θαυμάζετε, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι τοσαῦτα ὦφλε χρή-
ματα. Ἔρημον γὰρ αὐτὸν λαβόντες αὐτοῦ τε καὶ
ἡμῶν κατηγοροῦντες εἷλον. Τῷ μὲν γὰρ οὐδ' εἴ τις
εἶχε μαρτυρίαν, ἐτόλμα μαρτυρεῖν διὰ τὸ δέος τὸ τῶν
κατηγόρων, τοῖς δὲ καὶ τὰ ψευδῆ δεδοικότες ἐμαρτύ-
ρουν. Ἦ δεινά γ' ἂν πάθοιμεν, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ 19
τοὺς μὲν οὐχ οἵους τε ὄντας ἐξάρνους εἶναι μὴ οὐ
χρήματα ἔχειν ὑμῶν, τούτους μὲν ἀφεῖτε ἀνδρὶ ἐξαι-
τουμένῳ, ἡμῖν δ' αὐτοῖς τε προθύμοις γεγενημένοις περὶ
τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον, καὶ τοῦ πατρὸς οὐδὲν ὑμᾶς
ἠδικηκότος, οὐ χαριεῖσθε. Καὶ εἰ μὲν ξένος τις ἐλθὼν
ὑμᾶς ἢ χρήματα ᾔτει ἢ εὐεργέτης ἀναγραφῆναι ἠξίου,
ἔδοτε ἂν αὐτῷ· ἡμῖν δ' οὐ δώσετε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπιτί-
μους ὑμῖν γενέσθαι. Εἰ δέ τινες κακόνοι ἐγένοντο εἰς 20
τὰ ὑμέτερα πράγματα ἢ γνώμην μὴ ἐπιτηδείαν εἶπον,
οὐχ οἱ ἀπόντες τούτων αἴτιοί εἰσιν, ἐπεὶ καὶ τοὺς παρ-
όντας ὑμεῖς ἀπελύσατε. Οὐδε γὰρ εἴ τις τῶν ἐνθάδε
μὴ τὰ ἄριστα λέγων πείθει ὑμᾶς, οὐχ ὑμεῖς ἐστε
αἴτιοι, ἀλλ' ὁ ἐξαπατῶν ὑμᾶς. Ἐκεῖνοι δὲ σφῶν αὐ- 21
τῶν προκαταγνόντες ἀδικεῖν οἴχονται, ἵνα μὴ δοῖεν
δίκην· καὶ εἴ τινες ἄλλοι ἀδικοῦσιν, ἧττον μὲν ἐκείνων,
ἀδικοῦσι δέ, τὸ δέος αὐτοὺς ποιεῖ τό τε ὑμέτερον καὶ
τὸ τῶν κατηγόρων μὴ ἐπιδημεῖν ἀλλὰ στρατεύεσθαι,
ἵν' ἢ ὑμᾶς πρᾳοτέρους ποιῶσιν ἢ τούτους πείθωσιν.
Οὗτος δ' ὑμῖν δίκην δέδωκεν, οὐδὲν ὑμᾶς ἀδικῶν, εὐ- 22
θὺς μετὰ τὰ πράγματα, ὅτε ὑμεῖς τε μάλιστα ἐμέ-
μνησθε τῶν γενομένων καὶ οὗτος ἐλεγχθήσεσθαι ἔμελλε,

πιστεύων αὐτῷ μηδὲν ἡμαρτῆσθαι ἀλλ' ἀγωνιεῖσθαι εὖ
μετὰ τοῦ δικαίου. Ὡς δ' ἦν δημοτικός, ἐγὼ ὑμῖν ἀπο-
23 δείξω. Πρῶτον μὲν γὰρ νέος ὢν οὐδεμιᾶς στρατείας ἀπε-
λείφθη, ἀλλ' ἐστρατεύετο, ὡς ξυνειδότες ἂν εἴποιεν οἱ
δημόται· καὶ ἐξὸν αὐτῷ τὴν οὐσίαν ἀφανῆ καταστή-
σαντι μηδὲν ὑμᾶς ὠφελεῖν, εἵλετο μᾶλλον ξυνειδέναι
ὑμᾶς, ἵν', εἰ καὶ βούλοιτο κακὸς εἶναι, μὴ ἐξείη αὐτῷ,
ἀλλ' εἰσφέροι τε τὰς εἰσφορὰς καὶ λειτουργοίη. Καὶ
ἡμᾶς παρεσκεύασεν, ὡς ἂν τῇ πόλει ὠφελιμώτατοι
24 εἴημεν. Καὶ ἐμὲ μὲν εἰς Σικελίαν ἐξέπεμψεν, ὑμῖν δ'
οὐκ ἦν ...., ὥστ' εἰδέναι τοὺς ἱππέας, οἷος ἦ τὴν ψυ-
χήν, ἕως τὸ στρατόπεδον σῶν ἦν· ἐπειδὴ δὲ διεφθάρη
καὶ διεσώθην εἰς Κατάνην, ἐλῃζόμην ὁρμώμενος ἐντεῦ-
θεν καὶ τοὺς πολεμίους κακῶς ἐποίουν, ὥστε τῇ θεῷ
τε τὰς δεκάτας ἐξαιρεθῆναι πλεῖν ἢ τριάκοντα μνᾶς
καὶ τοῖς στρατιώταις εἰς σωτηρίαν, ὅσοι ἐπὶ τοῖς πολε-
25 μίοις ἦσαν. Καὶ ἐπειδὴ Καταναῖοι ἠνάγκαζον ὁπλιτεύειν,
οὐδενὸς οὐδ' ἐνταῦθα κινδύνου ἀπελειπόμην, ὥστ' εἰδέ-
ναι ἅπαντας οἷος ἦ τὴν ψυχὴν ἱππεύων τε καὶ ὁπλι-
τεύων. Ὧν ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

26 Ἀκηκόατε μὲν τῶν μαρτύρων, ὦ ἄνδρες δικασταί·
οἷος δ' εἰμὶ περὶ τὸ ὑμέτερον πλῆθος, ἐγὼ ὑμῖν ἀπο-
δείξω. Ἀφικομένου γὰρ ἐκεῖσε Συρακοσίου ὅρκιον ἔχον-
τος καὶ ἑτοίμου ὄντος ὁρκοῦν καὶ προσιόντος πρὸς ἕνα
ἕκαστον τῶν ἐκεῖ ὄντων, ἀντεῖπον εὐθὺς αὐτῷ, καὶ
ἐλθὼν ὡς Τυδέα διηγούμην ταῦτα, καὶ ξύλλογον ἐποίει,
καὶ λόγοι οὐκ ὀλίγοι ἦσαν. Ὧν οὖν ἐγὼ εἶπον, κα-
λῶ μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Σκέψασθε δὴ καὶ τοῦ πατρὸς τὴν ἐπιστολήν, ἣν 27
ἔδωκεν ἀποδοῦναί μοι, πότερα τῷ ὑμετέρῳ πλήθει
ἀγαθὸς ἦν ἢ οὔ. Τά τε γὰρ οἰκεῖα ἐνεγέγραπτο, καὶ
ἔτι, ὅτε καλῶς ἔχοι τὰ ἐν Σικελίᾳ, ἥκειν. Καίτοι
ταὐτὰ ὑμῖν ξυνέφερε καὶ τοῖς ἐκεῖ· ὥστ' εἰ μὴ εὔνους
ἦν τῇ πόλει καὶ ὑμῖν, οὐκ ἄν ποτε τοιαῦτα ἐπέστελλεν.
Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν νεώτατον, οἷος εἰς 28
ὑμᾶς ἐστιν, ἐγὼ ἀποδείξω. Καταδρομῆς γὰρ γενομέ-
νης τῶν Φυγάδων, οἳ οὐ μόνον ἐνθάδε ὅ τι οἷοί τ' ἦσαν
κακὸν εἰργάζοντο, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ἔφερον
καὶ ἦγον ὑμᾶς, ἐξελάσας ἐκ τῶν ἄλλων ἱππέων ἕνα
ἀπέκτεινεν. Ὧν ὑμῖν αὐτοὺς μάρτυρας τοὺς παραγε-
νομένους παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τὸν δὲ πρεσβύτατον ἀδελφὸν αὐτοὶ οἱ συστρατευό- 29
μενοι ἴσασιν, οἵτινες ἐνθάδε ὄντες ἦτε ἐν Ἑλλησπόντῳ,
ὥστε νομίζειν μηδενὸς ἧττον' εἶναι ἀνθρώπων τὴν ψυ-
χήν. Καί μοι ἀνάβητε δεῦρο.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Πῶς οὖν οὐ χρὴ χάριν παρ' ὑμῶν ἀπολαμβάνειν, εἰ 30
τοιοῦτοί ἐσμεν; Ὧν μὲν ὁ πατὴρ διαβέβληται εἰς ὑμᾶς
οὐ δικαίως, τούτων δεῖ ἡμᾶς ἕνεκα ἀπολέσθαι, ὧν
δὲ πρόθυμοι εἰς τὴν πόλιν γεγενήμεθα, μηδεμίαν ὠφέ-
λειαν γενέσθαι; Ἀλλ' οὐ δίκαιον. Ἀλλ' εἰ διὰ τὴν
τούτου διαβολὴν δεῖ ἡμᾶς κακῶς πάσχειν, δίκαιοί
ἐσμεν διὰ τὴν ἡμετέραν προθυμίαν τοῦτόν τε σῶσαι

31 καὶ ἡμᾶς. Οὐ γὰρ ἡμεῖς χρημάτων γε ἕνεκα εὖ ὑμᾶς
ἐποιοῦμεν, ἀλλ᾽ ἵνα, εἴ ποτε κίνδυνος εἴη ἡμῖν, ἐξαι-
τούμενοι παρ᾽ ὑμῶν τὴν ἀξίαν χάριν ἀπολάβοιμεν.
Χρὴ δ᾽ ὑμᾶς καὶ τῶν ἄλλων ἕνεκα τοιούτους εἶναι,
γιγνώσκοντας ὅτι, ἐάν τις πρόθυμος εἰς ὑμᾶς ᾖ, οὐ
μόνον ἡμᾶς ὠφελήσετε. Ἡμῶν μὲν γὰρ καὶ πρὶν δεη-
θῆναι πεπείρασθε, οἷοί ἐσμεν εἰς ὑμᾶς· τοὺς δ᾽ ἄλλους
προθυμοτέρους ποιήσετε, κατ᾽ ἀξίαν χαριζόμενοι, ὅταν
32 τις ὑμᾶς εὖ ποιῇ. Καὶ μηδαμῶς τοῖς λέγουσι βεβαιώ-
σητε λόγον τὸν πάντων πονηρότατον· λέγεται γὰρ τοὺς
κακῶς πεπονθότας μεμνῆσθαι μᾶλλον ἢ τοὺς εὖ. Τίς
γὰρ ἔτι ἐθελήσει χρηστὸς εἶναι, εἰ ἡττηθήσονται τῶν
κακῶς ὑμᾶς ποιούντων οἱ εὖ ποιοῦντες; Ἔχει δ᾽ ὑμῖν,
ὦ ἄνδρες δικασταί, οὕτω. Περὶ ἡμῶν γάρ ἐστι ψῆφος
33 ὑμῖν, καὶ οὐ περὶ χρημάτων. Ἕως μὲν γὰρ εἰρήνη
ἦν, ἡμῖν ἦν φανερὰ ἡ οὐσία, καὶ ἦν ὁ πατὴρ ἀγαθὸς
γεωργός· ἐπειδὴ δ᾽ εἰσέβαλον οἱ πολέμιοι, πάντων τού-
των ἐστερήθημεν. Ὥστ᾽ αὐτῶν τούτων ἕνεκα πρόθυμοί
ἐσμεν εἰς ὑμᾶς εἰδότες ὅτι χρήματα μὲν ἡμῖν οὐκ
ἔστιν ὁπόθεν ἐκτίσομεν, αὐτοὶ δὲ πρόθυμοι ὄντες εἰς
34 ὑμᾶς ἄξιοί ἐσμεν εὑρίσκεσθαι χάριν. Καίτοι ὁρῶμέν γ᾽
ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐάν τις παῖδας αὑτοῦ ἀνα-
βιβασάμενος κλάῃ καὶ ὀλοφύρηται, τούς τε παῖδας
καὶ αὐτὸν εἰ ἀτιμωθήσονται ἐλεοῦντας, καὶ ἀφιέντας
τὰς τῶν πατέρων ἁμαρτίας διὰ τοὺς παῖδας, οὓς οὔπω
ἴστε εἴτ᾽ ἀγαθοὶ εἴτε κακοὶ ἡβήσαντες γενήσονται·
ἡμᾶς δ᾽ ἴστε ὅτι πρόθυμοι γεγενήμεθα εἰς ὑμᾶς, καὶ
τὸν πατέρα οὐδὲν ἡμαρτηκότα. Ὥστε πολλῷ δικαιότε-
ροί ἐστε, ὧν πεπείρασθε, τούτοις χαρίσασθαι, ἢ οὓς
35 οὐκ ἴστε ὁποῖοί τινες ἔσονται. Πεπόνθαμεν δὲ τοὐναν-

τίον τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι τοὺς
παῖδας παραστησάμενοι ἐξαιτοῦνται ὑμᾶς, ἡμεῖς δὲ
τὸν πατέρα τουτονὶ καὶ ἡμᾶς ἐξαιτούμεθα. μὴ ἡμᾶς
ἀντὶ μὲν ἐπιτίμων ἀτίμους ποιήσητε, ἀντὶ δὲ πολιτῶν
ἀπόλιδας· ἀλλ᾽ ἐλεήσατε καὶ τὸν πατέρα γέροντα ὄντα
καὶ ἡμᾶς. Εἰ δ᾽ ἡμᾶς ἀδίκως ἀπολεῖτε, πῶς ἢ οὗτος
ἡμῖν ἡδέως ξυνέσται ἢ ἡμεῖς ἀλλήλοις πεπονθότες ἡμῶν
τε ἀνάξια καὶ τῆς πόλεως; Ἀλλ᾽ ὑμῶν δεόμεθα τρεῖς
ὄντες ἐᾶσαι ἡμᾶς ἔτι προθυμοτέρους γενέσθαι. Δεόμεθα 36
οὖν ὑμῶν πρὸς τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν ἑκάστῳ, ὅτῳ
μέν εἰσιν υἱεῖς, τούτων ἕνεκεν ἐλεῆσαι, ὅστις δ᾽ ἡμῖν
ἡλικιώτης ὢν τυγχάνει ἢ τῷ πατρί, ἐλεήσαντας ἀπο-
ψηφίσασθαι· καὶ μὴ ἡμᾶς βουλομένους εὖ ποιεῖν τὴν
πόλιν ὑμεῖς κωλύσητε. Δεινὰ δ᾽ ἂν πάθοιμεν, εἰ ὑπὸ
τῶν πολεμίων μὲν ἐσώθημεν, οὓς εἰκὸς ἦν διακωλύειν
μὴ σώζεσθαι, παρ᾽ ὑμῶν δὲ μηδ᾽ εὑρησόμεθα τὸ σω-
θῆναι.

21.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΔΩΡΟΔΟΚΙΑΣ ΑΠΑΡΑΣΗΜΟΣ.

Περὶ μὲν τῶν κατηγορημένων, ὦ ἄνδρες δικασταί,
ἱκανῶς ὑμῖν ἀποδέδεικται· ἀκοῦσαι δὲ καὶ περὶ τῶν
ἄλλων ὑμᾶς ἀξιῶ, ἵν᾽ ἐπίστησθε περὶ οἵου τινὸς ὄντος
ἐμοῦ ψηφιεῖσθε. Ἐγὼ γὰρ ἐδοκιμάσθην μὲν ἐπὶ Θεο-
πόμπου ἄρχοντος, καταστὰς δὲ χορηγὸς τραγῳδοῖς
ἀνήλωσα τριάκοντα μνᾶς καὶ τρίτῳ μηνὶ Θαργηλίοις
νικήσας ἀνδρικῷ χορῷ δισχιλίας δραχμάς, ἐπὶ δὲ Γλαυ-
κίππου ἄρχοντος εἰς πυρριχιστὰς Παναθηναίοις τοῖς
μεγάλοις ὀκτακοσίας. Ἔτι δ᾽ ἀνδράσι χορηγῶν εἰς Διο- 2

νύσια ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος ἐνίκησα καὶ ἀνήλωσα
ξὺν τῇ τοῦ τρίποδος ἀναθέσει πεντακισχιλίας δραχμάς,
καὶ ἐπὶ Διοκλέους Παναθηναίοις τοῖς μικροῖς κυκλικῷ
χορῷ τριακοσίας. Τὸν δὲ μεταξὺ χρόνον ἐτριηράρχουν
3 ἕπτ' ἔτη καὶ ἓξ τάλαντα ἀνήλωσα. Καὶ τοσαύτας
δαπάνας δαπανώμενος καὶ καθ' ἡμέραν ὑπὲρ ὑμῶν
κινδυνεύων καὶ ἀποδημῶν, ὅμως εἰσφορὰν τὴν μὲν
τριάκοντα μνᾶς, τὴν δὲ τετρακισχιλίας δραχμὰς εἰσ-
ενήνοχα. Ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσα ἐπὶ Ἀλεξίου ἄρ-
χοντος, εὐθὺς ἐγυμνασιάρχουν εἰς Προμήθεια καὶ ἐνί-
4 κων ἀναλώσας δώδεκα μνᾶς. Καὶ ὕστερον κατέστην
χορηγὸς παιδικῷ χορῷ καὶ ἀνήλωσα πλεῖν ἢ πεντε-
καίδεκα μνᾶς. Ἐπὶ δ' Εὐκλείδου ἄρχοντος κωμῳδοῖς
χορηγῶν Κηφισοδώρῳ ἐνίκων καὶ ἀνήλωσα ξὺν τῇ τῆς
σκευῆς ἀναθέσει ἑκκαίδεκα μνᾶς, καὶ Παναθηναίοις
τοῖς μικροῖς ἐχορήγουν πυρριχισταῖς ἀγενείοις καὶ ἀνή-
5 λωσα ἑπτὰ μνᾶς. Νενίκηκα δὲ τριήρει μὲν ἁμιλλώμε-
νος ἐπὶ Σουνίῳ, ἀναλώσας πεντεκαίδεκα μνᾶς, χωρὶς
δ' ἀρχιθεωρίας καὶ ἀρρηφορίας καὶ ἄλλα τοιαῦτα, εἰς
ἃ ἐμοὶ δεδαπάνηται πλεῖν ἢ τριάκοντα μναῖ. Καὶ τού-
των, ὧν κατέλεξα, εἰ ἐβουλόμην κατὰ τὰ γεγραμμένα
ἐν τῷ νόμῳ λειτουργεῖν, οὐδ' ἂν τὸ τέταρτον μέρος
6 ἀνήλωσα. Τὸν δὲ χρόνον, ὃν ἐτριηράρχουν, ἡ ναῦς ἄριστά
μοι ἔπλει παντὸς τοῦ στρατοπέδου. Τεκμήριον δὲ τού-
του ὑμῖν μέγιστον ἐρῶ. Πρῶτον μὲν γὰρ Ἀλκιβιάδης,
ὃν ἐγὼ περὶ πολλοῦ ἂν ἐποιησάμην μὴ ξυμπλεῖν μοι,
οὔτε φίλος ὢν οὔτε ξυγγενὴς οὔτε φυλέτης ἔπλει ἐπὶ
7 τῆς ἐμῆς νεώς. Καίτοι ὑμᾶς οἶμαι εἰδέναι ὅτι στρα-
τηγὸς ὤν, ᾧ ἐξῆν ποιεῖν ὅ τι ἐβούλετο, οὐκ ἄν ποτε
ἀνέβη ἐπ' ἄλλην ναῦν εἰ μὴ τὴν ἄριστα πλέουσαν,

μέλλων αὐτὸς κινδυνεύσειν. Ἐπειδὴ δ' ἐκείνους μὲν ὑμεῖς
ἐπαύσατε τῆς ἀρχῆς, τοὺς δὲ μετὰ Θρασύλου δέκα
εἵλεσθε, οὗτοι πάντες ἐβούλοντο ἐπὶ τῆς ἐμῆς νεὼς 8
πλεῖν, ἀνέβη μέντοι πολλῶν λοιδοριῶν αὐτοῖς γενομέ-
νων Ἀρχέστρατος ὁ Φρεάρριος· ἀποθανόντος δὲ τούτου
ἐν Μυτιλήνῃ Ἐρασινίδης μετ' ἐμοῦ ξυνέπλει. Καίτοι
οὕτω παρεσκευασμένην τριήρη πόσα οἴεσθε ἀνηλωκέναι
χρήματα, ἢ πόσα τοὺς πολεμίους εἰργάσθαι κακά, ἢ
πόσα τὴν πόλιν εὖ πεποιηκέναι; Τεκμήριον δὲ τούτου 9
μέγιστον. Ὅτε γὰρ ἐν τῇ τελευταίᾳ ναυμαχίᾳ αἱ νῆες
διεφθάρησαν, οὐδενός μοι ξυμπλέοντος στρατηγοῦ (ἵνα
καὶ τούτου μνησθῶ, ἐπειδὴ καὶ τοῖς τριηράρχοις ὠρ-
γίσθητε διὰ τὴν γενομένην ξυμφοράν) ἐγὼ τήν τ' ἐμαυ-
τοῦ ναῦν ἐκόμισα καὶ τὴν Ναυσιμάχου τοῦ Φαληρέως
ἔσωσα. Καὶ ταῦτα οὐκ ἀπὸ τύχης ἐγίγνετο, ἀλλ' ἀπὸ 10
παρασκευῆς τῆς ἐμῆς· εἶχον γὰρ χρήμασι πείσας κυ-
βερνήτην Φαντίαν ἅπαντα τὸν χρόνον, ὃς ἐδόκει τῶν
Ἑλλήνων ἄριστος εἶναι, παρεσκευάσμην δὲ καὶ τὸ πλή-
ρωμα πρὸς ἐκεῖνον καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν ἀκόλου-
θον. Καὶ ταῦθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω, πάντες ἐπίστασθε,
ὅσοι ἐτυγχάνετε ὄντες ἐκεῖ τῶν στρατιωτῶν. Κάλεσον
δὲ καὶ Ναυσίμαχον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Αἱ μὲν τοίνυν σωθεῖσαι τῶν νεῶν δώδεκα ἦσαν· ἐγὼ 11
δ' ὑμῖν δύο ἐκόμισα, τήν τ' ἐμαυτοῦ καὶ τὴν Ναυσι-
μάχου τριήρη.

Καὶ οὕτω πολλοὺς κινδύνους ὑπὲρ ὑμῶν κεκινδυνευ-
κὼς καὶ τοσαῦτα ἀγαθὰ εἰργασμένος τὴν πόλιν, νυνὶ
δέομαι οὐ δωρεὰν ὥσπερ ἕτεροι ἀντὶ τούτων παρ' ὑμῶν

λαβεῖν, ἀλλὰ μὴ στερηθῆναι τῶν ἐμαυτοῦ, ἡγούμενος
καὶ ὑμῖν αἰσχρὸν εἶναι παρά τε ἑκόντος ἐμοῦ καὶ παρ'
12 ἄκοντος λαμβάνειν. Καὶ οὐ τοσοῦτόν μοι μέλει εἴ με
δεῖ τὰ ὄντα ἀπολέσαι, ἀλλ' οὐκ ἂν δεξαίμην ὑβρισθῆ-
ναι, οὐδὲ παραστῆναι τοῖς διαδυομένοις τὰς λειτουρ-
γίας ἐμοὶ μὲν ἀχάριττα εἶναι τὰ εἰς ὑμᾶς ἀνηλωμένα,
ἐκείνους δὲ δοκεῖν ὀρθῶς βεβουλεῦσθαι ὅτι ὑμῖν οὐδὲν
προεῖνται τῶν σφετέρων αὐτῶν. Ἐὰν οὖν ἐμοὶ πεισθῆτε,
τά τε δίκαια ψηφιεῖσθε καὶ τὰ λυσιτελοῦντα ὑμῖν
13 αὐτοῖς αἱρήσεσθε. Ὁρᾶτε γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰ
προσιόντα τῇ πόλει ὡς ὀλίγα ἐστί, καὶ ταῦτα ὡς ὑπὸ
τῶν ἐφεστηκότων διαρπάζεται· ὥστ' ἄξιον ταύτην ἡγεῖ-
σθαι πρόσοδον βεβαιοτάτην τῇ πόλει, τὰς οὐσίας τῶν
ἐθελόντων λειτουργεῖν. Ἐὰν οὖν εὖ βουλεύσησθε, οὐδὲν
ἧττον ἐπιμελήσεσθε τῶν ἡμετέρων χρημάτων ἢ τῶν
14 ἰδίων τῶν ὑμετέρων αὐτῶν, εἰδότες ὅτι ἕξετε πᾶσι
χρῆσθαι τοῖς ἡμετέροις ὥσπερ καὶ πρότερον. Οἶμαι δὲ
πάντας ὑμᾶς ἐπίστασθαι ὅτι τῶν ἐμῶν ἐγὼ πολὺ βελ-
τίων ὑμῖν ἔσομαι ταμίας τῶν τὰ τῆς πόλεως ὑμῖν
ταμιευόντων. Ἐὰν δ' ἐμὲ πένητα ποιήσητε, καὶ ὑμᾶς
αὐτοὺς ἀδικήσετε· ἕτεροι δὲ καὶ ταῦτα διανεμοῦνται,
ὥσπερ καὶ τἆλλα.

15 Ἄξιον δ' ἐστὶν ἐνθυμηθῆναι ὅτι πολὺ μᾶλλον ὑμῖν
προσήκει τῶν ὑμετέρων ἐμοὶ διδόναι ἢ τῶν ἐμῶν ἐμοὶ
ἀμφισβητῆσαι, καὶ πένητα γενόμενον ἐλεῆσαι μᾶλ-
λον ἢ πλουτοῦντι φθονῆσαι, καὶ τοῖς θεοῖς εὔχεσθαι
τοὺς ἄλλους εἶναι τοιούτους πολίτας, ἵνα τῶν μὲν ἀλλο-
τρίων μὴ ἐπιθυμήσωσι, τὰ δὲ σφέτερ' αὐτῶν εἰς ὑμᾶς
16 ἀναλίσκωσιν. Ἡγοῦμαι δ', ὦ ἄνδρες δικασταί (καὶ μη-
δεὶς ὑμῶν ἀχθεσθῇ), πολὺ ἂν δικαιότερον ὑμᾶς ὑπὸ

τῶν ζητητῶν ἀπογραφῆναι τἀμὰ ἔχειν, ἢ ἐμὲ νυνὶ
κινδυνεύειν ὡς τοῦ δημοσίου χρήματα ἔχοντα. Τοιοῦ-
τον γὰρ ἐμαυτὸν τῇ πόλει παρέχω, ὥστ' ἰδίᾳ μὲν
φείδομαι, δημοσίᾳ δὲ λειτουργῶν ἥδομαι, καὶ οὐκ ἐπὶ
τοῖς περιοῦσι μέγα φρονῶ, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς εἰς ὑμᾶς
ἀνηλωμένοις, ἡγούμενος τούτων μὲν αὐτὸς αἴτιος εἶναι, 17
τὴν δ' οὐσίαν ἑτέρους μοι καταλιπεῖν, καὶ διὰ ταύτην
μὲν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἀδίκως συκοφαντεῖσθαι, δι' ἐκεῖνα
δὲ ὑφ' ὑμῶν δικαίως σώζεσθαι. Ὥστ' οὐκ ἂν εἰκό-
τως ἕτεροί με ἐξῃτήσαντο παρ' ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ εἴ τις
τῶν ἐμῶν φίλων τοιοῦτον ἀγῶνα ἠγωνίζετο, ὑμᾶς ἂν
ἠξίουν ἐμοὶ δοῦναι τὴν χάριν, καὶ εἰ παρ' ἄλλοις ἐκιν-
δύνευον, ὑμᾶς εἶναι τοὺς δεομένους ὑπὲρ ἐμοῦ. Καίτοι 18
τοῦτό γε οὐκ ἂν εἰπεῖν ἔχοι τις, ὡς πολλὰς ἀρχὰς
ἄρξας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφέλημαι, ἢ ὡς αἰσχρὰς δί-
κας δεδίκασμαι, ἢ ὡς αἰσχροῦ τινος αἴτιός εἰμι, ἢ ὡς
τὰς τῆς πόλεως ξυμφορὰς ἄσμενος εἶδον· ὑπὲρ ἁπάν-
των δὲ καὶ τῶν ἰδίων καὶ τῶν δημοσίων οὕτως ἡγοῦμαί
μοι πεπολιτεῦσθαι, καὶ ὑμᾶς εἰδέναι, ὥστ' οὐδὲν δεῖν
με ἀπολογήσασθαι περὶ αὐτῶν. Δέομαι οὖν ὑμῶν, ὦ 19
ἄνδρες δικασταί, τὴν αὐτὴν νῦν περὶ ἐμοῦ γνώμην
ἔχειν ἥνπερ καὶ ἐν τῷ τέως χρόνῳ, καὶ μὴ μόνον τῶν
δημοσίων λειτουργιῶν μεμνῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδίων
ἐπιτηδευμάτων ἐνθυμεῖσθαι, ἡγουμένους ταύτην εἶναι
τὴν λειτουργίαν ἐπιπονωτάτην, διὰ τέλους κόσμιον εἶ-
ναι καὶ σώφρονα καὶ μήθ' ὑφ' ἡδονῆς ἡττηθῆναι μήθ'
ὑπὸ κέρδους ἐπαρθῆναι, ἀλλὰ τοιοῦτον παρασχεῖν ἑαυ-
τὸν ὥστε μηδένα τῶν πολιτῶν μήτε μέμψασθαι μήτε
δίκην τολμῆσαι προσκαλέσασθαι.

Οὔκουν ἄξιον, ὦ ἄνδρες δικασταί, πειθομένους κατη- 20

γόροις τοιούτοις ἐμοῦ καταψηφίσασθαι, οἳ περὶ ἀσε-
βείας μὲν ἀγωνιζόμενοι τηλικοῦτοι γεγόνασιν, οὐκ ἂν
δυνάμενοι δ' ὑπὲρ τῶν σφετέρων ἁμαρτημάτων ἀπολο-
γήσασθαι ἑτέρων κατηγορεῖν τολμῶσιν. Καὶ ὧν Κινησίας
οὕτω διακείμενος πλείους στρατείας ἐστράτευται, οὗτοι
περὶ τῶν τῆς πόλεως ἀγανακτοῦσιν. Καὶ ἐξ ὧν μὲν ἡ
πόλις εὐδαίμων ἔσται, οὐ ξυμβάλλονται, πάντα δὲ
ποιοῦσιν ὅπως ὑμεῖς τοῖς εὖ πεποιηκόσιν ὀργισθήσεσθε.
21 Οὗτοι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐν τῷ δήμῳ κατεί-
ποιεν ὑμῖν τὰ σφέτερ' αὐτῶν ἐπιτηδεύματα· οὐ γὰρ ἂν
ἔχοιμι ὅ τι τούτου μεῖζον αὐτοῖς εὐξαίμην κακόν. ἐγὼ
δ' ὑμῶν δέομαι καὶ ἱκετεύω καὶ ἀντιβολῶ μὴ κατα-
γνῶναι δωροδοκίαν ἐμοῦ, μηδ' ἡγήσασθαι τοσαῦτα χρή-
ματα εἶναι, ἃ ἐγὼ λαβὼν βουληθείην ἄν τι κακὸν τῇ
22 πόλει γενέσθαι. Μαινοίμην γὰρ ἄν, ὦ ἄνδρες δικασταί,
εἰ τὴν μὲν πατρῴαν οὐσίαν φιλοτιμούμενος εἰς ὑμᾶς
ἀναλίσκοιμι, ἐπὶ δὲ τῷ τῆς πόλεως κακῷ παρὰ τῶν
ἄλλων δωροδοκοίην. Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί,
οὐκ οἶδ' οὕστινας ἄλλους ἢ ὑμᾶς ἐβουλήθην περὶ ἐμοῦ
δικαστὰς γενέσθαι, εἴπερ χρὴ τοὺς εὖ πεπονθότας περὶ
23 τῶν εὖ πεποιηκότων εὔχεσθαι τὴν ψῆφον φέρειν. Καὶ
μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, (ἐπιθυμῶ γὰρ καὶ τούτων
μνησθῆναι), οὐδεπώποτε λειτουργεῖν ὑπὲρ ὑμῶν δέον
ἐφρόντισα, εἰ τοσούτῳ πενεστέρους τοὺς παῖδας κατα-
λείψω, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον εἰ μὴ προθύμως ποιήσω τὰ
24 προσταχθέντα· οὐδ' ὁπότε κινδυνεύσειν ἐν ταῖς ναυ-
μαχίαις μέλλοιμι, οὐδεπώποτ' ἠλέησα οὐδ' ἐδάκρυσα
οὐδ' ἐμνήσθην γυναικὸς οὐδὲ παίδων τῶν ἐμαυτοῦ, οὐδ'
ἡγούμην δεινὸν εἶναι εἰ τελευτήσας ὑπὲρ τῆς πατρίδος
τὸν βίον ὀρφανοὺς καὶ πατρὸς ἀπεστερημένους αὐτοὺς

καταλείψω, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον εἰ σωθεὶς αἰσχρῶς
ὀνείδη καὶ ἐμαυτῷ καὶ ἐκείνοις περιάψω. Ἀνθ' ὧν ὑμᾶς 25
ἀπαιτῶ νῦν τὴν χάριν καὶ ἀξιῶ, ἐν τοῖς κινδύνοις
ἐμοῦ τοιαύτην περὶ ὑμῶν γνώμην ἔχοντος, ὑμᾶς νυνὶ
ἐν τῷ θαρραλέῳ ὄντας ἐμὲ καὶ τοὺς παῖδας τούτους
περὶ πολλοῦ ποιήσασθαι, ἡγουμένους ἡμῖν μὲν δεινὸν
ὑμῖν δ' αἰσχρὸν εἶναι, εἰ ἀναγκασθησόμεθα ἐπὶ τοιαύ-
ταις αἰτίαις ἄτιμοι γενέσθαι, ἢ στερηθέντες τῶν ὑπαρ-
χόντων πένητες εἶναι καὶ πολλῶν ἐνδεεῖς ὄντες περιιέ-
ναι, ἀνάξια μὲν ἡμῶν αὐτῶν πεπονθότες, ἀνάξια δὲ
τῶν εἰς ὑμᾶς ὑπηργμένων. Μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί· ἀλλ' ἀποψηφισάμενοι τοιούτοις ὑμῖν χρῆσθε πο-
λίταις οἷοισπερ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ.

22.

ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΙΤΟΠΩΛΩΝ.

Πολλοί μοι προσεληλύθασιν, ὦ ἄνδρες δικασταί, θαυ-
μάζοντες ὅτι ἐγὼ τῶν σιτοπωλῶν ἐν τῇ βουλῇ κατη-
γόρουν, καὶ λέγοντες ὅτι ὑμεῖς, εἰ ὡς μάλιστα αὐτοὺς
ἀδικεῖν ἡγεῖσθε, οὐδὲν ἧττον καὶ τοὺς περὶ τούτων
ποιουμένους λόγους συκοφαντεῖν νομίζετε. Ὅθεν οὖν
ἠνάγκασμαι κατηγορεῖν αὐτῶν, περὶ τούτων πρῶτον
εἰπεῖν βούλομαι.

Ἐπειδὴ γὰρ οἱ πρυτάνεις ἀπέδοσαν εἰς τὴν βουλὴν 2
περὶ αὐτῶν, οὕτως ὠργίσθησαν αὐτοῖς, ὥστ' ἔλεγόν
τινες τῶν ῥητόρων ὡς ἀκρίτους αὐτοὺς χρὴ τοῖς ἕνδεκα
παραδοῦναι. Ἡγούμενος δ' ἐγὼ δεινὸν εἶναι τοιαῦτα
ἐθίζεσθαι ποιεῖν τὴν βουλήν, ἀναστὰς εἶπον ὅτι μοι
δοκοίη κρίνειν τοὺς σιτοπώλας κατὰ τὸν νόμον, νομί-

ζων, εἰ μέν εἰσιν ἄξια θανάτου εἰργασμένοι, ὑμᾶς
οὐδὲν ἧττον ἡμῶν γνώσεσθαι τὰ δίκαια, εἰ δὲ μηδὲν
3 ἀδικοῦσιν, οὐ δεῖν αὐτοὺς ἀκρίτους ἀπολωλέναι. Πει-
σθείσης δὲ τῆς βουλῆς ταῦτα, διαβάλλειν ἐπεχείρουν
με λέγοντες ὡς ἐγὼ σωτηρίας ἕνεκα τῆς τῶν σιτοπω-
λῶν τοὺς λόγους τούτους ἐποιούμην. Πρὸς μὲν οὖν τὴν
βουλήν, ὅτ' ἦν αὐτοῖς ἡ κρίσις, ἔργῳ ἀπελογησάμην·
τῶν γὰρ ἄλλων ἡσυχίαν ἀγόντων ἀναστὰς αὐτῶν κατ-
ηγόρουν, καὶ πᾶσι φανερὸν ἐποίησα ὅτι οὐχ ὑπὲρ
τούτων ἔλεγον, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις ἐβοή-
4 θουν. Ἠρξάμην μὲν οὖν τούτων ἕνεκα, οὐ δεδιὼς δὲ
τὰς αἰτίας αἰσχρὸν ἡγοῦμαι πρότερον παύσασθαι, πρὶν
ἂν ὑμεῖς περὶ αὐτῶν ὅ τι ἂν βούλησθε ψηφίσησθε.

5 Καὶ πρῶτον μὲν ἀνάβηθι καὶ εἰπὲ σὺ ἐμοί, μέτοι-
κος εἶ; Ναί. Μετοικεῖς δὲ πότερον ὡς πεισόμενος τοῖς
νόμοις τῆς πόλεως, ἢ ὡς ποιήσων ὅ τι ἂν βούλῃ; Ὡς
πεισόμενος. Ἄλλο τι οὖν ἀξιοῖς ἢ ἀποθανεῖν, εἴ τι πε-
ποίηκας παρὰ τοὺς νόμους, ἐφ' οἷς θάνατος ἡ ζημία;
Ἔγωγε. Ἀπόκριναι δή μοι, εἰ ὁμολογεῖς πλείω σῖτον
ξυμπρίασθαι πεντήκοντα φορμῶν, ὧν ὁ νόμος ἐξεῖναι
κελεύει. Ἐγὼ τῶν ἀρχόντων κελευόντων ξυνεπριάμην.

6 Ἐὰν μὲν τοίνυν ἀποδείξῃ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς
ἔστι νόμος ὃς κελεύει τοὺς σιτοπώλας ξυνωνεῖσθαι τὸν
σῖτον, ἐὰν οἱ ἄρχοντες κελεύωσιν, ἀποψηφίσασθε. εἰ δὲ
μή, δίκαιον ὑμᾶς καταψηφίσασθαι. Ἡμεῖς γὰρ ὑμῖν
παρεσχόμεθα τὸν νόμον, ὃς ἀπαγορεύει μηδένα τῶν ἐν
τῇ πόλει πλείω σῖτον πεντήκοντα φορμῶν ξυνωνεῖσθαι.

7 Χρῆν μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἱκανὴν εἶναι
ταύτην τὴν κατηγορίαν, ἐπειδὴ οὗτος μὲν ὁμολογεῖ
ξυμπρίασθαι, ὁ δὲ νόμος ἀπαγορεύων φαίνεται, ὑμεῖς

δὲ κατὰ τοὺς νόμους ὀμωμόκατε ψηφιεῖσθαι. Ὅμως δ'
ἵνα πεισθῆτε ὅτι καὶ κατὰ τῶν ἀρχόντων ψεύδονται,
ἀνάγκη καὶ μακρότερα εἰπεῖν περὶ αὐτῶν. Ἐπειδὴ γὰρ 8
οὗτοι τὴν αἰτίαν εἰς ἐκείνους ἀνέφερον, παρακαλέσαν-
τες τοὺς ἄρχοντας ἠρωτῶμεν. Καὶ οἱ μὲν τέτταρες οὐ-
δὲν ἔφασαν εἰδέναι τοῦ πράγματος, Ἄνυτος δ' ἔλεγεν
ὡς τοῦ προτέρου χειμῶνος, ἐπειδὴ τίμιος ἦν ὁ σῖτος,
τούτων ὑπερβαλλόντων ἀλλήλους καὶ πρὸς σφᾶς αὐ-
τοὺς μαχομένων ξυμβουλεύσειεν αὐτοῖς παύσασθαι φι-
λονικοῦσιν, ἡγούμενος ξυμφέρειν ὑμῖν τοῖς παρὰ τού-
των ὠνουμένοις ὡς ἀξιώτατον τούτους πρίασθαι. δεῖν
γὰρ αὐτοὺς ὀβολῷ μόνον πωλεῖν τιμιώτερον. Ὡς τοίνυν 9
οὐ ξυμπριαμένους καταθέσθαι ἐκέλευεν αὐτούς, ἀλλὰ
μὴ ἀλλήλοις ἀντωνεῖσθαι ξυνεβούλευεν, αὐτὸν ὑμῖν
Ἄνυτον μάρτυρα παρέξομαι, καὶ ὡς οὗτος μὲν ἐπὶ
τῆς προτέρας βουλῆς τούτους εἶπε τοὺς λόγους. οὗτοι
δ' ἐπὶ τῆσδε ξυνωνούμενοι φαίνονται.

ΜΑΡΤΥΣ.

Ὅτι μὲν τοίνυν οὐχ ὑπὸ τῶν ἀρχόντων κελευσθέν- 10
τες ξυνεπρίαντο τὸν σῖτον, ἀκηκόατε· ἡγοῦμαι δ', ἐὰν
ὡς μάλιστα περὶ τούτων ἀληθῆ λέγωσιν, οὐχ ὑπὲρ
αὑτῶν αὐτοὺς ἀπολογήσεσθαι, ἀλλὰ τούτων κατηγο-
ρήσειν· περὶ γὰρ ὧν εἰσι νόμοι διαρρήδην γεγραμμένοι,
πῶς οὐ χρὴ διδόναι δίκην καὶ τοὺς μὴ πειθομένους
καὶ τοὺς κελεύοντας τούτοις τἀναντία πράττειν;

Ἀλλὰ μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἴομαι αὐτοὺς 10
ἐπὶ μὲν τοῦτον τὸν λόγον οὐ τρέψεσθαι· ἴσως δ' ἐροῦ-
σιν, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ βουλῇ, ὡς ἐπ' εὐνοίᾳ τῆς πόλεως
ξυνεωνοῦντο τὸν σῖτον, ἵν' ὡς ἀξιώτατον ἡμῖν πωλοῖεν.

Μέγιστον δ' ὑμῖν ἐρῶ καὶ περιφανέστατον τεκμήριον
12 ὅτι ψεύδονται. Ἐχρῆν γὰρ αὐτούς, εἴπερ ὑμῶν ἕνεκα
ἔπραττον ταῦτα, φαίνεσθαι τῆς αὐτῆς τιμῆς πολλὰς
ἡμέρας πωλοῦντας, ἕως ὁ ξυνεωνημένος αὐτοὺς ἐπέλιπε.
νυνὶ δ' ἐνίοτε τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπώλουν δραχμῇ τι-
μιώτερον, ὥσπερ κατὰ μέδιμνον ξυνωνούμενοι. Καὶ τού-
των ὑμῖν μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

13 Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι, εἰ ὅταν μὲν εἰσφορὰν
εἰσενεγκεῖν δέῃ, ἣν πάντες εἴσεσθαι μέλλουσιν, οὐκ
ἐθέλουσιν, ἀλλὰ πενίαν προφασίζονται, ἐφ' οἷς δὲ θά-
νατός ἐστιν ἡ ζημία καὶ λαθεῖν αὐτοῖς ξυνέφερε, ταῦτα
ἐπ' εὐνοίᾳ φασὶ τῇ ὑμετέρᾳ παρανομῆσαι. Καίτοι πάν-
τες ἐπίστασθε ὅτι τούτοις ἥκιστα προσήκει τοιούτους
ποιεῖσθαι λόγους· τἀναντία γὰρ αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις
ξυμφέρει, τότε γὰρ πλεῖστα κερδαίνουσιν, ὅταν κακοῦ
τινος ἀπαγγελθέντος τῇ πόλει τίμιον τὸν σῖτον πω-
14 λῶσιν. Οὕτω δ' ἄσμενοι τὰς ξυμφορὰς τὰς ὑμετέρας
ὁρῶσιν, ὥστε τὰς μὲν πρότεροι τῶν ἄλλων πυνθάνονται,
τὰς δ' αὐτοὶ λογοποιοῦσιν, ἢ τὰς ναῦς διεφθάρθαι τὰς
ἐν τῷ Πόντῳ, ἢ ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐκπλεούσας ξυνει-
λῆφθαι, ἢ τὰ ἐμπόρια κεκλῇσθαι, ἢ τὰς σπονδὰς μέλ-
15 λειν ἀπορρηθήσεσθαι· καὶ εἰς τοῦτ' ἔχθρας ἐληλύθασιν,
ὥστ' ἐν τοῖς αὐτοῖς καιροῖς ἐπιβουλεύουσιν ἡμῖν, ἐν
οἷσπερ οἱ πολέμιοι. Ὅταν γὰρ μάλιστα σίτου τυγχά-
νητε δεόμενοι, ξυναρπάζουσιν οὗτοι καὶ οὐκ ἐθέλουσι
πωλεῖν, ἵνα μὴ περὶ τῆς τιμῆς διαφερώμεθα, ἀλλ'
ἀγαπῶμεν ἐὰν ὁποσουτινοσοῦν πριάμενοι παρ' αὐτῶν
ἀπέλθωμεν· ὥστ' ἐνίοτε εἰρήνης οὔσης ὑπὸ τούτων πο-

λιορκούμεθα. Οὕτω δὲ πάλαι περὶ τῆς τούτων πανουρ- 16
γίας καὶ κακονοίας ἡ πόλις ἔγνωκεν, ὥστ' ἐπὶ μὲν
τοῖς ἄλλοις ὠνίοις ἅπασι τοὺς ἀγορανόμους φύλακας
κατεστήσατε, ἐπὶ δὲ ταύτῃ μόνῃ τῇ τέχνῃ χωρὶς σιτο-
φύλακας ἀποκληροῦτε, καὶ πολλάκις ἤδη παρ' ἐκείνων
πολιτῶν ὄντων δίκην τὴν μεγίστην ἐλάβετε, ὅτι οὐχ
οἷοί τ' ἦσαν τῆς τούτων πονηρίας ἐπικρατῆσαι. Καίτοι
τί χρὴ αὐτοὺς τοὺς ἀδικοῦντας ὑφ' ὑμῶν πάσχειν,
ὁπότε καὶ τοὺς οὐ δυναμένους φυλάττειν ἀποκτείνετε;
Ἐνθυμεῖσθαι δὲ χρὴ ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ὑμῖν ἀπο- 17
ψηφίσασθαι. Εἰ γὰρ ἀπογνώσεσθε ὁμολογούντων αὐτῶν
ἐπὶ τοὺς ἐμπόρους ξυνίστασθαι, δόξεθ' ὑμεῖς ἐπιβου-
λεύειν τοῖς εἰσπλέουσιν. Εἰ μὲν γὰρ ἄλλην τινὰ ἀπο-
λογίαν ἐποιοῦντο, οὐδεὶς ἂν εἶχε τοῖς ἀποψηφισαμένοις
ἐπιτιμᾶν· ἐφ' ὑμῖν γὰρ ὁποτέροις βούλεσθε πιστεύειν·
νῦν δὲ πῶς οὐ δεινὰ δόξετε ποιεῖν, εἰ τοὺς ὁμολογοῦν-
τας παρανομεῖν ἀζημίους ἀφήσετε; Ἀναμνήσθητε δέ, 18
ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι πολλῶν ἤδη ἐχόντων ταύτην
τὴν αἰτίαν καὶ μάρτυρας παρεχομένων θάνατον κατέ-
γνωτε, πιστοτέρους ἡγησάμενοι τοὺς τῶν κατηγόρων
λόγους. Καίτοι πῶς ἂν οὐ θαυμαστὸν εἴη, εἰ περὶ τῶν
αὐτῶν ἁμαρτημάτων δικάζοντες μᾶλλον ἐπεθυμεῖτε
παρὰ τῶν ἀρνουμένων δίκην λαμβάνειν; Καὶ μὲν δή, 19
ὦ ἄνδρες δικασταί, πᾶσιν ἡγοῦμαι φανερὸν εἶναι ὅτι
οἱ περὶ τῶν τοιούτων ἀγῶνες κοινότατοι τυγχάνουσιν
ὄντες τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε πάντες πεύσονται ἥντινα
γνώμην περὶ αὐτῶν ἔχετε. (Νῦν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασαί,
καταψηφισάμενοι τῶν ἐσχάτων τιμήσατε) ἡγούμενοι, ἐὰν
μὲν θάνατον αὐτῶν καταγνῶτε, κοσμιωτέρους ἔσεσθαι τοὺς
λοιπούς· ἐὰν δ' ἀζημίους ἀφῆτε, πολλὴν ἄδειαν αὐτοῖς

20 ἐψηφισμένοι ἔσεσθαι ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται. Χρὴ δέ, ὦ
ἄνδρες δικασταί, μὴ μόνον τῶν παρεληλυθότων ἕνεκα
αὐτοὺς κολάζειν, ἀλλὰ καὶ παραδείγματος ἕνεκα τῶν
μελλόντων ἔσεσθαι· καὶ οὕτω γὰρ ἔσονται μόγις ἀνεκτοί.
Ἐνθυμεῖσθε δ' ὅτι ἐκ ταύτης τῆς τέχνης πλεῖστοι περὶ
τοῦ σώματός εἰσιν ἠγωνισμένοι· καὶ οὕτω μεγάλα ἐξ
αὐτῆς ὠφελοῦνται, ὥστε μᾶλλον αἱροῦνται καθ' ἑκάστην
ἡμέραν περὶ τῆς ψυχῆς κινδυνεύειν ἢ παύεσθαι παρ'
21 ὑμῶν ἀδίκως κερδαίνοντες. Καὶ μὲν δὴ οὐδ' ἐὰν ἀντιβο-
λῶσιν ὑμᾶς καὶ ἱκετεύωσι, δικαίως αὐτοὺς ἐλεήσετε,
ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τῶν τε πολιτῶν οἳ διὰ τὴν τούτων
πονηρίαν ἀπέθνῃσκον, καὶ τοὺς ἐμπόρους ἐφ' οὓς οὗτοι
ξυνέστησαν· οἷς ὑμεῖς χαριεῖσθε καὶ προθυμοτέρους
ποιήσετε, δίκην παρ' αὐτῶν λαμβάνοντες. Εἰ δὲ μή,
τίν' αὐτοὺς οἴεσθε γνώμην ἕξειν, ἐπειδὰν πύθωνται ὅτι
τῶν καπήλων, οἳ τοῖς εἰσπλέουσιν ὡμολόγησαν ἐπιβου-
λεύειν, ἀπεψηφίσασθε;

22 Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· περὶ μὲν γὰρ τῶν
ἄλλων τῶν ἀδικούντων, ὅτε δικάζονται, δεῖ παρὰ τῶν
κατηγόρων πυθέσθαι, τὴν δὲ τούτων πονηρίαν ἅπαντες
ἐπίστασθε. Ἐὰν οὖν τούτων καταψηφίσησθε, τά τε
δίκαια ποιήσετε καὶ ἀξιώτερον τὸν σῖτον ὠνήσεσθε· εἰ
δὲ μή, τιμιώτερον.

23.

ΚΑΤΑ ΠΑΓΚΛΕΩΝΟΣ ΟΤΙ ΟΥΚ ΗΝ ΠΛΑΤΑΙΕΥΣ.

Πολλὰ μὲν λέγειν, ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ του-
τουὶ τοῦ πράγματος οὔτ' ἂν δυναίμην οὔτε μοι δοκεῖ
δεῖν· ὡς δ' ὀρθῶς τὴν δίκην ἔλαχον τουτῳὶ Παγκλέωνι

οὐκ ὄντι Πλαταιεῖ, τοῦθ' ὑμῖν πειράσομαι ἀποδεῖξαι.

Ὡς γὰρ ἀδικῶν με πολὺν χρόνον οὐκ ἐπαύετο, ἐλ- 2
θὼν ἐπὶ τὸ γναφεῖον, ἐν ᾧ εἰργάζετο, προσεκαλεσάμην
αὐτὸν πρὸς τὸν πολέμαρχον, νομίζων μέτοικον εἶναι.
Εἰπόντος δὲ τούτου ὅτι Πλαταιεὺς εἴη, ἠρόμην ὁπόθεν
δημοτεύοιτο, παραινέσαντός τινος τῶν παρόντων προσ-
καλέσασθαι καὶ πρὸς τὴν φυλήν, ἧς τινος εἶναι σκή-
πτοιτο. Ἐπειδὴ δ' ἀπεκρίνατο ὅτι Δεκελειόθεν, προσ-
καλεσάμενος αὐτὸν καὶ πρὸς τοὺς τῇ Ἱπποθωντίδι δι-
κάζοντας, ἐλθὼν ἐπὶ τὸ κουρεῖον τὸ παρὰ τοὺς Ἑρμᾶς, 3
ἵν' οἱ Δεκελῆς προσφοιτῶσιν, ἠρώτων, οὕς τ' ἐξευρί-
σκοιμι Δεκελέων ἐπυνθανόμην εἴ τινα γιγνώσκοιεν Δε-
κελειόθεν δημοτευόμενον Παγκλέωνα. Ἐπειδὴ δ' οὐδεὶς
ἔφασκε γιγνώσκειν αὐτόν, πυθόμενος ὅτι καὶ ἑτέρας
δίκας τὰς μὲν φεύγοι τὰς δ' ὠφλήκοι παρὰ τῷ πολε-
μάρχῳ, ἔλαχον καὶ ἐγώ.

Πρῶτον μὲν οὖν ὑμῖν Δεκελέων οὓς ἠρόμην μάρτυρας 4
παρέξομαι, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν λαχόντων τε
δίκας αὐτῷ πρὸς τὸν πολέμαρχον καὶ καταδικασαμένων,
ὅσοι τυγχάνουσι παρόντες. Καί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἐκ μὲν τούτων πεισθεὶς πρὸς τὸν πολέμαρχον αὐτῷ 5
τὴν δίκην ἔλαχον· ἐπειδὴ δέ μοι αὐτὴν ἀντεγράψατο
μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι, περὶ πολλοῦ ποιούμενος μηδενὶ
δόξαι ὑβρίζειν βούλεσθαι μᾶλλον ἢ δίκην λαβεῖν ὧν
ἠδικήθην, πρῶτον μὲν Εὐθύκριτον, ὃν πρεσβύτατόν τε
Πλαταιῶν ἐγίγνωσκον καὶ μάλιστα ᾤόμην εἰδέναι, ἠρό-
μην εἴ τινα γιγνώσκοι Ἱππαρμοδώρου υἱὸν Παγκλέωνα
Πλαταιᾶ· ἔπειτα δέ, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἀπεκρίνατό μοι 6

ὅτι τὸν Ἱππαρμόδωρον μὲν γιγνώσκοι, υἱὸν δ' ἐκείνῳ
οὐδένα οὔτε Παγκλέωνα οὔτε ἄλλον οὐδένα εἰδείη ὄντα,
ἠρώτων δὴ καὶ τῶν ἄλλων ὅσους ᾔδη Πλαταιᾶς ὄν-
τας. Πάντες οὖν ἀγνοοῦντες τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀκρι-
βέστατα ἂν ἔφασάν με πυθέσθαι ἐλθόντα εἰς τὸν χλω-
ρὸν τυρὸν τῇ ἕνῃ καὶ νέᾳ· ταύτῃ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ
μηνὸς ἑκάστου ἐκεῖσε ξυλλέγεσθαι τοὺς Πλαταιᾶς.
7 Ἐλθὼν οὖν εἰς τὸν τυρὸν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐπυνθανόμην
αὐτῶν, εἴ τινα γιγνώσκοιεν Παγκλέωνα πολίτην σφέ-
τερον. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι οὐκ ἔφασαν γιγνώσκειν, εἷς
δέ τις εἶπεν ὅτι τῶν μὲν πολιτῶν οὐδενὶ εἰδείη τοῦτο
ὂν τὸ ὄνομα, δοῦλον μέντοι ἔφη ἑαυτοῦ ἀφεστῶτα εἶναι
Παγκλέωνα, τήν θ' ἡλικίαν λέγων τὴν τούτου καὶ τὴν
8 τέχνην ᾗ οὗτος χρῆται. Ταῦτ' οὖν ὡς ἀληθῆ ἐστι, τόν
τ' Εὐθύκριτον, ὃν πρῶτον ἠρόμην, καὶ τῶν ἄλλων
Πλαταιῶν ὅσοις προσῆλθον, καὶ τὸν ὃς ἔφη δεσπότης
τούτου εἶναι, μάρτυρας παρέξομαι. Καί μοι ἐπίλαβε
τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

9 Ἡμέραις τοίνυν μετὰ ταῦτα οὐ πολλαῖς ὕστερον
ἰδὼν ἀγόμενον τουτονὶ Παγκλέωνα ὑπὸ Νικομήδους,
ὃς ἐμαρτύρησεν αὐτοῦ δεσπότης εἶναι, προσῆλθον βου-
λόμενος εἰδέναι ὁποῖόν τι περὶ αὐτοῦ πραχθήσοιτο.
Τότε μὲν οὖν ἐπειδὴ ἐπαύσαντο μαχόμενοι, εἶπόν τι-
νες τῶν τούτῳ παρόντων ὅτι εἴη αὐτῷ ἀδελφὸς ὃς
ἐξαιρήσοιτο αὐτὸν εἰς ἐλευθερίαν· ἐπὶ τούτοις ἐγγυη-
10 σάμενοι παρέξειν εἰς ἀγορὰν ᾤχοντο ἀπιόντες. Τῇ δ'
ὑστεραίᾳ τῆς τ' ἀντιγραφῆς ἕνεκα ταυτησὶ καὶ αὐτῆς
τῆς δίκης ἔδοξέ μοι χρῆναι μάρτυρας λαβόντι παρα-

γενέσθαι, ἵν' εἰδείην τόν τ' ἐξαιρησόμενον αὐτὸν καὶ ὅ
τι λέγων ἀφαιρήσοιτο. Ἐφ' οἷς μὲν οὖν ἐξηγγυήθη,
οὔτ' ἀδελφὸς οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς ἦλθε, γυνὴ δὲ φάσκουσα
αὐτῆς αὐτὸν εἶναι δοῦλον, ἀμφισβητοῦσα τῷ Νικομή-
δει, καὶ οὐκ ἔφη ἐάσειν αὐτὸν ἄγειν. Ὅσα μὲν οὖν 11
αὐτόθι ἐρρήθη, πολὺς ἂν εἴη μοι λόγος διηγεῖσθαι· εἰς
τοῦτο δὲ βιαιότητος ἦλθον οἵ τε παρόντες τούτῳ καὶ
αὐτὸς οὗτος, ὥστ' ἐθέλοντος μὲν τοῦ Νικομήδους ἐθε-
λούσης δὲ τῆς γυναικὸς ἀφιέναι, εἴ τις ἢ εἰς ἐλευ-
θερίαν τοῦτον ἀφαιροῖτο ἢ ἄγοι φάσκων ἑαυτοῦ δοῦλον
εἶναι, τούτων οὐδὲν ποιήσαντες ἀφελόμενοι ᾤχοντο. Ὡς
οὖν τῇ τε προτεραίᾳ ἐπὶ τούτοις ἐξηγγυήθη καὶ τότε
βίᾳ ᾤχοντο ἀφελόμενοι αὐτόν, μάρτυρας παρέξομαι
ὑμῖν. Καί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ῥᾴδιον τοίνυν εἰδέναι ὅτι οὐδ' αὐτὸς Παγκλέων νομί- 12
ζει ἑαυτὸν μὴ ὅτι Πλαταιᾶ εἶναι, ἀλλ' οὐδ' ἐλεύθερον.
Ὅστις γὰρ ἐβουλήθη βίᾳ ἀφαιρεθεὶς ἐνόχους καταστῆ-
σαι τοὺς ἑαυτοῦ ἐπιτηδείους τοῖς βιαίοις μᾶλλον ἢ κατὰ
τοὺς νόμους εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἐξαιρεθεὶς δίκην λαβεῖν
παρὰ τῶν ἀγόντων αὐτόν, οὐδενὶ χαλεπὸν γνῶναι ὅτι
εὖ εἰδὼς ἑαυτὸν ὄντα δοῦλον ἔδεισεν ἐγγυητὰς κατα-
στήσας περὶ τοῦ σώματος ἀγωνίσασθαι.
Ὅτι μὲν οὖν Πλαταιεὺς εἶναι πολλοῦ δεῖ, οἶμαι 13
ὑμᾶς ἐκ τούτων σχεδόν τι γιγνώσκειν. ὅτι δὲ οὐδ' οὗ-
τος, ὃς ἄριστα οἶδε τὰ αὑτοῦ, ἡγήσατο δόξαι ἂν ὑμῖν
Πλαταιεὺς εἶναι, ἐξ ὧν ἔπραξε ῥᾳδίως μαθήσεσθε. Ἐν
τῇ ἀντωμοσίᾳ γὰρ τῆς δίκης ἣν αὐτῷ ἔλαχεν Ἀρι-
στόδικος οὑτοσί, ἀμφισβητῶν μὴ πρὸς τὸν πολέμαρχον

εἶναί οἱ τὰς δίκας διεμαρτυρήθη μὴ Πλαταιεὺς εἶναι,
14 ἐπισκηψάμενος δὲ τῷ μάρτυρι οὐκ ἐπεξῆλθεν, ἀλλ᾽
εἴασε καταδικάσασθαι αὑτοῦ τὸν Ἀριστόδικον. Ἐπεὶ δ᾽
ὑπερήμερος ἐγένετο, ἐξέτισε τὴν δίκην, καθότι ἔπειθεν.
Καὶ τούτων, ὡς ἀληθῆ ἐστι, μάρτυρας ἐγὼ παρέξομαι
ὑμῖν. Καί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

15 Πρὶν τοίνυν ταῦτα ὁμολογηθῆναι αὐτῷ, δεδιὼς τὸν
Ἀριστόδικον, μεταστὰς ἐντεῦθεν Θήβησι μετῴκει. Καί-
τοι οἶμαι εἰδέναι ὑμᾶς ὅτι, εἴπερ ἦν Πλαταιεύς, παν-
ταχοῦ μᾶλλον ἢ Θήβησιν εἰκὸς ἦν αὐτὸν μετοικῆσαι.
Ὡς οὖν ᾤκει ἐκεῖ πολὺν χρόνον, τούτων ὑμῖν μάρτυ-
ρας παρέξομαι. Καί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

16 Ἐξαρκεῖν μοι νομίζω τὰ εἰρημένα, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί· ἐὰν γὰρ διαμνημονεύητε, οἶδ᾽ ὅτι τά τε δίκαια
καὶ τἀληθῆ ψηφιεῖσθε, καὶ ἃ ἐγὼ ὑμῶν δέομαι.

24.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΔΙΔΟΣΘΑΙ ΤΩΙ ΑΔΥΝΑΤΩΙ ΑΡΓΥΡΙΟΝ.

Ὀλίγου δέω χάριν ἔχειν, ὦ βουλή, τῷ κατηγόρῳ, ὅτι μοι παρεσκεύασε τὸν ἀγῶνα τουτονί. Πρότερον γὰρ οὐκ ἔχων πρόφασιν ἐφ᾽ ἧς τοῦ βίου λόγον δοίην, νυνὶ διὰ τοῦτον εἴληφα. Καὶ πειράσομαι τῷ λόγῳ τοῦτον μὲν ἐπιδεῖξαι ψευδόμενον, ἐμαυτὸν δὲ βεβιωκότα μέχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας ἐλέου μᾶλλον ἄξιον ἢ φθόνου.

διὰ γὰρ οὐδὲν ἄλλο μοι δοκεῖ παρασκευάσαι τόνδε μοι
τὸν κίνδυνον οὗτος ἢ διὰ φθόνον. Καίτοι ὅστις τούτοις 2
φθονεῖ οὓς οἱ ἄλλοι ἐλεοῦσι, τίνος ἂν ὑμῖν ὁ τοιοῦτος
ἀποσχέσθαι δοκεῖ πονηρίας; Οὐ μὲν γὰρ ἕνεκα χρημά-
των συκοφαντεῖ, οὐδ᾽ ὡς ἐχθρὸν ἑαυτοῦ με τιμωρεῖται,
διὰ γὰρ τὴν πονηρίαν αὐτοῦ οὔτε φίλῳ οὔτ᾽ ἐχθρῷ
πώποτε ἐχρησάμην αὐτῷ. Ἤδη τοίνυν, ὦ βουλή, δῆλός 3
ἐστι φθονῶν, ὅτι τοιαύτῃ κεχρημένος ξυμφορᾷ τούτου
βελτίων εἰμὶ πολίτης. Καὶ γὰρ οἶμαι δεῖν, ὦ βουλή,
τὰ τοῦ σώματος δυστυχήματα τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτη-
δεύμασιν ἰᾶσθαι. Εἰ γὰρ ἐξ ἴσου τῇ ξυμφορᾷ καὶ τὴν
διάνοιαν ἕξω καὶ τὸν ἄλλον βίον διάξω, τι τούτου
διοίσω;

Περὶ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτά μοι εἰρήσθω· ὑπὲρ 4
ὧν δέ μοι προσήκει λέγειν ὡς οἷόν τε διὰ βραχυ-
τάτων ἐρῶ. Φησὶ γὰρ ὁ κατήγορος οὐ δικαίως με
λαμβάνειν τὸ παρὰ τῆς πόλεως ἀργύριον· καὶ γὰρ
τῷ σώματι δύνασθαι καὶ οὐκ εἶναι τῶν ἀδυνάτων, καὶ
τέχνην ἐπίστασθαι τοιαύτην ὥστε καὶ ἄνευ τοῦ διδο-
μένου τούτου ζῆν. Καὶ τεκμηρίοις χρῆται τῆς μὲν 5
τοῦ σώματος ῥώμης, ὅτι ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω,
τῆς δ᾽ ἐν τῇ τέχνῃ εὐπορίας, ὅτι δύναμαι ξυνεῖναι
δυναμένοις ἀνθρώποις ἀναλίσκειν. Τὴν μὲν οὖν ἐκ τῆς
τέχνης εὐπορίαν καὶ τὸν ἄλλον βίον τὸν ἐμόν, οἷος
τυγχάνει, πάντας ὑμᾶς οἴομαι γιγνώσκειν· ὅμως δὲ
κἀγὼ διὰ βραχέων ἐρῶ. Ἐμοὶ γὰρ ὁ μὲν πατὴρ κατ- 6
έλιπεν οὐδέν, τὴν δὲ μητέρα τελευτήσασαν πέπαυμαι
τρέφων τρίτον ἔτος τουτί, παῖδες δέ μοι οὔπω εἰσὶν
οἵ με θεραπεύσουσιν. Τέχνην δὲ κέκτημαι βραχέα δυ-
ναμένην ὠφελεῖν, ἣν αὐτὸς μὲν ἤδη χαλεπῶς ἐργά-

ζομαι, τὸν διαδεξόμενον δ' αὐτὴν οὔπω δύναμαι κτή-
σασθαι. Πρόσοδος δέ μοι οὐκ ἔστιν ἄλλη πλὴν ταύτης,
ἣν ἐὰν ἀφέλησθέ με, κινδυνεύσαιμ' ἂν ὑπὸ τῇ δυσχε-
ρεστάτῃ γενέσθαι τύχῃ. Μὴ τοίνυν, ἐπειδή γ' ἔστιν,
7 ὦ βουλή, σῶσαί με δικαίως, ἀπολέσητε ἀδίκως· μηδ'
ἃ νεωτέρῳ καὶ μᾶλλον ἐρρωμένῳ ὄντι ἔδοτε, πρεσβύ-
τερον καὶ ἀσθενέστερον γιγνόμενον ἀφέλησθε· μηδὲ
πρότερον καὶ περὶ τοὺς οὐδὲν ἔχοντας κακὸν ἐλεημο-
νέστατοι δοκοῦντες εἶναι νυνὶ διὰ τοῦτον τοὺς καὶ τοῖς
ἐχθροῖς ἐλεινοὺς ὄντας ἀγρίως ἀποδέξησθε· μηδ' ἐμὲ
τολμήσαντες ἀδικῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ὁμοίως
8 ἐμοὶ διακειμένους ἀθυμῆσαι ποιήσητε. Καὶ γὰρ ἂν
ἄτοπον εἴη, ὦ βουλή, εἰ, ὅτε μὲν ἁπλῆ μοι ἦν ἡ
ξυμφορά, τότε μὲν φαινοίμην λαμβάνων τἀργύριον
τοῦτο, νῦν δ', ἐπειδὴ καὶ γῆρας καὶ νόσοι καὶ τὰ τού-
τοις ἑπόμενα κακὰ προσγίγνεταί μοι, τότε ἀφαιρε-
9 θείην. Δοκεῖ δέ μοι τῆς πενίας τῆς ἐμῆς τὸ μέγεθος
ὁ κατήγορος ἂν ἐπιδεῖξαι σαφέστατ' ἀνθρώπων. Εἰ
γὰρ ἐγὼ κατασταθεὶς χορηγὸς τραγῳδοῖς προκαλεσαί-
μην αὐτὸν εἰς ἀντίδοσιν, δεκάκις ἂν ἕλοιτο χορηγῆσαι
μᾶλλον ἢ ἀντιδοῦναι ἅπαξ. Καίτοι πῶς οὐ δεινόν ἐστι
νῦν μὲν κατηγορεῖν ὡς διὰ πολλὴν εὐπορίαν ἐξ ἴσου
δύναμαι ξυνεῖναι τοῖς πλουσιωτάτοις, εἰ δ' ὧν ἐγὼ
λέγω τύχοι τι γενόμενον, τοιοῦτον εἶναι; Καὶ τί ἔτι
πονηρότερον;

10 Περὶ δὲ τῆς ἐμῆς ἱππικῆς, ἧς οὗτος ἐτόλμησε μνη-
σθῆναι πρὸς ὑμᾶς, οὔτε τὴν τύχην δείσας οὔθ' ὑμᾶς
αἰσχυνθείς, οὐ πολὺς ὁ λόγος. Ἐγὼ γάρ, ὦ βουλή, πάν-
τας οἶμαι τοὺς ἔχοντάς τι δυστύχημα τοιοῦτον ῥᾳστώνην
τινὰ ζητεῖν καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν, ὅπως ὡς ἀλυπότατα

μεταχειριοῦνται τὸ ξυμβεβηκὸς πάθος. Ὧν εἷς ἐγώ,
καὶ περιπεπτωκὼς τοιαύτῃ ξυμφορᾷ ταύτην ἐμαυτῷ
ῥᾳστώνην ἐξεῦρον εἰς τὰς ὁδοὺς τὰς μακροτέρας τῶν
ἀναγκαίων. Ὃ δὲ μέγιστον, ὦ βουλή, τεκμήριον ὅτι 11
διὰ τὴν ξυμφορὰν ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ὕβριν, ὡς οὗτός
φησιν, ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω, ῥᾴδιόν ἐστι μαθεῖν.
Εἰ γὰρ ἐκεκτήμην οὐσίαν, ἐπ' ἀστράβης ἂν ὠχούμην,
ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοὺς ἀλλοτρίους ἵππους ἀνέβαινον· νυνὶ
δ' ἐπειδὴ τοιοῦτόν τι οὐ δύναμαι κτήσασθαι, τοῖς ἀλλο-
τρίοις ἵπποις ἀναγκάζομαι χρῆσθαι πολλάκις. Καίτοι 12
πῶς οὐκ ἄτοπόν ἐστιν, ὦ βουλή, τοῦτον αὐτόν, εἰ
μὲν ἐπ' ἀστράβης ὀχούμενον ἑώρα με, σιωπᾶν (τί γὰρ
ἂν καὶ ἔλεγεν;), ὅτι δ' ἐπὶ τοὺς ᾐτημένους ἵππους
ἀναβαίνω, πειρᾶσθαι πείθειν ὑμᾶς ὡς δυνατὸς εἴην;
καὶ ὅτι μὲν δυοῖν βακτηρίαιν χρῶμαι, τῶν ἄλλων μιᾷ
χρωμένων, μὴ κατηγορεῖν ὡς καὶ τοῦτο τῶν δυναμέ-
νων ἐστίν· ὅτι δ' ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω, τεκμηρίῳ
χρῆσθαι πρὸς ὑμᾶς ὡς εἰμὶ τῶν δυναμένων; Οἷς ἐγὼ
διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἀμφοτέροις χρῶμαι.

Τοσοῦτον δὲ διενήνοχεν ἀναισχυντίᾳ τῶν ἁπάντων 13
ἀνθρώπων, ὥσθ' ὑμᾶς πειρᾶται πείθειν τοσούτους ὄντας
εἷς ὢν ὡς οὐκ εἰμὶ τῶν ἀδυνάτων ἐγώ. Καίτοι εἰ
τοῦτο πείσει τινὰς ὑμῶν, ὦ βουλή, τί με κωλύει κλη-
ροῦσθαι τῶν ἐννέα ἀρχόντων, καὶ ὑμᾶς ἐμοῦ μὲν ἀφε-
λέσθαι τὸν ὀβολὸν ὡς ὑγιαίνοντος, τούτῳ δὲ ψηφίσα-
σθαι πάντας ὡς ἀναπήρῳ; Οὐ γὰρ δήπου τὸν αὐτὸν
ὑμεῖς μὲν ὡς δυνάμενον ἀφαιρήσεσθε τὸ διδόμενον, οἱ
δ' ὡς ἀδύνατον ὄντα κληροῦσθαι κωλύσουσιν. Ἀλλὰ 14
γὰρ οὔθ' ὑμεῖς τούτῳ τὴν αὐτὴν ἕξετε γνώμην, οὔθ'
οὗτος εὖ ποιῶν. Ὁ μὲν γὰρ ὥσπερ ἐπικλήρου τῆς ξυμ-

φορᾶς οὔσης ἀμφισβητήσων ἥκει καὶ πειρᾶται πείθειν
ὑμᾶς ὡς οὐκ εἰμὶ τοιοῦτος οἷον ὑμεῖς ὁρᾶτε πάντες·
ὑμεῖς δὲ (ὃ τῶν εὖ φρονούντων ἔργον ἐστί) μᾶλλον
πιστεύσετε τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν ὀφθαλμοῖς ἢ τοῖς
τούτου λόγοις.

15 Λέγει δ' ὡς ὑβριστής εἰμι καὶ βίαιος καὶ λίαν ἀσελ-
γῶς διακείμενος, ὥσπερ εἰ φοβεροῖς ὀνόμασι (χρήσαιτο),
μέλλων (δόξειν) ἀληθῆ λέγειν, ἀλλ' οὐκ ἂν πάνυ πρᾳόνως,
μηδὲ ψεύδηται, ταῦτα ποιήσων. Ἐγὼ δ' ὑμᾶς, ὦ βουλή,
σαφῶς οἶμαι δεῖν διαγιγνώσκειν οἷς τ' ἐγχωρεῖ τῶν ἀνθρώ-
16 πων ὑβρισταῖς εἶναι καὶ οἷς οὐ προσήκει. Οὐ γὰρ τοὺς
πενομένους καὶ λίαν ἀπόρως διακειμένους ὑβρίζειν εἰκός,
ἀλλὰ τοὺς πολλῷ πλείω τῶν ἀναγκαίων κεκτημένους·
οὐδὲ τοὺς ἀδυνάτους τοῖς σώμασιν ὄντας, ἀλλὰ τοὺς
μάλιστα πιστεύοντας ταῖς αὑτῶν ῥώμαις· οὐδὲ τοὺς
ἤδη προβεβηκότας τῇ ἡλικίᾳ, ἀλλὰ τοὺς ἔτι νέους καὶ
17 νέαις ταῖς διανοίαις χρωμένους. Οἱ μὲν γὰρ πλούσιοι
τοῖς χρήμασιν ἐξωνοῦνται τοὺς κινδύνους, οἱ δὲ πένη-
τες ὑπὸ τῆς παρούσης ἀπορίας σωφρονεῖν ἀναγκάζον-
ται. Καὶ οἱ μὲν νέοι ξυγγνώμης ἀξιοῦνται τυγχάνειν
παρὰ τῶν πρεσβυτέρων, τοῖς δ' ἑτέροις ἐξαμαρτάνουσιν
18 ὁμοίως ἐπιτιμῶσιν ἀμφότεροι· καὶ τοῖς μὲν ἰσχυροῖς
ἐγχωρεῖ μηδὲν αὐτοῖς πάσχουσιν, οὓς ἂν βουληθῶσιν,
ὑβρίζειν, τοῖς δ' ἀσθενέσιν οὐκ ἔστιν οὔθ' ὑβριζομένοις
ἀμύνεσθαι τοὺς ὑπάρξαντας οὔθ' ὑβρίζειν βουλομένοις
περιγίγνεσθαι τῶν ἀδικουμένων. Ὥστε μοι δοκεῖ ὁ
κατήγορος εἰπεῖν περὶ τῆς ἐμῆς ὕβρεως οὐ σπουδά-
ζων, ἀλλὰ παίζων, οὐδ' ὑμᾶς πεῖσαι βουλόμενος ὡς
εἰμὶ τοιοῦτος, ἀλλ' ἐμὲ κωμῳδεῖν, ὥσπερ τι καλὸν
ποιῶν.

Ἔτι δὲ καὶ ξυλλέγεσθαί φησιν ἀνθρώπους ὡς ἐμὲ 19
πονηροὺς καὶ πολλούς, οἳ τὰ μὲν ἑαυτῶν ἀνηλώκασι,
τοῖς δὲ τὰ σφέτερα σώζειν βουλομένοις ἐπιβουλεύουσιν.
Ὑμεῖς δ' ἐνθυμήθητε πάντες ὅτι ταῦτα λέγων οὐδὲν
ἐμοῦ κατηγορεῖ μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων ὅσοι τέχνας ἔχου-
σιν, οὐδὲ τῶν ὡς ἐμὲ εἰσιόντων μᾶλλον ἢ τῶν ὡς τοὺς
ἄλλους δημιουργούς. Ἕκαστος γὰρ ὑμῶν εἴθισται προσ- 20
φοιτᾶν, ὁ μὲν πρὸς μυροπωλεῖον, ὁ δὲ πρὸς κουρεῖον,
ὁ δὲ πρὸς σκυτοτομεῖον, ὁ δ' ὅποι ἂν τύχῃ, καὶ πλεῖ-
στοι μὲν ὡς τοὺς ἐγγυτάτω τῆς ἀγορᾶς κατεσκευα-
σμένους, ἐλάχιστοι δ' ὡς τοὺς πλεῖστον ἀπέχοντας
αὐτῆς· ὥστ' εἴ τις ὑμῶν πονηρίαν καταγνώσεται τῶν
ὡς ἐμὲ εἰσιόντων, δῆλον ὅτι καὶ τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις
διατριβόντων· εἰ δὲ κἀκείνων, ἁπάντων Ἀθηναίων·
ἅπαντες γὰρ εἴθισθε προσφοιτᾶν καὶ διατρίβειν ἁμοῦ
γέ που.

Ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ λίαν με ἀκριβῶς ἀπο- 21
λογούμενον πρὸς ἓν ἕκαστον ὑμῖν τῶν εἰρημένων ἐνο-
χλεῖν πλείω χρόνον. Εἰ γὰρ ὑπὲρ τῶν μεγίστων εἴρη-
κα, τί δεῖ περὶ τῶν ὁμοίως τούτῳ φαύλων σπουδάζειν;
Ἐγὼ δ' ὑμῶν, ὦ βουλή, δέομαι πάντων τὴν αὐτὴν ἔχειν
περὶ ἐμοῦ διάνοιαν, ἥνπερ καὶ πρότερον. Μηδ' οὗ μό- 22
νου μεταλαβεῖν ἔδωκεν ἡ τύχη μοι τῶν ἐν τῇ πατρίδι,
τούτου διὰ τουτονὶ ἀποστερήσητέ με· μηδ' ἃ πάλαι
κοινῇ πάντες ἔδοτέ μοι, νῦν οὗτος εἷς ὢν πείσῃ πάλιν
ὑμᾶς ἀφελέσθαι. Ἐπειδὴ γάρ, ὦ βουλή, τῶν μεγίστων
ἀρχῶν ὁ δαίμων ἀπεστέρησεν ἡμᾶς, ἡ πόλις ἡμῖν
ἐψηφίσατο τοῦτο τἀργύριον, ἡγουμένη κοινὰς εἶναι
τὰς τύχας τοῖς ἅπασι καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγα-
θῶν. Πῶς οὖν οὐκ ἂν δειλαιότατος εἴην, εἰ τῶν μὲν 23

καλλίστων καὶ μεγίστων διὰ τὴν ξυμφορὰν ἀπεστερη-
μένος εἴην, ἃ δ' ἡ πόλις ἔδωκε προνοηθεῖσα τῶν οὕτω
διακειμένων, διὰ τὸν κατήγορον ἀφαιρεθείην; Μηδαμῶς,
ὦ βουλή, ταύτῃ θῆσθε τὴν ψῆφον. Διὰ τί γὰρ ἂν καὶ
24 τύχοιμι τοιούτων ὑμῶν; Πότερον ὅτι δι' ἐμέ τις εἰς
ἀγῶνα πώποτε καταστὰς ἀπώλεσε τὴν οὐσίαν; Ἀλλ'
οὐδ' ἂν εἷς ἀποδείξειεν. Ἀλλ' ὅτι πολυπράγμων εἰμὶ
καὶ θρασὺς καὶ φιλαπεχθήμων; Ἀλλ' οὐ τοιαύταις
ἀφορμαῖς τοῦ βίου πρὸς τὰ τοιαῦτα τυγχάνω χρώμε-
25 νος. Ἀλλ' ὅτι λίαν ὑβριστὴς καὶ βίαιος; Ἀλλ' οὐδ'
ἂν αὐτὸς φήσειεν, εἰ μὴ βούλοιτο καὶ τοῦτο ψεύδε-
σθαι τοῖς ἄλλοις ὁμοίως. Ἀλλ' ὅτι ἐπὶ τῶν τριάκοντα
γενόμενος ἐν δυνάμει κακῶς ἐποίησα πολλοὺς τῶν πο-
λιτῶν; Ἀλλὰ μετὰ τοῦ ὑμετέρου πλήθους ἔφυγον εἰς
Χαλκίδα τὴν ἐπ' Εὐρίπῳ, καὶ ἐξόν μοι μετ' ἐκείνων
ἀδεῶς πολιτεύεσθαι, μεθ' ὑμῶν εἱλόμην κινδυνεύειν
26 ἀπάντων. Μὴ τοίνυν, ὦ βουλή, μηδὲν ἡμαρτηκὼς ὁμοίων
ὑμῶν τύχοιμι τοῖς πολλὰ ἠδικηκόσιν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν
ψῆφον θέσθε περὶ ἐμοῦ ταῖς ἄλλαις βουλαῖς, ἀναμνη-
σθέντες ὅτι οὔτε χρήματα διαχειρίσας τῆς πόλεως δί-
δωμι λόγον αὐτῶν, οὔτ' ἀρχὴν ἄρξας οὐδεμίαν εὐθύνας
ὑπέχω νῦν αὐτῆς, ἀλλὰ περὶ ὀβολοῦ μόνον ποιοῦμαι
27 τοὺς λόγους. Καὶ οὕτως ὑμεῖς μὲν τὰ δίκαια γνώ-
σεσθε πάντες, ἐγὼ δὲ τοιούτων ὑμῶν τυχὼν ἕξω τὴν
χάριν, οὗτος δὲ τοῦ λοιποῦ μαθήσεται μὴ τοῖς ἀσθε-
νεστέροις ἐπιβουλεύειν ἀλλὰ τῶν ὁμοίων αὐτῷ περι-
γίγνεσθαι.

25.

ΔΗΜΟΥ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

Ὑμῖν μὲν πολλὴν ξυγγνώμην ἔχω, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, ἀκούουσι τοιούτων λόγων καὶ ἀναμιμνησκομένοις
τῶν γεγενημένων, εἰ ὁμοίως ἅπασιν ὀργίζεσθε τοῖς ἐν
ἄστει μείνασι· τῶν δὲ κατηγόρων θαυμάζω, οἳ ἀμέ-
λοῦντες τῶν οἰκείων τῶν ἀλλοτρίων ἐπιμέλονται· οἳ
σαφῶς εἰδότες τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας καὶ τοὺς πολλὰ
ἐξημαρτηκότας ζητοῦσι κερδαίνειν, ἢ ὑμᾶς πείθειν περὶ
ἁπάντων ἡμῶν τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν. Εἰ μὲν οὖν 2
οἴονται ἃ ὑπὸ τῶν τριάκοντα γεγένηται τῇ πόλει,
ἐμοῦ κατηγορηκέναι, ἀδυνάτους αὐτοὺς ἡγοῦμαι λέγειν·
οὐδὲ γὰρ πολλοστὸν μέρος τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων
εἰρήκασιν· εἰ δ' ὡς ἐμοί τι προσῆκον περὶ αὐτῶν ποι-
οῦνται τοὺς λόγους, ἀποδείξω τούτους μὲν ἅπαντα
ψευδομένους, ἐμαυτὸν δὲ τοιοῦτον ὄντα οἷόσπερ ἂν τῶν
ἐκ Πειραιῶς ὁ βέλτιστος ἐν ἄστει μείνας ἐγένετο.
Δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, μὴ τὴν αὐτὴν 3
γνώμην ἔχειν τοῖς συκοφάνταις. Τούτων μὲν γὰρ
ἔργον ἐστὶ καὶ τοὺς μηδὲν ἡμαρτηκότας εἰς αἰτίαν
καθιστάναι (ἐκ τούτων γὰρ ἂν μάλιστα χρηματίζοιντο),
ὑμέτερον δὲ τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν ἐξ ἴσου τῆς πολι-
τείας μεταδιδόναι· οὕτω γὰρ ἂν τοῖς καθεστηκόσι πράγ-
μασι πλείστους ξυμμάχους ἔχοιτε. Ἀξιῶ δέ, ὦ ἄν- 4
δρες δικασταί, ἐὰν φανῶ ξυμφορᾶς μὲν μηδεμιᾶς αἴ-
τιος γεγενημένος, πολλὰ δὲ κἀγαθὰ εἰργασμένος τὴν
πόλιν καὶ τῷ σώματι καὶ τοῖς χρήμασι, ταῦτα γοῦν
μοι παρ' ὑμῶν ὑπάρχειν, ὧν οὐ μόνον τοὺς εὖ πε-

ποιηκότας ἀλλὰ καὶ τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας τυγχάνειν
5 δίκαιόν ἐστιν. Μέγα μὲν οὖν ἡγοῦμαι τεκμήριον εἶναι,
ὅτι, εἴπερ ἐδύναντο οἱ κατήγοροι ἰδίᾳ με ἀδικοῦντα
ἐξελέγξαι, οὐκ ἂν τὰ τῶν τριάκοντα ἁμαρτήματα
ἐμοῦ κατηγόρουν, οὐδ' ἂν ᾤοντο χρῆναι ὑπὲρ τῶν ἐκεί-
νοις πεπραγμένων ἑτέρους διαβάλλειν, ἀλλ' αὐτοὺς
τοὺς ἀδικοῦντας τιμωρεῖσθαι· νῦν δὲ νομίζουσι τὴν πρὸς
ἐκείνους ὀργὴν ἱκανὴν εἶναι καὶ τοὺς μηδὲν κακὸν εἰρ-
6 γασμένους ἀπολέσαι. Ἐγὼ δ' οὐχ ἡγοῦμαι δίκαιον
εἶναι οὔτ' εἴ τινες τῇ πόλει πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιοι γε-
γένηνται, ἄλλους τινὰς ὑπὲρ τούτων τιμὴν ἢ χάριν
κομίσασθαι παρ' ὑμῶν, οὔτ' εἴ τινες πολλὰ κακὰ εἰρ-
γασμένοι εἰσίν, εἰκότως ἂν δι' ἐκείνους τοὺς μηδὲν
ἀδικοῦντας ὀνείδους καὶ διαβολῆς τυγχάνειν· ἱκανοὶ
γὰρ οἱ ὑπάρχοντες ἐχθροὶ τῇ πόλει καὶ μέγα κέρδος
νομίζοντες εἶναι τοὺς ἀδίκως ἐν ταῖς διαβολαῖς καθε-
στηκότας.
7 Πειράσομαι δ' ὑμᾶς διδάξαι, οὓς ἡγοῦμαι τῶν πο-
λιτῶν προσήκειν ὀλιγαρχίας ἐπιθυμεῖν καὶ οὓς δημο-
κρατίας. Ἐκ τούτου γὰρ καὶ ὑμεῖς γνώσεσθε, κἀγὼ
περὶ ἐμαυτοῦ τὴν ἀπολογίαν ποιήσομαι, ἀποφαίνων
ὡς οὔτ' ἐξ ὧν ἐν δημοκρατίᾳ οὔτ' ἐξ ὧν ἐν ὀλιγαρχίᾳ
πεποίηκα, οὐδέν μοι προσῆκον κακόνουν εἶναι τῷ πλή-
8 θει τῷ ὑμετέρῳ. Πρῶτον μὲν οὖν ἐνθυμηθῆναι χρὴ ὅτι
οὐδείς ἐστιν ἀνθρώπων φύσει οὔτ' ὀλιγαρχικὸς οὔτε
δημοτικός, ἀλλ' ἥτις ἂν ἑκάστῳ πολιτεία ξυμφέρῃ,
ταύτην προθυμεῖται καθιστάναι· ὥστε οὐκ ἐλάχιστον
ἐν ὑμῖν ἐστι μέρος ὡς πλείστους ἐπιθυμεῖν τῶν παρ-
όντων νυνὶ πραγμάτων. Καὶ ταῦτα ὅτι οὕτως ἔχει,
οὐ χαλεπῶς ἐκ τῶν πρότερον γεγενημένων μαθήσεσθε.

Σκέψασθε γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοὺς προστάντας 9
ἀμφοτέρων τῶν πολιτειῶν, ὁσάκις δὴ μετεβάλοντο. Οὐ
Φρύνιχος μὲν καὶ Πείσανδρος καὶ οἱ μετ' ἐκείνων δη-
μαγωγοί, ἐπειδὴ πολλὰ εἰς ὑμᾶς ἐξήμαρτον, τὰς περὶ
τούτων δείσαντες τιμωρίας τὴν προτέραν ὀλιγαρχίαν
κατέστησαν, πολλοὶ δὲ τῶν τετρακοσίων μετὰ τῶν ἐκ
Πειραιῶς ξυγκατῆλθον, ἔνιοι δὲ τῶν ἐκείνους ἐκβαλόν-
των αὐτοὶ αὖθις τῶν τριάκοντα ἐγένοντο; Εἰσὶ δ' οἵτι-
νες τῶν Ἐλευσῖνάδε ἀπογραψαμένων, ἐξελθόντες μεθ'
ὑμῶν, ἐπολιορκοῦντο μετ' αὐτῶν. Οὔκουν χαλεπὸν γνῶ- 10
ναι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὐ περὶ πολιτείας εἰσὶν
αἱ πρὸς ἀλλήλους διαφοραί, ἀλλὰ περὶ τῶν ἰδίᾳ ξυμ-
φερόντων ἑκάστῳ. Ὑμᾶς οὖν χρὴ ἐκ τούτων δοκιμάζειν
τοὺς πολίτας, σκοποῦντας μὲν ὅπως ἦσαν ἐν τῇ δημο-
κρατίᾳ πεπολιτευμένοι, ζητοῦντας δ' εἴ τις αὐτοῖς
ἐγίγνετο ὠφέλεια τῶν πραγμάτων μεταπεσόντων. Οὕτω
γὰρ ἂν δικαιότατα τὴν κρίσιν περὶ αὐτῶν ποιοῖσθε.
Ἐγὼ τοίνυν ἡγοῦμαι, ὅσοι μὲν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ἄτι- 11
μοι ἦσαν εὐθύνας ἑαλωκότες ἢ τῶν ὄντων ἀπεστερημέ-
νοι ἢ ἄλλῃ τινὶ ξυμφορᾷ τοιαύτῃ κεχρημένοι, προσή-
κειν αὐτοῖς ἑτέρας ἐπιθυμεῖν πολιτείας, ἐλπίζοντας
τὴν μεταβολὴν ὠφέλειάν τινα αὐτοῖς ἔσεσθαι· ὅσοι δὲ
τὸν δῆμον πολλὰ κἀγαθὰ εἰργασμένοι εἰσί, κακὸν δὲ
μηδὲν πώποτε, ὀφείλεται δ' αὐτοῖς χάριν κομίσασθαι
παρ' ὑμῶν μᾶλλον ἢ δοῦναι δίκην τῶν πεπραγμένων,
οὐκ ἄξιον τὰς κατὰ τούτων ἀποδέχεσθαι διαβολάς,
οὐδ' ἐὰν πάντες οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες ὀλιγαρ-
χικοὺς αὐτοὺς φάσκωσιν εἶναι. Ἐμοὶ τοίνυν, ὦ ἄνδρες 12
δικασταί, οὔτ' ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ ξυμφορὰ ἐν ἐκείνῳ
τῷ χρόνῳ οὐδεμία πώποτε ἐγένετο, ἀνθ' ἧστινος ἂν

προθυμούμενος τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγῆναι νεω-
τέρων ἐπεθύμουν πραγμάτων. Τετριηράρχηκα μὲν γὰρ
πεντάκις, καὶ τετράκις νεναυμάχηκα, καὶ εἰσφορὰς
ἐν τῷ πολέμῳ πολλὰς εἰσενήνοχα, καὶ τἆλλα λελει-
13 τούργηκα οὐδενὸς χεῖρον τῶν πολιτῶν. Καίτοι διὰ
τοῦτο πλείω τῶν ὑπὸ τῆς πόλεως προσταττομένων ἐδα-
πανώμην, ἵνα καὶ βελτίων ὑφ' ὑμῶν νομιζοίμην, καὶ
εἴ πού μοί τις ξυμφορὰ γένοιτο, ἄμεινον ἀγωνιζοίμην.
Ὧν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἁπάντων ἀπεστερούμην· οὐ γὰρ
τοὺς τῷ πλήθει ἀγαθοῦ τινος αἰτίους γεγενημένους
χάριτος παρ' αὐτῶν ἠξίουν τυγχάνειν, ἀλλὰ τοὺς
πλεῖστα κακὰ ὑμᾶς εἰργασμένους εἰς τὰς τιμὰς καθ-
ίστασαν, ὡς ταύτην παρ' ἡμῶν πίστιν εἰληφότες. Ἃ
χρὴ πάντας ἐνθυμουμένους μὴ τοῖς τούτων λόγοις πι-
στεύειν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σποπεῖν ἃ ἑκάστῳ τυγ-
14 χάνει πεπραγμένα. Ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί,
οὔτε τῶν τετρακοσίων ἐγενόμην· ἢ τῶν κατηγόρων ὁ
βουλόμενος παρελθὼν ἐλεγξάτω· οὐ τοίνυν οὐδ' ἐπειδὴ
οἱ τριάκοντα κατέστησαν, οὐδείς με ἀποδείξει οὔτε
βουλεύσαντα οὔτ' ἀρχὴν οὐδεμίαν ἄρξαντα. Καίτοι εἰ
μὲν ἐξόν μοι ἄρχειν μὴ ἐβουλόμην, ὑφ' ὑμῶν νυνὶ
τιμᾶσθαι δίκαιός εἰμι· εἰ δ' οἱ τότε δυνάμενοι μὴ
ἠξίουν μοι μεταδιδόναι τῶν πραγμάτων, πῶς ἂν φα-
νερώτερον ἢ οὕτω ψευδομένους ἀποδείξαιμι τοὺς κατη-
γόρους;

15 Ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων
τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων ἄξιον σκέψασθαι. Ἐγὼ γὰρ
τοιοῦτον ἐμαυτὸν ἐν ταῖς τῆς πόλεως ξυμφοραῖς παρ-
έσχον ὥστε, εἰ πάντες τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχον ἐμοί,
μηδένα ἂν ὑμῶν μηδεμιᾷ κεχρῆσθαι ξυμφορᾷ. Ὑπ'

ἐμοῦ γὰρ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ οὔτ' ἀπαχθεὶς οὐδεὶς φα-
νήσεται, οὔτε τῶν ἐχθρῶν οὐδεὶς τετιμωρημένος, οὔτε
τῶν φίλων εὖ πεπονθώς. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἄξιον 16
θαυμάζειν· εὖ μὲν γὰρ ποιεῖν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ
χαλεπὸν ἦν, ἐξαμαρτάνειν δὲ τῷ βουλομένῳ ῥᾴδιον.
Οὐ τοίνυν οὐδ' εἰς τὸν κατάλογον Ἀθηναίων καταλέξας
οὐδένα φανήσομαι, οὐδὲ δίαιταν καταδιαιτησάμενος οὐ-
δενός, οὐδὲ πλουσιώτερος ἐκ τῶν ὑμετέρων γεγονὼς
ξυμφορῶν. Καίτοι εἰ τοῖς τῶν γεγενημένων κακῶν αἰ-
τίοις ὀργίζεσθε, εἰκὸς καὶ τοὺς μηδὲν ἡμαρτηκότας
βελτίους ὑφ' ὑμῶν νομίζεσθαι. Καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες 17
δικασταί, μεγίστην ἡγοῦμαι περὶ ἐμαυτοῦ τῇ δημο-
κρατίᾳ πίστιν δεδωκέναι. Ὅστις γὰρ τότε οὐδὲν ἐξή-
μαρτον οὕτω πολλῆς δεδομένης ἐξουσίας, ἦ που νῦν
σφόδρα προθυμηθήσομαι χρηστὸς εἶναι, εὖ εἰδὼς ὅτι,
ἐὰν ἀδικῶ, παραχρῆμα δώσω δίκην. Ἀλλὰ γὰρ τοι-
αύτην διὰ τέλους γνώμην ἔχω, ὥστ' ἐν ὀλιγαρχίᾳ
μὲν μὴ ἐπιθυμεῖν τῶν ἀλλοτρίων, ἐν δημοκρατίᾳ δὲ
τὰ ὄντα προθύμως εἰς ὑμᾶς ἀναλίσκειν.

Ἡγοῦμαι δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἂν δικαίως 18
ὑμᾶς μισεῖν τοὺς ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ μηδὲν πεπονθότας
κακόν, ἐξὸν ὀργίζεσθαι τοῖς εἰς τὸ πλῆθος ἐξημαρτη-
κόσιν, οὐδὲ τοὺς μὴ φυγόντας ἐχθροὺς νομίζειν, ἀλλὰ
τοὺς ὑμᾶς ἐκβαλόντας, οὐδὲ τοὺς προθυμουμένους τὰ
ἑαυτῶν σῶσαι, ἀλλὰ τοὺς τὰ τῶν ἄλλων ἀφῃρημέ-
νους, οὐδ' οἳ τῆς σφετέρας αὐτῶν σωτηρίας ἕνεκα
ἔμειναν ἐν ἄστει, ἀλλ' οἵτινες ἑτέρους ἀπολέσαι βου-
λόμενοι μετέσχον τῶν πραγμάτων. Εἰ δ' οἴεσθε χρῆ-
ναι, οὓς ἐκεῖνοι παρέλιπον ἀδικοῦντες, ὑμεῖς ἀπολέσαι,
οὐδεὶς τῶν πολιτῶν ὑπολειφθήσεται.

19 Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ ἐκ τῶνδε, ὦ ἄνδρες δικασταί.
πάντες γὰρ ἐπίστασθε ὅτι ἐν τῇ προτέρᾳ δημοκρατίᾳ
τῶν τὰ τῆς πόλεως πραττόντων πολλοὶ μὲν τὰ δημό-
σια ἔκλεπτον, ἔνιοι δ' ἐπὶ τοῖς ὑμετέροις ἐδωροδόκουν,
οἱ δὲ συκοφαντοῦντες τοὺς ξυμμάχους ἀφίστασαν. Καὶ
εἰ μὲν οἱ τριάκοντα τούτους μόνους ἐτιμωροῦντο, ἄν-
δρας ἀγαθοὺς καὶ ὑμεῖς ἂν αὐτοὺς ἡγεῖσθε· νῦν δέ,
ὅτι ὑπὲρ τῶν ἐκείνοις ἡμαρτημένων τὸ πλῆθος κακῶς
ποιεῖν ἠξίουν, ἠγανακτεῖτε, ἡγούμενοι δεινὸν εἶναι τὰ
τῶν ὀλίγων ἀδικήματα πάσῃ τῇ πόλει κοινὰ γίγνε-
20 σθαι. Οὐ τοίνυν ἄξιον χρῆσθαι τούτοις, οἷς ἐκείνους
ἑωρᾶτε ἐξαμαρτάνοντας, οὐδ' ἃ πάσχοντες ἄδικα ἐνο-
μίζετε πάσχειν, ὅταν ἑτέρους ποιῆτε, δίκαια ἡγεῖσθαι,
ἀλλὰ τὴν αὐτὴν κατελθόντες περὶ αὑτῶν γνώμην ἔχετε,
ἥνπερ φεύγοντες περὶ ὑμῶν αὐτῶν εἴχετε· ἐκ τούτων
γὰρ καὶ ὁμόνοιαν πλείστην ποιήσετε, καὶ ἡ πόλις
ἔσται μεγίστη, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀνιαρότατα ψηφιεῖσθε.
21 Ἐνθυμηθῆναι δὲ χρή, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν
ἐπὶ τῶν τριάκοντα γεγενημένων, ἵνα τὰ τῶν ἐχθρῶν
ἁμαρτήματα ἄμεινον ὑμᾶς ποιήσῃ περὶ τῶν ὑμετέρων
αὐτῶν βουλεύσασθαι. Ὁπότε μὲν γὰρ ἀκούοιτε τοὺς
ἐν ἄστει τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν, μικρὰς ἐλπίδας
εἴχετε τῆς καθόδου, ἡγούμενοι τὴν ἡμετέραν ὁμόνοιαν
22 μέγιστον κακὸν εἶναι τῇ ὑμετέρᾳ φυγῇ· ἐπειδὴ δὲ
πυνθάνοισθε τοὺς μὲν τρισχιλίους στασιάζοντας, τοὺς
δ' ἄλλους πολίτας ἐκκεκηρυγμένους ἐκ τοῦ ἄστεος,
τοὺς δὲ τριάκοντα μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντας,
πλείους δ' ὄντας τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν δεδιότας ἢ τοὺς ὑμῖν
πολεμοῦντας, τότ' ἤδη καὶ κατιέναι προσεδοκᾶτε καὶ
παρὰ τῶν ἐχθρῶν λήψεσθαι δίκην. Ταῦτα γὰρ τοῖς

θεοῖς ηὔχεσθε, ἅπερ ἐκείνους ἑωρᾶτε ποιοῦντας, ἡγού-
μενοι διὰ τὴν τῶν τριάκοντα πονηρίαν πολὺ μᾶλλον
σωθήσεσθαι ἢ διὰ τὴν τῶν φευγόντων δύναμιν κατιέ-
ναι. Χρὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῖς πρότερον 23
γεγενημένοις παραδείγμασι χρωμένους βουλεύεσθαι περὶ
τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, καὶ τούτους ἡγεῖσθαι δημοτι-
κωτάτους, οἵτινες ὁμονοεῖν ὑμᾶς βουλόμενοι τοῖς ὅρκοις
καὶ ταῖς ξυνθήκαις ἐμμένουσι, νομίζοντες καὶ τῆς πό-
λεως ταύτην ἱκανωτάτην εἶναι σωτηρίαν καὶ τῶν ἐχ-
θρῶν μεγίστην τιμωρίαν· οὐδὲν γὰρ ἂν εἴη αὐτοῖς
χαλεπώτερον τούτων, ἢ πυνθάνεσθαι μὲν ἡμᾶς μετέ-
χοντας τῶν πραγμάτων, αἰσθάνεσθαι δ' οὕτω διακει-
μένους τοὺς πολίτας ὥσπερ μηδενὸς ἐγκλήματος πρὸς
ἀλλήλους γεγενημένου. Χρὴ δ' εἰδέναι, ὦ ἄνδρες δικα- 24
σταί, ὅτι οἱ φεύγοντες τῶν ἄλλων πολιτῶν ὡς πλεί-
στους καὶ διαβεβλῆσθαι καὶ ἠτιμῶσθαι βούλονται, ἐλ-
πίζοντες τοὺς ὑφ' ὑμῶν ἀδικουμένους ἑαυτοῖς ἔσεσθαι
ξυμμάχους, τοὺς δὲ συκοφάντας εὐδοκιμεῖν δέξαιντ'
ἂν παρ' ὑμῖν καὶ μέγα δύνασθαι ἐν τῇ πόλει· τὴν
γὰρ τούτων πονηρίαν ἑαυτῶν ἡγοῦνται σωτηρίαν.
Ἄξιον δὲ μνησθῆναι τῶν μετὰ τοὺς τετρακοσίους 25
πραγμάτων· εὖ γὰρ εἴσεσθε ὅτι, ἃ μὲν οὗτοι ξυμβου-
λεύουσιν, οὐδεπώποτε ὑμῖν ἐλυσιτέλησεν, ἃ δ' ἐγὼ παρ-
αινῶ, ἀμφοτέραις ἀεὶ ταῖς πολιτείαις ξυμφέρει. Ἴστε
γὰρ Ἐπιγένην καὶ Δημοφάνην καὶ Κλεισθένην ἰδίᾳ
μὲν καρπωσαμένους τὰς τῆς πόλεως ξυμφοράς, δημο-
σίᾳ δ' ὄντας μεγίστων κακῶν αἰτίους. Ἐνίων μὲν γὰρ 26
ἔπεισαν ὑμᾶς ἀκρίτων θάνατον καταψηφίσασθαι, πολ-
λῶν δ' ἀδίκως δημεῦσαι τὰς οὐσίας, τοὺς δ' ἐξελάσαι
καὶ ἀτιμῶσαι τῶν πολιτῶν· τοιοῦτοι γὰρ ἦσαν ὥστε

τοὺς μὲν ἡμαρτηκότας ἀργύριον λαμβάνοντες ἀφιέναι,
τοὺς δὲ μηδὲν ἠδικηκότας εἰς ὑμᾶς εἰσάγοντες ἀπολ-
λύναι. Καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο, ἕως τὴν μὲν πό-
λιν εἰς στάσεις καὶ τὰς μεγίστας ξυμφορὰς κατέστη-
27 σαν, αὐτοὶ δ' ἐκ πενήτων πλούσιοι ἐγένοντο. Ὑμεῖς
δ' οὕτω διετέθητε· τοὺς μὲν φεύγοντας κατεδέξασθε,
τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους ἐποιήσατε, τοῖς δ' ἄλλοις
περὶ ὁμονοίας ὅρκους ὤμνυτε. τελευτῶντες δὲ ἥδιον ἂν
τοὺς ἐν τῇ δημοκρατίᾳ συκοφαντοῦντας ἐτιμωρήσασθε
ἢ τοὺς ἄρξαντας ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ. Καὶ εἰκότως, ὦ
ἄνδρες δικασταί· πᾶσι γὰρ ἤδη φανερόν ἐστιν ὅτι διὰ
μὲν τοὺς ἀδίκως πολιτευομένους ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ δημο-
κρατία γίγνεται, διὰ δὲ τοὺς ἐν τῇ δημοκρατίᾳ συκοφαν-
τοῦντας ὀλιγαρχία δὶς κατέστη. Ὥστ' οὐκ ἄξιον τούτοις
πολλάκις χρῆσθαι ξυμβούλοις, οἷς οὐδ' ἅπαξ ἐλυσιτέ-
28 λησε πιθομένοις. Σκέψασθαι δὲ χρὴ ὅτι καὶ τῶν ἐκ Πει-
ραιῶς οἱ μεγίστην δόξαν ἔχοντες καὶ μάλιστα κεκιν-
δυνευκότες καὶ πλεῖστα ὑμᾶς ἀγαθὰ εἰργασμένοι πολ-
λάκις ἤδη τῷ ὑμετέρῳ πλήθει διεκελεύσαντο τοῖς ὅρκοις
καὶ ταῖς ξυνθήκαις ἐμμένειν, ἡγούμενοι ταύτην δημο-
κρατίας εἶναι φυλακήν· τοῖς μὲν γὰρ ἐξ ἄστεος ὑπὲρ
τῶν παρεληλυθότων ἄδειαν ποιήσειν, τοῖς δ' ἐκ Πειραιῶς
οὕτω πλεῖστον χρόνον τὴν πολιτείαν ἂν παραμεῖναι.
29 Οἷς ὑμεῖς πολὺ ἂν δικαιότερον πιστεύοιτε ἢ τούτοις,
οἳ φεύγοντες μὲν δι' ἑτέρους ἐσώθησαν, κατελθόντες δὲ
συκοφαντεῖν ἐπιχειροῦσιν. Ἡγοῦμαι δ', ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, τοὺς μὲν τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντας ἐμοὶ τῶν
ἐν ἄστει μεινάντων φανεροὺς γεγενῆσθαι καὶ ἐν ὀλι-
γαρχίᾳ καὶ ἐν δημοκρατίᾳ, ὁποῖοί τινές εἰσι πολῖται·
30 τούτων δ' ἄξιον θαυμάζειν, ὅ τι ἂν ἐποίησαν, εἴ τις

αὐτοὺς εἴασε τῶν τριάκοντα γενέσθαι, οἳ νῦν δημο-
κρατίας οὔσης ταὐτὰ ἐκείνοις πράττουσι, καὶ ταχέως
μὲν ἐκ πενήτων πλούσιοι γεγένηνται, πολλὰς δ' ἀρχὰς
ἄρχοντες οὐδεμιᾶς εὐθύνας διδόασιν, ἀλλ' ἀντὶ μὲν
ὁμονοίας ὑποψίαν πρὸς ἀλλήλους πεποιήκασιν, ἀντὶ δ'
εἰρήνης πόλεμον κατηγγέλκασι, διὰ τούτους δ' ἄπιστοι
τοῖς Ἕλλησι γεγενήμεθα. Καὶ τοσούτων κακῶν καὶ 31
ἑτέρων πολλῶν ὄντες αἴτιοι καὶ οὐδὲν διαφέροντες τῶν
τριάκοντα, πλὴν ὅτι ἐκεῖνοι μὲν ὀλιγαρχίας οὔσης ἐπε-
θύμουν ὧνπερ οὗτοι, οὗτοι δὲ δημοκρατίας τῶν αὐτῶν
ὧνπερ ἐκεῖνοι, ὅμως οἴονται χρῆναι οὕτω ῥᾳδίως ὃν ἂν
βούλωνται κακῶς ποιεῖν, ὥσπερ τῶν μὲν ἄλλων ἀδι-
κούντων, ἄριστοι δ' ἄνδρες αὐτοὶ γεγενημένοι. Καὶ τού- 32
των μὲν οὐκ ἄξιον θαυμάζειν, ὑμῶν δέ, ὅτι οἴεσθε μὲν
δημοκρατίαν εἶναι, γίγνεται δὲ ὅ τι ἂν οὗτοι βούλων-
ται, καὶ δίκην διδόασιν οὐχ οἱ τὸ ὑμέτερον πλῆθος
ἀδικοῦντες, ἀλλ' οἱ τὰ σφέτερ' αὐτῶν μὴ διδόντες. Καὶ
δέξαιντ' ἂν μικρὰν εἶναι τὴν πόλιν μᾶλλον ἢ δι' ἄλ-
λους μεγάλην καὶ ἐλευθέραν, ἡγούμενοι νῦν μὲν διὰ
τοὺς ἐκ Πειραιῶς αὐτοῖς ἐξεῖναι ποιεῖν ὅ τι ἂν βού- 33
λωνται, ἐὰν δ' ὕστερον ὑμῖν δι' ἑτέρους σωτηρία γένη-
ται, τούτους μὲν ἐπιλύσεσθαι, ἐκείνους δὲ μεῖζον δυ-
νήσεσθαι· ὥστε τὸ αὐτὸ πάντες ἐμποδών εἰσιν, ἐάν τι
δι' ἄλλων ἀγαθὸν ὑμῖν φαίνηται. Τοῦτο μὲν οὖν οὐ 34
χαλεπὸν τῷ βουλομένῳ κατανοῆσαι· αὐτοί τε γὰρ οὐκ
ἐπιθυμοῦσι λανθάνειν, ἀλλ' αἰσχύνονται μὴ δοκοῦντες
εἶναι πονηροί, ὑμεῖς δὲ τὰ μὲν αὐτοὶ ὁρᾶτε, τὰ δ' ἑτέ-
ρων πολλῶν ἀκούετε. Ἡμεῖς δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί,
δίκαιον μὲν ἡγούμεθ' εἶναι πρὸς πάντας ὑμᾶς τοὺς
πολίτας ταῖς ξυνθήκαις καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένειν. ὅμως 35

δέ, ὅταν μὲν ἴδωμεν τοὺς τῶν κακῶν αἰτίους δίκην
διδόντας, τῶν τότε περὶ ὑμᾶς γεγενημένων μεμνημένοι
ξυγγνώμην ἔχομεν, ὅταν δὲ φανεροὶ γένησθε τοὺς μη-
δὲν αἰτίους ἐξ ἴσου τοῖς ἀδικοῦσι τιμωρούμενοι, τῇ
αὐτῇ ψήφῳ πάντας ἡμᾶς εἰς ὑπο ***

26.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΥΑΝΔΡΟΥ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΣ.

*** ἡγούμενος ἀκριβῆ νῦν τὴν δοκιμασίαν αὐτοὺς
διὰ τὸν χρόνον ποιήσεσθαι, ἐπεὶ ξύνοισθα πολλὰ καὶ
δεινὰ εἰς αὐτοὺς ἐξημαρτηκώς, ὧν ἐπιλελῆσθαι καὶ οὐδ'
ἀναμνησθήσεσθαι ἐνίους αὐτῶν νομίζεις. Ὃ δὴ ἔγωγε
καὶ ἀγανακτῶ, εἰ ταύτῃ τῇ ἐλπίδι εἰς ὑμᾶς ἥκει
πιστεύων, ὥσπερ ἄλλων μέν τινων ὄντων τῶν ἠδικημέ-
νων, ἑτέρων δὲ τῶν ταῦτα διαψηφιουμένων, ἀλλ' οὐκ
ἀμφότερα τῶν αὐτῶν καὶ πεπονθότων καὶ ἀκουσομένων.
2 Αἴτιοι δὲ τούτων ὑμεῖς ἐστε· οὐ γὰρ ἐνθυμεῖσθε ὅτι οὗ-
τοι μέν, ὅτε ἡ πόλις ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἤρχετο,
οὐδὲ τῆς αὐτῆς δουλείας ὑμῖν μεταδοῦναι ἠξίωσαν,
ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως ἐξήλασαν, ὑμεῖς δ' ἐλευθέραν
αὐτὴν ποιήσαντες οὐ μόνον τῆς ἐλευθερίας αὐτοῖς ἀλλὰ
καὶ τοῦ δικάζειν καὶ τοῦ ἐκκλησιάζειν περὶ τῶν κοινῶν
μετέδοτε, ὥστ' εἰκότως ὑμῶν ταύτην τὴν εὐήθειαν κα-
3 ταγιγνώσκουσιν. Ὧν εἷς οὗτος ὢν οὐκ ἀγαπᾷ εἴ τις
αὐτὸν ἐᾷ τούτων μετέχειν, ἀλλὰ καὶ πρὶν ἐκείνων
δοῦναι δίκην πάλιν ἄρχειν ἀξιοῖ. Καὶ νυνὶ αὐτὸν ἀκούο-
μεν ὑπὲρ τῶν αὑτοῦ κατηγορουμένων διὰ βραχέων ἀπο-
λογήσεσθαι, ἐπισύροντα τὰ πράγματα καὶ διακλέ-
πτοντα τῇ ἀπολογίᾳ τὴν κατηγορίαν, λέξειν δὲ ὡς

πολλὰ εἰς τὴν πόλιν ἀνηλώκασι καὶ φιλοτίμως λελει-
τουργήκασι καὶ νίκας πολλὰς καὶ καλὰς ἐν δημοκρατίᾳ
νενικήκασι, καὶ ὅτι αὐτὸς κόσμιός ἐστι καὶ οὐχ ὁρᾶ-
ται ποιῶν ἃ ἕτεροι ἐνταῦθα τολμῶσιν, ἀλλὰ τὰ ἑαυτοῦ
πράττειν ἀξιοῖ. Ἐγὼ δὲ πρὸς τούτους τοὺς λόγους οὐ 4
χαλεπὸν οἶμαι ἀντειπεῖν· πρὸς μὲν τὰς λειτουργίας,
ὅτι κρείττων ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ μὴ λειτουργήσας ἢ
τοσαῦτα τῶν ἑαυτοῦ ἀναλώσας· διὰ γὰρ ταῦτα πιστευ-
θεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου κατέλυσε τὴν δημοκρατίαν, ὥστ'
εἶναι ταῦτα τὰ ἔργα ἀειμνηστότερα ἢ τὰ ἐκ τῶν λει-
τουργιῶν αὐτῷ ἀναθήματα· πρὸς δὲ τὴν ἡσυχιότητα 5
τὴν τούτου, ὅτι οὐ νῦν δεῖ αὐτὸν ἐξετάζειν εἰ σώφρων
ἐστίν, ὅτ' οὐκ ἔξεστιν ἀσελγαίνειν, ἀλλ' ἐκεῖνον τὸν
χρόνον σκοπεῖν, ἐν ᾧ ἐξὸν ὁποτέρως ἐβούλετο ζῆν εἵλετο
παρανόμως πολιτευθῆναι. Τοῦ μὲν γὰρ νῦν μηδεν ἐξα-
μαρτάνειν οἱ κωλύσαντες αἴτιοι, τῶν δὲ τότε γενομέ-
νων ὁ τούτου τρόπος καὶ οἱ τούτῳ ἐπιτρέπειν ἀξιοῦν-
τες. Ὥστ' ἐὰν ἐκ τούτων δοκιμάζεσθαι ἀξιοῖ, ταῦτα
χρὴ ὑπολαμβάνειν, μὴ εὐήθεις αὐτῷ εἶναι δοκῆτε.
Ἐὰν δὲ καὶ ἐπὶ τοιόνδε λόγον τράπωνται, ὡς ὁ χρό- 6
νος οὐ ξυγχωρεῖ ἄλλον ἀποκληρῶσαι, ἀλλ' ἀνάγκη,
ἐὰν αὐτὸν ἀποδοκιμάσητε, ἄθυτα τὰ πάτρια ἱερὰ γί-
γνεσθαι, τάδ' ἐνθυμήθητε, ὅτι πάλαι ὁ χρόνος παρε-
λήλυθεν. Ἡ γὰρ αὔριον ἡμέρα μόνη λοιπὴ τοῦ ἐνιαυ-
τοῦ ἐστιν, ἐν δὲ ταύτῃ τῷ Διὶ τῷ σωτῆρι θυσία γί-
γνεται, δικαστήριον δὲ παρὰ τοὺς νόμους ἀδύνατον
πληρωθῆναι. Εἰ δὲ ταῦτα πάνθ' οὕτος ὥστε γενέσθαι 7
διαπέπρακται, τί προσδοκῆσαι δεῖ δοκιμασθέντ' αὐτὸν
ποιήσειν, εἰ τὴν ἐξιοῦσαν ἀρχὴν πέπεικεν αὐτοῦ ἕνεκα
παρανομῆσαι; Ἆρ' ἂν ὀλίγα τοιαῦτα ἐν τῷ ἐνιαυτῷ

8 διαπράξασθαι; Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ ἂν οἶμαι. Ἔστι δ'
ὑμῖν οὐ τοῦτο μόνον σκεπτέον, ἀλλὰ καὶ πότερον εὐ-
σεβέστερον τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ξυνάρχοντας τὰ
ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ἄρξειν ἱερὰ θῦσαι, ὡς καὶ πρότε-
ρον ἤδη γεγένηται, ἢ τοῦτον, ὃν οὐδὲ καθαρὸν εἶναι
τὰς χεῖρας οἱ εἰδότες μεμαρτυρήκασι, καὶ πότερον
ὑμεῖς ὠμόσατε εἰς τὴν ἀρχὴν ἀδοκίμαστον καταστή-
σειν, ἢ δοκιμάσαντες τὸν ἄξιον τῆς ἀρχῆς στεφανώ-
9 σειν. Ταῦτα γὰρ σκοπεῖσθε· κἀκεῖνο δ' ἐνθυμεῖσθε,
ὅτι ὁ θεὶς τὸν περὶ τῶν δοκιμασιῶν νόμον οὐχ ἥκιστα
τῶν ἐν ὀλιγαρχίᾳ ἀρξάντων ἕνεκεν ἔθηκεν, ἡγούμενος
δεινὸν εἶναι εἰ δι' οὓς ἡ δημοκρατία κατελύθη, οὗτοι
ἐν αὐτῇ τῇ πολιτείᾳ πάλιν ἄρξουσι καὶ κύριοι γενή-
σονται τῶν νόμων καὶ τῆς πόλεως, ἣν πρότερον πα-
ραλαβόντες οὕτως αἰσχρῶς καὶ δεινῶς ἐλωβήσαντο.
Ὥστ' οὐκ ἄξιον τῆς δοκιμασίας ὀλιγώρως ἔχειν, οὐδὲ
μικρὸν ἡγουμένους τὸ πρᾶγμα μὴ φροντίζειν αὐτῆς,
ἀλλὰ φυλάττειν· ὡς ἐν τῷ ἕκαστον δικαίως ἄρχειν
ἥ τε πολιτεία καὶ τὸ ἄλλο πλῆθος τὸ ὑμέτερον σώ-
10 ζεται. Εἰ μὲν δὴ βουλεύσων νυνὶ ἐδοκιμάζετο καὶ ὡς
ἱππευκότος αὐτοῦ ἐπὶ τῶν τριάκοντα τοὔνομα ἐν ταῖς
σανίσιν ἐνεγέγραπτο, καὶ ἄνευ κατηγόρου ἂν αὐτὸν
ἀπεδοκιμάζετε· νυνὶ δέ, ὅτε μὴ μόνον ἱππευκὼς μηδὲ
βεβουλευκώς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πλῆθος ἐξημαρτηκὼς
φαίνεται, οὐκ ἂν ἄτοπον ποιήσαιτε, εἰ μὴ τὴν αὐ-
11 τὴν γνώμην ἔχοντες περὶ αὐτοῦ φαίνοισθε; Καὶ μὲν
δὴ βουλεύειν γε δοκιμασθεὶς πεντακοσιοστὸς ὢν μετὰ
τῶν ἄλλων ἐνιαυτὸν ἂν μόνον ἐβούλευεν, ὥστε καὶ
εἴ τι ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐξαμαρτάνειν ἐβούλετο, ῥᾳ-
δίως ἂν ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐκωλύετο. Ταύτην δὲ τὴν

ἀρχὴν ἀξιοῖ αὐτὸς καθ' αὑτὸν ἄρχειν, καὶ μετὰ τῆς
ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς τὸν ἅπαντα χρόνον τῶν μεγί-
στων κύριος γενέσθαι, ὥσθ' ὑμῖν καθήκειν περὶ ταύτης 12
τῆς ἀρχῆς ἀκριβεστέραν τὴν δοκιμασίαν ἢ περὶ τῶν
ἄλλων ἀρχῶν ποιεῖσθαι. Εἰ δὲ μή, πῶς οἴεσθε τὸ
ἄλλο πλῆθος τῶν πολιτῶν διακείσεσθαι, ὅταν αἴσθων-
ται, ὃν προσῆκε δίκας τῶν ἡμαρτημένων διδόναι, τοῦ-
τον ὑφ' ὑμῶν τοιαύτης ἀρχῆς ἠξιωμένον; Καὶ φόνου
δίκας δικάζοντα, ὃν ἔδει αὐτὸν ὑπὸ τῆς ἐν Ἀρείῳ
πάγῳ βουλῆς κρίνεσθαι; Καὶ πρὸς τούτοις ἴδωσιν ἐστε-
φανωμένον καὶ ἐπικλήρων καὶ ὀρφανῶν κύριον γεγε-
νημένον, ὧν ἐνίοις αὐτὸς οὗτος τῆς ὀρφανίας αἴτιος
γεγένηται; Ἆρ' οὐκ οἴεσθε αὐτοὺς χαλεπῶς διακείσε- 13
σθαι καὶ ὑμᾶς αὐτῶν αἰτίους ἡγήσεσθαι, ὅταν γένωνται
(τῇ διανοίᾳ) ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις, ἐν οἷς αὐτῶν πολ-
λοὶ εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπήγοντο καὶ ἄκριτοι ὑπὸ τούτων
ἀπώλλυντο καὶ φεύγειν τὴν σφετέραν αὐτῶν ἠναγκά-
ζοντο; Κἀκεῖνο πρὸς ἐνθυμηθῶσιν, ὅτι ὁ αὐτὸς οὗτος
ἀνὴρ Θρασύβουλος αἴτιος γεγένηται Λεωδάμαντά τε
ἀποδοκιμασθῆναι καὶ τοῦτον δοκιμασθῆναι, τοῦ μὲν
κατήγορος γενόμενος, ὑπὲρ τούτου δ' ἀπολογήσασθαι
παρασκευασάμενος; Ὃς ὅπως πρὸς τὴν πόλιν διάκει-
ται καὶ πόσων αἴτιος αὐτῇ κακῶν γεγένηται .... ἢ 14
πιθόμενοι πῶς ἂν οἴεσθε διαβληθῆναι; Τότε μὲν γὰρ
ὑμᾶς ᾤοντο ὀργισθέντας Λεωδάμαντα ἀποδοκιμάσαι·
ἐὰν δ' αὐτὸν δοκιμάσητε, εὖ εἴσονται ὅτι οὐ δικαίᾳ
γνώμῃ περὶ αὐτοῦ κέχρησθε. Ἔστι δὲ τούτοις μὲν
πρὸς ὑμᾶς ἀγών, ὑμῖν δὲ πρὸς ἅπασαν τὴν πόλιν, ἣ
σκοπεῖ νυνὶ τίνα ὑμεῖς γνώμην περὶ αὐτῆς ἕξετε. Καὶ 15
μηδεὶς ὑμῶν ἡγείσθω με Λεωδάμαντι χαριζόμενον κατη-

γορεῖν Εὐάνδρου, ὅτι φίλος ὢν τυγχάνει, ἀλλ' ὑπὲρ
ὑμῶν καὶ τῆς πόλεως προνοούμενον. Ῥᾴδιον δ' ἐξ αὐ-
τοῦ τοῦ πράγματος μαθεῖν. Λεωδάμαντι γὰρ ξυμφέ-
ρει τοῦτον δοκιμασθῆναι, οὕτω γὰρ ὑμεῖς μάλιστα
διαβληθήσεσθε καὶ δόξετε ἀντὶ δημοτικῶν ἀνθρώπων
ὀλιγαρχικοὺς εἰς τὰς ἀρχὰς καθιστάναι· ὑμῖν δὲ τόνδε
ἀποδοκιμάσαι, δόξετε γὰρ κἀκεῖνον δικαίως ἀποδοκι-
μάσαι· ἐὰν δὲ μὴ τόνδε, οὐδ' ἐκεῖνον.

16 Καίτοιγε αὐτὸν ἀκούω λέξειν ὡς οὐ περὶ αὐτοῦ μό-
νον ἡ δοκιμασία ἐστίν, ἀλλὰ περὶ πάντων τῶν ἐν
ἄστει μεινάντων, καὶ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς ξυνθήκας
ὑμᾶς ὑπομνήσειν, ὡς ἐκ τούτων προσληψόμενον αὐτὸν
δοκιμαστὰς τοὺς ἐν ἄστει μείναντας. Ἐγὼ δ' ὑπὲρ
τοῦ πλήθους βραχέα πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν βούλομαι, ὅτι
ὁ δῆμος οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχει περὶ πάντων τῶν
ἐν ἄστει μεινάντων, ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν τοιαῦτα ἐξα-
μαρτανόντων οἵαν ἐγώ φημι δεῖν, περὶ δὲ τῶν ἄλλων
17 τὴν ἐναντίαν. Τεκμήριον δέ· οὐ γὰρ ἐλάττους τούτων
ἡ πόλις τετίμηκε τῶν ἐπὶ Φυλὴν ἐλθόντων καὶ τὸν
Πειραιᾶ καταλαβόντων. Εἰκότως· τοὺς μὲν γὰρ ἴσασιν
ὁποῖοί τινες ἐν δημοκρατίᾳ μόνῃ γεγένηνται, ὁποῖοι δ'
ἂν τινες ἐν ὀλιγαρχίᾳ γένοιντο οὔπω πεῖραν εἰλήφασι,
παρὰ δὲ τούτων ἑκατέρας τῆς πολιτείας ἱκανὴν βάσα-
18 νον ἔχουσιν, ὥστ' εἰκότως πιστεύειν. Καὶ ἡγοῦνταί γε
διὰ μὲν τοὺς τοιούτους τοὺς ξυλληφθέντας τότε ἀποθα-
νεῖν, διὰ δὲ τοὺς ἄλλους τοὺς ξυλληφθέντας ἐκφυγεῖν,
ἐπεὶ εἴγε τὴν αὐτὴν γνώμην ἅπαντες ἔσχον, οὔτ' ἂν
φυγὴ οὔτ' ἂν κάθοδος οὔτ' ἄλλο οὐδὲν ἂν τῶν γεγε-
19 νημένων τῇ πόλει ξυνέβη. Ἀλλὰ καὶ ὃ ἄλογον δοκεῖ
εἶναι παρά τισιν, ὅπως ποτὲ πολλοὶ ὄντες ὑπ' ὀλίγων

τῶν ἐν Πειραιεῖ ἡττήθησαν, οὐδαμόθεν ἄλλοθεν ἢ ἐκ
τῆς τούτων προνοίας γεγένηται· οὗτοι γὰρ εἵλοντο μετὰ
τῶν κατελθόντων πολιτεύεσθαι μᾶλλον ἢ μετὰ τῶν
τριάκοντα Λακεδαιμονίοις δουλεύειν. Τοιγάρτοι ἀντὶ 20
τούτων αὐτοὺς ὁ δῆμος ταῖς μεγίσταις τιμαῖς τετίμη-
κεν, ἱππαρχεῖν καὶ στρατηγεῖν καὶ πρεσβεύειν ὑπὲρ
αὐτῶν αἱρούμενοι· καὶ οὐδέποτε αὐτοῖς μετεμέλησεν.
Καὶ διὰ μέν γε τοὺς πολλὰ ἐξαμαρτόντας τὰς δοκι-
μασίας εἶναι ἐψηφίσαντο, διὰ δὲ τοὺς μηδὲν τοιοῦτον
πράξαντας τὰς ξυνθήκας ἐποιήσαντο. Τοιαῦτά σοι ἐγὼ
ὑπὲρ τοῦ δήμου ἀποκρίνομαι.

Ὑμέτερον δὴ ἔργον ἐστίν, ὦ ἄνδρες βουλευταί, σκέ- 21
ψασθαι ποτέρῳ ἂν πιθόμενοι περὶ τῆς δοκιμασίας ταύ-
της ἄμεινον βουλεύσαισθε, πότερον ἐμοὶ ἢ Θρασυβούλῳ,
ὃς αὐτῷ ἀπολογήσεται. Περὶ μὲν οὖν ἐμοῦ ἢ τοῦ πα-
τρὸς ἢ τῶν προγόνων οὐδὲν οὗτος εἰπεῖν ἕξει εἰς μισο-
δημίαν· οὔτε γὰρ ὡς ὀλιγαρχίας μετέσχον (ὕστερον
γὰρ τῶν χρόνων τούτων ἀνὴρ εἶναι ἐδοκιμάσθην), οὔθ'
ὡς ὁ πατήρ (πρὸ γὰρ τῶν στάσεων πολὺ ἐν Σικελίᾳ
τριηραρχῶν ἐτελεύτησεν), οὐδ' ὡς οἱ πρόγονοι ὑπὸ τοῖς 22
τυράννοις ἐγένοντο· στασιάζοντες γὰρ πρὸς αὐτοὺς τὸν
ἅπαντα χρόνον διετέλεσαν. Ἀλλὰ μὲν δὴ οὐδὲ τὴν
οὐσίαν ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ φήσει κτήσασθαι, εἰς δὲ
τὴν πόλιν οὐδὲν ἀνηλωκέναι. Πᾶν γὰρ τοὐναντίον, ἐν
εἰρήνῃ μὲν ὀγδοηκοντατάλαντος ἡμῶν ὁ οἶκος ἐγένετο,
εἰς δὲ τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν ἐν τῷ πολέμῳ ἅπας
ἀνηλώθη. Ἐγὼ δὲ περὶ τούτου τρία ἕξω εἰπεῖν τηλι- 23
καῦτα τὸ μέγεθος, ὥστ' ἄξιον εἶναι ἕκαστον ἔργον θα-
νάτου· πρῶτον μὲν ὅτι τὴν ἐν Βοιωτοῖς πολιτείαν χρή-
ματα λαβὼν μετέστησε καὶ τῆς ξυμμαχίας ὑμᾶς

ταύτης ἀπεστέρησεν, ἔπειτα ὅτι τὰς ναῦς προὔδωκε
καὶ τὴν πόλιν περὶ σωτηρίας βουλεύεσθαι πεποίηκεν,
24 ἔπειτα ὅτι παρὰ τῶν αἰχμαλώτων, οὓς αὐτὸς ἀπώλε-
σε, τριάκοντα μνᾶς ἐσυκοφάντησεν, οὐ φάσκων αὐ-
τοὺς λύσεσθαι, εἰ μὴ τοῦτο αὐτῷ παρὰ σφῶν αὐτῶν
παράσχοιεν. Ξυνειδότες οὖν ἡμῶν ἑκατέρῳ τὸν βίον,
πρὸς ταῦτα βουλεύεσθε ὁποτέρῳ χρὴ πιστεύειν περὶ
τῆς Εὐάνδρου δοκιμασίας, καὶ οὕτως οὐκ ἐξαμαρτή-
σεσθε.

27.

ΚΑΤΑ ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΞΥΜΠΡΕΣΒΕΥΤΩΝ ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΩΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Κατηγόρηται μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Ἐπικράτους
ἱκανὰ καὶ τῶν ξυμπρεσβευτῶν, ἐνθυμεῖσθαι δὲ χρὴ ὅτι
πολλάκις ἠκούσατε τούτων λεγόντων, ὁπότε βούλοιντό
τινα ἀδίκως ἀπολέσαι, ὅτι, εἰ μὴ καταψηφιεῖσθε ὧν
2 αὐτοὶ κελεύουσιν, ἐπιλείψει ὑμᾶς ἡ μισθοφορά. Καὶ
νῦν οὐδὲν ἧττον τοσοῦτον ἐνδεῖ, ὥστε τὸ μὲν πλῆθος....
καὶ ἡ αἰσχύνη ἡ διὰ τούτων ὑμῖν γίγνεται, ἡ δ' ὠφέ-
λεια τούτοις· πεπείρανται γὰρ ὅτι, ὁπόταν οὗτοι καὶ
οἱ τούτων λόγοι δοκῶσιν αἴτιοι εἶναι ψηφιεῖσθαι ὑμᾶς
παρὰ τὸ δίκαιον, ῥᾳδίως παρὰ τῶν ἀδικούντων χρήματα
3 λαμβάνουσιν. Καίτοι τίνα χρὴ ἐλπίδα ἔχειν σωτηρίας,
ὁπόταν ἐν χρήμασιν ᾖ καὶ σωθῆναι τὴν πόλιν καὶ μή,
ταῦτα δ' οὗτοι, φύλακες ὑφ' ὑμῶν καταστάντες, οἱ
τῶν ἀδικούντων κολασταί, κλέπτωσί τε καὶ καταδωρο-
δοκῶσιν; Καὶ οὐ νῦν πρῶτον ὤφθησαν ἀδικοῦντες, ἀλλὰ
4 καὶ πρότερον ἤδη δώρων ἐκρίθησαν. Καὶ ὑμῖν ἔχω ἐπι-

καλέσαι ὅτι τοῦ αὐτοῦ ἀδικήματος Λεωδάμαντος μὲν
κατεψηφίσασθε, τούτου δ' ἀπεψηφίσασθε, τοῦ αὐτοῦ
ἀνδρὸς ἁπάντων κατηγοροῦντος καὶ τῶν αὐτῶν κατα-
μαρτυρούντων, οἳ οὐχ ἑτέρων ἤκουσαν, ἀλλ' αὐτοὶ ἦσαν
οἱ περὶ τῶν χρημάτων καὶ τῶν δώρων πρὸς τούτους
πράττοντες. Καίτοι τοῦτο ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι οὐχ 5
ὅταν τοὺς μὴ δυναμένους λέγειν κολάζητε, τότε ἔσται
παράδειγμα τοῦ μὴ ὑμᾶς ἀδικεῖν, ἀλλ' ὁπόταν παρὰ
τῶν δυναμένων δίκην λαμβάνητε, τότε πάντες παύ-
σονται ἐπιχειροῦντες εἰς ὑμᾶς ἐξαμαρτάνειν. Νῦν δ' 6
ἀσφαλῶς αὐτοῖς ἔχει τὰ ὑμέτερα κλέπτειν. Ἐὰν μὲν
γὰρ λάθωσιν, ἀδεῶς αὐτοῖς ἔχουσι χρῆσθαι· ἐὰν δὲ
ὀφθῶσιν, ἢ μέρει τῶν ἀδικημάτων τὸν κίνδυνον ἐξεπρί-
αντο, ἢ εἰς ἀγῶνα καταστάντες τῇ αὑτῶν δυνάμει
ἐσώθησαν. Νῦν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, παράδειγμα
ποιήσετε τοῖς ἄλλοις δικαίοις εἶναι, παρὰ τούτων δί-
κην λαβόντες. Ἥκουσι δὲ πάντες οἱ τὰ τῆς πόλεως 7
πράττοντες οὐχ ἡμῶν ἀκροασόμενοι, ἀλλ' ὑμᾶς εἰσόμε-
νοι ἥντινα γνώμην περὶ τῶν ἀδικούντων ἕξετε. Ὥστ'
εἰ μὲν ἀποψηφιεῖσθε τούτων, οὐδὲν δεινὸν δόξει αὐτοῖς
εἶναι ὑμᾶς ἐξαπατήσαντας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφελεῖ-
σθαι· ἐὰν δὲ καταψηφισάμενοι θανάτου τιμήσητε, τῇ
αὐτῇ ψήφῳ τούς τ' ἄλλους κοσμιωτέρους ποιήσετε
καὶ παρὰ τούτων δίκην εἰληφότες ἔσεσθε. Ἡγοῦμαι δ', 8
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδ' εἰ μὴ προθέντες αὐτοῖς κρί-
σιν, ἢ ἀπολογουμένων μὴ ἐθελήσαντες ἀκοῦσαι, κατα-
ψηφισάμενοι τῶν ἐσχάτων τιμήσαιτε, οὐκ ἂν ἀκρί-
τους αὐτοὺς ἀπολωλέναι, ἀλλὰ τὴν προσήκουσαν δίκην
δεδωκέναι. Οὐ γὰρ οὗτοι ἄκριτοί εἰσι, περὶ ὧν ἂν
ὑμεῖς εἰδότες τὰ πραχθέντα ψηφίσησθε, ἀλλ' οἵτινες

ἂν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διαβληθέντες περὶ ὧν ὑμεῖς μὴ
ἴστε, ἀκροάσεως μὴ τύχωσιν. Τούτων δὲ τὰ μὲν πράγ-
9 ματα κατηγορεῖ. ἡμεῖς δὲ καταμαρτυροῦμεν. Καὶ οὐ
τοῦτο δέδοικα, ὡς ἐὰν ἀκροᾶσθε αὐτῶν ἀποψηφιεῖσθε·
ἀλλ᾽ οὐκ ἂν ἡγοῦμαι αὐτοὺς δίκην ἀξίαν δεδωκέναι,
εἰ ἀκροασάμενοι αὐτῶν καταψηφίσαισθε. Πῶς γάρ, ὦ
ἄνδρες δικασταί, οἷς οὐδὲ ταὐτὰ καὶ ὑμῖν ξυμφέρει;
Οὗτοι μὲν γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ ἐκ πενήτων πλούσιοι
γεγόνασιν ἐκ τῶν ὑμετέρων, ὑμεῖς δὲ διὰ τούτους πέ-
10 νητες. Καίτοι οὐ ταῦτα ἀγαθῶν δημαγωγῶν ἐστι, τὰ
ὑμέτερα ἐν ταῖς ὑμετέραις ξυμφοραῖς λαμβάνειν, ἀλ-
λὰ τὰ ἑαυτῶν ὑμῖν διδόναι. Καὶ γάρ τοι εἰς τοσοῦ-
τον ἥκομεν, ὥσθ᾽ οἳ πρότερον ἐν τῇ εἰρήνῃ οὐδὲ σφᾶς
αὐτοὺς ἐδύναντο τρέφειν, νῦν ὑμῖν εἰσφορὰς εἰσφέρουσι
11 καὶ χορηγοῦσι καὶ οἰκίας μεγάλας οἰκοῦσιν. Καίτοι
ἑτέροις ὑμεῖς ἔστιν ὅτε τὰ πατρῷα κεκτημένοις ταῦτα
ποιοῦσιν ἐφθονεῖτε· νῦν δ᾽ οὕτως ἡ πόλις διάκειται,
ὥστ᾽ οὐκέτι ὧν οὗτοι κλέπτουσιν ὀργίζεσθε, ἀλλ᾽ ὧν
αὐτοὶ λαμβάνετε χάριν ἴστε, ὥσπερ ὑμεῖς τὰ τούτων
μισθοφοροῦντες, ἀλλ᾽ οὐ τούτων τὰ ὑμέτερα κλεπτόν-
12 των. Τὸ δὲ πάντων ὑπερφυέστατον, ὅτι ἐν μὲν τοῖς
ἰδίοις οἱ ἀδικούμενοι δακρύουσι καὶ ἐλεινοί εἰσιν, ἐν δὲ
τοῖς δημοσίοις οἱ μὲν ἀδικοῦντες ἐλεινοί, ὑμεῖς δ᾽ οἱ
ἀδικούμενοι ἐλεεῖτε. Καὶ νῦν ἴσως ποιήσουσιν ἅπερ καὶ
πρότερον ἦσαν εἰθισμένοι καὶ δημόται καὶ φίλοι, κλά-
13 οντες ἐξαιτεῖσθαι αὐτοὺς παρ᾽ ὑμῶν. Ἐγὼ δ᾽ οὕτως
ἀξιῶ γενέσθαι· εἰ μὲν ἀδικεῖν τούτους μηδὲν νομίζου-
σιν, ἀποδείξαντας ὡς ψευδῆ τὰ κατηγορημένα, οὕτω
πείθειν ὑμᾶς ἀποψηφίσασθαι, εἰ δὲ νομίσαντες ἀδικεῖν
αἰτήσονται, δῆλον ὅτι τοῖς ἀδικοῦσιν εὐνούστεροί εἰσιν

ἢ ὑμῖν τοῖς ἀδικουμένοις, ὥστ᾽ οὐ χάριτος ἄξιοι τυχεῖν
ἀλλὰ τιμωρίας, ὁπόταν ὑμεῖς δύνησθε. Ἔτι δὲ τοὺς 14
αὐτοὺς ἡγεῖσθαι χρὴ καὶ τῶν κατηγόρων σφόδρα δε-
δεῆσθαι, νομίζοντας πολὺ ἂν θᾶττον παρ᾽ ἡμῶν ὀλίγων
ὄντων ταύτην τὴν χάριν λαμβάνειν ἢ παρ᾽ ὑμῶν, ἔτι
δὲ ῥᾷον ἄλλους τινὰς τὰ ὑμέτερα καταχαρίζεσθαι ἢ
ὑμᾶς αὐτούς. Ἡμεῖς μὲν τοίνυν οὐκ ἠθελήσαμεν 15
προδοῦναι, ἀξιοῦμεν δὲ μηδ᾽ ὑμᾶς, ἐνθυμουμένους ὅτι
σφόδρ᾽ ἂν ἡμῖν ὠργίζεσθε καὶ ἐτιμωρεῖσθε, ὅπου παρ-
επίπτομεν, ὡς εἰκὸς τοὺς ἀδικοῦντας, εἰ ἡμεῖς ἢ χρή-
ματα παρὰ τούτων λαβόντες ἢ ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ διηλ-
λάγημεν. Καίτοι εἰ τοῖς μὴ δικαίως ἐπεξιοῦσιν ὀργί-
ζεσθε, ἧπου σφόδρα χρὴ αὐτοὺς τοὺς ἀδικοῦντας τι-
μωρεῖσθαι. Νῦν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καταψη- 16
φισάμενοι Ἐπικράτους τῶν ἐσχάτων τιμήσατε, καὶ
μή, ὥσπερ ἐν τῷ τέως χρόνῳ εἰθισμένοι ἦστε ἐπειδὰν
καταψηφισάμενοι ἐξελέγξητε τοὺς ἀδικοῦντας, ἐν τῷ
τιμήματι ἀζημίους ἀφίετε, ἔχθραν, οὐ δίκην παρὰ
τῶν ἀδικούντων λαμβάνοντες, ὥσπερ τοῦ ὀνείδους ἀλλ᾽
οὐ τῆς ζημίας αὐτοῖς μέλον, εὖ εἰδότες ὅτι ἐν μὲν
τῇ ψήφῳ οὐδὲν ἄλλο ποιεῖτε ἢ ὀνειδίζετε τοῖς ἀδικοῦ-
σιν, ἐν δὲ τῷ τιμήματι τιμωρεῖσθε τοὺς ἐξαμαρτάνοντας.

28.

ΚΑΤΑ ΕΡΓΟΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Τὰ μὲν κατηγορημένα οὕτως ἐστὶ πολλὰ καὶ δεινά,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστ᾽ οὐκ ἄν μοι δοκεῖ δύνασθαι
Ἐργοκλῆς ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου τῶν πεπραγμένων αὐτῷ
πολλάκις ἀποθανὼν δοῦναι δίκην ἀξίαν τῷ ὑμετέρῳ

πλήθει. Καὶ γὰρ πόλεις προδεδωκὼς φαίνεται, καὶ
προξένους καὶ πολίτας ὑμετέρους ἠδικηκώς, καὶ ἐκ πέ-
2 νητος ἐκ τῶν ὑμετέρων πλούσιος γεγενημένος. Καίτοι
πῶς αὐτοῖς χρὴ ξυγγνώμην ἔχειν, ὅταν ὁρᾶτε τὰς
μὲν ναῦς, ὧν ἦρχον οὗτοι, δι' ἀπορίαν χρημάτων κα-
ταλυομένας καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγας γιγνομένας, τούτους
δὲ πένητας καὶ ἀπόρους ἐκπλεύσαντας οὕτω ταχέως
πλείστην τῶν πολιτῶν οὐσίαν κεκτημένους; Ὑμέτερον
3 τοίνυν ἔργον ἐστίν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τοῖς τοιού-
τοις ὀργίζεσθαι. καὶ γὰρ δὴ δεινὸν ἂν εἴη, εἰ νῦν μὲν
οὕτως αὐτοὶ πιεζόμενοι ταῖς εἰσφοραῖς ξυγγνώμην τοῖς
κλέπτουσι καὶ τοῖς δωροδοκοῦσιν ἔχοιτε, ἐν δὲ τῷ τέως
χρόνῳ, καὶ τῶν οἴκων τῶν ὑμετέρων μεγάλων ὄντων
καὶ τῶν δημοσίων προσόδων μεγάλων οὐσῶν, θανάτῳ
4 ἐκολάζετε τοὺς τῶν ὑμετέρων ἐπιθυμοῦντας. Οἶμαι δ'
ἔγωγε πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογῆσαι, εἰ ὑμῖν Θρασύ-
βουλος ἐπήγγελτο τριήρεις ἔχων ἐκπλεύσεσθαι καὶ ταύ-
τας παλαιὰς ἀντὶ καινῶν παραδώσειν, καὶ τοὺς μὲν
κινδύνους ὑμετέρους ἔσεσθαι, τὰς δ' ὠφελείας τῶν αὐ-
τοῦ φίλων, καὶ ὑμᾶς μὲν διὰ τὰς εἰσφορὰς πενεστέ-
ρους ἀποδείξειν, Ἐργοκλέα δὲ καὶ τοὺς κόλακας τοὺς
αὐτοῦ πλουσιωτάτους τῶν πολιτῶν ποιήσειν, οὐδένα ἂν
ὑμῶν ἐπιτρέψαι τὰς ναῦς ἐκεῖνον ἔχοντα ἐκπλεῦσαι.
5 Ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τάχιστα ὑμεῖς ἐψηφίσασθε τὰ
χρήματα ἀπογράψαι τὰ ἐκ τῶν πόλεων εἰλημμένα
καὶ τοὺς ἄρχοντας τοὺς μετ' ἐκείνου καταπλεῖν εὐθύ-
νας δώσοντας, Ἐργοκλῆς ἔλεγεν ὡς ἤδη συκοφαντεῖτε
καὶ τῶν ἀρχαίων νόμων ἐπιθυμεῖτε, καὶ Θρασυβούλῳ
ξυνεβούλευε Βυζάντιον καταλαβεῖν καὶ τὰς ναῦς ἔχειν
6 καὶ τὴν Σεύθου θυγατέρα γαμεῖν. „ἵν' αὐτῶν ἐκκό-

ψῃς" ἔφη „τὰς συκοφαντίας· ποιήσεις γὰρ αὐτοὺς
οὐκ ἐπιβουλεύοντας σοὶ καθῆσθαι καὶ τοῖς σοῖς φί-
λοις, ἀλλὰ περὶ αὑτῶν δεδιέναι." Οὕτως, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ τάχιστα ἐνέπληντο τῶν ὑμετέ-
ρων, ἀλλοτρίους τῆς πόλεως ἑαυτοὺς ἡγήσαντο. Ἅμα
γὰρ πλουτοῦσι καὶ ὑμᾶς μισοῦσι, καὶ οὐκέτι ὡς 7
ἀρξόμενοι παρασκευάζονται ἀλλ' ὡς ὑμῶν ἄρξοντες,
καὶ δεδιότες ὑπὲρ ὧν ὑφῄρηνται ἕτοιμοί εἰσι καὶ χωρία
καταλαμβάνειν καὶ ὀλιγαρχίαν καθιστάναι καὶ πάντα
πράττειν, ὅπως ὑμεῖς ἐν τοῖς δεινοτάτοις κινδύνοις καθ'
ἑκάστην ἡμέραν ἔσεσθε· οὕτω γὰρ ἡγοῦνται οὐκέτι τοῖς
σφετέροις αὐτῶν ἁμαρτήμασι τὸν νοῦν ὑμᾶς προσέξειν,
ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως ὀρρωδοῦντας
ἡσυχίαν πρὸς τούτους ἄξειν. Θρασύβουλος μὲν οὖν, 8
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (οὐδὲν γὰρ δεῖ περὶ αὐτοῦ πλείω
λέγειν) καλῶς ἐποίησεν οὕτω τελευτήσας τὸν βίον· οὐ
γὰρ ἔδει αὐτὸν οὔτε ζῆν τοιούτοις ἔργοις ἐπιβουλεύ-
οντα, οὔθ' ὑφ' ὑμῶν ἀποθανεῖν ἤδη τι δοκοῦντα ὑμᾶς
ἀγαθὸν πεποιηκέναι, ἀλλὰ τοιούτῳ τρόπῳ τῆς πόλεως
ἀπαλλαγῆναι. Ὁρῶ δ' αὐτοὺς διὰ τὴν πρῴην ἐκκλη- 9
σίαν οὐκέτι φειδομένους τῶν χρημάτων, ἀλλ' ὠνουμέ-
νους τὰς αὑτῶν ψυχὰς καὶ παρὰ τῶν λεγόντων καὶ
παρὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ παρὰ τῶν πρυτάνεων, καὶ πολ-
λοὺς Ἀθηναίων ἀργυρίῳ διαφθείρειν. Ὑπὲρ ὧν ὑμῖν
ἄξιόν ἐστιν ἀπολογήσασθαι παρὰ τούτου νῦν δίκην λα-
βοῦσι, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐπιδεῖξαι ὅτι οὐκ ἔστι
τοσαῦτα χρήματα, ὧν ὑμεῖς ἡττήσεσθε ὥστε μὴ τιμω-
ρεῖσθαι τοὺς ἀδικοῦντας. Ἐνθυμεῖσθε γάρ, ὦ ἄνδρες 10
Ἀθηναῖοι, ὅτι οὐκ Ἐργοκλῆς μόνος κρίνεται, ἀλλὰ καὶ
ἡ πόλις ὅλη. Νυνὶ γὰρ τοῖς ἄρχουσι τοῖς ὑμετέροις

ἐπιδείξετε πότερον χρὴ δικαίους εἶναι, ἢ ὡς πλεῖστα
τῶν ὑμετέρων ὑφελομένους τῷ αὐτῷ τρόπῳ τὴν σωτη-
ρίαν παρασκευάζεσθαι, ᾧπερ οὗτοι νυνὶ πειρῶνται. Καί-
11 τοι εὖ εἰδέναι χρή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅστις ἐν το-
σαύτῃ ἀπορίᾳ τῶν ὑμετέρων πραγμάτων ἢ πόλεις προ-
δίδωσιν ἢ χρήματα κλέπτειν ἢ δωροδοκεῖν ἀξιοῖ, οὗτος
καὶ τὰ τείχη καὶ τὰς ναῦς τοῖς πολεμίοις προδίδωσι
καὶ ὀλιγαρχίαν ἐκ δημοκρατίας καθίστησιν· ὥστ' οὐκ
ἄξιον ὑμῖν τῆς τούτων παρασκευῆς ἡττᾶσθαι, ἀλλὰ
παράδειγμα πᾶσιν ἀνθρώποις ποιῆσαι καὶ μήτε κέρδος
μήτ' ἔλεον μήτ' ἄλλο μηδὲν περὶ πλείνος ποιήσασθαι
τῆς τούτων τιμωρίας.
12 Οἶμαι δ' Ἐργοκλέα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ μὲν
Ἁλικαρνατοῦ καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ περὶ τῶν αὐτῷ
πεπραγμένων οὐκ ἐπιχειρήσειν ἀπολογεῖσθαι, ἐρεῖν δ'
ὡς ἀπὸ Φυλῆς κατῆλθε καὶ ὡς δημοτικός ἐστι καὶ ὡς
τῶν κινδύνων τῶν ὑμετέρων μετέσχεν. Ἐγὼ δέ, ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχω περὶ τῶν
13 τοιούτων· ἀλλ' ὅσοι μὲν ἐλευθερίας καὶ τοῦ δικαίου
ἐπιθυμοῦντες καὶ τοὺς νόμους ἰσχύειν βουλόμενοι καὶ
τοὺς ἀδικοῦντας μισοῦντες τῶν ὑμετέρων κινδύνων μετ-
έσχον, οὐ πονηροὺς εἶναι πολίτας, οὐδ' ἀδίκως τού-
τοις φημὶ ἂν εἶναι ὑπόλογον τὴν ἐκείνων φυγήν· ὅσοι
δὲ κατελθόντες ἐν δημοκρατίᾳ τὸ μὲν ὑμέτερον πλῆθος
ἀδικοῦσι, τοὺς δ' ἰδίους οἴκους ἐκ τῶν ὑμετέρων μεγά-
λους ποιοῦσι, πολὺ μᾶλλον αὐτοῖς προσήκει ὀργίζεσθαι
14 ἢ τοῖς τριάκοντα. Οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ τοῦτ' ἐχειροτονήθη-
σαν, ἵνα κακῶς, εἴ πῃ δύναιντο, ὑμᾶς ποιήσειαν· τού-
τοις δ' ὑμᾶς αὐτοὺς ἐπετρέψατε, ὡς μεγάλην καὶ
ἐλευθέραν τὴν πόλιν ποιήσουσιν· ἂν ὑμῖν οὐδὲν ἀποβέ-

βηκεν, ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τούτοις εἶναι ἐν τοῖς δεινοτάτοις
κινδύνοις καθεστήκατε, ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον ὑμᾶς
αὐτοὺς ἢ τούτους ἐλεοῖτε, καὶ τοὺς ὑμετέρους παῖδας
καὶ γυναῖκας, ὅτι ὑπὸ τοιούτων ἀνδρῶν λυμαίνεσθε.
Ὅτε γὰρ ἡγησάμεθα σωτηρίας ἀντειλῆφθαι, δεινό- 15
τερα ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων πάσχομεν ἢ ὑπὸ
τῶν πολεμίων. Καίτοι πάντες ἐπίστασθε ὅτι οὐδεμία
ἐλπὶς σωτηρίας ὑμῖν δυστυχήσασιν. Ὥστ' ἄξιον ὑμᾶς
παρακελευσαμένους ὑμῖν αὐτοῖς παρὰ τούτων νυνὶ τὴν
μεγίστην δίκην λαβεῖν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ἐπι-
δεῖξαι ὡς τοὺς ἀδικοῦντας τιμωρεῖσθε καὶ τοὺς ὑμε-
τέρους ἄρχοντας βελτίους ποιήσετε. Ἐγὼ μὲν οὖν 16
ταῦθ' ὑμῖν παρακελεύομαι· ὑμᾶς δὲ χρὴ εἰδέναι ὅτι,
ἐὰν μὲν ἐμοὶ πεισθῆτε, εὖ περὶ αὐτῶν βουλεύσεσθε, εἰ
δὲ μή, χείροσι τοῖς ἄλλοις πολίταις χρήσεσθε. Ἔτι
δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἂν αὐτῶν ἀποψηφίσησθε,
οὐδεμίαν ὑμῖν εἴσονται χάριν, ἀλλὰ τοῖς ἀνηλωμένοις
καὶ τοῖς χρήμασιν οἷς ὑφῄρηνται· ὥστε τὴν μὲν ἔχθραν
ὑμῖν αὐτοῖς καταλείψετε, τῆς δὲ σωτηρίας ἐκείνοις
εἴσονται χάριν. Καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ 17
οἱ Ἁλικαρνασῆς καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ὑπὸ τούτων ἠδικημέ-
νοι, ἐὰν μὲν παρὰ τούτων τὴν μεγίστην δίκην λάβητε,
νομιοῦσιν ὑπὸ τούτων μὲν ἀπολωλέναι, ὑμᾶς δ' αὐτοῖς
βεβοηθηκέναι· ἐὰν δὲ τούτους σώσητε, ἡγήσονται καὶ
ὑμᾶς ὁμογνώμονας γεγονέναι τοῖς αὐτοὺς προδεδωκό-
σιν. Ὥστ' ἄξιον τούτων ἁπάντων ἐνθυμηθέντας ἅμα
τοῖς τε φίλοις τοῖς ὑμετέροις ἀποδοῦναι χάριν καὶ
παρὰ τῶν ἀδικούντων δίκην λαβεῖν.

29.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΟΚΡΑΤΟΥΣ ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Ὁ μὲν ἀγὼν οὗτος, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐρημότερος
γεγένηται ἢ ἐγὼ προσεδόκων. Πολλοὶ γὰρ ἦσαν οἱ ἀπει-
λοῦντες Φιλοκράτους κατηγορήσειν, ὧν οὐδεὶς νυνὶ φαί-
νεται. Ὃ κἀμοὶ δοκεῖ οὐδενὸς ἔλαττον εἶναι τεκμήριον
τῆς ἀπογραφῆς ὅτι ἀληθὴς οὖσα τυγχάνει· εἰ γὰρ μὴ
πολλὰ τῶν Ἐργοκλέους εἶχε χρημάτων, οὐκ ἂν οὕτως
2 οἷός τ' ἦν ἀπαλλάξαι τοὺς κατηγόρους. Ἐγὼ δέ, ὦ
ἄνδρες δικασταί, πάντας ὑμᾶς ἡγοῦμαι εἰδέναι ὅτι
Ἐργοκλέους διὰ τοῦτο ὑμεῖς θάνατον κατεχειροτονή-
σατε, ὅτι κακῶς διαθεὶς τὰ τῆς πόλεως πλεῖν ἢ τριά-
κοντα ταλάντων οὐσίαν ἐκτήσατο. Καὶ τούτων τῶν
χρημάτων οὐδὲν ἐν τῇ πόλει φαίνεται. Καίτοι ποῖ χρὴ
τραπέσθαι ἢ πῇ ζητῆσαι τὰ χρήματα, εἰ παρὰ τοῖς
κηδεσταῖς καὶ οἷς ἐκεῖνος οἰκειότατ' ἀνθρώπων ἐχρῆτο
μὴ φανήσεται; Χαλεπῶς γὰρ παρὰ τοῖς ἐχθροῖς εὑρε-
3 θήσεται. Τίνα δ' Ἐργοκλῆς περὶ πλείονος Φιλοκράτους
ἐποιεῖτο, ἢ πρὸς τίν' ἀνθρώπων διέκειτο οἰκειότερον; Οὐ
τῶν μὲν ὑμετέρων πωλητὴν αὐτὸν ἐξήγαγε, τῶν δ'
αὑτοῦ χρημάτων ταμίαν ἐποίησε, καὶ τὸ τελευταῖον
4 τριήραρχον αὐτὸν κατέστησεν; Καίτοι δεινὸν εἰ οἱ μὲν
τὰς οὐσίας ἔχοντες ὀλοφυροῦνται τριηραρχοῦντες, οὗ-
τος δ' οὐδὲν πρότερον κεκτημένος ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ
ἐθελοντὴς ὑπέστη ταύτην τὴν λειτουργίαν. Οὐκοῦν δὴ
οὐχ ὡς ζημιωσόμενον αὐτὸν τριήραρχον κατέστησεν,
ἀλλ' ὡς ὠφελησόμενον καὶ φυλάξοντα τὰ αὑτοῦ χρή-
ματα, οὐκ ἔχων ὅτῳ χρὴ μᾶλλον τούτου πιστεῦσαι.

Ἡγοῦμαι δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, Φιλοκράτει δύο εἶναι 5
καὶ μόνας ἀπολογίας· προσήκειν γὰρ αὐτῷ ἀποδεῖξαι
ἢ ἑτέρους ἔχοντας τὰ Ἐργοκλέους χρήματα, ἢ ἀδίκως
ἀπολωλότα ἐκεῖνον καὶ οὐδὲν ὑφῃρημένον τῶν ὑμετέρων
οὐδὲ δεδωροδοκηκότα. Εἰ δὲ τούτων μηδέτερον ποιήσει,
δεδόχθαι καταψηφίζεσθαι, καὶ μὴ τοῖς μὲν παρὰ τῶν
ἄλλων λαμβάνουσιν ὀργίζεσθαι, τοῖς δὲ τὰ ὑμέτερ'
αὐτῶν ἔχουσι ξυγγνώμην ἔχειν.

Τίς δ' οὐκ οἶδεν Ἀθηναίων τρία τάλαντα παρ' Ἐρ- 6
γοκλέους μεσεγγυωθέντα τοῖς λέγουσιν, εἰ δύναιντο
αὐτὸν σῶσαι οἳ ἐπειδὴ ἑώρων τὴν ὑμετέραν ὀργήν,
ἡσυχίαν ἦγον καὶ οὐκ ἐτόλμων σφᾶς αὐτοὺς φανε-
ροὺς ποιῆσαι. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον οὗτος οὐ κομιζόμενος
παρ' αὐτῶν τὰ χρήματα μηνύσειν ἔφη τῇ πόλει·
ἐπειδὴ δὲ καὶ ταῦτα ἀπείληφε καὶ τῶν ἄλλων τῶν
ἐκείνου κύριος γεγένηται, εἰς τοῦτο τόλμης ἐλήλυθεν,
ὥστε μάρτυρας πεπόρισται οἳ μαρτυρήσουσιν αὐτῷ ὡς
ἦν ἔχθιστος ἁπάντων ἀνθρώπων Ἐργοκλεῖ. Καίτοι
οἴεσθ' ἂν αὐτόν, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰς τοῦτο μανίας
ἀφικέσθαι, ὥστε Θρασυβούλου στρατηγοῦντος καὶ Ἐρ-
γοκλέους αὐτῷ διαφερομένου ἐθελοντὴν ὑποστῆναι τριή-
ραρχον; Πῶς γὰρ ἂν θᾶττον ἀπώλετο, ἢ πῶς ἂν μᾶλ-
λον ἐπηρεάζετο;

Περὶ μὲν οὖν τούτων ἱκανὰ τὰ εἰρημένα· ἐγὼ δ' 8
ὑμᾶς ἀξιῶ ὑμῖν αὐτοῖς βοηθῆσαι καὶ πολὺ μᾶλλον
τοὺς ἀδικοῦντας τιμωρεῖσθαι ἢ τοὺς τὰ τῆς πόλεως
ἔχοντας ἐλεινοὺς ἡγεῖσθαι. Οὐδὲν γὰρ τῶν αὑτοῦ
καταθήσει, ἀλλὰ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ὑμῖν ἀποδώσει,
καὶ πολλῷ πλείω αὐτῷ τούτων περιέσται. Καὶ γὰρ 9
δὴ δεινὸν ἂν εἴη, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ τοῖς μὲν μὴ

δυναμένοις τὰ σφέτερ' αὐτῶν εἰσφέρειν ὀργίζοισθε καὶ
τὰς οὐσίας αὐτῶν ὡς ἀδικούντων δημεύοιτε, τοὺς δὲ
τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ἔχοντας μὴ τιμωροῖσθε, ἀλλὰ τῶν
τε χρημάτων ἀποστεροῖσθε καὶ τούτους χαλεπωτέρους
10 ἐχθροὺς ἔχοιτε. Ἕως γὰρ ἂν τὰ ὑμέτερα ἔχοντες
σφίσιν αὐτοῖς ξυνειδῶσιν, οὐδέποτε ὑμῖν παύσονται
κακόνοι ὄντες, νομίζοντες τὰς τῆς πόλεως δυστυχίας
μόνας ἀπαλλαγὴν εἶναι τῶν πρὸς αὐτοὺς πραγμάτων.
11 Ἡγοῦμαι δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ μόνον περὶ χρη-
μάτων αὐτῷ προσήκειν ἀγωνίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ περὶ
τοῦ σώματος κινδυνεύειν. Καὶ γὰρ δὴ δεινὸν ἂν εἴη, εἰ
οἱ μὲν τὰ τῶν ἰδιωτῶν ἀπολλύμενα τοῖς κλέπταις ξυν-
ειδότες τοῖς αὐτοῖς ἐνέχονται, οὗτος δὲ τὰ τῆς πόλεως
Ἐργοκλεῖ ξυνειδὼς κλέπτοντι καὶ ἐπὶ τοῖς ὑμετέροις
δωροδοκοῦντι μὴ τῆς αὐτῆς τιμωρίας τυγχάνοι, ἀλλ'
ἆθλα λάβοι τὴν ὑπ' ἐκείνου καταλειφθεῖσαν οὐσίαν
12 τῆς αὐτοῦ πονηρίας. Ἄξιοι δ' ὑμῖν εἰσιν ὀργῆς, ὦ ἄν-
δρες δικασταί. Οὗτοι γάρ, ὅτε Ἐργοκλῆς ἐκρίνετο, ἐν
τῷ δήμῳ περιιόντες ἔλεγον ὡς πεντακόσιοι μὲν αὐτοῖς
εἴησαν ἐκ τοῦ Πειραιῶς δεδεκασμένοι, ἑξακόσιοι δὲ καὶ
χίλιοι ἐκ τοῦ ἄστεος. μᾶλλον δὲ προσεποιοῦντο πιστεύ-
ειν τοῖς χρήμασιν ἢ δεδιέναι διὰ τὰ αὑτῶν ἁμαρτή-
13 ματα. Ἐκεῖ μὲν οὖν ἐπεδείξατε αὐτοῖς, ἐὰν δ' εὖ φρο-
νῆτε, καὶ νυνὶ τοῦτο φανερὸν πᾶσιν ἀνθρώποις ποιή-
σετε, ὅτι οὐκ ἔστι τοσαῦτα χρήματα ἃ ὑμᾶς, οὓς ἂν
λαμβάνητε ἀδικοῦντας, ἀποτρέψει τιμωρεῖσθαι, καὶ
μηδεμίαν αὐτοῖς ἄδειαν δώσετε τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν
διαρπάζουσι καὶ κλέπτουσιν. Ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα ὑμῖν
14 παραινῶ. Πάντες γὰρ ἐπίστασθε ὅτι Ἐργοκλῆς χρη-
ματιούμενος ἀλλ' οὐ πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμησόμενος ἐξέ-

πλευσε, καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἔχει τὰ χρήματα ἢ οὗτος.
Ἐὰν οὖν σωφρονῆτε, τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν κομιεῖσθε.

30.

ΚΑΤΑ ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΕΥΘΥΝΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ.

Ἤδη, ὦ ἄνδρες δικασταί, τινὲς εἰς κρίσιν καταστάν-
τες ἀδικεῖν μὲν ἔδοξαν, ἀποφαίνοντες δὲ τὰς τῶν προ-
γόνων ἀρετὰς καὶ τὰς σφετέρας αὐτῶν εὐεργεσίας
ξυγγνώμης ἔτυχον παρ' ὑμῶν. Ἐπειδὴ τοίνυν καὶ τῶν
ἀπολογουμένων ἀποδέχεσθε, ἐάν τι ἀγαθὸν φαίνωνται
τὴν πόλιν πεποιηκότες, ἀξιῶ καὶ τῶν κατηγόρων ὑμᾶς
ἀκροάσασθαι, ἐὰν ἀποφαίνωσι τοὺς φεύγοντας παμ-
πονήρους ὄντας. Ὅτι μὲν τοίνυν ὁ πατὴρ ὁ Νικομάχου 2
δημόσιος ἦν, καὶ οἷα νέος ὢν οὗτος ἐπετήδευσε, καὶ
ὅσα ἔτη γεγονὼς εἰς τοὺς φράτερας εἰσήχθη, πολὺ ἂν
ἔργον εἴη λέγειν. ἐπειδὴ δὲ τῶν νόμων ἀναγραφεὺς
ἐγένετο, τίς οὐκ οἶδεν οἷα τὴν πόλιν ἐλυμήνατο; Προσ-
ταχθὲν γὰρ αὐτῷ τεττάρων μηνῶν ἀναγράψαι τοὺς
νόμους τοὺς Σόλωνος, ἀντὶ μὲν Σόλωνος αὑτὸν νομο-
θέτην κατέστησεν, ἀντὶ δὲ τεττάρων μηνῶν ἑξέτη τὴν
ἀρχὴν ἐποιήσατο, καθ' ἑκάστην δ' ἡμέραν ἀργύριον
λαμβάνων τοὺς μὲν ἐνέγραφε, τοὺς δ' ἐξήλειφεν. Εἰς 3
τοῦτο δὲ κατέστημεν ὥστε ἐκ τῆς τούτου χειρὸς τετα-
μιεύμεθα τοὺς νόμους· καὶ οἱ ἀντίδικοι ἐν τοῖς δικαστη-
ρίοις ἐναντίους παρείχοντο, ἀμφότεροι παρὰ Νικομά-
χου φάσκοντες εἰληφέναι. Ἐπιβαλλόντων δὲ τῶν ἀρ-
χόντων ἐπιβολὰς καὶ εἰσαγόντων εἰς τὸ δικαστήριον
οὐκ ἠθέλησε παραδοῦναι τοὺς νόμους· ἀλλὰ πρότερον ἡ

πόλις εἰς τὰς μεγίστας ξυμφορὰς κατέστη, πρὶν τοῦτον
ἀπαλλαγῆναι τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν πεπραγμένων εὐθύ-
4 νας ὑποσχεῖν. Καὶ γάρ τοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴ
ἐκείνων δίκην οὐ δέδωκεν, ὁμοίαν καὶ νῦν τὴν ἀρχὴν
κατεστήσατο. Ὅστις πρῶτον μὲν τέτταρα ἔτη ἀνέγρα-
ψεν, ἐξὸν αὐτῷ τριάκοντα ἡμερῶν ἀπαλλαγῆναι· ἔπειτα
διωρισμένον ἐξ ὧν ἔδει ἀναγράφειν, αὐτὸν ἁπάντων κύ-
ριον ἐποιήσατο, καὶ ὅσα (ἐβούλετο χρήματα) διαχειρίσας
μόνος οὗτος τῶν ἀρξάντων εὐθύνας οὐκ ἔδωκεν, ἀλλ' οἱ
5 μὲν ἄλλοι τῆς αὑτῶν ἀρχῆς κατὰ πρυτανείαν λόγον
ἀναφέρουσι, σὺ δέ, ὦ Νικόμαχε, οὐδὲ τεττάρων ἐτῶν
ἠξίωσας ἐγγράψαι, ἀλλὰ μόνῳ σοὶ τῶν πολιτῶν ἐξεῖ-
ναι νομίζεις ἄρχειν πολὺν χρόνον, καὶ μήτ' εὐθύνας
διδόναι μήτε τοῖς ψηφίσμασι πείθεσθαι μήτε τῶν νό-
μων φροντίζειν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐγγράφεις, τὰ δ' ἐξαλεί-
φεις, καὶ εἰς τοῦτο ὕβρεως ἥκεις ὥστε σαυτοῦ νομί-
6 ζεις εἶναι τὰ τῆς πόλεως, αὐτὸς δημόσιος ὤν. Ὑμᾶς
τοίνυν χρή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀναμνησθέντας καὶ
τῶν προγόνων τῶν Νικομάχου, οἵτινες ἦσαν, καὶ οὗτος
ὡς ἀχαρίστως ὑμῖν προσενήνεκται παρανομήσας, κολά-
σαι αὐτόν, καὶ ἐπειδὴ ἑνὸς ἑκάστου δίκην οὐκ εἰλή-
φατε, νῦν ὑπὲρ ἁπάντων γε ἀθρόων τὴν τιμωρίαν
ποιήσασθαι.
7 Ἴσως δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὰν περὶ αὑτοῦ
μηδὲν δύνηται ἀπολογεῖσθαι, ἐμὲ διαβάλλειν πειράσε-
ται. Τότε δὲ περὶ τῶν ἐμῶν τούτῳ ἀξιῶ πιστεύειν
ὑμᾶς, ὁπόταν ἀπολογίας ἐμοὶ δοθείσης μὴ δύνωμαι
ψευδόμενον αὐτὸν ἐξελέγξαι. Ἐὰν δ' ἄρα ἐπιχειρῇ
λέγειν ἅπερ ἐν τῇ βουλῇ, ὡς ἐγὼ τῶν τετρακοσίων
ἐγενόμην, ἐνθυμεῖσθε, ὅτι τούτων τοιαῦτα λεγόντων ἐκ

τῶν τετρακοσίων πλεῖν ἢ χίλιοι γενήσονται· καὶ γὰρ
τοὺς ἔτι παῖδας ὄντας ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ καὶ τοὺς
ἀποδημοῦντας οἱ διαβάλλειν βουλόμενοι ταῦτα λοιδο-
ροῦσιν. Ἐγὼ δὲ οὕτω πολλοῦ ἐδέησα τῶν τετρακοσίων 8
γενέσθαι, ὥστε οὐδὲ τῶν τρισχιλίων κατελέγην. Δεινὸν
δέ μοι δοκεῖ εἶναι ὅτι, εἰ μὲν περὶ ἰδίων ξυμβολαίων
ἀγωνιζόμενος οὕτω φανερῶς ἐξήλεγχον αὐτὸν ἀδικοῦν-
τα, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἠξίωσε τοιαῦτα ἀπολογούμενος ἀπο-
φεύγειν, νυνὶ δὲ περὶ τῶν τῆς πόλεως κρινόμενος οἰή-
σεται χρῆναι ἐμοῦ κατηγορῶν ὑμῖν μὴ δοῦναι δίκην.
Ἔτι δέ, οἶμαι, θαυμαστὸν νομίζω Νικόμαχον ἑτέ- 9
ροις ἀδικοῦσι μνησικακεῖν ἀξιοῦν, ὃν ἐγὼ ἐπιβουλεύ-
σαντα τῷ πλήθει ἀποδείξω. Καί μου ἀκούσατε· δίκαιον
γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων
τὰς τοιαύτας κατηγορίας ἀποδέχεσθαι, οἵτινες τότε
ξυγκαταλύσαντες τὸν δῆμον νυνὶ δημοτικοί φασιν εἶ-
ναι. Ἐπειδὴ γὰρ ἀπολομένων τῶν νεῶν ἡ μετάστασις 10
ἐπράττετο Κλεοφῶν τὴν βουλὴν ἐλοιδόρει, φάσκων
ξυνεστάναι καὶ οὐ τὰ βέλτιστα βουλεύειν τῇ πόλει.
Σάτυρος δ' ὁ Κηφισιεὺς βουλεύων ἔπεισε τὴν βουλὴν
δήσαντας αὐτὸν παραδοῦναι δικαστηρίῳ. Οἱ δὲ βουλό- 11
μενοι αὐτὸν ἀπολέσαι, δεδιότες μὴ οὐκ ἀποκτείνωσιν
ἐν τῷ δικαστηρίῳ, πείθουσι Νικομαχίδην νόμον ἀποδεῖ-
ξαι ὡς χρὴ καὶ τὴν βουλὴν ξυνδικάζειν. Καὶ ὁ πάντων
οὗτος πονηρότατος οὕτω φανερῶς ξυνεστασίασεν, ὥστε
τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἡ κρίσις ἐγένετο ἀποδεῖξαι τὸν νόμον.
Κλεοφῶντος τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἕτερα μὲν ἄν 12
τις ἔχοι κατηγορῆσαι· τοῦτο δὲ παρὰ πάντων ὁμολο-
γεῖται, ὅτι οἱ καταλύοντες τὸν δῆμον ἐκεῖνον ἐβούλοντο
μάλιστα τῶν πολιτῶν ἐκποδὼν γενέσθαι, και ὅτι Σά-

τυρος καὶ Χρέμων οἱ τῶν τριάκοντα γενόμενοι οὐχ
ὑπὲρ ὑμῶν ὀργιζόμενοι Κλεοφῶντος κατηγόρουν, ἀλλ'
ἵν' ἐκεῖνον ἀποκτείναντες αὐτοὶ ὑμᾶς κακῶς ποιῶσιν.
13 Καὶ ταῦτα διεπράξαντο διὰ τὸν νόμον ὃν Νικόμαχος
ἀπέδειξεν. Εἰκὸς τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐνθυμεῖ-
σθαι καὶ ὁπόσοι ὑμῶν ἐνόμιζον Κλεοφῶντα κακὸν πο-
λίτην εἶναι, ὅτι καὶ τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἀποθανόντων
ἴσως τις ἦν πονηρός, ἀλλ' ὅμως καὶ διὰ τοὺς τοιούτους
ὠργίζεσθε τοῖς τριάκοντα, ὅτι οὐ τῶν ἀδικημάτων
14 ἕνεκα ἀλλὰ κατὰ στάσιν αὐτοὺς ἀπέκτειναν. Ἐὰν οὖν
πρὸς ταῦτα ἀπολογῆται, τοσοῦτον μέμνησθε, ὅτι ἐν
τοιούτῳ καιρῷ τὸν νόμον ἀπέδειξεν ἐν ᾧ ἡ πολιτεία
μεθίστατο καὶ τούτοις χαριζόμενος οἳ τὸν δῆμον κατέ-
λυον, καὶ ταύτην τὴν βουλὴν ξυνδικάζειν ἐποίησεν ἐν
ᾗ Σάτυρος μὲν καὶ Χρέμων μέγιστον ἐδύναντο, Στρομ-
βιχίδης δὲ καὶ Καλλιάδης καὶ ἕτεροι πολλοὶ καὶ καλοὶ
κἀγαθοὶ τῶν πολιτῶν ἀπώλλυντο.

15 Καὶ περὶ τούτων οὐδένα ἂν ἐποιησάμην λόγον, εἰ
μὴ ἐπυθόμην αὐτὸν ὡς δημοτικὸν ὄντα πειράσεσθαι
παρὰ τὸ δίκαιον σώζεσθαι, τῆς εὐνοίας τῆς εἰς τὸ
πλῆθος τεκμηρίῳ χρησόμενον ὅτι ἔφυγεν. Ἐγὼ δὲ καὶ
ἑτέρους ἂν ἔχοιμι ἐπιδεῖξαι τῶν ξυγκαταλυσάντων τὸν
δῆμον τοὺς μὲν ἀποθανόντας, τοὺς δὲ φυγόντας τε καὶ
16 οὐ μετασχόντας τῆς πολιτείας, ὥστ' οὐδένα εἰκὸς αὐτῷ
τούτου ὑπόλογον γενέσθαι. Τοῦ μὲν γὰρ ὑμᾶς φυγεῖν
μέρος τι καὶ οὗτος ξυνεβάλετο, τοῦ δὲ τοῦτον κατελ-
θεῖν τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον αἴτιον ἐγένετο. Ἔτι δὲ καὶ
δεινόν, εἰ ὧν μὲν ἄκων ἔπαθε χάριν αὐτῷ εἴσεσθε,
ὧν δ' ἑκὼν ἐξήμαρτε μηδεμίαν τιμωρίαν ποιήσεσθε.

17 Πυνθάνομαι δ' αὐτὸν λέγειν ὡς ἀσεβῶ καταλύων

τὰς θυσίας. Ἐγὼ δ' εἰ μὲν νόμους ἐτίθην περὶ τῆς
ἀναγραφῆς, ἡγούμην ἂν ἐξεῖναι Νικομάχῳ τοιαῦτα
εἰπεῖν περὶ ἐμοῦ· νῦν δὲ τοῖς κοινοῖς καὶ κειμένοις
ἀξιῶ τοῦτον πείθεσθαι. Θαυμάζω δὲ εἰ μὴ ἐνθυμεῖται,
ὅταν ἐμὲ φάσκῃ ἀσεβεῖν λέγοντα ὡς χρὴ θύειν τὰς
θυσίας τὰς ἐκ τῶν κύρβεων καὶ τῶν στηλῶν κατὰ
τὰς ξυγγραφάς, ὅτι καὶ τῆς πόλεως κατηγορεῖ· ταῦτα
γὰρ ὑμεῖς ἐψηφίσασθε. Ἔπειτα εἰ ταῦτα νομίζεις
δεινά, ἦ που σφόδρα ἐκείνους ἡγεῖ ἀδικεῖν, οἳ τὰ ἐκ
τῶν κύρβεων μόνον ἔθυον. Καίτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, 18
περὶ εὐσεβείας οὐ παρὰ Νικομάχου χρὴ μανθάνειν,
ἀλλ' ἐκ τῶν γεγενημένων σκοπεῖν. Οἱ τοίνυν πρόγονοι
τὰ ἐκ τῶν κύρβεων θύοντες μεγίστην καὶ εὐδαιμονεστά-
την τῶν Ἑλληνίδων τὴν πόλιν ἡμῖν παρέδοσαν, ὥστ'
ἄξιον ἡμῖν τὰς αὐτὰς ἐκείνοις θυσίας ποιεῖσθαι καὶ εἰ
μηδὲν δι' ἄλλο, τῆς τύχης ἕνεκα τῆς ἐξ ἐκείνων τῶν
ἱερῶν γεγενημένης. Πῶς δ' ἄν τις εὐσεβέστερος γένοιτο 19
ἐμοῦ, ὅστις ἀξιῶ πρῶτον μὲν κατὰ τὰ πάτρια θύειν,
ἔπειτα ἃ μᾶλλον ξυμφέρει τῇ πόλει, ἔτι δὲ ἃ ὁ δῆ-
μος ἐψηφίσατο καὶ δυνησόμεθα δαπανᾶν ἐκ τῶν προσ-
ιόντων χρημάτων; Σὺ δέ, ὦ Νικόμαχε, τούτων τἀ-
ναντία πεποίηκας, ἀναγράψας γὰρ πλείω τῶν προστα-
χθέντων αἴτιος γεγένησαι τοῦ τὰ προσιόντα χρήματα
εἰς ταῦτα μὲν ἀναλίσκεσθαι, ἐν δὲ ταῖς πατρίοις θυ-
σίαις ἐπιλείπειν. Αὐτίκα πέρυσιν ἱερὰ ἄθυτα τριῶν 20
ταλάντων γεγένηται τῶν ἐν ταῖς κύρβεσι γεγραμ-
μένων. Καὶ οὐχ οἷόν τε εἰπεῖν ὡς οὐχ ἱκανὰ εἴη ἃ
προσῆλθε τῇ πόλει· εἰ γὰρ οὗτος μὴ πλείω ἀνέγρα-
ψεν ἓξ ταλάντοις, εἴς τε τὰς θυσίας τὰς πατρίους
ἂν ἐξήρκεσε καὶ τρία τάλαντα ἂν περιεγένετο τῇ

πόλει. Περὶ δὲ τῶν εἰρημένων καὶ μάρτυρας ὑμῖν παρ-
έξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

21 Ἐνθυμεῖσθε τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι, ὅταν
μὲν κατὰ τὰς ξυγγραφὰς ποιῶμεν, ἅπαντα τὰ πάτρια
θύεται, ἐπειδὰν δὲ κατὰ τὰς στήλας ἃς οὗτος ἀνέ-
γραψε, πολλὰ τῶν ἱερῶν καταλύεται. Κἄπειθ' οὗτος
ὁ ἱερόσυλος περιτρέχει, λέγων ὡς εὐσέβειαν ἀλλ' οὐκ
εὐτέλειαν ἀνέγραψε· καὶ εἰ μὴ ταῦτα ὑμῖν ἀρέσκει,
ἐξαλείφειν κελεύει, καὶ ἐκ τούτων οἴεται πείσειν ὡς
οὐδὲν ἀδικεῖ· ὃς ἐν δυοῖν μὲν ἐτοῖν πλείω ἤδη τοῦ δέον-
τος δώδεκα ταλάντοις ἀνήλωσε, παρ' ἕκαστον δὲ τὸν
22 ἐνιαυτὸν ἐπεχείρησεν ἓξ ταλάντοις τὴν πόλιν ζημιῶσαι,
καὶ ταῦτα ὁρῶν αὐτὴν ἀποροῦσαν χρημάτων καὶ Λα-
κεδαιμονίους μὲν ἀπειλοῦντας, ὅταν μὴ ἀποπέμψωμεν
αὐτοῖς τὰ χρήματα, Βοιωτοὺς δὲ σῦλα ποιουμένους,
ὅτι οὐ δυνάμεθα δύο τάλαντα ἀποδοῦναι, τοὺς δὲ νεωσ-
οίκους καὶ τὰ τείχη περικαταρρέοντα, εἰδὼς δ' ὅτι ἡ
βουλὴ ἡ βουλεύουσα, ὅταν μὲν ἔχῃ ἱκανὰ χρήματα
εἰς διοίκησιν, οὐδὲν ἐξαμαρτάνει, ὅταν δ' εἰς ἀπορίαν
καταστῇ, ἀναγκάζεται εἰσαγγελίας δέχεσθαι καὶ δη-
μεύειν τὰ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ῥητόρων τοῖς τὰ πο-
23 νηρότατα λέγουσι πείθεσθαι. Χρὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, μὴ τοῖς βουλεύουσιν ἑκάστοτε ὀργίζεσθαι, ἀλ-
λὰ τοῖς εἰς τοιαύτας ἀπορίας καθιστᾶσι τὴν πόλιν.**
Προσέχουσι τὸν νοῦν οἱ βουλόμενοι τὰ κοινὰ κλέπτειν,
ὅπως Νικόμαχος ἀγωνιεῖται· οἷς ὑμεῖς, ἐὰν μὴ τοῦτον
τιμωρήσησθε, πολλὴν ἄδειαν ποιήσετε· ἐὰν δὲ καταψη-
φισάμενοι τῶν ἐσχάτων αὐτῷ τιμήσητε, τῇ αὐτῇ

ψήφῳ τούς τε ἄλλους βελτίους ποιήσετε καὶ παρὰ
τούτου δίκην εἰληφότες ἔσεσθε. Ἐπίστασθε δέ, ὦ ἄν- 24
δρες δικασταί, ὅτι παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ἔσται μὴ
τολμᾶν εἰς ὑμᾶς ἐξαμαρτάνειν, οὐχ ὅταν τοὺς ἀδυνά-
τους εἰπεῖν κολάζητε, ἀλλ' ὅταν παρὰ τῶν δυναμένων
λέγειν δίκην λαμβάνητε. Τίς οὖν τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπι-
τηδειότερος Νικομάχου δοῦναι δίκην; Τίς ἐλάττω τὴν
πόλιν ἀγαθὰ πεποίηκεν ἢ πλείω ἠδίκηκεν; Ὃς καὶ τῶν 25
ὁσίων καὶ τῶν ἱερῶν ἀναγραφεὺς γενόμενος εἰς ἀμφό-
τερα ταῦτα ἡμάρτηκεν. Ἀναμνήσθητε δὲ ὅτι πολλοὺς
ἤδη τῶν πολιτῶν ἐπὶ κλοπῇ χρημάτων ἀπεκτείνατε.
Καίτοι ἐκεῖνοι μὲν τοσοῦτον μόνον ὑμᾶς ἔβλαψαν ὅσον
ἐν τῷ παρόντι, οὗτοι δ' ἐπὶ τῇ τῶν νόμων ἀναγραφῇ
καὶ τῶν ἱερῶν δῶρα λαμβάνοντες εἰς ἅπαντα τὸν χρό-
νον τὴν πόλιν ζημιοῦσιν.

Διὰ τί δ' ἄν τις ἀποψηφίσαιτο τούτου; Πότερον ὡς 26
ἀνδρὸς ἀγαθοῦ πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ πολλαῖς μά-
χαις καὶ ναυμαχίαις παραγεγενημένου; Ἀλλ' ὅτε ὑμεῖς
ἐκινδυνεύετε ἐκπλέοντες, οὗτος αὐτοῦ μένων τοὺς Σό-
λωνος νόμους ἐλυμαίνετο. Ἀλλ' ὅτι χρήματα δεδαπά-
νηκε καὶ πολλὰς εἰσφορὰς εἰσενήνοχεν; Ἀλλ' οὐχ ὅπως
ὑμῖν τῶν αὐτοῦ τι ἐπέδωκεν, ἀλλὰ τῶν ὑμετέρων
πολλὰ ὑφῄρηται. Ἀλλὰ διὰ τοὺς προγόνους; ἤδη γάρ 27
τινες καὶ διὰ τοῦτο ξυγγνώμης ἔτυχον παρ' ὑμῶν.
Ἀλλὰ τούτῳ γε προσήκει διὰ μὲν αὐτὸν τεθνάναι,
διὰ δὲ τοὺς προγόνους πεπρᾶσθαι. Ἀλλ' ὡς, ἐὰν νῦν
αὐτοῦ φείσησθε, αὖθις ἀποδώσει τὰς χάριτας; Ὃς οὐδ'
ὧν πρότερον μετέλαβε παρ' ὑμῶν ἀγαθῶν μέμνηται.
Καίτοι ἀντὶ μὲν δούλου πολίτης γεγένηται, ἀντὶ δὲ
πτωχοῦ πλούσιος, ἀντὶ δὲ ὑπογραμματέως νομοθέτης.

28 Ἃ καὶ ὑμῶν ἔχοι ἄν τις κατηγορῆσαι, ὅτι οἱ μὲν πρό-
γονοι νομοθέτας ᾑροῦντο Σόλωνα καὶ Θεμιστοκλέα καὶ
Περικλέα, ἡγούμενοι τοιούτους ἔσεσθαι τοὺς νόμους
οἷοίπερ ἂν ὦσιν οἱ τιθέντες, ὑμεῖς δὲ Τισαμενὸν τὸν
Μηχανίωνος καὶ Νικόμαχον καὶ ἑτέρους ἀνθρώπους
ὑπογραμματέας· καὶ τὰς μὲν ἀρχὰς ὑπὸ τῶν τοιούτων
29 ἡγεῖσθε διαφθείρεσθαι, αὐτοὶ δὲ τούτοις πιστεύετε. Ὃ
δὲ πάντων δεινότατον ὑπογραμματεῦσαι μὲν οὐκ ἔξεστι
δὶς τὸν αὐτὸν τῇ ἀρχῇ τῇ αὐτῇ, περὶ δὲ τῶν μεγί-
στων τοὺς αὐτοὺς ἐᾶτε πολὺν χρόνον κυρίους εἶναι.
Καὶ τὸ τελευταῖον Νικόμαχον εἵλεσθε ἀναγράφειν τὰ
30 πάτρια, ᾧ κατὰ πατέρα τῆς πόλεως οὐ προσήκει· καὶ
ὃν ἔδει ὑπὲρ τοῦ δήμου κρίνεσθαι, οὗτος τὸν δῆμον
ξυγκαταλύσας φαίνεται. Νῦν τοίνυν ὑμῖν μεταμελη-
σάτω τῶν πεπραγμένων, καὶ μὴ ὑπὸ τούτων ἀεὶ κα-
κῶς πάσχοντες ἀνέχεσθε, μηδ' ἰδίᾳ μὲν ὀνειδίζετε τοῖς
ἀδικοῦσιν, ἐπειδὰν δ' ἐξῇ δίκην παρ' αὐτῶν λαμβάνειν,
ἀποψηφίζεσθε.

31 Καὶ περὶ μὲν τούτων ἱκανά μοι τὰ εἰρημένα· περὶ
δὲ τῶν ἐξαιτησομένων βραχέα πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν βού-
λομαι. Παρεσκευασμένοι τινές εἰσι καὶ τῶν φίλων καὶ
τῶν τὰ τῆς πόλεως πραττόντων δεῖσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ·
ὧν ἐγὼ ἡγοῦμαι ἐνίοις προσήκειν ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῖς πε-
πραγμένων ἀπολογεῖσθαι πολὺ μᾶλλον ἢ τοὺς ἀδικοῦν-
32 τας σώζειν προαιρεῖσθαι. Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι, ὦ
ἄνδρες δικασταί, εἰ τούτου μὲν ἑνὸς ὄντος καὶ οὐδὲν
ὑπὸ τῆς πόλεως ἠδικημένου οὐκ ἐπεχείρησαν δεῖσθαι
παύσασθαι εἰς ὑμᾶς ἐξαμαρτάνοντα. ὑμᾶς δὲ τοσού-
τους ὄντας καὶ ἠδικημένους ὑπὸ τούτου ζητήσουσι
33 πείθειν ὡς οὐ χρὴ δίκην παρ' αὐτοῦ λαμβάνειν. Χρὴ

τοίνυν, ὥσπερ αὐτοὺς τούτους ὁρᾶτε προθύμως σώζον-
τας τοὺς φίλους, οὕτω καὶ ὑμᾶς τοὺς ἐχθροὺς τιμω-
ρεῖσθαι, εὖ εἰδότας ὅτι τούτοις πρώτοις ἄνδρες ἀμεί-
νους δόξετε εἶναι, ἐπὰν παρὰ τῶν ἀδικούντων δίκην
λαμβάνητε. Ἐνθυμεῖσθε δὲ ὅτι οὔτε Νικόμαχος οὔτε
τῶν αἰτησομένων οὐδεὶς τοσαῦτα ἀγαθὰ πεποίηκε τὴν
πόλιν, ὅσα οὗτος ἠδίκηκεν, ὥστε πολὺ μᾶλλον ὑμῖν
προσήκει τιμωρεῖσθαι ἢ τούτοις βοηθεῖν. Εὖ δ' εἰδέναι 34
χρὴ τοὺς αὐτοὺς τούτους, ὅτι πολλὰ δεηθέντες τῶν
κατηγόρων ἡμᾶς μὲν οὐδαμῶς ἔπεισαν, τὴν δ' ὑμετέ-
ραν ψῆφον καταπειράσοντες εἰσεληλύθασιν εἰς τὸ δι-
καστήριον, καὶ ἐλπίζουσιν ὑμᾶς ἐξαπατήσαντες ἄδειαν
εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον λήψεσθαι τοῦ ποιεῖν ὅ τι ἂν
βούλωνται. Ἡμεῖς μὲν τοίνυν οὐκ ἠθελήσαμεν ὑπὸ τού- 35
των ἀξιούμενοι πεισθῆναι, τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο παρακα-
λοῦμεν ὑμᾶς, μὴ πρὸ τῆς κρίσεως μισοπονηρεῖν, ἀλλ'
ἐν τῇ κρίσει τιμωρεῖσθαι τοὺς τὴν ὑμετέραν νομοθεσίαν
ἀφανίζοντας· οὕτω γὰρ ἐννόμως διοικηθήσεται τὰ κατὰ
τὴν πολιτείαν ἅπαντα.

31.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΩΝΟΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΣ.

Ὤιμην μέν, ὦ βουλή, οὐκ ἄν ποτ' εἰς τοῦτο τόλ-
μης Φίλωνα ἀφικέσθαι, ὥστ' ἐθελῆσαι εἰς ὑμᾶς ἐλθεῖν
δοκιμασθησόμενον· ἐπειδὴ δ' οὐχ ἕν τι μόνον ἀλλὰ
πολλὰ τολμηρός ἐστιν, ἐγὼ δ' ὀμόσας εἰσῆλθον εἰς τὸ
βουλευτήριον τὰ βέλτιστα ξυμβουλεύσειν τῇ πόλει, 2
ἔνεστί τε ἐν τῷ ὅρκῳ ἀποφαίνειν εἴ τίς τινα οἶδε τῶν
λαχόντων ἀνεπιτήδειον ὄντα βουλεύειν, ἐγὼ τὴν κατὰ

τουτουὶ Φίλωνος ποιήσομαι κατηγορίαν, οὐ μέντοι γε
ἰδίαν ἔχθραν οὐδεμίαν μεταπορευόμενος, οὐδὲ τῷ δύνα-
σθαι καὶ εἰωθέναι λέγειν ἐν ὑμῖν ἐπαρθείς, ἀλλὰ τῷ
πλήθει τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοῦ πιστεύων καὶ τοῖς
3 ὅρκοις οἷς ὤμοσα ἐμμένειν ἀξιῶν. Γνώσεσθε μὲν οὖν
ὅτι οὐκ ἀπ' ἴσης παρασκευῆς ἐγώ τε τοῦτον ἐλέγξω
οἷός ἐστι καὶ οὗτος ἐπεχείρησε πονηρὸς εἶναι· ὅμως
εἴ τι ἐγὼ ἐλλείποιμι τῷ λόγῳ τῆς κατηγορίας, οὐκ
ἂν δίκαιος εἴη οὗτος διὰ τοῦτο ὠφεληθῆναι, ἀλλὰ
μᾶλλον, εἴ τι ἱκανῶς διδάξαιμι, ἐκ τούτων ἀποδοκι-
4 μασθῆναι. Ἐνδεῶς μὲν γὰρ διὰ τὴν ἀπειρίαν πάντων
τῶν τούτῳ πεπραγμένων, ἱκανῶς δὲ διὰ τὴν περὶ αὐ-
τὸν κακίαν εἰρηκὼς ἂν εἴην. Ἀξιῶ δὲ καὶ ὑμῶν οἵτι-
νες δυνατώτεροι ἐμοῦ εἰσι λέγειν, ἀποφῆναι μείζω ὄντα
αὐτοῦ τὰ ἁμαρτήματα καὶ ἐξ ὧν ἂν ἐγὼ ὑπολίπω-
μαι, πάλιν αὐτοὺς περὶ ὧν ἴσασι κατηγορῆσαι Φίλω-
νος· οὐ γὰρ ἐκ τῶν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένων δεῖ ὑμᾶς
5 περὶ αὐτοῦ ὁποῖός ἐστι σκέψασθαι. Ἐγὼ γὰρ οὐκ ἄλ-
λους τινάς φημι δίκαιον εἶναι βουλεύειν περὶ ἡμῶν,
ἢ τοὺς πρὸς τῷ εἶναι πολίτας καὶ ἐπιθυμοῦντας τού-
του. Τούτοις μὲν γὰρ μεγάλα τὰ διαφέροντά ἐστιν
εὖ τε πράττειν τὴν πόλιν τήνδε καὶ ἀνεπιτηδείως διὰ
τὸ ἀναγκαῖον σφίσιν αὐτοῖς ἡγεῖσθαι εἶναι μετέχειν
τὸ μέρος τῶν δεινῶν, ὥσπερ καὶ τῶν ἀγαθῶν μετέχου-
6 σιν· καὶ γὰρ οἱ φύσει μὲν πολῖταί εἰσι, γνώμῃ δὲ
χρῶνται ὡς πᾶσα γῆ πατρὶς αὐτοῖς ἐστιν ἐν ᾗ ἂν
τἀπιτήδεια ἔχωσιν, οὗτοι δῆλοί εἰσιν ὅτι παρέντες ἂν
τὸ τῆς πόλεως κοινὸν ἀγαθὸν ἐπὶ τὸ ἑαυτῶν ἴδιον κέρ-
δος ἔλθοιεν διὰ τὸ μὴ τὴν πόλιν ἀλλὰ τὴν οὐσίαν
7 πατρίδα ἑαυτοῖς ἡγεῖσθαι. Ἐγὼ τοίνυν ἀποφανῶ Φί-

λωνα τουτονὶ περὶ πλείονος ποιησάμενον τὴν ἰδίαν ἀσφά-
λειαν ἢ τὸν κοινὸν τῆς πόλεως κίνδυνον, καὶ ἡγη-
σάμενον κρεῖττον εἶναι αὐτὸν ἀκινδύνως τὸν βίον διάγειν
ἢ τὴν πόλιν σώζειν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις πολίταις κινδυ-
νεύοντα. Οὗτος γάρ, ὦ βουλή, ὅτε ἡ ξυμφορὰ τῇ πό- 8
λει ἦν (ἧς ἐγώ, καθ' ὅσον ἀναγκάζομαι, κατὰ τοσοῦτον
μέμνημαι), ἐκκεκηρυγμένος ἐκ τοῦ ἄστεος ὑπὸ τῶν
τριάκοντα μετὰ τοῦ ἄλλου πλήθους τῶν πολιτῶν τέως
μὲν ᾤκει ἐν ἀγρῷ, ἐπειδὴ δ' οἱ ἀπὸ Φυλῆς κατῆλθον
εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ οὐ μόνον οἱ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἀλλὰ
καὶ οἱ ἐκ τῆς ὑπερορίας, οἱ μὲν εἰς τὸ ἄστυ, οἱ δ' εἰς
τὸν Πειραιᾶ ξυνελέγοντο, καὶ καθ' ὅσον ἕκαστος οἷός
τ' ἦν, κατὰ τοσοῦτον ἐβοήθει τῇ πατρίδι, τἀναντία
ἅπασι τοῖς ἄλλοις πολίταις ἐποίησε· συσκευασάμενος 9
γὰρ τὰ ἑαυτοῦ ἐνθένδε εἰς τὴν ὑπερορίαν ἐξῴκησε, καὶ
ἐν Ὠρωπῷ μετοίκιον κατατιθεὶς ἐπὶ προστάτου ᾤκει,
βουληθεὶς παρ' ἐκείνοις μετοικεῖν μᾶλλον ἢ μεθ' ἡμῶν
πολίτης εἶναι. Οὐ τοίνυν οὐδ' ὥσπερ ἔνιοί τινες τῶν
πολιτῶν μετεβάλλοντο, ἐπειδὴ ἑώρων τοὺς ἀπὸ Φυλῆς
ἐν οἷς ἔπραττον εὐτυχοῦντας, οὐδὲ τούτων τι τῶν εὐ-
τυχημάτων ἠξίωσε μετασχεῖν, ἐπὶ κατειργασμένοις
μᾶλλον ἐλθεῖν βουλόμενος ἢ ξυγκατελθεῖν κατεργασά-
μενός τι τῶν τῇ κοινῇ πολιτείᾳ ξυμφερόντων· οὐδ' ἦλ-
θεν εἰς τὸν Πειραιᾶ, οὐδ' ἔστιν ὅπου ἑαυτὸν ὑμῖν τάξαι
παρέσχεν. Καίτοιγε ὅστις εὐτυχοῦντας ὁρῶν ὑμᾶς ἐτόλ- 10
μα προδιδόναι, τί ποτε ὧν μὴ βουλόμεθά τι πράτ-
τοντας ἐποίησεν ἄν; Ὅσοι μὲν τοίνυν διὰ ξυμφορὰς
ἰδίας οὐ μετέσχον τῶν τότε γενομένων τῇ πόλει κιν-
δύνων, ξυγγνώμης τινὸς ἄξιοί εἰσι τυχεῖν· οὐδενὶ γὰρ 11
οὐδὲν ἑκούσιον δυστύχημα γίγνεται. Ὅσοι δὲ γνώμῃ

τοῦτ' ἔπραξαν, οὐδεμιᾶς ξυγγνώμης ἄξιοί εἰσιν· οὐ
γὰρ διὰ δυστυχίαν ἀλλὰ δι' ἐπιβουλὴν ἐποίησαν αὐτό.
Καθέστηκε δέ τι ἔθος δίκαιον πᾶσιν ἀνθρώποις τῶν
αὐτῶν ἀδικημάτων μάλιστα ὀργίζεσθαι τοῖς μάλιστα
δυναμένοις μὴ ἀδικεῖν, τοῖς δὲ πένησιν ἢ ἀδυνάτοις τῷ
σώματι ξυγγνώμην ἔχειν διὰ τὸ ἡγεῖσθαι ἄκοντας
12 αὐτοὺς ἁμαρτάνειν. Οὗτος τοίνυν οὐδεμιᾶς ξυγγνώμης
ἄξιός ἐστι τυχεῖν· οὔτε γὰρ τῷ σώματι ἀδύνατος ἦν
ταλαιπωρεῖν, ὡς καὶ ὑμεῖς ὁρᾶτε οὔτε τῇ οὐσίᾳ ἄπο-
ρος λειτουργεῖν, ὡς ἐγὼ ἀποδείξω. Ὅστις οὖν ὅσον
δυνατὸς ἦν ὠφελεῖν, τοσοῦτον κακὸς ἦν, πῶς οὐκ ἂν
13 εἰκότως ὑπὸ πάντων ὑμῶν μισοῖτο; Ἀλλὰ μὴν οὐδ'
ἀπεχθήσεσθέ γε τῶν πολιτῶν οὐδενὶ τοῦτον ἀποδοκιμά-
σαντες, ὃς οὔτι τοὺς ἑτέρους ἀλλ' ἀμφοτέρους φανερός
ἐστι προδούς, ὥστε μήτε τοῖς ἐν τῷ ἄστει γενομένοις
φίλον προσήκειν εἶναι τοῦτον (οὐ γὰρ ἠξίωσεν ὡς αὐ-
τοὺς ἐλθεῖν κινδυνεύοντας), μήτε τοῖς τὸν Πειραιᾶ
καταλαβοῦσιν· οὐδὲ γὰρ τούτοις ἠθέλησε ξυγκατελθεῖν.
14 Εἰ μέντοι τι μέρος περίεστι τῶν πολιτῶν ὅ τι τῶν
αὐτῶν μετέσχε τούτῳ πραγμάτων, μετ' ἐκείνων, ἐάν
ποτε (ὃ μὴ γένοιτο) λάβωσι τὴν πόλιν, βουλεύειν
ἀξιούτω.

Ὡς οὖν ᾤκει τ' ἐν Ὠρωπῷ ἐπὶ προστάτου καὶ ἐκέ-
κτητο ἱκανὴν οὐσίαν καὶ οὔτ' ἐν τῷ Πειραιεῖ οὔτ' ἐν
τῷ ἄστει ἔθετο τὰ ὅπλα, ἵν' εἰδῆτε ὅτι ταῦτα πρῶτον
ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν μαρτύρων.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

15 Ὑπολείπεται τοίνυν αὐτῷ λέγειν ὡς τῷ μὲν σώματι
δι' ἀσθένειάν τινα γενομένην ἀδύνατος κατέστη βοηθῆ-

σαι εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἀπὸ δὲ τῶν ὑπαρχόντων ἐπαγ-
γειλάμενος αὐτὸς ἢ χρήματ' εἰσενεγκεῖν εἰς τὸ πλῆθος
τὸ ὑμέτερον ἢ ὁπλίσαι τινὰς τῶν ἑαυτοῦ δημοτῶν,
ὥσπερ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν πολιτῶν αὐτοὶ οὐ δυνά-
μενοι λειτουργεῖν τοῖς σώμασιν. Ἵν' οὖν μὴ ἐγγένηται 16
αὐτῷ ψευσαμένῳ ἐξαπατῆσαι, καὶ περὶ τούτων ἤδη σα-
φῶς ὑμῖν ἀποδείξω, ἐπειδὴ ὕστερον οὐκ ἐξέσται μοι
παρελθόντι ἐνθάδ' ἐλέγχειν αὐτόν.... Καί μοι κάλει
αὐτὸν Διότιμον Ἀχαρνέα καὶ τοὺς αἱρεθέντας μετ'
αὐτοῦ τοὺς δημότας ὁπλίσαι ἀπὸ τῶν εἰσενεχθέντων
χρημάτων.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΩΝ ΑΙΡΕΘΕΝΤΩΝ ΜΕΤΑ ΔΙΟΤΙΜΟΥ.

Οὗτος τοίνυν οὐχ ὅπως ὠφελήσει τὴν πόλιν ἐν τοι- 17
ούτῳ καιρῷ καὶ τοιαύτῃ καταστάσει διενοήθη, ἀλλ' ὅπως
τι κερδανεῖ ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ξυμφορῶν παρεσκευά-
σατο· ὁρμώμενος γὰρ ἐξ Ὠρωποῦ, τοτὲ μὲν αὐτὸς μό-
νος, τοτὲ δ' ἑτέροις ἡγούμενος οἷς τὰ ὑμέτερα δυστυ-
χήματα εὐτυχήματα ἐγεγόνει, περιιὼν κατὰ τοὺς 18
ἀγροὺς καὶ ἐντυγχάνων τῶν πολιτῶν τοῖς πρεσβυτά-
τοις, οἳ κατέμειναν ἐν τοῖς δήμοις ὀλίγα μὲν τῶν ἐπι-
τηδείων ἔχοντες, ἀναγκαῖα δέ, εὖνοι μὲν ὄντες τῷ
πλήθει, ἀδύνατοι δ' ὑπὸ τῆς ἡλικίας βοηθεῖν, τούτους
ἀφῃρεῖτο τὰ ὑπάρχοντα, περὶ πλείονος ποιούμενος αὐ-
τὸς μικρὰ κερδαίνειν ἢ ἐκείνους μηδὲν ἀδικεῖν· οἳ νῦν
αὐτῷ δι' αὐτὸ τοῦτο οὐχ οἷοί τέ εἰσιν ἐπεξελθεῖν ἅπαν-
τες, δι' ὅπερ καὶ τότε ἀδύνατοι τῇ πόλει βοηθεῖν ἦσαν.
Οὐ μέντοι τοῦτόν γε χρὴ διὰ τὴν ἐκείνων ἀδυναμίαν 19
δὶς ὠφεληθῆναι, τότε τ' ἀφελόμενον ἃ εἶχον, νῦν τε
δοκιμασθέντα ὑφ' ὑμῶν· ἀλλὰ κἂν ὁστισοῦν παραγένη-

ται τῶν ἀδικηθέντων, μέγα αὐτὸ ἡγήσασθε εἶναι καὶ
τοῦτον ὑπερμισήσατε, ὅστις ἐτόλμησεν, οἷς ἕτεροι δι-
δόναι παρ' ἑαυτῶν τι προῃροῦντο διὰ τὴν ἀπορίαν οἰκτεί-
ραντες αὐτούς, τούτων ἀφαιρεῖσθαι τὰ ὑπάρχοντα.
Κάλει μοι τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

20 Οὐ τοίνυν ἔγωγ' οἶδα ὅ τι ὑμᾶς διαφερόντως δεῖ
γιγνώσκειν περὶ αὐτοῦ ἢ οἱ οἰκεῖοι γιγνώσκουσι· τοι-
αῦτα γάρ ἐστιν, ὥστ' εἰ καὶ μηδὲν αὐτῷ ἄλλο ἡμάρ-
τητο, διὰ μόνα ταῦτα ἱκανὸν εἶναι ἀποδοκιμασθῆναι.
Οἷα μὲν οὖν ζῶσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ κατηγόρει, παρήσω·
ἐξ ὧν δὲ τελευτῶσα τὸν βίον διεπράξατο τεκμαιρομέ-
νοις ῥᾴδιόν ἐστιν ὑμῖν γνῶναι ὁποῖός τις ἦν περὶ αὐ-
21 τήν. Ἐκείνη γὰρ τούτῳ μὲν ἠπίστησεν ἀποθανοῦσαν
ἑαυτὴν ἐπιτρέψαι, Ἀντιφάνει δ' οὐδὲν προσήκουσα πι-
στεύσασα ἔδωκεν εἰς τὴν ἑαυτῆς ταφὴν τρεῖς μνᾶς
ἀργυρίου, παραλιποῦσα τοῦτον υἱὸν ὄντα ἑαυτῆς. Ἆρα
δῆλον ὅτι εὖ ᾔδειν αὐτὸν οὐδὲ διὰ τὸ προσήκειν αὐτῇ
22 τὰ δέοντα ἂν ποιήσαντα; Καίτοι εἰ μήτηρ, ἣ πέφυκε
καὶ ἀδικουμένη ὑπὸ τῶν ἑαυτῆς παίδων μάλιστα ἀνέ-
χεσθαι καὶ σμίκρ' ὠφελουμένη μεγάλα ἔχειν ἡγεῖσθαι
διὰ τὸ εὐνοίᾳ μᾶλλον ἢ ἐλέγχῳ τὰ γιγνόμενα δοκι-
μάζειν, ἐνόμιζε τοῦτον κἂν ἀπὸ τεθνεώσης ἀφαιρεῖν
23 ἑαυτῆς, τί χρὴ ὑμᾶς περὶ αὐτοῦ διανοηθῆναι; Ὅστις
γὰρ περὶ τοὺς ἑαυτοῦ ἀναγκαίους τοιαῦτα ἁμαρτάνει
ἁμαρτήματα, τί ἂν περί γε τοὺς ἀλλοτρίους ποιή-
σειεν; Ὡς οὖν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ ἐστιν, ἀκούσατε αὐ-
τοῦ τοῦ λαβόντος τἀργύριον καὶ θάψαντος αὐτήν.

ΜΑΡΤΥΣ.

Τί οὖν διανοηθέντες ὑμεῖς τοῦτον δοκιμάσετε; Πό- 24
τερον ὡς οὐχ ἡμαρτηκότα; Ἀλλὰ τὰ μέγιστα περὶ
τὴν πατρίδα ἠδίκηκεν. Ἀλλ' ὡς ἔσται βελτίων; Τοι-
γάρτοι πρότερον βελτίων γενόμενος περὶ τὴν πόλιν
ὕστερον βουλεύειν ἀξιούτω, φανερόν τι ἀγαθὸν ὥσπερ
τότε κακὸν ποιήσας. Σωφρονέστερον γάρ ἐστιν ὕστερον 25
πᾶσι τῶν ἔργων τὰς χάριτας ἀποδιδόναι. Δεινὸν γὰρ
ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, εἰ ἐξ ὧν μὲν ἤδη ἡμάρτηκε μηδέ-
ποτε τιμωρηθήσεται, ἐξ ὧν δὲ μέλλει εὖ ποιήσειν ἤδη
τιμήσεται. Ἀλλ' ἆρα ἵνα βελτίους ὦσιν οἱ πολῖται
ὁρῶντες ἅπαντας ὁμοίως τιμωμένους, διὰ τοῦτο δοκι-
μαστέος ἐστίν; Ἀλλὰ κίνδυνος καὶ τοὺς χρηστούς,
ἐὰν αἰσθάνωνται ὁμοίως τοὺς πονηροὺς τιμωμένους,
παύσεσθαι τῶν χρηστῶν ἐπιτηδευμάτων, τῶν αὐτῶν
ἡγουμένους εἶναι τούς τε κακοὺς τιμᾶν καὶ τῶν ἀγα-
θῶν ἀμνημονεῖν. Ἄξιον δὲ καὶ τόδε ἐνθυμηθῆναι, ὅτι 26
εἰ μέν τις φρούριόν τι προὔδωκεν ἢ ναῦν ἢ στρατό-
πεδον, ἐν ᾧ μέρος τι ἐτύγχανε τῶν πολιτῶν ὄν,
ταῖς ἐσχάταις ἂν ζημίαις ἐζημιοῦτο, οὗτος δὲ προδοὺς
ὅλην τὴν πόλιν οὐχ ὅπως τιμωρηθήσεται (ἀλλὰ καὶ
ὅπως τιμήσεται) παρασκευάζεται. Καίτοι δίκαιός γ'
ἂν ἦν ὅστις φανερῶς ὥσπερ οὗτος προὔδωκε τὴν ἐλευ-
θερίαν, οὐ περὶ τοῦ βουλεύειν ἀλλὰ περὶ τοῦ δου-
λεύειν καὶ τῆς μεγίστης τιμωρίας ἀγωνίζεσθαι.

Ἀκούω δ' αὐτὸν λέγειν ὡς, εἰ ἦν ἀδίκημα τὸ μὴ 27
παραγενέσθαι ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, νόμος ἂν ἔκειτο
περὶ αὐτοῦ διαρρήδην, ὥσπερ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀδι-
κημάτων. Οὐ γὰρ οἴεται ὑμᾶς γνώσεσθαι ὅτι διὰ τὸ

μέγεθος τοῦ ἀδικήματος οὐδεὶς περὶ αὐτοῦ ἐγράφη
νόμος. Τίς γὰρ ἄν ποτε ῥήτωρ ἐνεθυμήθη ἢ νομοθέτης
ἤλπισεν ἁμαρτήσεσθαί τινα τῶν πολιτῶν τοσαύτην
28 ἁμαρτίαν; Οὐ γὰρ δήπου, εἰ μέν τις λίποι τὴν τά-
ξιν μὴ αὐτῆς τῆς πόλεως ἐν κινδύνῳ οὔσης ἀλλ' ἑτέ-
ρους εἰς τοῦτο καθιστάσης, ἐτέθη νόμος ὡς μεγάλα
ἀδικοῦντος, εἰ δέ τις αὐτῆς τῆς πόλεως ἐν κινδύνῳ
οὔσης λίποι τὴν πόλιν αὐτήν, οὐκ ἂν ἄρα ἐτέθη. Ἢ
σφόδρα γ' ἄν, εἴ τις ᾠήθη τινὰ τῶν πολιτῶν ἁμαρ-
29 τήσεσθαί τι τοιοῦτόν ποτε. Τίς δ' οὐκ ἂν εἰκότως
ἐπιτιμήσειεν ὑμῖν, εἰ τοὺς μετοίκους μέν, ὅτι οὐ κατὰ
τὸ προσῆκον ἑαυτοῖς ἐβοήθησαν τῷ δήμῳ, ἐτιμήσατε
ἀξίως τῆς πόλεως, τοῦτον δέ, ὅτι παρὰ τὸ προσῆκον
ἑαυτῷ προὔδωκε τὴν πόλιν, μὴ κολάσετε, εἰ μὴ ἄλλῳ
30 τινὶ μείζονι, τῇ γε παρούσῃ ἀτιμίᾳ; Ἀναμνήσθητε δὲ
δι' ὅ τι ποτὲ τοὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς γενομένους περὶ
τὴν πόλιν τιμᾶτε καὶ τοὺς κακοὺς ἀτιμάζετε. Εἰσήχθη
γὰρ ἀμφότερα ταῦτα οὐ τῶν γεγενημένων μᾶλλόν τι
ἕνεκα ἢ τῶν γενησομένων, ἵν' ἀγαθοὶ προθυμῶνται
γίγνεσθαι ἐκ παρασκευῆς, κακοὶ δὲ μηδὲ ἐξ ἑνὸς τρό-
31 που ἐπιχειρῶσιν. Ἔτι δ' ἐνθυμήθητε ποίων ἂν ὑμῖν
δοκεῖ οὗτος ὅρκων φροντίσαι, ὃς ἔργῳ τοὺς πατρῴους
θεοὺς προὔδωκεν, ἢ πῶς ἂν χρηστόν τι βουλεῦσαι
περὶ τῆς πολιτείας, ὃς οὐδ' ἐλευθερῶσαι τὴν πατρίδα
ἐβουλήθη, ἢ ποῖ' ἂν ἀπόρρητα τηρῆσαι, ὃς οὐδὲ τὰ
προειρημένα ποιῆσαι ἠξίωσε. Πῶς δ' εἰκός ἐστι τοῦτον,
ὃς οὐδὲ τελευταῖος ἐπὶ τοὺς κινδύνους ἦλθε, πρότερον
τῶν κατεργασαμένων καὶ οὕτω συντιμηθῆναι; Σχέτλιον
δ' ἂν εἴη, εἰ οὗτος μὲν ἅπαντας τοὺς πολίτας περὶ
οὐδενὸς ἡγήσατο, ὑμεῖς δὲ τοῦτον ἕνα ὄντα μὴ ἀποδο-

κιμάσαιτε. Ὁρῶ δέ τινας, οἳ νῦν μὲν τούτῳ παρα- 32
σκευάζονται βοηθεῖν καὶ δεῖσθαι ὑμῶν, ἐπειδὴ ἐμὲ οὐκ
ἠδύναντο πεῖσαι· τότε δέ, ὅτε οἱ κίνδυνοι μὲν ὑμῖν
καὶ οἱ μέγιστοι ἀγῶνες ἦσαν, τὰ δ' ἆθλα αὐτὴ ἡ πο-
λιτεία ἔκειτο, καὶ ἔδει οὐ μόνον περὶ τοῦ βουλεύειν
ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἐλευθερίας βουλεύεσθαι, τότε οὐκ
ἐδέοντο αὐτοῦ βοηθῆσαι καὶ ὑμῖν καὶ κοινῇ τῇ πόλει,
καὶ μὴ προδοῦναι μήτε τὴν πατρίδα μήτε τὴν βουλήν,
ἧς νῦν ἀξιοῖ τυχεῖν οὐ μετὸν αὐτῷ, ἄλλων γε κατερ-
γασαμένων. Μόνος δή, ὦ βουλή, δικαίως οὐδ' ἂν 33
ἀγανακτοίη μὴ τυχών· οὐ γὰρ ὑμεῖς νῦν αὐτὸν ἀτι-
μάζετε, ἀλλ' αὐτὸς αὑτὸν τότε ἀπεστέρησεν, ὅτε οὐκ
ἠξίωσεν, ὥσπερ νῦν προθύμως κληρωσόμενος ἦλθε, καὶ
τότε διαμαχούμενος περὶ αὐτῆς καταστῆναι μεθ' ὑμῶν.
Ἱκανά μοι νομίζω εἰρῆσθαι, καίτοι πολλά γε παρα- 34
λιπών· ἀλλὰ πιστεύω ὑμᾶς καὶ ἄνευ τούτων αὐτοὺς
τὰ ξυμφέροντα τῇ πόλει γνώσεσθαι. Οὐ γὰρ ἄλλοις
τισὶν ὑμᾶς δεῖ περὶ τῶν ἀξίων ὄντων βουλεύειν τεκμη-
ρίοις χρῆσθαι ἢ ὑμῖν αὐτοῖς, ὁποῖοί τινες ὄντες αὐτοὶ
περὶ τὴν πόλιν ἐδοκιμάσθητε. Ἔστι γὰρ τὰ τούτου
ἐπιτηδεύματα κοινὰ παραδείγματα καὶ πάσης δημο-
κρατίας ἀλλότρια.

22.

ΚΑΤΑ ΔΙΟΓΕΙΤΟΝΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΕΩΣ.

Διόδοτος, εἷς τῶν μετὰ Θρασύλου καταλεγέντων ἐν τῷ Πελο-
ποννησιακῷ πολέμῳ, μέλλων ἐκπλεῖν εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπὶ Γλαυ-

κίππου ἄρχοντος, ἔχων νήπια παιδία, διαθήκας ἐποιήσατο, καταλιπὼν αὐτοῖς ἐπίτροπον τὸν ἑαυτοῦ μὲν ἀδελφόν, Διογείτονα, τῶν δὲ παιδίων θεῖόν τε καὶ πάππον ἀπὸ μητρός. Αὐτὸς μὲν οὖν ἐν Ἐφέσῳ μαχόμενος ἀποθνήσκει· Διογείτων δὲ πᾶσαν τὴν οὐσίαν τῶν ὀρφανῶν διαχειρισάμενος καὶ ἐκ πολλῶν πάνυ χρημάτων οὐδὲν ἀποδείξας, αὐτὸς ἔτι περιὼν κατηγορεῖται πρὸς ἑνὸς τῶν μειρακίων δοκιμασθέντος κακῆς ἐπιτροπῆς. Λέγει δὲ κατ᾽ αὐτοῦ τὴν δίκην ὁ τῆς ἐκείνου μὲν θυγατριδῆς, τῶν δὲ μειρακίων ἀδελφῆς ἀνήρ.

1 Εἰ μὲν μὴ μεγάλα ἦν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰ δια-
φέροντα, οὐκ ἄν ποτε εἰς ὑμᾶς εἰσελθεῖν τούτους εἴα-
σα, νομίζων αἴσχιστον εἶναι πρὸς τοὺς οἰκείους διαφέ-
ρεσθαι, εἰδώς τε ὅτι οὐ μόνον οἱ ἀδικοῦντες χείρους
ὑμῖν εἶναι δοκοῦσιν, ἀλλὰ καὶ οἵτινες ἂν ἔλαττον ὑπὸ
τῶν προσηκόντων ἔχοντες ἀνέχεσθαι μὴ δύνωνται· ἐπει-
δὴ μέντοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, πολλῶν χρημάτων ἀπε-
στέρηνται καὶ πολλὰ καὶ δεινὰ πεπονθότες ὑφ᾽ ὧν
ἥκιστ᾽ ἐχρῆν, ἐπ᾽ ἐμὲ κηδεστὴν ὄντα κατέφυγον, ἀνάγκη
2 μοι γεγένηται εἰπεῖν ὑπὲρ αὐτῶν. Ἔχω δὲ τούτων μὲν
ἀδελφήν, Διογείτονος δὲ θυγατριδῆν, καὶ πολλὰ δεη-
θεὶς ἀμφοτέρων τὸ μὲν πρῶτον ἔπεισα αὐτοὺς τοῖς φί-
λοις ἐπιτρέψαι δίαιταν, περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὰ τού-
των πράγματα μηδένα τῶν ἄλλων εἰδέναι· ἐπεὶ δ᾽ ὁ
Διογείτων ἃ φανερῶς ἔχων ἐξηλέγχετο, περὶ τούτων
οὐδενὶ τῶν αὑτοῦ φίλων ἐτόλμα πείθεσθαι, ἀλλ᾽ ἐβου-
λήθη καὶ φεύγειν δίκας καὶ μὴ οὔσας διώκειν καὶ ὑπο-
μεῖναι τοὺς ἐσχάτους κινδύνους μᾶλλον ἢ τὰ δίκαια
ποιήσας ἀπηλλάχθαι τῶν πρὸς τούτους ἐγκλημάτων,
3 ὑμῶν δέομαι, ἐὰν μὲν ἀποδείξω οὕτως αἰσχρῶς αὐτοὺς
ἐπιτετροπευμένους ὑπὸ τοῦ πάππου ὡς οὐδεὶς πώποτε

ὑπὸ τῶν οὐδὲν προσηκόντων ἐν τῇ πόλει, βοηθεῖν αὐτοῖς τὰ δίκαια, εἰ δὲ μή, τούτῳ μὲν ἅπαντα πιστεύειν, ἡμᾶς δ᾽ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι. Ἐξ ἀρχῆς δ᾽ ὑμᾶς περὶ αὐτῶν διδάξαι πειράσομαι.

Ἀδελφοὶ ἦσαν, ὦ ἄνδρες δικασταί, Διόδοτος καὶ 4
Διογείτων ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι, καὶ τὴν μὲν
ἀφανῆ οὐσίαν ἐνείμαντο, τῆς δὲ φανερᾶς ἐκοινώνουν.
Ἐργασαμένου δὲ Διοδότου κατ᾽ ἐμπορίαν πολλὰ χρή-
ματα πείθει αὐτὸν λαβεῖν Διογείτων τὴν ἑαυτοῦ θυγα-
τέρα, ἥπερ ἦν αὐτῷ μόνη· καὶ γίγνονται αὐτῷ δύο
υἱεῖ καὶ θυγάτηρ. Χρόνῳ δ᾽ ὕστερον καταλεγεὶς Διόδο- 5
τος μετὰ Θρασύλου τοῦ ἐπὶ τῶν ὁπλιτῶν, καλέσας
τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἀδελφιδῆν οὖσαν, καὶ τὸν ἐκείνης
μὲν πατέρα, αὑτοῦ δὲ κηδεστὴν καὶ ἀδελφὸν ὁμοπά-
τριον, πάππον δὲ τῶν παιδίων καὶ θεῖον, ἡγούμενος
διὰ ταύτας τὰς ἀνάγκας οὐδενὶ μᾶλλον προσήκειν δι-
καίῳ περὶ τοὺς αὑτοῦ παῖδας ἐπιτρόπῳ γενέσθαι, δια-
θήκην αὐτῷ δίδωσι καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου πα-
ρακαταθήκην· ναυτικὰ δ᾽ ἐπέδειξεν ἐκδεδομένα ἑπτὰ 6
τάλαντα καὶ τετταράκοντα μνᾶς ...., δισχιλίας δὲ
ὀφειλομένας ἐν Χερρονήσῳ. Ἐπέσκηψε δέ, ἐάν τι πάθῃ,
τάλαντον μὲν ἐπιδοῦναι τῇ γυναικὶ καὶ τὰ ἐν τῷ δω-
ματίῳ δοῦναι, τάλαντον δὲ τῇ θυγατρί. Κατέλιπε δὲ
καὶ εἴκοσι μνᾶς τῇ γυναικὶ καὶ τριάκοντα στατῆρας
Κυζικηνούς. Ταῦτα δὲ πράξας καὶ οἴκοι ἀντίγραφα 7
καταλιπὼν ᾤχετο στρατευσόμενος μετὰ Θρασύλου. Ἀπο-
θανόντος δ᾽ ἐκείνου ἐν Ἐφέσῳ Διογείτων τὴν μὲν θυγα-
τέρα ἔκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός, καὶ τὰ γράμ-
ματα λαμβάνει ἃ κατέλιπε σεσημασμένα, φάσκων τὰ
ναυτικὰ χρήματα δεῖν ἐκ τούτων τῶν γραμματείων

8 κομίσασθαι. Ἐπεὶ δὲ τῷ χρόνῳ ἐδήλωσε τὸν θάνατον
αὐτοῖς καὶ ἐποίησαν τὰ νομιζόμενα, τὸν μὲν πρῶτον
ἐνιαυτὸν ἐν Πειραιεῖ ἐδιῃτῶντο· ἅπαντα γὰρ αὐτοῦ κατ-
ελέλειπτο τἀπιτήδεια· ἐκείνων δ' ἐπιλιπόντων τοὺς μὲν
παῖδας εἰς ἄστυ ἀναπέμπει, τὴν δὲ μητέρα αὐτῶν
ἐκδίδωσιν ἐπιδοὺς πεντακισχιλίας δραχμάς, χιλίαις
9 ἔλαττον ὧν ὁ ἀνὴρ αὐτῇ ἔδωκεν. Ὀγδόῳ δ' ἔτει δο-
κιμασθέντος μετὰ ταῦτα τοῦ πρεσβυτέρου τοῖν μειρα-
κίοιν, καλέσας αὐτοὺς εἶπε Διογείτων ὅτι καταλίποι
αὐτοῖς ὁ πατὴρ εἴκοσι μνᾶς ἀργυρίου καὶ τριάκοντα
στατῆρας. „Ἐγὼ οὖν πολλὰ τῶν ἐμαυτοῦ δεδαπάνηκα
εἰς τὴν ὑμετέραν τροφήν. Καὶ ἕως μὲν εἶχον, οὐδέν
μοι διέφερε· νυνὶ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπόρως διάκειμαι. Σὺ
οὖν, ἐπειδὴ δεδοκίμασαι καὶ ἀνὴρ γεγένησαι, σκόπει
10 αὐτὸς ἤδη ὁπόθεν ἕξεις τἀπιτήδεια." Ταῦτ' ἀκούσαν-
τες ἐκπεπληγμένοι καὶ δακρύοντες ᾤχοντο πρὸς τὴν
μητέρα, καὶ παραλαβόντες ἐκείνην ἧκον πρὸς ἐμέ,
οἰκτρῶς ὑπὸ τοῦ πάθους διακείμενοι καὶ ἀθλίως ἐκπε-
πτωκότες, κλάοντες καὶ παρακαλοῦντές με μὴ περιιδεῖν
αὐτοὺς ἀποστερηθέντας τῶν πατρῴων μηδ' εἰς πτωχείαν
καταστάντας, ὑβρισμένους ὑφ' ὧν ἥκιστ' ἐχρῆν, ἀλλὰ
βοηθῆσαι καὶ τῆς ἀδελφῆς ἕνεκα καὶ σφῶν αὐτῶν.
11 Πολὺ ἂν εἴη ἔργον λέγειν, ὅσον πένθος ἐν τῇ ἐμῇ
οἰκίᾳ ἦν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ. Τελευτῶσα δ' ἡ μήτηρ
αὐτῶν ἠντεβόλει με καὶ ἱκέτευε ξυναγαγεῖν αὐτῆς τὸν
πατέρα καὶ τοὺς φίλους, εἰποῦσα ὅτι, εἰ καὶ πρότερον
μὴ εἴθισται λέγειν ἐν ἀνδράσι, τὸ μέγεθος αὐτὴν ἀναγ-
κάσει τῶν ξυμφορῶν περὶ τῶν σφετέρων κακῶν δη-
12 λῶσαι πάντα πρὸς ἡμᾶς. Ἐλθὼν δ' ἐγὼ ἠγανάκτουν
μὲν πρὸς Ἡγήμονα τὸν ἔχοντα τὴν τούτου θυγατέρα,

λόγους δ' ἐποιούμην πρὸς τοὺς ἄλλους ἐπιτηδείους,
ἠξίουν δὲ τοῦτον εἰς ἔλεγχον ἰέναι περὶ τῶν πραγμά-
των. Διογείτων δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελε, τελευ-
τῶν δ' ὑπὸ τῶν φίλων ἠναγκάσθη. Ἐπειδὴ δὲ ξυνήλ-
θομεν, ἤρετο αὐτὸν ἡ γυνή, τίνα ποτὲ ψυχὴν ἔχων
ἀξιοῖ περὶ τῶν παίδων τοιαύτῃ γνώμῃ χρῆσθαι, „ἀδελ-
φὸς μὲν ὢν τοῦ πατρὸς αὐτῶν, πατὴρ δ' ἐμός, θεῖος
δ' αὐτοῖς καὶ πάππος. Καὶ εἰ μηδένα ἀνθρώπων ᾐσχύ- 13
νου, τοὺς θεοὺς ἐχρῆν σε" φησί „δεδιέναι, ὃς ἔλαβες
μέν, ὅτ' ἐκεῖνος ἐξέπλει, πέντε τάλαντα παρ' αὐτοῦ
παρακαταθήκην. Καὶ περὶ τούτων ἐγὼ θέλω τοὺς παῖ-
δας παραστησαμένη καὶ τούτους καὶ τοὺς ὕστερον
ἐμαυτῇ γενομένους ὀμόσαι ὅπου ἂν αὐτὸς λέγῃς. Καί-
τοι οὐχ οὕτως ἐγώ εἰμι ἀθλία, οὐδ' οὕτω περὶ πολλοῦ
ποιοῦμαι χρήματα, ὥστ' ἐπιορκήσασα κατὰ τῶν παί-
δων τῶν ἐμαυτῆς τὸν βίον ἐκλιπεῖν, ἀδίκως δ' ἀφε-
λέσθαι τὴν τοῦ πατρὸς οὐσίαν." Ἔτι τοίνυν ἐξήλεγ- 14
χεν αὐτὸν ἑπτὰ τάλαντα κεκομισμένον ναυτικὰ καὶ
τετρακισχιλίας δραχμάς, καὶ τούτων τὰ γράμματα
ἀπέδειξεν· ἐν γὰρ τῇ ἐξοικίσει, ὅτ' ἐκ Κολλυτοῦ ἐξῳ-
κίζετο εἰς τὴν Φαίδρου οἰκίαν, τοὺς παῖδας ἐπιτυχόν-
τας ἐκβεβλημένῳ τῳ βιβλίῳ ἐνεγκεῖν πρὸς ταύτην.
Ἀπέφηνε δ' αὐτὸν ἑκατὸν μνᾶς κεκομισμένον ἐγγείους 15
ἐπὶ τόκῳ δεδανεισμένας, καὶ ἑτέρας δισχιλίας δραχμὰς
καὶ ἔπιπλα πολλοῦ ἄξια· φοιτᾶν δὲ καὶ σῖτον αὐτοῖς
ἐκ Χερρονήσου καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν. „Ἔπειτα σὺ
ἐτόλμησας" ἔφη „εἰπεῖν, ἔχων τοσαῦτα χρήματα,
ὡς δισχιλίας δραχμὰς ὁ τούτων πατὴρ κατέλιπε καὶ
τριάκοντα στατῆρας, ἅπερ ἐμοὶ καταλειφθέντα ἐκείνου
τελευτήσαντος ἐγώ σοι ἔδωκα, καὶ ἐκβαλεῖν τούτους 16

ἠξίωκας θυγατριδοῦς ὄντας ἐκ τῆς οἰκίας τῆς αὐτῶν
ἐν τριβωνίοις, ἀνυποδήτους, οὐ μετ' ἀκολούθου, οὐ μετὰ
στρωμάτων, οὐ μεθ' ἱματίων, οὐ μετὰ τῶν ἐπίπλων
ἃ ὁ πατὴρ αὐτοῖς κατέλιπεν, οὐδὲ μετὰ τῶν παρακα-
17 ταθηκῶν ἃς ἐκεῖνος παρὰ σοὶ κατέθετο. Καὶ νῦν τοὺς
μὲν ἐκ τῆς μητρυιᾶς τῆς ἐμῆς παιδεύεις ἐν πολλοῖς
χρήμασιν εὐδαίμονας ὄντας· καὶ ταῦτα μὲν καλῶς
ποιεῖς· τοὺς δ' ἐμοὺς ἀδικεῖς, οὓς ἀτίμως ἐκ τῆς οἰκίας
ἐκβαλὼν ἀντὶ πλουσίων πτωχοὺς ἀποδεῖξαι προθυμεῖ.
Καὶ ἐπὶ τοιούτοις ἔργοις οὔτε τοὺς θεοὺς φοβεῖ, οὔτε
ἐμὲ τὴν σὴν θυγατέρα τὴν ξυνειδυῖαν αἰσχύνει, οὔτε
τοῦ ἀδελφοῦ μέμνησαι, ἀλλὰ πάντας ἡμᾶς περὶ ἐλάτ-
18 τονος ποιεῖ χρημάτων." Τότε μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, πολλῶν καὶ δεινῶν ὑπὸ τῆς γυναικὸς ῥηθέν-
των οὕτω διετέθημεν πάντες οἱ παρόντες ὑπὸ τῶν τούτῳ
πεπραγμένων καὶ τῶν λόγων τῶν ἐκείνης, ὁρῶντες μὲν
τοὺς παῖδας, οἷα ἦσαν πεπονθότες, ἀναμιμνησκόμενοι
δὲ τοῦ ἀποθανόντος, ὡς ἀνάξιον τῆς οὐσίας τὸν ἐπί-
τροπον κατέλιπεν, ἐνθυμούμενοι δὲ ὡς χαλεπὸν ἐξευ-
ρεῖν ὅτῳ χρὴ περὶ τῶν ἑαυτοῦ πιστεῦσαί τινα, ὥστε,
ὦ ἄνδρες δικασταί, μηδένα τῶν παρόντων δύνασθαι
φθέγξασθαι, ἀλλὰ καὶ δακρύοντας μηδὲν ἧττον τῶν
πεπονθότων ἀπιόντας οἴχεσθαι σιωπῇ.

Πρῶτον μὲν οὖν τούτων ἀνάβητέ μοι μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

19 Ἀξιῶ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τῷ λογισμῷ προσ-
έχειν τὸν νοῦν, ἵνα τοὺς μὲν νεανίσκους διὰ τὸ μέγε-
θος τῶν ξυμφορῶν ἐλεήσητε, τοῦτον δ' ἅπασι τοῖς πο-
λίταις ἄξιον ὀργῆς ἡγήσησθε. Εἰς τοσαύτην γὰρ ὑποψίαν

Διογείτων πάντας ἀνθρώπους εἰς ἀλλήλους καθίστησιν,
ὥστε μήτε ζῶντας μήτ' ἀποθνήσκοντας μηδὲν μᾶλλον
τοῖς οἰκειοτάτοις ἢ τοῖς ἐχθίστοις πιστεύειν· ὃς ἐτόλμησε 20
τὰ μὲν ἔξαρνος γενέσθαι, τὰ δὲ τελευτῶν ὁμολογήσας
ἔχειν, εἰς δύο παῖδας καὶ ἀδελφὴν λῆμμα καὶ ἀνά-
λωμα ἐν ὀκτὼ ἔτεσιν ἑπτὰ τάλαντα ἀργυρίου καὶ ἑπτα-
κισχιλίας δραχμὰς ἀποδεῖξαι. Καὶ εἰς τοῦτ' ἦλθεν
ἀναισχυντίας, ὥστε οὐκ ἔχων ὅποι τρέψειε τὰ χρή-
ματα, εἰς ὄψον μὲν δυοῖν παιδίοιν καὶ ἀδελφῇ πέντε
ὀβολοὺς τῆς ἡμέρας ἐλογίζετο, εἰς ὑποδήματα δὲ καὶ
εἰς γναφεῖον καὶ εἰς κουρεῖον οὐκ ἦν αὐτῷ κατὰ μῆνα
οὐδὲ κατ' ἐνιαυτὸν γεγραμμένα, ξυλλήβδην δὲ παντὸς
τοῦ χρόνου πλεῖν ἢ τάλαντον ἀργυρίου. Εἰς δὲ τὸ μνῆ- 21
μα τοῦ πατρὸς οὐκ ἀναλώσας πέντε καὶ εἴκοσι μνᾶς
ἐκ πεντακισχιλίων δραχμῶν, τὸ μὲν ἥμισυ αὑτῷ τίθη-
σι, τὸ δὲ τούτοις λελόγισται. Εἰς Διονύσια τοίνυν, ὦ
ἄνδρες δικασταί, (οὐκ ἄτοπον γάρ μοι δοκεῖ καὶ περὶ
τούτου μνησθῆναι) ἑκκαίδεκα δραχμῶν ἀπέφαινεν ἐωνη-
μένον ἀρνίον, καὶ τούτων τὰς ὀκτὼ δραχμὰς ἐλογίζετο
τοῖς παισίν· ἐφ' ᾧ ἡμεῖς οὐχ ἥκιστα ὠργίσθημεν. Οὕ-
τως, ὦ ἄνδρες, ἐν ταῖς μεγάλαις ζημίαις ἐνίοτε οὐχ
ἧττον τα μικρὰ λυπεῖ τοὺς ἀδικουμένους· λίαν γὰρ
φανερὰν τὴν πονηρίαν τῶν ἀδικούντων ἐπιδείκνυσιν. Εἰς 22
τοίνυν τὰς ἄλλας ἑορτὰς καὶ θυσίας ἐλογίσατο αὐτοῖς
πλεῖν ἢ τετρακισχιλίας δραχμὰς ἀνηλωμένας, ἕτερά
τε παμπληθῆ, ἃ πρὸς τὸ κεφάλαιον ξυνελογίζετο,
ὥσπερ διὰ τοῦτο ἐπίτροπος τῶν παιδίων καταλειφθείς,
ἵνα γράμματα αὐτοῖς ἀντὶ χρημάτων ἀποδείξειε καὶ
πενεστάτους ἀντὶ πλουσίων ἀποφήνειε, καὶ ἵνα, εἰ μέν
τις αὐτοῖς πατρικὸς ἐχθρὸς ἦν, ἐκείνου μὲν ἐπιλάθων-

ται, τῷ δ', ἐπεὶ τῶν πατρῴων εἰσὶν ἀπεστερημένοι, πο-
23 λεμῶσιν. Καίτοι εἰ ἐβούλετο δίκαιος εἶναι περὶ τοὺς
παῖδας, ἐξῆν αὐτῷ κατὰ τοὺς νόμους, οἳ κεῖνται περὶ
τῶν ὀρφανῶν καὶ τοῖς ἀδυνάτοις τῶν ἐπιτρόπων καὶ
τοῖς δυναμένοις, μισθῶσαι τὸν οἶκον ἀπηλλαγμένος
πολλῶν πραγμάτων, ἢ γῆν πριάμενος ἐκ τῶν προσιόν-
των τοὺς παῖδας τρέφειν· καὶ ὁπότερον τούτων ἐποίη-
σεν, οὐδενὸς ἂν ἧττον Ἀθηναίων πλούσιοι ἦσαν. Νῦν δέ
μοι δοκεῖ οὐδεπώποτε διανοηθῆναι ὡς φανερὰν καταστή-
σων τὴν οὐσίαν, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ἕξων τὰ τούτων, ἡγού-
μενος δεῖν τὴν αὑτοῦ πονηρίαν κληρονόμον εἶναι τῶν
24 τοῦ τεθνεῶτος χρημάτων. Ὃ δὲ πάντων δεινότατον, ὦ
δικασταί· οὗτος γὰρ ξυντριηραρχῶν Ἀλέξιδι τῷ Ἀριστο-
δίκου, φάσκων δυοῖν δεούσας πεντήκοντα μνᾶς ἐκείνῳ
ξυμβαλέσθαι, τὸ ἥμισυ τούτων αὐτοῖς ὀρφανοῖς οὖσι
λελόγισται, οὓς ἡ πόλις οὐ μόνον παῖδας ὄντας ἀτε-
λεῖς ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὰν δοκιμασθῶσιν ἐνιαυ-
τὸν ἀφῆκεν ἁπασῶν τῶν λειτουργιῶν. Οὗτος δὲ πάπ-
πος ὢν παρὰ τοὺς νόμους τῆς ἑαυτοῦ τριηραρχίας παρὰ
25 τῶν αὑτοῦ θυγατριδῶν τὸ ἥμισυ πράττεται. Καὶ ἀπο-
πέμψας εἰς τὸν Ἀδρίαν ὁλκάδα δυοῖν ταλάντοιν, ὅτε
μὲν ἀπέστελλεν, ἔλεγε πρὸς τὴν μητέρα αὐτῶν ὅτι
τῶν παίδων ὁ κίνδυνος εἴη, ἐπεὶ δ' ἐσώθη καὶ ἐδιπλα-
σίασεν, αὑτοῦ τὴν ἐμπορίαν ἔφασκεν εἶναι. Καίτοι εἰ
μὲν τὰς ζημίας τούτων ἀποδείξει, τὰ δὲ σωθέντα τῶν
χρημάτων αὐτὸς ἕξει, ὅποι μὲν ἀνήλωται τὰ χρήματα,
οὐ χαλεπῶς εἰς τὸν λόγον ἐγγράψει, ῥᾳδίως δ' ἐκ τῶν
26 ἀλλοτρίων αὐτὸς πλουτήσει. Καθ' ἕκαστον μὲν οὖν, ὦ
δικασταί, πολὺ ἂν εἴη ἔργον πρὸς ὑμᾶς λογίζεσθαι·
ἐπειδὴ δὲ μόλις παρ' αὐτοῦ παρέλαβον τὰ γράμματα,

μάρτυρας ἔχων ἠρώτων Ἀριστόδικον τὸν ἀδελφὸν τὸν
Ἀλέξιδος (αὐτὸς γὰρ ἐτύγχανε τετελευτηκώς), εἰ ὁ λό-
γος αὐτῷ εἴη τῆς τριηραρχίας· ὁ δ' ἔφασκεν εἶναι, καὶ
ἐλθόντες οἴκαδε εὕρομεν Διογείτονα τέτταρας καὶ εἴκοσι
μνᾶς ἐκείνῳ ξυμβεβλημένον εἰς τὴν τριηραρχίαν. Οὗ- 27
τος δ' ἐπέδειξε δυοῖν δεούσας πεντήκοντα μνᾶς ἀνηλω-
κέναι, ὥστε τούτοις λελογίσθαι ὅσονπερ ὅλον τὸ ἀνά-
λωμα αὐτῷ γεγένηται. Καίτοι τί αὐτὸν οἴεσθε πεποιη-
κέναι περὶ ὧν αὐτῷ οὐδεὶς ξύνοιδεν ἀλλ' αὐτὸς μόνος
διεχείριζεν, ὃς ἃ δι' ἑτέρων ἐπράχθη καὶ οὐ χαλεπὸν
ἦν περὶ τούτων πυθέσθαι, ἐτόλμησε ψευσάμενος τέτ-
ταρσι καὶ εἴκοσι μναῖς τοὺς αὑτοῦ θυγατριδοῦς ζημιῶ-
σαι; Καί μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τῶν μὲν μαρτύρων ἀκηκόατε, ὦ δικασταί· ἐγὼ δ' 28
ὅσα τελευτῶν ὡμολόγησεν αὐτὸς ἔχειν χρήματα, ἑπτὰ
τάλαντα καὶ τετταράκοντα μνᾶς, ἐκ τούτων αὐτῶν
λογιοῦμαι, πρόσοδον μὲν οὐδεμίαν ἀποφαίνων, ἀπὸ δὲ
τῶν ὑπαρχόντων ἀναλίσκων, καὶ θήσω ὅσου οὐδεὶς πώ-
ποτε ἐν τῇ πόλει, εἰς δύο παῖδας καὶ ἀδελφὴν καὶ
παιδαγωγὸν καὶ θεράπαιναν χιλίας δραχμὰς ἑκάστου
ἐνιαυτοῦ, μικρῷ ἔλαττον ἢ τρεῖς δραχμὰς τῆς ἡμέρας.
Ἐν ὀκτὼ αὗται ἔτεσι γίγνονται ὀκτακισχίλιαι δραχμαί, 29
καὶ ἀποδείκνυνται ἓξ τάλαντα περιόντα τῶν ἑπτὰ τα-
λάντων καὶ εἴκοσι μναῖ [τῶν τετταράκοντα μνῶν]. Οὐ
γὰρ ἂν δύναιτο ἀποδεῖξαι οὔθ' ὑπὸ τῶν λῃστῶν ἀπο-
λωλεκὼς οὔτε ζημίαν εἰληφὼς οὔτε χρήσταις ἀποδε-
δωκώς . . . .

33.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἔστι δή τις αὐτῷ πανηγυρικὸς λόγος, ἐν ᾧ πείθει τοὺς Ἕλληνας ἀγομένης Ὀλυμπίασι τῆς πανηγύρεως, ἐκβάλλειν Διονύσιον τὸν τύραννον τῆς ἀρχῆς καὶ Σικελίαν ἐλευθερῶσαι, ἄρξασθαί τε τῆς ἔχθρας αὐτίκα μάλα διαρπάσαντας τὴν τοῦ τυράννου σκηνὴν χρυσῷ τε καὶ πορφύρᾳ καὶ ἄλλῳ πλούτῳ πολλῷ κεκοσμημένην. Ἔπεμψε γὰρ θεωροὺς εἰς τὴν πανήγυριν ὁ Διονύσιος ἄγοντας θυσίαν τῷ θεῷ, μεγαλοπρεπής τε καταγωγὴ τῶν θεωρῶν ἐγίγνετο ἐν τῷ τεμένει καὶ πολυτελής, ἵνα θαυμασθείη μᾶλλον ὁ τύραννος ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος. Ταύτην λαβὼν τὴν ὑπόθεσιν τοιαύτην πεποίηται τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου.

Ἄλλων τε πολλῶν καὶ καλῶν ἔργων ἕνεκα, ὦ ἄν-
δρες, ἄξιον Ἡρακλέους μεμνῆσθαι, καὶ ὅτι τόνδε τὸν
ἀγῶνα πρῶτος ξυνήγειρε δι' εὔνοιαν τῆς Ἑλλάδος. Ἐν
μὲν γὰρ τῷ τέως χρόνῳ ἀλλοτρίως αἱ πόλεις πρὸς ἀλ-
2 λήλας διέκειντο· ἐπειδὴ δ' ἐκεῖνος τοὺς τυράννους ἔπαυσε
καὶ τοὺς ὑβρίζοντας ἐκόλασεν, ἀγῶνα μὲν σωμάτων
ἐποίησε, φιλοτιμίαν δὲ πλούτου, γνώμης δ' ἐπίδειξιν ἐν
τῷ καλλίστῳ τῆς Ἑλλάδος, ἵνα τούτων ἁπάντων ἕνεκα
εἰς τὸ αὐτὸ ξυνέλθωμεν, τὰ μὲν ὀψόμενοι, τὰ δ' ἀκου-
σόμενοι· ἡγήσατο γὰρ τὸν ἐνθάδε ξύλλογον ἀρχὴν γε-
νήσεσθαι τοῖς Ἕλλησι τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλίας.
3 Ἐκεῖνος μὲν οὖν ταῦθ' ὑφηγήσατο, ἐγὼ δ' ἥκω οὐ μι-
κρολογησόμενος οὐδὲ περὶ ὀνομάτων μαχούμενος. Ἡγοῦ-
μαι γὰρ ταῦτα μὲν ἔργα εἶναι σοφιστῶν λίαν ἀχρή-
στων καὶ σφόδρα βίου δεομένων, ἀνδρὸς δ' ἀγαθοῦ καὶ

πολίτου πολλοῦ ἀξίου περὶ τῶν μεγίστων ξυμβουλεύειν,
ὁρῶν οὕτως αἰσχρῶς διακειμένην τὴν Ἑλλάδα, καὶ
πολλὰ μὲν αὐτῆς ὄντα ὑπὸ τῷ βαρβάρῳ, πολλὰς δὲ
πόλεις ὑπὸ τυράννων ἀναστάτους γεγενημένας. Καὶ 4
ταῦτα εἰ μὲν δι' ἀσθένειαν ἐπάσχομεν, στέργειν ἂν ἦν
ἀνάγκη τὴν τύχην· ἐπειδὴ δὲ διὰ στάσιν καὶ τὴν πρὸς
ἀλλήλους φιλονικίαν, πῶς οὐκ ἄξιον τῶν μὲν παύσα-
σθαι, τὰ δὲ κωλῦσαι, εἰδότας ὅτι φιλονικεῖν μέν ἐστι
τῶν εὖ πραττόντων, γνῶναι δὲ τὰ βέλτιστα τῶν κακῶς;
ὁρῶμεν γὰρ τοὺς κινδύνους καὶ μεγάλους καὶ πανταχό- 5
θεν περιεστηκότας· ἐπίστασθε δὲ ὅτι ἡ μὲν ἀρχὴ
τῶν κρατούντων τῆς θαλάττης, τῶν δὲ χρημάτων βα-
σιλεὺς ταμίας, τὰ δὲ τῶν Ἑλλήνων σώματα τῶν δα-
πανᾶσθαι δυναμένων, ναῦς δὲ πολλὰς μὲν αὐτὸς κέ-
κτηται, πολλὰς δ' ὁ τύραννος τῆς Σικελίας. Ὥστ' ἄξιον 6
τὸν μὲν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον καταθέσθαι, τῇ δ'
αὐτῇ γνώμῃ χρωμένους τῆς σωτηρίας ἀντέχεσθαι, καὶ
περὶ μὲν τῶν παρεληλυθότων αἰσχύνεσθαι, περὶ δὲ τῶν
μελλόντων ἔσεσθαι δεδιέναι, καὶ τοὺς προγόνους μι-
μεῖσθαι, οἳ τοὺς μὲν βαρβάρους ἐποίησαν τῆς ἀλλο-
τρίας ἐπιθυμοῦντας τῆς σφετέρας αὐτῶν ἐστερῆσθαι,
τοὺς δὲ τυράννους ἐξελάσαντες κοινὴν ἅπασι τὴν ἐλευ-
θερίαν κατέστησαν. Θαυμάζω δὲ Λακεδαιμονίους πάν- 7
των μάλιστα, τίνι ποτὲ γνώμῃ χρώμενοι καομένην τὴν
Ἑλλάδα περιορῶσιν, ἡγεμόνες ὄντες τῶν Ἑλλήνων οὐκ
ἀδίκως καὶ διὰ τὴν ἔμφυτον ἀρετὴν καὶ διὰ τὴν τῶν
πρὸς τὸν πόλεμον ἐπιστήμην, μόνοι δ' οἰκοῦντες ἀπόρ-
θητοι καὶ ἀτείχιστοι καὶ ἀστασίαστοι καὶ ἀήττητοι καὶ
τρόποις ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς χρώμενοι. Ὧν ἕνεκα ἐλπὶς
ἀθάνατον τὴν ἐλευθερίαν αὐτοὺς κεκτῆσθαι, καὶ ἐν τοῖς

παρεληλυθόσι κινδύνοις σωτῆρας γενομένους τῆς Ἑλλά-
8 δος περὶ τῶν μελλόντων προορᾶσθαι. Οὐ τοίνυν ὁ ἐπιὼν
καιρὸς τοῦ παρόντος βελτίων· οὐ γὰρ ἀλλοτρίας δεῖ
τὰς τῶν ἀπολωλότων ξυμφορὰς νομίζειν ἀλλ' οἰκείας,
οὐδ' ἀναμεῖναι, ἕως ἂν ἐπ' αὐτοὺς ἡμᾶς αἱ δυνάμεις
ἀμφοτέρων ἔλθωσιν, ἀλλ' ἕως ἔτι ἔξεστι, τὴν τούτων
9 ὕβριν κολάσαι. Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἐνορῴη ἐν τῷ πρὸς
ἀλλήλους πολέμῳ μεγάλους αὐτοὺς γεγενημένους; Ὧν
οὐ μόνον αἰσχρῶν ὄντων ἀλλὰ καὶ δεινῶν, τοῖς μὲν
μεγάλα ἡμαρτηκόσιν ἐξουσία γεγένηται τῶν πεπραγ-
μένων, τοῖς δ' Ἕλλησιν οὐδεμία αὐτῶν τιμωρία.....

34.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΚΑΤΑΛΥΣΑΙ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΟΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ ΑΘΗΝΗΣΙΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Τοῦ δήμου κατελθόντος ἐκ Πειραιῶς καὶ ψηφισαμένου διαλύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν ἄστει καὶ μηδενὸς τῶν γεγενημένων μνησικακεῖν, δέους δὲ ὄντος μὴ πάλιν τὸ πλῆθος εἰς τοὺς εὐπόρους ὑβρίζῃ τὴν ἀρχαίαν ἐξουσίαν κεκομισμένον, καὶ πολλῶν ὑπὲρ τούτου γιγνομένων λογων, Φορμίσιός τις τῶν συγκατελθόντων μετὰ τοῦ δήμου γνώμην εἰσηγήσατο, τοὺς μὲν φεύγοντας κατιέναι, τὴν δὲ πολιτείαν μὴ πᾶσιν ἀλλὰ τοῖς γῆν ἔχουσι παραδοῦναι, βουλομένων ταῦτα γενέσθαι καὶ Λακεδαιμονίων. Ἔμελλον δὲ τοῦ ψηφίσματος τούτου κυρωθέντος πεντακισχίλιοι σχεδὸν Ἀθηναίων ἀπελαθήσεσθαι τῶν κοινῶν. Ἵνα δὴ μὴ τοῦτο γένοιτο, γράφει τὸν λόγον τόνδε ὁ Λυσίας τῶν ἐπισήμων τινὶ καὶ πολιτευομένων.

Ὅτ' ἐνομίζομεν, ὦ Ἀθηναῖοι, τὰς γεγενημένας ξυμ-
φορὰς ἱκανὰ μνημεῖα τῇ πόλει καταλελεῖφθαι, ὥστε
μηδ' ἂν τοὺς ἐπιγιγνομένους ἑτέρας πολιτείας ἐπιθυ-
μεῖν, τότε δὴ οὗτοι τοὺς κακῶς πεπονθότας καὶ ἀμ-
φοτέρων πεπειραμένους ἐξαπατῆσαι ζητοῦσι τοῖς αὐτοῖς
ψηφίσμασιν οἷσπερ καὶ πρότερον δὶς ἤδη. Καὶ τούτων 2
μὲν οὐ θαυμάζω, ὑμῶν δὲ τῶν ἀκροωμένων, ὅτι πάν-
των ἐστὲ ἐπιλησμονέστατοι ἢ πάσχειν ἑτοιμότατοι κα-
κῶς ὑπὸ τοιούτων ἀνδρῶν, οἳ τῇ μὲν τύχῃ τῶν ἐκ
Πειραιῶς πραγμάτων μετέσχον, τῇ δὲ γνώμῃ τῶν ἐξ
ἄστεος. Καίτοι τί ἔδει φεύγοντας κατελθεῖν, εἰ χει-
ροτονοῦντες ὑμᾶς αὐτοὺς καταδουλώσεσθε; Ἐγὼ μὲν 3
οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, (οὔτε πλούτῳ) οὔτε γένει ἀπελαυνό-
μενος, ἀλλ' ἀμφότερα τῶν ἀντιλεγόντων πρότερος ὤν,
ἡγοῦμαι ταύτην μόνην σωτηρίαν εἶναι τῇ πόλει, ἅπα-
σιν Ἀθηναίοις τῆς πολιτείας μετεῖναι, ἐπεὶ ὅτε καὶ
τὰ τείχη καὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ χρήματα καὶ ξυμμά-
χους ἐκεκτήμεθα, οὐχ ὅπως Ἀθηναίων τινὰ ἀπώσομεν
διενοούμεθα, ἀλλὰ καὶ Εὐβοεῦσιν ἐπιγαμίαν ἐποιού-
μεθα· νῦν δὲ καὶ τοὺς ὑπάρχοντας πολίτας ἀπελῶ-
μεν; Οὐκ ἐάν ἔμοιγε πίθησθε, οὐδὲ μετὰ τῶν τειχῶν 4
καὶ ταῦτα ἡμῶν αὐτῶν περιαιρησόμεθα ὁπλίτας πολ-
λοὺς καὶ ἱππέας καὶ τοξότας. ὧν ὑμεῖς ἀντεχόμενοι
βεβαιότερον δημοκρατήσεσθε, τῶν δ' ἐχθρῶν πλέον ἐπι-
κρατήσετε, ὠφελιμώτεροι δὲ τοῖς ξυμμάχοις ἔσεσθε.
Ἐπίστασθε γὰρ κἀν ταῖς ἐφ' ἡμῶν ὀλιγαρχίαις γεγε-
νημέναις οὐ τοὺς γῆν κεκτημένους σχόντας τὴν πόλιν,
ἀλλὰ καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀποθανόντας, πολλοὺς
δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐκπεσόντας, οὓς ὁ δῆμος καταγαγὼν 5
ὑμῖν μὲν τὴν ὑμετέραν ἀπέδωκεν, αὐτὸς δὲ ταύτης

οὐκ ἐτόλμησε μετασχεῖν. Ὥστε, ἐὰν ἔμοιγε πίθησθε,
οὐ τοὺς εὐεργέτας, καθὸ δύνασθε, τῆς πατρίδος ἀπο-
στερήσετε, οὐδὲ τοὺς λόγους πιστοτέρους τῶν ἔργων
οὐδὲ τὰ μέλλοντα τῶν γεγενημένων νομιεῖτε, ἄλλως
τε καὶ μεμνημένοι τῶν περὶ τῆς ὀλιγαρχίας μαχομέ-
νων, οἳ τῷ μὲν λόγῳ τῷ δήμῳ πολεμοῦσι, τῷ δ' ἔργῳ
τῶν ὑμετέρων ἐπιθυμοῦσιν· ἅπερ κτήσονται, ὅταν ὑμᾶς
6 ἐρήμους ξυμμάχων λάβωσιν. Εἶτα τοιούτων ὑμῖν ὑπαρ-
χόντων ἐρωτῶσι τίς ἔσται σωτηρία τῇ πόλει, εἰ μὴ
ποιήσομεν ἃ Λακεδαιμόνιοι κελεύουσιν; Ἐγὼ δὲ τούτους
εἰπεῖν ἀξιῶ τί τῷ πλήθει περιγενήσεται, εἰ ποιήσο-
μεν ἃ ἐκεῖνοι προστάττουσιν; Εἰ δὲ μή, πολὺ κάλ-
λιον μαχομένους ἀποθνήσκειν ἢ φανερῶς ἡμῶν αὐτῶν
7 θάνατον καταψηφίσασθαι. Ἡγοῦμαι γάρ, ἐὰν μὲν πεί-
θω, ἀμφοτέροις κοινὸν εἶναι κίνδυνον. Ὁρῶ δ' Ἀργείους
καὶ Μαντινέας τὴν αὐτὴν ἔχοντας γνώμην τὴν αὐτῶν
οἰκοῦντας, τοὺς μὲν ὁμόρους ὄντας Λακεδαιμονίοις, τοὺς
δ' ἐγγὺς οἰκοῦντας, καὶ τοὺς μὲν οὐδὲν ἡμῶν πλείους,
8 τοὺς δ' οὐδὲ τρισχιλίους ὄντας. Ἴσασι γὰρ ὅτι, κἂν
πολλάκις εἰς τὴν τούτων ἐμβάλλωσι, πολλάκις αὐτοῖς
ἀπαντήσονται ὅπλα λαβόντες, ὥστ' οὐ καλὸς ὁ κίνδυ-
νος αὐτοῖς δοκεῖ εἶναι, ἐὰν μὲν νικήσωσι, τούτους οὐ
καταδουλώσεσθαί γε, ἐὰν δὲ ἡττηθῶσι, σφᾶς αὐτοὺς
τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν ἀποστερῆσαι· ὅσῳ δ' ἂν ἄμει-
νον πράττωσι, τοσούτῳ (ἧττον) ἐπιθυμοῦσι κινδυνεύειν.
9 Εἴχομεν δέ, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ ἡμεῖς ταύτην τὴν γνώ-
μην, ὅτε τῶν Ἑλλήνων ἤρχομεν, καὶ ἐδοκοῦμεν καλῶς
βουλεύεσθαι περιορῶντες μὲν τὴν χώραν τεμνομένην,
οὐ νομίζοντες δὲ χρῆναι περὶ αὐτῆς διαμάχεσθαι· ἄξιον
γὰρ ἦν ὀλίγων ἀμελοῦντας πολλῶν ἀγαθῶν φείσασθαι.

Νῦν δέ, ἐπεὶ ἐκείνων μὲν ἁπάντων μάχῃ ἐστερήμεθα,
ἡ δὲ πατρὶς ἡμῖν λέλειπται, ἴσμεν ὅτι ὁ κίνδυνος οὗ-
τος μόνος ἔχει τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας. Ἀλλὰ γὰρ 10
χρὴ ἀναμνησθέντας ὅτι ἤδη καὶ ἑτέροις ἀδικουμένοις
βοηθήσαντες ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ πολλὰ τρόπαια τῶν πο-
λεμίων ἐστήσαμεν, ἄνδρας ἀγαθοὺς περὶ τῆς πατρίδος
καὶ ἡμῶν αὐτῶν γίγνεσθαι, πιστεύοντας μὲν τοῖς θεοῖς
καὶ ἐλπίζοντας τὸ δίκαιον μετὰ τῶν ἀδικουμένων ἔσε-
σθαι. Δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, ὦ Ἀθηναῖοι, εἰ, ὅτε μὲν 11
ἐφεύγομεν, ἐμαχόμεθα Λακεδαιμονίοις, ἵνα κατέλθω-
μεν, κατελθόντες δὲ φευξόμεθα, ἵνα μὴ μαχώμεθα.
Οὔκουν αἰσχρὸν εἰ εἰς τοῦτο κακίας ἥξομεν, ὥστε οἱ
μὲν πρόγονοι καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων ἐλευθερίας Ἑλ-
λήνων διεκινδύνευον, ὑμεῖς δὲ οὐδὲ ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας
αὐτῶν τολμᾶτε πολεμεῖν; . . . .

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΑ.

I. ΠΡΟΣ ΑΙΣΧΙΝΗΝ ΤΟΝ ΣΩΚΡΑΤΙΚΟΝ ΧΡΕΩΣ.

1. Οὐκ ἂν ποτ' ᾠήθην, ὦ ἄνδρες δικασταί, Αἰσχί-
νην τολμῆσαι οὕτως αἰσχρὰν δίκην δικάσασθαι, νομίζω
δ' οὐκ ἂν ῥᾳδίως αὐτὸν ἑτέραν ταύτην συκοφαντωδε-
στέραν ἐξευρεῖν. Οὗτος γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὀφεί-
λων ἀργύριον ἐπὶ τρισὶ δραχμαῖς Σωσινόμῳ τῷ τραπε-
ζίτῃ καὶ Ἀριστογείτονι προσελθὼν πρὸς ἐμὲ ἐδεῖτο μὴ
περιιδεῖν αὐτὸν διὰ τοὺς τόκους ἐκ τῶν ὄντων ἐκπε-
2 σόντα. „Κατασκευάζομαι δ'" ἔφη „τέχνην μυρεψικήν·
ἀφορμῆς δὲ δέομαι, καὶ οἴσω δέ σοι ἐννέ' ὀβολοὺς τῆς
μνᾶς τόκους." Πεισθεὶς δ' ὑπ' αὐτοῦ τοιαῦτα λέγον-
τος καὶ ἅμα οἰόμενος τουτονὶ Σωκράτους γεγονότα
μαθητὴν καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς πολλοὺς καὶ
σεμνοὺς λέγοντα λόγους οὐκ ἄν ποτε ἐπιχειρῆσαι οὐδὲ
τολμῆσαι ἅπερ οἱ πονηρότατοι καὶ ἀδικώτατοι ἄνθρωποι
ἐπιχειροῦσι πράττειν . . . .
3 Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ εἰς ἐμὲ μόνον
τοιοῦτός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἅπαντας
τοὺς αὐτῷ κεχρημένους. Οὐχ οἱ μὲν κάπηλοι οἱ ἐγ-
γὺς οἰκοῦντες, παρ' ὧν προδόσεις λαμβάνων οὐκ ἀπο-
δίδωσι, δικάζονται αὐτῷ συγκλήσαντες τὰ καπηλεῖα,
οἱ δὲ γείτονες οὕτως ὑπ' αὐτοῦ δεινὰ πάσχουσιν ὥστ'

ἐκλιπόντες τὰς αὑτῶν οἰκίας ἑτέρας πόρρω μισθοῦνται;
Ὅσους δ' ἐράνους συνείλεκται, τὰς μὲν ὑπολοίπους 4
φορὰς οὐ κατατίθησιν, ἀλλὰ περὶ τοῦτον τὸν κάπηλον
ὡς περὶ στήλην περιφθείρονται. Τοσοῦτοι δὲ ἐπὶ τὴν
οἰκίαν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἀπαιτήσοντες τὰ ὀφειλόμενα
ἔρχονται, ὥστ' οἴεσθαι τοὺς παριόντας ἐπ' ἐκφορὰν
αὐτοὺς ἥκειν τοῦ τεθνεῶτος. Οὕτω δ' οἱ ἐν τῷ Πειραιεῖ
διάκεινται, ὥστε πολὺ ἀσφαλέστερον εἶναι δοκεῖν εἰς
τὸν Ἀδρίαν πλεῖν ἢ τούτῳ ξυμβάλλειν· πολὺ γὰρ μᾶλ- 5
λον ἃ ἂν δανείσηται αὑτοῦ νομίζει εἶναι ἢ ἃ ὁ πατὴρ
αὐτῷ κατέλιπεν. Ἀλλὰ γὰρ οὐ τὴν οὐσίαν κέκτηται
Ἑρμαίου μυροπώλου, τὴν γυναῖκα διαφθείρας ἑβδο-
μήκοντα ἔτη γεγονυῖαν; Ἧς ἐρᾶν προσποιησάμενος οὕ-
τω διέθηκεν, ὥστε τὸν μὲν ἄνδρα αὐτῆς καὶ τοὺς
υἱοὺς πρωχοὺς ἐποίησεν, αὐτὸν δὲ ἀντὶ καπήλου μυ-
ροπώλην ἀπέδειξεν. Οὕτως ἐρωτικῶς τὸ κόριον μετε-
χειρίζετο, τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἀπολαύων, ἧς ῥᾷον τοὺς
ὀδόντας ἀριθμῆσαι ἢ τῆς χειρὸς τοὺς δακτύλους. Καί
μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ὁ μὲν οὖν βίος τοῦ σοφιστοῦ τοιοῦτος. Athen. 13. p. 611. D.

II. ΚΑΤ' ΑΙΣΧΙΝΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΗΜΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ.

2. Ἐπειδὴ τοίνυν τοὺς Χύτρους ὁ Δημάρατος ἑάλω προδιδούς. Harpocr. v. Χύτροι.

III. ΠΡΟΣ ΑΙΣΧΙΝΗΝ ΒΛΑΒΗΣ.

3. Οὗτος ἐμοὶ βλάβης δεδίκασται. Bekk. Anecd. p. 132, 23.

IV. ΠΡΟΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΝ ΠΕΡΙ ΟΙΚΙΑΣ.

4. Ἐκπλεύσαντες γὰρ κοινῇ Ἀξίοχος καὶ Ἀλκιβιάδης εἰς Ἑλλήσποντον ἔγημαν ἐν Ἀβύδῳ δύ' ὄντε Μεδοντιάδα τὴν Ἀβυδηνὴν καὶ ξυνῳκείτην. Ἔπειτα αὐτοῖν γίγνεται θυγάτηρ, ἣν οὐκ ἐφάτην δύνασθαι γνῶναι ὁποτέρου εἴη. Ἐπεὶ δ' ἦν ἀνδρὸς ὡραία, ξυνεκοιμῶντο καὶ ταύτῃ, καὶ εἰ μὲν χρῷτο καὶ ἔχοι Ἀλκιβιάδης, Ἀξιόχου ἔφασκεν εἶναι θυγατέρα. εἰ δ' Ἀξίοχος, Ἀλκιβιάδου. Athen. 12. p. 534. F.

5. Οἶμαι τοίνυν καὶ ἐκεῖνο ὑμᾶς αἰσθάνεσθαι ὅτι Ἀρχεβιάδης οὐκ ἄλλο τι ἐζήτει κομίσασθαι, ἀλλὰ τῶν ἐμῶν ἠμφεσβήτει. Suid. v. αἰσθέσθαι.

6. Καίτοι εἰ ἀπεδεδώκει τῷ Κτησικλεῖ τὰς ν' παλαιάς, ὥσπερ οὗτός φησιν. Phot. lex. p. 370, 26. Suid. v. παλαιόν.

V. ΠΡΟΣ ΑΝΔΟΚΙΔΗΝ ΑΠΟΣΤΑΣΙΟΥ.

7. Οὔτε τιμῆς τεταγμένης πωλοῦσιν, ἀλλ' ὡς ἂν δύναιντο πλειστηριάσαντες. Pollux 7. § 14.

VI. ΚΑΤΑ ΑΝΤΙΓΕΝΟΥΣ ΑΜΒΛΩΣΕΩΣ.

8. Σκέψασθε δὲ καὶ ὡς Ἀντιγένης πεποίηκεν οὑτοσί· γραψάμενος τὴν μητέρα ἡμῶν ἀξιοῖ λαβεῖν τὴν ἀδελφὴν καὶ ἀγωνίσασθαι μέν, ἵνα μὴ ἀποτίσῃ τὰς χιλίας δραχμάς, ἃς δεῖ ἀποτίνειν ἐάν τις μὴ ἐπεξέλθῃ γραψάμενος. Fragm. lex. rhet. Cantabr. p. 669. 20. Dobr.

VII. ΠΡΟΣ ΑΡΕΣΑΝΔΡΟΝ.

9. Νῦν δὲ πρὸς τοὺς ἐκλογέας τοῦ φόρου ἅπαντα ἀπογραφόμεθα. Harpocr. v. ἐκλογεῖς.

VIII. ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΩΝΟΣ ΑΡΓΙΑΣ.

10. Δράκων ἦν ὁ θεὶς τὸν νόμον, αὖθις δὲ καὶ Σόλων ἐχρήσατο, θάνατον οὐχ ὁρίσας ὥσπερ ἐκεῖνος, ἀλλ' ἀτιμίαν, ἐάν τις ἁλῷ τρίς, ἐὰν δ' ἅπαξ, ζημιοῦσθαι δραχμαῖς ἑκατόν. Fragm. lex. rhet. Cantabr. p. 665, 19.

IX. ΠΡΟΣ ΑΡΜΟΔΙΟΝ ΠΕΡΙ ΙΦΙΚΡΑΤΟΥΣ ΔΩΡΕΩΝ.

11. Εἰ, πρὶν ποιῆσαι, ἠξίουν τῆς εἰκόνος τυχεῖν ἐὰν ποιήσω, ἔδοτε ἄν, ποιήσαντι δ' ἄρ' οὐ δώσετε; Μὴ τοίνυν μέλλοντες μὲν ὑπισχνεῖσθε, εὖ παθόντες δ' ἀφαιρεῖσθε. Aristot. rhetor. 2. 23. Dionys. Hal. 6. p. 739. R.

12. Καὶ γὰρ Ἁρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι οὐδὲν πρότερον ὑπῆρχε γενναῖον πρὶν γενναῖόν τι πρᾶξαι. Τὰ γοῦν ἔργα ξυγγενέστερά ἐστι τὰ ἐμὰ τοῖς Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος ἢ τὰ σά. Aristot. ibid.

13. Εἰ ἑπτὰ ὑμῖν ἦσαν τοιοῦτοι στρατηγοὶ οἷος ἐγώ, ἀοίκητος ἂν ἦν ἡ Λακεδαίμων. Aristid. or. 49. p. 518. Dind.

14. Ὑμεῖς μὲν οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρ' ὑμῶν ταῦτά μοι τὰ γράμματα καὶ τὴν στήλην εἶναί τι σεμνόν, ἐμοὶ δὲ στήλη οὐρανομήκης ἕστηκεν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ μαρτυροῦσα τὴν ἀρετήν. Aristid. ibid.

15. Τὸ μὲν ἐμὸν ἀπ' ἐμοῦ γένος ἄρχεται, τὸ δὲ σὸν ἐν σοὶ παύεται. Plut. Apophthegm. p. 187. B. (cfr. Arsenius viol. p. 308. Io. Stobaeus floril. 86, 15. Ulpianus ad Demosth. Mid. § 62. p. 79. sq. ed. Meier. ita habet idem fragm.: Τὸ μὲν ἐμὸν γένος ἀπ' ἐμοῦ τὴν ἀρχὴν τοῦ γνωρίζεσθαι λαμβάνει, τὸ δὲ σὸν μέχρι σοῦ τὴν δόξαν ἔστησεν.)

X. ΠΡΟΣ ΑΡΧΕΒΙΑΔΗΝ.

16. Ἐπειδὴ τάχιστα ἔλαχέ μοι ταύτην τὴν δίκην

Ἀρχεβιάδης, ὦ ἄνδρες δικασταί, προσῆλθον αὐτῷ λέγων ὅτι νέος καὶ ἄπειρος εἴην πραγμάτων καὶ οὐδὲν δεόμενος εἰσιέναι εἰς δικαστήριον· „ἐγὼ οὖν σε ἀξιῶ μὴ εὕρημα ἡγεῖσθαι τὴν ἡλικίαν τὴν ἐμήν, ἀλλὰ παραλαβόντα τοὺς ἐμοὺς φίλους καὶ τοὺς σαυτοῦ διηγήσασθαι περὶ τοῦ χρέως ὅθεν γεγένηται. Κἂν δόξῃς ἀληθῆ λέγειν ἐκείνοις, οὐδέν σοι δεήσει πραγμάτων, ἀλλ' ἄπει λαβὼν τὰ σαυτοῦ. Δίκαιος δ' εἶ μηδὲν παραλιπεῖν, ἀλλ' εἰπεῖν ἅπαντα, ἐπειδὴ νεώτερός εἰμι τοῦ ξυμβολαίου, ἵν' ἀκούσαντες περὶ ὧν οὐκ ἴσμεν βουλευσώμεθα περὶ ὧν σὺ λέγεις, ἐάν πως φανερὸν γένηται, πότερον ἀδίκως τῶν ἐμῶν ἐφίεσαι ἢ δικαίως τὰ σαυτοῦ ζητεῖς κομίσασθαι." Ταῦτ' ἐμοῦ προκαλουμένου οὐδεπώποτ' ἠθέλησε ξυνελθεῖν, οὐδὲ λόγον περὶ ὧν ἐνεκάλει ποιήσασθαι, οὐδὲ δίαιταν ἐπιτρέψαι, ἕως ὑμεῖς τὸν νόμον τὸν περὶ τῶν διαιτητῶν ἔθεσθε. Dionys. Hal. 5. p. 601. coll. p. 604. R.

XI. ΚΑΤ' ΑΥΤΟΚΛΕΟΥΣ.

17. Ψηφοπαικτοῦσι τὸ δίκαιον. Pollux 7, 200.

XII. ΚΑΤ' ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΥΣ ΜΟΙΧΕΙΑΣ.

18. Τοῖς ὀψιζομένοις ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπιτιθέμενοι τὰ ἱμάτια ἀποδύονται. Bekk. Anecd. p. 110, 29.

19. Τετύχηκε δέ μοι καὶ εἰκοσίμνως ἔρανος. Pollux 9, 56.

20. Τὸν παῖδα τὸν ἀκολουθοῦντα μετ' αὐτοῦ. Phrynichi epitome p. 353. Lob.

21. Μεταλλαξαμένη χιτῶνα. Pollux 7, 44.

XIII. ΥΠΕΡ ΑΧΙΛΛΕΙΔΟΥ ΦΟΝΟΥ.

22. Ἀκρατὴς λύπης γενηθεῖσα αὑτὴν ἀπέκτεινε. Apsines in Rhetor. Gr. 4. p. 591. Walz.

XIV. ΠΡΟΣ ΓΛΑΥΚΩΝΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΛΗΡΟΥ.

23. Καὶ μὲν δὴ οὐδὲ τοῦτο ἂν ἔχοι Γλαύκων εἰπεῖν ἢ ἄλλος τις τῶν Δικαιογένους ξυγγενῶν, ὡς, ὅτε μὲν προὔκειτο, ὤκνουν καὶ ᾐσχύνοντο λόγους περὶ αὐτοῦ ποιεῖσθαι, ἐξενεχθέντος δ' ἢ περὶ τῶν χρημάτων τινὰ μνείαν εἴχετε ἢ τὰς θυγατέρας ἠξιοῦτε διαιτᾶσθαι. Suid. v. προὔκειτο.

24. Δικαιογένης δὲ τέως μὲν ᾤκει παρ' ἡμῖν, δοκιμασθεὶς δ' ἔγημε. Suid. v. τέως.

XV. ΥΠΕΡ ΔΕΞΙΟΥ ΑΠΟΣΤΑΣΙΟΥ.

25. Καθίστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὰς αἶγας καὶ ἠπόλει αὐταῖς Bekk. Anecd. p. 129, 15.

26. Ἐχρῆν τὸν Κλειτοφῶντα καὶ τοὺς ἀντιδικοῦντας αὐτῷ. Ibid. p. 129, 18.

XVI. ΚΑΤΑ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.

27. Εἰ γάρ τι ἐγκαλεῖς τῷδε τῷ μειρακίῳ καὶ τῶν σῶν τι ἔχει, δίκασαι αὐτῷ κατὰ τοὺς νόμους, εἰ μὲν χωρίου ἀμφισβητεῖς, καρποῦ, εἰ δ' οἰκίας, ἐνοικίου, ὥσπερ οὗτος σοὶ νῦν ἐπιτροπῆς δικάζεται. Harpocr. v. καρποῦ δίκη.

28. Πέντε μησὶ μετὰ τῶν ἐλεοκόπων διαιτώμενος. Harpocr. v. ἐλεοκόπων.

XVII. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΛΗΡΟΥ.

29. Διογένει δὲ οἰκειότατα πάντων ἀνθρώπων ἐχρώμεθα, καὶ ἕως γε ὑγίαινεν, ἐξ ἀγροῦ ὁπότε ἔλθοι, παρ' ἡμῖν ἐδιῃτᾶτο. Priscian. 18. c. 25. p. 230. Kr.

30. Ἦν γὰρ αὐτῇ υἱὸς ἐκ τοῦ προτέρου ἀνδρὸς ἔτη γεγονὼς ἑκκαίδεκα. Priscian. ib. p. 210. Kr.

31. Μόλπις ὁ τῶν ἐν Πειραιεῖ. Harpocr. v. Μόλπις.

XVIII. ΠΡΟΣ ΔΙΚΑΙΟΓΕΝΗΝ ΠΕΡΙ ΧΩΡΙΟΥ.

32. Ἆρ' οὖν ἀπράγμων εἶναι δοκεῖ ὑμῖν Δικαιογένης, ὃς ἐπιδικάζεται μὲν τῶν κλήρων, ἀμφισβητεῖ δὲ τοῖς ὀρφανοῖς ὧν αὐτοῖς οἱ πατέρες κατέλιπον; Bekk. Anecd. p. 145, 8 et 120, 14.

[XIX. ΚΑΤΑ ΔΙΟΚΛΕΟΥΣ ΥΒΡΕΩΣ.

33. Ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμὸς καὶ Κτήσων, οἰκεῖος ὢν ἡμῖν, ξυντυγχάνουσι τῷ Ἕρμωνι ἐς βόθυνον ἀπιόντι. Bekk. Anecd. p. 173, 26.]

XX. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΓΓΥΘΗΚΗΣ.

34. Εἰ μὲν δίκαιον ἔλεγέ τι ἢ μέτριον, ὦ ἄνδρες δικασταί, Λυσιμένης.....
οὐκ ἂν ἐσπούδαζον περὶ αὐτῆς τῆς ἐγγυθήκης δικαιολογεῖσθαι, ἣ οὔκ ἐστιν ἀξία τριάκοντα δραχμῶν. Πέρυσι δὲ ἐπισκευάσαι αὐτὴν βουλόμενος ἐξέδωκα εἴς τι χαλκεῖον. Ἔστι γὰρ ξυνθετὴ καὶ Σατύρων ἔχει πρόσωπα καὶ βουκεφάλια....
ἄλλο ἔτι μέγεθος τὸ αὐτό. Ὁ γὰρ αὐτὸς τεχνίτης πολλὰ σκεύη ταὐτὰ καὶ ὅμοια ἐργάζεται. Athen. 5. p. 209. F

XXI ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΙΓΕΝΟΥΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ.

35. Ἐπειδὴ τοίνυν Ἐπιγένης ἀσθενὴς τριηραρχεῖν ἠναγκάζετο, ἀνάργυρος ὢν καὶ τῆς γῆς τῶν πολεμίων κρατούντων. Suid. v. ἀνάργυρος.

XXII. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΕΥΕΡΓΕΣΙΩΝ.

36. Οἱ Κεῖοι μὲν πόλις τοσαύτη. Harpocr. v. Κεῖοι.

XXIII. ΚΑΤ' ΕΥΘΥΔΙΚΟΥ.

37. Οὐ δυνάμενος δ' ἐκβαλεῖν διὰ τὸ ἀμφιδέαις δεδέσθαι τὰς θύρας. Harpocr. v. ἀμφιδέαι.

XXIV. ΥΠΕΡ ΕΥΘΥΝΟΥ.

38. Καὶ τοῦτο ἐποιήσαμεν οὐκ αὐτοτελῶς, ἀλλ' ἀκριβῶς. Bekk. Anecd. p. 467. 32.

XXV. ΥΠΕΡ ΕΥΚΡΙΤΟΥ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ.

39. Ἀδηφάγους τριήρεις. Harpocr. h. v.

XXVI. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΓΗΣΑΝΔΡΟΥ ΚΛΗΡΟΥ.

40. Ὡς ἔμελλεν ἐπί τε τοὺς βωμοὺς ἰέναι καὶ τὰ νομιζόμενά γε ποιήσειν. Priscian. 18. p. 221. Krehl.

41. Τοῖς ἐγγύτατα γένους ξυνῴκουν. Idem 18. p. 187. Kr.

XXVII. ΚΑΤΑ ΘΕΟΠΟΜΠΟΥ ΑΙΚΙΑΣ.

42. Ἐγὼ δ' ὀξύμελι πίνω. Athen. 2. p. 67. E.

XXVIII. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΑΙΔΑΣ.

43. Οὐχ ἱκανόν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῖς ἐπιτρόποις ὅσα πράγματα διὰ τὴν ἐπιτροπείαν ἔχουσιν ἀλλὰ καὶ διασώζοντες τὰς τῶν φίλων οὐσίας συκοφαντοῦνται ὑπὸ τῶν ὀρφανῶν πολλοί· ὅπερ κἀμοὶ νῦν ξυμβέβηκεν. Ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, καταλειφθεὶς ἐπίτροπος τῶν Ἱπποκράτους χρημάτων καὶ διαχειρίσας ὀρθῶς καὶ δικαίως τὴν οὐσίαν καὶ παραδοὺς τοῖς υἱοῖς δοκιμασθεῖσι τὰ χρήματα ὧν ἐπίτροπος κατελείφθην, συκοφαντοῦμαι νῦν ὑπ' αὐτῶν ἀδίκως. Dionys. Hal. 5. p. 599. R. coll. p. 600.

XXIX. ΠΡΟΣ ΙΣΟΚΡΑΤΗΝ [ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΝ Poll. 8, 46] ΑΙΚΙΑΣ.

44. Καίτοι τίς οὐκ οἶδεν ὑμῶν ὅτι τὴν μὲν αἰκίαν χρημάτων ἔστι μόνον τιμῆσαι, τοὺς δὲ ὑβρίζειν δόξαντας ἔξεστιν ὑμῖν θανάτῳ ζημιοῦν; Phot. p. 614, 10. Suid. et Etym. M. v. ὕβρις.

[XXX. ΥΠΕΡ ΙΦΙΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΔΟΣΙΑΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

45. Εἶτα σὺ μὲν ὢν Ἀριστοφῶν οὐκ ἂν προδοίης, ἐγὼ δ᾽ ὢν Ἰφικράτης; Aristot. rhetor. 2, 23. p. 1398. (Σὺ δ᾽ αὐτὸς εἰ κύριος ἦσθα τῶν νεῶν, πότερον προὔδωκας ἂν ἢ οὔ; — Εἶτα σὺ μὲν οὐκ ἂν προὔδωκας ὢν Ἀριστοφῶν, Ἰφικράτης δὲ προὔδωκεν; Aristid. or. 49. vol. 2. p. 519. Dind.)

46. Ἡ γὰρ ὁδός μοι τῶν λόγων διὰ μέσων τῶν Χάρητι πεπραγμένων ἐστίν. Arist. rhetor. 3, 11. p. 1411.

47. Τραύματα ἔχων οὐχ ἑτέρων ἐπ᾽ ἐμὲ ἐρχομένων, ἀλλ᾽ αὐτὸς ἐπιών. Schol. Hom. Il. p. 364. B. 22. Bk.

48. Οἷα ποιεῖς, ὦ ἄνθρωπε, πολέμου περιεστῶτος τὴν πόλιν περὶ ἐμοῦ πείθων βουλεύεσθαι καὶ μὴ μετ᾽ ἐμοῦ.

49. Βελτίων μὲν ὁ τῶν ἀντιδίκων ὑποκριτής, δρᾶμα δὲ τοὐμὸν ἄμεινον. ibid. p. 801. F.]

XXXI. ΥΠΕΡ ΚΑΛΛΑΙΣΧΡΟΥ.

50. Μετ᾽ ἀβακίου δὲ καὶ τραπεζίου πωλῶν ἑαυτόν. Pollux 10. 105.

XXXII. ΚΑΤΑ ΚΑΛΛΙΟΥ ΥΒΡΕΩΣ.

51. Καὶ ἐξελθοῦσα ἡ παιδίσκη τὴν θύραν ἀνοίγνυσι. Poll. 3. 76.

[XXXIII. ΥΠΕΡ ΚΑΛΛΙΟΥ.

52. Οὗτοι δὲ φάσκοντες πλείονος μισθώσασθαι καὶ τίμημα καταστήσασθαι. Harpocr. et Suid. v. τίμημα.]

XXXIV. ΚΑΤΑ ΚΙΝΗΣΙΟΥ ΥΠΕΡ ΦΑΝΙΟΥ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ.

53. Θαυμάζω δὲ εἰ μὴ βαρέως φέρετε ὅτι Κινησίας ἐστὶν ὁ τοῖς νόμοις βοηθός, ὃν ὑμεῖς πάντες ἐπίστασθε

ἀσεβέστατον ἁπάντων καὶ παρανομώτατον ἀνθρώπων
γεγονέναι. Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοιαῦτα περὶ θεοὺς
ἐξαμαρτάνων, ἃ τοῖς μὲν ἄλλοις αἰσχρόν ἐστι καὶ λέ-
γειν, τῶν κωμῳδοδιδασκάλων δ᾽ ἀκούετε καθ᾽ ἕκαστον 2
ἐνιαυτόν; Οὐ μετὰ τούτου ποτὲ Ἀπολλοφάνης καὶ
Μυσταλίδης καὶ Λυσίθεος συνειστιῶντο, μίαν ἡμέραν
ταξάμενοι τῶν ἀποφράδων, ἀντὶ νουμηνιαστῶν κακο-
δαιμονιστὰς σφίσιν αὐτοῖς τοὔνομα θέμενοι, πρέπον
μὲν ταῖς αὑτῶν τύχαις, οὐ μὴν ὡς τοῦτο διαπραττό-
μενοι τὴν διάνοιαν ἔσχον, ἀλλ᾽ ὡς καταγελῶντες τῶν
θεῶν καὶ τῶν νόμων τῶν ἡμετέρων. Ἐκείνων μὲν οὖν 3
ἕκαστος ἀπώλετο, ὥσπερ εἰκὸς τοὺς τοιούτους· τοῦτον
δὲ τὸν ὑπὸ πλείστων γιγνωσκόμενον οἱ θεοὶ οὕτω διέ-
θεσαν, ὥστε τοὺς ἐχθροὺς αὐτὸν βούλεσθαι ζῆν μᾶλ-
λον ἢ τεθνάναι, παράδειγμα τοῖς ἄλλοις, ἵν᾽ εἰδῶσιν
ὅτι τοῖς λίαν ὑβριστικῶς πρὸς τὰ θεῖα διακειμένοις
οὐκ εἰς τοὺς παῖδας ἀποτίθενται τὰς τιμωρίας, ἀλλ᾽
αὐτοὺς κακῶς ἀπολλύασι, μείζους καὶ χαλεπωτέρας
τὰς συμφορὰς καὶ τὰς νόσους ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις
προσβάλλοντες. Τὸ μὲν γὰρ ἀποθανεῖν ἢ καμεῖν νο- 4
μίμως κοινὸν ἅπασιν ἡμῖν ἐστι, τὸ δ᾽ οὕτως ἔχοντα
τοσοῦτον χρόνον διατελεῖν καὶ καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν
ἀποθνήσκοντα μὴ δύνασθαι τελευτῆσαι τὸν βίον τούτοις
μόνοις προσήκει τοῖς τὰ τοιαῦτα ἅπερ οὗτος ἐξημαρ-
τηκόσιν. Athen. 12. p. 551. D.

XXXV. ΠΡΟΣ ΚΛΕΙΝΙΑΝ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ.

54. Ἐπειδὴ πάντες κατέδαρθον, ἐσκευασμένος τῶν χαλκωμάτων ὅσα οἷός τ᾽ ἦν πλεῖστα, λαβὼν ἐξήγαγε ξίφος ἔχων ὑπὸ μάλης. Suid v. ὑπὸ μάλης.

XXXVI. ΠΡΟΣ ΚΛΕΟΣΤΡΑΤΟΝ.

55. Οὐδὲ εἴ τι ὁ εἰσποίητος πάθοι, οὐκ ἀποστερεῖ τὴν μητέρα τούτων τῶν χρημάτων. Priscian. 18. p. 235. Kr.

XXXVII. ΠΡΟΣ ΚΛΕΩΝΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΥ ΤΡΙΠΟΔΟΣ.

56. Ἀργυρώματά τε ἢ χρυσώματα ἔτι ἦν διδόναι. Athen. 6. p. 231 B. (cfr. Poll. 10. 174. 7, 103 et 104).

XXXVIII. ΚΑΤΑ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ.

57. Καὶ τοὺς μὲν τῶν ἄλλων Ἀθηναίων παῖδας, ὧν οἱ πατέρες βοηθήσαντες ὑμῖν ἔτι ζῶσιν, ἀπειπεῖν ἐν τοῖς νόμοις μήτε ἄδικον μήτε δίκαιον λέγειν. Suid. v. ἀπειπεῖν.

XXXIX. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΥΝΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

58. Ἐλυμαίνοντο γάρ μου τὸν καρκίνον εἰσφοιτῶσαι αἱ κύνες. Harpocr. v. καρκίνος.

XL. ΠΡΟΣ ΛΑΙΔΑ.

59. Φιλύρα γέ τοι ἐπαύσατο πορνευομένη ἔτι νέα οὖσα καὶ Σκιώνη καὶ Ἱππάφεσις καὶ Θεόκλεια καὶ Ψαμάθη καὶ Λαγίσκα καὶ Ἄνθεια (καὶ Ἀριστόκλεια. Athen. 13. p. 592. E.) Athen. 13. p. 586. E.

XLI. ΠΡΟΣ ΛΑΚΡΑΤΗΝ.

60. Οὐδ' ἂν εἰ πολὺ ἐλάττονα τόκον λογίσαιτό τις ἢ ὅσον οὗτοι οἱ ὀβολοστατοῦντες τοὺς ἄλλους πράττονται. Harpocr. v. ὀβολοστατεῖ.

XLII. ΚΑΤΑ ΛΥΣΙΘΕΟΥ.

61. Κάμψαντι τοῦ τείχους, ὦ βουλή, ἐστὶ γωνιασμὸς ἐν ἀριστερᾷ καὶ εὐρυχωρία πάνυ πολλή. Harpocr. v. γωνιασμός.

62. Ἐβιάζετό τε γὰρ καὶ οἷος ἦν ἐξευρεῖν τὴν θύραν. Phot. lex p. 323, 5.

LXIII. ΚΑΤΑ ΜΙΚΙΝΟΥ ΦΟΝΟΥ.

63. Τὴν νύκτα ἐκάθητο ἐν τῷ ἱερῷ τὴν ὄψιν κατακαλυψάμενος. Anonym. in Rhet. Gr. 7. p. 286. Walz.

64. Οἱ μὲν ἄλλοι ξυγγενεῖς παρεγένοντο, μόνος δ' ἀπελείφθη. Idem eod. loco.

65. Τὰ πρὸς ἑτέρας αἰτίας ἀνήκειν δοκοῦντα παραλελείψεται. Priscian. 18. p. 194 Kr.

66. Ἐπὶ τὸ ξύνδειπνον κεκλημένον. Athen. 8. p. 365. B.

XLIV. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΜΙΞΙΔΗΜΟΥ ΓΡΑΦΗΝ.

67. Καὶ δύο παῖδας αὐτῷ ἀκολούθους εἶναι, ὧν οὗτος τὸν μὲν Μουσαῖον καλεῖ, τὸν δὲ Ἡσίοδον. Harpocr. v. Μουσαῖος.

XLV. ΠΡΟΣ ΜΝΗΣΙΜΑΧΟΝ.

68. Ξυντίθεται δὲ τούτοις καὶ Καρκίνος ὁ ποιητὴς εἰπών·

Οὐκ οἶνος ἐξέστησε· τὰς γὰρ ἐμφύτους.
ὀρθῶς παγείσας — μὲν — φρένας.
οὐδεὶς ἐπαίρει καιρὸς ἐξαμαρτάνειν. Harpocr. v. Καρκίνος.

XLVI. ΠΡΟΣ ΝΑΥΣΙΑΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ.

69. Ἀλλὰ διὰ τὸ τρεῖς τέχνας ἐργάζεσθαι, τήν τε λιθουργικὴν καὶ λιθοτριβικὴν καὶ πρὸς τούτοις τὸ τετρυφηκέναι. Suid. v. λιθουργική.

XLVII. ΠΡΟΣ ΝΙΚΙΑΝ ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗΣ.

70. Τὴν μὲν παρασκευὴν καὶ τὴν προθυμίαν τῶν ἀντιδίκων ὁρᾶτε, ὦ ἄνδρες δικασταί. Clem. Alex. strom. 6. p. 626. Sylb.

[XLVIII. ΥΠΕΡ ΝΙΚΙΟΥ.

71. Κλάω τὸν ἀμάχητον καὶ ἀναυμάχητον ὄλεθρον. — Ἱκέται μὲν αὐτοὶ τῶν θεῶν καθίζοντες, προδότας δὲ τῶν ὅρκων ἡμᾶς ἀποφαίνοντες. — Ἀνακαλοῦντες ξυγγένειαν, εὐμένειαν. Dionys. Hal. 5. p. 483 R.]

XLIX. ΠΡΟΣ ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΝ (vel ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ).

72. Ξυγκομίσας δ' ὀπώραν καὶ ἀποδόμενος τὸν ἀγρόν. Phot. lex. p. 546. et 767. Suid. v. συγκομιδή.

L. ΠΡΟΣ ΤΙΜΩΝΑ.

73. Οἱ δ' ἀλαζονεύονται μὲν Τίμωνι παραπλησίως καὶ ἐσχηματισμένοι περιέρχονται ὥσπερ οὗτος. Suid. v. ἐσχηματισμένος.

LI. ΠΡΟΣ ΤΙΜΩΝΙΔΗΝ.

74. Πῶς δ' ἂν τῆς διαθέσεως τοῦ τετελευτηκότος ἀμελήσαιμεν, ἣν ἐκεῖνος διέθετο οὐ παρανοῶν οὐδὲ γυναικὶ πεισθείς; Suid. v. διάθεσις.

LII. ΚΑΤΑ ΤΙΣΙΔΟΣ.

75. Ἄρχιππος γὰρ οὑτοσί, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀπεδύετο
μὲν εἰς τὴν αὐτὴν παλαίστραν οὗπερ καὶ Τῖσις ὁ
φεύγων τὴν δίκην, ὀργῆς δὲ γενομένης ἐς σκώμματά
τε αὐτοῖς καὶ ἀντιλογίαν καὶ ἔχθραν καὶ λοιδορίαν
κατέστησαν. Ἔστιν οὖν Πυθέας ἐραστὴς μὲν τοῦ μει-
ρακίου — πάντα γὰρ εἰρήσεται τἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς —
2 ἐπίτροπος δ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλελειμμένος. Οὗτος,
ἐπειδὴ Τῖσις πρὸς αὐτὸν τὴν ἐν τῇ παλαίστρᾳ λοιδο-
ρίαν διηγήσατο, βουλόμενος χαρίζεσθαι καὶ δοκεῖν δει-
νὸς καὶ ἐπίβουλος εἶναι, ἐκέλευσεν αὐτόν, ὡς ἡμεῖς
ἔκ τε τῶν πεπραγμένων ᾐσθήμεθα καὶ τῶν εὖ εἰδότων
ἐπυθόμεθα, ἐν μὲν τῷ παρόντι διαλλαγῆναι, σκοπεῖν

δ' ὅπως αὐτὸν μόνον που λήψεται. Πεισθεὶς δὲ ταῦτα 3
καὶ καταλλαγεὶς καὶ χρώμενος καὶ προσποιούμενος
ἐπιτήδειος εἶναι εἰς τοῦτο μανίας τηλικοῦτος ὢν ἀφί-
κετο, ὥστε ἐτύγχανε μὲν οὖσα ἱπποδρομία Ἀνακείων,
ἰδὼν δ' αὐτὸν μετ' ἐμοῦ παρὰ τὴν θύραν παριόντα —
γείτονες γὰρ ἀλλήλοις τυγχάνουσιν ὄντες — τὸ μὲν
πρῶτον ξυνδειπνεῖν ἐκέλευεν, ἐπειδὴ δ' οὐκ ἠθέλησεν,
ἐδεήθη ἥκειν αὐτὸν ἐπὶ κῶμον, λέγων ὅτι μεθ' αὐτοῦ
καὶ τῶν οἰκείων πίεται. Δειπνήσαντες οὖν ἤδη συσκο- 4
τάζοντος ἐλθόντες κόπτομεν τὴν θύραν, οἱ δ' ἡμᾶς ἐκέ-
λευον εἰσιέναι. Ἐπειδὴ δ' ἔνδον ἐγενόμεθα, ἐμὲ μὲν
ἐκβάλλουσιν ἐκ τῆς οἰκίας, τουτονὶ δὲ ξυναρπάσαντες
ἔδησαν πρὸς τὸν κίονα, καὶ λαβὼν μάστιγά τις ἐντεί-
νας πολλὰς πληγὰς εἰς οἴκημα αὐτὸν καθεῖρξε. Καὶ
οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτῷ ταῦτα μόνον ἐξαμαρτεῖν, ἀλλ'
ἐζηλωκὼς μὲν τῶν νεωτέρων τοὺς πονηροτάτους τοὺς ἐν
τῇ πόλει, νεωστὶ δὲ τὰ πατρῷα παρειληφὼς καὶ προσ-
ποιούμενος νέος καὶ πλούσιος εἶναι, πάλιν τοὺς οἰκέ-
τας ἐκέλευσεν ἡμέρας ἤδη γενομένης πρὸς τὸν κίονα
αὐτὸν μαστιγοῦν δήσαντας. Οὕτω δὲ τοῦ σώματος πο- 5
νήρως ἤδη διακειμένου Ἀντίμαχον μεταπεμψάμενος τῶν
μὲν γεγενημένων οὐδὲν εἶπεν, ἔλεγε δ' ὡς αὐτὸς μὲν
δειπνῶν τύχοι, οὗτος δὲ μεθύων ἔλθοι, ἐκκόψας δὲ τὴν
θύραν καὶ εἰσελθὼν κακῶς λέγοι αὐτὸν καὶ τὸν Ἀν-
τίμαχον καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν. Ἀντίμαχος δ' ὠρ-
γίζετο μὲν αὐτοῖς ὡς μεγάλα ἡμαρτηκόσιν, ὅμως δὲ
μάρτυρας παρακαλέσας ἠρώτα αὐτὸν πῶς εἰσέλθοι· ὁ
δὲ κελεύσαντος Τίσιδος καὶ τῶν οἰκετῶν ἔφασκε. Ξυμ- 6
βουλευόντων δὲ τῶν εἰσελθόντων ὡς τάχιστα λῦσαι
καὶ τὰ γεγενημένα δεινὰ νομιζόντων εἶναι ἀπέδοσαν

αὐτὸν τοῖς ἀδελφοῖς. Οὐ δυναμένου δὲ βαδίζειν ἐκόμισαν αὐτὸν εἰς τὸ δεῖγμα ἐν κλίνῃ, καὶ ἐπέδειξαν πολλοῖς μὲν Ἀθηναίων, πολλοῖς δὲ καὶ τῶν ἄλλων ξένων οὕτω διακείμενον ὥστε τοὺς ἰδόντας μὴ μόνον τοῖς ποιήσασιν ὀργίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως κατηγορεῖν ὅτι οὐ δημοσίᾳ οὐδὲ παραχρῆμα τοὺς τὰ τοιαῦτα ἐξαμαρτάνοντας τιμωρεῖται. Dionys. Hal. 6. p. 983. R.

76. Ἐπιτήδειός μοί ἐστιν Ἄρχιππος οὑτοσί, ὦ δικασταί. Anonymus Seguerii p. 34.

LIII. ΠΡΟΣ ΤΛΗΠΟΛΕΜΟΝ.

77. Οὑτοσὶ δὲ πυροὺς ἐπὶ καλάμῃ ἀροῖ. Suid. v. ἐπὶ καλάμῃ ἀροῦν.

LIV. ΥΠΕΡ ΦΕΡΕΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΚΛΕΙΔΟΥ ΚΛΗΡΟΥ.

78. Ἀναγκαῖόν μοι δοκεῖ εἶναι, ὦ ἄνδρες δικασταί,
περὶ τῆς φιλίας τῆς ἐμῆς καὶ Φερενίκου πρῶτον εἰπεῖν
πρὸς ὑμᾶς, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν θαυμάσῃ ὅτι ὑπὲρ οὐδενὸς
ὑμῶν πώποτε εἰρηκὼς πρῶτον ὑπὲρ τούτου νυνὶ λέγω.
2 Ἐμοὶ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ξένος ἦν Κηφισόδοτος
ὁ τούτου πατήρ, καὶ ὅτε ἐφεύγομεν, ἐν Θήβαις παρ'
ἐκείνῳ κατηγόμην καὶ ἐγὼ καὶ ἄλλος Ἀθηναίων ὁ
βουλόμενος, καὶ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ παθόντες ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἡμετέραν αὐτῶν κατ-
3 ήλθομεν. Ἐπεὶ δ' οὖν οὗτοι ταῖς αὐταῖς τύχαις ἐχρή-
σαντο καὶ φυγάδες Ἀθήναζε ἀφίκοντο, ἡγούμενος τὴν
μεγίστην αὐτοῖς ὀφείλειν χάριν, οὕτως οἰκείως αὐτοὺς
ὑπεδεξάμην, ὥστε μηδένα γνῶναι τῶν εἰσιόντων, εἰ
μή τις πρότερον ἠπίστατο, ὁπότερος ἡμῶν ἐκέκτητο
4 τὴν οὐσίαν. Οἶδε μὲν οὖν καὶ Φερένικος, ὦ ἄνδρες

δικασταί, ὅτι πολλοὶ λέγειν εἰσὶν ἐμοῦ δεινότεροι καὶ μᾶλλον τοιούτων πραγμάτων ἔμπειροι· ἀλλ' ὅμως ἡγεῖται τὴν ἐμὴν οἰκειότητα πιστοτάτην εἶναι. Αἰσχρὸν οὖν δοκεῖ εἶναι κελεύοντος τούτου καὶ δεομένου τὰ δίκαια αὐτῷ βοηθῆσαι περιιδεῖν αὐτόν, καθ' ὅσον οἷός τ' εἰμὶ ἐγώ, τῶν ὑπ' Ἀνδροκλείδου δεδομένων στερηθῆναι. Dionys. Hal. 5. p. 594. coll. p. 596. sq. R.

79. Εἰ μὲν γὰρ ἀγροὺς κατέλιπεν Ἀνδροκλείδης ἢ ἄλλην φανερὰν οὐσίαν, ἐξῆν ἂν εἰπεῖν τῷ βουλομένῳ, ὅτι οὗτος μὲν ψεύδεται, αὐτῷ δὲ δέδοται. Περὶ δ' ἀργυρίου καὶ χρυσίου καὶ ἀφανοῦς οὐσίας δῆλον ὅτι, ὅστις ἔχων αὐτὰ φαίνεται, τούτῳ δέδωκεν. Suid. v. οὐσία φανερά.

LV. ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.

80. Φιλίππῳ δὲ μὴ οἴεσθε ταῦτ' ἀποχρᾶν. Zonar. Lex. v. ἀποχρῆν καὶ ἀποχρᾶν.

LIV. ΠΡΟΣ ΦΙΛΩΝΑ ΥΠΕΡ ΘΕΟΚΛΕΙΔΟΥ ΦΟΝΟΥ.

81. Ἀλλ' εἰς τὸ οἰκάριον τὸ ὄπισθε τῆς γυναικωνίτιδος. Poll. 9, 39.

LVII. ΚΑΤΑ ΦΙΛΩΝΙΔΟΥ ΒΙΑΙΩΝ.

82. Ἔστιν οὖν γυνὴ ἑταίρα, Ναῒς ὄνομα, ἧς Ἀρχίας κύριός ἐστιν, ὁ δ' Ὑμέναιος .ἐπιτήδειος, ὁ Φιλωνίδης δ' ἐρᾶν φησίν. Athen. 13. p. 592. C.

LVIII. ΠΡΟΣ ΧΥΤΡΙΝΟΝ.

83. Ἐξαίφνης τοῦ ξυνακολουθοῦντος οἰκέτου λίθον τις λαβὼν ἔκρουσε τὸν λυχνοῦχον. Pollux 10. 116.

ΑΠΑΡΑΣΗΜΑ.

84. Καὶ φανερὸς γέγονεν οὐ τῶν σωμάτων ξυγγενὴς ὢν ἀλλὰ τῶν χρημάτων. Clem. Alex. Strom. 6. p. 226. Sylb.

85. Ὅστις τοῦ μὲν μὴ ἀδικεῖν οὐ προνοεῖται, τοῦ δὲ μὴ δοῦναι δίκην ἐπιμέλεται, κακουργεῖ. Stob. Floril. 2, 24.

86. Ψεύδεσθαι προχειρότατον τοῖς πολλάκις ἁμαρτάνουσιν. Id. 12, 21.

87. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν δικάζοντας ἄξιον ἥνπερ νομοθετοῦντας. Id. 46, 17.

88. Εἰ μὲν οἷόν τ' ἦν ἐκ τῶν προτέρων λόγων τὰ δίκαια γιγνώσκειν, οὐδὲν ἂν ἔδει τοὺς φεύγοντας ἀπολογεῖσθαι, ἀλλ' ἀκρίτους ἀποθνήσκειν· ἐπεὶ δὲ τὰ ψευδῆ λέγειν δυνατόν ἐστι τοῖς κατηγοροῦσι, δίκαιον ἀμφοτέρων τῶν ἀντιδίκων ἀκούσαντας τηνικαῦτα τὴν περὶ τοῦ δικαίου ψῆφον φέρειν. Id. 46, 110.

89. Προσήκει δ' ὑμῖν περὶ ψυχῆς δικάζουσι μὴ παρανομεῖν ἀλλ' εὐσεβεῖν, μηδὲ θορύβῳ τὰ πράγματα κρίνειν ἀλλὰ σιωπῇ τὰ δίκαια γιγνώσκειν. Id. 46, 111.

90. Ἧι γὰρ ἂν ἡμέρᾳ γυνὴ προδῷ τὸ σῶμα καὶ τὴν τάξιν λίπῃ τῆς αἰδοῦς, εὐθέως παραλλάττει τῶν φρενῶν, ὥστε νομίζειν τοὺς μὲν οἰκείους ἐχθρούς, τοὺς δ' ἀλλοτρίους πιστούς, περὶ δὲ τῶν καλῶν καὶ αἰσχρῶν ἐναντίαν ἔχειν τὴν γνώμην. Id. 68, 32.

91. Τοῦ νόμου κελεύοντος τοὺς ἐπιτρόπους τοῖς ὀρφανοῖς ἔγγειον τὴν οὐσίαν καθιστάναι, οὗτος δὲ ναυτικοὺς ἡμᾶς ἀποφαίνει Suid. v. ἔγγειον.

92. Ἡ γὰρ γλῶττα νοῦν οὔτε πολὺν οὔτε μικρὸν ἔχει, ὁ δὲ νοῦς, ᾧ μὲν πολύ, πολύς, ᾧ δὲ μικρόν, μικρός. Gregor. Cor. p. 4. Schaef.

93. Ὅσας ἄξιος ἦν λαβεῖν πληγάς, τοσαύτας εἴληφε δραχμάς. Demetr. in Rhetor. Gr. 9. p. 58. W.

94. Εἰσιόντων πρὸς τῇ Νεμέᾳ ἕστηκεν ἐπιδέξια. Poll. 2, 159.

95. Ἁρπάσας τὴν κνημίαν τῆς ἁμάξης Poll. 7, 116.

96. Ἀδελφιδοῦς μοί ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. Max. Plan. in Rhet. Gr. 5. p. 382. W.

97. Πολλαχῇ οἰκειότατον ἐμαυτῷ νομίζω βοηθεῖν. Apsines in Rhet. Gr. 9. p. 482.

98. Εἴ τις ἄλλος βούλεται, αἰτείσθω ὑμῶν. Bekk. Anecd. p. 122.

99. Ὃς λειτουργῆσαι μὲν οὐδὲν πώποτε ἐτόλμησε τῇ πόλει. Ibid. p. 155.

100. Ὅτι προδικῶ τοῦ ἀλλοτρίου ἀπελευθέρου. Ibid. p. 169.

101. Ἦν γὰρ προϊδόντα τινὰ καὶ τὸ πῦρ τῆς Χιμαίρας φυλάξασθαι. Tzetz. ad Lycophr. v. 17.

LUGD. BATAV., EX TYPOGRAPHEO E. J. BRILL.

449 66c

LYSIAE
ORATIONES

ET

FRAGMENTA.

IN USUM STUDIOSAE IUVENTUTIS

TEXTUM CONSTITUIT

C. G. COBET.

EDITIO SECUNDA EMENDATIOR.

LUGDUNI-BATAVORUM
E. J. BRILL.
MDCCCLXXXII.